

the wonder Weeks

TUẦN KHỦNG HOẢNG

Các tuần
phát triển
quan trọng
nhất trong
20 tháng đầu đời
của trẻ

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Chủ nhật

TS. Hetty van de Rijt
TS. Frans Plooi

Tuấn khuyển hồng

Nhà xuất bản Lao động - Xã hội
Ngõ Hòa Bình 4 - Phố Minh Khai -
Hai Bà Trưng - Hà Nội
Tel: (04) 3624 6920
Fax: (04) 3624 6915

Công ty Cổ phần Sách Thái Hà
119 C5 Tô Hiệu - Cầu Giấy - Hà Nội
Tel: (04) 3793 0480
Fax: (04) 6287 3238
Website: www.thaihabooks.com

Chịu trách nhiệm xuất bản: Giám đốc Nguyễn Hoàng Cẩm
Chịu trách nhiệm nội dung: Tổng biên tập Vũ Anh Tuấn
Biên tập viên Nhà xuất bản: Nguyễn Thị Thủy

Biên tập: Thanh Minh
Sửa bản in: Mạnh Quang

Trình bày: Đàm Oanh
Thiết kế bìa: Cẩm Châu

THE WONDER WEEKS

Copyright © 2013 by KIDDY WORLD Promotions B.V

All rights reserved.

Bản quyền tiếng Việt © 2014, Công ty Cổ phần Sách Thái Hà

Cuốn sách được xuất bản theo hợp đồng bản quyền giữa Kiddy World Promotions B.V và Công ty Cổ phần Sách Thái Hà.

Không phần nào trong cuốn sách này được sao chép hoặc chuyển sang bất cứ dạng thức hoặc phương tiện nào, dù là điện tử, in ấn, ghi âm hay bất cứ hệ thống phục hồi và lưu trữ thông tin nào nếu không có sự cho phép bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Thái Hà.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Rijt, Hetty van de

Tuần khủng hoảng : Các tuần phát triển quan trọng nhất trong 20 tháng đầu đời của trẻ / Hetty van de Rijt, Frans Plooij ; Thu Huyền dịch. - H. : Lao động Xã hội, 2014. - 471tr. : hình ảnh ; 24cm

Tên sách tiếng Anh: The wonder weeks

ISBN 9786046518280

1. Giáo dục gia đình 2. Dạy trẻ

649.122 - dc23i

LXH0042p-CIP

In 2.500 cuốn, khổ 15,5 x 24cm tại Công ty Cổ phần In Savina Số đăng ký kế hoạch xuất bản: 2067-2014/CXB/05-202/LĐXH. Quyết định xuất bản số: 848/QĐ-NXBLĐXH. In xong và nộp lưu chiểu Quý IV/2014.

the wonder weeks

TUẦN KHỦNG HOẢNG

Các tuần
phát triển
quan trọng
nhất trong
20 tháng đầu đời
của trẻ

TS. Hetty van de Rijt
TS. Frans Plooi

MỤC LỤC

Những lời khen tặng.....	vii
Về cuốn sách này	xiii
Lời giới thiệu	1
Chương 1: Phát triển: Trẻ phát triển như thế nào?	11
Chương 2: Mới sinh: Chào mừng tới thế giới.....	25
Chương 3: Tuần khủng hoảng 5: Thế giới của những cảm giác thay đổi.....	47
Chương 4: Tuần khủng hoảng 8: Thế giới của những kiểu mẫu.....	69
Chương 5: Tuần khủng hoảng 12: Thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng.....	103
Chương 6: Tuần khủng hoảng 19: Thế giới của những sự kiện.....	133
Chương 7: Tuần khủng hoảng 26: Thế giới của những mối quan hệ.....	175
Chương 8: Tuần khủng hoảng 37: Thế giới của các phạm trù	227
Chương 9: Tuần khủng hoảng 46: Thế giới của các trình tự	263
Chương 10: Tuần khủng hoảng 55: Thế giới của các chương trình	299
Chương 11: Tuần khủng hoảng 64: Thế giới của các nguyên tắc.....	333
Chương 12: Tuần khủng hoảng 75: Thế giới của các hệ thống.....	399
Tái bút.....	469

Những lời khen tặng

"Cuốn sách này là một ô cửa sổ hữu dụng và thú vị để nhìn vào 20 tháng đầu đời của trẻ. Hetty van de Rijt và Plooij đã quan sát và phát hiện ra những khoảng thời gian dễ bị tổn thương trong quá trình phát triển của trẻ sơ sinh, giống như tôi đã hoàn toàn độc lập tìm ra trong cuốn sách của mình, cuốn *Điểm tiếp xúc* (Touchpoints, NXB Perseus). Những quan sát và gợi ý thiết thực của hai tác giả thực sự rất tuyệt vời."

- T. Berry Brazelton, Bác sỹ, Giáo sư danh dự, trường Đại học Y Harvard

"Bất cứ người nào đang phải 'vật lộn' với trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ sẽ đều muốn đọc cuốn *Tuần khủng hoảng* này. Cuốn sách này sẽ 'mở mắt' cho các bậc cha mẹ, giúp họ biết được những khía cạnh liên quan tới sự tăng trưởng, phát triển, sự thay đổi hành vi và phản ứng tình cảm của con cái mà họ có thể không để ý hoặc thấy khó chịu và khó hiểu."

- Catherine Snow, Tiến sỹ, Giáo sư trường Shattuck, Trường Nghiên cứu sinh Giáo dục Harvard

"Tác phẩm của van de Rijt và Plooij về sự phát triển của trẻ sơ sinh có giá trị sử dụng và tính ứng dụng khoa học to lớn. Họ không chỉ giải thích những giai đoạn khó khăn, hành vi khó hiểu khiến cha mẹ vô cùng lo lắng của trẻ sơ sinh, mà còn cho biết những hành vi đó đánh dấu bước phát triển vượt bậc của

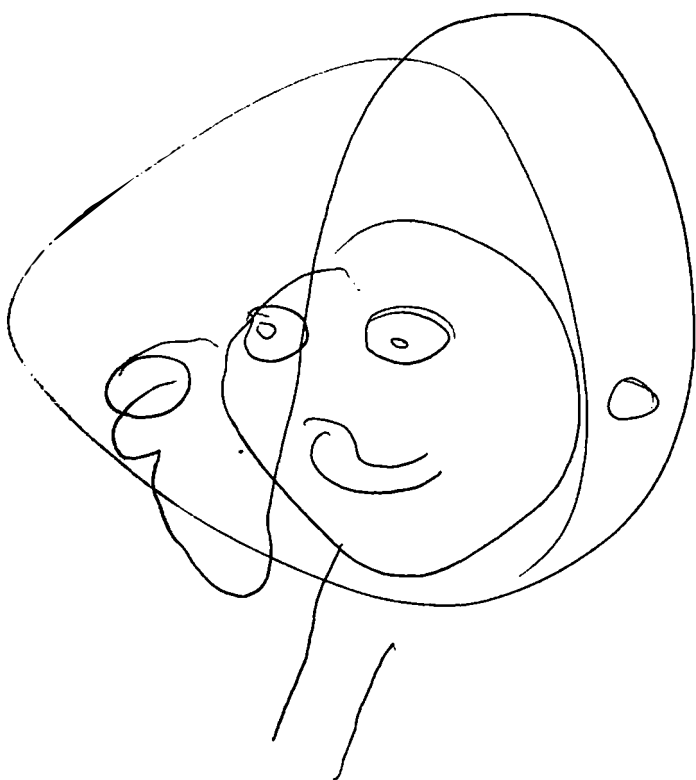
trẻ và miêu tả các giai đoạn trong quá trình tìm hiểu trẻ. Cuốn sách này không chỉ giúp các bậc cha mẹ mà cả các chuyên gia cũng có được hiểu biết sâu sắc về sự phát triển não bộ của trẻ nhỏ.

Quan trọng hơn, van de Rijt và Plooij đã miêu tả cách chơi và giao tiếp hiệu quả nhất với trẻ ở những độ tuổi khác nhau, từ đó giúp cha mẹ hiểu được và có sự gắn kết tinh tế với con cái. Sự gắn kết cha mẹ - con cái này chính là tiền đề quan trọng để trẻ phát triển an toàn và phù hợp. *Tuần khủng hoảng* là cuốn sách nhất thiết phải đọc cho những người đang làm việc với trẻ sơ sinh như bác sĩ khoa nhi, nhân viên xã hội, nhà tâm lý học và tất nhiên là cả cha mẹ nữa."

- John Richer, Tiên sỹ, Cố vấn tâm lý, Trưởng phòng Tâm lý nhi, Khoa Nhi, Bệnh viện John Radcliffe, Oxford, Anh

"Hetty van de Rijt và Plooij sẽ giúp bạn nhìn nhận thế giới theo cách của trẻ sơ sinh. Khi trẻ lớn lên, những biểu hiện cảm xúc (như khóc) nói cho chúng ta biết đứa trẻ đang tập trung năng lượng và kêu gọi sự giúp đỡ để tìm ra những cách mới để hiểu được thế giới đang liên tục thay đổi. Vì van de Rijt và Plooij đã khám phá ra những giai đoạn có thể đoán trước được trong quá trình mở rộng nhận thức và kỹ năng của trẻ sơ sinh, họ (cùng với những ví dụ tuyệt vời) có thể tạo điều kiện để bạn nhận ra thời điểm khởi đầu của những giai đoạn căng thẳng này và kết nạp con bạn vào quá trình xử lý những giai đoạn đó. Quả thực, những gợi ý về việc có thêm nhận thức và kỹ năng mới trong căng thẳng rất phong phú, tới mức dù bạn có phải là cha mẹ hay không thì cũng không bao giờ là quá sớm hoặc quá muộn để học được điều gì đó từ cuốn sách này."

-Philip J. Runkel, Tiên sỹ, Giáo sư danh dự về tâm lý và giáo dục, Trường Đại học Oregon

“Chân dung của tác giả thứ nhất, Hetty van de Rijt, do cháu trai Thomas vẽ ngày 12/9/1998 khi mới 23 tháng tuổi. Cậu cháu trai này và bà có quan hệ rất gần gũi, trong suốt 7 năm cuối đời, cậu bé chính là vầng thái dương tỏa sáng trong cuộc đời bệnh tật của bà.

Ngày 23/9/2003, bà Hetty qua đời. Tới tận những giây phút cuối đời, bà vẫn làm việc với bản thảo của cuốn sách này ở Hà Lan. Thông qua công trình cả đời của mình, bà Hetty hi vọng có thể tiếp thêm sức mạnh cho những người làm cha làm mẹ, và đem lại cho họ sự thanh thản trong tâm hồn cũng như sự tự tin để họ thực hiện sứ mệnh ‘trồng người’ theo cách mà họ có thể tận hưởng vầng thái dương nhỏ xinh của mình”.

Dành tặng hai con Xaviera và Marco cùng các cháu Thomas, Victoria và Sarah – chúng tôi đã học hỏi được rất nhiều điều từ con cháu mình.

Về cuốn sách này

Khi hoàn thành các nghiên cứu về Tâm lý Giáo dục, Nhân học Hình thể và Sinh học Tập tính, và vừa mới kết hôn, tôi và vợ – Hetty van de Rijt – đã chuyển tới Công viên quốc gia Gombe, Tanzania, Đông Phi để nghiên cứu loài tinh tinh cùng với Jane Goodall. Dự án nghiên cứu đặc biệt được chúng tôi dày công chuẩn bị này lại không thể triển khai trong những tình huống phổ biến, vì thế chúng tôi phải thay đổi đề tài. Chính tại nơi đó và chính tại thời điểm đó, chúng tôi đã nhận ra chẳng có nơi nào trên Trái đất mà người ta có thể quan sát những con tinh tinh mới sinh sống tự do ở cự ly gần như thế. Chúng tôi không có bất kỳ học thuyết hay giả thiết nào trong tay để kiểm nghiệm, nhưng chúng tôi được đào tạo để quan sát trực tiếp và có hệ thống hành vi của con vật trên thực tế, theo truyền thống của người được nhận giải thưởng Nobel Niko Tinbergen¹. Và đó chính là điều chúng tôi đã làm trong gần hai năm.

Khi chúng tôi trở về châu Âu để làm việc ở Ủy ban Nghiên cứu Y khoa của Robert Hinde về Phát triển và tích hợp hành vi

¹ Niko Tinbergen: Nhà khoa học y – sinh đoạt Giải thưởng Nobel sinh học và y học năm 1973 vì đã có công phát minh ra tổ chức và hành vi của cá nhân và cộng đồng động vật.

(một đơn vị nghiên cứu hành vi động vật trực thuộc một trường Đại học ở Madingley, Cambridge, Anh), chúng tôi đã phải phân tích hàng tập dữ liệu. Trong quá trình phân tích, có một khái niệm nổi bật về giai đoạn hồi quy – giai đoạn khó khăn mà con con bám dính lấy con mẹ. Trước đây, những giai đoạn hồi quy này được tìm thấy ở không ít hơn 12 loài động vật linh trưởng. Kết quả của việc phân tích dữ liệu cũng hỗ trợ cho ý tưởng: Trong giai đoạn đầu của một cá thể, một tổ chức có phân cấp sẽ xuất hiện trong hệ thần kinh trung ương làm cơ sở cho sự phát triển hành vi của tinh tinh sơ sinh và tinh tinh nhỏ sống hoang dã.

Sau khi đã phân tích dữ liệu và nhận biết tổ chức có phân cấp mà bạn tôi và đồng nghiệp Lex Cools – nhà sinh học thần kinh – gợi ý, chúng tôi liền so sánh những kết quả tìm được về khả năng của trẻ sơ sinh trong những giai đoạn phát triển khác nhau với Học thuyết Kiểm soát nhận thức phân cấp (PCT) của William T. Powers. Hóa ra PCT giải thích rất rõ về những phát hiện của chúng tôi. Trong những năm tiếp theo, các định đề chính của PCT đã được các nhà nghiên cứu kiểm nghiệm thêm và kết quả đã được đăng tải trên các tài liệu khoa học. Các bạn quan tâm có thể ghé thăm trang web www.livingcontrolsystems.com để tìm hiểu tổng quan về PCT.

Khi đã có bằng Tiến sỹ của trường Cambridge, Anh (Hetty) và Groningen, Hà Lan (Frans), chúng tôi chuyển sang quan sát và quay phim mẹ và trẻ sơ sinh trong môi trường gia đình của họ. Những nghiên cứu này đã chỉ ra rằng trẻ em cũng trải qua những giai đoạn bám dính khó khăn, có liên quan đến độ tuổi theo cách tương tự. Với mỗi một giai đoạn khó khăn, trẻ lại tạo ra một bước đột phá trong quá trình phát triển tinh thần. Mỗi lần như vậy, một lớp của hệ thống kiểm soát nhận thức lại được xếp chồng lên các lớp hệ thống kiểm soát nhận thức đang có sẵn, đã được tổ chức và phân cấp.

Dựa trên nghiên cứu của chúng tôi, tôi và Hetty đã viết cuốn *Tuần khủng hoảng* bản tiếng Hà Lan năm 1992, sau đó là các bản tiếng Đức, Pháp, Thụy Điển, Đan Mạch, Tây Ban Nha, Anh, Nhật Bản, Hàn Quốc và Nga. Nghiên cứu nguyên gốc của chúng tôi bằng tiếng Hà Lan đã được tái tạo và khẳng định bởi rất nhiều nhà nghiên cứu ở Tây Ban Nha, Anh và Thụy Điển. Để có thêm thông tin về bản nghiên cứu là nền tảng cơ sở của cuốn *Tuần khủng hoảng* và về những ấn bản bằng nhiều thứ ngôn ngữ khác nhau, hãy truy cập trang www.thewonderweeks.com.

Đáng tiếc là Hetty đã bị mắc một căn bệnh nhiệt đới khi chúng tôi ở Tanzania, và sau một thời gian dài chiến đấu dũng cảm với căn bệnh, bà đã qua đời năm 2003. Di sản của Hetty vẫn còn giá trị và tác phẩm để đời của bà sẽ còn đơm hoa kết trái. *Tuần khủng hoảng* sẽ tiếp tục giúp cuộc sống của những người làm cha làm mẹ dễ thở hơn và hỗ trợ cho sự phát triển lành mạnh của trẻ.

Frans Plooi

Arnhem, Hà Lan

lời giới thiệu

G iật mình tỉnh dậy, người mẹ nhảy ra khỏi giường và chạy ra hành lang tìm y tá. Đứa con mới sinh, đứa con bé bỏng của cô mặt đỏ au, bàn tay nắm chặt và đang khóc thét trong cũi. Theo bản năng, người mẹ bế con lên, ẵm trong tay. Đứa trẻ vẫn khóc thét. Người mẹ vỗ về con, thay tã cho con, đu đưa con, cố làm mọi cách để con hết khó chịu, nhưng có vẻ như không cách nào có tác dụng. “Có gì không ổn với con chẳng?”, người mẹ băn khoăn. “Minh có làm sai gì không?”

Cha mẹ thường có cảm giác lo lắng, mệt mỏi, bức mình, tội lỗi và đôi khi cả cáu bẳn với đứa con mới sinh khó dỗ dành của mình. Việc trẻ khóc có thể gây xích mích giữa cha mẹ, đặc biệt là khi họ bất đồng trong cách xử lý việc đó. Lời khuyên bắt nguồn từ thiện ý nhưng không đúng lúc từ gia đình, bạn bè, và thậm chí là cả người lạ chỉ làm cho mọi việc tồi tệ thêm. “Cứ để nó khóc, khóc cho nở phổi” không phải là giải pháp mà các bà mẹ muốn nghe thấy. Không để ý đến vấn đề không làm cho vấn đề đó biến mất.

Tin tốt đây: Có một lý do

Trong 35 năm qua, chúng tôi đã nghiên cứu sự phát triển của trẻ sơ sinh và cách các bà mẹ cũng như những người chăm sóc trẻ khác phản ứng với những thay đổi ở trẻ. Nghiên cứu của chúng tôi được thực hiện ở các gia đình, nơi mà chúng tôi có thể quan sát các hoạt động thường nhật của cả mẹ và bé. Ngoài ra, chúng tôi còn thu thập thêm thông tin từ các cuộc phỏng vấn.

Nghiên cứu của chúng tôi đã chỉ ra rằng: Tất cả các ông bố bà mẹ đều khó chịu với một đứa trẻ không ngừng khóc. Trên thực tế, chúng tôi đã phát hiện ra một điều đáng ngạc nhiên là: Tất cả những đứa trẻ khỏe mạnh, bình thường đều hay khóc lóc, đều rắc rối, nhiều khê và nặng xì ở cùng một độ tuổi, và khi điều này xảy ra, chúng có thể khiến cả nhà chán chường. *Từ nghiên cứu của mình, chúng tôi có thể đoán trước được cả tuần thời điểm cha mẹ có thể kỳ vọng con họ sẽ trải qua những “giai đoạn nặng xì” này.*

Trong suốt những giai đoạn này, trẻ khóc vì một lý do. Trẻ đột nhiên trải qua những thay đổi lớn trong quá trình phát triển và điều đó khiến trẻ khó chịu. Những thay đổi này giúp trẻ học được nhiều kỹ năng mới, vì thế, chúng đáng là lý do để ăn mừng. Suy cho cùng, đó là dấu hiệu cho thấy trẻ đang phát triển bình thường. Nhưng đối với trẻ, những thay đổi này lại khiến chúng ngơ ngác. Trẻ ngạc nhiên – mọi thứ thay đổi chỉ sau một đêm. Cứ như thể nó vừa mới bước chân vào một thế giới hoàn toàn khác vậy.

Ai cũng biết rằng quá trình phát triển sinh lý của trẻ tiến triển theo kiểu mà chúng ta vẫn thường nói là “phát triển bọc phát”. Trẻ có thể không phát triển một chút nào trong một thời gian, nhưng sau đó lại cao hơn nửa phân chỉ sau một đêm. Nghiên

cứu đã chỉ ra rằng quá trình phát triển tinh thần của trẻ cũng vậy. Các nghiên cứu về thần kinh học cho biết có những thay đổi quan trọng, nhanh chóng diễn ra trong não của trẻ dưới 20 tháng tuổi. Sau mỗi thay đổi đó, lại có một bước tiến tương ứng trong sự phát triển tinh thần của trẻ.

Cuốn sách này tập trung vào 10 bước nhảy vọt quan trọng mà tất cả các em bé đều trải qua trong 20 tháng đầu đời. Nó cho bạn biết mỗi một sự phát triển đó có nghĩa là gì đối với hiểu biết của trẻ về thế giới và cách trẻ sử dụng hiểu biết đó để phát triển những kỹ năng mới mà chúng sẽ cần trong mỗi giai đoạn phát triển.

Điều này có nghĩa là gì đối với bạn và con?

Cha mẹ có thể sử dụng hiểu biết về những bước phát triển nhảy vọt này của con để vượt qua những giai đoạn khó khăn bối rối trong cuộc sống mới. Bạn sẽ hiểu hơn cách con bạn suy nghĩ và hiểu được tại sao trẻ lại hành động như vậy vào một thời điểm cụ thể. Bạn có thể chọn sự trợ giúp thích hợp đối với trẻ khi cần, và chọn được môi trường phù hợp để giúp trẻ tận dụng tối đa tất cả những bước nhảy vọt trong sự phát triển của trẻ.

Tuy nhiên, cuốn sách này không phải là cách để biến con bạn trở thành một thiên tài. Chúng tôi tin rằng mỗi đứa trẻ đều thông minh và độc đáo theo cách riêng của mình. Cuốn sách này viết về cách hiểu và ứng phó với con khi con khó chịu và làm cách nào để thấy thoải mái nhất với con khi con phát triển. Đây là cuốn sách về niềm vui và nỗi buồn của việc lớn lên cùng con.

Tất cả những gì cần để sử dụng được cuốn sách này là:

- Một người cha/người mẹ (hoặc cả hai) giàu tình thương
- Một em bé lanh lợi, to mồm, đang lớn
- Một tinh thần sẵn sàng lớn lên cùng con
- Sự kiên nhẫn.

Sử dụng cuốn sách này như thế nào?

Cuốn sách này lớn lên cùng con của bạn. Bạn có thể so sánh những kinh nghiệm của bạn với những bà mẹ khác trong suốt các giai đoạn phát triển của con. Qua nhiều năm, chúng tôi đã yêu cầu các bà mẹ ghi lại sự phát triển của con họ cũng như suy nghĩ, cảm xúc và những quan sát của họ về hành vi của con theo từng ngày. Những trang nhật ký chúng tôi đưa vào cuốn sách này là một mẫu ghi chép như vậy, dựa trên những báo cáo hàng tuần của 15 em bé – 8 bé gái và 7 bé trai. Chúng tôi hi vọng rằng con bạn sẽ lớn cùng với những em bé trong nhóm nghiên cứu của chúng tôi, và bạn có thể so sánh những quan sát của bạn về con mình với những quan sát của các bà mẹ khác.

Tuy nhiên, cuốn sách này không phải chỉ để đọc. Mỗi phần lại dành cho bạn một cơ hội để ghi lại các chi tiết liên quan tới sự phát triển của con. Đến khi trẻ bước vào quãng giữa thời thơ ấu, nhiều bà mẹ mong mỏi nhớ lại tất cả những sự kiện, cảm xúc của những năm đầu đời quan trọng của con. Một số mẹ ghi nhật ký, nhưng hầu hết các bà mẹ – những người đặc biệt không thích viết hoặc chỉ đơn giản là không có thời gian để viết – đều tự nói với mình là họ sẽ nhớ được những dấu mốc quan trọng, thậm chí là cả những chi tiết nho nhỏ, trong cuộc sống của con. Đáng tiếc

là sau này, những bà mẹ đó lại vô cùng hối tiếc vì trí nhớ của họ phai mờ nhanh hơn so với họ tưởng tượng.

Bạn có thể lưu giữ những ghi chép cá nhân về sở thích và sự phát triển của con bạn trong các mục “Nhật ký của tôi” được trình bày xuyên suốt cuốn sách này. Những mục này dành chỗ cho bạn ghi lại suy nghĩ và bình luận của mình về sự phát triển cũng như sự hình thành tính cách của con, để bạn có thể dễ dàng biến cuốn sách này thành một cuốn nhật ký về quá trình phát triển của con. Thường thì chỉ cần một vài giai đoạn quan trọng cũng đủ để sau này ký ức của bạn về như nước lã.

Chương tiếp theo “Phát triển: Trẻ phát triển như thế nào” giải thích một số phần của nghiên cứu được sử dụng làm nền tảng của cuốn sách này và cách ứng dụng nghiên cứu đó cho con. Bạn sẽ biết con phát triển như thế nào bằng cách tạo ra những bước “nhảy vọt” trong quá trình phát triển tinh thần mà trước đó là những giai đoạn “sóng gió” khi trẻ luôn luôn nặng nề, cáu bẳn và thất thường.

“Chương 2: Mới sinh: Chào mừng tới thế giới” miêu tả thế giới của trẻ mới sinh và cách trẻ tiếp nhận những cảm giác xung quanh. Bạn sẽ biết cách trang bị cho trẻ để đối phó với những thách thức của cuộc sống, cũng như biết được tầm quan trọng của việc tiếp xúc cơ thể với sự phát triển trong tương lai của trẻ. Những điều này sẽ giúp bạn hiểu hơn về đứa con mới sinh, học cách nhận biết điều trẻ muốn và cần, cũng như biết được trẻ sẽ trải qua điều gì khi có bước nhảy vọt đầu tiên.

Các chương tiếp theo thảo luận về các tuần khủng hoảng – 10 thay đổi lớn mà con bạn sẽ trải qua trong 20 tháng đầu đời, ở các tuần thứ 5, 8, 12, 19, 26, 37, 46, 55, 64 và 75. Mỗi chương sẽ cho bạn biết các dấu hiệu nhận biết một bước nhảy vọt quan trọng sắp xảy ra. Sau đó là phần giải thích những thay đổi mới

về mặt nhận thức mà con bạn sẽ trải qua trong thời điểm đó và cách con bạn sẽ tận dụng những thay đổi đó trong quá trình phát triển của mình.

Mỗi một bước nhảy vọt sẽ được thảo luận trong một chương riêng, bao gồm bốn phần:

“Dấu hiệu nặng nề xị tuần này” miêu tả những dấu hiệu cho biết con bạn chuẩn bị tạo ra bước phát triển nhảy vọt. Phản ánh từ những bà mẹ khác về những thời điểm rắc rối của con họ là sự hỗ trợ quý báu giúp bạn vượt qua những giai đoạn sóng gió do con gây ra.

Trong phần này, bạn sẽ tìm thấy mục nhật ký có tiêu đề **“Dấu hiệu con tôi lại đang lớn”**. Hãy kiểm tra tất cả những dấu hiệu mà bạn nhận thấy ở con chứng tỏ con sắp trải qua một thay đổi lớn.

“Bước nhảy vọt thần kỳ” thảo luận những khả năng mới mà con bạn sẽ học được trong suốt bước nhảy vọt hiện tại. Trường hợp nào cũng giống như có một thế giới mới mở ra, với rất nhiều những điều mà trẻ có thể quan sát được và rất nhiều những kỹ năng mà trẻ có thể học được.

Trong phần này, bạn sẽ thấy mục nhật ký với tựa đề **“Bé khám phá thế giới như thế nào”**, trong đó liệt kê những kỹ năng mà trẻ có thể học được khi tạo ra bước phát triển nhảy vọt đó. Khi bạn kiểm tra những kỹ năng của con dựa trên danh sách này, hãy nhớ rằng không trẻ nào có thể làm được tất cả những việc được liệt kê ở đó cùng một lúc. Thời điểm này có thể con bạn chỉ thực hiện được một số kỹ năng, và có thể bạn sẽ không nhìn thấy những kỹ năng khác ở trẻ trong tận vài tuần tới, thậm chí là vài tháng tới. Trẻ làm được bao nhiêu không quan trọng – ở thời điểm này, con bạn sẽ chọn những kỹ năng phù hợp với bản thân. Mỗi người đều có khẩu vị riêng và trẻ con cũng vậy!

Khi đánh dấu hoặc ghi chép những sở thích của con, bạn sẽ khám phá ra điều khiến con trở thành độc nhất.

“Bạn có thể giúp bé như thế nào” cho bạn những gợi ý về các trò chơi, hoạt động và những đồ chơi phù hợp với mỗi giai đoạn phát triển, giúp tăng cường nhận thức và sự hài lòng của con bạn, từ đó cải thiện khoảng thời gian bên con.

“Sau bước nhảy vọt” cho bạn biết khi nào bạn có thể kỳ vọng con trở nên độc lập và vui vẻ hơn. Đây chắc là khoảng thời gian thú vị của cả cha mẹ lẫn con cái, khi cả hai đều có thể đánh giá cao những kỹ năng trẻ mới học được để khám phá và tận hưởng thế giới của chúng.

Cuốn sách này được thiết kế để bạn có thể vận dụng vào bất kỳ thời điểm nào trong 20 tháng đầu tiên của con, khi bạn thấy cần sự giúp đỡ để có thể hiểu được giai đoạn phát triển hiện tại của con. Bạn không cần phải đọc từ đầu tới cuối cuốn sách. Nếu con bạn đã lớn hơn một chút, bạn có thể bỏ qua các chương đầu.

Cuốn sách này đem lại cho bạn điều gì?

Chúng tôi hi vọng bạn sẽ sử dụng những kiến thức về các bước phát triển nhảy vọt này của trẻ để hiểu được trẻ đang trải qua điều gì, để giúp trẻ vượt qua được những giai đoạn khó khăn và khuyến khích trẻ khi trẻ thực hiện “nhiệm vụ” lớn lên, trở thành một đứa trẻ chập chững bước đi. Ngoài ra, chúng tôi còn hi vọng cuốn sách này có thể giúp bạn được những điều sau:

Hỗ trợ đúng lúc khó khăn. Trong những lúc bạn phải giải quyết những vấn đề khó khăn, có thể sẽ tốt hơn nếu bạn biết rằng mình không đơn độc, rằng vấn đề đó có nguyên do của nó,

và rằng giai đoạn nhặng xỉ đó không bao giờ kéo dài vài tuần, đôi khi còn không kéo dài vài ngày. Cuốn sách này cho bạn biết những bà mẹ khác đã trải qua chuyện gì khi con họ bằng tuổi con bạn. Bạn sẽ biết rằng tất cả các bà mẹ đều phải vật lộn với những cảm giác như lo lắng, bức bối và một loạt những cảm xúc khác. Bạn sẽ hiểu được rằng tất cả những cảm giác đó là một phần của quá trình và chúng chính là sẽ giúp con bạn phát triển.

Tự tin. Bạn sẽ học được một điều, đó là bạn có thể cảm nhận được nhu cầu của con tốt hơn bất cứ người nào khác. Bạn chính là chuyên gia, là nhà cầm quyền lãnh đạo con.

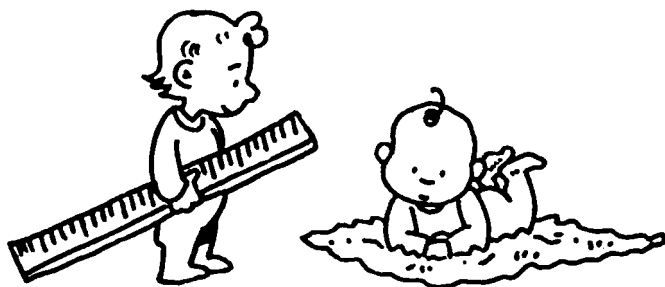
Giúp bạn hiểu con. Cuốn sách này sẽ nói cho bạn biết con bạn phải chịu đựng những gì trong suốt một giai đoạn khó chịu. Nó sẽ giải thích trẻ thấy khó khăn ra sao khi phải học những kỹ năng mới, vì những thay đổi đối với hệ thần kinh của trẻ bắt đầu khiến cho trẻ buồn bực. Một khi đã hiểu được điều này, bạn sẽ lo lắng và bớt bức bối vì hành vi của trẻ. Kiến thức này cũng giúp bạn có được sự bình yên trong tâm hồn và giúp bạn hỗ trợ trẻ vượt qua những giai đoạn khó khăn đó.

Gợi ý về cách giúp trẻ học và chơi. Sau mỗi giai đoạn ồn ào nhặng xỉ, con bạn sẽ học được những kỹ năng mới. Trẻ sẽ học nhanh, dễ dàng và hứng khởi hơn nếu bạn giúp chúng. Cuốn sách này giúp bạn có được hiểu biết về những điều có thể thu hút trẻ trong mỗi giai đoạn. Trên tất cả, chúng tôi cung cấp một loạt những ý tưởng về những trò chơi, hoạt động và đồ chơi phù hợp nhất với con bạn.

Bản ghi chép chi tiết về sự phát triển của con. Bạn có thể theo dõi những giai đoạn nhặng xỉ và sự phát triển của con xuyên suốt cuốn sách này và bổ sung bằng chính những ghi chép của bạn, sao cho nó có thể thể hiện sự phát triển của con trong suốt 20 tháng đầu đời.

Chúng tôi hi vọng bạn sẽ sử dụng những kiến thức về các bước phát triển nhảy vọt của con để hiểu được con đang trải qua chuyện gì, giúp con vượt qua những giai đoạn khó khăn và khuyến khích con lớn lên, bước vào giai đoạn chập chững. Chúng tôi cũng hi vọng bạn có thể san sẻ cùng con niềm vui và thách thức của việc lớn lên.

Trên hết, chúng tôi hi vọng bạn sẽ có được sự bình yên trong tâm hồn và sẽ tự tin vào khả năng nuôi dạy con của mình. Chúng tôi kỳ vọng cuốn sách này sẽ trở thành một người bạn đáng tin cậy và một tài liệu hướng dẫn không thể thiếu trong 20 tháng quan trọng đầu đời của con bạn.

Cảnh báo nhảy vọt

Một người mẹ gửi cho chúng tôi bức thư này:

Frans và Hetty thân mến,

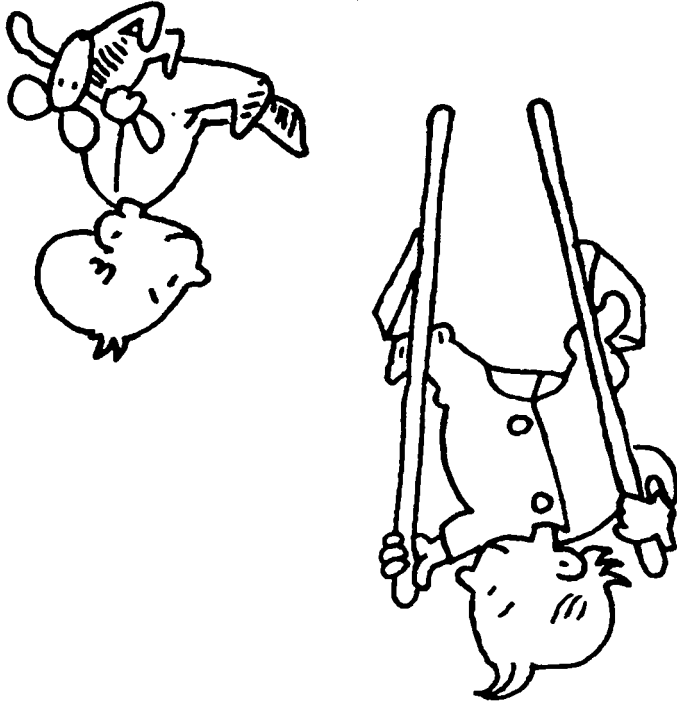
... Tôi nhận thấy con mình luôn khó tính trong khoảng vài ngày trước khi tôi nhận ra bé có một bước phát triển nhảy vọt. Tôi khó chịu nhưng cố gắng kìm nén cảm giác đó cho tới khi một giọt nước cũng đủ làm tràn ly. Khi đó, đôi lúc tôi rất giận con và phản ứng của tôi khiến chính tôi cũng phải giật mình. Khi chuyện này xảy ra khoảng ba lần, tôi đã viết lại tất cả những bước nhảy vọt đó vào một tờ lịch. Có vẻ hơi điên rồ, nhưng tôi nghĩ là giờ tôi đã có thể ứng phó với những giai đoạn khó khăn của con tốt hơn nhiều. Tôi biết điều gì sẽ xảy ra trước khi nó thực sự xảy ra. Tôi không còn thấy ngạc nhiên nữa.

Thân ái, Maribel

Với chúng tôi, đây là bức thư vô cùng đặc biệt. Maribel đã miêu tả cảm giác của rất nhiều bà mẹ khác, đó là: Những bước nhảy vọt của con họ có thể rất khó chịu!

Đó chính là lý do tại sao chúng tôi lại phát triển *Cảnh báo nhảy vọt*. Sử dụng nó rất đơn giản. Chỉ cần nhập dữ liệu của bạn (ngày đến hạn chứ không phải ngày sinh nhé) vào trang web www.thewonderweeks.com. Mỗi bức thư sẽ có một đoạn đặc tả ngắn về bước nhảy vọt sắp xảy ra trong quá trình phát triển tinh thần của con. Dịch vụ này hoàn toàn miễn phí nhé!

Chương 1

**Phát triển: Trẻ phát triển
như thế nào?**

Lùi một bước nhỏ và tiến một bước lớn

Với nhiều ông bố bà mẹ, nhìn con lớn lên là một trong những trải nghiệm thú vị và đáng giá nhất trong đời. Cha mẹ thích ghi lại và tổ chức tiệc mừng cho lần đầu tiên con họ ngồi được, bò được, nói được từ đầu tiên, tự xúc cơm ăn và vô số những “lần đầu tiên” quý giá khác.

Nhưng có một số cha mẹ lại băn khoăn không biết điều gì đang diễn ra trong não trẻ khiến trẻ có thể học được những kỹ năng mới. Chúng ta đều biết rằng nhận biết của trẻ về thế giới phát triển và thay đổi khi trẻ đột nhiên có thể nhận ra giọng nói của bà trên điện thoại. Những khoảnh khắc này cũng có ý nghĩa như lần đầu tiên trẻ biết bò, nhưng lại bí ẩn hơn vì chúng có liên quan tới những điều diễn ra trong não trẻ mà chúng ta không nhìn thấy được. Đó chính là bằng chứng chứng minh não trẻ cũng phát triển nhanh chóng như chính cơ thể nhỏ bé đáng yêu của trẻ vậy.

Nhưng sớm hay muộn thì cha mẹ cũng sẽ phát hiện ra rằng 20 tháng đầu tiên giống như một con đường gập ghềnh khó đi. Dù các ông bố bà mẹ thấy thích thú với sự phát triển của con và chia sẻ cùng con niềm vui khám phá thế giới xung quanh, nhưng họ cũng nhận thấy đôi khi niềm vui có con có thể đột nhiên biến thành nỗi thống khổ. Trẻ có vẻ thay đổi chóng mặt như thời tiết.

Có những lúc cuộc sống với trẻ là một trải nghiệm mang tính thử nghiệm. Những giai đoạn khóc lóc nặng nề không thể tránh được khiến cả bố và mẹ đều tuyệt vọng vì họ không hiểu chuyện gì đã xảy ra với thiên thần bé nhỏ và cố dùng mọi cách để vỗ về con nhưng vô ích.

Khóc lóc và bám dính có thể chỉ đơn giản là trẻ đang lớn

Trong 35 năm, chúng tôi đã nghiên cứu tương tác giữa mẹ và bé. Chúng tôi có tài liệu chứng minh – từ các quan sát khách quan, các ghi chép cá nhân tới các video ghi hình – những thời điểm mà các bà mẹ báo là con họ “khó tính”. Những giai đoạn khó chịu này thường song hành với ba từ: **Bám dính, Quàu quàu và Khóc lóc**. Chúng ta đều biết rằng đó là những dấu hiệu biết nói báo hiệu giai đoạn trẻ sắp có một bước nhảy vọt trong quá trình phát triển.

Ai cũng biết rằng sự phát triển sinh lý của trẻ diễn ra theo cách “phát triển bộc phát”. Sự phát triển tâm lý của trẻ cũng diễn ra theo cách tương tự.

Những nghiên cứu gần đây về sự tăng trưởng và phát triển của não bộ đã hỗ trợ cho những quan sát của chúng tôi về các tương tác giữa mẹ và bé. Nghiên cứu về những vấn đề sinh lý gắn liền với sự thay đổi về tâm lý trong não bộ vẫn đang trong giai đoạn đầu. Tuy nhiên, tại 6 trong 10 giai đoạn khó khăn diễn ra trong 20 tháng đầu tiên, những thay đổi lớn trong não bộ đã được các nhà khoa học khác xác định rõ. Mỗi một thay đổi lớn lại tuyên bố một bước nhảy vọt trong sự phát triển tinh thần mà chúng tôi đang miêu tả trong cuốn sách này. Chúng tôi hi vọng rằng các nghiên cứu về những độ tuổi quan trọng khác cuối cùng cũng cho kết quả giống như vậy.

Khi nghĩ tới số lượng những thay đổi của con bạn trong 20 tháng đầu tiên, sẽ thấy chẳng có gì đáng ngạc nhiên khi thỉnh thoảng trẻ lại cảm thấy khó chịu. Lớn lên là một việc khó khăn mà!

Các dấu hiệu nặng xị báo hiệu bước nhảy vọt

Trong cuốn sách này, chúng tôi phác thảo 10 bước phát triển nhảy vọt quan trọng mà tất cả các bé đều sẽ trải qua trong 20 tháng đầu đời. Mỗi bước phát triển nhảy vọt lại giúp con bạn so sánh thông tin theo cách mới và sử dụng thông tin đó để nâng cao những kỹ năng cần thiết để phát triển, không chỉ về mặt sinh lý mà cả về tinh thần, trở thành một người biết suy nghĩ và phát triển toàn diện.

Mỗi một bước lại được báo trước bằng một giai đoạn nặng xị hoặc bám dính, trong giai đoạn đó trẻ đòi hỏi mẹ hoặc người chăm sóc phải quan tâm nhiều hơn tới mình. Điều tuyệt vời và kỳ diệu là tất cả các bé đều trải qua những giai đoạn khó khăn này vào cùng một thời điểm, hơn hoặc kém nhau một hoặc hai tuần, trong suốt 20 tháng đầu tiên của cuộc đời.

Mười bước phát triển nhảy vọt mà trẻ sơ sinh đều trải qua này không nhất thiết phải đồng bộ với các bước phát triển bậc phát về mặt sinh lý, dù đôi khi chúng có thể trùng khớp. Nhiều dấu mốc trong số những dấu mốc thường thấy của quá trình 20 tháng phát triển đầu tiên, như mọc răng, cũng không có liên quan gì tới những bước phát triển nhảy vọt về tinh thần này.

Ngược lại, những dấu mốc quan trọng trong quá trình phát triển tinh thần được phản ánh trong quá trình phát triển sinh lý, dù chúng không hề bị giới hạn bởi điều đó.

Dấu hiệu của bước nhảy vọt

Một thời gian ngắn trước mỗi bước nhảy vọt, trẻ có một sự thay đổi đột ngột và diễn ra nhanh chóng. Đó là sự thay đổi trong hệ thần kinh, chủ yếu là ở não bộ và cùng với đó có thể còn có một

vài thay đổi về mặt sinh lý nữa. Trong cuốn sách này, chúng tôi gọi đó là “thay đổi lớn”. Mỗi một thay đổi lớn lại khiến trẻ có một kiểu nhận biết mới và thay đổi cách trẻ nhìn nhận thế giới của mình. Và mỗi một lần có được một kiểu nhận biết mới, con bạn lại có thêm các cách để học hỏi những bộ kỹ năng phù hợp với thế giới. Chẳng hạn, vào tuần thứ 8, một thay đổi lớn diễn ra trong não trẻ giúp trẻ lần đầu tiên nhận biết được các kiểu mẫu đơn giản.

Trong suốt giai đoạn tĩnh lặng thường thấy ban đầu của mỗi một thay đổi lớn, bạn có thể nhận thấy có những hành vi mới đang xuất hiện. Chỉ một thời gian ngắn sau đó, bạn chắc chắn sẽ nhận ra. Trong ví dụ tuần thứ 8, con bạn sẽ đột nhiên quan tâm tới những mô hình, đồ vật, cấu trúc hữu hình, ví dụ như đồ hộp trên kệ ở siêu thị hay các thanh chắn ở cũi của bé. Bạn cũng có thể nhìn thấy cả sự phát triển sinh lý. Chẳng hạn, bé có thể bắt đầu có một chút kiểm soát đối với cơ thể mình, vì giờ bé đã có thể nhận ra cách tay và chân hoạt động như thế nào và có thể kiểm soát chúng. Vì thế, thay đổi lớn điều chỉnh khái niệm nhận thức bên trong cũng như bên ngoài cơ thể trẻ.

Dấu hiệu quan trọng nhất của thay đổi lớn là hành vi của trẻ có xu hướng tệ đi một cách khó hiểu. Đôi khi có vẻ như con bạn đã đổi tính đối nết, thành một đứa trẻ khác. Bạn sẽ nhận thấy không còn sự nhặng xị như những tuần trước và thường sẽ là những trận khóc lóc mà bạn không sao giải thích được. Điều này khiến bạn cực kỳ lo lắng, đặc biệt là trong lần đầu tiên bạn gặp phải chuyện này, nhưng đó lại là điều hoàn toàn bình thường. Khi trẻ khó tính và đòi hỏi nhiều hơn, các bà mẹ hẳn khoản không hiểu có phải con họ bị ốm không. Hoặc họ có thể cảm thấy bức bối, không hiểu tại sao con họ lại đột nhiên khó chịu và phiền phức như vậy.

Thời điểm của các giai đoạn nặng xị

Tất cả trẻ em đều trải qua những giai đoạn nặng xị đó vào cùng thời điểm. Trong suốt 20 tháng đầu đời của trẻ, có 10 bước phát triển nhảy vọt, kèm theo đó là các giai đoạn nặng xị tương ứng ban đầu. Các giai đoạn nặng xị này xuất hiện ở tuần thứ 5, 8, 12, 15, 23, 34, 42, 51, 60 và 71. Những giai đoạn bắt đầu này có thể xê dịch khoảng một hoặc hai tuần, nhưng chắc chắn là chúng sẽ xuất hiện.

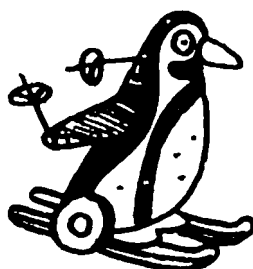
Trong cuốn sách này, chúng tôi tự hạn chế mình tập trung vào giai đoạn phát triển của trẻ từ khi mới sinh cho tới khi trẻ được 1 tuổi rưỡi. Tuy nhiên, điều này vẫn chưa hoàn toàn chấm dứt cho tới khi con bạn chập chững biết đi. Có tài liệu đã chứng minh một số bước phát triển nhảy vọt khác diễn ra trong suốt thời thơ ấu và thậm chí còn kéo dài tới tận những năm trẻ bước vào tuổi vị thành niên.

Những giai đoạn nặng xị ban đầu của con bạn khi còn là trẻ sơ sinh không kéo dài quá lâu. Chúng có thể chỉ kéo dài vài ngày – dù có vẻ dài hơn thể đối với những ông bố bà mẹ hay lo lắng về những trận khóc không thể lý giải nổi của con. Khoảng cách giữa những giai đoạn ban đầu này cũng ngắn – trung bình là khoảng 3 hoặc 4 tuần.

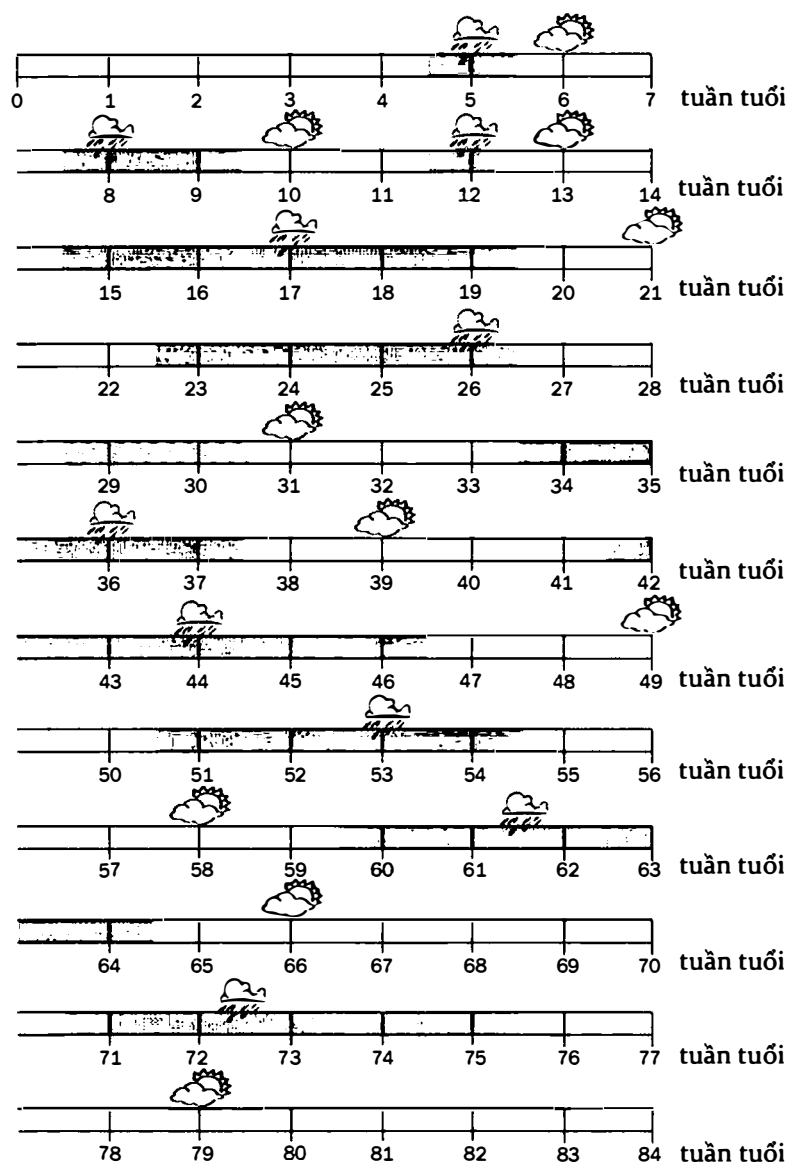
Sau này, khi những thay đổi mà con bạn trải qua trở nên phức tạp hơn, chúng sẽ kéo dài hơn để trẻ có thể đồng hóa được và các giai đoạn nặng xị có thể kéo dài từ 1 đến 6 tuần. Tuy nhiên, mỗi trẻ mỗi khác. Có những trẻ thấy thay đổi khó chịu, phiền phức hơn những trẻ khác và cũng có những thay đổi khó chịu hơn so với những thay đổi khác. Nhưng tất cả các bé đều sẽ bình ổn một chút khi những thay đổi lớn này diễn ra.

Tất cả những thay đổi lớn đều có liên quan mật thiết tới những thay đổi trong quá trình phát triển hệ thần kinh của trẻ,

vì thế, thời điểm tự nhiên của những bước phát triển nhảy vọt có thể được tính toán chính xác từ ngày thụ thai. Trong cuốn sách này, chúng tôi sử dụng cách tính tuổi truyền thống hơn, đó là tính từ ngày sinh của trẻ. Do đó, độ tuổi được đưa ra tại thời điểm xảy ra các bước phát triển nhảy vọt được tính toán theo các bé đủ tháng. Nếu con bạn sinh non hoặc sinh muộn, bạn chỉ cần điều chỉnh độ tuổi cho phù hợp. Chẳng hạn, nếu con bạn sinh muộn 2 tuần, giai đoạn nhặng xị của con bạn có lẽ sẽ xảy ra sớm hơn 2 tuần so với con số chúng tôi liệt kê ở đây. Nếu con bạn sinh sớm 4 tuần, giai đoạn đó sẽ xảy ra sau 4 tuần. Hãy nhớ thêm bớt tương ứng cho mỗi một trong số mười bước phát triển nhảy vọt này.

10 giai đoạn nặng nề của con bạn

 Lúc này con bạn có thể nặng nề hơn.

 Con bạn có thể đang trải qua một giai đoạn tương đối đơn giản.

 Trong khoảng tuần này, giai đoạn "giông tố" chắc chắn sẽ xảy ra.

 Trong khoảng tuần này, chắc chắn là vàng thỏi dương của con bạn sẽ chiếu sáng trở lại.

 Hành vi khó chịu, nặng nề ở khoảng tuần thứ 29 hoặc 30 không phải là dấu hiệu báo trước một bước nhảy vọt khác. Chỉ đơn giản con bạn đã khám phá ra là mẹ có thể đi đâu mất và để nó lại một mình. Có vẻ buồn cười, nhưng đó là cả một sự tiến bộ đấy. Đó là một kỷ năng mới mà con bạn đã học được: Trẻ đang học về khoảng cách.

Không có em bé nào là ngoại lệ

Tất cả các em bé đều trải qua các giai đoạn nặng nề khi những thay đổi lớn trong quá trình phát triển của trẻ xảy ra. Thông thường, những em bé điềm đạm, dễ tính cũng sẽ phản ứng với những thay đổi này giống như những em bé nóng nảy, khó tính. Nhưng cũng không có gì ngạc nhiên khi những em bé tính khí thất thường sẽ gặp khó khăn nhiều hơn trong việc đối phó với những thay đổi đó so với những người bạn điềm tĩnh hơn. Mẹ của các bé “khó tính” vì thế cũng có khoảng thời gian khó khăn hơn vì con họ đòi hỏi được quan tâm hơn và thậm chí còn đòi hỏi nhiều hơn nữa khi chúng phải đối phó với những thay đổi lớn. Những đứa trẻ như vậy đặc biệt cần mẹ, nhưng lại mâu thuẫn với mẹ nhiều nhất và có mong muốn học hỏi lớn nhất.

Bước nhảy vọt thần kỳ

Đối với trẻ, những thay đổi lớn này thường được coi là một cú sốc, vì chúng đảo lộn cuộc sống quen thuộc mà trẻ vốn biết. Nếu dừng lại một chút để nghĩ về điều này, bạn sẽ thấy nó hoàn toàn dễ hiểu. Chỉ cần tưởng tượng chuyện gì sẽ xảy ra khi thức dậy, bạn thấy mình ở một hành tinh hoàn toàn xa lạ, nơi mà mọi thứ đều khác hẳn so với những gì bạn vẫn quen thuộc. Bạn sẽ làm gì?

Bạn chắc chắn sẽ không muốn ăn một bữa trong yên lành hay đánh một giấc ngủ dài. Con bạn cũng vậy thôi.

Tất cả những gì bé muốn là bám dính lấy người mà bé cảm thấy an toàn nhất. Vấn đề càng trở nên phức tạp hơn với bạn và con khi mỗi một bước phát triển lại khác nhau. Mỗi một bước lại cho trẻ một kiểu nhận biết mới, tạo điều kiện cho trẻ học được một bộ kỹ năng mới thuộc một thế giới phát triển mới

Phát triển Trẻ phát triển như thế nào?

– những kỹ năng mà dù bạn có khuyến khích tới mức nào trẻ cũng khó có thể học được ở độ tuổi còn rất nhỏ này.

Chúng tôi sẽ miêu tả những thay đổi nhận thức mà con bạn sẽ trải qua trong mỗi bước phát triển nhảy vọt, cũng như những kỹ năng mới mà trẻ có thể học được. Bạn sẽ nhận thấy là mỗi thế giới lại được xây dựng dựa trên những nền tảng sẵn có trước đó. Trong một thế giới mới, con bạn có thể khám phá được rất nhiều điều mới mẻ. Một số kỹ năng mà trẻ khám phá được hoàn toàn mới, nhưng cũng có những kỹ năng chỉ là sự cải thiện của những kỹ năng mà trẻ vốn đã học được trước đó.

Không có hai em bé nào hoàn toàn giống nhau. Mỗi một đứa trẻ lại có một sở thích, tính cách và đặc điểm sinh lý riêng và những điều này sẽ điều hướng trẻ lựa chọn những thứ trong thế giới mới mà cá nhân trẻ thấy thú vị. Có bé sẽ nhanh chóng bắt chước mọi thứ, lại có những bé bị cuốn hút bởi một kỹ năng đặc biệt nào đó. Chính những khác biệt này khiến trẻ trở nên độc đáo. Nếu theo dõi, bạn sẽ thấy cá tính riêng nhất của trẻ xuất hiện khi trẻ phát triển.

Bạn có thể giúp bé như thế nào?

Bạn chính là người con biết rõ nhất. Bé tin tưởng bạn và biết bạn rõ hơn bất kỳ người nào khác. Khi thế giới của bé bị đảo lộn, bé sẽ vô cùng bối rối. Bé sẽ khóc, đôi khi là khóc mãi không thôi và bé sẽ không thích gì hơn là được bạn ôm trong tay suốt cả ngày. Khi lớn hơn một chút, bé sẽ làm bất cứ việc gì để được ở gần bạn. Đôi khi bé sẽ bám dính lấy bạn và giữ chặt không rời. Bé có thể muốn lại được đối xử như một em bé nhỏ xíu. Tất cả những điều này đều là dấu hiệu cho thấy trẻ cần được an ủi và

bảo vệ. Đó chính là cách để trẻ cảm thấy an toàn. Bạn có thể nói trẻ đang quay trở lại thời kỳ đầu, bám dính lấy mẹ.

Khi con bạn đột nhiên trở nên nhặng xị, bạn có thể cảm thấy lo lắng hoặc thậm chí là khó chịu với hành vi rắc rối của bé. Bạn sẽ muốn biết có chuyện gì không ổn với con và bạn ước gì trẻ sẽ trở lại là trẻ trước kia. Phản ứng tự nhiên của bạn sẽ là quan sát trẻ kỹ lưỡng hơn. Khi đó, nhiều khả năng bạn sẽ phát hiện ra là trẻ biết nhiều hơn bạn nghĩ. Bạn có thể sẽ thấy trẻ đang nỗ lực làm những việc mà bạn chưa bao giờ thấy trẻ làm trước đó. Có thể lúc đó bạn mới biết con đang thay đổi, dù chính bé đã biết điều đó được một thời gian rồi.

Là mẹ, bạn chính là người thích hợp nhất để cho con bạn những điều bé có thể xử lý được và đáp ứng được các nhu cầu của con. Nếu bạn phản ứng với điều mà con đang cố nói với bạn, bạn sẽ giúp con phát triển được. Hiển nhiên, con bạn có thể thích một số trò chơi, hoạt động hay đồ chơi mà cá nhân bạn thấy không thú vị và bạn có thể thích những thứ khác mà con hoàn toàn không thích chút nào. Đừng quên rằng người mẹ cũng mang tính riêng nhất. Bạn có thể khuyến khích con nếu con bớt quan tâm hoặc muốn từ bỏ quá dễ dàng. Với sự trợ giúp của bạn, con sẽ lại thấy toàn bộ quá trình chơi - học thú vị và đầy thách thức.

Thời gian chất lượng: Một ý nghĩ bất thường

Khi trẻ được cho phép tự quyết định thời gian và kiểu chủ ý mà trẻ thích, bạn sẽ thấy là điều này khác nhau từ tuần này sang tuần khác. Khi một thay đổi lớn xảy ra trong trẻ, trẻ sẽ trải qua những giai đoạn sau:

- Nhu cầu bám dính lấy mẹ
- Nhu cầu cùng mẹ chơi và học những kỹ năng mới
- Nhu cầu tự chơi một mình.

Chính vì điều này nên những khoảng thời gian vui đùa được lên kế hoạch sẵn là điều không bình thường. Nếu bạn muốn có được toàn bộ sự chú ý (hay sự chú ý không bị phân tâm) của con, bạn cần phải chơi vào thời điểm thích hợp với bé. Thật khó để có thể lập kế hoạch chơi đùa với trẻ con. Quà thực, trẻ thậm chí còn có thể không đánh giá cao sự quan tâm của bạn tại thời điểm bạn dành riêng ra để có “khoảng thời gian chất lượng” với chúng. Những khoảnh khắc dịu dàng, vừa lòng và vui vẻ chỉ xảy ra với trẻ mà thôi.

Đây chính là thời điểm mẹ và bé có thể gặp phải vấn đề làm sao để điều chỉnh cho phù hợp với nhau. Có khác biệt lớn giữa điều trẻ muốn và điều mẹ muốn hoặc nghĩ là tốt nhất cho trẻ và điều này có thể khiến cả hai cùng bức tức và oán giận. Khi nhận ra những kỹ năng mới mà con bạn đang cố gắng luyện tập, bạn sẽ được trang bị tốt hơn bằng nguyên tắc đúng đắn cho mỗi giai đoạn phát triển và điều chỉnh những nguyên tắc đó nếu cần khi trẻ lớn lên.

Thường thì khi con bạn học được điều gì đó mới mẻ, bé sẽ phải bỏ đi một thói quen cũ. Khi có thể bò, trẻ hoàn toàn có thể tìm lại được đồ chơi của mình và khi đã biết đi, trẻ có thể tự tin bước trên đôi chân của chính mình, trẻ sẽ không còn thích được bế nhiều như trước nữa. Mỗi một bước nhảy vọt trong quá trình phát triển sẽ làm tăng khả năng và sự độc lập của trẻ.

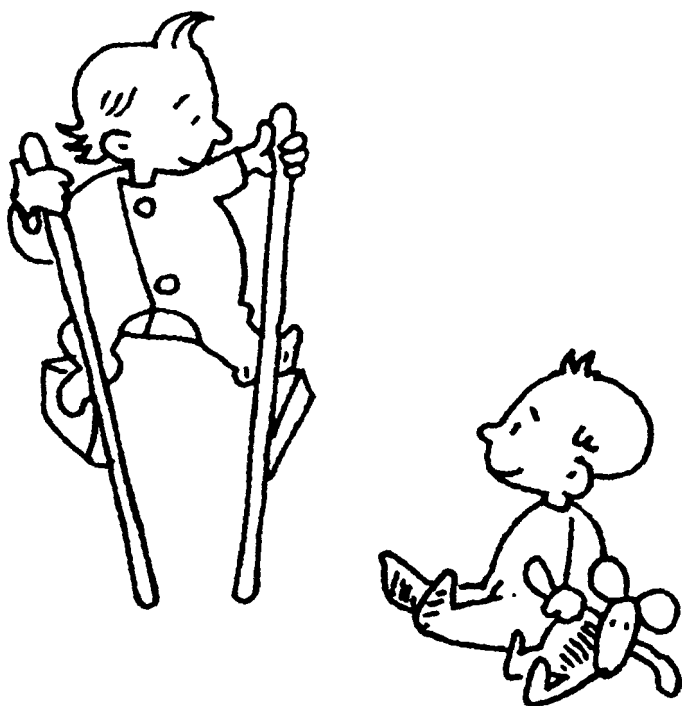

Sau bước nhảy vọt

Giai đoạn phiên toái kết thúc cũng đột ngột như khi nó bắt đầu. Hầu hết các bà mẹ đều xem đây là thời gian để thư giãn và vui chơi với con. Áp lực phải thường xuyên quan tâm tới con không còn nữa. Trẻ đã trở nên độc lập hơn và thường bận rộn với việc luyện tập những kỹ năng mới. Giai đoạn này, trẻ cũng thường vui vẻ hơn. Đáng tiếc là giai đoạn tương đối thanh bình và yên tĩnh này không kéo dài lâu – đó chỉ là khoảng thời gian tạm lắng trước khi cơn bão tiếp theo ập đến mà thôi. Tự nhiên không cho phép trẻ nghỉ ngơi quá lâu.

Chương 2

**Mới sinh:
Chào mừng tới thế giới**

Hãy nhìn một người mới làm mẹ khi lần đầu tiên cô ấy ẵm đứa con của mình. Nhiều khả năng là cô ấy sẽ làm như thế này: Đầu tiên cô ấy sẽ luồn ngón tay qua tóc bé. Sau đó các ngón tay của cô ấy sẽ đỡ đầu con và sờ mặt con. Sau khi làm như vậy, cô ấy sẽ sờ nắn ngón tay, ngón chân con. Rồi sau đó, cô ấy sẽ từ từ di chuyển tới phần giữa, dọc theo cánh tay, căng chân và cổ con. Cuối cùng, cô ấy sẽ sờ bụng và ngực con.

Cách các bà mẹ thường chạm vào đứa con mới sinh của mình rất giống nhau. Ban đầu người mới làm mẹ sẽ chạm vào đứa con mới sinh của mình bằng những đầu ngón tay, vuốt ve và vỗ về con rất nhẹ nhàng. Chạm nhưng chắc, khi đã thấy thoải mái hơn, cô ấy sẽ sử dụng tất cả các ngón tay và đôi khi còn siết chặt đứa bé. Cuối cùng, cô ấy sẽ dùng cả lòng bàn tay để chạm vào con. Khi đã dám ôm con vào lòng hoặc áp con vào ngực, người lần đầu làm mẹ sẽ thấy hài lòng tới mức có thể thốt lên rằng thật tuyệt vời làm sao khi cô ấy có thể sinh ra một bảo vật quý giá như thế này.

Lý tưởng nhất, quá trình khám phá này càng xảy ra sớm sau khi sinh càng tốt. Sau cuộc gặp gỡ đầu tiên, người mẹ sẽ không còn sợ khi phải bế con lên, lật người con hoặc đặt con nằm xuống nữa. Cô ấy sẽ biết đứa con bé bỏng của cô ấy cảm thấy như thế nào khi được chạm vào.

Mỗi đứa trẻ lại có cách nhìn và cảm nhận khác nhau. Hãy thử bế một em bé khác nếu mẹ em bé đó cho phép và bạn sẽ thấy đó là một trải nghiệm hoàn toàn khác. Phải mất khoảng một hoặc hai phút để làm quen với một trẻ sơ sinh khác. Lý do là vì bạn đã quá quen với *con bạn* rồi.

Sớm đảm nhận vai trò

Người mẹ càng sớm tự tin ứng phó với con bao nhiêu, cô ấy càng có thể nhanh chóng bắt đầu nhạy cảm trước những nhu cầu của con bấy nhiêu. Đứa trẻ không nên bị quăng vào tay người mẹ; người mẹ nên được dành nhiều thời gian như cô ấy muốn để có thể tự mình ôm được con trong vòng tay. Quá trình dò sóng em bé mới này có thể dễ dàng bị ngắt quãng nếu mọi người không để cho người mẹ đó có thời gian. Nếu người mới làm mẹ cảm thấy mọi việc không nằm trong tầm kiểm soát của cô ấy, cô ấy có thể cảm thấy bất lực và thậm chí còn thấy sợ phải bế con.

Hãy kiểm soát tình hình ngay khi bạn có thể và làm quen với con càng sớm càng tốt. Ngay cả khi con bạn phải nằm trong lồng kính, hãy dành càng nhiều thời gian bên con càng tốt và quan tâm chăm sóc đến con nhiều nhất có thể. Hãy nói chuyện với con để con biết bạn vẫn ở bên cạnh dù bạn không thể chạm vào con.

Hãy nhớ phải lên tiếng. Nếu bạn muốn con ở gần, hoặc nếu bạn muốn được một mình ở với con, hãy nói đúng như vậy: *Bạn* chính là người quyết định mức độ bạn muốn bế con lên và vồ về con.

Phần lớn những bà mẹ sớm giao tiếp với con nhưng bị cản trở bởi các thủ tục ở bệnh viện hay những người ở xung quanh đều nói rằng họ tiếc vì đã không dành nhiều thời gian hơn nữa để ở bên con trong suốt giai đoạn này. Nhiều bà mẹ thậm chí đôi khi còn oán hận bản thân vì điều này. Thời kỳ nghỉ thai sản không giống như họ tưởng tượng. Thay vì tận hưởng thời kỳ nghỉ ngơi, họ lại cảm thấy phiền phức. Họ muốn lúc nào con cũng ở gần bên họ, đặc biệt là khi đứa con bé bỏng của họ khóc. Nếu không được chạm vào con, người mẹ sẽ cảm thấy thất vọng và tức giận.

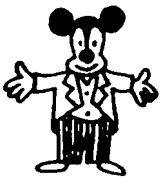

Những giờ quan trọng đầu tiên

Người mẹ thường đặc biệt mẫn cảm với đứa con mới sinh của mình trong vài tiếng đầu tiên sau khi sinh. Hãy cố gắng để con được ở bên bạn trong khoảng thời gian quan trọng này để hai mẹ con làm quen với nhau. Đứa con mới sinh của bạn thường thức suốt trong giai đoạn này. Trẻ ý thức được những gì xung quanh chúng, trẻ có thể hướng mắt về những âm thanh nhỏ và nhìn chăm chú vào gương mặt lướt qua lướt lại trước mắt chúng. Hầu hết các bà mẹ đều muốn các ông bố cũng có ở đó, để họ có thể chia sẻ trải nghiệm này như một gia đình mới.

Họ có cảm giác mình bị đối xử như những đứa trẻ vô tích sự, chưa trưởng thành, không thể tự quyết định điều gì là tốt nhất cho mình và con. Các ông bố cũng có cảm giác này bởi bệnh viện có quá nhiều quy định rắc rối và sự can thiệp khó chịu của quá nhiều người.

"Tôi phải làm như những gì được bảo. Tôi không chỉ được bảo phải ngồi như thế nào khi cho con bú mà còn được bảo khi nào có thể cho con bú và cho con bú trong bao lâu. Tôi còn phải để mặc cho con khóc bất cứ khi nào không phải 'giờ bú'. Gần như lúc nào tôi cũng khó chịu, nhưng tôi không muốn bất lịch sự, vì thế tôi phải cho con bú một cách bí mật. Tôi không thể chịu được khi phải nghe tiếng con khóc và tôi muốn dỗ dành con. Cả ngày tôi cứ bị tức ngực và đau nhói. Quả thực tôi phải thể này, phải thể kia nhiều hơn mức tôi có thể làm được. Tôi mới là người sinh ra con và tôi chỉ muốn con mình thôi. Tôi tức giận tới mức bắt đầu khóc. Nhưng tất nhiên là họ lại có cách giải thích riêng cho việc đó – họ bảo đó

là 'những giọt nước mắt của người mới làm mẹ'. Đó chính là giọt nước làm tràn ly. Tất cả những gì tôi muốn là con tôi và một chút thanh bình, yên tĩnh."

Mẹ của Paul

"Ca sinh của tôi kéo dài. Con bị tách khỏi mẹ ngay lập tức. Suốt nhiều giờ, chúng tôi vẫn cứ nghĩ con mình là con trai. Lúc sau, khi nhận lại con, hóa ra đó lại là một bé gái. Chúng tôi rất sốc. Không phải là chúng tôi không thích con gái, chỉ là chúng tôi đã bắt đầu quen với ý nghĩ chúng tôi có một đứa con trai rồi."

Mẹ của Jenny

"Khi cho con bú, tôi thích áp sát vào con, gần gũi và ấm cúng. Nhưng cô y tá lại không cho tôi làm như vậy. Cô ấy bắt tôi phải tựa người vào chiếc gối trên ghế sofa. Tôi có cảm giác không tự nhiên – cách biệt và vô cảm."

Mẹ của Nina

Khi gặp rắc rối với bọn trẻ ngay sau khi mới sinh, các bà mẹ thường giải thích đó là do họ không cảm thấy hoàn toàn tự tin. Họ sợ làm rơi con hoặc ôm con quá chặt. Họ chưa được học cách đánh giá các nhu cầu cũng như phản ứng của con trong một số tình huống cụ thể. Họ có cảm giác họ thất bại trong vai trò làm mẹ.

Một số bà mẹ lại cho rằng điều đó có liên quan tới việc họ nhìn thấy con quá ít sau khi sinh. Họ ước giá mà khi đó họ đã dành nhiều thời gian bên con hơn, nhưng giờ họ cảm thấy nhẹ nhõm khi con đã quay trở lại cũi. Họ bắt đầu sợ thứ trách nhiệm có tên là “làm mẹ”.

“Vì sinh khó, tôi đã phải nằm viện 10 ngày. Tôi chỉ được phép gặp con ban ngày, vào những lúc cho con bú. Chẳng hề giống như tôi đã tưởng tượng về việc đó. Tôi đã dự định cho con bú mẹ, nhưng thỉnh thoảng nhân viên ở đây lại cho con tôi bú bình, để tiện hơn cho họ. Buổi tối, họ thường cho con tôi bú bình. Tôi muốn con ở gần mình nhiều hơn, nhưng họ không cho phép. Tôi cảm thấy bất lực và tức giận. Khi được phép xuất viện, tôi có cảm giác như họ có thể giữ luôn con tôi lại. Khi đó, con bé như một người xa lạ, như không phải nó là con tôi vậy.”

Mẹ của Juliette

Phải nhớ

Hãy ôm ấp, đu đưa, vuốt ve và mát-xa cho con bạn khi bé đang có tâm trạng tốt, vì đây chính là thời điểm thích hợp nhất để xác định điều gì phù hợp nhất với bé và điều gì khiến bé thư thái nhất. Khi đã biết sở thích của con, bạn có thể sử dụng những phương pháp này để vỗ về con khi con buồn. Nếu bạn ôm ấp, đu đưa, vuốt ve và mát-xa cho con khi con đang có tâm trạng xấu, hành động “vỗ về” sẽ khiến cho con khóc thậm chí còn to hơn và lâu hơn.

"Cô y tá hộ sinh thật phiền phức. Cô ta ngồi lại ngay cả khi tôi có khách, hầu hết là cô ta nói chuyện, thao thao bất tuyệt với mọi người về tất cả những trường hợp mà cô ta đã chứng kiến chỉ sai một ly đi một dặm. Vì một số lý do, cô ta lo lắng thái quá về việc đứa con khỏe mạnh của tôi có thể bị vàng da. Cô ta kiểm tra con tôi hàng giờ, đôi khi là 15 phút một lần và nói với tôi cô ta nghĩ là đã nhìn thấy những dấu hiệu đầu tiên của bệnh vàng da. Điều đó khiến tôi rất căng thẳng. Khi tôi cố gắng cho con bú mẹ, cô y tá đó liên tục làm phiền tôi bằng cách giằng lấy bé con đang đói của tôi để đem đi cân. Việc đó lần nào cũng khiến tôi khó chịu và bé con của tôi cũng có vẻ không thoải mái. Con bé cứ vặn vẹo trên chiếc cân, vì thế cô y tá càng mất nhiều thời gian hơn để xác định con bé đã uống 40 hay 45 ml sữa. Trong khi đó, những tiếng kêu khóc của con khiến tôi càng lo lắng hơn, vì thế cuối cùng tôi đã quyết định dừng việc cho con bú mẹ lại. Khi nghĩ lại việc đó, tôi thấy thật kinh khủng. Tôi muốn được tự mình chăm sóc con gái bé nhỏ của mình hơn."

Mẹ của Emily

"Khi sinh con thứ hai, chúng tôi đã quyết tâm sẽ làm mọi việc theo ý mình. Khi bé bắt đầu khóc, tôi sẽ cho con ăn một chút. Trong gần hai tuần, chúng tôi đã được chỉ bảo là cứ để cho đứa lớn đói và khóc – mà hóa ra là chẳng để làm gì. Với đứa đầu, có vẻ chúng tôi nhận lời khuyên từ tất cả mọi người. Còn với đứa thứ hai này, tôi chỉ nghe chính bản thân mình."

Mẹ của Eve

Bắt đầu làm quen và tìm hiểu con

Ở góc độ nào đó, bạn đã biết con bạn. Suy cho cùng, con đã ở bên bạn cả ngày và đêm trong suốt 9 tháng. Trước khi con chào đời, bạn đã băn khoăn con bạn là gái hay trai và liệu bạn có nhận ra được đặc điểm nào của con mà bạn nghĩ là con đã có từ khi còn ở trong bụng hay không. Nhưng khi con ra đời lại khác – thực ra là hoàn toàn khác. Bạn nhìn thấy con lần đầu tiên và con bạn cũng thấy mình ở trong một môi trường hoàn toàn mới.

Hầu hết các bà mẹ đều tìm kiếm những đặc điểm thân quen ở đứa con mới sinh bé xíu của mình. Đó có phải là em bé ngoan ngoãn mà người mẹ vẫn hằng mong chờ hay không? Liệu bé có đập vào một thời điểm cụ thể nào đó trong ngày giống như khi bé vẫn còn trong bụng mẹ không? Bé có sợi dây găng kết đặc biệt nào với bố không? Bé có nhận ra giọng nói của bố không?

Thông thường các bà mẹ đều muốn “kiểm tra” phản ứng của con. Họ muốn xác định được điều gì khiến trẻ hạnh phúc và hài lòng. Họ sẽ đánh giá cao những lời khuyên, chứ không phải những nguyên tắc và quy định. Họ muốn hiểu hơn về con và muốn thấy con phản ứng như thế nào với mình. Họ muốn tự khám phá điều gì là tốt nhất cho con. Nếu họ đúng về những điều trẻ thích và ghét, họ sẽ thấy tự hài lòng về bản thân, vì điều đó thể hiện họ hiểu rõ con như thế nào. Điều này giúp tăng sự tự tin và giúp họ thấy họ hoàn toàn có khả năng ứng phó sau khi đưa con về nhà.

Nhìn, nghe, ngửi và cảm nhận con bạn trong suốt những ngày đầu tiên có ảnh hưởng lớn tới quan hệ của bạn và con. Hầu hết các bà mẹ đều biết, theo bản năng, “những bữa tiệc” thân mật này quan trọng như thế nào. Họ muốn trải nghiệm tất cả những việc mà con họ làm. Chỉ cần nhìn con họ cũng thấy vô

cùng dễ chịu. Họ muốn nhìn con ngủ và lắng nghe hơi thở của con. Họ muốn ở bên khi con thức giấc. Họ muốn âu yếm, vỗ về và hít hà con bất cứ khi nào họ thấy thích.

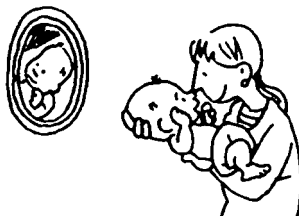
"Hơi thở của con trai tôi thay đổi bất cứ khi nào bé nghe thấy tiếng động đột ngột hoặc nhìn thấy ánh đèn. Khi lần đầu tiên nhận thấy hơi thở bất thường này, tôi thực sự lo lắng, nhưng sau đó tôi nhận ra đó chỉ là phản ứng của con với âm thanh và ánh sáng. Giờ tôi nghĩ thật tuyệt khi hơi thở của con thay đổi và tôi không còn lo lắng về điều đó nữa."

Mẹ của Bob

Con bắt đầu làm quen và tìm hiểu bạn

Khi một người mới làm bố/ làm mẹ nhìn chăm chăm vào khuôn mặt con, thường thì bé cũng chăm chú nhìn lại, đôi mắt to tròn, lộ rõ ngạc nhiên và có vẻ như đang nghĩ "Thật là một thế giới kỳ lạ và tuyệt vời!".

Quả thực, thế giới của một em bé sơ sinh là một thế giới kỳ diệu với những cảm giác mới mẻ và khác lạ. Âm thanh, ánh sáng, chuyển động, mùi vị, những cảm giác trên làn da mềm mại của bé – tất cả đều mới mẻ tới mức bé thậm chí còn không phân biệt được cảm giác này với cảm giác kia. Đôi khi rúc vào ngực mẹ có cảm giác vô cùng tuyệt vời. Bé thấy no nê, ấm áp, buồn ngủ và có cảm giác được dỗ dành bởi sự êm dịu xung quanh mình.

Lại có lúc, cả thế giới của bé như vỡ vụn hoàn toàn và bé không thể xác định được điều gì khiến bé thấy khốn khổ như vậy. Có thứ gì đó lạnh lẽo, ẩm ướt, đói khát, ồn ào, sáng chói hay chỉ đơn giản là chẳng vui chút nào và tất cả những gì bé có thể làm chỉ là kêu khóc.

Trong suốt 5 tuần đầu tiên, con bạn sẽ dần trở nên thân thuộc với thế giới xung quanh. Bạn và bé sẽ bắt đầu hiểu nhau từng chút một hơn bất cứ người nào khác trên thế giới này. Bé sẽ nhanh chóng đạt được bước nhảy vọt quan trọng đầu tiên trong quá trình phát triển của mình.

Nhưng trước khi có thể hiểu được con bạn sẽ trải qua những gì khi bé 5 tuần tuổi và thực hiện bước nhảy vọt đầu tiên, bạn cần phải biết thế giới của một em bé mới sinh như con bạn trông như thế nào và bé được trang bị ra sao để ứng phó với nó. Ngoài ra, để giúp con vượt qua được những thử thách mới, bạn cần phải biết sự gắn kết về mặt sinh lý quan trọng như thế nào và sử dụng điều đó ra sao.

Thế giới của con bạn

Trẻ quan tâm tới thế giới xung quanh ngay từ khoảnh khắc chúng chào đời. Chúng quan sát và lắng nghe, tiếp nhận thế giới xung quanh. Trẻ rất nỗ lực để tập trung ánh mắt nhanh nhất có thể, đó chính là lý do tại sao trông trẻ như bị lác khi cố căng mắt để nhìn rõ hơn. Đôi khi trẻ rung mình và thở hổn hển vì cố gắng tới mức kiệt sức. Trẻ mới sinh thường nhìn bạn như thể bé đang chăm chú, thích thú tới mức sửng sờ.

Đưa con mới chào đời của bạn có một trí nhớ tuyệt vời, bé sẽ nhanh chóng nhận ra giọng nói, khuôn mặt và thậm chí là

cả một số loại đồ chơi, chẳng hạn như một con thú nhồi bông đặc biệt sắc sỡ. Bé cũng có thể đoán được chính xác những việc mang tính thông lệ trong lịch trình hàng ngày của mình, chẳng hạn như thời gian tắm, thời gian được âu yếm, vuốt ve và thời gian được bú.

Ngay cả ở độ tuổi này, trẻ cũng có thể bắt chước những biểu hiện trên gương mặt người khác. Hãy thử lè lưỡi về phía bé khi bạn ngồi và nói chuyện với bé, hoặc há to miệng như thể bạn chuẩn bị gọi con. Phải chắc chắn là con đang nhìn bạn khi bạn làm như vậy và dành cho con nhiều thời gian để con phản ứng lại. Hầu hết các chuyển động của con bạn đều rất chậm so với tiêu chuẩn của người lớn và sẽ phải mất khoảng vài giây để bé có thể phản ứng lại được.

Một em bé sơ sinh cũng có thể nói cho mẹ biết bé cảm thấy như thế nào – dù là bé vui vẻ, tức giận hay ngạc nhiên. Bé làm điều đó bằng cách thay đổi một chút giọng ê a, tiếng khóc hoặc bằng cách sử dụng ngôn ngữ cơ thể. Bạn sẽ nhanh chóng biết bé có ý gì. Ngoài ra, bé sẽ thể hiện rõ ràng rằng bé mong được (mẹ) hiểu. Nếu mẹ không hiểu bé, bé sẽ khóc lóc thảm thiết hoặc sẽ nấc lên như thể đau buồn lắm.

Đứa con mới sinh của bạn, dù ở tuổi này, cũng có sở thích riêng. Hầu hết các bé đều thích nhìn người khác hơn là nhìn đồ chơi. Bạn cũng sẽ phát hiện ra là nếu được cho chọn hai thứ đồ chơi, bé có thể thể hiện sự yêu thích của mình bằng cách nhìn chăm chăm vào một trong hai thứ đó.

Con bạn có thể phản ứng nhanh trước những câu động viên, khích lệ. Bé sẽ thích được khen vì mùi thơm dễ chịu, vì ánh mắt hay vì “thành tích” của bé. Bạn có thể duy trì sự quan tâm của con lâu hơn nếu bạn khen con!

Giác quan của trẻ sơ sinh

Trẻ mới sinh có thể nhìn, nghe, ngửi, nếm và cảm nhận sự khác biệt của các vật, trẻ cũng có thể nhớ được những cảm giác này. Tuy nhiên, hiểu biết của trẻ mới sinh về những cảm giác này rất khác so với cách mà trẻ sẽ trải nghiệm những cảm giác đó khi lớn hơn.

ĐIỀU TRẺ NHÌN THẤY

Cho tới tận gần đây, các nhà khoa học và các bác sỹ vẫn tin rằng trẻ mới sinh không thể nhìn được. Điều này là không đúng. Các bà mẹ đều biết rằng trẻ mới sinh thích nhìn gương mặt của người khác, dù thực tế thị giác là giác quan sau cùng phát triển toàn diện. Đứa con mới sinh của bạn có thể nhìn rõ ràng ở khoảng cách bằng một bước chân (khoảng 30 cm). Xa hơn khoảng đó, bé có thể nhìn không rõ. Đôi khi bé có thể gặp khó khăn khi phải tập trung cả hai mắt vào bất cứ thứ gì mà bé đang nhìn, nhưng một khi đã có thể, bé bắt đầu nhìn vật đó một cách chăm chú. Thậm chí bé còn ngừng chuyển động. Tất cả sự chú ý của bé đều tập trung vào vật đó. Đôi khi các bé lanh lợi còn có thể nhìn theo một món đồ chơi chuyển động bằng cách dõi mắt theo, quay đầu hoặc đôi khi là kết hợp cả hai. Bé có thể làm được điều này nếu vật đó chuyển động theo phương ngang hoặc phương thẳng đứng. Điều quan trọng là vật đó cần phải di chuyển thật chậm và từ từ. Nếu sau một lúc, bé mất dấu món đồ đó, hãy thu hút lại sự chú ý của bé và thử lại bằng cách di chuyển vật chậm hơn nữa.

Vật mà con bạn dõi theo tốt nhất là một mẫu vẽ đơn giản với các đặc điểm cơ bản của gương mặt người – hai chấm lớn bên trên để thể hiện mắt, và một chấm bên dưới để thể hiện miệng. Trẻ có thể làm được điều này trong vòng một tiếng sau sinh. Nhiều bé mở to mắt và rất cảnh giác. Các ông bố bà mẹ thường bị cuốn hút hoàn toàn bởi cặp mắt to tròn, đáng yêu của con. Trẻ có khả năng bị cuốn hút bởi bất cứ thứ gì, kể cả những thứ gần gần giống khuôn mặt, ở độ tuổi rất nhỏ này.

Con bạn sẽ đặc biệt thích thú với những thứ tương phản - những đường sọc đỏ và trắng sẽ thu hút sự chú ý của bé lâu hơn so với những đường sọc xanh lá cây và xanh da trời. Màu sắc tương phản càng tươi sáng, bé sẽ càng thích. Đường sọc đen và trắng thu hút sự chú ý của bé lâu nhất vì sự tương phản rõ ràng nhất.

ĐIỀU TRẺ NGHE THẤY

Lúc mới sinh, con bạn hoàn toàn có thể phân biệt được các âm thanh khác nhau. Bé sẽ nhận ra được giọng bạn chỉ một thời gian ngắn sau khi chào đời. Bé có thể thích tiếng nhạc, tiếng động cơ và tiếng trống nhẹ. Điều này hoàn toàn dễ hiểu, vì những âm thanh đó vốn đã quen thuộc với bé. Khi còn ở trong bụng mẹ, bé được bao bọc bởi những âm thanh như tim đập, mạch máu chảy, bụng sôi, phổi khò khè và ruột i ẻo. Bé cũng quan tâm tới giọng nói của mọi người và thấy giọng nói thật êm dịu. Hầu hết các em bé đều cảm thấy thoải mái trong những môi trường tương tự như khi các bé vẫn còn ở trong bụng mẹ. Chẳng hạn, con của một bà mẹ thường dành rất nhiều thời gian ở những chỗ đông đúc, ồn ào lúc đang mang bầu thường sẽ buồn bực, khó chịu khi ở trong một căn phòng quá yên tĩnh.

Con bạn nhận ra sự khác biệt giữa giọng trầm và giọng cao. Những âm thanh the thé sẽ nhanh chóng thu hút sự chú ý của bé. Người lớn cảm nhận được điều này và thường nói to khi nói chuyện với trẻ, vì thế chẳng có gì phải xấu hổ vì giọng nói “ê a điệu chảy nước” của bạn cả. Con bạn cũng có thể phân biệt được tiếng nói to và tiếng nói nhỏ và thường không thích những tiếng động to bất ngờ. Một số trẻ thường dễ giật mình, và nếu con bạn cũng vậy thì điều quan trọng là bạn không được làm gì để con sợ.

ĐIỀU TRẺ NGUỒI ĐƯỢC

Em bé mới sinh của bạn rất nhạy cảm với mùi. Bé không thích những mùi cay hoặc nồng. Những mùi này có thể khiến bé phản ứng thái quá. Bé sẽ cố gắng tránh xa chỗ có những mùi này và bé còn có thể khóc toáng lên.

Giác quan của trẻ sơ sinh (tiếp)

Con bạn cũng có thể ngửi và cảm nhận được sự khác biệt giữa mùi cơ thể và mùi sữa của mẹ với mùi của bá mẹ khác. Nếu để một số quần áo mặc dở trước mặt bé, bé sẽ quay đầu về món đồ mà bạn đã mặc.

ĐIỀU TRẺ NẾM ĐƯỢC

Con bạn đã có thể phân biệt được một số vị khác nhau. Theo bán năng, bé sẽ thích những thứ có vị ngọt và không thích bất cứ thứ gì có vị chua. Nếu thứ gì có vị đắng, bé sẽ nhè ra ngay lập tức.

ĐIỀU TRẺ CẢM NHẬN ĐƯỢC

Con bạn có thể cảm nhận được sự thay đổi về nhiệt độ. Bé có thể cảm nhận được hơi ấm, điều đó giúp bé tìm được núm vú nếu ti mẹ chưa được đưa vào miệng bé, vì núm vú thường ấm hơn bầu ngực. Chỉ đơn giản là bé sẽ quay đầu về hướng của vật ấm nhất. Con bạn cũng có thể cảm nhận được lạnh. Nhưng nếu bị lạnh, bé sẽ không thể tự làm ấm người được, vì ở tuổi này, trẻ chưa biết rung mình là một cách kiểm soát nhiệt độ cơ thể. Cha mẹ cần phải để ý nhiệt độ cơ thể của con. Chẳng hạn, không nên đưa trẻ đi dạo trong tiết trời giá lạnh và có tuyết, dù bạn đã bọc con trong bao nhiêu lớp áo, vì bé có thể bị lạnh quá và có những dấu hiệu giảm nhiệt. Nếu bé có bất kỳ dấu hiệu nào thể hiện sự khó chịu, hãy nhanh chóng đưa bé vào chỗ ấm.

Con bạn đặc biệt nhạy cảm với sự đụng chạm. Thông thường, trẻ thích tiếp xúc ngoài da, mềm mại và ấm áp. Hãy tìm hiểu xem con bạn thích gì. Trẻ cũng thường thích được mát-xa toàn thân trong một căn phòng ấm áp. Những tiếp xúc, động chạm cơ thể có vẻ là cách tốt nhất để trấn an và chọc trẻ cười. Cố gắng xác định xem kiểu nào khiến con bạn thấy buồn ngủ hoặc cánh giác, vì điều này có thể rất có ích trong những lúc rắc rối.

Dù những giác quan của con bạn có thể hoạt động hoàn toàn bình thường, nhưng bé chưa thể xử lý được những dấu hiệu mà các giác quan của bé gửi lên não bộ theo cách người lớn vẫn làm. Điều này có nghĩa là bé chưa thể phân biệt được các giác quan với nhau. Trẻ trải nghiệm thế giới theo cách riêng của chúng và nó hoàn toàn khác so với cách của chúng ta. Chúng ta *ngửi* mùi hương, *nhìn ngắm* những bông hoa tỏa ra mùi hương đó, *chạm* vào những cánh hoa mềm mại, mịn màng như nhung, *nghe* thấy tiếng ong vo ve quanh bông hoa đó và biết chúng ta có thể *nếm* được vị ngọt khi ăn bông hoa đó. Chúng ta hiểu được sự khác biệt giữa các giác quan, và vì thế chúng ta có thể phân biệt được sự khác nhau giữa chúng.

Tuy nhiên, con bạn vẫn chưa thể phân biệt được. Bé đang khám phá thế giới như một tổng thể duy nhất – một mớ hỗn độn những cảm xúc thay đổi chóng mặt mỗi khi có một sự thay đổi nhỏ. Trẻ tiếp nhận tất cả những cảm giác này nhưng không thể phân biệt được chúng. Trẻ vẫn chưa nhận ra rằng thế giới được tạo nên bởi những dấu hiệu thu được từ những giác quan riêng lẻ và mỗi một giác quan lại truyền đạt những thông điệp riêng về những lĩnh vực khác nhau.

Mọi chuyện càng trở nên rối rắm hơn với trẻ sơ sinh khi trẻ không thể phân biệt được bản thân với xung quanh, và trẻ vẫn chưa ý thức được mình là một cá thể độc lập. Chính vì vậy, trẻ cũng không thể phân biệt được những cảm giác bắt nguồn từ chính cơ thể mình với những cảm giác thu được từ thế giới bên ngoài. Theo như trẻ biết, thế giới bên ngoài và cơ thể chúng là một, là giống nhau. Với trẻ, thế giới chính là cảm giác về màu sắc – sự vuốt ve – mùi vị – và âm thanh. Trẻ cho rằng điều mà cơ thể trẻ cảm nhận được thì tất cả mọi người, tất cả mọi thứ đều cảm nhận được.

Chính vì trẻ mới sinh cho rằng thế giới và bản thân là một, là giống nhau, nên thường khó để biết lý do tại sao trẻ khóc. Nguyên nhân có thể là bất cứ điều gì bên trong và bên ngoài trẻ. Dù tiếng khóc của trẻ bắt nguồn từ đâu thì cũng làm cha mẹ lo lắng.

Bộ công cụ dành cho em bé mới sinh của bạn

Nếu trải nghiệm thế giới theo cách của con, bạn cũng không thể hành động độc lập được. Bạn cũng không biết rằng bạn có tay để cầm nắm và có miệng để ngậm. Chỉ khi hiểu được những điều này, bạn mới có thể làm việc một cách có chủ ý được.

Tuy nhiên điều này không có nghĩa là những em bé mới sinh hoàn toàn có khả năng phản ứng lại với thế giới. May mắn là con bạn được trang bị một vài đặc tính đặc biệt để bù đắp cho những thiếu sót này, đồng thời để giúp trẻ sống sót qua giai đoạn ban đầu.

Phản xạ nói cho trẻ biết phải làm gì

Trẻ có một số phản ứng mang tính phản chiếu giúp duy trì được sự an toàn. Chẳng hạn, trẻ sơ sinh có thể tự động nghiêng đầu về một bên để có thể thở được dễ dàng khi nằm sấp. Ở góc độ nào đó, phản xạ này cũng tương tự như cách con rối phản ứng lại những sợi dây khi chúng được kéo. Trẻ sẽ không ngừng nghĩ rằng: “Mình phải nghiêng đầu”. Chỉ đơn giản thế thôi. Ngay khi trẻ học được cách nghĩ và phản ứng, phản xạ này sẽ biến mất. Đó là một hệ thống hoàn hảo. (Tất nhiên, đến giờ con bạn đi ngủ, hãy đặt con nằm ngửa.)

Trẻ mới sinh cũng quay đầu về phía có âm thanh. Phản ứng tự nhiên này giúp trẻ hướng sự chú ý tới nơi quan tâm gần nhất. Suốt nhiều năm, các bác sỹ đã xem thường phản ứng này

vì phản ứng với âm thanh của trẻ hơi chậm. Phải mất khoảng 5 đến 7 giây trước khi trẻ bắt đầu quay đầu và phải mất thêm 3 đến 4 giây nữa để trẻ hoàn thành chuyển động. Phản xạ này sẽ biến mất trong tầm tuần thứ 5 đến tuần thứ 8 sau sinh.

Dưới đây là một số phản xạ khác của con bạn.

Ngay khi chiếc miệng nhỏ xinh của một em bé mới sinh đang háu đói được tiếp xúc với một vật, nó sẽ ngậm chặt vật đó và trẻ sẽ bắt đầu mút. Điều này giúp trẻ có được khả năng mút mạnh. Và nó sẽ biến mất khi trẻ không còn cần bú nữa.

Trẻ còn có phản xạ nắm chặt. Nếu bạn muốn con nắm chặt ngón tay của bạn, chỉ cần xoa lòng bàn tay của con. Con sẽ tự động nắm chặt ngón tay bạn. Nếu bạn làm như vậy với bàn chân bé, bé cũng sẽ dùng các ngón chân để “nắm” tay bạn. Phản xạ nắm chặt này được cho là bắt nguồn từ thời xưa thời xưa, khi mà các bà mẹ thuộc họ người vẫn còn một lớp lông dày. Nhờ có phản xạ này, trẻ có thể túm vào lông mẹ ngay sau khi sinh. Trẻ sơ sinh sẽ sử dụng phản xạ nắm chặt này trong hai tháng đầu tiên, đặc biệt là khi trẻ cảm nhận được bạn muốn đặt trẻ xuống dù trẻ vẫn muốn được ở bên bạn!

Trẻ còn thể hiện một phản xạ có tên là *phản xạ Moro* khi chúng thấy sợ hãi. Trông trẻ lúc ấy giống như đang cố chụp lấy bất cứ thứ gì khi bị ngã vậy. Trẻ uốn cong lưng, quay đầu lại và khua chân múa tay, lúc đầu là hướng ra ngoài, sau lại hướng vào trong, trước khi vắt chéo qua ngực và bụng.

Tất cả những phản xạ này của trẻ đều biến mất khi chúng được thay thế bởi những phản ứng chủ động. Nhưng có những phản xạ tự nhiên tồn tại suốt cuộc đời, như thở, ngáy, ho, nháy mắt và rút tay lại khi chạm vào bề mặt nóng.

Trẻ cũng buồn chán

Đứa con mới sinh bé bỏng của bạn vẫn chưa biết tự làm mình vui. Những em bé tính khí thất thường nhưng đáng yêu nói riêng không hề giấu giếm ý muốn phải được làm gì đó ngay khi thức dậy.

Dưới đây là một số cách để con bạn được vui.

- Khám phá nhà cùng với con. Hãy cho trẻ cơ hội được nhìn thấy, nghe thấy và chạm vào bất cứ thứ gì trẻ thấy thú vị. Hãy giải thích về các vật bạn đi ngang qua khi đi khám phá. Bất kể vật đó là gì, trẻ cũng vẫn chú tâm nghe giọng nói của bạn. Chẳng mấy chốc, trẻ sẽ tự mình nhận ra các vật.
- “Trò chuyện” yên lặng. Con bạn thích nghe giọng nói của bạn. Nhưng nếu bạn nói chuyện với con khi có tiếng đài ở bên cạnh, con sẽ khó có thể tập trung vào giọng nói của bạn được. Dù trẻ nhỏ có thể phân biệt được sự khác nhau giữa các giọng nói khi nghe từng giọng một, trẻ chưa thể phân biệt được khi nghe thấy nhiều giọng cùng một lúc.
- Đặt những vật thú vị ở những chỗ thuận tiện cho con bạn nhìn khi bé thức dậy. Ở tám tuổi này, trẻ chưa thể tự mình tìm kiếm, nên với trẻ, ngoài tầm nhìn cũng là ngoài tầm nhớ.
- Thử nghiệm với âm nhạc. Hãy cố gắng khám phá loại nhạc yêu thích của bé và bật cho bé nghe. Bé có thể thấy việc đó thật dễ chịu.

Trong tất cả các hoạt động, hãy để phản ứng của con dẫn đường cho bạn.

Tiếng khóc của con thu hút sự chú ý của bạn

Những phản xạ được đề cập ở trên chính là cách để em bé mới sinh của bạn biến một tình huống không thoải mái về trạng thái bình thường. Đôi khi những phản ứng này vẫn chưa đủ – chẳng

hạn, khi trẻ quá nóng hoặc quá lạnh, khi trẻ cảm thấy không khỏe hoặc nhàm chán. Trong những trường hợp này, trẻ sẽ sử dụng một chiến thuật khác: Trẻ sẽ khóc cho tới khi có ai đó có thể điều chỉnh tình huống. Nếu không ai giúp, trẻ sẽ khóc liên tục cho tới khi kiệt sức hoàn toàn.

"Nhưng trận khóc liên hồi của con trai tôi bắt đầu từ tuần thứ hai. Bé kêu khóc cả ngày lẫn đêm, dù vẫn được cho ăn và vẫn phát triển bình thường. Khi tôi đưa con đến phòng khám để kiểm tra định kỳ, tôi đã đề cập đến việc đó và cho rằng có thể con buồn chán. Nhưng bác sỹ nói rằng đó là điều không thể vì trẻ liên tục nhắm mắt trong 10 ngày đầu tiên và ngay cả khi con tôi mở mắt, bé cũng không thể nhìn thấy bất cứ thứ gì. Tuần trước, tôi vẫn cứ đặt một cái trống lúc lắc vào trong cũi của con. Điều đó có vẻ phát huy tác dụng. Con rõ ràng là đã khóc ít hơn. Vậy là suy cho cùng thằng bé cũng cảm thấy buồn chán!"

Mẹ của Paul, tuần thứ 4

Vẻ ngoài của con làm tan chảy trái tim bạn

Để tồn tại được, con bạn cần phải phụ thuộc vào ai đó để đáp ứng mọi nhu cầu của mình, từ sáng, trưa tới tối, đêm. Do đó, tự nhiên đã cung cấp cho trẻ một thứ vũ khí vô cùng tiềm năng mà trẻ thường xuyên đem ra sử dụng: vẻ ngoài của mình.

Không có gì đáng yêu hơn một đứa trẻ. Cái đầu to một cách bất thường chiếm tới một phần chiều dài cơ thể trẻ. Vàng trán và đôi mắt trẻ cũng “quá to”, còn hai má thì “quá bầu bĩnh”. Hơn nữa, tay và chân trẻ lại “quá ngắn và bụ bẫm”. Vẻ đáng yêu của

trẻ làm cho ai cũng quý, cũng yêu. Những nhà thiết kế búp bê, đồ chơi và nhân vật hoạt hình đều nhanh chóng lấy trẻ làm hình mẫu. Điều đó giúp họ đảm bảo doanh số! Đây cũng chính là cách con bạn tự “bán” mình. Trẻ sẽ “quyến rũ” bạn bế chúng lên, vỗ về và chăm sóc chúng.

Trên khắp thế giới, ai cũng biết là trẻ biết cười trước khi được 6 tuần tuổi. Hình ảnh em bé trong bụng mẹ cười cũng được chụp lại khi siêu âm. Dù vậy thì đây cũng là một biểu hiện hiếm hoi ở trẻ tầm tuổi này. Tuy nhiên, bạn có thể là một ông bố, bà mẹ may mắn khi được nhìn thấy nụ cười sớm của con. Trẻ mới sinh sẽ cười khi được đụng chạm, khi một luồng khí mát dịu lướt qua má, khi nghe thấy tiếng người nói hoặc nghe thấy những âm thanh khác, khi nhìn thấy khuôn mặt bạn phía trên cũi của chúng, hoặc chỉ đơn giản khi trẻ no sữa và cảm thấy hài lòng. Đôi khi, trẻ còn cười ngay cả khi đang ngủ.

Nhu cầu lớn nhất của trẻ sơ sinh

Ngay cả trước khi chào đời, con bạn cũng nhìn nhận thế giới như một thể thống nhất. Khi chào đời, trẻ rời khỏi thế giới quen thuộc, và lần đầu tiên tiếp xúc với hàng loạt những điều hoàn toàn mới mẻ, xa lạ. Thế giới mới này được hình thành bởi rất nhiều cảm giác. Đột nhiên, trẻ có thể cử động thoải mái, cảm nhận được hơi ấm, hơi lạnh, nghe được một loạt những

âm thanh khác nhau và to hơn, nhìn thấy những ánh sáng rực rỡ và cảm nhận được quần áo bao bọc cơ thể. Ngoài những ấn tượng này, trẻ còn phải tự mình thở và làm quen với việc uống sữa, bộ phận tiêu hóa của trẻ cũng bắt đầu phải xử lý loại thức ăn mới này. Tất cả những điều này đều là mới mẻ với trẻ. Bởi vì trẻ đột nhiên phải đối phó với những thay đổi to lớn trong cuộc sống, nên việc tại sao trẻ lại cần có cảm giác an toàn và được bảo vệ là vô cùng dễ hiểu.

Tiếp xúc cơ thể gần gũi là cách tốt nhất để bắt chước thế giới an toàn bên trong bụng mẹ của trẻ. Điều đó giúp trẻ cảm thấy an toàn. Suy cho cùng, tử cung của bạn ôm ấp cơ thể con, và cơ thể con chuyển động theo những chuyển động của bạn, ít nhất đó cũng là những gì trẻ có thể nhớ được. Đó là nhà của trẻ. Trẻ là một phần của những gì diễn ra bên trong cơ thể bạn – nhịp đập đều đặn của trái tim bạn, mạch máu và cơ bụng của bạn. Do đó, hoàn toàn dễ hiểu khi trẻ thích cảm giác tiếp xúc sinh lý cũ, thân thuộc và thích được nghe thấy những âm thanh quen thuộc một lần nữa. Đó là cách “giao tiếp cơ bản” của trẻ.

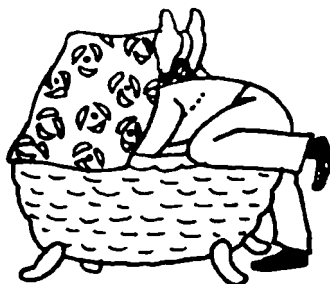
Đừng chạm: Cách an ủi tốt nhất

Ngoài thức ăn và sự ấm áp, không gì quan trọng với đứa con mới sinh của bạn hơn sự tiếp xúc gần gũi với bạn trong suốt bốn tháng đầu tiên. Chỉ cần trẻ được trải nghiệm nhiều những tiếp xúc về mặt sinh lý, sự phát triển của trẻ sẽ không bị chậm trễ, ngay cả khi bạn không có nhiều cơ hội để chơi với con.

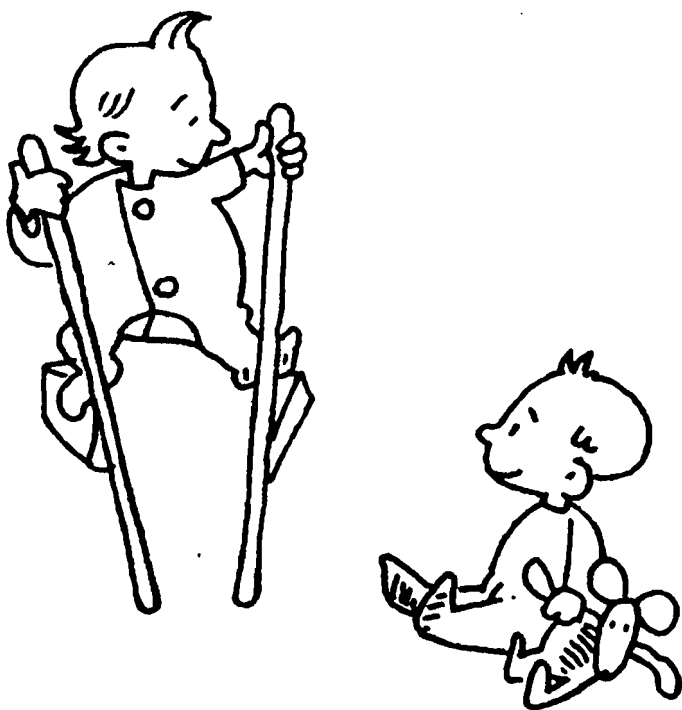
Trẻ mới sinh thường thích nằm bên cạnh bạn và thích được bạn bế đi cùng. Đây cũng là cơ hội tốt để trẻ học cách kiểm soát cơ thể mình.

Một ý tưởng khác là mát-xa thư giãn cho trẻ. Phái chắc chắn là phòng đủ ấm. Rót một ít dầu em bé vào tay bạn và nhẹ nhàng mát-xa tất cả những phần cơ thể trần của trẻ. Đây là cách hay để giúp trẻ làm quen với cơ thể mình và điều đó sẽ giúp trẻ thiêu thiêu ngủ.

Ở tầm tuổi này, trẻ thích được bế trên tay, được vỗ về, ôm ấp và đu đưa. Trẻ thậm chí còn thích được vỗ nhẹ nhẹ vào lưng. Trẻ có thể chưa nhận đủ những tiếp xúc cơ thể. Đừng lo về việc bạn có làm đúng hay không – trẻ sẽ sớm cho bạn biết chúng thích gì nhất và điều gì khiến chúng thấy thoải mái nhất. Đồng thời, trẻ cũng sẽ học được một điều là chúng có một ngôi nhà tuyệt vời để có thể an toàn quay trở lại khi cảm thấy buồn.

Chương 3

**Tuần khủng hoảng 5:
Thế giới của những cảm giác thay đổi**

Thế giới của những cảm giác thay đổi

Phần lớn thời gian của 4 hoặc 5 tuần qua, bạn đã thấy con mình lớn rất nhanh. Bạn và con đã trở nên thân quen với nhau và bạn đã biết được tất cả những cách cư xử và thói quen của con. Nhưng đồng thời, thế giới của con cũng là thứ khó có thể tưởng tượng được đối với người lớn. Nó ít được quan tâm và các đặc điểm của thế giới đó vẫn chưa được xác định – ở một chừng mực nào đó, nó không hẳn khác biệt hoàn toàn với cuộc sống của trẻ trong bụng mẹ.

Bây giờ, trước khi một phần thế giới của trẻ sơ sinh bị bao phủ bởi những bí ẩn và trước khi trẻ bắt đầu hiểu được tất cả những ẩn tượng mình đã mất công thu nhận trong vài tuần qua, trẻ sẽ cần phải trải qua bước phát triển nhảy vọt quan trọng đầu tiên. Ở khoảng tuần thứ 5, đôi khi sớm hơn là ở tuần thứ 4, con bạn sẽ bắt đầu thực hiện bước nhảy vọt đầu tiên trong quá trình phát triển của mình.

Những cảm giác mới tấn công bé yêu của bạn cả bên trong và bên ngoài, và bé thường cảm thấy hoang mang. Một vài trong số những điều mới mẻ này liên quan tới sự phát triển của các bộ phận bên trong cơ thể và quá trình trao đổi chất của trẻ. Số khác là kết quả của sự gia tăng cảnh giác ở trẻ – các giác quan của trẻ nhạy cảm hơn so với khi vừa mới sinh. Vì thế, vấn đề không phải chỉ là sự thay đổi của bản thân các giác quan, mà là sự tiếp nhận những thay đổi đó của trẻ.

Ban đầu thế giới liên tục thay đổi này khiến trẻ rất khó chịu. Phản ứng đầu tiên của con bạn là muốn quay trở về thế giới an toàn, ấm áp, thân thuộc mà bé vừa mới rời khỏi – thế giới với mẹ ở trung tâm. Đột nhiên, con bạn thấy cần được vỗ về và quan tâm nhiều hơn trước kia. Trong khi trước đây ăn, ngủ và được chăm sóc cẩn thận là đã đủ để vỗ về trẻ, cho trẻ cảm giác khỏe

mạnh, nhưng giờ, có vẻ như trẻ cần nhiều hơn nữa ở bạn. Dù con bạn ở rất gần bạn kể từ khi chào đời, đây có lẽ là lần đầu tiên bạn nghĩ bé thật rách việc và khó chiều. Giai đoạn này có thể chỉ kéo dài một ngày, nhưng với một số bé, nó có thể kéo dài cả tuần.

Khi tình trạng bám dính này giảm bớt, bạn sẽ nhận thấy con bạn đã lớn hơn một chút, theo một cách nào đó, khiến bạn khó có thể chạm tay vào bé. Bé có vẻ cảnh giác và ý thức được về thế giới xung quanh.

Phải nhớ

Nếu con bạn nặng xị, hãy để ý con sát sao, xem con có đang cố gắng học kỹ năng mới nào không.

Dấu hiệu nặng xị

của tuần này

Ngay cả những em bé 5 tuần tuổi cũng có thể cảm nhận được những thay đổi diễn ra trong cơ thể bé nhỏ của mình. Vừa mới làm quen với thế giới bên ngoài sự ấm áp bao bọc cơ thể từ bạn, bé lại phát hiện ra thế giới của mình đang thay đổi lần thứ hai. Quan trọng là bạn phải hiểu rằng dù mọi thứ có vẻ giống với thế giới của bạn, nhưng với trẻ, mọi thứ trẻ nhìn thấy, cảm nhận được, nghe thấy, ngửi thấy hoặc nếm được lại không giống như vậy. Trẻ có thể thích một vài trong số những thay đổi này, nhưng cũng có thể ghét những thay đổi khác, vì chúng vẫn chưa biết cách làm thế nào để ứng phó với những thay đổi đó. Trẻ vẫn còn quá nhỏ để biết nhờ bạn giúp và trẻ hiển nhiên cũng không thể hỏi bạn chuyện gì đang diễn ra.

Thế giới của những cảm giác thay đổi

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Dù con không thể dùng lời nói để nói cho bạn biết điều gì đang diễn ra, bé vẫn có thể truyền đạt được một chút. Dưới đây là những dấu hiệu cho thấy trẻ chuẩn bị thực hiện bước nhảy vọt đầu tiên.

Trẻ có thể cực kỳ buồn bực

Vào thời điểm này, nhiều khả năng con bạn sẽ kêu gào, khóc lóc, la hét và không chịu ngủ trong cũi cho tới khi bé khiến cả nhà náo loạn lên. Đây là những dấu hiệu cho thấy con bạn chuẩn bị có bước phát triển nhảy vọt đầu tiên! Với một chút may mắn, sự bực dọc, khó chịu của con sẽ khiến bạn chạy về phía bé, bế con lên, ôm chặt con và vỗ về con.

Trẻ có thể bám dính lấy bạn

Nếu may mắn hơn, sau khi được bạn bế lên, trẻ còn có thể được bạn cho bú. Đôi khi, trẻ sẽ chỉ ngủ khi được rúc sát hết mức cơ thể vào người mẹ, gục đầu vào ngực mẹ. Sự thoải mái có được từ bầu sữa mẹ hoặc bình sữa có thể là cách duy nhất để tạo ra thế giới an toàn mà trẻ mong ước trong thời điểm này.

"Bình thường con tôi rất dễ chịu, nhưng đột nhiên bé bắt đầu khóc không ngừng nghỉ trong hai ngày liền. Lúc đầu tôi cứ nghĩ đó là do những cơn co thắt của dạ dày. Nhưng sau đó, tôi nhận thấy con ngừng khóc bất cứ khi nào tôi đặt con trên đùi, hoặc khi tôi để con nằm giữa hai chúng tôi. Khi đó, con sẽ ngủ ngay lập tức. Tôi cứ tự hỏi mình có làm hư con khi làm như vậy không. Nhưng giai đoạn khóc lóc ỉ ôi

này cũng kết thúc đột ngột như khi nó bắt đầu, và giờ con bé lại dễ chịu như trước."

Mẹ của Eve, tuần thứ 5

Bước phát triển nhảy vọt này có thể ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Những thay đổi lớn này ở trẻ không chỉ ảnh hưởng tới chính trẻ, mà còn có vẻ ảnh hưởng tới cả bạn nữa. Dưới đây là một số cảm xúc mà bạn có thể có.

Bạn có thể cảm thấy bất an

Tất cả các bà mẹ đều muốn xác định tại sao con họ lại rắc rối và luôn chân luôn tay như vậy, để họ có thể làm những gì khiến con dễ chịu hơn. Thông thường, đầu tiên họ sẽ cố gắng xem con có đói không. Sau đó họ sẽ kiểm tra xem tã có tụt không. Họ thay tã cho con. Sau đó cố gắng vỗ về con bằng tất cả tình yêu và sự dịu dàng mà họ có thể thu gom được trong những lúc cố gắng này. Nhưng không hề dễ. Chỉ một lúc sau họ sẽ nhận ra rằng tất cả những hành động quan tâm, vỗ về đều không thể ngăn được hình hài bé nhỏ này kêu gào, khóc lóc.

Hầu hết các bà mẹ đều cho rằng sự thay đổi đột ngột trong hành vi của trẻ là điều kinh khủng. Nó ảnh hưởng tới sự tự tin của các mẹ và khiến họ rất khó chịu.

"Con tôi lúc nào cũng muốn ở cạnh tôi và tôi hoặc phải ôm con, hoặc phải cho con ngồi trên đùi ngay cả khi nhà có khách. Tôi thực sự rất lo lắng. Có tối tôi gần như không ngủ được một chút nào. Suốt cả tối tôi phải thức và vỗ về con. Sau đó, em gái tôi phải

Thế giới của những cảm giác thay đổi

đến và trông giúp tôi một tối. Tôi sang một phòng khác và ngủ say như chết cả tối hôm đó. Tôi có cảm giác như mình được tái sinh khi thức dậy vào ngày hôm sau."

Mẹ của Bob, tuần thứ 5

Bạn có thể cảm thấy rất lo lắng

Thông thường, các bà mẹ thường sợ có chuyện gì không hay xảy ra với "cái còi" bé nhỏ của mình. Họ nghĩ rằng con bị đau ở đâu đó, hoặc con có thể đang phải chịu một điều bất bình thường hay bất ổn nào đó từ bao giờ không biết. Số khác lại lo lắng chỉ sữa mẹ thôi thì không đủ. Nguyên nhân là do trẻ liên tục thèm và tìm ngực mẹ và luôn đói. Một số bà mẹ còn đưa con đến bác sỹ để kiểm tra. Tất nhiên, hầu hết các bé đều được khẳng định là hoàn toàn khỏe mạnh và được cho về nhà. (Khi nghi ngờ, phải xin tư vấn từ bác sỹ gia đình hoặc tới phòng khám khoa nhi.)

"Con gái tôi khóc nhiều tới mức tôi sợ có gì không ổn xảy ra với con. Con bé lúc nào cũng đòi bú mẹ. Tôi đưa con đi khám bác sỹ, nhưng không phát hiện ra con bị làm sao. Bác sỹ nói con bé chỉ cần thời gian để quen với sữa của tôi, và có rất nhiều trẻ sơ sinh cũng trải qua giai đoạn khóc lóc tương tự khi được 5 tuần tuổi. Tôi cứ nghĩ đó là một điều kỳ cục, vì con bé chẳng có vấn đề gì với sữa của tôi cho tới lúc đó. Cháu họ tôi cũng tầm tuổi đó, và cũng liên tục khóc, nhưng thằng bé bú sữa bình. Khi tôi nói với bác sỹ điều đó, ông ta giả vờ như không nghe

thấy. Tôi mừng khi biết đó không phải chuyện gì nghiêm trọng."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 5

Vì con bạn cảm nhận được điều gì đó đang thay đổi, nên bé cảm thấy bất an, và cần sự tiếp xúc da-với-da nhiều hơn nữa. Sự tiếp xúc gần gũi này dường như là cách vỗ về an ủi hiệu quả nhất khi trẻ buồn bực. Hãy cho trẻ sự vỗ về mà trẻ cần, và sự tiếp xúc mà bạn cảm thấy có thể đáp ứng được vào những thời điểm giống như vậy. Trẻ cần có thời gian để thích nghi với những thay đổi này và phát triển trong thế giới mới của chúng. Trẻ đã quen với mùi hương, nhiệt độ, giọng nói và sự động chạm của bạn. Khi có bạn, trẻ sẽ được thư giãn một chút và sẽ lại thấy hài lòng. Bạn có thể cho con sự quan tâm chăm sóc nhẹ nhàng mà con thực sự cần trong khoảng thời gian thử thách này.

"Đôi lúc con tôi bú nửa tiếng liền và không chịu rời ti mẹ. 'Sau 20 phút thì nhấc con ra, để cho con khóc và con sẽ nhanh chóng biết thôi' là lời khuyên mà mọi người dành cho tôi. Nhưng tôi nghĩ thầm 'Họ có thể nói gì họ thích, còn tôi quyết định điều gì là tốt nhất cho con mình'."

Mẹ của Nina, tuần thứ 5

Bạn có thể nhận thấy sự tiếp xúc cơ thể gần gũi sẽ phát huy tác dụng trong những giai đoạn khóc lóc này và sinh linh bé nhỏ nhưng ấm ã đó sẽ phản ứng nhanh hơn và tốt hơn khi có bạn ở bên. Hãy thử điu con đi cùng nếu được khi bạn làm việc nhà, hoặc đặt con trên đùi khi bạn đọc sách hay thực hiện những hoạt động chỉ cần ngồi một chỗ. Mát-xa hoặc vỗ về nhẹ nhàng cũng rất hữu ích.

Thế giới của những cảm giác thay đổi

"Khi khóc liên tục, con tôi có vẻ mệt mỏi. Tôi đã phải mát-xa cho con một lúc lâu thì con mới bình tĩnh lại được một chút. Tôi thấy kiệt sức nhưng hoàn toàn hài lòng. Sau đó, mọi chuyện đã thay đổi. Bây giờ, có vẻ không cần quá nhiều thời gian để vỗ về con bé nữa. Khi con khóc, tôi không phải nỗ lực để lập lại trật tự cho thế giới của con nữa."

Mẹ của Nina, tuần thứ 4

Những bà mẹ đem con đi khắp nơi bất cứ khi nào con rơi vào trạng thái "khó ở" đều gọi con là "cây tầm gửi", "phụ thuộc hoàn toàn". Những em bé này chẳng thích gì hơn là được nằm im bên mẹ, được mẹ ru, vỗ về và đu đưa. Các bé có thể ngủ ngay trên đùi mẹ, và lại khóc được ngay khi các mẹ cố gắng lừa để đặt con vào cũi.

Những bà mẹ thường xuyên cho con ăn và cho con ngủ sẽ nhận thấy rằng con họ sẽ ngủ gật trong lúc bú. Một số mẹ băn khoăn liệu điều đó có phải là do trẻ mệt mỏi sau khi khóc và thiếu ngủ tới mức không còn chút sức lực nào để ti nữa không. Điều này có vẻ hợp lý, nhưng không phải hoàn toàn như thế. Nhiều khả năng là trẻ ngủ thiếp đi vì đã được ở nơi mà trẻ muốn. Cuối cùng thì trẻ cũng được ở với mẹ và trẻ thấy thỏa mãn, vì thế trẻ có thể ngủ thiếp đi.

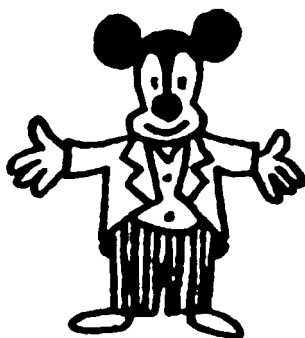
Mẹo vỗ về

Khi bạn muốn vỗ về một em bé, nhịp điệu nhẹ nhàng có thể đóng vai trò rất quan trọng. Hãy ôm con, một tay đỡ hông con, một tay đỡ sau gáy con, cho con gục mặt vào vai bạn. Khi bế con trong tư thế này, con có thể cảm nhận được nhịp đập nhẹ nhàng của tim bạn.

Dưới đây là một số phương pháp vỗ về đứa con bé bỏng hay khóc lóc của bạn do một vài mẹ gợi ý:

- Vuốt ve và âu yếm trẻ
- Bồng con trên tay và khê đu đưa, hoặc ôm con ngồi trên ghế đu đưa
- Bế con đi bộ chậm chậm
- Nói chuyện hoặc hát cho con nghe
- Vỗ nhẹ vào hông con

Không phải tất cả những ý tưởng này đều phù hợp với con bạn, vì thế, nếu lúc đầu không thành công, hãy tiếp tục thử cho tới khi bạn tìm thấy điều có tác dụng với bé. Cách thành công nhất để vỗ về, an ủi một đứa trẻ đang khóc là làm những việc mà trẻ thích nhất khi có tâm trạng vui vẻ.

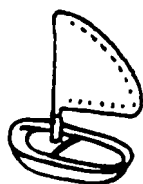
Cách làm dây đeo

Dây đeo rất dễ làm và thuận tiện, thoải mái cho bạn cũng như đứa con bé bỏng của bạn. Dây đeo giúp tay bạn được nghỉ ngơi bằng cách đỡ trọng lượng của bé và khiến con bạn có cảm giác an toàn và yên tâm. Thêm vào đó, chỉ tốn chút tiền để làm một chiếc dây đeo. Có thể sử dụng dây đeo cho con bạn gần như ngay khi bé mới chào đời, vì dây đeo giúp con bạn nằm thẳng. Dưới đây là cách làm một chiếc dây đeo.

Sử dụng một miếng vải chắc chắn, kích thước 1 x 3,5 m. Quấn miếng vải qua vai trái của bạn nếu bạn thuận tay phải, qua vai phải của bạn nếu bạn thuận tay trái, và buộc hai đầu của mảnh vải lại với nhau ở phía bên hông đối diện. Xoay nút buộc ra sau lưng bạn. Kiểm tra xem độ dài của dây đeo đã vừa phải chưa. Nếu rồi thì dây đeo đã sẵn sàng để sử dụng. Đặt con bạn vào trong và dùng tay đỡ con. Chỉ đơn giản thế thôi!

"Hai ngày đầu tiên con trai tôi khóc rất nhiều. Tôi phải cố gắng hết sức để chọn thời gian ngủ thích hợp, nhưng hóa ra đó lại là một thảm họa. Điều đó khiến cả hai chúng tôi phát điên. Bây giờ tôi đặt con trên đùi bao lâu tùy ý thích của con mà không cảm thấy có lỗi. Tôi thấy điều đó thật tuyệt. Thật dễ chịu, ấm áp và thoải mái. Rõ ràng là bé yêu của tôi thích như vậy. Lịch cho ăn cũng bị ném qua cửa sổ. Tôi không còn quan tâm tới nó nữa. Giờ con chính là người cho tôi biết khi nào bé đói. Đôi khi con bú rất lâu, nhưng đôi khi thì không. Giờ thằng bé hài lòng hơn rất nhiều và tôi cũng vậy."

Mẹ của Steve, tuần thứ 5

Bước nhảy vọt

Thần kỳ

Có rất nhiều dấu hiệu ở trẻ tầm 4 đến 5 tuần tuổi thể hiện chúng đang trải qua những thay đổi lớn lao ảnh hưởng tới các giác quan, quá trình trao đổi chất và các bộ phận bên trong cơ thể mình. Đây chính là thời điểm bước nhảy vọt đầu tiên xảy ra – sự nhận biết của trẻ về thế giới cảm giác tăng nhanh chóng. Trẻ không còn đưa mắt nhìn theo một gương mặt hay quay đầu về phía có tiếng động nữa. Có những dấu hiệu cho thấy những kỹ năng ban đầu này bị kiểm soát bởi những trung khu ở não dưới và chúng sẽ biến mất để dọn đường cho sự phát triển ở cấp độ cao hơn của não bộ. Chẳng bao lâu bạn sẽ thấy xuất hiện những hành vi tương tự, nhưng lần này chúng có vẻ nằm trong tầm kiểm soát của con bạn nhiều hơn. Ở tầm tuổi này, con bạn có vẻ đã không còn gặp phải những vấn đề ban đầu liên quan tới hệ tiêu hóa nữa.

Mẹo ngủ

Trẻ gặp khó khăn khi ngủ thường sẽ ngủ thiếp đi một cách nhanh chóng khi được ở cùng với bạn. Hơi ấm từ cơ thể bạn cử động nhẹ nhàng và giọng nói dịu dàng của bạn giúp vỗ về trẻ. Dưới đây là một số mẹo được xem là cách tốt nhất để giúp con bạn ngủ.

- Tắm cho con bằng nước ấm, đặt con vào một chiếc khăn ấm, sau đó nhẹ nhàng mát-xa cho con bằng dầu trẻ em.
- Cho con bú mẹ hoặc bú bình, vì mút giúp con thư giãn và thoải mái.
- Đi rong, đặt con trong dây đeo hoặc trong địu.
- Đặt con vào ghế đẩy và đẩy qua đẩy lại.
- Đưa con đi một vòng bằng ô tô.
- Đặt con nằm lên giường, bên cạnh bạn

Giữa khoảng 4 và 5 tuần tuổi, con bạn sẽ trải qua một loạt những thay đổi ảnh hưởng tới các giác quan của bé – cách bé trải nghiệm thế giới, cách bé cảm nhận, thậm chí là cách bé tiêu hóa thức ăn. Thế giới của bé có cảm giác, có vị, có mùi và có âm thanh khác. Một vài trong số những thay đổi này để lại những hệ quả trực tiếp mà bạn có thể nhìn thấy được. Chẳng hạn, đây có thể là lần đầu tiên bạn nhìn thấy con khóc mà có nước mắt thật sự. Bé có thể thức lâu hơn và có vẻ quan tâm tới thế giới xung quanh hơn. Sau khi chào đời, trẻ có thể tập trung vào những vật chỉ cách khoảng một bước chân, nhưng bây giờ, trẻ có thể chú ý tới những vật có khoảng cách xa hơn. Vì thế, chẳng có gì ngạc nhiên khi con bạn cảm thấy đã đến lúc thích hợp cho một số hành động.

Trẻ tầm 6 tuần tuổi thậm chí còn chuẩn bị *làm việc* để trải nghiệm những cảm giác thú vị. Trong một thí nghiệm, trẻ thể hiện rằng chúng có thể điều chỉnh sự tập trung vào một bộ phim màu bằng cách mút chặt núm vú giả hơn. Ngay khi trẻ không mút nữa, hình ảnh cũng nhòe đi. Trẻ tầm tuổi này gặp khó khăn khi vừa mút vừa xem cùng một lúc, vì thế trẻ chỉ có thể duy trì cùng lúc trong vài giây. Để kiểm tra điều này có thực sự là điều trẻ đang cố gắng thực hiện hay không, trẻ bị buộc phải dừng mút để tập trung vào hình. Trẻ cũng có thể làm được việc này!

Não thay đổi

Trong khoảng từ 3 đến 4 tuần, chu vi đầu của trẻ tăng một cách đáng kể. Quá trình trao đổi chất glu-cô-zơ trong não cũng thay đổi.

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới cảm giác thay đổi như thế nào?

Hãy đánh dấu những ô bên dưới khi con bạn thay đổi. Hãy dừng việc đánh dấu này lại khi giai đoạn giông tố tiếp theo bắt đầu, báo trước bước nhảy vọt kế tiếp.

SỰ QUAN TÂM CỦA BÉ YÊU ĐỐI VỚI THẾ GIỚI XUNG QUANH

- ☐ Nhìn vật lâu và thường xuyên hơn
- ☐ Lắng nghe vật thường xuyên và chăm chú hơn
- ☐ Ý thức hơn khi bị/ được đụng chạm
- ☐ Ý thức hơn về các mùi khác nhau
- ☐ Lần đầu tiên cười, hoặc hay cười hơn trước kia
- ☐ Thường xuyên ê a thoải mái hơn
- ☐ Thể hiện thích hoặc không thích thường xuyên hơn
- ☐ Thể hiện hoạt động thường xuyên hơn
- ☐ Thức lâu hơn và cảnh giác hơn

NHỮNG THAY ĐỔI VỀ MẶT SINH LÝ CỦA BÉ YÊU

- ☐ Thở đều đặn hơn
- ☐ Ít run và giật mình hơn
- ☐ Khóc ra nước mắt lần đầu, hoặc hay khóc hơn trước kia
- ☐ Ít ngệt thở hơn
- ☐ Ít trớ hơn
- ☐ Ít ợ hơn

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC CỦA BÉ YÊU MÀ BẠN NHẬN THẤY

Trẻ cũng có thể bắt đầu sử dụng nụ cười của mình trong giao tiếp xã hội để tác động tới những trải nghiệm của bản thân. Ở tầm tuổi này, nụ cười của con bạn thay đổi từ vẻ cứng nhắc, giống như rô-bốt thành nụ cười dễ gần. Các ông bố, bà mẹ thường rất phấn khích khi nhìn thấy nụ cười ban đầu của trẻ, nhưng một khi đã nhìn thấy “nụ cười gần gũi” này, họ sẽ phải thừa nhận là chúng khác nhau một trời một vực.

Lựa chọn của con: Mấu chốt quyết định tính cách của bé

Các giác quan của tất cả các em bé trong giai đoạn này đều phát triển nhanh chóng và trẻ trở nên quan tâm hơn tới môi trường xung quanh. Ban đầu, điều đó có thể rõ hoặc không rõ, nhưng mỗi một em bé lại có những sở thích riêng. Một số em bé sơ sinh mắt sáng long lanh thực sự thích nhìn và quan sát mọi thứ cũng như mọi người xung quanh. Số khác lại lắng nghe chăm chú khi thấy có tiếng nhạc hoặc tiếng động và sẽ thấy những vật phát ra tiếng động – như cái trống lúc lắc – cuốn hút hơn bất kỳ thứ gì khác. Lại có những em bé khác thích được vuốt ve, âu yếm và những em bé này sẽ chẳng thích gì hơn khi được chơi những trò chơi mà người khác sẽ âu yếm, vuốt ve chúng. Một số em bé lại không có sở thích gì đặc biệt. Ngay cả ở độ tuổi rất nhỏ này, bạn cũng thấy là các em bé rất khác nhau.

Khi đánh dấu vào danh sách “Nhật ký của tôi” ở trang trước, bạn có thể muốn đánh dấu hoặc tô đậm những điều tương ứng với con bạn bây giờ. Bé có thể chỉ thể hiện một vài hành vi trong số đó và những hành vi khác có thể không xuất hiện trong vài tuần liền. Em bé nào quan tâm nhiều hơn tới những trải nghiệm về thế giới do các giác quan mang lại là em bé đó đang thể hiện cho bạn biết bé đã sẵn sàng trở thành một cá thể độc lập.

Thời gian khó khăn đối với tất cả mọi người

Trải qua một thay đổi lớn có thể là một sự kiện căng thẳng đối với con bạn và cả bạn nữa, và hai vợ chồng đôi khi đều thấy khó có thể chịu đựng được. Bạn có thể bị kiệt sức vì thiếu ngủ, hoặc vì lo lắng khiến bạn ngủ không ngon. Dưới đây là một ví dụ về cách thức vận hành của chu trình kinh khủng này.

- Trẻ bới rối và khóc.
- Trẻ khóc liên tục khiến mẹ thấy bất an và lo lắng.
- Căng thẳng gia tăng và mẹ thấy không thể giải quyết được vấn đề.
- Trẻ cảm nhận được sự căng thẳng gia tăng, càng trở nên nhặng xị hơn và càng khóc to hơn trước.
- Chu trình lại lặp lại, lặp đi lặp lại.

Khi trở nên quá căng thẳng, hãy nhớ rằng cảm giác này là hoàn toàn bình thường. Hãy cố gắng dành thời gian để nghỉ ngơi, thư giãn. Con bạn sẽ được lợi từ việc đó, cũng giống như bạn vậy.

Hãy sử dụng những tiếp xúc cơ thể và sự quan tâm chú ý để vỗ về con. Điều này sẽ giúp trẻ dễ thích nghi với những thay đổi theo tốc độ của riêng trẻ và đem lại cho trẻ sự tự tin. Trẻ sẽ biết rằng vẫn có người ở bên cạnh bất cứ khi nào trẻ cần được an ủi, vỗ về.

Là mẹ, bạn cũng cần sự trợ giúp, chứ không cần sự chỉ trích từ người thân và bạn bè. Chỉ trích chỉ hủy hoại lòng tự tin vốn đã méo mó của bạn, trong khi đó, sự trợ giúp có thể giúp bạn ứng phó tốt hơn với những giai đoạn khó khăn.

Thế giới của những cảm giác thay đổi

"Ngày nào tôi cũng đưa con gái đi cùng đến các lớp học hát. Trong suốt vài tuần đầu tiên, bé gần như không có phản ứng gì với âm nhạc, và thành thật mà nói, tôi cảm thấy rất lo lắng. Nhưng giờ, đột nhiên bé lại rất chú tâm tới bất kỳ tiếng động nào khi thức dậy. Nếu khi thức dậy, tâm trạng bé không tốt, và tôi hát cho bé nghe, bé sẽ ngừng khóc ngay lập tức. Tuy nhiên, bé không ngừng khóc khi bạn tôi hát!"

Mẹ của Hannah, tuần thứ 6

Bạn có thể

giúp bé như thế nào

Cách tốt nhất để giúp con bạn là dành cho bé sự quan tâm, chăm sóc, vỗ về yêu thương. Khó có thể làm hư con ở độ tuổi này, nên đừng bao giờ cảm thấy có lỗi khi vỗ về con, đặc biệt là khi con khóc.

Hãy giúp đỡ con trong cuộc hành trình khám phá thế giới này. Bạn sẽ nhận ra là giờ con đã quan tâm hơn tới thế giới xung quanh. Bé miễn cảm hơn nhiều và bé thường thức lâu hơn để tận hưởng thế giới xung quanh. Hãy cố gắng xác định trẻ thích hoạt động nào nhất bằng cách quan sát phản ứng của chúng một cách cẩn thận. Dù còn nhỏ, trẻ vẫn có thể cho bạn biết điều gì khiến chúng hài lòng hoặc không hài lòng. Một khi đã biết con thích gì, bạn có thể nhẹ nhàng giới thiệu những hoạt động, trò chơi và đồ chơi mới cho con.

Làm sao bạn biết con thích gì nhất?

Con bạn sẽ cười khi được đưa những vật mà bé thích. Đó có thể là thứ gì đó mà bé nhìn thấy được, nghe thấy được, ngửi thấy được, nếm được hoặc cảm nhận được. Vì các giác quan của bé đã phát triển và bé đã có thể hiểu được một chút về thế giới của mình, nên bé sẽ hay cười hơn. Thử nghiệm và khám phá hoạt động nào khiến trẻ cười yêu như vậy là điều hoàn toàn đáng làm.

"Tôi ôm con nhảy khắp nhà và khi tôi dừng lại, bé cười."

Mẹ của John, tuần thứ 6

"Khi tôi ghé sát mặt vào mặt con, cười và nói chuyện với bé, bé giao tiếp với tôi bằng ánh mắt và toét miệng cười."

Mẹ của Laura, tuần thứ 5

"Con gái tôi mỉm cười khi nhìn thấy búp bê và gấu bông."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 6

Trẻ em là thế

Trẻ thích bất cứ thứ gì mới và quan trọng là bạn phải biết được những sở thích và kỹ năng mới của con. Trẻ sẽ thích nếu bạn chia sẻ với chúng về những khám phá mới này và quá trình học hỏi của trẻ sẽ tiến bộ nhanh chóng nhờ sự động viên, khuyến khích của bạn.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua hình ảnh

Lúc này, con bạn có thể nhìn các vật mà bé thích lâu hơn. Màu sắc càng tươi sáng thì bé càng thấy thỏa mãn. Bé cũng thích các vật góc cạnh hoặc có sọc, vân. Và tất nhiên là bé cũng thích gương mặt của bạn nữa.

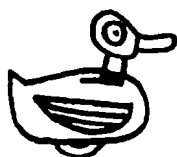
Nếu bé con đi cùng mình, bạn sẽ phát hiện ra điều bé thích nhìn nhất. Hãy cho bé đủ thời gian để nhìn các vật – và đừng quên tầm nhìn tập trung của trẻ không quá một bước chân. Một số trẻ luôn thích nhìn một vật, trong khi nhiều trẻ thấy nhàm chán nếu không được cho xem những vật khác nhau. Nếu nhận thấy con bạn đang buồn chán, hãy cho trẻ xem những vật tương tự nhưng hơi khác những vật mà trẻ thích.

"Bây giờ con tôi đã nhận biết được gần như mọi thứ. Vật yêu thích của bé là thanh chắn ở chiếc cũi có màu sắc tương phản với bức tường trắng; là những cuốn sách ở trên kệ; là trần nhà có những thanh gỗ dài với sọc đen ở giữa; và là màu vẽ đen và trắng ở trên tường. Buổi tối, có vẻ ánh sáng là thứ thu hút bé nhất."

Mẹ của Emily, tuần thứ 5

"Con trai tôi thỉnh thoảng lại nhìn thẳng vào mặt tôi và nhìn rất chăm chú. Bé nghĩ thật buồn cười khi tôi ăn. Bé nhìn miệng tôi và quan sát tôi nhai. Có vẻ bé cho rằng điều đó thật thú vị."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 6

"Khi tôi từ từ đưa quả bóng xanh và vàng từ trái sang phải, con gái của tôi liền quay đầu nhìn theo. Có vẻ bé nghĩ điều đó thật vui, dù rằng bà mẹ đáng kính này có lẽ còn thích điều đó hơn con."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 5

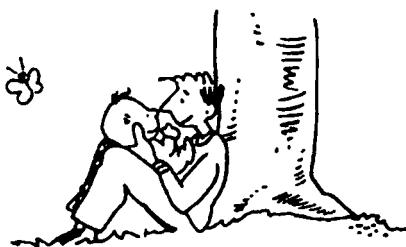
Giúp con khám phá thế giới thông qua âm thanh

Tiếng động thường thu hút sự chú ý của trẻ. Tiếng vo ve, tiếng chít chít, tiếng điện thoại, tiếng xào xạc hay tiếng rin rít đều là những tiếng động thú vị đối với trẻ. Trẻ cũng thấy tiếng người nói rất kích thích. Những tiếng động, giọng nói the thé đặc biệt ấn tượng, dù không gì có thể khiến trẻ thấy thích thú hơn giọng nói của mẹ, ngay cả khi mẹ không phải là người có giọng nữ cao.

Ngay cả khi con bạn mới 5 tuần tuổi, bạn cũng có thể nói chuyện thân mật với con. Hãy chọn một chỗ thoải mái để ngồi xuống và ghé sát mặt vào mặt con. Hãy thủ thỉ với con về việc con xinh xắn như thế nào, về những sự kiện hàng ngày, hoặc bất cứ điều gì xuất hiện trong đầu bạn. Hãy dừng nói một lúc để cho trẻ cơ hội "đáp lời".

"Giờ tôi thực sự nghĩ con tôi biết nghe tôi nói. Thật đáng nhớ!"

Mẹ của Matt, tuần thứ 5

Tuần khủng hoảng 5 Thế giới của những cảm giác thay đổi

"Đôi khi con tôi đáp lời khi tôi nói chuyện với bé. Giờ bé nói chuyện lâu hơn và đôi khi tôi có cảm giác như bé đang thực sự cố gắng nói với tôi điều gì đó. Thật đáng yêu! Hôm qua, bé còn nói chuyện với con thỏ bông trong cũi."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 5

Giúp con khám phá thế giới thông qua tiếp xúc

Tất cả các bé ở độ tuổi này đều nhận biết tốt hơn về việc đụng chạm. Quá nhiều người vuốt ve có thể đột nhiên trở thành "quá nhiều" đối với một em bé, nhưng lại có những em bé thích được chú ý. Mỗi bé mỗi khác! Bạn có thể nghe thấy tiếng con bạn cười thành tiếng lần đầu tiên, có thể là khi bé bị cù. Nhưng đối với hầu hết những em bé ở tầm tuổi này, cù là việc mà các bé vẫn chưa thực sự thích.

"Con gái tôi cười thành tiếng, cười thực sự ấy, khi anh trai bé bắt đầu cù bé. Tất cả mọi người đều giật mình ngạc nhiên và sau đó mọi thứ lại trở nên im lặng."

Mẹ của Emily, tuần thứ 5

Hãy cho trẻ biết bạn hiểu trẻ

Ở tầm tuổi này, con bạn có thể khóc, nấc nhiều và thường xuyên hơn trước. Trẻ có thể sử dụng những âm thanh khác nhau cho những tình huống khác nhau. Trẻ thường sẽ thút thít trước khi chìm vào giấc ngủ. Nếu trẻ thực sự buồn bực, bạn sẽ biết thông qua cách trẻ khóc, vì đó là tiếng khóc hoàn toàn khác. Tiếng

Chăm sóc bé

Đừng làm quá

Hãy để phản ứng của trẻ dẫn đường cho bạn. Con bạn đã trở nên nhạy cảm hơn, vì thế bạn cần phải cẩn thận để không kích thích bé thái quá. Hãy ghi nhớ điều này khi chơi với bé, vỗ về bé, cho bé nhìn hoặc nghe các vật. Bạn cần phải thích ứng với bé. Hãy dừng lại ngay khi bạn để ý thấy có điều gì đó là quá nhiều đối với bé.

Con bạn vẫn chưa thể tập trung trong một thời gian dài được, vì thế bé cần có các khoảng nghỉ ngắn. Bạn có thể nghĩ rằng bé đã hết quan tâm, nhưng thật ra không phải. Hãy kiên nhẫn. Thông thường, bé sẽ hiếm khi tập trung lại nếu bạn không để bé được nghỉ ngơi một lúc.

khóc đó cho bạn biết có điều gì đó không ổn. Con bạn cũng có thể tạo ra những tiếng động khác, như tiếng ừn ục thể hiện bé đang vui, đặc biệt là khi được nhìn hoặc nghe thứ gì đó. Những âm thanh này có thể giúp bạn hiểu con tốt hơn. Nếu bạn hiểu con đang cố gắng nói gì với bạn, hãy cho trẻ biết điều đó. Trẻ thích tương tác.

"Tôi biết chính xác khi nào con tôi cười thoải mái hoặc khi nào cau có vì tức giận. Thỉnh thoảng con cười vui sướng khi nhìn thấy chiếc điện thoại di động đồ chơi và con rất thích khi tôi bắt chước tiếng của con."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 6

Sau bước nhảy vọt

Vào khoảng 6 tuần, bước nhảy vọt này kết thúc và giai đoạn tương đối bình yên bắt đầu hé lộ. Lúc này trẻ đã vui vẻ hơn, cảnh giác hơn và bận tâm hơn tới việc nghe và nhìn. Nhiều bà mẹ còn khẳng định mắt trẻ có vẻ sáng hơn. Trẻ ở tầm tuổi này cũng có thể thể hiện điều bé thích và ghét. Nói một cách ngắn gọn, cuộc sống của bạn có vẻ bớt phức tạp hơn trước một chút rồi.

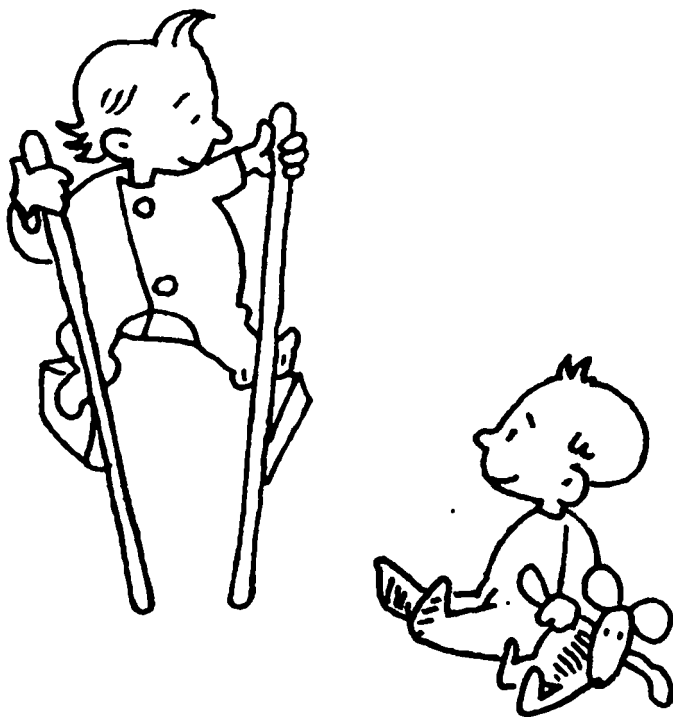
"Giờ chúng tôi giao tiếp nhiều hơn. Đột nhiên, những lúc con tôi thức có vẻ thú vị hơn."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 6

"Tôi thấy gần gũi với con hơn. Sợi dây liên kết giữa hai mẹ con được thắt chặt hơn."

Mẹ của Bob, tuần thứ 6

Chương 4

**Tuần khủng hoảng 8:
Thế giới của những kiểu mẫu**

Một lúc nào đó trong khoảng tuần thứ 8, con bạn sẽ bắt đầu trải nghiệm thế giới theo một cách mới. Bé sẽ có thể nhận ra được những kiểu mẫu đơn giản trong thế giới xung quanh và trong chính cơ thể mình. Dù ban đầu, có thể chúng ta sẽ khó lòng tưởng tượng được, nhưng điều này xảy ra ở tất cả các giác quan, chứ không chỉ riêng thị giác. Chẳng hạn, bé có thể khám phá tay, chân mình và dành hàng giờ luyện tập kỹ năng kiểm soát một tư thế nhất định của tay hoặc chân. Bé có thể rất hứng khởi với cách ánh sáng hắt bóng trên bức tường phòng ngủ của bé. Bạn có thể thấy bé “nghiên cứu” chi tiết các hộp đồ trong cửa hàng tiện lợi hoặc tự nghe những tiếng ư, ê, a của mình.

Bất cứ điều nào trong những điều này – và còn nhiều nữa – cũng là dấu hiệu báo trước một thay đổi lớn trong sự phát triển tinh thần của trẻ. Thay đổi này sẽ giúp trẻ học được một bộ những kỹ năng mới mà khi còn nhỏ hơn trẻ không thể học được dù bạn có khuyến khích và giúp đỡ trẻ như thế nào đi nữa. Nhưng cũng như trong bước phát triển nhảy vọt trước đó của trẻ, việc thích nghi với thế giới mới lúc đầu sẽ không dễ dàng.

Lúc đầu, sự thay đổi trong cách con bạn nhìn nhận thế giới xung quanh sẽ khiến bé cảm thấy bối rối, hoang mang và lo lắng khi thế giới quen thuộc bị đảo lộn. Bé đột nhiên nhìn thấy, nghe thấy, ngửi thấy, nếm được và cảm nhận theo một cách hoàn toàn mới và bé sẽ cần thời gian để thích nghi. Để bắt đầu thích nghi với những gì đang xảy ra với mình, bé cần có nơi nào đó an toàn và thân thuộc. Cho tới khi cảm thấy thoải mái hơn trong thế giới mới này, bé sẽ muốn bám dính lấy mẹ để được vỗ về. Lần này, giai đoạn nặng nề có thể kéo dài từ khoảng vài ngày cho tới 2 tuần.

Ghi chú: Bước nhảy vọt vào thế giới “các kiểu mẫu” lần này có liên quan tới độ tuổi và hoàn toàn có thể đoán trước được. Nó bắt đầu quá trình

phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, độ tuổi mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên ở mỗi trẻ mỗi khác và phụ thuộc vào sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng quan sát các kiểu mẫu bắt đầu xuất hiện ở khoảng tuần thứ 8 là tiền đề cần thiết để trẻ có thể “ngồi khi được đỡ một chút”, nhưng kỹ năng này thường xuất hiện trong khoảng từ 2 đến 6 tháng. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Nếu bạn thấy con khó tính hơn bình thường, hãy để ý con thật kỹ. Nhiều khả năng là con đang cố gắng làm chủ những kỹ năng mới.

Tuy nhiên, một khi đã qua được thời điểm gay go, có lẽ bạn sẽ nhận thấy bước nhảy vọt thứ hai này thực sự là một cột mốc quan trọng trong sự phát triển của con. Khi trẻ bắt đầu học cách kiểm soát cơ thể và sử dụng các giác quan để khám phá điều trẻ thấy thú vị, chúng sẽ bắt đầu thể hiện sở thích riêng của mình. Bạn sẽ sớm biết trẻ thích gì và không thích gì, trẻ có nghe chăm chú một loại âm thanh nào đó không, trẻ thích màu gì nhất, món đồ chơi hoặc hoạt động nào mà trẻ thấy thích và gương mặt người nào khiến mắt bé sáng bừng lên khi nhìn thấy – tất nhiên là ngoài gương mặt của bạn ra. Đây là những dấu hiệu đầu tiên cho thấy đặc điểm tính cách mới hình thành của con bạn.

Dấu hiệu nhặng xị **của tuần này**

Đôi khi trong khoảng từ 7 đến 9 tuần tuổi, con bạn có thể trở nên rất yêu sách. Bé có thể khóc nhiều hơn, vì đây là cách để thể

hiện những thay đổi này căng thẳng như thế nào đối với bé. Ở tuổi này, khóc là cách hiệu quả nhất để thể hiện bé cảm thấy lạc lõng và cần được quan tâm. Những em bé nhạy cảm hơn sẽ gào thét và nức nở nhiều hơn trước kia và khiến các ông bố bà mẹ đứng ngồi không yên. Ngay cả khi đã làm mọi điều có thể để an ủi, vỗ về “cái còi” bé nhỏ đó, bé vẫn tiếp tục kêu gào.

Tuy nhiên, hầu hết các em bé sẽ bình tĩnh lại khi chúng được tiếp xúc cơ thể gần gũi, dù với một số bé gần gũi có thể chẳng bao giờ là đủ. Nếu sinh linh bé nhỏ này biết đường, bé sẽ bò ngay đến chỗ mẹ. Bé chỉ muốn nằm gọn trong vòng tay, trên đùi hoặc trên người mẹ. Bé có thể sẽ đòi mẹ phải toàn tâm toàn ý quan tâm đến mình và sẽ phản kháng ngay khi mẹ lơ đãng.

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Lại đến lúc thay đổi rồi! Dưới đây là một vài dấu hiệu cho thấy bước nhảy vọt này sắp xuất hiện.

Trẻ có thể đòi được chú ý nhiều hơn

Con bạn có thể muốn bạn dành nhiều thời gian hơn để chơi đùa với bé. Bé thậm chí còn muốn bạn chỉ mãi mê với bé và chỉ bé mà thôi. Lúc này, nhiều bé không còn muốn nằm trong cũi nữa, ngay cả khi trước kia, giờ đó vẫn là việc khiến bé thấy vui thích. Chúng có thể sẽ không phản đối việc nằm trong ghế dành cho trẻ em, miễn sao có mẹ ở gần. Mục tiêu cuối cùng của trẻ là được ở bên mẹ. Trẻ muốn mẹ nhìn, nói chuyện cùng và chơi với chúng.

“Đột nhiên, con tôi không thích đi ngủ vào buổi tối. Bé cứ luôn chân luôn tay khua khoắng và bắt đầu kêu gào, khóc lóc rồi không chịu nằm xuống. Chúng

tôi cũng cần một chút yên tĩnh và bình yên. Vì thế chúng tôi để con nằm cùng trên đệm, hoặc ôm con, vỗ về con và con không còn khó chịu nữa."

Mẹ của Eve, tuần thứ 8

Trẻ có thể trở nên nhút nhát khi thấy người lạ

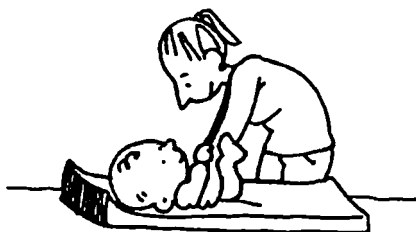
Bạn có thể để ý thấy em bé đáng yêu, thân thiện của mình không dễ dàng cười với người mà bé không thường xuyên nhìn thấy, hoặc bé có thể cần thêm thời gian để làm quen với họ. Thỉnh thoảng, một số em bé thậm chí còn khóc toáng lên nếu có người cố gắng tiến lại gần khi chúng đang nằm thoải mái trong lòng mẹ. Một số bà mẹ có thể nghĩ điều này thật tệ: "Bé vẫn luôn vui vẻ cơ mà". Số khác lại âm thầm hài lòng: "Suy cho cùng, mình vẫn là người ở bên cạnh con suốt".

"Con gái tôi có vẻ cười với tôi nhiều hơn với bất kỳ người nào khác. Phải mất một lúc lâu hơn để bé thấy thoải mái với người khác."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 9

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Lúc này, có vẻ như nếu con bạn biết đường, bé sẽ ôm ti mẹ hoặc ôm bình sữa suốt cả ngày. Nhưng dù bé ngậm núm vú không rời, bạn cũng có thể nhận ra bé hầu như không mút tí sữa nào. Nhiều em bé sẽ như vậy vào thời điểm này. Chỉ cần cảm nhận được núm vú chạm vào hoặc được ngậm vào miệng là trẻ đã

thấy hài lòng rồi. Nhưng ngay khi bị giật bình sữa hoặc không được bú mẹ nữa, trẻ lại bắt đầu phản kháng và tiếp tục kêu khóc cho tới khi lại cảm nhận được núm vú mới thôi.

Điều này thường xảy ra ở những trẻ được cho phép tự quyết định khi nào muốn ti sữa. Một số bà mẹ cho con bú mẹ có thể bắt đầu nghĩ rằng sữa của họ có vấn đề gì không ổn, trong khi các bà mẹ khác lại tự hỏi không hiểu quyết định cho con bú mẹ của họ có đúng đắn hay không. Không cần phải dừng cho con bú mẹ vào thời điểm này; ngược lại, đây không phải là thời điểm tốt để cai sữa cho con bạn. Trong suốt giai đoạn giông bão này, ti mẹ không còn được sử dụng nhằm mục đích cung cấp dưỡng chất cho con nữa, mà chủ yếu là để vỗ về an ủi em bé. Điều này giải thích tại sao một số bé lại mút ngón tay thường xuyên hơn trong suốt giai đoạn này.

"Đôi khi tôi cảm thấy mình giống như một chiếc bình sữa di động, lúc nào cũng trong tình trạng chờ đợi, 24/24. Điều đó thực sự khiến tôi khó chịu. Tôi tự hỏi không biết các bà mẹ cũng cho con bú mẹ có cảm giác giống tôi không."

Mẹ của Matt, tuần thứ 9

Trẻ có thể bám bạn chặt hơn

Lúc này con bạn có thể còn bám bạn chặt hơn khi bé cảm nhận được mình sắp bị đặt xuống. Bé không chỉ dùng những ngón tay nhỏ xíu để bầu chặt lấy bạn, mà có thể còn cố dùng các đầu ngón chân để quắp chặt bạn nữa! Sự cuồng nhiệt này thường khiến các bà mẹ khó lòng đặt con xuống được, cả theo nghĩa đen và nghĩa bóng. Bạn vừa cảm thấy xúc động, vừa cảm thấy tim nhói lên.

“Khi tôi cúi người để đặt con xuống, bé liền túm lấy tóc và quần áo của tôi cứ như thể bé sợ mất tôi vậy. Thật đáng yêu, nhưng tôi ước bé không làm thế, vì điều đó khiến tôi cảm thấy có lỗi mỗi khi đặt con xuống.”

Mẹ của Laura, tuần thứ 9

Trẻ có thể ngủ ít

Vào khoảng thời gian khó khăn này, con bạn có thể không ngủ ngon như trước nữa. Bé có thể bắt đầu khóc khi bị đưa vào phòng ngủ riêng, đó chính là lý do tại sao đôi khi cha mẹ lại nghĩ rằng con họ sợ chiếc cũi. Các vấn đề liên quan đến giấc ngủ có thể ảnh hưởng rất lớn tới trẻ nhỏ. Một số trẻ khó có thể ngủ được, số khác lại dễ tỉnh và ngủ không sâu, không lâu. Dù vấn đề mà con bạn đang gặp phải là gì thì tất cả đều có chung một hệ quả, đó là khiến mọi người trong nhà đều thiếu ngủ. Đáng tiếc, điều này cũng có nghĩa là con bạn sẽ thức nhiều hơn và cơ hội để bé khóc cũng nhiều hơn.

Trẻ có thể chỉ có khóc và khóc

Vào khoảng tuần thứ 8, hoàn toàn bình thường khi con bạn đột nhiên có mong muốn được “tìm về mẹ để nạp năng lượng”. Tất nhiên là một số em bé sơ sinh sẽ thể hiện nhu cầu này rõ ràng, cấp thiết hơn một số em bé khác. Khóc lóc và bám riết lấy mẹ có thể trở thành một phần trong cuộc sống thường nhật của bạn khi con ở tầm tuổi này. Đó là một dấu hiệu cho thấy con bạn đang phát triển khỏe mạnh, bé đang phản ứng với những thay đổi bên trong cơ thể và chuẩn bị thực hiện một bước nhảy vọt trong quá trình phát triển của mình.

Đưa con bé bỏng của bạn buồn bực chỉ vì bé vẫn chưa có thời gian để thích nghi với những thay đổi này và vẫn còn bối

rồi. Đó chính là lý do vì sao bé cần có bạn ở bên cạnh. Bé muốn được quay trở lại “nhà”, về thiên đường an toàn nơi bé có thể cảm thấy an tâm trong môi trường quen thuộc. Khi có bạn, bé sẽ có đủ tự tin để khám phá thế giới mới.

Hãy tưởng tượng sẽ buồn bực làm sao khi không có ai ở bên để vỗ về an ủi bạn. Bạn sẽ cảm thấy căng thẳng chất chồng lên và không biết phải làm gì. Bạn cần huy động toàn bộ năng lượng của mình để giải quyết căng thẳng này và bạn chẳng còn mấy sức lực để giải quyết những vấn đề của riêng mình nữa. Con bạn cũng vậy. Với bé, mỗi khi có một thay đổi lớn trong quá trình phát triển tinh thần, bé lại có cảm giác như thể vừa mới thức dậy trong một thế giới hoàn toàn xa lạ. Bé sẽ phải đối mặt với nhiều cảm giác vượt quá mức có thể đối phó được. Bé khóc và sẽ tiếp tục khóc cho tới khi dần quen với thế giới mới để cảm thấy bớt căng thẳng. Nếu không được vỗ về, an ủi, toàn bộ sức lực của trẻ sẽ chỉ được dùng để khóc, và chúng sẽ lãng phí thời gian quý giá mà đáng ra có thể dùng vào việc tốt hơn là khám phá thế giới mới.

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Những thay đổi quan trọng này ở con bạn cũng sẽ có tác động lớn tới bạn. Dưới đây là một số ảnh hưởng có thể xảy đến với bạn.

Bạn có thể cảm thấy lo lắng

Khi con bạn bước vào giai đoạn khóc lóc liên hồi mà bạn không sao lý giải được, cuộc sống có thể trở nên khó thở đối với tất cả mọi người xung quanh bé. Những em bé khóc nhiều hơn so với trước kia thường có thể làm nhụt chí ngay cả những bà mẹ tự tin nhất. Nếu gặp phải tình huống này, bạn có thể bắt đầu tự hỏi liệu mình có thực sự phù hợp với công việc làm mẹ hay không.

Nhưng đừng thất vọng: Trải nghiệm của bạn rất bình thường. Một em bé bình thường sẽ khóc lóc và sẽ khó vỗ về, an ủi hơn rất nhiều. Chỉ một số ít các bà mẹ đủ may mắn để không phải lo lắng đặc biệt gì về con họ trong tầm tuổi này. Đó là những bà mẹ của những em bé vốn dĩ đã dễ dãi và trầm lặng, những em bé này sẽ không khóc nhiều hơn bình thường, và nếu có khóc thì thường cũng dễ dỗ hơn.

Nhật ký của tôi

Những dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng từ tuần 7 đến tuần 9, có thể bạn sẽ nhận thấy con bắt đầu có một vài trong số những hành vi sau. Đó có lẽ là các dấu hiệu cho thấy bé đã sẵn sàng để thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo, khi thế giới của các kiểu mẫu đã mở ra trước mắt bé. Hãy đánh dấu vào các ô bên cạnh hành vi mà con bạn có.

- ☐ Khóc nhiều hơn
- ☐ Muốn bạn khiến bé bận rộn
- ☐ Ăn mất ngon
- ☐ Xấu hổ với người lạ
- ☐ Bám riết hơn
- ☐ Ngủ kém hơn
- ☐ Mút ngón tay, hoặc mút nhiều hơn trước kia

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Tuần khủng hoảng 8 Thế giới của những kiểu mẫu

Những em bé tính khí thất thường, khó chiều là những em bé khó “xử lý” nhất. Chúng thường khóc to và nhiều hơn gấp chục lần, chúng sẽ đập chân đập tay cứ như thể chúng đang ở trên đấu trường đấm bốc vậy. Mẹ của những em bé này thường lo lắng rằng cả gia đình sẽ tan vỡ vì bé mất.

"Đúng là một cơn ác mộng. Con tôi khóc cả ngày và gần như không ngủ một chút nào. Cuộc hôn nhân của chúng tôi đang rạn nứt. Chồng tôi về nhà vào buổi tối, chán nản lê bước vì anh ấy không thể chịu được thêm một buổi tối mệt bã nữa. Chúng tôi thường xuyên tranh luận, cãi vã về việc làm sao để con ngừng khóc."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 7

"Khi con không ngừng khóc, tôi luôn đi về phía con, dù tôi cũng bắt đầu có cảm giác đồng tình với câu nhận định 'Đôi khi cũng phải để mặc cho trẻ khóc'. Tôi cảm thấy kiệt sức. Nhưng rồi tôi lại bắt đầu nghĩ những bức tường của các căn hộ ở đây rất mỏng, vì thế, tôi lại đi về phía con, hi vọng lần này có thể xoa dịu, khiến con bình tĩnh lại."

Mẹ của Steven, tuần thứ 9

"Thỉnh thoảng, khi con gái khóc và không chịu dừng lại dù tôi có làm gì đi nữa, tôi lại thấy bực bội và trút hết lên người chồng tội nghiệp của mình. Bản thân tôi cũng thường khóc, điều đó khiến tôi giảm bớt được chút căng thẳng."

Mẹ của Emily, tuần thứ 10

Vào lúc này, khi con khóc nhiều hơn bình thường, bạn có thể tuyệt vọng vì không biết tại sao. Bạn có thể tự hỏi “Có phải mình hết sữa rồi không? Hay là con đang ốm? Mình có làm sai gì không? Hay là bím của con ướt? Khi con ở trên đùi mình, con lại ngoan – như thế có phải là mình đang làm hư con không nhỉ?”

Khi đã suy xét tất cả các khả năng có thể, một số mẹ cuối cùng lại cho rằng chính hội chứng quấy khóc bất thường khiến con họ buồn bực. Suy cho cùng “cái còi” bé nhỏ của họ dường như khóc rất nhiều. Một số mẹ thậm chí cũng giỏi khóc không kém con. Đây là khoảng thời gian đặc biệt khó khăn đối với những người lần đầu làm mẹ – những người thường tự đổ lỗi cho bản thân. Thỉnh thoảng cũng có mẹ tới tìm gặp hoặc thảo luận vấn đề với bác sỹ nhi khoa.

“Thông thường, con tôi chẳng bao giờ khóc. Bé rất dễ thương, ngoan ngoãn. Nhưng tuần này lại khác, tôi dám chắc là vì con gặp vấn đề nghiêm trọng, như co thắt dạ dày chẳng hạn.”

Mẹ của John, tuần thứ 9

Dù bạn có làm gì, cũng đừng bao giờ thất vọng – hãy nói với bản thân rằng đó không phải là lỗi của bạn! Hãy cố nhớ rằng đó là cách con bạn nói cho bạn biết bé đã có thể học được những kỹ năng mới, điều đó có nghĩa là não của bé đang phát triển rất tốt. Ở tầm tuổi này, chuyện trẻ khóc là hoàn toàn bình thường và chỉ mang tính tạm thời.

Bạn có thể khó chịu và phòng thủ

Ngay khi cho rằng đứa con bé bỏng nhưng ồn ào của bạn chẳng có lý do gì để khóc lóc và bám dính lấy mình, bạn liền cảm thấy

khó chịu. Bạn có thể nghĩ bé thật hư và không biết điều. Bạn vẫn còn rất nhiều việc nhà phải làm và tiếng khóc của bé làm bạn phát điên. Thêm nữa, bạn hoàn toàn kiệt sức. Nhưng yên tâm, bạn không đơn độc đâu. Hầu hết các bà mẹ đều có cảm giác này. Rất nhiều bà mẹ lo lắng rằng các ông bố, người thân, gia đình và họ hàng của em bé sẽ coi “bảo bối đáng yêu” của bạn là “một cục nợ”. Các mẹ có thể trở nên bảo thủ khi người khác bảo họ phải cứng rắn hơn với con.

“Đây chính là điều mà tôi đã đánh đổi cả công việc cho nó ư – 8 tuần khóc lóc liên hồi? Tôi chịu hết nổi rồi. Tôi thực sự không biết có thể làm gì nữa.”

Mẹ của Jenny, tuần thứ 8

“Tôi thực sự phát điên lên khi mà mãi mới cho con ngủ được sau hàng tiếng đồng hồ vỗ về, nhưng vừa mới đặt con nằm xuống, con lại bắt đầu ngoác mồm ra khóc. Con chỉ vui khi được tôi bế. Điều này khiến tôi thực sự khó chịu. Tôi không có cơ hội làm bất cứ việc gì khác.”

Mẹ của Laura, tuần thứ 8

Bạn có thể thực sự thất bại

Hiếm có bà mẹ nào chịu thừa nhận mình hung dữ hơn mức cần thiết một chút khi đặt con nằm xuống vì quá bức bối với tiếng la hét, khóc lóc của con. Nếu chuyện này xảy ra, nó sẽ luôn là một trải nghiệm khó chịu, đặc biệt là vì có vẻ phải rất quyết tâm mới phản ứng được như vậy.

Chăm sóc bé

Lắc có thể có hại

Có cảm giác thô bạo đối với em bé hay đòi hỏi, yêu sách không phải điều nguy hại, nhưng hành động bộc phát những cảm giác đó thì lại vô cùng nguy hiểm. Dù bạn làm gì, cũng đừng bao giờ để bản thân rơi vào tình trạng có thể làm hại con. Đừng bao giờ lắc bé. Lắc trẻ nhỏ là một trong những điều tệ nhất mà bạn có thể làm. Điều đó có thể dễ dàng khiến trẻ bị chảy máu trong ở ngay dưới hộp sọ, hệ quả là não sẽ bị tổn thương, có thể ảnh hưởng tới khả năng học của trẻ sau này hoặc thậm chí có thể khiến trẻ thiệt mạng.

"Tuần này con gái tôi thậm chí còn khóc nhiều hơn tuần trước. Điều đó khiến tôi phát điên. Tôi có quá nhiều việc phải làm. Tôi phải bế con trên tay và do tình thế bất buộc, tôi phải đặt con vào tầm thở trên tủ quần áo. Sau đó, tôi đã sốc vì việc mình vừa mới làm, đồng thời nhận ra điều đó chẳng giúp được gì cho tình huống của mình. Con thậm chí còn khóc to hơn. Sau chuyện xảy ra, tôi đã hiểu được điều gì khiến một số ông bố bà mẹ 'hành hạ' con trong những lúc 'khóc lóc bất thường', nhưng tôi không bao giờ nghĩ là mình cũng có thể làm như vậy."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 9

Những kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Vì lo lắng về sự bám riết không rời của con, tự nhiên bạn sẽ để mắt kỹ hơn tới con. Trong suy nghĩ của bạn có thể xuất hiện những nghi ngờ như: "Có chuyện gì với con không biết? Sao

con lại rắc rối như thế? Mình có thể làm gì? Mình có làm hư con không? Liệu con có làm được nhiều hơn thế ở tầm tuổi này không? Con có buồn chán không? Tại sao con lại không thể chơi một mình được?”. Bạn sẽ nhanh chóng nhận ra điều đang thực sự diễn ra – con bạn đang cố gắng nắm bắt những kỹ năng mới.

Vào khoảng tuần thứ 8, bạn sẽ nhận thấy con đang đón nhận thế giới mới: thế giới quan sát và thử nghiệm với những kiểu mẫu đơn giản. Lúc này, trẻ sẽ sẵn sàng học một vài kỹ năng kiểu mẫu, nhưng với thiên hướng, sở thích và tính khí riêng, con bạn sẽ chọn điều bé muốn khám phá. Bạn có thể giúp con làm bất cứ điều gì mà bé đã sẵn sàng làm.

Chăm sóc âu yếm: Cách tốt nhất để vỗ về, an ủi

Trẻ ở tầm tuổi này thích được bế, được vuốt ve, âu yếm. Với trẻ, điều đó có thể không bao giờ là đủ.

Đừng cố gắng thúc ép con. Dù bạn có thể nghĩ bé nên tập cầm bóng thêm (vì sự nghiệp bóng mềm¹ trong tương lai của bé), bé lại có thể chỉ thích bô lô ba la với món đồ chơi của mình. Hãy để trẻ tự đi theo tốc độ riêng của chúng và hãy tôn trọng sở thích của trẻ. Có thể sẽ khó khăn với bạn nếu bạn nghễnh ngãng còn con bạn lại khá nhạy cảm với âm thanh. Đừng lo lắng. Bé vẫn chưa cần tới những bản nhạc giao hưởng – nói chuyện và thì thầm cũng có thể phát huy tác dụng rồi.

¹ Môn thể thao dành cho nữ ở Mỹ. Nó có bản giống bóng chày (còn gọi là bóng cứng) dành cho nam.

Bước phát triển nhảy vọt

Ở tầm tuổi này, con bạn không còn xem thế giới và bản thân như một thể thống nhất nữa. Bé sẽ bắt đầu nhận ra những hình dạng, kiểu mẫu và những cấu trúc lặp đi lặp lại. Chẳng hạn, con bạn lúc này có thể phát hiện ra là tay thuộc về bé. Ở tuổi này, con bạn sẽ nhìn hai tay mình với ánh mắt tò mò và sẽ vẫy vẫy tay lung tung. Một khi đã nhận ra tay là của mình, con cũng sẽ cố gắng sử dụng hai tay của bé bằng cách với đồ chơi, chẳng hạn như vậy. Bé không chỉ nhìn thấy những kiểu mẫu ở thế giới xung quanh bé mà còn bắt đầu phân biệt được những kiểu mẫu về âm thanh, mùi vị, hương vị và kết cấu. Nói cách khác, đưa con bé bỏng của bạn lúc này đã có thể nắm bắt được các kiểu mẫu bằng tất cả các giác quan. Nhận thức mới này không chỉ xác định điều đang diễn ra bên ngoài cơ thể – mà còn cho biết điều đang diễn ra bên trong bé. Chẳng hạn, giờ đây con bạn đã có thể nhận ra rằng nắm chặt tay trong không khí có cảm giác khác so với khi để tay tự nhiên. Đồng thời, bé cũng có thể kiểm soát tốt hơn từ bên trong. Con bạn lúc này đã có thể duy trì được một số tư thế cụ thể, không chỉ với đầu, cơ thể, tay, chân mà còn với những bộ phận nhỏ hơn của cơ thể. Chẳng hạn, bé có thể bắt đầu tạo ra tất cả các kiểu gương mặt vì giờ bé đã kiểm soát tốt hơn các cơ mặt của mình. Bé cũng có thể tạo ra những tiếng động lớn vì đã có thể giữ dây âm thanh ở một vị trí nhất định. Bé cũng có thể tập trung lâu hơn vào một vật vì đã có thể kiểm soát tốt hơn các cơ ở mắt.

Rất nhiều trong số những phản ứng mà con bạn có từ khi mới sinh sẽ bắt đầu biến mất ở tầm tuổi này. Chúng sẽ được thay thế bằng những phản ứng tương tự như chuyển động chủ

động. Chẳng hạn, con bạn không còn cần phản ứng kẹp chặt nữa, vì lúc này bé đã có thể học cách nắm tay để cầm nắm một món đồ chơi hoặc một vật gì đó. Con bạn cũng không còn sử dụng phản ứng mút nữa vì giờ bé đã có thể túm được núm vú chỉ bằng một chuyển động duy nhất, thay vì phải tìm kiếm bằng cách mò mẫm sau một lúc ngủi ngủi. Lúc này, con bạn không còn phụ thuộc hoàn toàn vào các phản ứng nữa. Nhìn chung, trẻ chỉ sử dụng lại những phản ứng trước đây nếu chúng đói hoặc buồn bực.

Não thay đổi

Vào khoảng tuần thứ 7 hoặc 8, vòng đầu của trẻ tăng đáng kể. Các nhà nghiên cứu đã ghi chép những thay đổi trong sóng não của trẻ từ 6 đến 8 tuần tuổi.

Dù vậy, những cử động có chủ ý đầu tiên của con bạn cũng rất khác so với của người lớn. Cử động của trẻ vẫn còn giật cục, cứng nhắc và không tự nhiên, giống như cử động của một con rối vậy và trẻ sẽ tiếp tục như thế cho tới khi thay đổi lớn tiếp theo xảy ra.

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới mới của những kiểu mẫu như thế nào?

Hãy đánh dấu vào những ô bên dưới khi nhận thấy con bạn đang thay đổi. Không đánh dấu vào danh sách này nữa khi bạn thấy giai đoạn giống bao tiếp theo bắt đầu, báo hiệu một bước nhảy vọt kế tiếp sắp diễn ra.

Một thế giới với những khả năng mới đang mở ra trước mắt con bạn khi bé được 8 tuần tuổi. Con bạn không thể ngay lập tức khám phá hết được các thứ có thể khám phá trong thế giới mới này – dù một số trẻ sẽ cố gắng bắt chước mọi thứ. Chính xác thì thời điểm con bạn bắt đầu làm gì sẽ phụ thuộc vào sở thích riêng của bé cũng như cơ hội mà bé được trao tặng.

Kể từ giờ, mỗi chương sẽ liệt kê những hành vi mà con bạn có thể làm – những hành vi báo hiệu bé đã bước vào thế giới mới. Hãy để ý những phần có đề mục giống như thế này “Con tôi khám phá thế giới mới như thế nào”. Mỗi một danh sách được chia thành các khu vực hoạt động, chẳng hạn như “kiểm soát cơ thể” và “nghe - nhìn”. Khi đọc tiếp cuốn sách này, bạn có thể nhận thấy có một kiểu mẫu chung. Mỗi em bé lại có một hồ sơ phân biệt hoàn toàn khác và bạn cần phải biết rằng con bạn trong thời điểm đó có thể không thể hiện hết những kỹ năng được liệt kê trong danh sách – một số kỹ năng có thể xuất hiện muộn hơn và một số kỹ năng có thể bị trẻ bỏ qua. Đừng quên rằng: Mỗi một em bé lại có những tài năng khác nhau.

KIỂM SOÁT CƠ THỂ

- ☐ Giữ thẳng đầu khi rất tập trung
- ☐ Quay đầu một cách có ý thức về vật gì đó thú vị
- ☐ Nghiêng người từ trái sang phải
- ☐ Nghiêng người từ phải sang trái
- ☐ Đá chân và khua tay
- ☐ Đá đồ chơi, với những chuyển động bất thành hình

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Tự mình co người thành tư thế ngồi
- ☐ Tự duỗi chân tay ở tư thế đứng
- ☐ Cổ ngóc đầu và đẩy người lên khi bị đặt nằm sấp
- ☐ Thể hiện khao khát muốn ngồi
- ☐ Có thể nhìn trái, nhìn phải khi được đặt nằm sấp
- ☐ Làm nhiều kiểu mặt khác nhau

KIỂM SOÁT TAY

- ☐ Đập vào đồ chơi
- ☐ Cố gắng tóm các vật trong tầm với nhưng không thành công
- ☐ Nắm tay cầm các vật trong tầm với dễ dàng
- ☐ Cầm đồ chơi và di chuyển lên xuống loạn xạ
- ☐ Chạm và cảm nhận các vật mà không cầm chúng

NHÌN VÀ NGẮM

- ☐ Khám phá tay
- ☐ Khám phá chân
- ☐ Khám phá đầu gối
- ☐ Nhìn mọi người di chuyển hoặc làm việc
- ☐ Theo dõi trẻ con chơi ở gần đó
- ☐ Thích xem những hình ảnh chuyển động nhanh trên tivi
- ☐ Theo dõi vật nuôi ăn hoặc di chuyển
- ☐ Thích thú nhìn rèm cửa lay động
- ☐ Khám phá vật phát sáng, chẳng hạn như ánh nền lấp lòe

- ☐ Nhìn ngắm những ngọn cây bên ngoài cửa và đặc biệt thích thú với những chuyển động như lá rung rinh, đu đưa
- ☐ Nhìn đồ trên các kệ đồ ở cửa hàng tạp hóa
- ☐ Nhìn những hình dạng, màu sắc phức tạp, chẳng hạn như tranh trừu tượng, đặc biệt là khi được đu đưa
- ☐ Thích thú với quần áo hoặc trang sức lấp lánh
- ☐ Thích nhìn mọi người nhai thức ăn
- ☐ Thích nhìn và lắng nghe mọi người nói chuyện
- ☐ Để ý các biểu cảm gương mặt

LẮNG NGHE VÀ TRÒ CHUYỆN

- ☐ Thích lắng nghe các giọng nói, nghe các bài hát và các âm thanh cao độ
- ☐ Bật ra những âm thanh như a, ư, ê, ừm và tự nghe tiếng của mình
- ☐ Tạo ra một chuỗi những âm thanh, ê a và riu rít cứ như thể đang kể một câu chuyện
- ☐ Lặp lại những âm thanh này nếu bạn khuyến khích bé
- ☐ Hát cùng khi bạn nháy và hát với bé
- ☐ “Nói chuyện” và cười với những đồ ôm (gôi ôm, thú ôm...)
- ☐ Tạo âm thanh “ê” một cách có ý thức để thu hút sự chú ý
- ☐ Ngắt lời khi người khác đang nói chuyện

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Lựa chọn của con: Mẫu chốt quyết định tính cách của bé

Tại sao tất cả các em bé lại độc nhất vô nhị? Tất cả đều trải qua những thay đổi như nhau và cùng bước vào một thế giới mới với cùng những khám phá mới để tìm hiểu và những kỹ năng mới để học hỏi. Nhưng mỗi em bé lại tự mình quyết định điều bé muốn học, và khi nào học, học như thế nào. Trẻ sẽ chọn điều trẻ cho là hấp dẫn nhất. Một số em bé sẽ cố gắng học nhiều kỹ năng mới, sử dụng một hoặc nhiều giác quan của mình. Một số lại có vẻ đặc biệt quan tâm tới việc khám phá thế giới mới bằng đôi mắt. Số khác lại thích thử kỹ năng lắng nghe và trò chuyện. Lại có những bé chỉ muốn cố gắng trở nên quen thuộc với cơ thể của chính mình. Điều này giải thích tại sao đứa trẻ khác có thể làm việc gì đó mà con của bạn không thể làm được, hoặc không thích làm và ngược lại. Điều trẻ thích và không thích được quyết định bởi những đặc điểm riêng của chúng như vóc dáng, cân nặng, tính tình, thiên hướng và các mối quan tâm.

Trẻ thích bất cứ điều gì mới mẻ. Quan trọng là bạn phải phản ứng khi nhận thấy có bất cứ kỹ năng hoặc mối quan tâm mới nào. Con bạn sẽ thích hơn nếu bạn chia sẻ những khám phá mới này với bé, và quá trình học của bé sẽ tiến bộ nhanh hơn.

Bạn có thể

giúp bé như thế nào

Cách tốt nhất để giúp con bạn thực hiện bước nhảy vọt này là khuyến khích bé phát triển những kỹ năng mà bé thấy thú vị nhất. Khi nhận thấy con đang thực hiện một kỹ năng mới, hãy thể hiện cho trẻ biết bạn phấn khích với mọi nỗ lực của trẻ khi học điều gì đó mới. Nếu khen ngợi con, bạn sẽ khiến con cảm thấy dễ chịu và điều này sẽ khuyến khích con tiếp tục. Hãy cố gắng tìm cách cân bằng giữa việc tạo thử thách và đòi hỏi quá

nhieu ở con. Hãy cố gắng khám phá điều bé thích làm nhất. Quan trọng hơn cả, hãy dừng lại ngay khi bạn cảm thấy bé đã chơi một trò chơi hoặc một món đồ chơi nào đó đủ rồi.

Con bạn có thể muốn hoặc cần tự mình luyện tập một số trò chơi hoặc hoạt động. Chỉ cần bạn thể hiện một chút nhiệt tình là cũng đã đủ để trấn an bé rằng bé đang làm rất tốt.

Giúp con khám phá thế giới thông qua hình ảnh

Nếu con bạn thích khám phá thế giới bằng mắt, bạn có thể giúp bé bằng cách cung cấp cho bé tất cả các loại “kiểu mẫu” bằng hình ảnh, chẳng hạn như đưa cho bé các vật có màu sắc tươi sáng. Phải chắc chắn bạn di chuyển vật thật chậm trong tầm nhìn của trẻ, vì điều này sẽ thu hút sự chú ý của trẻ nhanh hơn và giúp trẻ duy trì sự thích thú lâu hơn. Bạn cũng có thể thử dịch chuyển vật thật chậm về phía trước, sau đó là về phía sau, nhưng phải chắc chắn là con bạn vẫn có thể nhìn thấy vật đang chuyển động, nếu không bé sẽ không còn hứng thú nữa.

Khi con đang thích nô đùa, bé có thể sẽ buồn chán nếu luôn nhìn thấy, nghe thấy hoặc cảm thấy những vật giống nhau trong môi trường cũ không có gì thay đổi. Hoàn toàn bình thường khi các bé ở độ tuổi này thể hiện sự buồn chán, vì nhận thức mới của bé về các kiểu mẫu cũng đồng nghĩa với việc bé có thể hiểu khi nào các vật giống nhau, hoặc được lặp đi lặp lại. Lần đầu tiên trong đời, con bạn có thể chán những món đồ chơi cũ, khung cảnh cũ, âm thanh cũ và cảm giác cũ về một vật nào đó, hay một hương vị đã trải qua. Bé muốn có sự đổi khác và sẽ học được từ đó. Nếu trẻ có vẻ chán nản, hãy tiếp tục kích thích trẻ. Bế con trong tay và đi lòng vòng hoặc cho con một vài món đồ mới để nhìn ngắm.

Làm sao có thể biết khi nào là đủ

Việc luyện tập một kỹ năng mới rất thú vị, nhưng cũng có thể rất mệt mỏi đối với một em bé. Khi đã luyện tập vừa đủ trong một lúc, thường bé sẽ cho bạn biết bằng một số dấu hiệu cơ thể rõ ràng. Chẳng hạn, bé có thể nhìn đi chỗ khác, hoặc nếu đủ cứng cáp, bé có thể quay người tránh bạn.

Hãy dừng trò chơi hoặc hoạt động đó lại ngay khi nhận thấy con đã chơi đủ. Đôi khi trẻ chỉ muốn được nghỉ một chút trước khi tiếp tục trò chơi hoặc hoạt động đó với tinh thần hăng hái đã được làm mới lại, nhưng đừng thúc ép trẻ. Trẻ cần thời gian để thẩm tât cá. Hãy luôn để phản ứng của con dẫn đường cho bạn.

Vào lúc này, đồ chơi có thể không thú vị với con bạn như vô số những “đồ thật” thú vị trong thế giới của bé. Nhà bạn có rất nhiều thứ có thể thu hút sự chú ý của con, chẳng hạn như sách vở, tranh ảnh, thú cưng, dụng cụ nấu nướng và thậm chí là cả cặp kính cận của bạn nữa. Nếu con đột nhiên thích “đồ thật” hơn đồ chơi, bé sẽ cần sự giúp đỡ của bạn. Ở tuổi này, trẻ không thể tự mình đến gần món đồ chúng thích được. Trẻ cần bạn đưa đến chỗ món đồ hoặc nhặt và đem món đồ đó đến cho chúng. Nếu bạn nhận thấy con thích nhìn “đồ thật”, hãy giúp con thực hiện điều này.

“Con tôi thích nhìn ngắm mọi thứ: tranh vẽ, sách trên giá sách, các món đồ trong tủ bát đĩa ở bếp. Tôi phải đưa con đi khắp nơi. Tôi thậm chí còn phải ‘tha lời’ cả con đi khi ra ngoài hoặc đi mua sắm.”

Mẹ của Hannah, tuần thứ 11

Ở tuổi này, con bạn có thể nhận thấy những vật thân thuộc liên tục xuất hiện trong tầm nhìn của chúng. Nếu tìm hiểu, trẻ sẽ khám phá ra đôi tay hoặc đôi chân của mình. Trẻ có thể nhìn chăm chăm vào tay/chân, sau đó bắt đầu nghiên cứu chi tiết. Mỗi em bé lại có một cách riêng để tìm hiểu về hiện tượng mới lạ này. Một số em bé cần nhiều thời gian để hoàn thành việc tìm hiểu, trong khi những bé khác lại không cần. Hầu hết các em bé đều đặc biệt thích đôi bàn tay. Có lẽ là do đôi bàn tay bé nhỏ xíu đó thường xuyên xuất hiện trước mắt chúng.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua tiếp xúc

Bàn tay và cánh tay có thể tạo ra rất nhiều tư thế khác nhau. Mỗi một tư thế lại là một kiểu mẫu đem lại cảm nhận khác nhau. Hãy để con bạn được nghiên cứu đôi bàn tay bao lâu tùy thích. Trẻ cần phải học tay dùng để làm gì trước khi có thể học cách sử dụng chúng một cách đúng đắn. Do đó, quan trọng là phải để trẻ biết mọi thứ về “công cụ sờ nắn” này.

“Con tôi nghiên cứu mọi chi tiết về cách thức bàn tay di chuyển. Con rất chú tâm chơi với các ngón tay của mình. Khi được đặt nằm xuống, con nắm chặt hai tay trong không khí, sau đó xòe hết các ngón tay ra. Có lúc con lại co và duỗi các ngón tay, lần lượt từng ngón một. Hoặc là vỗ hay áp hai tay

vào với nhau. Đó là một chuỗi chuyển động không ngừng nghỉ."

Mẹ của Bob, tuần thứ 9

Bạn có để ý thấy con đang cố gắng sử dụng hai bàn tay bằng cách cố gắng nắm chặt cái trống lúc lắc, chẳng hạn như vậy? Cũng như vậy, khi nắm một món đồ chơi nào đó, cảm giác về kiểu mẫu có liên quan tới vị trí của bàn tay cũng như vật chạm vào lòng bàn tay đó. Những cố gắng ban đầu của trẻ nhằm nắm một vật thường không mấy thành công. Hãy thể hiện cho con thấy bạn hài lòng với nỗ lực của chúng và hãy khuyến khích mỗi một nỗ lực nghiêm túc của con. Lời khen từ bạn sẽ khuyến khích con tiếp tục khám phá.

"Con trai tôi đang cố gắng để cầm được đồ vật! Đôi bàn tay nhỏ xíu cố gắng giơ về hướng cái trống lúc lắc, hoặc cố gắng đập một cái vào cái trống. Một lúc sau đó, thằng bé lại cố gắng chộp lấy cái trống, động tác rất dứt khoát. Bé đã rất nỗ lực để làm việc đó. Khi nghĩ là đã tóm được cái trống rồi, thằng bé siết chặt bàn tay, nhưng cái trống vẫn còn cách đó vài xen-ti-mét. Cún con tội nghiệp của tôi nhận ra mình đã chộp hụt, bực mình và bắt đầu khóc toáng lên."

Mẹ của Paul, tuần thứ 11

Hãy cố gắng nhớ rằng ở tầm tuổi này con bạn hoàn toàn chưa thể vờ tay ra và chạm vào những vật mà bé muốn tóm được. Bé mới chỉ có thể nắm tay, cầm chặt một món đồ nào đó. Phải chắc chắn là bạn luôn để đồ chơi dễ cầm ở gần tay trẻ. Khi đó con bạn mới có thể chạm tay vào vật và luyện tập nắm tay hoặc xòe tay bất cứ khi nào bé muốn.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua âm thanh

Đam mê lớn nhất của trẻ nhỏ là chính những âm thanh mà chúng tự tạo ra. Đây chính là lý do vì sao bạn nên phản ứng lại tất cả những âm thanh mà con bạn tạo ra. Bé đặc biệt thích tạo ra những âm thanh bật hơi vì kể từ bước nhảy vọt này trở về sau, bé có thể giữ được dây âm thanh ở một vị trí nhất định. Giống như vị trí của bàn tay, vị trí của dây thanh âm cũng là một kiểu cảm giác. Hãy cố gắng bắt chước các âm thanh của con, để bé có thể nghe thấy từ người khác. Hãy phản ứng lại khi bé sử dụng âm thanh để thu hút sự chú ý của bạn. Những “cuộc đối thoại” kiểu này đặc biệt cần thiết cho quá trình học của trẻ và chúng sẽ dạy cho trẻ biết cách lần lượt lắng nghe và bắt chước những kỹ năng hình thành nên nền tảng của giao tiếp. Những cuộc trò chuyện này cũng dạy cho trẻ biết giọng nói của chúng là một công cụ quan trọng, cũng giống như đôi tay vậy.

“Con tôi ê a liên tục, suốt ngày cố gắng thu hút sự chú ý của tôi. Bé cũng lắng nghe tiếng của tôi nữa. Thật tuyệt!”

Mẹ của Hannah, tuần thứ 11

Tất cả các bà mẹ đều cố gắng khuyến khích con “trò chuyện”. Một số bà mẹ nói chuyện với con họ vào những lúc đi dạo cùng con như một thói quen, trong khi lại có những bà mẹ chỉ làm việc này vào một thời điểm nhất định, chẳng hạn như khi đang đặt con trên đùi mình. Bất lợi của việc lên kế hoạch trò chuyện là có thể không phải lúc nào trẻ cũng ở trong tâm trạng muốn nghe và phản ứng lại. Có vẻ như con của những bà mẹ thích “sắp xếp” thời gian trò chuyện không phải lúc nào cũng hiểu điều mà mẹ kỳ vọng ở chúng và những bà mẹ này thường dễ trở nên chán nản vì họ cho rằng con vẫn chưa biết cách phản ứng thích hợp.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua điệu bộ cơ thể

Con bạn có thể đã sẵn sàng chơi các trò kéo người lên. Em bé nào có thể tự nâng được đầu mình lên đều sẽ thích được cầm hai tay kéo lên khi đang ở trong tư thế nửa ngồi sang tư thế đứng thẳng, hoặc được kéo lên khi đang ở trong tư thế ngồi sang tư thế đứng. Phải cẩn thận khi đỡ đầu trẻ. Nếu trẻ đủ cứng cáp, bé thậm chí còn có thể chủ động tham gia. Trò chơi này dạy cho trẻ biết các tư thế khác nhau đem lại cảm giác khác nhau như thế nào và làm sao để duy trì được các tư thế đó. Mỗi một tư thế này lại là một “kiểu mẫu” bên trong cơ thể mà con bạn có thể học được. Nếu hợp tác trong trò chơi kéo người lên, trẻ sẽ giật bất thành linh từ tư thế này sang tư thế khác. Khi đã chuyển sang một tư thế nào đó, trẻ sẽ muốn duy trì tư thế đó một lúc. Dù những cử động của trẻ vẫn còn chưa thuần thục, trẻ vẫn thích được giữ ở mỗi một tư thế trong một khoảng thời gian nhất định. Trẻ thậm chí còn có thể rất buồn khi bạn quyết định đã đến lúc dừng chơi.

“Đột nhiên, con tôi giật bắn người khi tôi kéo bé, cho bé đứng bằng hai chân. Bé cũng cử động loạn xạ, cứng nhắc khi được tôi cho nằm cõng trườn trên tấm thảm thay đồ. Tôi không biết điều này có bình thường không. Tôi thấy hơi lo lắng một chút.”

Mẹ của Kevin, tuần thứ 11

“Nếu con tôi cứng cáp, bé sẽ đứng cả ngày, lắng nghe tôi nói bé cứng cáp như thế nào. Nếu tôi không khen thật nhiều, bé sẽ bắt đầu kêu ca.”

Mẹ của Ashley, tuần thứ 10

Các ông bố thường là người đầu tiên phát hiện ra trẻ thích trò kéo người lên này, sau đó các bà mẹ sẽ bắt chước theo, dù họ thường nhiệt tình với các bé trai hơn các bé gái.

Một số điều phải nhớ

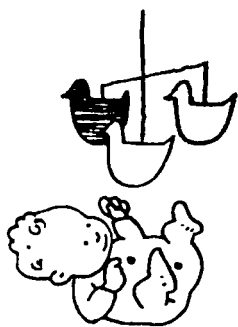
Con bạn sẽ háo hức học hỏi hơn khi được khám phá thế giới mới. Bé sẽ học nhanh hơn, dễ dàng hơn và sẽ thú vị hơn nhiều nếu bạn đưa con những đồ phù hợp với tính cách của con.

Những em bé cực kỳ khó chiều thường sẽ được chú ý nhiều hơn, vì mẹ của những em bé này thường cố gắng hết sức để làm cho con vui vẻ, thỏa mãn. Những em bé được quan tâm đặc biệt này có thể trở thành những tài năng trong tương lai nếu chúng nhận được sự giúp đỡ và khuyến khích phù hợp trong những năm đầu đời.

Những em bé trầm tính thường dễ bị lãng quên vì chúng không đòi hỏi nhiều sự chú ý từ mẹ. Hãy cố gắng khuyến khích và động viên trẻ trầm tính một chút để chúng phát huy hết khả năng của mình.

Bạn có thể cho rằng lúc này con mình đã có thể độc lập hơn một chút vì bạn nhận thấy bé rất hài lòng về thế giới xung quanh, về đồ chơi, về tay và chân bé, và vì bé thích nằm ngửa trên sàn.

Bạn có thể sử dụng xe đẩy lần đầu tiên trong giai đoạn này. Đó là nơi tuyệt vời để treo các món đồ chơi trong tầm với dễ dàng của con bạn, để bé có thể đập đập đồ chơi hoặc nhìn chúng đu đưa qua đu đưa lại. Bạn cũng có thể thử để con tự chơi một mình càng lâu càng tốt, cho trẻ thêm đồ chơi mới khi trẻ chán. Với sự giúp đỡ của bạn, ở tầm tuổi này, con có thể tự chơi một mình được khoảng 15 phút.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Những trò chơi và hoạt động này có thể được sử dụng khi con bạn bước vào thế giới của những kiểu mẫu. Trước khi bạn tập trung vào danh sách bên dưới, hãy xem lại phần “Con bạn khám phá thế giới của những kiểu mẫu như thế nào” ở đầu chương để tự nhắc nhở bản thân con bạn thích làm gì. Và hãy nhớ rằng những trò chơi không phát huy tác dụng với con bạn ngay lúc này có thể sẽ phát huy tác dụng với bé sau này khi bé đã sẵn sàng.

TAY HAY CHÂN, ĐỒ CHƠI YÊU THÍCH

Hãy cho con bạn thật nhiều cơ hội và không gian để bé nhìn ngắm bàn tay, bàn chân của mình. Bé sẽ cần cử động tự do để tìm hiểu mỗi chi tiết. Điều tốt nhất cần làm là đặt trẻ lên một cái chân hoặc một cái khăn tắm thật lớn. Nếu khăn/ chân đã đủ ẩm, hãy để con ở trần nằm trên đó, vì bé sẽ thực sự thích cảm giác tự do của cơ thể không vướng víu quần áo. Nếu muốn, bạn có thể buộc một dải ruy băng màu vào tay hoặc chân con như một cách thu hút thêm sự chú ý của bé. Tuy nhiên, nếu làm vậy, phải đảm bảo nó được buộc chắc chắn và phải để ý con cẩn thận để con không vô tình nuốt nghẹn phải dây ruy băng nếu nó bị tụt ra.

TRÒ CHUYỆN THOÀI MÁI

Khi con thích nói chuyện, hãy ngồi xuống với con thật thoải mái. Phái chắc chắn là lưng bạn có chỗ dựa vững chắc, gập đầu gồi lại và đặt con bạn nằm ngửa trên đùi. Ở tư thế này, bé có thể nhìn rõ bạn và bạn cũng có thể quan sát tất cả các phản ứng của bé. Hãy trò chuyện với con về bất cứ thứ gì: sự xinh xắn của bé, làn da mềm mại của bé, đôi mắt bé, các sự kiện trong ngày hoặc các kế hoạch sau này của bạn. Điều quan trọng nhất là nhịp điệu trong giọng nói và biểu cảm gương mặt của bạn. Phái nhớ dành đủ thời gian cho con phản ứng. Điều này có nghĩa là phái kiên nhẫn, chờ đợi, mỉm cười, gật đầu với con để con nhận ra hai mẹ con đang trò chuyện. Hãy quan sát phản ứng của con bạn để biết bé thấy điều gì thú vị. Hãy nhớ rằng một khuôn miệng liên thoảng cùng với gương mặt chuyển từ biểu cảm này sang biểu cảm khác thường rất thu hút!

NHỮNG ĐỒ VẬT HAY HO TRONG NHÀ

Ở tuổi này, một đứa trẻ tò mò vẫn chưa thể chủ động cảm nắm được các vật bất mắt để nhìn gần hơn. Cho tới khi có thể tự mình làm được điều đó, trẻ sẽ dựa dẫm, phụ thuộc vào bạn để bạn mang đến cho chúng những món đồ thú vị. Hãy nhớ rằng có rất nhiều đồ thú vị trong nhà có thể khơi dậy tính tò mò của trẻ. Hãy giải thích cho trẻ biết đồ chúng đang nhìn thấy là gì. Trẻ sẽ thích nghe giọng nói của bạn. Hãy để trẻ chạm vào và cảm nhận bất cứ thứ gì mà chúng có vẻ thích.

TRÒ CHƠI KÉO NGƯỜI LÊN

Bạn chỉ có thể chơi trò này khi con có thể tự ngóc được đầu dậy. Hãy ngồi xuống và tìm một tư thế thoải mái. Phải chắc chắn là lưng bạn có điểm tựa vững vàng. Gập đầu gối lại và đặt con bạn nằm lên đùi, chân bé chạm vào bụng bạn sao cho bé gần như ở tư thế nửa ngồi. Như vậy con sẽ cảm thấy thoải mái hơn. Bây giờ, hãy cầm hai tay con và từ từ kéo con dậy, cho tới khi con đứng thẳng lên, vừa làm vừa khuyến khích con, chẳng hạn như nói với con rằng bé mới giỏi làm sao, mới cứng cáp làm sao. Hãy quan sát phản ứng của con một cách cẩn thận và chỉ tiếp tục nếu bạn chắc chắn rằng con đang hợp tác với bạn và thích thú với việc này.

CÙNG NHAU TẮM

Bàn thân nước đã là một món đồ chơi thú vị rồi. Ở tuổi này, trẻ đặc biệt thích xem nước chảy. Hãy đặt con bạn lên bụng bạn và rót một ít nước cho nước chảy từ người bạn sang người con. Trẻ sẽ thích có những “con sóng” nước nho nhỏ tràn qua cá người. Đặt con nằm ngửa trên bụng bạn, và cùng con chơi trò “chèo, chèo, chèo thuyền thôi”. Từ từ di chuyển lên xuống theo giai điệu của một bài hát và tạo thành những sóng nước nhỏ. Sau khi được vẩy nước khi tắm, trẻ sẽ thích được ủ ấm và an toàn trong một chiếc khăn tắm ấm áp và được vỗ về, vuốt ve.

Lời an ủi: Trẻ khó tính có thể là thiên tài

Những trẻ có thể nhanh chóng làm quen với các trò chơi và đồ chơi cũng là những trẻ sẽ sớm chán khi làm những việc giống nhau hết ngày này qua ngày khác. Chúng muốn có thử thách mới, hành động kế tiếp, trò chơi phức tạp và thật nhiều điều khác nữa. Mẹ của những em bé “nhiều sự” này có thể rất mệt mỏi, vì họ phải tưởng tượng hết cách và con sẽ khóc toáng lên nếu họ không bày ra hết trò chơi mới này tới trò chơi mới khác cho chúng.

Có một thực tế đã được chứng minh, đó là: Rất nhiều trẻ có tài khi còn nhỏ đều là những em bé khó tính, yêu sách, hay bất mãn. Chúng chỉ vui khi được trải qua thử thách mới và thú vị.

Nhận thức mới hay thế giới mới sẽ mang lại nhiều cơ hội mới để trẻ học hỏi thêm các kỹ năng. Một số em bé sẽ khám phá thế giới mới của mình một cách hăng say, nhiệt tình, nhưng chúng cũng đòi hỏi phải thường xuyên được quan tâm, chú ý và giúp đỡ trong quá trình khám phá. Những em bé này có khao khát bất tận đối với tri thức. Đáng tiếc là chúng khám phá thế giới mới với tốc độ kinh khủng. Chúng thử và học hỏi gần như tất cả những kỹ năng mà thế giới mới đem lại, sau đó thử nghiệm một chút trước khi lại thấy chán. Mẹ của các em bé này không thể làm gì khác ngoài việc chờ đợi thay đổi lớn tiếp theo diễn ra.

“Sau khi cho con bú, tôi thường cho con vào xe đẩy một lúc. Có lúc tôi đặt con ở dưới món đồ treo nôi có phát nhạc mà con vẫn thích nhìn, có lúc tôi lại đặt con dưới một thanh ngang có treo rất nhiều đồ chơi mà con vẫn thường đập đập tay vào. Tôi phải thừa

nhận là giờ con đã khá giỏi trong việc đập những món đồ chơi đó."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 11

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Hãy chuẩn bị một số thứ hoặc đồ chơi mà con bạn thích khi khám phá thế giới của những kiểu mẫu.

- Đồ chơi lúc lắc, đu đưa trên đầu
- Một món đồ treo nôi có phát nhạc
- Một hộp nhạc với các ký hiệu di động
- Đồ chơi để trẻ chạm vào hoặc đập vào
- Đồ ôm để trẻ nói chuyện hoặc cười đùa cùng
- Mẹ – bạn vẫn đứng đầu bảng trong danh sách “đồ chơi” yêu thích của trẻ!

Sau bước

nhảy vọt

Khoảng 10 tuần, một giai đoạn tương đối dễ chịu khác lại xuất hiện. Hầu hết các bà mẹ đều nhanh chóng bỏ lại đằng sau những lo lắng, bất an của vài tuần trước. Họ lại khen con và nói chuyện về chúng như thể chúng vẫn luôn là những em bé ngoan ngoãn, đáng yêu vậy.

Bạn có thể nhìn thấy những thay đổi nào ở con bạn trong tầm tuổi này? Vào khoảng 10 tuần tuổi, con bạn không còn đòi

Tuần khủng hoảng 8 Thế giới của những kiểu mẫu

được quan tâm, chú ý nhiều như trước nữa. Bé đã độc lập hơn. Bé thích thú với thế giới, con người, con vật và đồ vật xung quanh. Có vẻ như đột nhiên bé hiểu và nhận thức rõ ràng được một loạt những điều mới mẻ. Nhu cầu lúc nào cũng phải được ở gần mẹ có thể biến mất trong thời điểm này. Nếu bạn bế con lên, con có thể khóc toáng, vẹo vẹo khó chịu và cố gắng ngồi trong tay bạn càng lâu càng tốt. Lúc này, thời điểm duy nhất mà có vẻ như bé cần bạn là khi bạn sẵn sàng chỉ cho bé thấy những điều thú vị nào đó. Con của bạn có thể trở nên vui vẻ và bạn rộn chơi đùa một mình tới mức cuộc sống trở nên dễ chịu hơn rất nhiều. Bạn lại cảm thấy tràn đầy năng lượng. Khi trẻ ở tầm tuổi này, nhiều mẹ thường đặt con vào xe đẩy, vì họ cảm thấy lúc này con đã sẵn sàng cho việc đó.

"Con gái tôi đột nhiên có vẻ vui tươi hơn. Bé không còn kiêu phụ thuộc như khi mới sinh nữa. Tôi không phải là người duy nhất nhận thấy điều đó. Bây giờ, tất cả mọi người đều có thể nói chuyện với con bé, chứ không phải chỉ là những tiếng gù gù buồn cười nữa."

Mẹ của Emily, tuần thứ 10

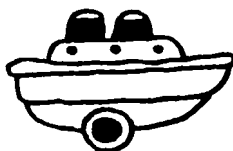
"Con tôi có vẻ thông minh hơn. Bé trở nên thân thiện, vui vẻ hơn và thi thoảng còn cười giòn tan. Thật tốt vì con bé đã không còn khóc lóc không ngừng nữa! Cuộc sống đã thay đổi ngoạn mục từ 'Làm thế nào tôi có thể đối phó với tiếng khóc của con?' sang tận hưởng cuộc sống có con bên cạnh. Ngay cả bố con bé cũng háo hức trông chờ được gặp con vào buổi tối. Trước đây anh ấy thường chán nản không muốn về nhà, sợ phải nhìn thấy cảnh con khóc mãi không

thôi. Giờ anh ấy thích ở cạnh con. Anh ấy cho con ăn và tắm cho con mỗi tối."

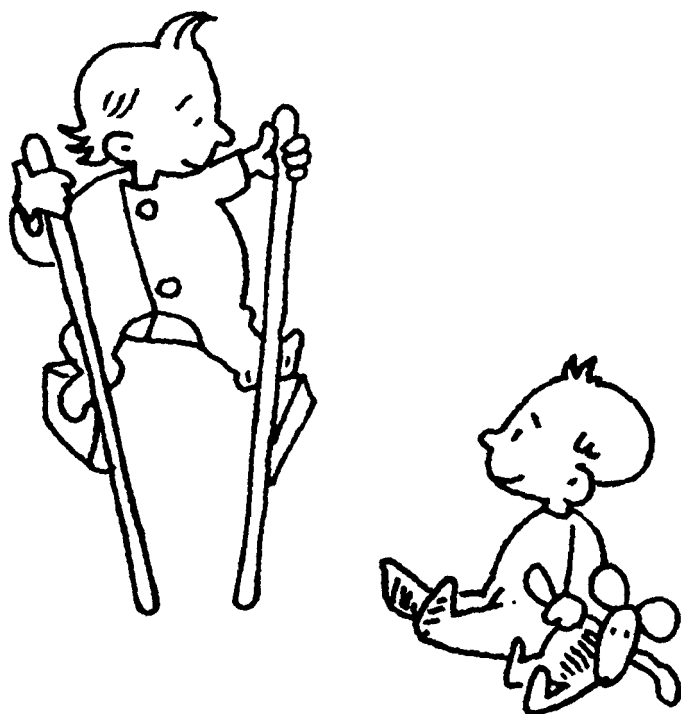
Mẹ của Jenny, tuần thứ 10

"Con trai tôi có vẻ không còn dễ bị tổn thương nữa. Tôi nhận thấy sự thay đổi hoàn toàn ở con. Bé đã tiến bộ rất nhiều, thay vì chỉ ngồi trên đùi tôi, giờ bé đã khá độc lập và tự chơi."

Mẹ của Steve, tuần thứ 10

Chương 5

**Tuần khủng hoảng 12:
Thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng**

Vào khoảng tuần thứ 11 hoặc 12, con bạn sẽ bước vào một thế giới khác khi bé trải qua bước phát triển nhảy vọt quan trọng thứ 3 kể từ sau khi cất tiếng khóc chào đời. Bạn có thể nhớ lại rằng một trong những bước phát triển sinh lý quan trọng diễn ra vào khoảng tuần thứ 8 là con bạn đã có khả năng đập hoặc đá đồ vật bằng tay hoặc chân. Những cử động ban đầu này trông thường cứng nhắc, giống như con rối. Vào khoảng tuần thứ 12, hành động cứng nhắc này sẽ thay đổi. Giống như Pinocchio, con bạn đã sẵn sàng biến từ một con rối thành một em bé thực sự.

Tất nhiên, sự biến đổi này sẽ không diễn ra sau một đêm và khi nó diễn ra, sẽ kéo theo nhiều thứ chứ không chỉ đơn giản là sự chuyển động của cơ thể như hầu hết các ông bố bà mẹ vẫn thường để ý. Nó cũng sẽ ảnh hưởng tới khả năng tiếp nhận bằng các giác quan khác của trẻ về những thay đổi xung quanh – chẳng hạn như giọng nói đối từ một người bé biết sang một người khác, con mèo đi qua sàn hay ánh sáng trong phòng trở nên yếu đi khi mặt trời ẩn sau những đám mây. Thế giới của con bạn đang trở thành một nơi có sắp xếp, trật tự hơn khi bé khám phá những thay đổi liên tục, theo chuỗi xung quanh bé.

Việc nhận biết được những thay đổi tinh tế này sẽ giúp con bạn tận hưởng cuộc sống theo cách mới. Nhưng không dễ dàng gì khi bước vào một thế giới mà mọi thứ đều đang thay đổi ngay dưới chân bạn. Sau một đêm, thế giới của con bạn đã thay đổi. Có vẻ như không có gì còn đứng yên nữa.

Hãy nhớ rằng nếu con bạn đột nhiên trở nên nhặng xị, cáu bẳn, có lẽ bé đã sẵn sàng để làm chủ những kỹ năng mới. Hãy theo dõi con sát sao trong khoảng thời gian thú vị này.

Trong thế giới thay đổi đó, chỉ có một thứ bất biến, đó chính là bạn – con thuyền trên mặt biển cuộn sóng. Vậy thì có gì ngạc nhiên không khi trẻ cứ muốn bám dính lấy bạn khi phải bước

vào giai đoạn phát triển nhảy vọt quan trọng tiếp theo của cuộc đời? Đáng mừng là giai đoạn nặng nề này không kéo dài như giai đoạn trước đó. Một số trẻ sẽ cư xử bình thường trở lại chỉ sau một ngày, trong khi số khác có thể cần cả tuần trước khi lại là chính mình.

Ghi chú: Bước nhảy vọt vào thế giới “những biến đổi nhẹ nhàng” lần này có liên quan tới độ tuổi và hoàn toàn có thể đoán trước được. Nó bắt đầu quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, độ tuổi mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên ở mỗi trẻ mỗi khác và phụ thuộc vào sở thích, trải nghiệm cũng như sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nắm bắt được các biến đổi nhẹ nhàng sẽ xuất hiện khi trẻ được khoảng 12 tuần tuổi, và là tiền đề cần thiết để trẻ có thể “ngồi khi được người lớn đỡ một chút”, nhưng kỹ năng này thường xuất hiện trong khoảng từ 3 đến 8 tháng. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn cần phải để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con bạn.

Dấu hiệu nặng nề **của tuần này**

Khi một thay đổi diễn ra, tất cả các em bé đều sẽ khóc nhiều và lâu hơn, dù một số bé có thể sẽ khóc nhiều hơn những bé khác. Một số trẻ sẽ không thể dỗ được, trong khi số khác có thể bực bội, cáu kỉnh, gắt gỏng hoặc bợ phờ. Có bé có thể đặc biệt khó tính vào buổi tối, lại có bé có xu hướng buồn bực vào ban ngày. Tất cả các em bé thường sẽ bớt khóc nếu được bế đi rong hoặc được quan tâm hoặc vỗ về nhiều hơn. Nhưng ngay cả trong những trường hợp này, bất kỳ người nào hiểu rõ bé cũng sẽ nghi ngờ rằng bé sẽ lại bực bội hoặc khóc lóc.

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Dưới đây là một số dấu hiệu quan trọng cho thấy con bạn đang chuẩn bị thực hiện bước phát triển nhảy vọt này.

Trẻ có thể đòi được quan tâm, chú ý hơn

Ngay khi bạn vừa mới nghĩ rằng con đã học được cách tự chơi, bé lại có vẻ không thích làm việc đó nữa. Bé có vẻ lại muốn bạn chơi cùng và trêu đùa bé thường xuyên hơn. Chỉ ngồi với bé thôi thì không đủ. Bé còn muốn bạn nhìn và nói chuyện với bé nữa. Sự thay đổi trong hành vi này của trẻ sẽ càng rõ ràng hơn nếu chúng đã thể hiện cho bạn thấy mình có thể độc lập sau bước phát triển nhảy vọt lần trước. Bạn có thể cho rằng nếu lúc trước con bạn tiến về phía trước ba bước thì bây giờ con lại lùi về phía sau hai bước.

"Con trai tôi bây giờ lại phụ thuộc hoàn toàn vào tôi. Con chỉ vui khi có tôi ở gần. Nếu con biết đi, tôi dám cá là tôi sẽ phải chạy khắp nơi với con."

Mẹ của Bob, tuần thứ 12

Trẻ có thể xấu hổ với người lạ

Vào thời điểm này, một số em bé sẽ xấu hổ với tất cả mọi người trừ mẹ mình. Nếu con xấu hổ, bạn sẽ nhận thấy bé bám riết lấy bạn bất cứ khi nào bạn có khách. Bé có thể bắt đầu khóc lóc khi có người lạ nói chuyện cùng, hoặc thậm chí là chỉ mới nhìn bé. Đôi khi, bé có thể không chịu ngồi trên đùi bất cứ ai, ngoại trừ bạn. Nếu được rúc vào người bạn,

bé có thể miễn cưỡng mỉm cười với người khác, nhưng nếu xấu hổ, bé sẽ nhanh chóng gục đầu vào vai bạn.

Trẻ có thể bám bạn chặt hơn

Con bạn có thể còn bám bạn chặt hơn, tới mức bạn có cảm giác như con sợ bị rơi xuống. Những bé như vậy thậm chí đôi khi còn cầu mẹ rất đau khi cố bám mẹ.

Trẻ có thể mất cảm giác ngon miệng

Vào thời điểm này, con bạn có thể kéo dài thời gian bú mỗi lần. Những em bé bú mẹ được tự quyết định khi nào muốn bú thường cư xử như thể chúng muốn bú cả ngày. Những em bé bú bình, nếu muốn, có thể bú mãi mãi hết bình sữa. Những kẻ nghiện sữa cứng đầu cứng cổ này thường dành thời gian để nhai và ngậm núm vú chứ không thực sự mút sữa. Trẻ làm vậy vì cho rằng đó là một cách để vỗ về, an ủi và để chúng có thể bám lấy cuộc sống thân yêu, sợ phải rời ra. Thường thì trẻ sẽ ngậm cả đầu ti trong miệng khi ngủ. Con bạn có thể cố bám lấy bạn hoặc ôm bầu vú bạn khi đang bú, ngay cả khi bé bú bình, cứ như thể bé sợ đánh mất nguồn an ủi vỗ về duy nhất của mình vậy.

"Khi tôi cho con gái tôi bú bình, bàn tay bé xiu của con vẫn bám chặt vào bên trong áo tôi. Chúng tôi vẫn bảo là con đang 'sờ ti mẹ'."

Mẹ của Emily, tuần thứ 12

Trẻ có thể ngủ ít

Con bạn lúc này có thể ngủ không ngon. Nhiều em bé tỉnh dậy vài lần mỗi đêm để đòi ăn. Một số em bé tỉnh dậy rất sớm vào

buổi sáng. Lại có những em bé không chịu chớp mắt vào ban ngày. Với nhiều gia đình, lịch trình bình thường hàng ngày đã biến thành một mớ hỗn loạn vì giờ giấc ăn và ngủ đều đặn của trẻ đã thay đổi hoàn toàn.

Trẻ có thể mút ngón tay thường xuyên hơn

Lúc này, bé có thể lần đầu khám phá ra ngón tay cái của mình, hoặc bé có thể mút ngón tay cái lâu và thường xuyên hơn trước kia. Cũng giống như khi mút ti mẹ hoặc ti bình, điều này khiến bé dễ chịu và có thể ngăn chặn một trận khóc bù lu bù loa khác. Một số mẹ cho trẻ ngậm núm vú giả vào thời điểm này để vỗ về trẻ.

Trẻ có thể bơ phờ, mệt mỏi

Con bạn có thể sẽ trầm lắng hoặc ít linh hoạt hơn mọi khi. Bé thậm chí còn có thể nằm yên một lúc, nhìn xung quanh hoặc nhìn thẳng trước mặt. Đây chỉ là một việc mang tính tạm thời. Những âm thanh và cử động khi trước của trẻ sẽ sớm được thay thế bằng những cái mới.

"Điều duy nhất mà con tôi thích làm lúc này là nằm trong dây đeo và rúc vào người tôi. Bé hoàn toàn im lặng và không gây phiền hà gì – bé không làm gì nhiều ngoài việc ngủ. Tuy nhiên, thành thật mà nói, tôi thích nhìn con hiếu động hơn."

Mẹ của Nina, tuần thứ 12

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Hiển nhiên, con bạn không phải là người duy nhất chịu ảnh hưởng vì những thay đổi diễn ra bên trong bé. Cả gia đình đều sẽ bị ảnh hưởng, đặc biệt là người mẹ. Dưới đây là một số cảm giác bạn có thể trải qua trong giai đoạn hỗn loạn này.

Nhật ký của tôi

Dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng tuần thứ 11 và 12, bạn có thể nhận thấy con có bất kỳ hành vi nào trong số những hành vi dưới đây. Đó có lẽ là những dấu hiệu cho thấy trẻ đã sẵn sàng cho bước nhảy vọt tiếp theo – bước vào thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng. Hãy kiểm tra xem con bạn có những dấu hiệu nào.

- ☐ Khóc thường xuyên hơn
- ☐ Muốn bạn treu đùa suốt
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Xấu hổ hơn khi có người lạ
- ☐ Bám riết hơn
- ☐ Muốn được vỗ về, tiếp xúc cơ thể nhiều hơn trong lúc bú
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Mút ngón tay cái, hoặc mút nhiều và thường xuyên hơn trước kia
- ☐ Kém linh hoạt hơn
- ☐ Yên lặng hơn, kém ồn ào hơn

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bạn có thể cảm thấy lo lắng

Hoàn toàn bình thường khi bạn thấy lo lắng vì nhận thấy đứa con vốn dĩ sinh động, đáng yêu của bạn trở nên nhặng xị hơn, khóc lóc nhiều hơn, ngủ ít hơn và lại còn không chịu bú nữa. Bạn có thể lo lắng vì có vẻ như con bạn đã giảm sút phong độ gây ồn và quấy phá, hoặc có vẻ như đã đánh mất sự độc lập mà bé mới có gần đây. Các bà mẹ thường kỳ vọng được thấy trẻ tiến bộ và nếu điều đó có vẻ như không xảy ra, dù chỉ là trong một thời gian ngắn, thì họ cũng sẽ lo lắng. Họ cảm thấy bất an và tự hỏi có chuyện gì xảy ra. “Có gì không ổn với con? Con có ốm không? Con có gì bất thường không?” là những lo lắng thường thấy nhất. Thông thường, chẳng có điều nào trong số đó là nguyên nhân của việc này cả. (Khi nghi ngờ, hãy tham khảo ý kiến của bác sĩ.) Ngược lại, con bạn đang thể hiện những dấu hiệu chứng tỏ bé sắp tiến bộ. Cả một thế giới mới đang chờ bé khám phá, nhưng khi thế giới này xuất hiện, trước tiên bé lại cần phải đối phó với những biến động mà thế giới đó mang lại. Điều đó không dễ dàng đối với trẻ và trẻ sẽ cần sự giúp đỡ từ bạn. Bạn có thể làm được điều đó bằng cách thể hiện cho trẻ thấy bạn hiểu trẻ đang trải qua một giai đoạn khó khăn.

“Khi con không ngừng khóc lóc và muốn được bế mọi lúc mọi nơi, tôi cảm thấy rất áp lực. Dường như tôi không thể hoàn thành thậm chí là cả những việc đơn giản nhất. Điều đó khiến tôi cảm thấy bất an và kiệt sức hoàn toàn.”

Mẹ của Juliette, tuần thứ 12

“Tôi đang cố xác định tại sao con lại khóc nhiều như thế. Tôi muốn biết điều gì khiến con sợ hãi đến vậy

để tôi có thể giải quyết được. Để tôi còn có được một chút bình yên."

Mẹ của Laura, tuần thứ 12

Bạn có thể trở nên bức bối

Trong suốt giai đoạn này, nhiều mẹ trở nên bức bối với lịch trình ăn và ngủ bất bình thường của con. Họ thấy khó có thể lên kế hoạch sẵn cho những việc đó. Toàn bộ lịch trình của họ đã bị đảo lộn. Họ thường cảm thấy phải chịu áp lực từ cả gia đình và bạn bè nữa. Bản năng làm mẹ mách bảo họ nên tập trung toàn bộ sự chú ý vào đứa con bé bỏng đang không vui, nhưng những người khác lại có vẻ không đồng tình với việc chăm trẻ quá. Người mẹ có thể cảm thấy bị kẹt ở giữa.

"Tôi cảm thấy bức bối mỗi khi con trai bắt đầu quấy khóc, vì bé có vẻ không thể tự chơi một mình dù chỉ là một lúc. Bé muốn tôi chơi với bé cả ngày. Tất nhiên, mọi người, đặc biệt là chồng tôi, thích cho tôi lời khuyên làm thế nào để đối phó với con."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 12

Bạn có thể cảm thấy hết chịu nổi

Đôi khi các mẹ không thể, hoặc không muốn, lấp liếm sự giận dữ của họ nữa và để mặc cho những sinh vật bé nhỏ nhưng nhiều sự kia biết họ chán lắm rồi.

"Con trai tôi rất hay cáu kỉnh. Tôi không ngừng lo lắng về việc hàng xóm sẽ nghĩ như thế nào về những tiếng ồn đó. Chiều Chủ nhật chính là giọt nước tràn

ly. Tôi đã thử mọi cách để con bình tĩnh lại, nhưng chẳng cách nào có tác dụng. Lúc đầu tôi cảm thấy mình thật vô dụng, nhưng sau đó tôi điên lên vì không thể chịu được nữa và đã để mặc con trong phòng. Tôi cũng khóc một trận thật đã và điều đó khiến tôi bình tĩnh lại đôi chút."

Mẹ của Bob, tuần thứ 12

Chăm sóc bé -----

Lắc có thể nguy hiểm

Dù hoàn toàn bình thường khi thỉnh thoảng bạn lại cảm thấy khó chịu hoặc tức giận với con, nhưng đừng bao giờ lắc con. Lắc có thể gây ra chảy máu bên trong, phía dưới hộp sọ, khiến não bị tổn thương, ảnh hưởng tới khả năng học của trẻ sau này, hoặc thậm chí có thể dẫn tới tử vong.

Bạn có thể cảm thấy cực kỳ áp lực

Nếu người mẹ lo lắng quá nhiều về đứa con bé bỏng cầu gấu và không nhận được sự giúp đỡ từ gia đình và bạn bè, cô ấy có thể kiệt sức. Nếu còn bị thiếu ngủ nữa, cô ấy có thể dễ dàng mất kiểm soát, cả về mặt tâm lý và sinh lý.

Trên cả sự khủng hoảng và mệt mỏi, những lời khuyên không thiện chí có thể khiến người mẹ còn cảm thấy khó chịu và bất lực hơn rất nhiều – và người bạn đời sẽ thường trở thành mục tiêu trút giận của cô. Tuy nhiên, đôi khi, đứa con bé bỏng phiền toái cũng phải hứng chịu những bức dọc chồng chất

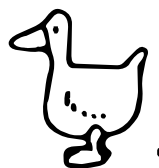
của người mẹ và mẹ có thể sẽ khó tính với con hơn mức cần thiết. Những bà mẹ thừa nhận đã tét mông con cho biết việc đó thường xảy ra ở một trong những giai đoạn nặng nề này. Chắc chắn không phải vì người mẹ không thích em bé tội nghiệp đó, mà chỉ bởi vì cô ấy muốn được nhìn thấy con vui vẻ và cô ấy bị những lời chỉ trích của người khác làm cho sợ hãi. Cô ấy có cảm giác chẳng nhờ ai giúp đỡ được khi gặp vấn đề; cô hoàn toàn đơn độc. Dù những cảm giác khó chịu này có dễ hiểu, dễ thông cảm tới đâu thì người làm mẹ cũng không bao giờ được hành xử như vậy. Tét mông, hay bất cứ hành động nào khác làm đau trẻ, đều không thể chấp nhận được.

"Mỗi khi con ngừng khóc, tôi lại cảm thấy như trút được một gánh nặng trên vai. Tôi không để ý việc đó căng thẳng tới mức nào cho tới tận lúc đó."

Mẹ của Emily, tuần thứ 11

"Sau khi các đồng nghiệp của chồng tôi nói với anh ấy rằng anh ấy và con trai chúng tôi giống nhau như hai giọt nước, anh ấy mới ngừng chỉ trích mức độ quan tâm tôi dành cho phiên bản thu nhỏ của anh ấy. Quả thực, anh ấy không thể làm cách nào khác, dù rằng anh ấy vẫn cảm thấy tôi phản ứng thái quá và làm hư con. Giờ mọi thứ đã có vẻ dễ chịu hơn rất nhiều, và tôi cũng không căng thẳng như tôi vẫn thể mỗi khi con tôi buồn bực, có vẻ như bé cũng cảm nhận được điều đó. Giờ tôi đã cảm thấy thoải mái hơn rất nhiều."

Mẹ của Matt, tuần thứ 12

Khi mọi thứ trở nên thái quá, chỉ cần nhớ rằng: Mọi chuyện chỉ có thể tốt hơn. Trong giai đoạn này, một số bà mẹ sợ rằng giai đoạn khóc lóc ỉ ôi này có thể không bao giờ kết thúc. Đây là một giả thiết hợp lý vì cho đến giờ các giai đoạn nặng xị cứ nối đuôi nhau, hết giai đoạn này lại chuyển sang giai đoạn khác, mỗi giai đoạn chỉ cách nhau 2 hoặc 3 tuần. Điều này khiến các bà mẹ gần như không có thời gian để thở. Nhưng đừng thất vọng – kể từ bây giờ, khoảng cách giữa các giai đoạn nặng xị sẽ dài hơn. Bản thân các giai đoạn nặng xị cũng bớt căng thẳng hơn.

Kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Khi con buồn bực, bạn thường muốn để ý kỹ hơn đến con vì bạn muốn biết có chuyện gì không ổn xảy ra với con. Khi làm như vậy, bạn có thể đột nhiên nhận ra con bạn thực sự đã làm chủ hoặc đang cố gắng làm chủ những kỹ năng mới. Trên thực tế, bạn sẽ khám phá ra rằng con đang chuẩn bị thực hiện bước nhảy vọt lớn tiếp theo – bước vào thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng.

Vào khoảng 12 tuần tuổi, con bạn có thể hiểu được rất nhiều cách thay đổi tinh tế của những vật ở xung quanh bé, không phải theo cách đột ngột mà từ từ, dần dần. Bé sẽ sẵn sàng trải nghiệm việc tự mình tạo ra những biến đổi nhẹ nhàng đó.

Con bạn sẽ khám phá được rất nhiều điều mới mẻ trong thế giới mới này. Trẻ sẽ chọn những vật cuốn hút chúng và chúng đã sẵn sàng – cả về sinh lý và tâm lý – để thử. Cũng như mọi khi, bạn nên cẩn thận để không thúc trẻ mà chỉ nên giúp chúng làm điều mà chúng đã sẵn sàng làm. Tuy nhiên, trẻ vẫn sẽ phụ thuộc vào sự giúp đỡ của bạn theo nhiều cách khác nhau. Chúng cần được bạn chỉ cho biết các vật, các việc trong thế giới, cần được

bạn đặt đồ chơi ở chỗ mà chúng có thể nhìn thấy và có thể với tới được, cần bạn phản ứng với những nỗ lực giao tiếp ngày càng nhiều của chúng.

Nhớ thay đổi

Vào khoảng 10 đến 11 tuần, chu vi đầu của trẻ sẽ tăng đáng kể.

Bước nhảy vọt

Thần kỳ

Khi bước vào thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng, lần đầu tiên con bạn có thể nhận ra những thay đổi liên tục về hình ảnh, âm thanh, hương vị, mùi vị và xúc giác. Chẳng hạn, giờ bé có thể nhận ra giọng nói chuyển từ tông này sang tông khác như thể nào và cơ thể đổi từ tư thế này sang tư thế khác ra sao. Không chỉ nhận biết được những biến đổi nhẹ nhàng này ở thế giới bên ngoài, đứa con bé bỏng của bạn cũng có thể tự mình tạo ra những thay đổi đó. Điều này sẽ giúp con phát triển một số kỹ năng quan trọng.

Bạn sẽ nhận thấy là giờ đây các cử động của con đã trở nên nhẹ nhàng, thuần thực và giống cử động của người lớn hơn. Mức độ kiểm soát mới này được áp dụng cho toàn bộ cơ thể cũng như các bộ phận mà trẻ có thể di chuyển một cách có ý thức – như tay, chân, đầu, mắt và thậm chí cả dây thanh quản. Có thể bạn sẽ nhận thấy khi con với tay lấy đồ chơi, cử động đã nhẹ nhàng hơn rất nhiều so với vài tuần trước. Khi trẻ gập đầu gối để ngồi hoặc gồng mình đứng dậy, hành động của trẻ trông thuần thực và thông thả hơn nhiều.

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới mới của những biến đổi nhẹ nhàng như thế nào?

Đánh dấu vào những ô bên dưới khi bạn nhận thấy sự thay đổi ở con.

KIỂM SOÁT CƠ THỂ

- ☐ Gần như không cần đỡ vẫn có thể giữ đầu thẳng
- ☐ Cử động đầu nhẹ nhàng khi xoay sang một phía
- ☐ Cử động mắt nhẹ nhàng khi dõi theo một vật chuyển động
- ☐ Hoạt bát và đáng yêu hơn
- ☐ Nghịch ngợm nhòm mông lên khi được thay bím
- ☐ Tự xoay từ sau (từ lưng) ra trước (về bụng) hoặc ngược lại khi đang nắm ngón tay bạn
- ☐ Ngậm ngón chân và lăn qua lăn lại
- ☐ Ngồi thẳng khi dựa vào bạn
- ☐ Tự kéo mình ngồi dậy khi nắm ngón tay của bạn
- ☐ Có thể chuyển sang tư thế đứng khi ngồi trên đùi bạn, bằng cách nắm hai ngón tay của bạn
- ☐ Sử dụng cả hai chân để đẩy khi được đặt ngồi trong ghế bật hoặc được đặt nằm trong xe đẩy

KIỂM SOÁT TAY

- ☐ Chụp và nắm vật bằng cả hai tay
- ☐ Lắc tròng lóc lắc một hoặc hai lần
- ☐ Nghiên cứu và chơi đùa với hai tay
- ☐ Tìm hiểu và chạm vào mặt, mắt, miệng và tóc bạn
- ☐ Tìm hiểu và nghịch quần áo của bạn

- ☐ Nhét bất cứ thứ gì vào miệng
- ☐ Vuốt ve đầu, từ cổ tới mắt
- ☐ Cọ một món đồ chơi vào đầu hoặc vào má

NGHE VÀ NÓI

- ☐ Phát hiện ra việc cười ngặt nghẽo và nói riu rít; có thể dễ dàng chuyển giữa các âm cao và thấp, các nốt trầm và bổng
- ☐ Tạo ra những âm thanh giống với các nguyên âm như i, u, ê, ô, a
- ☐ Sử dụng những âm thanh này để “nói chuyện”
- ☐ Có thể thổi bong bóng bằng nước bọt và cười cứ như thể thấy việc đó thú vị lắm

TÌM VÀ NHÌN

- ☐ Lật tay, xem xét cả hai mặt
- ☐ Ngắm nghía cả hai chân đang chuyển động của mình
- ☐ Nhìn ngắm mặt, mắt, miệng và tóc của ai đó
- ☐ Nhìn ngắm quần áo của người nào đó

NHỮNG KỸ NĂNG KHÁC

- ☐ Thể hiện sự thích thú khi tìm kiếm, nhìn ngắm, lắng nghe, chớp giật hoặc khi “nói chuyện” rồi chờ đợi phản ứng của bạn
- ☐ Có hành vi khác nhau với những người khác nhau
- ☐ Thể hiện sự buồn chán nếu nhìn thấy, nghe thấy, nếm được, cảm nhận được hoặc làm những việc giống nhau quá thường xuyên; tính đa dạng đột nhiên trở nên quan trọng

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Cử động đầu của trẻ cũng trở nên mềm mại hơn và giờ trẻ đã có thể điều chỉnh tốc độ của mình. Trẻ có thể nhìn khắp phòng theo cách mà những trẻ lớn hơn vẫn làm và thực hiện một chuỗi cử động liên tiếp. Mắt của trẻ cũng có thể tập trung lâu hơn vào vật mà chúng nhìn và tầm nhìn của trẻ cũng gần tốt bằng tầm nhìn của người lớn.

Ngay khi mới sinh, con bạn đã được “trang bị” phản xạ đánh mắt theo hướng của âm thanh mới. Phản xạ này sẽ biến mất trong khoảng từ 4 đến 8 tuần tuổi, nhưng lúc này, trẻ lại có thể làm điều tương tự một cách có ý thức và phản ứng sẽ nhanh hơn. Trẻ cũng có thể nhìn theo thứ gì đó hoặc ai đó với ánh mắt đã có sự kiểm soát, phối hợp. Trẻ thậm chí còn bắt đầu nhìn mà không cần phải quay đầu. Trẻ cũng sẽ dõi mắt nhìn theo khi có người hoặc vật tiến gần đến hoặc rời xa chúng. Trên thực tế, trẻ có khả năng quan sát cả căn phòng. Lần đầu tiên bạn có thể cảm thấy con thực sự là một phần của gia đình vì con đã nhận biết, khi nào có ai đến hay rời đi.

Phản ứng mới này được củng cố bằng những khả năng phát âm mới khi trẻ bắt đầu nhận ra những thay đổi trong độ cao thấp, âm lượng của âm thanh và thử nghiệm bằng cách nói ríu rít hoặc cười ngặt nghẽo. Khả năng phối hợp đã được cải thiện của trẻ thậm chí còn giúp chúng nuốt nhẹ nhàng hơn.

Dù đã có một số phát triển nổi bật xảy ra trong cơ thể và não bộ của con bạn, bé lại không thể đối phó được với một loạt những thay đổi diễn ra nhanh chóng đó. Đừng kỳ vọng trẻ có thể nhìn theo một vật chuyển động lên xuống và từ trái sang phải hoặc một món đồ chơi đột ngột thay đổi hướng di chuyển. Và khi trẻ cử động tay, sẽ có một khoảng dừng đáng kể trước khi có bất cứ sự đổi hướng nào, gần giống như người chỉ huy vẩy que chỉ huy dàn nhạc.

Các ông bố bà mẹ thường bớt lo lắng nếu con họ không chịu tự chơi trong giai đoạn này. Họ quá tự hào về những thành tích và nỗ lực trong nhiều mặt của con. Có quá nhiều khám phá mới cần thực hiện và có quá nhiều điều mới mẻ cần học hỏi và luyện tập, hiện tại thì đó là điều quan trọng nhất.

Lựa chọn của con: Mấu chốt quyết định tính cách của bé

Nếu quan sát kỹ, bạn sẽ có thể xác định được sở thích của con. Khi đánh dấu những việc con thể hiện là bé có thể làm được trong thế giới này, hãy để ý đến tính độc nhất của con.

Một số trẻ ý thức rất rõ về thế giới xung quanh chúng và chúng thích nhìn, nghe, trải nghiệm các cảm giác hơn là tự mình vận động chân tay. Hầu hết thời gian, các chuyên gia, cũng như gia đình và bạn bè đều đánh giá sự phát triển của trẻ bằng cách nhìn vào các dấu mốc sinh lý của chúng, chẳng hạn như khi trẻ biết cầm nắm, biết lẫy, biết bò, biết ngồi, biết đứng và biết đi. Điều này chỉ đem lại cái nhìn phiến diện về quá trình phát triển vì nó khiến đứa trẻ “quan sát - lắng nghe - cảm nhận” có vẻ chậm hơn. Những đứa trẻ này thường phải tốn nhiều thời gian hơn để bắt đầu cầm nắm các vật, nhưng một khi đã bắt đầu, chúng sẽ kiểm tra các vật đó rất kỹ lưỡng. Khi được đưa một vật gì đó mới, một em bé “quan sát - lắng nghe - cảm nhận” sẽ xoay tròn vật đó, nhìn ngắm nó, lắng nghe nó, chà xát nó và thậm chí là cả ngửi nó. Những em bé này thực ra đang làm một việc rất phức tạp giúp chúng có được một nền tảng vững chắc để học hỏi kỹ năng sau này.

Ngược lại, những em bé thường luôn chân luôn tay lại trở nên mê mải với chính hành động chộp nắm và khi đã giành được quyền sở hữu vật, trẻ sẽ nhanh chóng mất hứng và thả

nó xuống để tìm kiếm vật khác thú vị hơn. Trẻ thích bất cứ thứ gì mới mẻ, và quan trọng là bạn phải phản ứng khi nhìn thấy bất cứ mối quan tâm hoặc kỹ năng mới nào của trẻ. Con bạn sẽ thích nếu bạn chia sẻ cùng chúng những khám phá mới đó và quá trình học của con sẽ tiến bộ nhanh hơn rất nhiều.

Bạn có thể giúp bé như thế nào

Càng chơi hoặc trải nghiệm một kỹ năng mới càng nhiều thì con bạn càng trở nên thuần thục. Trẻ cũng biết là “khổ luyện thành tài”. Con bạn có thể muốn thử đi thử lại một kỹ năng mới. Dù trẻ sẽ tự chơi và luyện tập nhưng sự tham gia và động viên của bạn là rất quan trọng. Cùng với việc khen ngợi khi con làm tốt một việc gì đó, bạn cũng có thể giúp con khi con gặp việc khó và cảm thấy muốn bỏ cuộc. Vào lúc này, bạn có thể giúp con – thường là bằng cách sắp xếp lại thế giới sao cho đơn giản hơn một chút. Điều này có thể đồng nghĩa với việc lật một món đồ chơi lại để con có thể dễ dàng chụp được, đỡ con để con có thể nhìn thấy con mèo qua cửa sổ, hoặc có thể là bắt chước những âm thanh mà con đang cố tạo ra.

Bạn cũng có thể giúp con bằng cách tạo ra một hoạt động phức tạp hơn hoặc biến đổi nó một chút để thu hút trẻ lâu hơn và thử thách trẻ một chút. Hãy để ý những dấu hiệu cho thấy đã đến mức giới hạn của con. Hãy nhớ rằng trẻ sẽ tự thực hiện với tốc độ riêng của mình.

Nếu mỗi trẻ mỗi khác thì các mẹ cũng vậy, mỗi mẹ mỗi khác. Một số mẹ có trí tưởng tượng tốt hơn các mẹ khác trong một số lĩnh vực nhất định. Đó có thể là thử thách đặc biệt đối với bạn nếu con thuộc tuýp người vận động còn bạn lại thích nói chuyện, hát hò và kể chuyện. Hãy thu thập ý tưởng từ sách vở,

bạn bè và các thành viên trong gia đình. Bố và các anh chị của bé có thể giúp – hầu hết trẻ nhỏ đều có thể tiếp tục đáp ứng nhu cầu lặp đi lặp lại của em bé sau khi bạn đã kiệt sức. Nhưng dù em bé nhà bạn thuộc kiểu nào và bạn thuộc tuýp bà mẹ nào thì sự giúp đỡ của bạn cũng có lợi cho con.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua âm thanh

Nếu con bạn đặc biệt yêu thích tiếng động, hãy khuyến khích bé sử dụng giọng nói của mình. Lúc này trẻ có thể bắt đầu “nói” líu lo, ríu rít hoặc tự mình tạo ra những âm thanh giống như nguyên âm. Đó có thể là những âm thanh có độ cao từ cao đến thấp, từ trầm đến bổng. Nếu trẻ cũng bắt đầu thổi bong bóng nước bọt, đừng can ngăn trẻ. Bằng cách này, trẻ đang chơi với “những biến đổi nhẹ nhàng” và trong quá trình đó, trẻ cũng rèn luyện được các cơ của dây thanh quản, lưỡi, môi và vòm miệng. Con bạn có thể luyện tập khi có một mình, nghe giống như có ai đó đang nói chuyện một mình cho vui vậy. Trẻ làm vậy là vì một loạt các nốt với các nguyên âm cao và thấp và các tiếng ở khoảng giữa nghe có vẻ giống như nói chuyện. Đôi khi trẻ thậm chí còn cười khi nghe thấy tiếng của chính mình.

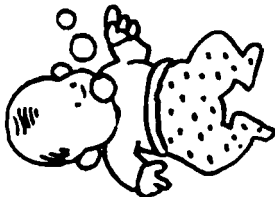
Khác biệt giới

Bé trai thường ngốn nhiều thời gian của mẹ hơn bé gái trong những tháng đầu tiên này. Có lẽ là vì các bé trai thường khóc nhiều hơn và không ngủ ngon như các bé gái.

Hơn nữa, mẹ của các bé gái thường phản ứng với các âm thanh do con mình tạo ra nhanh hơn so với mẹ của các bé trai. Các bà mẹ thường có xu hướng “nói chuyện” với trẻ nhiều hơn nếu trẻ là con gái.

Hầu hết các em bé đều thích trò chuyện thân mật với mẹ. Tất nhiên, phải có tâm trạng tốt thì trẻ mới làm việc này. Thời gian tốt nhất để trò chuyện là khi trẻ thu hút sự chú ý của bạn bằng giọng nói của mình. Bạn có thể sẽ thấy mình nói chuyện với tông giọng cao hơn một chút so với bình thường, phù hợp với đôi tai của trẻ. Quan trọng là bạn phải nhớ các nguyên tắc trò chuyện – con bạn nói điều gì đó, sau đó bạn phải đáp lời. Phải nhớ để cho con nói hết. Vì nếu bạn không cho con thời gian để đáp lời, con sẽ cảm thấy bạn không lắng nghe và sẽ không học được quy luật của việc trò chuyện. Nếu điều đó xảy ra – nếu bạn không dành thời gian cho trẻ đáp lời – trẻ có thể trở nên chán nản hoặc bối rối vì cho rằng bạn đang không lắng nghe. Ở tuổi này, chủ đề của cuộc nói chuyện là gì không quan trọng lắm, nhưng tốt hơn là nên trong phạm vi gia đình và những trải nghiệm chung. Thi thoảng, hãy cố bắt chước những âm thanh mà trẻ tạo ra. Một số em bé thấy điều này thú vị tới mức chúng có thể ngừng lại một lúc để cười. Tất cả những điều này đều là nền tảng quan trọng cho việc học những kỹ năng ngôn ngữ sau này của trẻ.

Quan trọng là bạn phải nói chuyện với con thường xuyên. Giọng nói trên đài hoặc ti vi, của mọi người trong phòng nói chuyện với nhau đều không thể thay thế cho cuộc nói chuyện một-đối-một được. Con sẽ được kích thích nói chuyện khi có người lắng nghe và đáp lời bé. Ở đây, sự nhiệt tình của bạn đóng vai trò rất quan trọng.

"Tôi luôn đáp lời mỗi khi con trai tạo ra một âm thanh gì đó. Sau khi chờ một chút và nhận ra đã đến lượt mình, con sẽ đáp lại bằng cách mỉm cười hoặc vẫy vẫy người một chút. Nếu có hứng, con sẽ riu rít đáp lại tôi. Nếu tôi đáp lại thêm một lần nữa, con sẽ phần khích tới mức khua chân múa tay loạn xạ và đôi khi còn cười thành tiếng nữa. Khi đã chán, con sẽ quay mặt đi và nhìn thứ gì đó khác."

Mẹ của John, tuần thứ 13

Con bạn có thể sử dụng một trong những âm thanh mới nhất khi bé muốn một thứ gì đó. Đây thường được xem là lời cảnh báo "Chú ý!" đặc biệt. Nếu con làm như vậy, hãy nhớ trả lời con. Điều này quan trọng vì nó giúp con cảm nhận được bạn hiểu điều chúng đang cố gắng giao tiếp, ngay cả khi bạn không có thời gian để dừng lại và chơi với con ngay lập tức. Trẻ sẽ bắt đầu sử dụng giọng nói để thu hút hành động của bạn. Đây là một bước tiến quan trọng về mặt ngôn ngữ.

Khi vui, trẻ thường sẽ sử dụng âm thanh "khóc vì mừng". Chúng sẽ sử dụng âm thanh này khi nhận thấy điều gì đó thú vị. Hoàn toàn tự nhiên nếu phản ứng lại những tiếng khóc vì mừng này bằng một nụ hôn, một cái vỗ về âu yếm hoặc một lời động viên. Bạn càng thực hành nhiều càng tốt. Điều đó giúp con thấy bạn chia sẻ niềm vui với chúng và hiểu chúng.

"Khi nhìn thấy tôi chuẩn bị cho con ăn, con liền reo lên phần khích và chộp lấy ngực tôi, khi mà áo của tôi mới chỉ vén được một nửa."

Mẹ của Matt, tuần thứ 13

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua tiếp xúc

Vì con bạn lúc này đang sống trong thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng, bạn có thể nhận thấy bé với tay lấy một món đồ chơi nhẹ nhàng hơn nhiều. Hãy giúp con. Con chỉ vừa mới bước chân vào thế giới mới này và “với” vẫn còn là một động tác rất khó đối với con. Hãy đặt món đồ chơi vào trong tầm với của con bạn và theo dõi xem con có thể với tới được không. Hãy đặt đồ ở ngay trước mặt trẻ, nhớ rằng ở tầm tuổi này mỗi lần trẻ chỉ có thể thực hiện một cử động có kiểm soát với cánh tay theo một hướng nhất định. Lúc này hãy quan sát kỹ điều trẻ thực hiện. Nếu vừa mới bắt đầu làm chủ kỹ năng này, trẻ có thể sẽ phản ứng giống như em bé dưới đây.

“Con trai tôi thực sự đã bắt đầu với tay tóm đồ! Con giơ cả hai tay để với lấy món đồ treo trước mặt. Con đặt tay phải vào một bên của món đồ chơi và tay trái vào bên còn lại. Sau đó, khi cả hai tay đã ở mặt trước của món đồ chơi, con siết hai tay lại với nhau... và tóm hụt! Con thực sự đã rất cố gắng, thế nên chẳng có gì ngạc nhiên khi con có vẻ rất buồn khi phát hiện ra hai tay mình trống trơn.”

Mẹ của Paul, tuần thứ 12

Khi con bạn cười, bé đang rất hạnh phúc

Khi làm con cười, bạn đã “chạm đúng mạch” của con. Bạn đã kích thích bé theo đúng cách. Đừng làm quá vì bạn có thể khiến con sợ. Mặt khác, nỗ lực nửa vời của bạn có thể khiến con thấy nhàm chán. Bạn cần phải tìm được điểm cân bằng ở giữa, phù hợp với con bạn.

Nếu con bạn với hệt một món đồ, hãy khuyến khích con thử lại, hoặc tạo ra một trò chơi dễ hơn một chút cho con bạn để bé có thể nếm trải “vị” của thành công. Ở tuổi này, trẻ vẫn chưa thể ước lượng được chính xác khoảng cách giữa hai tay với đồ chơi mà chúng đang cố với. Và chúng chỉ học được điều này cho tới khi được khoảng 23 đến 26 tuần tuổi.

Khi con bạn đã trở nên thuần thục với việc tóm đồ, bé sẽ muốn chơi trò “tóm đồ” thường xuyên hơn. Vì đã có thể xoay đầu nhẹ nhàng và nhìn khắp phòng nên trẻ có thể chọn thứ mà chúng muốn trong cả thế giới đồ vật đang chờ chúng tóm, cảm nhận và sờ nắn. Sau bước phát triển nhảy vọt vừa rồi, hầu hết các em bé đều dành khoảng một phần ba thời gian không ngủ của mình để chơi và thử nghiệm với đôi bàn tay. Sau khoảng 12 tuần, con số này sẽ gấp đôi lên thành hai phần ba thời gian thức của trẻ.

Nếu bạn để ý thấy con thích lấy tay đập đập đồ chơi, hãy khuyến khích hành động này càng nhiều càng tốt. Cử động đập đập đó không chỉ liên quan tới “biến đổi nhẹ nhàng” mà còn tạo ra cảm giác tiếp xúc giữa đôi bàn tay và vật. Hãy bế con đi quanh nhà và sân vườn, để con cảm nhận tất cả các vật có trong đó và trải nghiệm tất cả các đặc tính của các vật đó – như cứng, mềm, thô ráp, mềm mại, rắn chắc, mềm dẻo, gai góc, lạnh, ẩm ướt và ấm áp. Hãy nói cho con biết những vật đó là gì và miêu tả cảm giác khi sờ vào chúng. Hãy giúp con hiểu được ý nghĩa những lời bạn nói bằng cách sử dụng giọng nói của bạn để thể hiện cảm giác của một vật hoặc một bề mặt. Trẻ thực sự có thể hiểu được nhiều hơn so với những gì chúng có thể nói với bạn.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Có một số trò chơi và hoạt động phù hợp với trẻ ở giai đoạn phát triển này. Ở tuổi này, con bạn sẽ đặc biệt thích những trò chơi mà bạn di chuyển cả cơ thể chúng. Hãy cố gắng thực hiện điều đó một cách nhẹ nhàng, với những cử chỉ chậm, đều và phải nhớ rằng đó là kiểu duy nhất mà con bạn có thể hiểu được chính xác. Tốt hơn là nên chơi một vài trò chơi nối tiếp nhau chứ đừng chơi một trò quá lâu.

MÁY BAY

Từ từ nâng con bạn lên, đồng thời tạo một âm thanh có âm lượng tăng dần hoặc thay đổi từ giọng thấp tới giọng cao. Con sẽ tự động duỗi thẳng người khi được bạn nâng lên cao quá đầu. Sau đó, bắt đầu hạ thấp dần, tạo tiếng giống tiếng máy bay. Khi con ở ngang tầm mặt bạn, hãy chào con bằng cách vùi mặt bạn vào cổ con và thơm con một cái. Bạn sẽ sớm nhận ra là con muốn bạn làm như vậy và sẽ chu môi thơm lại bạn. Bạn cũng sẽ nhận thấy là con sẽ lại chu môi ra, cứ như thể chuẩn bị thơm bạn khi con muốn được chơi trò máy bay này tiếp.

CẦU TRƯỢT

Hãy ngồi xuống sàn hoặc trên sofa, dựa lưng vào tường sau, giữ lưng càng thẳng càng tốt. Đặt con phía trên ngực bạn, ở chỗ cao nhất có thể và để bé trượt nhẹ xuống sàn, còn bạn bắt chước tiếng trượt.

QUÁ LẮC

Đặt con trên đầu gối bạn sao cho con quay mặt về phía bạn và từ từ đu đưa con từ bên này qua bên kia. Hãy cố gắng bắt chước tất cả các âm thanh của một chiếc đồng hồ, chẳng hạn như tiếng to tiếng nhỏ, tiếng tích tắc nhanh đều, tiếng boong boong chậm chậm. Cố gắng tạo ra những âm thanh từ cao đến thấp, từ nhanh đến chậm, hoặc bất cứ âm thanh nào của đồng hồ mà bạn thấy con bạn thích nhất. Phải chắc chắn là bạn giữ con chặt và đầu cũng như cổ con đủ cứng cáp để di chuyển theo âm thanh bạn tạo ra.

NGỰA PHI

Đặt con lên đầu gối sao cho con quay mặt về phía bạn và di chuyển chân như thể bạn đang bước đi, để con bạn di chuyển lên và xuống như thể trẻ đang ngồi trên lưng ngựa. Bạn cũng có thể tạo ra những tiếng lộc cộc hoặc tiếng “ngựa hí” mà trẻ ở tuổi này rất thích.

TRÒ CÁ RÌA

Hãy ngồi trước mặt con sao cho con nhìn trực diện vào bạn. Từ từ tiến sát mặt về phía mũi hoặc bụng con, đồng thời tạo ra một âm thanh kéo dài, càng lúc càng to hơn, hoặc thay đổi tông giọng, chẳng hạn như “choooooa” hay “ooooooooo” hoặc những âm thanh tương tự như những âm thanh mà trẻ vẫn tự nói.

CÁM NHẬN THỚ VẢI

Đây là cách để vừa chơi vừa dọn nhà! Hãy gấp quần áo khi có con ở bên cạnh và để con cảm nhận các loại vải khác nhau, chẳng hạn như len, cotton, bông hoặc ni-lon. Hãy cho trẻ chạm tay vào vải để trẻ có thể cảm nhận được sự khác nhau của bề mặt vải. Trẻ thích “sờ” các nguyên vật liệu bằng ngón tay và miệng. Hãy thử với những chất liệu không thông dụng như da cừu, da thú hoặc nỉ.

BẬT NHÁY

Một em bé hiếu động sẽ thích lặp đi lặp lại một chuỗi những cử động khi được đặt trên đùi bạn. Hãy để trẻ đứng lên và ngồi xuống theo tốc độ của riêng mình. Trẻ có thể sẽ muốn lặp lại trò chơi “đứng lên, ngồi xuống, đứng lên, ngồi xuống” này mãi không thôi. Trò chơi này cũng có thể khiến trẻ cười, nhưng cần phải nhắc lại một lần nữa là bạn phải giữ chặt con và để ý đầu bé thật kỹ.

"Tôi rửa tay cho con dưới vòi nước đang chảy, bé thích thú cười thành tiếng. Có vẻ như rửa mãi vẫn là chưa đủ với con bé."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 15

Nhiều em bé thích kiểm tra mặt của mẹ mình. Khi đưa con bé bỏng của bạn giờ tay lên sờ vào mặt bạn, bé có thể nán lại hơi lâu khi chạm đến mắt, mũi và miệng bạn. Bé có thể túm tóc bạn hoặc véo mũi bạn, chỉ đơn giản vì đó là những thứ dễ tóm. Quần áo của bạn cũng rất thú vị đối với trẻ. Trẻ thường thích vuốt ve và cảm nhận các sợi vải. Nhớ phải để ý kỹ đôi bông tai của bạn đấy!

Một số em bé lại quan tâm tới đôi tay của mẹ. Chúng sẽ tìm hiểu, sờ nắn và vuốt ve tay mẹ. Nếu con thích nghịch hai bàn tay của bạn, hãy để con được nghịch. Từ từ lật bàn tay của bạn lại, cho con thấy lòng bàn tay và mu bàn tay của bạn. Hãy cho con quan sát khi bạn cử động tay hoặc cầm nắm đồ chơi. Cố gắng đừng di chuyển tay quá nhanh hoặc thay đổi hướng quá đột ngột, nếu không bạn sẽ khiến trẻ hết hứng thú và quan tâm. Những cử chỉ, chuyển động đơn giản là tất cả những gì trẻ có thể đối phó trong thế giới này. Con bạn sẽ không thể ứng phó được với những cử động phức tạp hơn cho tới sau một biến đổi lớn trong hệ thần kinh – điểm khởi đầu của bước phát triển nhảy vọt tiếp theo.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua chuyển động của cơ thể

Ở tuổi này, tất cả các em bé đều trở nên hiếu động hơn. Trẻ sẽ đùa nghịch với những biến đổi nhẹ nhàng mà chúng có thể cảm thấy trong cơ thể mình khi đá chân, vẩy tay loạn xạ. Một số em bé còn thực hiện động tác nhào lộn, chẳng hạn, trẻ có thể nhét ngón chân vào miệng và gần như lộn ngược về phía sau. Hiển nhiên, một số em bé sẽ hiếu động và cứng cáp hơn những em bé khác. Một số trẻ lại không thực sự thích những trò liên quan đến vận động, trong khi số khác lại bức bối vì cơ thể chưa đủ cứng cáp để thực hiện những trò đó.

"Con trai tôi thích nâng người, cử động tay và chân loạn xạ, vừa nghịch vừa gặm gù, rên rĩ. Rõ ràng là cu cậu đang cố làm gì đó, nhưng dù là gì thì cu cậu cũng không làm được vì thường thì cu cậu sẽ kết thúc bằng một tiếng hét giận dữ."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 14

Dù tính khí của con bạn có như thế nào đi nữa, bé cũng sẽ thích thú khi được cởi trần nằm trong phòng ấm một lúc. Có thể bạn đã nhận thấy bé khá hiếu động khi thay quần áo cho bé, thích được cử động và di chuyển tự do mà không phải đóng bím hay mặc quần áo. Khi không mặc gì, bé sẽ dễ gập tay gập chân, vẩy tay, đá chân hoặc lăn tròn hơn. Trẻ có thể dễ dàng làm được những việc đó hơn khi ở trần và trẻ sẽ hiếu hơn về cơ thể mình, đồng thời có thể kiểm soát được nó một cách chính xác hơn.

Một số trẻ tầm tuổi này đã bắt đầu cố gắng lẫy, nhưng hầu hết các em bé đều cần có sự trợ giúp mới làm được như vậy. Nếu đưa con bé bỏng của bạn đang cố gắng tập lẫy, hãy để con

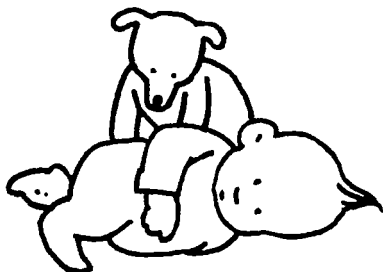
được nằm vào một ngón tay của bạn. Một em bé kiên nhẫn và đủ cứng cáp có thể xoay xở để có thể lật người từ nằm sấp sang nằm ngửa. Một số trẻ có thể làm điều ngược lại, lật từ nằm ngửa sang nằm sấp. Dù con bạn kiên trì như thế nào, bé cũng không thể tự xoay xở được trừ khi đã phát triển đầy đủ, cứng cáp về mặt sinh lý. Vì thế, hãy giúp đỡ và hỗ trợ con, cũng cần phải chuẩn bị tâm lý sẵn sàng để giúp con đối phó với sự khó chịu khi không thể thực hiện được việc mà con thực sự thích làm.

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là một số đồ chơi và đồ vật mà trẻ thích nhất khi khám phá thế giới của những biến đổi nhẹ nhàng:

- Đồ chơi lúc lắc có thể này lên khi bị trẻ ném
- Quà lắc trong một cái chuông
- Ghế đu
- Đồ chơi phát ra những tiếng chít chít, boong boong hoặc những âm thanh đơn giản khác
- Trồng lúc lắc
- Búp bê có khuôn mặt giống người thật

Nhiều em bé thích dùng chân tự nâng mình lên. Nếu con bạn thích làm việc này, trẻ sẽ tập đẩy người khi ngồi trong xe đẩy, ngồi trên ghế bật, trên bàn thay quần áo (hãy cẩn thận trong trường hợp này!) hoặc khi đang ngồi trên đùi bạn. Bạn cần phải giữ chặt bé con nghịch ngợm của mình. Nếu con có thể tự thực hiện những động tác đẩy người này mà không cần sự giúp đỡ nào, hãy cho trẻ thật nhiều cơ hội để luyện tập.

Nếu đã đủ cứng cáp, con bạn cũng có thể tự nâng người, hình thành tư thế ngồi khi đang được đặt trên đùi bạn. Nếu con thích làm việc này, bạn có thể giúp bằng cách biến nó thành một trò chơi.

Sau bước nhảy vọt

Trong khoảng tuần thứ 12 đến 13, một giai đoạn tương đối yên tĩnh sẽ xuất hiện. Cha mẹ, gia đình và bạn bè sẽ nhận thấy con bạn đã trở thành một em bé đáng yêu dễ thương và sẽ ngưỡng mộ sự tiến bộ tuyệt vời mà bé vừa đạt được. Lúc này bạn có thể nhận thấy con đã thông minh hơn rất nhiều. Khi được bế đi rong hoặc được đặt ngồi trên đùi bạn, con cư xử như một “người lớn” thu nhỏ. Con sẽ ngay lập tức quay đầu về hướng của vật mà con muốn nhìn hoặc nghe thấy. Con sẽ cười với tất cả mọi người và trả lời họ khi muốn nói chuyện. Con sẽ thay đổi tư thế để nhìn rõ hơn thứ mà con muốn nhìn, và sẽ để mắt tới mọi thứ diễn ra xung quanh. Con lại hoạt bát và đáng yêu. Bạn có thể ngạc nhiên khi thấy lúc này những thành viên khác trong gia đình quan tâm đến con nhiều hơn. Có vẻ như con đã đạt được một vị trí nhất định của riêng mình trong gia đình. Con thuộc về nơi này!

"Con gái tôi lúc này quan tâm tới rất nhiều thứ khác nhau. Con nói chuyện hoặc ríu rít với nhiều thứ khác nhau, và khi quan sát con kỹ hơn, chúng tôi đã phải thốt lên 'Ồi chúa ơi, con đã có thể làm được việc đó rồi sao?' hay 'Con thông minh tới mức nhận biết được tất cả những thứ này ư?'"

Mẹ của Jenny, tuần thứ 13

"Thiên thần bé bỏng của tôi thực sự đã thông minh hơn. Những ngày này lúc nào mắt con bé cũng lác liếc, nhìn khắp lượt mọi thứ. Con bé phản ứng với tất cả mọi thứ và sẽ ngay lập tức quay cái đầu nhỏ xinh lại khi nghe thấy tiếng động. Đột nhiên, con bé đã giành được một vị trí nhất định trong gia đình tôi."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 14

"Bây giờ chúng tôi đã tương tác rất nhiều với con vì bé đã biết phản ứng với tất cả mọi thứ. Sau khi chơi một trò chơi cùng con, tôi có thể biết khi nào con đang chờ đợi để được chơi lại trò đó. Bây giờ bé đã biết 'đáp lời' rồi."

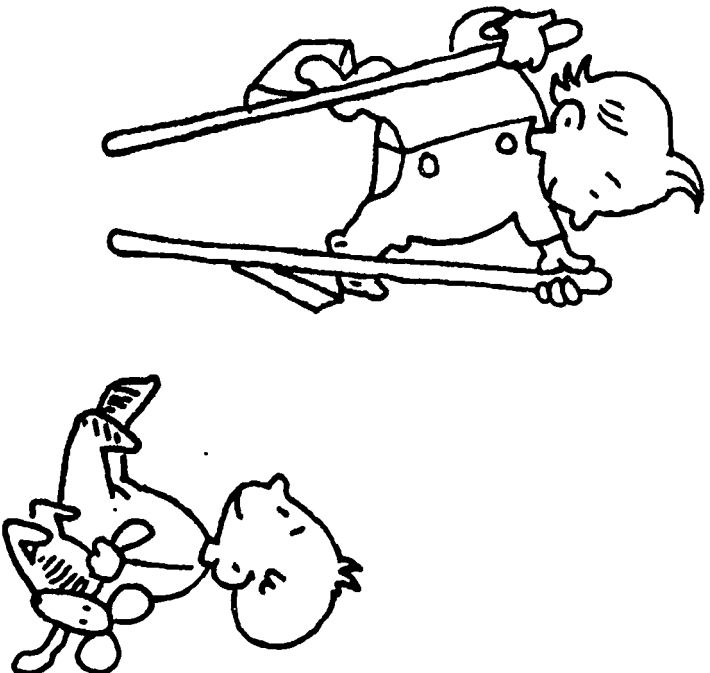
Mẹ của Ashley, tuần thứ 13

"Con gái tôi thường rất trầm tính và ngoan ngoãn, nhưng bây giờ bé đột nhiên trở nên lém lỉnh, hoạt bát hơn. Bé cười và ê a suốt ngày. Tôi thực sự thích bế con ra khỏi giường và quan sát xem con sẽ làm gì tiếp theo."

Mẹ của Eve, tuần thứ 14

Chương 6

Tuần khủng hoảng 19:
Thế giới của những sự kiện

Người lớn chúng ta thường coi thường sự thật rằng kinh nghiệm của chúng ta được chia thành những sự kiện quen thuộc. Chẳng hạn, nếu nhìn thấy một người nào đó ném một quả bóng cao su, chúng ta biết rằng quả bóng đó sẽ bật lên và có thể bật thêm vài lần nữa. Nếu có người nào đó nhảy bật lên, chúng ta đều biết rằng người đó sẽ rơi xuống. Chúng ta nhận ra những cử động ban đầu của một cú đánh gôn và một lượt giao bóng tennis, và chúng ta biết tiếp theo đó sẽ là gì. Nhưng với trẻ nhỏ, mọi thứ đều mới mẻ và chúng không thể đoán trước được điều gì.

Sau bước nhảy vọt vừa rồi, con bạn có thể nhận ra những biến đổi nhẹ nhàng trong âm thanh, chuyển động, ánh sáng, mùi vị, hương vị và kết cấu. Nhưng tất cả những biến đổi này đều phải đơn giản. Ngay khi những biến đổi này trở nên phức tạp hơn, trẻ sẽ không thể theo dõi được nữa.

Vào khoảng tuần thứ 19 (hoặc trong khoảng từ 18 đến 20 tuần), khả năng hiểu biết thế giới xung quanh của trẻ phát triển hơn nhiều và đã giống khả năng của người lớn chúng ta. Trẻ sẽ bắt đầu trải nghiệm các sự kiện. Từ “sự kiện” ở đây có một ý nghĩa riêng và không liên quan gì tới các dịp đặc biệt. Thực ra, nó chỉ là một chuỗi những biến đổi nhẹ nhàng quen thuộc từ kiểu này sang kiểu khác. Nghe có vẻ hơi rắc rối đúng không? Hãy cùng tìm hiểu xem điều đó có nghĩa là gì.

Vào khoảng tuần thứ 12, con bạn có thể phải tập trung toàn bộ sự chú ý của mình chỉ để tóm một vật nào đó bằng cả hai tay khi bạn giơ vật đó ra trước mặt bé. Nhưng lúc này trẻ đã bắt đầu hiểu rằng chúng có thể với tay lấy đồ chơi, chộp món đồ chơi đó bằng một tay, rồi lắc, xoay nó để khám phá, hoặc đút nó vào miệng. Kiểu hoạt động chân tay này phức tạp hơn nhiều so với

tưởng tượng và cũng phức tạp hơn nhiều so với việc làm chủ bàn tay và bàn chân. Điều này thực sự phụ thuộc vào mức độ phát triển của hệ thần kinh. Thay đổi này sẽ giúp con bạn phát triển được một loạt những kỹ năng hoàn toàn mới.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nặng nề) của bước nhảy vọt vào thế giới của “những sự kiện” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu từ khoảng tuần thứ 14 đến 17. Hầu hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 19 sau khi sinh. Ý niệm đầu tiên về thế giới của những sự kiện sẽ đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, độ tuổi mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên ở mỗi trẻ mỗi khác và phụ thuộc vào sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nhận biết các sự kiện là tiền đề cần thiết để trẻ có thể “nắm một hình khối bằng ngón cái”, nhưng kỹ năng này thường xuất hiện trong khoảng từ 4 đến 8 tháng. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Mặc dù lúc đầu bạn có thể không nhận ra những kỹ năng này, nhưng chúng sẽ dần trở nên rõ ràng hơn có thể bạn sẽ thấy những âm thanh con bạn tạo ra vẫn chỉ giống như những tiếng ê a, nhưng chúng đã thực sự trở nên phức tạp hơn nhiều. Chắc chắn bạn sẽ nhận thấy con đang xâu chuỗi những nguyên âm và phụ âm lại với nhau để gọi “ma” và “ba”. Bạn cũng sẽ nhận thấy nỗ lực của con khi tập lẫy và bò. Với tất cả những hoạt động này, giờ đây trẻ đã có thể biết những kiểu mẫu và biến đổi đơn giản có thể xâu chuỗi lại với nhau như thế nào để hình thành nên điều mà người lớn chúng ta vẫn gọi là sự kiện.

Quá trình này cũng quan trọng đối với hiểu biết của trẻ về điều mà người lớn chúng ta vẫn hay coi thường – đó là: Thế giới

được tạo thành bởi những vật vẫn tiếp tục tồn tại dù thi thoảng chúng ta có thể hoặc hoàn toàn không thể nhìn thấy chúng. Bạn có thể thấy con bạn phải nỗ lực như thế nào trong năm đầu tiên của cuộc đời này để hiểu được thế giới.

Hiểu biết của con bạn về những thay đổi mới đi kèm với bước phát triển nhảy vọt này thực sự bắt đầu ở khoảng tuần thứ 15 (hoặc trong khoảng 14 đến 17 tuần). Những thay đổi này ảnh hưởng tới cách trẻ nhìn, nghe, ngửi, nếm và cảm nhận. Trẻ cần có thời gian, đặc biệt là cần một nơi mà chúng cảm thấy an toàn và dễ chịu, để làm quen với tất cả những ấn tượng mới này. Trẻ lại một lần nữa thể hiện nhu cầu cần được ở bên mẹ, bám dính lấy mẹ để có cảm giác thoải mái và để có thể phát triển trong thế giới mới này theo khả năng của mình. Kể từ thời điểm này, các giai đoạn nhặng xỉ sẽ kéo dài hơn trước. Giai đoạn nhặng xỉ đặc biệt tuần này thường sẽ kéo dài khoảng 5 tuần, hoặc cũng có thể diễn ra chớp nhoáng trong một tuần hay kéo dài lê thê trong 6 tuần. Nếu con bạn nhặng xỉ, khó chiều, hãy để ý con thật kỹ xem con có đang cố gắng làm chủ những kỹ năng mới nào không.

Dấu hiệu nhặng xỉ **của tuần này**

Vì buồn bực với những gì đang xảy ra, con bạn sẽ dễ khóc hơn vào lúc này. Cụ thể, trẻ nhiều sự sẽ khóc lóc, mè nheo, kêu gào thường xuyên hơn so với trước kia. Trẻ sẽ không giấu giếm rằng chúng muốn được ở bên mẹ cả ngày.

Con bạn chắc chắn sẽ khóc ít hơn khi có bạn ở bên, dù vẫn cố nài nỉ bạn chỉ chú ý đến chúng, không được chú ý đến ai hay điều gì khác. Có thể con không muốn được bạn bế cả ngày, nhưng lại có thể kỳ vọng bạn sẽ chơi với chúng cả ngày, đặc biệt

là khi chúng thức. Nếu không được nghịch ngợm luôn chân luôn tay, con có thể tiếp tục kêu gào khiếp hơn ngay cả khi đang được ngồi trên đùi bạn.

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Hãy để ý những dấu hiệu đôi lúc lơ mờ, đôi lúc không, cho thấy con bạn đang thay đổi và chuẩn bị nhảy vọt vào thế giới của những sự kiện này.

Trẻ có thể khó ngủ

Con bạn có thể không ngủ ngoan vào buổi tối. Đặt con nằm lên giường vào buổi tối có thể sẽ khó hơn nhiều, hoặc con có thể thức cả đêm. Có thể con lại muốn ăn đêm, hoặc thậm chí còn có thể đòi ăn vài lần một đêm. Con cũng thường thức dậy rất sớm vào buổi sáng.

Trẻ có thể xấu hổ với người lạ

Con bạn có thể không chịu ngồi trong lòng bất cứ ai ngoại trừ bạn, hoặc có thể khó chịu nếu người lạ nhìn hay nói chuyện với bé. Thậm chí bé còn có thể sợ cả bố nếu bố không thường xuyên ở bên bé vào ban ngày. Nhìn chung, sự xấu hổ của bé sẽ thể hiện rõ hơn với những người không phải là bạn.

“Khi nhìn thấy dì, con gái tôi liền tỏ vẻ khó chịu và bắt đầu gào to hết mức có thể và còn vùi mặt vào quần áo của tôi, cứ như thể sợ phải nhìn thấy mặt

dì vậy. Em gái tôi có đôi mắt màu đen và kẻ viền mắt đen, khiến đôi mắt của dì ấy trông dữ dằn hơn. Còn tôi lại có tóc vàng và gần như không bao giờ trang điểm. Có lẽ chính điều đó khiến con thấy khác lạ."

Mẹ của Nina, tuần thứ 16

"Con trai tôi không còn cười với bất kỳ người nào đeo kính nữa. Bé chỉ nhìn chằm chằm người đó và sẽ chỉ cười khi nào người đó bỏ kính xuống."

Mẹ của John, tuần thứ 16

Trẻ có thể muốn được quan tâm, chú ý nhiều hơn

Con bạn có thể muốn được bạn chơi cùng, hoặc ít nhất, muốn lúc nào cũng được bạn để ý đến. Bé thậm chí còn có thể khóc toáng lên khi bạn bỏ đi.

Trẻ cần được đỡ đầu nhiều hơn

Khi bạn bế đứa con nặng xị của mình đi rong, bạn có thể nhận thấy là phải đỡ đầu và người bé nhiều hơn. Bé có thể tụt xuống khỏi tay bạn một chút khi đang được bế, đặc biệt là khi bé đang khóc. Khi bế con, bạn có thể ngạc nhiên nếu thấy bé có vẻ giống như lúc mới sinh vậy.

Trẻ có thể luôn muốn ở bên bạn

Con bạn không chịu nằm xuống, dù bé có thể chịu ngồi ở ghế đu đưa miễn là có bạn ở gần và thường xuyên chạm vào bé.

"Con gái bé bỏng muốn ở gần tôi hơn, điều này thật không giống con chút nào. Nếu tôi rời đi, dù chỉ một

giây thôi, con cũng bắt đầu khóc, nhưng chỉ cần tôi hoặc chồng tôi bế con lên, mọi thứ lại ổn."

Mẹ của Eve, tuần thứ 17

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Cả trẻ bú mẹ và bú bình đều có thể tạm thời ăn không ngon miệng khi bước vào giai đoạn nhảy vọt này. Đừng lo lắng nếu thiên thần bé bỏng của bạn dễ bị xao nhãng bởi những thứ bé nhìn thấy, nghe thấy ở xung quanh hơn trước đây, hay khi bé chỉ bú một lúc là bắt đầu nghịch nướu vú. thỉnh thoảng, trẻ còn có thể quay đầu đi, không chịu ngậm bình hoặc ti mẹ. Đôi khi, trẻ "kén ăn" có thể ăn trái cây, chẳng hạn như vậy, chứ không chịu uống sữa. Gần như tất cả những bà mẹ cho con bú mẹ đều xem đây là dấu hiệu cho thấy họ nên đổi sang loại thực phẩm khác. Một số bà mẹ còn có cảm giác như con đang cự tuyệt mình. Hoàn toàn không phải như vậy. Chỉ đơn giản là con bạn đang buồn bực thôi. Không cần phải dừng cho con bú mẹ vào lúc này; ngược lại, đây còn có thể là thời điểm sai lầm để cai sữa cho con.

"Khoảng 15 tuần, con gái tôi đột nhiên bú rất ít. Sau khoảng 5 phút, bé bắt đầu nghịch đầu ti của tôi. Sau khoảng 2 tuần liên tục như vậy, tôi đã quyết định bắt đầu cho con dùng sữa công thức, nhưng con vẫn không chịu ti. Giai đoạn này kéo dài 4 tuần. Trong suốt khoảng thời gian đó, tôi cứ lo con bị thiếu dưỡng chất, đặc biệt là khi thấy lượng sữa của tôi cứ giảm dần. Nhưng giờ con lại bú nhiều như trước rồi và sữa của tôi cũng đã nhiều hơn. Có vẻ như tôi còn nhiều sữa hơn trước kia."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 19

Trẻ có thể ủ rũ hơn

Tâm trạng của một số trẻ có thể thay đổi liên tục trong khoảng thời gian này. Trẻ có thể vui vẻ cười đùa cả ngày hôm trước, nhưng ngày hôm sau lại chẳng làm gì khác ngoài khóc. Những thay đổi này thậm chí có thể xảy ra theo thời điểm, lúc trước thế này, lúc sau đã khác. Một phút trước trẻ có thể cười rinh rích, một phút sau đã òa khóc nức nở. Đôi lúc, trẻ thậm chí còn khóc toáng lên ngay cả khi đang cười. Một số bà mẹ nói rằng cả tiếng khóc và tiếng cười của trẻ đều có vẻ thái quá, không thật.

Trẻ có thể bơ phờ

Con bạn có thể không tạo ra những âm thanh quen thuộc trong một giai đoạn ngắn hoặc thi thoảng có thể nằm im không nghịch ngợm gì, chỉ nhìn chăm chăm vào không khí hoặc nghịch nghịch tai, chẳng hạn như vậy. Hoàn toàn bình thường khi trẻ tầm tuổi này có vẻ bơ phờ và lơ đãng. Nhiều mẹ thấy hành vi của con kỳ lạ và đáng lo. Nhưng thực ra, sự thờ ơ này chỉ là trời yên biển lặng trước cơn bão mà thôi. Đây là dấu hiệu cho thấy con bạn đang chuẩn bị thực hiện rất nhiều cuộc khám phá trong thế giới mà chúng có thể học được rất nhiều kỹ năng mới.

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Một mặt, bạn có thể thấy khó mà tin được là con đã được 19 tuần tuổi, mặt khác, bạn có thể thấy mỗi giờ một phút của 19 tuần này cứ như kéo dài mãi, vì bạn luôn phải vỗ về, an ủi đứa con hay khóc lóc của mình. Dưới đây là một số cách mà bước nhảy vọt lần này của con có thể ảnh hưởng tới bạn.

Nhật ký của tôi

Những dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng từ tuần 14 đến 17, bạn có thể thấy con bắt đầu thể hiện những hành vi, dấu hiệu dưới đây, chứng tỏ trẻ đã sẵn sàng thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo vào thế giới của những sự kiện. Hãy đánh dấu vào những dấu hiệu mà bạn nhận thấy ở con theo danh sách bên dưới.

- ☐ Khóc thường xuyên hơn; hay có tâm trạng xấu, mè nheo, không nhéo
- ☐ Muốn bạn bày trò cho chơi liên tục
- ☐ Cắn đồ đầu nhiều hơn
- ☐ Muốn được vuốt ve, vỗ về nhiều hơn
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Hay xấu hổ hơn trước kia khi thấy người lạ
- ☐ Trầm hơn trước, ít “nói” hơn
- ☐ Tâm trạng thay đổi bất thường
- ☐ Muốn được âu yếm nhiều hơn trong lúc ăn
- ☐ Mút ngón cái, hoặc mút thường xuyên hơn trước kia

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bạn có thể (lại) kiệt sức

Trong giai đoạn nặng nề, hầu hết các bà mẹ đều phàn nàn về việc đau đầu, mệt mỏi, đau lưng, buồn nôn và rất nhiều vấn đề khác liên quan đến cảm xúc. Một số bà mẹ kém may mắn hơn còn phải chiến đấu với một vài trong số những vấn đề nêu trên cùng một lúc. Họ cho rằng những triệu chứng đó của họ là do thiếu ngủ, thường xuyên phải bế theo đứa con nhỏ hay kêu khóc, hoặc do quá lo lắng về đứa con bé bỏng của mình. Tuy nhiên, nguyên nhân thực sự của những triệu chứng đó là do căng thẳng vì phải thường xuyên đối phó với đứa con hay quấy khóc. Một số mẹ tìm gặp bác sĩ gia đình và được kê bổ sung sắt, hoặc tới nhà vật lý trị liệu để xử lý vấn đề đau lưng, nhưng vấn đề thực sự là họ đã kiệt sức rồi. Đặc biệt là lúc này, hãy dành thời gian cho bản thân và thi thoảng hãy cho phép mình được nghỉ ngơi. Nhưng phải nhớ rằng con bạn cuối cùng cũng cần đến sự giúp đỡ của bạn khi học những kỹ năng cần thiết để đối phó với thế giới mới của bé, và khi đó, sau cơn mưa trời sẽ lại sáng.

"Nếu con gái tôi không chịu nằm xuống và chỉ muốn được bế đi rong vài tối liền, tôi sẽ bị đau lưng kinh khủng. Những lúc như thế, tôi chỉ ước con bé đi vắng dù chỉ một tối, vì tôi thực sự quá mệt mỏi rồi."

Mẹ của Emily, tuần thứ 17

Bạn có thể cảm thấy bị mắc kẹt

Đến cuối giai đoạn nặng nề, đôi khi người mẹ có thể cảm thấy mình như đang mắc kẹt trong mớ bòng bong những yêu cầu, đòi hỏi của con, tới mức cô ấy có cảm giác như mình bị cầm tù.

Có vẻ như nếu đứa trẻ nắm quyền chỉ huy, điều khiển, người mẹ sẽ cảm thấy khó chịu bởi “sự ích kỷ” của con. Chẳng có gì ngạc nhiên khi thì thoảng các bà mẹ lại ước giá mà con mình biến mất một lúc. Một số bà mẹ thậm chí còn mơ mộng sẽ tuyệt biết bao nếu họ có thể đá con ra khỏi tâm trí dù chỉ một đêm.

“Tuần này, có những lúc tôi chỉ muốn quên đi là tôi đã có một đứa con trai. Con người chẳng phải là một loài kỳ lạ lắm hay sao? Đôi khi tôi cảm thấy thực sự kiệt sức. Tôi chỉ muốn bỏ mặc tất cả, và đó chính xác là điều tôi đã làm.”

Mẹ của Bob, tuần thứ 18

Bạn có thể cảm thấy phần uất

Sau khoảng vài tuần sống cùng với một đứa bé nặng xị, bạn có thể sốc khi phát hiện ra bạn bắt đầu thấy phần uất với “sinh vật” nhỏ bé hay quấy nhiễu này – người luôn làm phiền cuộc sống của bạn. Đừng tự trách bản thân. Đây là phản ứng hoàn toàn dễ hiểu và phổ biến tới mức chẳng có gì đáng ngạc nhiên. Đến tầm cuối giai đoạn nặng xị, rất nhiều bà mẹ cảm thấy khó chịu. Họ tin rằng con họ chẳng có lý do gì để quấy khóc như thế và họ thường có xu hướng để mặc cho con khóc lâu hơn một chút so với trước kia. Một số bà mẹ lại bắt đầu tự hỏi thế nào mới là “làm hư trẻ”, và nghĩ họ có thể đã vô vể, cứng nưng con quá nhiều. Họ cũng có thể bắt đầu nghĩ tới việc liệu mình có thể dạy con bé biết là họ – những người mẹ – cũng có cảm xúc của riêng mình hay không.

Thi thoảng, người mẹ còn có thể cảm thấy muốn “tấn công” cái còi lúc nào cũng inh ỏi ấy, đặc biệt là khi nó không chịu ngừng khóc và người mẹ thì đã hết chịu nổi rồi. Suy nghĩ hoặc

có những cảm giác như vậy chẳng có gì là bất thường hay nguy hiểm cả, nhưng hành động như thế lại là bất thường và nguy hiểm. Phải tìm kiếm sự giúp đỡ trước khi bạn mất kiểm soát.

"Con trai tôi không chịu ăn và lại bắt đầu một trận khóc lóc không ngừng nghỉ, trong khi tôi phải cố hết sức để con chịu nuốt chỗ sữa. Khi chuyện tương tự xảy ra một lần nữa, tôi cảm thấy mình cực kỳ tức giận vì chẳng có trò gây chú ý nào của tôi phát huy tác dụng. Tôi có cảm giác như mình cứ đi lòng vòng, quanh quẩn trong một chiếc vòng, mãi không thoát ra được. Vì thế tôi đã đặt con xuống sàn nhà, ở một chỗ an toàn, và để mặc cho con khóc. Cuối cùng, khi con chịu ngừng khóc, tôi quay trở lại phòng và cho con ti nốt bình sữa."

Mẹ của Bob, tuần thứ 19

Những kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Vì giai đoạn nặng nề này kéo dài hơn giai đoạn trước đó, nên hầu hết các bà mẹ đều ngay lập tức cảm thấy giai đoạn này khác biệt. Họ lo lắng về sự tiến bộ có vẻ chậm chạp hơn của con, và về việc trẻ dường như đột nhiên có ác cảm với những thứ mà chúng vốn vẫn thích lúc trước. Nhưng đừng lo lắng. Kể từ lúc này, các kỹ năng mới thường phức tạp hơn, khó học hơn. Con bạn cần thêm thời gian.

"Con tôi có vẻ chậm tiến bộ. Trước khi được 15 tuần tuổi, thằng bé phát triển nhanh hơn. Có cảm giác

như cu cậu dậm chân tại chỗ trong suốt mấy tuần qua. Đôi khi tôi thấy việc này thật khó chịu."

Mẹ của Matt, tuần thứ 17

"Tuần này, con gái tôi đã cố gắng làm rất nhiều việc mới. Đột nhiên, tôi thực sự ngạc nhiên bởi những gì con có thể làm khi chỉ mới 4 tháng, và thành thật mà nói, tôi cảm thấy rất tự hào về con."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 18

Vào khoảng tuần thứ 19, bạn sẽ nhận thấy con lại đang cố gắng học những kỹ năng mới, vì đây là độ tuổi mà các em bé sẽ bắt đầu khám phá thế giới của những sự kiện. Thế giới này cung cấp cho trẻ một danh mục những kỹ năng sự kiện. Con bạn sẽ lựa chọn những kỹ năng phù hợp nhất với bé – những kỹ năng mà bé muốn khám phá. Bạn có thể giúp con làm điều mà con thực sự đã sẵn sàng để làm, thay vì thúc ép con.

Bước nhảy vọt

Sau bước nhảy vọt lần trước, con bạn đã có thể nhìn, nghe, ngửi, nếm và cảm nhận được những biến đổi nhẹ nhàng và liên tiếp. Nhưng tất cả những biến đổi này đều còn tương đối đơn giản, chẳng hạn như một món đồ chơi di chuyển từ từ trên sàn, ngay trước mặt trẻ. Ngay khi những biến đổi này trở nên phức tạp hơn, trẻ không thể theo dõi được nữa. Trong thế giới mới mà trẻ bắt đầu khám phá ở tầm 19 tuần tuổi, hầu hết các em bé đều sẽ bắt đầu nắm bắt được và thử nghiệm với những chuỗi ngắn, thân thuộc. Khả năng mới này sẽ ảnh hưởng đến toàn bộ hành vi của trẻ.

Ngay khi trẻ có thể thực hiện được một loạt những cử động sau theo chuỗi, trẻ sẽ có nhiều cơ hội hơn để với được các vật trong tầm tay. Chẳng hạn, trẻ có thể lặp lại cử động sau vài lần liên tiếp. Lúc này bạn có thể nhìn thấy trẻ cố gắng lật đồ chơi từ bên này sang bên kia hoặc lật lên lật xuống. Trẻ cũng có thể cố ấn, đẩy, đập, đánh một món đồ chơi, lặp đi lặp lại. Ngoài việc lặp đi lặp lại một cử động, lúc này trẻ cũng có thể học cách thực hiện một chuỗi những cử động ngắn một cách nhẹ nhàng. Chẳng hạn, trẻ có thể chụp lấy một vật gì đó bằng một tay, sau đó cố gắng chuyển vật đó qua tay kia. Hoặc trẻ có thể chụp lấy một món đồ chơi và ngay lập tức cố nhét nó vào miệng. Trẻ đã có thể xoay một món đồ chơi và nhìn nó từ mọi góc có thể. Kể từ giờ trở đi, trẻ có thể “kiểm tra” sát sao bất cứ thứ gì trong tầm với.

Thêm vào đó, lúc này con bạn đã có thể học cách điều chỉnh những cử động của cơ thể, đặc biệt là của cánh tay trên, cánh tay dưới, của bàn tay, ngón tay để với tới một chỗ cụ thể nào đó đang có đồ chơi, trẻ cũng có thể học cách điều chỉnh cử động của mình trong quá trình thực hiện. Chẳng hạn, nếu có một món đồ chơi ở xa xa phía bên trái, cánh tay trẻ sẽ di chuyển sang bên trái bằng một cử động duy nhất. Nếu nó ở phía bên phải, cánh tay của trẻ sẽ ngay lập tức di chuyển đúng hướng. Điều tương tự cũng xảy ra khi vật ở gần, ở xa tầm tay hoặc được treo ở trên cao hoặc dưới thấp. Trẻ sẽ nhìn thấy vật đó, với lấy nó, chụp lấy nó, kéo nó về phía mình, tất cả trong một cử động thuần thục, nhẹ nhàng. Ngay khi món đồ đó ở trong tầm với của trẻ, trẻ sẽ thực sự với tay lên và chụp lấy món đồ trẻ đã chọn.

Khi con thực hiện những cử động này, bạn có thể sẽ thấy con vặn hoặc xoay người. Lúc này trẻ có thể đã học cách lấy hoặc quay lưng lại một cách dễ dàng. Trẻ thậm chí còn có thể cố gắng bò lần đầu tiên, vì lúc này trẻ đã có thể co đầu gối, đẩy người về phía trước và duỗi thẳng.

Não thay đổi

Những ghi chép về sóng não của trẻ chứng tỏ vào khoảng 4 tháng tuổi, trẻ có sự thay đổi lớn. Và chu vi vòng đầu của trẻ cũng đột nhiên tăng trong khoảng từ 15 đến 18 tuần tuổi.

Lúc này trẻ cũng có thể học cách tạo ra một chuỗi những âm thanh ngắn. Nếu vậy, trẻ sẽ phát triển khả năng “lú lo” được hình thành kể từ sau bước nhảy vọt lần trước, để hình thành nên âm thanh của những nguyên âm và phụ âm khác nhau. Trẻ sẽ nhanh chóng sử dụng những âm thanh này để nói thành “câu”. Kiểu “a ba baba tata” này chính là kiểu “nói chuyện” của trẻ con mà người lớn vẫn hay nói. Lúc này có thể nói trẻ đã làm chủ được giọng nói của mình giống như với toàn bộ phần còn lại của cơ thể.

Ở khắp nơi trên thế giới, trẻ em đều bắt đầu nói những câu ngắn khi ở tầm tuổi này. Chẳng hạn, trẻ em Nga, Trung Quốc và Mỹ ban đầu đều bập bẹ bằng một thứ tiếng. Sau này, trẻ sẽ bắt đầu phát triển những tiếng bập bẹ đó thành những từ thích hợp trong ngôn ngữ bản xứ và chúng sẽ dùng sử dụng những tiếng bập bẹ “toàn cầu” ban đầu. Em bé nào cũng sẽ trở nên thành thạo hơn trong việc bắt chước những ngôn ngữ được nói xung quanh mình, vì trẻ sẽ được phản ứng và khen ngợi nhiều nhất khi có thể tạo ra những âm thanh tương tự tiếng mẹ đẻ.

Hiển nhiên, tổ tiên của tất cả mọi người hẳn sẽ có cảm giác như bị gọi đích danh khi nghe thấy con cháu họ nói “ba ba” hay “ma ma”, vì những từ để gọi mẹ và bố thường rất giống nhau trong nhiều ngôn ngữ khác nhau. Tuy nhiên, sự thật là trẻ mới bập bẹ thực hiện một loạt những thí nghiệm với những âm thanh ngắn gọn quen thuộc “ba”, “ma”.

Nhật ký của tôi -----

Con tôi khám phá thế giới mới của những sự kiện như thế nào?

Hãy đánh dấu vào những ô bên dưới khi bạn nhận thấy con đang thay đổi. Dừng đánh dấu ngay khi giai đoạn giông tố tiếp theo bắt đầu, báo hiệu một bước nhảy vọt kế tiếp chuẩn bị xảy ra.

Thay đổi lớn khiến con bạn cuối cùng cũng hiểu được thế giới của các sự kiện bắt đầu vào khoảng tuần thứ 15. Bước nhảy vọt vào thế giới này là một bước nhảy vọt lớn và những kỹ năng đi kèm với nó sẽ chỉ bắt đầu vào khoảng tuần thứ 19. Ngay cả khi đó, bạn cũng phải mất một thời gian mới có thể nhìn thấy bất cứ kỹ năng nào được liệt kê dưới đây. Có vẻ như trẻ sẽ không học được mấy kỹ năng trong sổ đó cho đến hàng tháng sau.

KIỂM SOÁT CƠ THỂ

- ☐ Bắt đầu cử động loạn xạ mọi bộ phận của cơ thể ngay khi được đặt trên sàn
- ☐ Lấy từ nằm sấp sang nằm ngửa
- ☐ Lấy từ nằm ngửa sang nằm sấp
- ☐ Có thể duỗi tay hết cỡ khi nằm sấp
- ☐ Nhóm mông, cổ đẩy người về phía trước nhưng không được
- ☐ Dùng tay và chân để nâng người lên khi đang nằm sấp, sau đó cổ bò về phía trước, nhưng không được
- ☐ Cổ bò, xoay xờ để trườn về phía trước hoặc thụt lùi về đằng sau
- ☐ Dùng hai tay để đỡ người, nâng nửa thân người trước lên
- ☐ Ngồi thẳng (hoàn toàn tự mình) khi dựa vào người bạn
- ☐ Cổ gồng ngồi thẳng khi ngồi một mình và gần như thành công khi tì vào hai cánh tay và đẩy được đầu về phía trước
- ☐ Giữ thẳng người trên ghế cao khi có đệm đỡ

- ☐ Thích mở miệng – cử động môi theo nhiều cách khác nhau, lè lưỡi ra

CHỘP, SỜ VÀ CẢM NHẬN

- ☐ Thành công với việc tóm đồ
- ☐ Có thể chụp được đồ bằng một tay
- ☐ Có thể tóm đồ bằng một tay ngay cả khi không nhìn nếu đồ nằm trong tầm với
- ☐ Có thể chuyển đồ giữa hai tay
- ☐ Đưa tay bạn vào miệng ngậm
- ☐ Sờ hoặc đút tay vào miệng bạn khi bạn đang nói
- ☐ Đút đồ vật vào miệng để cảm nhận và cắn
- ☐ Có thể tự mình kéo miếng vải che mặt ra (ban đầu kéo chậm chạp)
- ☐ Nhận ra một món đồ chơi hoặc một món đồ quen thuộc, ngay cả khi vật đó được phủ bởi một cái gì đó; sẽ nhanh chóng từ bỏ nỗ lực bắt thành khi với đồ chơi
- ☐ Cò gắng lắc đồ chơi
- ☐ Cò gắng đập mạnh vào một món đồ chơi ở trên mặt bàn
- ☐ Ném đồ chơi xuống sàn nhà
- ☐ Cò gắng chụp những vật ở ngoài tầm với
- ☐ Cò gắng chơi với bảng đồ chơi
- ☐ Hiểu được mục đích của một món đồ chơi cụ thể; chẳng hạn, trẻ sẽ bấm số trên chiếc điện thoại đồ chơi của mình
- ☐ Nghiên cứu kỹ các đồ vật; trẻ đặc biệt thích thú với các chi tiết của đồ chơi, bàn tay và miệng

Nhật ký của tôi (tiếp) -----

QUAN SÁT

- ☐ Thích thú quan sát những hành động lặp đi lặp lại, chẳng hạn như nhảy lên nhảy xuống, cắt bánh mì hoặc chải tóc
- ☐ Thích thú quan sát những cử động của môi và lưỡi khi bạn nói chuyện
- ☐ Tìm kiếm bạn và có thể quay đầu lại để làm việc này
- ☐ Tìm kiếm một món đồ chơi bị che/ giấu một phần
- ☐ Phản ứng với hình ảnh phản chiếu của chính mình trong gương; hoặc sợ hãi, hoặc cười thích thú
- ☐ Tay cầm sách và nhìn chăm chăm vào các hình ảnh trong cuốn sách

LẮNG NGHE

- ☐ Chăm chú lắng nghe những âm thanh phát ra từ miệng bạn
- ☐ Phản ứng khi được gọi tên
- ☐ Lúc này đã có thể phân biệt được một âm thanh cụ thể nào đó trong một mớ âm thanh hỗn độn, vì thế, có thể phản ứng lại khi được gọi tên ngay cả khi xung quanh đang ồn ào
- ☐ Hiểu được một hoặc một số từ; chẳng hạn, trẻ sẽ nhìn vào con gấu bông nếu được hỏi “Gấu bông của con đâu nhỉ?” (Tuy nhiên, trẻ sẽ không phản ứng chính xác nếu món đồ chơi được hỏi không được để ở vị trí vẫn thường để.)
- ☐ Phản ứng phù hợp với giọng động viên hay quát mắng
- ☐ Nhận ra giai điệu mới đầu của một bài hát

NÓI CHUYỆN

- ☐ Dùng môi và lưỡi để tạo ra những âm thanh mới: ffft-ffft-ffft, vvvvv, zzzz, ssss, brrr, arrr, rrrr, grrr, prrr. Âm rrr này được xem

như âm “r môi”. Con bạn có thể đặc biệt thích làm trò này khi có thức ăn trong miệng!

- ☐ Sử dụng các phụ âm: d, b, l, m
- ☐ Bập bẹ. Phát âm những “từ” đầu tiên: ma ma, da da, a ba, hadahada, ba ba, ta ta
- ☐ Ngáp thành tiếng và ý thức được về tiếng động này

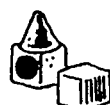
NGÔN NGỮ CƠ THỂ

- ☐ Duỗi hai tay để được bẻ lên
- ☐ Chép môi khi đói; vẫy tay đập chân
- ☐ Há miệng và quay mặt nhìn theo đồ ăn và đồ uống
- ☐ “Nhè” ra khi đã ăn no
- ☐ Nhả bình sữa hoặc ti mẹ ra khi đã bú no
- ☐ Tự động ngừng, không ăn nữa khi no

NHỮNG KỸ NĂNG KHÁC

- ☐ Có thể “phóng đại” hành động; chẳng hạn, khi bạn phản ứng với tiếng ho của trẻ, trẻ sẽ lại ho, lại cười
- ☐ Trở nên cáu kỉnh khi mất kiên nhẫn
- ☐ La hét khi không làm được việc mà trẻ đang cố gắng làm
- ☐ Có một món đồ ôm đặc biệt, chẳng hạn như một chiếc chăn

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC CỦA BÉ YÊU MÀ BẠN NHẬN THẤY

Lúc này, con bạn có thể bắt đầu nhận ra một đoạn âm thanh ngắn. Bé có thể thích thú với những nốt nhạc trầm bổng của một nhạc cụ. Trẻ có thể phản ứng với tất cả những âm thanh thể hiện sự ủng hộ và có thể sợ những tiếng la mắng, quở trách. Ngôn ngữ được sử dụng để thể hiện những cảm xúc này là gì không quan trọng, vì trẻ có thể hiểu được sự khác nhau trong giọng nói. Lần đầu tiên trẻ có thể hiểu được một giọng nói cụ thể nào đó.

Con bạn cũng có thể bắt đầu nhận ra những giai điệu ngắn, quen thuộc. Khoảng tuần thứ 19, trẻ thậm chí còn có thể nghe và biết những đoạn ngắt quãng trong một bản nhạc được phát có thuộc về bản nhạc đó hay không, ngay cả khi chúng chưa bao giờ được nghe bản nhạc này trước đó. Trong một thí nghiệm bất thường, các nhà nghiên cứu đã phát hiện ra là nếu bật một phần của bản nhạc minuet của Mozart cho trẻ nghe, chúng sẽ phản ứng rõ ràng nếu bản nhạc bị ngắt quãng ngẫu hứng. Lần đầu tiên, trẻ cũng bắt đầu nhận ra các từ.

Con bạn lúc này cũng có thể biết cách nhìn một chuỗi những hình ảnh ngắn, quen thuộc. Chẳng hạn, bé có thể thích thú với chuyển động bật lên và bật xuống của một quả bóng. Có vô số hình ảnh để nhìn, tất cả đều được nguy trang như những sự kiện hoặc hoạt động bình thường, hàng ngày, chẳng hạn như có ai đó lắc lắc một chiếc bình, khuấy, đảo cái chảo, bấm móng tay, đóng và mở cửa, cắt bánh mì, giữa móng tay, chải tóc, có con chó tự cắn rận cho nó, có người đi qua đi lại trong phòng và một loạt những sự kiện cũng như hoạt động khác.

Còn có hai đặc điểm của thế giới những sự kiện cần phải nhắc đến ở đây. Thứ nhất, người lớn chúng ta thường coi sự kiện là một tổng thể không thể tách rời. Chúng ta không gọi là một quả bóng nảy lên, bật xuống, nảy lên, bật xuống, mà gọi là bóng nảy. Ngay cả khi sự kiện chỉ mới bắt đầu, chúng ta cũng

đã biết đó là một quả bóng nảy. Chỉ cần nó tiếp tục, thì nó vẫn là và chỉ sự kiện đó – sự kiện mà chúng ta đã có một cái tên để gọi. Thứ hai, hầu hết các sự kiện đều được định nghĩa bởi người quan sát. Chẳng hạn, khi chúng ta nói, chúng ta không tách bạch rõ ràng các từ với nhau, mà nói liên tiếp, từ nọ nối từ kia không ngừng nghỉ. Người nghe tự tạo ranh giới giữa các từ, tạo ấn tượng như mỗi lần chỉ nghe thấy một từ. Khả năng tiếp nhận đặc biệt này chính là điều sẽ xuất hiện ở trẻ trong khoảng từ 14 đến 17 tuần tuổi.

Lựa chọn của con: Mẫu chốt quyết định tính cách của bé

Thế giới của những sự kiện mang đến cho con một loạt những kỹ năng mới. Từ những cơ hội đó, đưa con bé bỏng của bạn sẽ tự đưa ra lựa chọn của riêng mình, dựa trên thiên hướng quan tâm và đặc điểm sinh lý của cá nhân bé. Một số trẻ muốn tập trung vào những kỹ năng liên quan đến cảm nhận, trong khi số khác lại có thể chọn những kỹ năng liên quan đến quan sát, và lại có những trẻ sẽ chú tâm vào những hoạt động sinh lý. Hiển nhiên là sẽ có cả những trẻ thích học một loạt những kỹ năng khác nhau chứ không chuyên chú vào bất kỳ một kỹ năng nào riêng lẻ. Mỗi một bé lại có lựa chọn riêng, vì mỗi em bé là một cá thể độc nhất.

Hãy quan sát kỹ con bạn để xác định mỗi quan tâm đặc biệt của con. Nếu tôn trọng lựa chọn của con, bạn sẽ khám phá ra kiểu mẫu đặc biệt tạo nên sự độc đáo của con mình. Tất cả các em bé đều thích những thứ mới mẻ. Quan trọng là bạn phải phản ứng lại khi nhận thấy trẻ có bất cứ kỹ năng hoặc hứng thú mới nào. Con bạn sẽ thích nếu bạn chia sẻ với chúng những khám phá mới này và quá trình học hỏi của con sẽ tiến bộ nhanh hơn.

Bạn có thể

giúp bé như thế nào

Càng được tiếp xúc và chơi nhiều với các sự kiện, con bạn sẽ càng hiểu rõ về những sự kiện ấy hơn và trở nên thành thạo hơn. Trẻ chọn khám phá gì trong thế giới mới này là điều không quan trọng. Trẻ có thể đặc biệt quan tâm tới âm nhạc, âm thanh và ngôn từ. Hoặc trẻ có thể chọn nhìn ngắm và quan sát hay các hoạt động sinh lý. Sau này, trẻ sẽ dễ dàng vận dụng hiểu biết và kinh nghiệm mình đã thu được khi học một kỹ năng nào đó để áp dụng vào việc học những thứ khác.

Ngoài việc muốn thí nghiệm với những khám phá trẻ đã phát hiện ra trong thế giới của những sự kiện này, con cũng trở nên đặc biệt quan tâm tới mọi thứ xung quanh. Điều này có thể chiếm lĩnh gần hết thời gian thức của trẻ, vì trẻ sẽ muốn nhìn và nghe mọi thứ có thể. Thậm chí tốt hơn (hoặc tệ hơn!), mọi món đồ chơi, mọi vật dụng trong nhà và mọi dụng cụ làm vườn, làm bếp trong tầm tay với của trẻ đều sẽ bị trẻ túm lấy. Bạn sẽ không còn là “món đồ chơi” duy nhất của trẻ nữa. Trẻ có thể sẽ cố gắng để gắn kết với thế giới xung quanh bằng cách bò về phía trước, về phía thứ gì đó mới và tránh xa mẹ ra. Lúc này trẻ có thể có ít thời gian để chơi những trò chơi vồ về, âu yếm lúc trước. Do đó mà một số cha mẹ có thể cảm thấy bị “bỏ rơi”.

Dù vậy, trẻ vẫn cần sự trợ giúp của bạn như trước đây. Sự thích thú của con bạn với toàn bộ thế giới xung quanh là điểm đặc trưng của trẻ ở tầm tuổi này. Bạn có thể bắt đầu cảm nhận thấy nhu cầu mới này và hỗ trợ chủ yếu bằng cách cung cấp cho trẻ đủ đồ chơi và chờ xem phản ứng của trẻ như thế nào. Chỉ khi nhận thấy trẻ thực sự gặp khó khăn khi tìm hiểu một món đồ chơi, bạn mới được giúp đỡ trẻ. Bạn cũng có thể phải để mắt tới trẻ để đảm bảo chắc chắn trẻ sẽ sử dụng tay, chân hoặc cơ thể

một cách thích hợp khi vớ đồ vật. Nếu nhận thấy trẻ gặp vấn đề đặc biệt nào đó, bạn có thể giúp trẻ rèn luyện hành động đó bằng cách lật, xoay người trẻ và thi thoảng là giúp trẻ bò, ngồi hoặc đứng lên.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua hoạt động của cơ thể

Có lẽ bạn đã từng nhìn thấy con bạn xoay người hoặc oằn người cố gắng để lấy từ nằm sấp sang nằm ngửa. Còn nếu có, bạn hẳn đã nhìn thấy thiên thần bé bỏng của bạn thực hiện một loạt những cử động liên tiếp đối với một vài bộ phận cơ thể. Lúc này trẻ có thể làm được điều đó vì trẻ đang sống trong thế giới của các sự kiện. Tuy nhiên, việc có thể thực hiện được một chuỗi các cử động không có nghĩa là trẻ đã có thể lấy hoặc bỏ được. Để đạt được thành quả đó, trẻ cần phải thử và sai vài lần.

"Bé yêu của tôi đang cố gắng tập lấy, nhưng vẫn chưa được, và điều đó khiến bé buồn bực lắm. Bé còn cáu gắt nữa cơ."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 20

"Con trai tôi đang luyện tập như điên để học cách lấy cho đúng. Nhưng khi nằm sấp, cu cậu kéo cả hai tay và hai chân cùng một lúc, nỗ lực và gào thét như điên là tất cả những gì cu cậu có thể làm được."

Mẹ của John, tuần thứ 21

Dưới đây là một cách thú vị để giúp con bạn tập lấy. Đặt con nằm ngửa và giữ niệt món đồ chơi màu sắc sặc sỡ ở bên cạnh bé. Để vớ được món đồ chơi đó, trẻ sẽ phải duỗi thẳng và xoay

người, tức là trẻ chẳng thể làm gì khác ngoài việc lẫy. Tất nhiên, bạn cần phải khuyến khích và khen ngợi cố gắng của con.

Ở tầm tuổi này, trẻ cũng thường cố gắng bò. Vấn đề khi bò là phải đẩy người về phía trước. Hầu hết các em bé đều thích tiến về phía trước và chúng sẽ cố gắng để làm được điều đó. Một số em bé hình thành đúng tư thế chuẩn bị – gập đầu gối ở phía dưới cơ thể, nhấc mông lên và đẩy người về phía trước – nhưng vẫn không thành công. Một số em bé khác lại bắt đầu với tư thế bò, nhưng chỉ nhấc lên nhấc xuống mà không di chuyển được tí nào về phía trước. Lại có những em bé bò thụt lùi về phía sau vì chúng dùng hai tay để đẩy người. Và có những em bé lại dùng một chân để đẩy, vì thế, chúng sẽ xoay vòng vòng. Một số em bé may mắn lóng ngóng một lúc và có vẻ như vô tình đẩy được người về phía trước. Đây là ngoại lệ chứ không phải một nguyên tắc ở tầm tuổi này.

"Tôi nghĩ là con tôi muốn bò, nhưng có cảm giác như cu cậu vẫn chưa biết phải làm thế nào. Cu cậu uốn éo, vặn vẹo nhưng vẫn không di chuyển được một phân nào. Lúc đó cu cậu rất buồn bực."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 20

Rất nhiều bà mẹ đã cố gắng để giúp con họ bò được. Họ cẩn thận đẩy cái mông ngộ ngậy của con về phía trước, hoặc đặt tất cả các loại đồ vật bắt mắt ở ngoài tầm với của con để con cố gắng

đẩy người về phía trước. Đôi khi những lần diễn tập này có thể phát huy tác dụng, và bằng cách nào đó, trẻ có thể di chuyển được một chút. Một số trẻ lại tập bò bằng cách ném bịch người về phía trước. Số khác lại nằm sấp và dùng chân đẩy người về phía trước, trong khi hai tay “bê lái” cơ thể theo đúng hướng.

Nếu bạn bắt chước con, bé sẽ thấy việc tập bò này thật vui nhộn. Bé cũng có thể thực sự thích nhìn bạn chỉ cho bé biết cách bò đúng. Gần như tất cả mọi em bé đang gặp khó khăn với việc bò đều thấy thích thú với cố gắng của bạn. Hãy thử mà xem!

Để con cố gắng uốn éo, vận vẹo

Con bạn cần phải luyện tập nếu bé muốn học cách lẫy, xoay người và bò cho đúng. Sẽ thú vị và dễ dàng hơn cho trẻ nếu trẻ không phải mặc quần áo hay đóng bím. Vận động chân tay nhiều sẽ cho trẻ có cơ hội hiểu hơn về cơ thể mình và giúp trẻ kiểm soát cơ thể tốt hơn.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua vận động và kiểm nghiệm

Trong thế giới của các sự kiện, ngón tay, bàn tay, cánh tay của con bạn cũng như những phần khác của cơ thể đều có thể tạo ra các chuỗi cử động. Nhờ đó, trẻ có thể tập với, vờ và kéo một món đồ chơi ở phía trước bằng một cử động nhẹ nhàng và thao tác theo tất cả các cách như lắc, đập hoặc chọc. Bằng cách đó, trẻ có thể kiểm nghiệm các vật mà chúng có thể sờ tay vào. Và đó chính là việc trẻ ở tầm tuổi này muốn làm, dù phải nhắc lại một lần nữa là còn phải luyện tập nhiều trẻ mới thành thạo được.

Hãy để trẻ khám phá bao nhiêu vật tùy thích. Trẻ có thể xoay chúng lại, lắc chúng, đập chúng, ném chúng lên xuống và nhét phần thú vị của món đồ vào miệng để nếm và cảm nhận. Bảng đồ chơi có rất nhiều bài tập về tay và ngón tay như vậy. Tấm bảng đó thường có một bộ phận có thể xoay được. Nó cũng có thể có một quả đấm tạo tiếng động khi được bấm. Trên đó cũng có thể có các con vật trượt lên trượt xuống được và các hình trụ, các quả bóng quay tròn được, v.v... Mỗi một hoạt động riêng biệt lại tạo ra một âm thanh khác nhau khi con bạn chạm tay vào. Hầu hết các em bé đều thích bảng đồ chơi. Nhưng đừng kỳ vọng con bạn có thể hiểu và sử dụng được tất cả những đặc tính này một cách đúng đắn ngay từ ban đầu. Bé mới chỉ bắt đầu thôi mà!

Khi thấy con đang cố gắng làm điều gì đó mà không mấy thành công, bạn có thể giúp con bằng cách cầm tay, chỉ cho con biết cách làm đúng. Hoặc nếu con có sở thích quan sát cách làm các việc, hãy để con quan sát đôi tay bạn khi thực hiện những việc đó. Bằng cách nào thì bạn cũng có thể khuyến khích trẻ chơi đùa và sử dụng đôi tay nhỏ xinh của mình một cách thông minh hơn.

"Chúng tôi treo một bảng trò chơi ở xe đẩy hàng tuần liền. Con trai tôi lúc nào cũng nhìn nhưng chẳng làm gì với tấm bảng đó cả. Nhưng tuần này, đột nhiên thằng bé lại chộp lấy tấm bảng. Giờ thì thằng bé rất thích sờ tay vào và xoay tất cả các núm ở trên đó. Có thể thấy là cu cậu thực sự thích khám phá cả tấm bảng trò chơi. Dù vậy, cu cậu có vẻ nhanh mệt, vì lúc nào cũng phải chống một tay để đẩy cả người lên trước."

Nếu con mệt vì phải dùng một tay nâng người lên, bạn hãy giúp để con có thể dùng tay thoải mái. Chẳng hạn, hãy đặt con ngồi lên đùi bạn và cùng con khám phá đồ chơi. Trẻ sẽ thích chơi khi được ngồi thoải mái. Ngoài ra, khi ngồi, trẻ sẽ có thể nhìn ngắm đồ chơi từ một góc độ hoàn toàn khác. Hãy quan sát xem trẻ làm những gì với đồ chơi khi được ngồi thoải mái. Thậm chí bạn còn có thể nhìn thấy những hoạt động mới.

"Lần đầu tiên tôi đặt con ngồi vào ghế, và đỡ lưng con bằng một tấm nệm. Ngay lập tức cu cậu phát hiện ra là khi ngồi có thể làm một số việc với đồ chơi mà khi nằm trên sàn không thể làm được. Tôi đưa cho con một chiếc móc đeo chìa khóa bằng nhựa, lúc đầu con đập nó vào mặt bàn, sau đó là ném nó xuống sàn. Con làm như vậy khoảng 20 lần liên tiếp. Có vẻ như cu cậu cho rằng điều đó thật thú vị và không ngừng cười."

Mẹ của Paul, tuần thứ 19

Nếu con bạn là “nhà thám hiểm” đích thực, bạn có thể làm phong phú thêm môi trường xung quanh bé bằng cách cho bé thêm nhiều đồ chơi và những vật có hình dạng khác nhau, chẳng hạn như vật hình tròn hay hình vuông, hoặc những vật được làm bằng các loại chất liệu khác nhau như làm len hoặc nhựa. Cho trẻ một vài mảnh vải khác nhau hoặc một tờ giấy mịn hoặc ráp để trẻ chơi. Nhiều em bé thích những chiếc túi sọt soạn và trống rỗng, vì chúng có thể từ từ thay đổi hình dạng và tạo thành những âm thanh vui tai khi bị vò. Hãy đưa cho con bạn một số đồ vật có cạnh gồ ghề hoặc lồi lõm. Hầu hết các em bé đều đặc biệt ưa thích những hình dạng kỳ lạ. Chẳng hạn, hình dạng của một chiếc chìa khóa nhựa sẽ thách thức trẻ, khiến trẻ

phải quan sát kỹ hơn. Nhiều em bé lại thấy những vật có cạnh lởm chởm cuốn hút và sẽ muốn chạm tay vào những vật đó, nhìn ngắm nó và thậm chí là cả “nắm” nó nữa.

Một số em bé lại quan tâm tới những chi tiết nhỏ nhất. Nếu con bạn là một đứa trẻ thích “nghiên cứu”, bé có thể sẽ nhìn ngắm một vật từ mọi mặt, kiểm tra vật đó rất kỹ lưỡng. Bé sẽ thực sự dành thời gian và kiểm tra cẩn thận món đồ đó. Bé có thể sẽ say mê với một phần nhỏ xíu nhô ra của vật đó. Có thể phải mất cả năm trước khi bé hoàn thành việc vuốt ve, cảm nhận và chà xát các bề mặt và kiểm nghiệm các hình dạng và màu sắc. Dường như chẳng có gì thoát khỏi đôi mắt tò mò và bộ não thích thí nghiệm của trẻ. Nếu muốn “kiểm tra” bạn, trẻ cũng sẽ kiểm tra kỹ càng. Nếu muốn tìm hiểu về bàn tay của bạn, trẻ thường sẽ bắt đầu với một ngón tay, vuốt ve móng tay và sau đó nhìn và cảm nhận ngón tay đó di chuyển như thế nào trước khi chuyển sang ngón tay tiếp theo. Nếu kiểm tra miệng của bạn, thường trẻ sẽ kiểm tra từng chiếc răng một. Hãy khuyến khích trẻ để ý đến các chi tiết bằng cách cho trẻ đồ chơi hoặc các vật mà trẻ thấy thích.

Chăm sóc bé

Biên giới nhà của bạn thành nhà an toàn

Bạn có thể đã bắt đầu quá trình này từ trước đó rất lâu rồi, nhưng vì lúc này con bạn đã không còn nằm im ở một chỗ, nên đã đến lúc để kiểm tra nhanh xem con bạn có an toàn (khi ở trong nhà) không.

- Không bao giờ được để những đồ nhỏ nhỏ, như cúc, pin, đồng xu ở gần con.
- Khi con ngồi trên đùi bạn để bú, phải chắc chắn là con không thể đột nhiên với được một chiếc cốc hay va phải một chiếc bình sữa nóng.
- Không bao giờ được để sữa nóng ở trên bàn trong tầm tay với của con. Thậm chí không bao giờ được để ở trên bàn cao. Nếu con cố với bằng cách lay chân bàn – hoặc thậm chí tệ hơn là kéo khăn phủ bàn – bé sẽ bị cả cốc sữa nóng đổ lên người.
- Phải che hoặc chắn lò nướng hoặc khu vực bếp núc.
- Để những vật nguy hiểm như nhựa thông, chất tẩy và thuốc ở ngoài tầm với của con và nếu có thể, hãy để những thứ đó trong những vật chứa mà con không mở được.
- Phải chắc chắn là các ổ cắm điện được bọc lớp bảo vệ và không có dây thừa ở bất kỳ chỗ nào.

"Con gái tôi chắc chắn sẽ trở thành bác sĩ nha khoa. Tôi gần như nghẹt thở mỗi lần con bé kiểm tra miệng tôi. Con bé thăm dò khắp nơi và nhét cả bàn tay vào miệng tôi. Con bé thể hiện rõ ràng là nó không thích

bị làm phiền lúc đang 'làm việc', đặc biệt là khi tôi ngậm miệng lại để thơm vào tay con một cái."

Mẹ của Emily, tuần thứ 21

Con bạn có muốn chộp tất cả mọi thứ mà bạn đang ăn hoặc đang uống không? Hầu hết các em bé đều thế. Vì vậy, hãy chú ý để không uống trà hoặc cà phê nóng khi con đang ngồi trên đùi bạn. Vào một lúc bất cẩn nào đó, bé có thể đột nhiên chộp lấy chiếc cốc và làm đổ thứ nước nóng trong cốc lên tay và lên mặt bé.

"Con trai tôi sẽ chộp chiếc bánh sandwich của tôi và há miệng chờ sẵn. Bất kể chộp được thứ gì, con cũng cho vào miệng nuốt ngay. Buồn cười là cu cậu có vẻ thích mọi thứ."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 19

Giúp con khám phá thế giới thông qua hình ảnh

Con bạn có thực sự là một nhà quan sát không? Lịch trình thường nhật trong tất cả các gia đình đều có vô số các sự kiện

mà con thích quan sát. Nhiều em bé thích nhìn mẹ chuẩn bị đồ ăn, sắp bàn, mặc quần áo hoặc làm vườn. Lúc này trẻ đã có thể hiểu được những hành động hoặc sự kiện khác nhau liên quan tới các hoạt động khác nhau, chẳng hạn như đặt đĩa lên bàn, cắt bánh mì, làm bánh sandwich, chải tóc, giũa móng tay và cắt cỏ. Nếu con thích quan sát mọi thứ, hãy để bé quan sát hoạt động thường nhật của bạn. Tất cả những gì bạn cần làm là phải chắc chắn trẻ ở tư thế thích hợp để quan sát. Điều đó thực sự chẳng gây thêm phiền hà gì cho bạn, nhưng lại là một trải nghiệm thú vị đối với trẻ.

"Con tôi chớp chớp miệng, đá chân và vươn tay ra ngay khi nhìn thấy tôi làm bánh sandwich. Rõ ràng là con bé biết tôi đang làm gì và muốn được ăn."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 20

Một số em bé ở tầm tuổi này thực sự thích nhìn sách ảnh thể hiện các sự kiện. Nếu con bạn cũng vậy, bé có thể muốn tự mình cầm sách bằng cả hai tay và nhìn chăm chú vào hình minh họa với ánh mắt tò mò. Bé có thể thực sự cố gắng để cầm cuốn sách và tập trung vào các hình minh họa, nhưng một lúc sau có thể bé đã ngậm chặt cuốn sách rồi.

Bạn có thể bắt đầu chơi trò ú òa và trò trốn tìm với trẻ ở tầm tuổi này. Khi đã quen với thế giới của các sự kiện, con bạn có thể nhận ra một món đồ chơi, ngay cả khi chỉ nhìn thấy một phần món đồ chơi đó. Nếu bạn thấy con nhìn láo liên vào một món đồ chơi bị che mất một phần, hoặc nếu bạn muốn biến nỗ lực giành đồ chơi của con thành trò chơi trốn tìm, hãy di chuyển đồ vật một chút để con có thể dễ nhận ra hơn. Ở tầm tuổi này, trẻ vẫn rất dễ bỏ cuộc. Trẻ vẫn chưa hiểu được là một món đồ vẫn còn tồn tại mãi, dù món đồ đó là gì.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những hoạt động và trò chơi mà hầu hết các em bé đều thích. Hãy nhớ rằng, tất cả các em bé đều khác biệt. Hãy xem con bạn phản ứng như thế nào.

TRÒ CHUYỆN VUI VẺ

Hãy nói chuyện càng nhiều càng tốt với con bạn về những gì bé nhìn thấy, nghe thấy, nếm và cảm nhận được. Hãy nói chuyện về những việc mà trẻ đã làm. Nhớ dùng những câu đơn giản và ngắn gọn thôi. Hãy nhấn mạnh vào những từ quan trọng. Chẳng hạn: “Hãy cảm nhận cái này – có đây con”, “Bỏ sắp về rồi”, “Nghe kia, chuông cửa kêu” hoặc “Há miệng ra nào”.

ĐIỀU GÌ XẢY RA TIẾP THEO

Trước tiên bạn hãy nói “Mẹ/ Bố sẽ véo mũi con một cái”. Sau đó hãy túm mũi con và véo nhẹ một cái. Bạn có thể làm như vậy với tai, tay và chân bé. Hãy xem trẻ thích điều nào nhất. Nếu bạn chơi trò này thường xuyên, bé sẽ biết chính xác điều gì sắp xảy ra. Sau đó bé sẽ quan sát đôi tay của bạn với sự thích thú tăng dần và bật cười thành tiếng khi bị bạn véo mũi. Trò chơi này cũng giúp trẻ làm quen với cả cơ thể và những từ chỉ các bộ phận cơ thể khi chơi.

XEM TRANH

Hãy cho con bạn xem một bức tranh màu sắc tươi sáng trong một cuốn sách. Bé có thể muốn xem vài bức tranh khác nhau. Phải chắc chắn là các bức tranh đó rõ ràng, màu sắc tươi sáng và có những thứ mà trẻ có thể nhận ra được. Hãy cùng con nói chuyện về bức tranh và chỉ cho con thấy những vật có thật ở trong bức tranh nếu vật đó có ở trong phòng.

HÁT

Nhiều em bé thực sự thích các bài hát, đặc biệt là khi chúng được kết hợp với các cử động, chẳng hạn như “Mèo con ra vại nước, bàn chân nó vuốt vuốt¹...”. Nhưng trẻ cũng thích được đu đưa theo giai điệu của bài hát hay khúc hát ru. Trẻ nhận ra các bài hát qua giai điệu, âm điệu và nhịp điệu.

Ú ÒA

Lấy một chiếc chân đế che mặt con bạn lại và hỏi: “(Gấu con...) ở đâu nhỉ?” Hãy xem con có thể tự mình bó chiếc chân ra không. Nếu con vẫn chưa thể làm được, hãy giúp con bằng cách cầm tay con và từ từ kéo chiếc chân ra. Mỗi khi con có thể nhìn thấy mặt bạn, hãy nói “òà” – điều này giúp con đánh dấu một sự kiện. Ở tằm tuổi này, hãy chơi đơn giản như vậy thôi, nếu không trẻ sẽ khó theo kịp.

TRÒ NHÌN GƯƠNG

Hãy cùng nhìn vào gương với con. Lúc đầu thường trẻ sẽ thích nhìn và cười với hình ảnh phản chiếu của chính mình trong gương. Nhưng sau đó, trẻ sẽ nhìn hình ảnh phản chiếu của bạn, sau đó sẽ nhìn người thật của bạn. Điều này thường sẽ khiến trẻ bối rối và trẻ thường sẽ nhìn đi nhìn lại bạn và hình ảnh phản chiếu của bạn, như thể trẻ không thể xác định được mẹ nào mới là mẹ “thật” của mình. Nếu bạn bắt đầu nói chuyện với bé, bé thậm chí sẽ còn ngạc nhiên hơn nữa, vì không ai ngoài mẹ thật của bé có thể nói được như vậy. Điều này giúp trấn an trẻ rằng trẻ đã ở với đúng người, vì thế, trẻ có thể bắt đầu cười trước khi rúc vào người bạn.

¹ Lời bắt được thay đổi để phù hợp với các em bé Việt Nam.

Giúp con khám phá thế giới thông qua ngôn ngữ và âm nhạc

Con bạn có “bập bẹ nói thành câu” không? Đôi khi nghe cứ như con bạn đang thực sự kể một câu chuyện vậy. Đó là do trong thế giới của các sự kiện, con bạn đã trở nên linh hoạt với giọng nói cũng như các bộ phận còn lại của cơ thể. Trẻ có thể bắt đầu lặp lại bất cứ âm tiết nào mà chúng đã biết và móc nối những âm tiết đó lại với nhau để hình thành nên một “câu”, chẳng hạn như *dadadada* và *babababa*. Có thể trẻ cũng sẽ thí nghiệm với ngữ điệu và âm lượng. Khi nghe thấy mình phát âm ra một âm mới, trẻ sẽ dừng lại một lúc và cười trước khi tiếp tục màn “trò chuyện”.

Quan trọng là bạn phải thường xuyên nói chuyện với con. Hãy cố đáp lại điều trẻ nói, bắt chước âm thanh mới của con và đáp lại khi con “hỏi” hoặc “nói” với bạn điều gì đó. Phản ứng của bạn khuyến khích con luyện cách sử dụng giọng nói.

Bạn có thể nhận thấy con hiểu được một từ hoặc một câu ngắn, dù bé không thể tự mình nói được từ hay các từ đó. Hãy cố gắng hỏi trẻ về những vật ở xung quanh “Gấu bông của con đâu rồi?” và bạn có thể nhìn thấy bé quay đầu nhìn con gấu bông của bé.

Trong thế giới của các sự kiện, trẻ có thể hiểu được một chuỗi các âm thanh ngắn, quen thuộc như “Con có muốn đi dạo không?”. Điều này không có nghĩa là trẻ có thể hiểu được cả câu theo cách mà trẻ lớn hơn hoặc người lớn vẫn hiểu. Con bạn chỉ đang nghe một mẫu quen thuộc của các âm tiết cùng với ngữ điệu trong giọng nói của bạn và coi đó như một sự kiện âm thanh đơn lẻ. Đây là kiểu móc nối đơn giản các kiểu mẫu và thay đổi lại với nhau để tạo nên một sự kiện trong thế giới của trẻ.

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là đồ chơi và những vật khác mà hầu hết các em bé đều thích khi khám phá thế giới của các sự kiện. Gần như tất cả mọi thứ trong nhà đều hấp dẫn đối với con bạn. Hãy xác định xem con bạn thích gì nhất. Tuy nhiên, phải cẩn thận với những thứ có thể làm đau con.

- Đồ chơi khi tắm. Con bạn có thể sẽ thích chơi với rất nhiều món đồ trong nhà khi tắm như cốc đựng nước, bình xịt nước tươi cây, hộp đựng xà phòng hay các lọ dầu gội bằng nhựa
- Bảng đồ chơi
- Bóng có các vết khía, đặc biệt là bóng có quả chuông ở bên trong
- Trồng lác bằng nhựa hoặc vật có thể bơm phồng lên được
- Lọ có nắp vặn có một ít gạo trong đó
- Giấy bạc
- Gương
- Tranh hoặc ảnh về những em bé khác
- Tranh hoặc ảnh đồ vật hoặc con vật mà trẻ có thể nhận ra tên
- CD các bài hát trẻ em
- Bánh xe có thể quay được, chẳng hạn như bánh xe trên xe ô tô đồ chơi

Việc có thể nhận ra câu hỏi về gấu bông không có nghĩa là con bạn có thể nhận biết được tất cả các sự kiện liên quan tới âm thanh trong mọi trường hợp. Nếu bạn và con cùng nhìn vào tủ kính bày đồ chơi trong một cửa hàng và nhìn thấy một con gấu bông giống y xì con gấu bông của bé, chẳng hạn như vậy, bạn có thể thử hỏi “Gấu bông của con ở đâu nhỉ?”, nhưng sẽ

chẳng nhận được câu trả lời, vì trẻ thực sự không thể hiểu được ý nghĩa của câu hỏi trong ngữ cảnh đã bị tách rời, khác xa so với những gì thân thuộc xung quanh trẻ.

Vì các bà mẹ thường lặp đi lặp lại các câu tương tự hoặc giống nhau khi thực hiện lịch trình thường ngày nên dần dần trẻ sẽ có thể nhận ra chúng. Đây là cách duy nhất để trẻ có thể học về cách nói và tất cả các em bé đều có thể hiểu được các từ và các cụm từ trước khi có thể nói được những từ đó.

"Ở phòng khách của chúng tôi, một bên tường có treo một bức tranh vẽ hoa và một bên tường là ảnh con trai tôi. Khi tôi hỏi 'Hoa ở đâu nhỉ?' hoặc 'Paul ở đâu nhỉ?', con trai tôi luôn nhìn đến đúng chỗ. Không phải tôi tưởng tượng đâu, vì hai bức tranh ở hai bên tường đối diện của căn phòng mà."

Mẹ của Paul, tuần thứ 23

Bạn sẽ thực sự phấn khích và tự hào khi lần đầu phát hiện ra là con có thể hiểu được một câu ngắn. Ban đầu, bạn có thể không tin điều đã xảy ra. Bạn có thể sẽ lặp đi lặp lại câu nói đó cho tới khi tin rằng đó không phải là sự ngẫu nhiên. Sau đó, có thể bạn sẽ tạo ra một tình huống mới để luyện tập câu nói ngắn mà con bạn đã nhận ra được đó. Chẳng hạn, bạn có thể đặt con gấu bông ở một vị trí dễ nhìn thấy trong phòng để kiểm tra xem con bạn có biết nó ở đâu không. Thậm chí, bạn còn có thể cho con xem ảnh của con gấu bông để xem con có nhận ra không. Nhiều mẹ thay đổi cách họ nói chuyện với con ở tầm tuổi này. Họ sẽ nói với con họ chậm hơn và thường sử dụng các từ đơn thay vì nói cả câu.

Con bạn có thích âm nhạc không? Trong thế giới của các sự kiện, trẻ có thể thích thú với một chuỗi những nốt nhạc lên bổng xuống trầm của một thang âm và có thể nhận ra một chuỗi âm ngân, quen thuộc như giai điệu mở đầu của một chương trình quảng cáo trên ti vi. Hãy giúp trẻ phát triển khả năng âm nhạc. Hãy để trẻ nghe loại nhạc chúng thích nhất. Đưa con yêu thích âm nhạc của bạn có thể thích tất cả các loại âm thanh. Nếu vậy, bạn nên khuyến khích và động viên sở thích này của trẻ. Một số em bé chộp đồ chơi hoặc vật gì đó chỉ để xem thứ đó có phát ra âm thanh gì không. Chúng xoay tròn những vật có thể tạo ra âm thanh, không phải để kiểm tra, mà là để xem âm thanh có thay đổi không khi vật đó bị xoay chậm hoặc nhanh. Những em bé này sẽ bóp chặt đồ chơi theo nhiều cách khác nhau để xem nó có tạo ra những âm thanh khác nhau không. Hãy đưa cho trẻ những thứ có thể phát ra âm thanh để trẻ chơi và giúp trẻ sử dụng chúng đúng cách.

Tính kiên nhẫn

Khi con bạn học những kỹ năng mới, thỉnh thoảng bé có thể “thử” tính kiên nhẫn của bạn. Cả bạn và con cần phải điều chỉnh theo tiến độ của bé và phải thay đổi các nguyên tắc để khôi phục hòa bình và sự hòa hợp. Hãy nhớ, kể từ giờ trở đi, con bạn không còn phụ thuộc hoàn toàn vào bạn để có được niềm vui nữa, vì giờ bé đã gắn kết với thế giới xung quanh. Trẻ có thể làm và hiểu được nhiều hơn rất nhiều so với trước kia, và tất nhiên, trẻ nghĩ là chúng biết hết. Bạn có thể cho rằng trẻ khó chiều. Nhưng trẻ lại nghĩ bạn mới là người như vậy! Nếu bạn nhận thấy hành vi này, có thể nói bạn đã vương vào cuộc chiến “giành độc lập” đầu tiên với con.

"Mỗi khi ngồi với tôi trên chiếc ghế yêu thích, con gái tôi cố gắng túm những sợi tua rua trên chiếc đèn bàn. Tôi không thích con làm như vậy, vì thế tôi đã nhắc con ra và nói 'không được'."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 20

Điều khiến các bà mẹ khó chịu hơn bất cứ thứ gì khác là nỗi ám ảnh của trẻ về việc phải chạm mọi thứ trong tầm với hoặc bất cứ thứ gì mà chúng nhìn thấy – đặc biệt là khi chúng có vẻ thích làm việc này khi có mẹ chơi cùng. Một số bà mẹ thấy khó chịu – thậm chí là bức bối – vì tính này của con. Số khác lại cho rằng trẻ vẫn còn quá nhỏ để được chạm tay vào mọi thứ trong tầm mắt – cây cối, cốc cà phê, sách vở, thiết bị âm thanh, kính mắt – chẳng có gì an toàn trong đôi tay nghịch ngợm của trẻ cả. Hầu hết các bà mẹ đều cố gắng hạn chế ham muốn độc lập này bằng cách ngăn chặn trẻ bằng mọi cách có thể khi chúng bò ra xa khỏi họ và hướng đến những thứ mà chúng thấy thích. Người mẹ thường cố gắng thu hút sự chú ý của con bằng những trò âu yếm, vỗ về, hoặc ôm chặt con khi con uốn éo, vặn vẹo trong tay

mình để cố với thứ gì đó. Nhưng cả hai phương pháp này gần như luôn phản tác dụng. Đứa trẻ sẽ càng quyết tâm uốn éo, vặn vẹo nhiều hơn để thoát khỏi người mẹ đang kìm kẹp nó. Những bà mẹ khác lại cố gắng làm nhụt chí con bằng cách đành giọng nói “không được”. Cách này đôi khi cũng có tác dụng.

Thiếu kiên nhẫn có thể rất khó chịu. Hầu hết các bà mẹ đều cho rằng con họ nên học được một chút tính kiên nhẫn ở tầm tuổi này. Họ thường không đáp lời con ngay lập tức như họ vẫn thường làm trước kia. Khi trẻ muốn thứ gì đó, hoặc muốn làm gì đó, người mẹ lúc này có thể khiến trẻ phải chờ một chút. Trẻ có thể muốn được ngồi thẳng, muốn được ở nơi có thể nghịch ngợm và muốn ở nơi nào đó bao lâu tùy thích. Điều tương tự cũng xảy ra với việc ăn và ngủ. Vỗ thức ăn một cách nóng vội là việc đặc biệt khó chịu đối với hầu hết các bà mẹ. Một số mẹ thậm chí còn ngừng cho con ăn ngay khi thấy con như vậy.

Chăm sóc bé

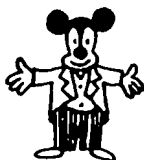
Đừng mất bình tĩnh

Thình thoáng, người mẹ có thể cảm thấy bức bối với đứa con bẽ bồng hay gây rắc rối của mình. Hãy nhớ là cảm giác đó là điều hoán toán bình thường và không có gì nguy hiểm, nhưng hành động theo cảm giác đó lại là điều nguy hiểm. Hãy cố gắng giữ bình tĩnh, và nếu không thể, phải nhờ người khác giúp đỡ trước khi bạn mất bình tĩnh.

"Con gái tôi nổi cáu ngay khi nhìn thấy bát bột. Có vẻ như vì con bé không thể ngấu nghiến ăn hết ngay được. Tôi thấy việc đó rất khó chịu, vì thế tôi đã dạy

con phải chờ một chút cho tới khi hai mẹ con cùng ngồi xuống bàn ăn. Giờ thì con bé đã không còn vội vã nữa. Con bé thực sự đã biết chờ và xem chúng tôi dọn bữa tối."

Mẹ của Nina, tuần thứ 22

Khiến người khác tổn thương không phải việc thú vị. Giờ trẻ đã cứng cáp hơn và đã hiểu được thế giới của các sự kiện, vì thế trẻ cũng có thể làm đau mình hoặc người khác, ít nhất là về mặt sinh lý. Trẻ có thể cắn, nhai và cào mặt, cấu tay, véo tai và giật tóc bạn. Trẻ có thể đâm và véo da bạn. Đôi lúc trẻ thực sự cấu rất đau. Hầu hết các bà mẹ đều cảm thấy con họ có thể dễ dàng thể hiện một chút tôn trọng người khác. Họ không còn ngạc nhiên khi bị cắn, véo và đâm nữa.

Một số bà mẹ quở trách trẻ nếu chúng quá phấn khích. Họ làm như vậy để cho con biết chúng đã đi quá giới hạn cho phép. Thường thì họ sẽ thể hiện điều đó bằng cách kêu to, thất thanh từ "Ồi". Nếu họ nhận thấy con chuẩn bị một cuộc tấn công mới, họ sẽ cảnh báo trẻ bằng cách nói "Cẩn thận". Ở tuổi này, trẻ hoàn toàn có thể hiểu được giọng nói mang hàm ý nhắc nhở. Thi thoảng cũng có mẹ thực sự mất bình tĩnh.

"Khi con cắn đầu ti của tôi, thực sự tôi đã phải rất cố gắng để bình tĩnh. Phản ứng đầu tiên của tôi là chỉ muốn phát cho con một cái vào mông. Trước khi có con, tôi không hiểu tại sao mọi người lại có thể đánh con họ được. Giờ thì tôi đã có thể hiểu."

Mẹ của Matt, tuần thứ 20

Mẹ Matt đã nói rất thật về cảm nhận của mình. May mắn là cô ấy đã không hành động theo cảm xúc. Dù con có thể khiến bạn bị đau thật sự trong giai đoạn khó khăn này, bé cũng không “cố tình” làm thế. “Trừng mắt” nhìn con là cách không thể chấp nhận được và chắc chắn cách đó không thể dạy cho trẻ biết là không được làm đau mẹ.

Sau bước nhảy vọt

Trong khoảng từ 20 đến 22 tuần, một giai đoạn tương đối bình lặng lại bắt đầu. Nhiều bà mẹ khen ngợi sự chủ động và bạo dạn của con. Lúc này trẻ có vẻ như đã có năng lượng vô biên.

Bạn không còn là đồ chơi duy nhất của con nữa. Bé khám phá thế giới xung quanh bằng cả sự quyết tâm và thích thú. Bé càng lúc càng thiếu kiên nhẫn với mẹ mỗi khi chơi cùng. Bé muốn hành động. Bé có thể muốn trườn khỏi lòng bạn khi nhìn thấy bất cứ thứ gì đó thú vị. Giờ bé đã thực sự độc lập hơn rất nhiều.

"Hôm nay tôi đã cất bộ quần áo đầu tiên của con trai tôi đi và cảm thấy rất buồn. Chẳng phải thời gian trôi quá nhanh sao? Tiếp nhận điều đó không hề dễ dàng chút nào. Đó thực sự là một trải nghiệm đầy đau thương. Đột nhiên con lớn hẳn lên. Lúc này tôi có quan hệ rất khác với con. Con đã dần trở thành một con người thực sự."

Mẹ của Bob, tuần thứ 23

"Con trai tôi bắt đầu khó chịu khi được địu trong túi đeo. Ban đầu, tôi cứ nghĩ là cu cậu muốn có thêm chỗ vì cu cậu rất nghịch ngợm. Nhưng sau đó tôi

quay mặt con ra ngoài, và cu cậu rất vui vì có thể nhìn thấy mọi thứ."

Mẹ của Steven, tuần thứ 21

Những em bé thích vận động chân tay không còn cần được đưa cho món đồ mà chúng muốn nữa, vì chúng sẽ vặn và xoay người theo mọi hướng để tự mình lấy được.

"Con gái tôi tự lẫy và uốn éo, vặn vẹo khắp mọi nơi để lấy đồ chơi, hoặc con bé sẽ bò đến đó. Cả ngày con bé cứ bận bịu như một con ong chăm chỉ. Con bé thậm chí còn không có thời gian để khóc. Phải nói là có vẻ như lúc này con bé hạnh phúc hơn bao giờ hết, và chúng tôi cũng vậy."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 21

Trong suốt khoảng thời gian này – thời kỳ trời yên bể lặng trước cơn bão tiếp theo, hầu hết các em bé đều vui vẻ hơn. Ngay cả những em bé hay quấy, khó chiều cũng có vẻ vui vẻ hơn trong giai đoạn này. Có lẽ là vì giờ chúng đã có thể làm được nhiều hơn và ít buồn bực hơn. Các ông bố bà mẹ thì được tận hưởng khoảng thời gian ít rắc rối, khó chịu.

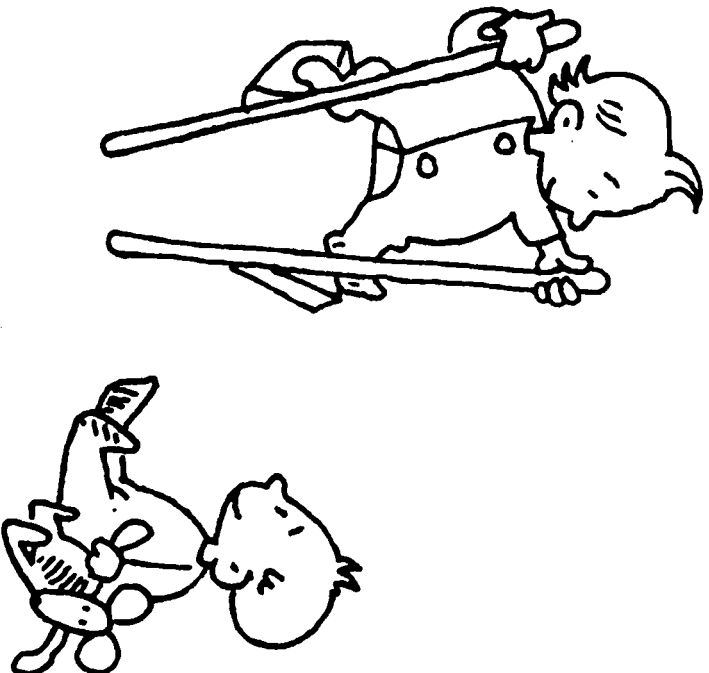
"Thiên thần bé bỏng của tôi lúc này đã có tâm trạng vui vẻ. Con bé cười và 'kể chuyện' líu lo. Nhìn con thật thú vị."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 23

"Con trai tôi đột nhiên dễ chịu hơn. Con lại quay trở lại lịch trình thông thường, và ngủ cũng ngoan hơn."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 23

Chương 7

Tuần khủng hoảng 26:
Thế giới của những mối quan hệ

Vào khoảng tuần thứ 26, con bạn lại bắt đầu thể hiện những dấu hiệu của một bước nhảy vọt mới trong quá trình phát triển. Nếu để ý kỹ, bạn sẽ thấy con làm hoặc cố gắng làm rất nhiều việc mới. Dù đã biết bò hay chưa biết bò ở tầm tuổi này, trẻ cũng sẽ trở nên “di động” hơn vì trẻ đã học cách điều phối hành động của tay và chân cũng như những bộ phận còn lại của cơ thể. Dựa trên những kiến thức về các sự kiện, giờ trẻ đã có thể bắt đầu hiểu được nhiều mối quan hệ giữa các vật hình thành nên thế giới của chúng.

Một trong những mối quan hệ quan trọng nhất mà con bạn lúc này có thể hiểu được là khoảng cách giữa vật này với vật khác. Người lớn chúng ta xem thường hiểu biết này, nhưng với trẻ em, đó lại là một phát kiến vĩ đại, một thay đổi quan trọng trong thế giới của chúng. Thế giới đột nhiên trở thành một nơi rộng lớn, còn trẻ chỉ là một chấm nhỏ xíu, có chăng chỉ là một chấm biết nói mà thôi. Một số thứ trẻ muốn lại có thể ở trên kệ cao, hoặc ở bên ngoài cũi, chúng chẳng có cách nào để lấy được những thứ đó. Mẹ có thể đi ra, đơn giản chỉ sang phòng bên cạnh thôi mà cứ như mẹ đi nước ngoài vậy, trẻ không thể đến được chỗ mẹ vì bị mắc kẹt trong chiếc cũi hoặc vẫn chưa biết bò. Ngay cả khi đã bò nhoay nhoáy, trẻ cũng nhận ra là mẹ đi nhanh hơn mình và có thể đi xa khỏi mình.

Khám phá này có thể rất đáng sợ đối với trẻ và cha mẹ sẽ phải chịu đựng trong vòng vài tuần. Nhưng khi hiểu được nguồn gốc của nỗi sợ hãi này, bạn có thể làm được nhiều việc để giúp trẻ. Thông thường, khi con bạn học cách tính toán không gian xung quanh mình và kiểm soát khoảng cách giữa bé và các vật mà bé muốn, bé sẽ có thể tự mình làm được nhiều việc hơn so với trước kia. Nhưng sẽ có một khoảng thời gian trẻ cần rất nhiều sự trợ giúp.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nặng nề) của bước nhảy vọt vào thế giới của “những mối quan hệ” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu vào khoảng tuần thứ 23. Hầu hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 26 sau khi sinh. Nó đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, độ tuổi mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên ở mỗi trẻ mỗi khác và phụ thuộc vào sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nhận biết các mối quan hệ về không gian là tiền đề cần thiết để trẻ có thể “bò vào trong hoặc bên dưới các vật”, nhưng kỹ năng này thường xuất hiện trong khoảng từ 6 đến 11 tháng. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể thấy và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Việc bước vào thế giới của những mối quan hệ sẽ ảnh hưởng tới mọi thứ mà con bạn tiếp nhận và thực hiện. Trẻ cảm nhận được những thay đổi này diễn ra vào khoảng tuần thứ 23 và đó là khi tình trạng náo động lại bắt đầu. Bối rối với những ấn tượng mới, trẻ cần tìm về với mẹ và bám dính lấy mẹ để cảm thấy thoải mái. Cảm giác an toàn và ấm áp quen thuộc mà mẹ đem lại giúp trẻ cảm thấy thư thái, để tiếp nhận cái mới và để trẻ lớn lên trong thế giới mới với tốc độ riêng của mình. Giai đoạn nặng nề này thường kéo dài khoảng 4 tuần, dù nó có thể chỉ diễn ra trong một tuần hoặc kéo dài tới 5 tuần. Vì một trong những kỹ năng quan trọng mà trẻ cần phải học trong bước nhảy vọt này là làm sao để giải quyết vấn đề khoảng cách giữa mẹ và bé, nên con bạn sẽ thực sự trở nên nặng nề vào khoảng tuần thứ 29, sau khi những kỹ năng mới của trẻ bắt đầu cất cánh. Cần phải nhớ rằng nếu con nặng nề, hãy quan sát con thật kỹ để xem con có đang cố gắng học những kỹ năng mới nào không.

Dấu hiệu nhặng xị **của tuần này**

Khi con bạn ý thức được là thế giới của mình đang thay đổi, bé sẽ dễ khóc hơn. Lúc này, nhiều mẹ có thể gọi con mình là đứa trẻ hay quấy khóc, xấu tính, hay mè nheo và không hài lòng. Nếu con bạn có cá tính mạnh, bé thậm chí còn có thể vận động không ngừng, không kiên nhẫn hoặc gây rắc rối nhiều hơn. Hầu hết các em bé đều khóc ít hơn khi được bế lên và vỗ về, nép mình vào mẹ hoặc ít nhất là được ở gần mẹ khi chơi đùa.

"Con tôi bắt đầu càng lúc càng nhiều sự hơn. Con bé đòi hỏi, cái kinh bắt tôi phải đến gần hoặc phải chơi cùng. Bằng cách này, con bé chắc chắn tôi sẽ ở đó để giúp con lấy đồ chơi."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 25

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Dưới đây là một số dấu hiệu con bạn thể hiện cho bạn biết bé đang chuẩn bị thực hiện bước nhảy vọt vào thế giới của những mối quan hệ.

Trẻ có thể ngủ ít

Con bạn có thể ngủ ít hơn mọi khi. Hầu hết các em bé đều khó ngủ hoặc thức dậy sớm hơn. Một số em bé còn không muốn ngủ vào ban ngày, và có những em bé lại không muốn đi ngủ vào ban đêm. Thậm chí có những bé còn không chịu đi ngủ cả ngày lẫn đêm.

"Nhịp sinh hoạt của con tôi hoàn toàn bị đảo lộn vì mỗi ngày bé lại dậy sớm hơn một chút. Nhưng ngoài việc đó ra thì bé vẫn ngủ bình thường."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 25

Trẻ có thể gặp "ác mộng"

Thời gian này, con bạn có thể ngủ không ngon. Đôi khi, bé có thể trăn trở và giật mình trong khi ngủ cứ như thể bé đang gặp ác mộng vậy.

"Con gái tôi ngủ chập chờn lắm. Thi thoảng, dù vẫn nhắm mắt nhưng con bé lại hét toáng lên, cứ như thể đang gặp ác mộng vậy. Vì thế tôi đã phải bế con lên một lúc để vỗ về con. Những ngày này, tôi thường để con chơi trong bồn tắm vào buổi tối. Tôi hi vọng điều đó khiến con bình tĩnh và dễ ngủ hơn."

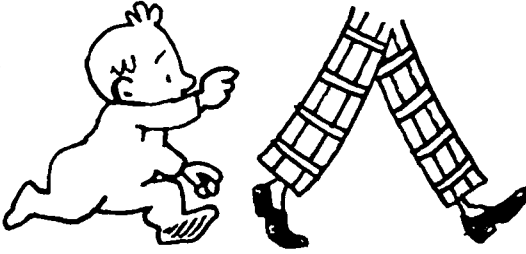
Mẹ của Emily, tuần thứ 23

Trẻ trở nên xấu hổ hơn

Con bạn có thể không muốn người khác nhìn, nói chuyện hay chạm vào bé và chắc chắn là bé không muốn ngồi trong lòng họ. Kể từ tầm tuổi này, con thậm chí còn có thể bắt đầu muốn bạn luôn ở trong tầm mắt của chúng, ngay cả khi chẳng có người lạ nào ở xung quanh. Gần như tất cả các bà mẹ đều sẽ nhận thấy điều này. Ở tuổi này, xấu hổ là điều đặc biệt dễ nhận thấy – giờ con đã hiểu được bạn có thể bỏ đi và để bé lại một mình bất cứ lúc nào.

"Bây giờ, con tôi càng ngày càng nhút nhát hơn. Lúc nào tôi cũng phải ở chỗ mà con có thể nhìn thấy được và phải ở gần con. Nếu tôi đi đâu, con sẽ cố gắng bò theo sau tôi."

Mẹ của Matt, tuần thứ 26

Trẻ có thể muốn được quan tâm chú ý hơn

Con bạn có thể muốn bạn ở cùng bé lâu hơn, chơi với bé nhiều hơn, hoặc chỉ cần nhìn bé và chỉ bé mà thôi.

"Con gái tôi rất khó chịu, tôi phải liên tục bày trò cho bé chơi. Chẳng hạn, khi tỉnh dậy trong cũi, bé thực sự háo hức muốn ngay lập tức nhìn thấy một trong hai chúng tôi. Con nữa, con bé phản ứng rất nhanh. Con bé không chỉ khóc, mà còn nổi cáu. Con bé đã phát triển ý thức của riêng mình rồi."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 26

Trẻ có thể lúc nào cũng muốn ở bên bạn

Con bạn có thể muốn lúc nào cũng ở trong vòng tay của bạn. Nhiều em bé không muốn bị đặt xuống quá nhiều. Nhưng một số em bé lại không hoàn toàn hài lòng với sự nghỉ ngơi thư giãn trên đùi mẹ mà chúng đã khóc lóc để có được. Ngay khi đạt

được mục tiêu, chúng lại bắt đầu trườn xuống và tiến về phía những thứ thú vị trong thế giới xung quanh chúng.

"Con trai tôi cứ đòi ngồi lên đùi tôi bằng được. Nhưng ngay khi tôi đặt con lên đùi thì gần như chẳng có gì kiểm soát được con nữa. Thằng bé bò khắp người tôi và mò mẫm khắp nơi như một con khỉ với bất cứ thứ gì có thể chạm tay tới được. Điều đó khiến tôi khó chịu. Tôi đã cố gắng bày các trò chơi, nhưng chỉ tốn thời gian. Dù thằng bé không thích chơi với tôi, nhưng ít nhất nó cũng không còn khó chịu nữa. Thành thật mà nói, tôi thấy như mình bị bỏ rơi khi con không chơi trò chơi tôi bày ra, vì thế tôi đã đặt con trở lại xe đẩy. Nhưng ngay khi tôi làm thế, con lại ngay lập tức ngoác mồm ra đòi mẹ."

Mẹ của Matt, tuần thứ 27

Khác biệt giới

Bé gái muốn có sự tiếp xúc cơ thể thường đồng ý chơi với mẹ, nhưng bé trai thích tiếp xúc cơ thể lại muốn có thể khám phá cả thế giới xung quanh nữa.

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Cả trẻ bú mẹ và bú bình đều thỉnh thoảng không chịu ti sữa hoặc hoàn toàn không ti ti sữa nào. Thức ăn và thức uống khác cũng có thể bị trẻ cự tuyệt luôn. Thường thì trẻ phải mất nhiều thời gian hơn để hoàn thành bữa ăn của mình. Có vẻ chúng thích ngậm hoặc nghịch núm vú hoặc đầu ti hơn là mút sữa trong bình hoặc từ ti mẹ.

"Con tôi lúc nào cũng không chịu ti vào buổi sáng và buổi tối. Bé cứ đẩy đầu vú của tôi ra, và điều đó thực sự rất đau. Sau đó, khi nằm trên giường và không ngủ được, bé mới muốn ăn. Nhưng bé cũng chỉ ăn rất ít và ngủ gật khi còn đang bú."

Mẹ của Matt, tuần thứ 26

Trẻ có thể ủ rũ

Con bạn có thể không còn tạo ra những âm thanh quen thuộc nữa. Hoặc bé có thể nằm im, không nghịch ngợm, chỉ nhìn xung quanh hoặc nhìn những gì trước mặt mà thôi. Các bà mẹ thường cho rằng hành vi này kỳ lạ và đáng báo động.

"Đôi khi, đột nhiên con tôi dờ dẩn nhìn mọi thứ xung quanh. Ngày nào con nhìn như vậy nhiều hơn một lần, tôi lại có cảm giác bất an. Tôi bắt đầu tự hỏi có chuyện gì không ổn chẳng. Tôi không quen nhìn con như vậy. Thật thiếu sức sống. Cứ như thể con ốm hoặc gặp vấn đề gì về tâm lý vậy."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 24

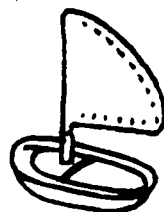
Nhật ký của tôi

Dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

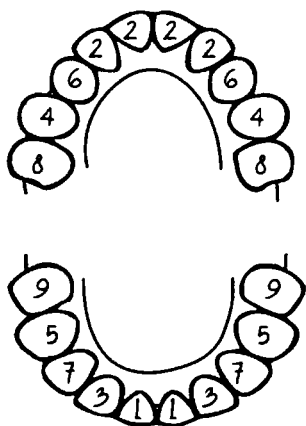
Trong khoảng từ tuần thứ 22 đến 26, bạn có thể nhận thấy con lại bắt đầu có dấu hiệu của những hành vi dưới đây. Đó có thể là những dấu hiệu cho thấy trẻ đã sẵn sàng thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo vào thế giới của các mối quan hệ. Hãy đánh dấu vào những dấu hiệu mà bạn nhìn thấy ở danh sách bên dưới.

- ☐ Hay khóc; hay có tâm trạng xấu, mè nheo, không nhéo
- ☐ Muốn bạn liên tục bày trò cho chơi
- ☐ Muốn được tiếp xúc cơ thể nhiều hơn
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Không muốn thay bim/ quần áo
- ☐ Hay xấu hổ hơn trước kia khi thấy người lạ
- ☐ Trầm hơn trước, ít “nói” hơn
- ☐ Kém hoạt bát hơn
- ☐ Mút ngón cái, hoặc mút thường xuyên hơn trước kia
- ☐ Với đồ ôm, hoặc lăm như vậy thường xuyên hơn trước kia

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Quấy khóc, nhặng xị có thể không đồng nghĩa với việc mọc răng

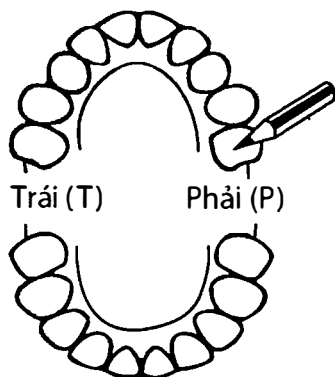
Hình minh họa bên trái cho thấy thứ tự các răng hay mọc. Nhưng trẻ không phải là những cỗ máy. Con bạn sẽ mọc chiếc răng đầu tiên khi nào thích hợp. Răng mọc nhanh, mọc nhiều không liên quan gì tới tình trạng sức khỏe hay sự phát triển sinh lý hoặc tâm lý của trẻ. Trẻ có thể mọc răng sớm hoặc muộn, nhanh hoặc chậm.

Nhìn chung, răng cửa hàm dưới thường mọc khi trẻ được khoảng 6 tháng tuổi. Khi được một tuổi, trẻ thường mọc được khoảng 6 răng. Khoảng 2 tuổi rưỡi, những chiếc răng hàm cuối cùng sẽ xuất hiện và trẻ sẽ có cả hàm răng đầy đủ. Khi đó, trẻ có khoảng 20 chiếc răng.

Trái với những câu chuyện kể của các bà, các mẹ, sốt hoặc tiêu chảy không liên quan gì tới việc mọc răng. Nếu con bạn có một trong những triệu chứng này, phải gọi bác sỹ ngay.

Ngày

- T1.....P1
- T2.....P2
- T3.....P3
- T4.....P4
- T5.....P5
- T6.....P6
- T7.....P7
- T8.....P8
- T9.....P9
- T10.....P10

Trẻ có thể không chịu thay bỉm

Con bạn có thể khóc, khua khoảng loạn xạ, lật mình hoặc xoa người khi bị đặt nằm xuống để thay tã hoặc thay quần áo. Chúng chỉ không muốn mẹ “nghịch vớ vẩn” với quần áo của chúng mà thôi.

“Khi tôi đặt con nằm xuống để thay bỉm, lần nào con cũng khóc. Thường là không lâu, nhưng lúc nào cũng như vậy. Đôi khi tôi tự hỏi không hiểu lung con có vấn đề gì không.”

Mẹ của Juliette, tuần thứ 23

Trẻ có thể hay với đồ ôm hơn

Một số em bé hay với đồ ôm như gấu bông, chăn, dép đi trong nhà hoặc khăn tắm hơn. Với hầu hết các em bé, bất cứ thứ gì mềm cũng có thể ôm được, nhưng một số em bé lại chỉ chấp nhận thứ gì đó đặc biệt thôi. Đôi khi, trẻ sẽ ôm món đồ đó trong khi mút ngón tay cái hoặc sờ tai. Có vẻ như một món đồ ôm giúp trẻ cảm thấy an toàn, đặc biệt là khi mẹ bận rộn.

“Khi con gái tôi nhận ra mè nheo và khóc lóc không giúp con bé thoát khỏi chiếc xe đẩy được, con bé liền từ bỏ. Con bé ngồi ngoan, tay túm chiếc chăn và mút ngón tay cái. Thật đáng yêu.”

Mẹ của Ashley, tuần thứ 24

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Con bạn chắc chắn sẽ cho bạn biết những thay đổi này khiến bé cảm thấy như thế nào. Điều này có thể ảnh hưởng tới bạn.

Dưới đây là một số cảm giác bạn có thể gặp phải trong khoảng thời gian này.

Bạn có thể (thậm chí còn) kiệt sức hơn

Những giai đoạn nặng xị có thể rất ồn ào. Tới cuối giai đoạn này, mẹ của những em bé đặc biệt khó chiều có thể cảm thấy hoàn toàn rệu rã. Họ thường than vãn là bị đau bụng, đau đầu và căng thẳng.

"Có đêm, tôi phải đi đi lại lại không biết bao nhiêu lần để đút núm vú giả vào miệng con. Đột nhiên, con bé tỉnh dậy vào lúc 12h30 đêm và cứ thúc nhu vậy tới tận 2h30 sáng. Tôi đã bận rộn cả một ngày, lưng đau, đầu đau vì cứ phải bế con đi đi lại lại. Tôi gục mắt!"

Mẹ của Emily, tuần thứ 27

Bạn có thể lo lắng

Hoàn toàn bình thường khi bạn cảm thấy căng thẳng hoặc lo lắng mỗi khi có vẻ như có vấn đề gì đó và bạn không thể xác định được vấn đề đó là gì. Khi trẻ nhỏ quấy khóc, các mẹ thường lý giải là chắc trẻ bị đau ở đâu đó vì có vẻ như chẳng có vấn đề gì khác. Tuy nhiên, trong giai đoạn này, các bà mẹ thường tự tập lại và nghĩ rằng con họ nặng xị, quấy khóc vì chúng đang mọc răng. Suy cho cùng thì hầu hết các em bé đều bắt đầu mọc răng ở tầm tuổi này. Tuy nhiên, vẫn chẳng có mối liên hệ nào giữa việc trẻ cứ bám dính lấy mẹ do có thay đổi lớn trong quá trình phát triển tinh thần với việc mọc răng. Chỉ đơn giản là nhiều em bé bắt đầu mọc răng trong đúng giai đoạn nặng xị mà thôi. Tất nhiên, nếu con bạn bắt đầu mọc răng vào cùng thời điểm trải

qua thay đổi lớn trong quá trình phát triển tinh thần, bé có thể hay quấy khóc hơn rất nhiều.

"Con gái tôi lúc này đặc biệt khó chiều, lúc nào nó cũng muốn ngồi trên đùi tôi. Có lẽ là do con bé đang mọc răng. Tính đến giờ là khoảng 3 tuần rồi. Con bé có vẻ cực kỳ không thoải mái, nhưng những cái răng đó vẫn chưa chịu nhú hẳn lên."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 25

Bạn có thể khó chịu

Nhiều bà mẹ nổi cáu ngay khi thấy con họ chẳng có lý do gì để quấy khóc và nặng nề cả. Cảm xúc này càng lúc càng tăng thêm cho tới cuối giai đoạn nặng nề. Một số mẹ, đặc biệt là mẹ của những em bé khó chiều, thường không thể chịu đựng thêm được nữa.

"Thật là một tuần kinh khủng. Con trai tôi có thể khóc vì bất cứ thứ gì. Thằng bé muốn lúc nào cũng phải có người để ý đến nó. Nó có thể thức đến tận 10 giờ tối và nghịch ngợm. Tôi suốt ngày phải đợi con đi rong. Đây là việc con rất thích. Nhưng tôi thì cảm thấy mệt mỏi với tất cả những trận khóc lóc, mè nheo của con. Bất cứ khi nào thằng bé bắt đầu cáu kỉnh khi đi ngủ vào buổi tối là tôi lại có cảm giác hết chịu nổi. Tôi cảm thấy mình thực sự tức giận. Chuyện này diễn ra thường xuyên cả tuần nay rồi."

Mẹ của Bob, tuần thứ 25

Bạn có thể bắt đầu tranh luận

Tranh cãi có thể xuất hiện vào giờ ăn. Hầu hết các bà mẹ đều ghét khi con không chịu ăn và tiếp tục ép con ăn. Họ cố gắng bày trò vui để cho con ăn, hoặc cố ép con ăn cho bằng được. Dù là cách nào thì thường họ cũng không thành công.

Ở tuổi này, trẻ cứng đầu có thể đặc biệt kiên quyết với “quyết định” không chịu ăn của mình. Điều này đôi khi khiến các bà mẹ – những người cũng cứng đầu không kém – rất tức giận. Vì thế, giờ chuyện ăn uống có thể trở thành một cuộc chiến.

Khi chuyện đó xảy ra, bạn hãy cố gắng giữ bình tĩnh. Dù sao thì bạn cũng không thể bắt ép con ăn được. Nếu bạn làm to chuyện, nhiều khả năng là con sẽ tiếp tục không chịu ăn, thậm chí là cả sau khi kết thúc giai đoạn nặng nề này. Trẻ có thể biến nó thành một thói quen xấu.

Đến cuối giai đoạn nặng nề, bạn có thể nhận thấy con có nhiều khả năng hơn so với suy nghĩ của mình. Nhiều mẹ cảm nhận được điều đó. Đó chính là lý do tại sao ngày càng có nhiều bà mẹ chán với việc con cứ bám dính lấy mình và quyết định đã đến lúc chấm dứt rồi.

“Con gái tôi liên tục mè nheo gây sự chú ý hoặc bắt mẹ phải bế. Thật bực mình và tệ hơn nữa, con bé chẳng có lý do gì để làm như thế! Cứ làm như tôi còn chưa có đủ việc để làm không bằng. Vì thế bây giờ cứ khi nào thấy chán ngấy, tôi sẽ lên giường đi ngủ với con.”

Mẹ của Juliette, tuần thứ 26

Những kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Vào khoảng tuần thứ 26, bạn sẽ phát hiện ra là con lại đang cố học một hoặc một số kỹ năng mới. Đây là độ tuổi mà trẻ sẽ bắt đầu khám phá thế giới của những mối quan hệ. Thế giới này mang lại cho trẻ rất nhiều cơ hội để phát triển những kỹ năng mới tùy thuộc vào hiểu biết của chúng về mối quan hệ giữa các vật, giữa mọi người, giữa các âm thanh và cảm giác với nhau. Con bạn – tùy thuộc vào tính khí, thiên hướng, sở thích và ngoại hình – sẽ tập trung vào những kiểu quan hệ hấp dẫn bé nhất. Trẻ sẽ sử dụng hiểu biết này để phát triển những kỹ năng phù hợp nhất với tính cách của bản thân. Bạn có thể giúp con bằng cách khuyến khích con làm những việc mà con đã sẵn sàng làm, chứ đừng ép con theo những hướng mà con không thích. Dù sao thì điều này sẽ càng lúc càng khó thực hiện vì tính cách của con bắt đầu hình thành và con bắt đầu có những ý tưởng của riêng mình.

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới mới của những mối quan hệ như thế nào?

Thế giới của những mối quan hệ mở ra nhiều cơ hội tới mức con bạn không thể khám phá hết, ngay cả khi bé rất muốn. Trẻ sẽ khám phá những khía cạnh nào của thế giới này phụ thuộc hoàn toàn vào kiểu người mà chúng sẽ trở thành và tái năng má chúng có. Một em bé thích vận động thường sử dụng kiến thức về khoảng cách để tăng khả năng giữ thăng bằng và bò theo bạn khi có thể. Em bé thích quan sát và lắng nghe sẽ thấy có rất nhiều thứ cuốn hút khi bé cố gắng tìm hiểu thế giới này hoạt động như thế nào. Khi bạn đọc danh sách những khả năng bên dưới, hãy đánh dấu vào ô tương ứng với con bạn hiện tại. Bạn có thể muốn làm việc này hai hoặc ba lần trước khi bước nhảy vọt tiếp theo xảy ra, vì không phải tất cả những kỹ năng mà con bạn có thể phát triển sẽ xuất hiện cùng một lúc. Thực tế, có một số kỹ năng còn không xuất hiện cho tới mãi tận sau này.

THĂNG BẰNG

- ☐ Đang nằm có thể tự ngồi dậy được
- ☐ Tự đứng dậy được; tự nâng được người lên
- ☐ Tự ngồi xuống được sau khi đứng
- ☐ Đứng mà không cần phải đỡ
- ☐ Có thể đi được nếu được đỡ
- ☐ Có động tác như nhảy lên nhưng chưa bật khỏi mặt đất được
- ☐ Chộp được đồ chơi ở kệ phía trên đầu hoặc trên bàn

KIỂM SOÁT CƠ THỂ

- ☐ Bám vào và đi men theo cạnh của cũi, bàn hoặc xe đẩy
- ☐ Đi quanh, đẩy một chiếc hộp ở đằng trước
- ☐ Ném một món đồ nào đó vào một món đồ khác

- ☐ Bò bên trong hoặc bên dưới thứ gì đó, chẳng hạn như ghế hoặc thùng/ hộp
- ☐ Bò lên và bò xuống một đoạn ngắn
- ☐ Bò vào trong hoặc ra ngoài phòng
- ☐ Bò quanh bàn
- ☐ Cúi người hoặc nằm sấp để với thứ gì đó ở dưới gầm ghế hoặc gầm bàn

CHỘP, SỜ VÀ CẢM NHẬN

- ☐ Biết đặt ngón cái và ngón trỏ đối diện nhau để cảm các vật nhỏ
- ☐ Có thể chơi với đồ gì đó bằng cả hai tay
- ☐ Nhắc thăm lên để nhìn phía bên dưới
- ☐ Dốc ngược món đồ chơi để nghe tiếng bên trong
- ☐ Lăn bóng qua sàn nhà
- ☐ Luôn chụp bóng lăn về phía mình
- ☐ Dốc ngược thùng đựng giấy bỏ đi để đổ hết giấy trong đó ra
- ☐ Ném đồ
- ☐ Đặt đồ chơi vào trong hoặc bên cạnh giỏ, vào trong hoặc ra ngoài một cái hộp, xuống dưới hoặc lên trên một cái ghế, hoặc đẩy hết ra khỏi chiếc xe đẩy
- ☐ Cỏ nhét đồ chơi này vào trong đồ chơi kia
- ☐ Cỏ cấy tung một món đồ chơi, chẳng hạn như quả chuông bên trong cái chuông
- ☐ Tự giật tháo tung tất
- ☐ Giật dây giày của bạn

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Nhắc hết đồ trong tủ chén hoặc trên các kệ xuống
- ☐ Thà đổ từ trên ghế cao xuống đất để xem đổ rơi như thế nào
- ☐ Nhét thức ăn vào miệng bồ hoặc mẹ, đút vào mồm chó
- ☐ Khép cửa

QUAN SÁT

- ☐ Quan sát các hoạt động của người lớn, như đặt cái gì lên, vào trong hoặc xuyên qua cái gì
- ☐ Nhìn hết con vật này tới con vật khác trong những cuốn sách ảnh khác nhau
- ☐ Nhìn hết người này tới người khác trong những bức ảnh khác nhau
- ☐ Nhìn hết món đồ chơi, đồ vật hoặc thức ăn này tới đồ chơi, đồ vật hoặc thức ăn khác trong tay
- ☐ Quan sát cử động của con vật, đặc biệt là khi bắt bình thường, chẳng hạn như khi con chó đi trên sàn gỗ
- ☐ Quan sát cử động của một người cư xử không bình thường, chẳng hạn như khi bỏ trồng cây chuối
- ☐ Khám phá cơ thể của chính mình – đặc biệt là bộ phận sinh dục
- ☐ Quan tâm, chú ý nhiều tới những chi tiết hoặc những bộ phận nhỏ hơn của đồ chơi hoặc các vật khác, chẳng hạn như nhãn mác trên một chiếc khăn tắm
- ☐ Chọn sách để xem
- ☐ Chọn đồ chơi để chơi

NGHE

- ☐ Kết nối giữa hành động và lời nói; hiểu được những mệnh lệnh, yêu cầu ngắn như “Không, không được làm thế” và “Cố lên, gắng lên nào”

- ☐ Chú ý lắng nghe lời giải thích và có vẻ hiểu được
- ☐ Thích nghe tiếng con vật khi nhìn vào tranh động vật
- ☐ Chăm chú lắng nghe tiếng nói trên điện thoại
- ☐ Để ý đến những âm thanh liên quan tới một hoạt động cụ thể nào đó, chẳng hạn như thái rau. Lắng nghe những âm thanh tự mình tạo ra, chẳng hạn như vẩy nước khi tắm

TRÒ CHUYỆN

- ☐ Hiểu được mối liên hệ giữa hành động và lời nói. Nói những từ đầu tiên đúng ngữ cảnh. Chẳng hạn, nói a (thay cho “oái”) khi bị ngã và nói a-chu khi bạn hắt hơi
- ☐ Thờ phì phò, hỗn hển

KHOẢNG CÁCH MẸ - BÉ

- ☐ Phàn nàn khi mẹ bỏ đi
- ☐ Bò theo mẹ
- ☐ Liên tục “giao tiếp” với mẹ dù vẫn đang bận rộn chơi một mình

BẮT CHƯỚC ĐIỀU BỐ

- ☐ Bắt chước động tác chào tạm biệt
- ☐ Vỗ tay khi được bồng
- ☐ Bắt chước liếm mềp
- ☐ Bắt chước gạt đầu và lắc đầu, dù thường chỉ gạt đầu bằng mắt

LINH TINH

- ☐ Nhảy theo tiếng nhạc (lắc lư bụng)

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bước nhảy vọt

Lần đầu tiên, con bạn có thể hiểu được tất cả các loại quan hệ và ứng phó với chúng. Lúc này trẻ có thể khám phá rằng luôn có một khoảng cách vật lý giữa hai vật hoặc hai người nào đó. Và tất nhiên, khoảng cách với bạn là một trong những điều đầu tiên trẻ sẽ nhận thấy và phản ứng lại. Trong khi quan sát hiện tượng này, trẻ sẽ khám phá ra là bạn có thể gia tăng khoảng cách nhiều hơn mức chúng muốn và trẻ ý thức được là chúng chẳng thể làm được gì. Giờ trẻ biết rằng chúng không kiểm soát được khoảng cách đó và điều đó khiến chúng thấy sợ. Vì thế trẻ sẽ bắt đầu khóc.

"Chúng tôi gặp rắc rối. Con gái tôi không muốn được đặt vào xe đẩy nữa. Con bé bắt đầu mếu máo ngay cả khi tôi mới đưa con bé đến gần chiếc xe đẩy. Nếu tôi đặt con vào trong, con sẽ gào lên. Tuy nhiên, sẽ chẳng có chuyện gì nếu tôi đặt con lên sàn, phía bên ngoài 'cái cũi'. Ngay lập tức, con sẽ bò, trườn, lê đến chỗ tôi."

Mẹ của Nina, tuần thứ 25

Vị trí liên kề của các vật trở thành một phát hiện thực sự đối với con bạn khi ý tưởng này xuất hiện. Bé sẽ bắt đầu hiểu được một thứ có thể ở *bên trong*, *bên ngoài*, *bên trên*, *trên mặt*, *bên cạnh*, *bên dưới* hoặc *ở giữa* thứ gì đó. Trẻ sẽ thích bày trò nghịch ngợm với hiểu biết mới này.

"Suốt cả ngày, con trai tôi nhấc đồ chơi ra khỏi hộp đồ chơi, rồi lại đặt lại. Thỉnh thoảng, con lại thả mọi

thứ qua một bên của chiếc xe đẩy. Lúc khác, con lại cẩn thận nhét các thứ vào giữa các thanh chắn chiếc cũi. Con lục tung tủ đựng cốc chén và các kệ đồ, phần khích rót nước từ chai lọ và các hộp đựng vào chậu. Nhưng điều tuyệt vời nhất là khi tôi cho con ti. Con nhả đầu ti của tôi ra, sẫm soi với vẻ mặt nghiêm túc, ngó bên này, nhìn bên kia, mút một cái, rồi lại nhìn một cái, và cứ tiếp tục như thế một lúc. Trước đây con chưa bao giờ làm như vậy. Cứ như thể con đang cố gắng xác định làm thế nào mà có thứ gì đó lại chảy ra được từ đó vậy."

Mẹ của Matt, tuần thứ 30

Sau đó, con bạn dần hiểu được bé có thể khiến cho một số việc nhất định xảy ra. Chẳng hạn, bé có thể đập nhẹ vào một nút bấm để nhạc được phát hoặc đèn được bật. Bé thấy thích thú với những vật như đàn âm thanh, ti vi, điều khiển từ xa, công tắc đèn hay đàn piano đồ chơi.

Lúc này trẻ có thể bắt đầu hiểu được rằng người, vật, âm thanh hoặc tình huống có thể liên quan tới nhau. Hoặc một âm thanh có liên quan tới một vật hoặc một tình huống cụ thể nào đó. Trẻ sẽ biết, chẳng hạn như, tiếng loảng xoảng, sự hồi hả trong

phòng bếp có nghĩa là có ai đó đang chuẩn bị bữa tối cho chúng, tiếng mở khóa cửa có nghĩa là “bố về”, chó có thức ăn và đồ chơi riêng, mẹ, bố và trẻ thuộc về nhau. Nhận thức của con bạn về “gia đình” không phức tạp như hiểu biết của bạn, nhưng bé thực sự có suy nghĩ riêng về việc “thuộc về nhau” có nghĩa là gì.

Tiếp theo, con bạn có thể bắt đầu hiểu được rằng người và vật biết điều phối/ làm chủ cử động của mình. Ngay cả khi hai người đi tách biệt, bé cũng có thể nhận thấy họ đang xem xét, cân nhắc cử động của nhau. Đó cũng là “quan hệ”. Trẻ cũng có thể biết khi nào có gì không ổn. Nếu bạn đánh rơi vật gì đó và hét lên, sau đó nhanh chóng quỳ xuống để chộp lại nó, nếu hai người tình cờ va vào nhau, hoặc nếu con chó ngã từ ghế xuống, trẻ sẽ biết đó là điều không bình thường. Một số em bé cho rằng điều này thực sự rất thú vị; số khác lại sợ hết hồn. Và cũng có những em bé tò mò hoặc cực kỳ nghiêm túc. Suy cho cùng, đó không phải là việc được dự kiến là sẽ xảy ra. Chính vì thế, mỗi một quan sát hoặc một kỹ năng hoàn toàn mới lại khiến con bạn cảm thấy cần trọng cho tới khi chúng tự chứng minh là nó không có hại gì.

“Tôi nhận thấy con mình sợ chiếc máy cắt bánh. Cứ nhìn thấy bánh được cho vào máy là con lại nhìn tôi như thể muốn hỏi ‘Mẹ có chắc là không sao không?’. Sau đó, nhìn con có vẻ sợ hãi, rồi con lại nhìn tôi, rồi lại có vẻ sợ sệt, rồi lại nhìn tôi. Sau một lúc thì con bình tĩnh lại.”

Mẹ của Paul, tuần thứ 29

Con bạn cũng có thể bắt đầu khám phá ra rằng bé có thể điều khiển các cử động của cơ thể, bàn tay và bàn chân, và những bộ phận đó hoạt động thống nhất với nhau. Khi đã hiểu được điều

này, bé có thể học được cách bò hiệu quả hơn. Hoặc bé có thể cố gắng tự mình đứng lên, hoặc tự nâng mình lên để đứng hoặc ngồi lại. Một số em bé lúc này có thể thực hiện những bước đi đầu tiên, nếu được giúp đỡ một chút. Và một số em bé ngoại lệ thậm chí còn có thể đi được mà không cần ai giúp, ngay trước khi bước nhảy vọt tiếp theo diễn ra. Tất cả những hiện tượng sinh lý này có thể đều đáng sợ với một em bé. Trẻ hoàn toàn nhận ra là chúng có thể mất kiểm soát cơ thể. Trẻ vẫn cần học cách giữ thăng bằng. Và việc giữ thăng bằng có liên quan nhiều tới việc làm quen với ý tưởng về khoảng cách.

Khi bắt đầu bước vào thế giới của những mối quan hệ, bé sẽ hoạt động theo cách riêng của mình. Trẻ sẽ sử dụng những kỹ năng và khái niệm đã học được từ những bước nhảy vọt trước đó trong quá trình phát triển tinh thần của chúng. Vì thế trẻ sẽ chỉ có thể hiểu được và thí nghiệm với những mối quan hệ liên quan tới những vật/ việc mà trẻ đã biết – những vật/ việc mà trẻ đã học được từ thế giới của những kiểu mẫu, của những biến đổi nhẹ nhàng và của những sự kiện.

Lựa chọn của con: Mẫu chốt quyết định tính cách của bé

Trong khoảng từ tuần thứ 26 đến 34, bạn có thể nhận thấy điều con thích nhất trong thế giới của những mối quan hệ. Hãy để ý quan sát điều con bạn đang làm. Hãy sử dụng danh sách trong phần “Nhật ký của tôi” để giúp bạn xác định sở thích và hãy tôn trọng lựa chọn của con. Việc so sánh với những quan sát của các mẹ khác về con họ là bình thường, nhưng đừng kỳ vọng tất cả các em bé đều như nhau. Điều duy nhất bạn có thể chắc chắn là trẻ không giống nhau đâu!

Phải nhớ là trẻ thích bất cứ thứ gì mới mẻ. Khi nhận thấy con thể hiện bất cứ sở thích hoặc kỹ năng mới nào, bạn cũng phải phản ứng lại. Con bạn sẽ thích nếu bạn chia sẻ cùng chúng

những khám phá mới này. Sự quan tâm của bạn sẽ giúp quá trình học hỏi của con diễn ra nhanh hơn. Trẻ con là thế mà.

Bạn có thể

giúp bé như thế nào

Em bé nào cũng cần thời gian, cần được giúp đỡ và cần rất nhiều cơ hội để luyện tập và thí nghiệm những kỹ năng mới. Bạn có thể giúp con bằng cách khuyến khích, động viên khi con thành công và vỗ về, an ủi khi con thất bại (tất nhiên là theo tiêu chuẩn của trẻ). Nếu trẻ tập trung quá lâu vào việc cố gắng làm một việc gì đó mà vẫn chưa làm được, bạn có thể làm trẻ xao nhãng bằng cách bày cho trẻ một việc gì đó mà chúng có thể làm được.

Hầu hết những hoạt động của một người lớn như bạn – đơn cử như lái xe, mặc quần áo, đút thiệp vào phong bì, trò chuyện, tập thể dục,... – đều bắt nguồn từ thế giới của những mối quan hệ. Hãy để con bạn nhìn thấy những hoạt động này và cùng tham gia khi nào con có thể. Hãy để con chia sẻ với bạn trải nghiệm về âm thanh, ánh sáng, cảm giác, mùi vị và hương vị bất cứ khi nào con muốn. Bạn vẫn là người hướng dẫn của con trong thế giới phức tạp này.

Phải luôn nhớ rằng con chắc chắn sẽ tập trung vào một số kiểu hoạt động nào đó và bỏ qua những hoạt động khác. Việc con học về các mối quan hệ thông qua quan sát hay lắng nghe không thật sự quan trọng. Sau này, trẻ sẽ nhanh chóng và dễ dàng sử dụng vốn hiểu biết này vào những lĩnh vực khác.

Cho con thấy bạn không bỏ rơi con

Trong thế giới của các mối quan hệ, gần như mọi em bé đều bắt đầu nhận ra thời điểm này mẹ có thể gia tăng khoảng cách giữa

mẹ và chúng, và có thể bỏ đi, để mặc chúng ở lại. Trước đây, trẻ có thể nhìn thấy, nhưng chưa thực sự hiểu được thế nào là bỏ đi. Giờ trẻ đã có thể hiểu được, và điều đó lại nảy sinh vấn đề. Trẻ sẽ hoảng sợ khi thấy mẹ không thuộc tầm kiểm soát của chúng, và không thể đoán được – mẹ có thể bỏ mặc chúng bất cứ lúc nào! Ngay cả khi trẻ đã biết bò, mẹ cũng có thể dễ dàng bỏ xa chúng. Trẻ có cảm giác không thể làm gì được khoảng cách giữa chúng và mẹ, và điều này khiến trẻ cảm thấy bất lực. Lúc đầu, thật khó để chấp nhận chuyện này là một sự tiến bộ, nhưng đó thực sự là một dấu hiệu của bước nhảy vọt về tinh thần. Con bạn cần phải học cách đối phó với sự phát triển này và biến nó thành một phần trong thế giới mới của mình để không còn thấy sợ hãi nữa. Nhiệm vụ của bạn là phải giúp con đạt được điều đó. Việc này đòi hỏi phải thấu hiểu, đồng cảm, đòi hỏi phải rèn luyện, và trên hết, là cần phải có thời gian.

Nếu con bạn sợ hãi, hãy chấp nhận sự sợ hãi đó. Trẻ sẽ sớm nhận ra là chẳng có gì phải sợ, vì mẹ không bỏ rơi chúng. Nhìn chung, trẻ hoảng hốt nhiều nhất vào khoảng tuần thứ 29. Sau đó, trẻ sẽ tiến bộ một chút trước khi bước nhảy vọt tiếp theo bắt đầu.

"Con trai tôi khó chịu và liên tục la hét cho tới khi được bế lên. Khi được tôi bế, con liền toét miệng cười, hoàn toàn thỏa mãn."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 31

"Nếu nghi ngờ là tôi sẽ đặt con xuống sàn cho con chơi, con sẽ mếu máo và bám dính lấy tôi. Vì thế, bây giờ tôi phải bế con cả ngày. Con cũng không cười như mọi khi nữa. Chỉ mới tuần trước, con vẫn còn cười vui với tất cả mọi người. Bây giờ thì cực ít."

Con đã từng như vậy một lần, nhưng ngày trước, cuối cùng con vẫn luôn nhoẻn miệng cười. Giờ thì thật không hiểu làm sao."

Mẹ của Nina, tuần thứ 29

Để xoa dịu lo lắng của con, phải chắc chắn bạn luôn ở gần bên khi con thực sự cần. Hãy cho trẻ cơ hội để quen dần với tình hình mới theo khả năng của trẻ. Bạn có thể giúp con bằng cách bế con thường xuyên hơn hoặc ở gần con hơn một chút. Hãy cảnh báo cho con biết trước khi bạn phải đi và tiếp tục nói chuyện với con khi bạn bước đi, cả khi bạn đã sang phòng khác cũng vậy. Bằng cách này, con sẽ biết là bạn vẫn còn ở đó, ngay cả khi bé không nhìn thấy bạn đâu. Bạn cũng có thể tập "bỏ đi" bằng cách chơi trò ú òa với con. Chẳng hạn, bạn trốn sau một tờ báo khi ngồi bên cạnh con, sau đó trốn sau chiếc ghế dài ở cạnh con, rồi sau đó trốn sau một tủ đựng cốc chén ở xa con hơn một chút và cuối cùng là trốn sau cánh cửa.

Nếu con đã có thể tự di chuyển được, bạn có thể trấn an con bằng cách giúp con đi theo bạn. Trước tiên hãy cố gắng nói với con là bạn sắp đi – bằng cách này, con sẽ biết là không cần phải nhìn bạn và con có thể tiếp tục chơi đùa thoải mái. Sau đó, từ từ bước ra ngoài, để con có thể đi theo bạn. Luôn luôn điều chỉnh tốc độ của bạn cho phù hợp với tốc độ của con. Chẳng mấy chốc, con sẽ biết là bé có thể kiểm soát được khoảng cách giữa bé và bạn. Con cũng sẽ tin tưởng là bạn không biến mất khi phải lấy thứ gì đó ở phòng khác và bé sẽ không làm phiền bạn nữa.

"Ban đầu, con trai tôi thường bám chặt lấy chân tôi như một con khỉ và ngồi lên bàn chân tôi khi tôi bước đi. Tôi phải kéo lê 'chiếc cùm' này đi bất cứ đâu. Sau

vài ngày, bé bắt đầu giữ một khoảng cách ngắn. Tôi có thể đi vài bước trước khi bé bò đến chỗ tôi. Giờ thì tôi có thể vào phòng bếp, còn con bò loanh quanh bên cạnh."

Mẹ của Bob, tuần thứ 31

→

Thường thì mong muốn được ở gần bạn mạnh tới mức ngay cả những em bé bò thành thạo rồi cũng muốn cố gắng hơn nữa để cải thiện khả năng bò của mình. Khao khát có thể bắt kịp mẹ, cùng với khả năng chi phối (hành động) mà trẻ có được vào thời điểm này, sẽ giúp trẻ có thêm động lực.

Nếu con đã có thể dịch chuyển đôi chút sau bước nhảy vọt lần trước thì lúc này bạn sẽ nhìn thấy khác biệt lớn. Những cuộc hành trình không mệt mỏi của trẻ thường khiến các ông bố "tránh xa" bạn và lúc này trẻ sẽ ở cạnh bạn lâu hơn. Đột nhiên, lúc nào trẻ cũng bò quanh bạn, sang trái, sang phải, tiếp xúc với bạn.

"Con tôi cứ bò đi rồi lại bò lại. Sau đó con lại ngồi dưới gầm ghế của tôi một lúc. Con hay ở gần tôi hơn trước kia."

Mẹ của John, tuần thứ 31

Hãy cho trẻ cơ hội đến và đi, lấy bạn làm trung điểm. Nếu ngồi xuống sàn, bạn sẽ để ý thấy là trẻ sẽ dừng cuộc du ngoạn của mình để bò về phía bạn.

Sau vài tuần, cha mẹ thường sẽ càng lúc càng khó chịu nếu không thể tiếp tục những hoạt động thường nhật của mình.

Các bà mẹ đều cho rằng đỉnh điểm là khi con họ được 29 tuần tuổi. Họ thường phải bỏ thói quen cũ (“Mẹ luôn ở đây cho con bám lấy mẹ”) và đặt ra nguyên tắc mới (“Mẹ cũng cần một chút thời gian và không gian để đi lại”). Họ làm như vậy chủ yếu bằng cách khiến trẻ xao nhãng, đôi khi là bằng cách mặc kệ cho trẻ mè nheo một lúc, hoặc đặt chúng lên giường nếu họ thực sự chán ngấy hành động của con.

Dù bạn quyết định làm gì, hãy cân nhắc xem con có thể chịu được bao lâu trước khi thực sự sợ hãi. Việc biết được rằng bạn bỏ đi bất cứ khi nào bạn thích có thể rất đáng sợ và khó ứng phó đối với con bạn.

“Thật khó chịu với cách con bám dính lấy chân tôi khi tôi cố gắng nấu nướng. Cứ như thể con cố tình gây khó dễ vì tôi bận rộn vậy. Vì thế tôi buộc phải cho con đi ngủ.”

Mẹ của Kevin, tuần thứ 30

Khác biệt giới

Suy cho cùng thì con trai khác con gái như thế nào?

Những bà mẹ có con trai có vẻ như thỉnh thoảng lại gặp khó khăn với con họ hơn so với những bà mẹ có con gái. Họ thường không hiểu được con trai mình. Con muốn hay không muốn chơi với mẹ?

"Con trai tôi thường mè nheo để được chú ý. Tôi vẫn luôn đáp lại. Nhưng khi tôi bế con lên để chơi một trò chơi thì rõ ràng đó lại không phải là điều con muốn. Khi con nhìn thấy thứ gì đó, và đột nhiên đó là thứ con muốn, con sẽ với tay ra và mè nheo cho tới khi có được nó. Có vẻ như con muốn cả hai – vừa muốn có mẹ, vừa muốn được khám phá. Nhưng con luôn làm rối tung mọi thứ lên. Con giật mạnh một thứ gì đó, rồi lẳng sang một bên. Con thích khám phá toàn bộ ngôi nhà theo cách này. Tôi thích con 'lành' hơn một chút."

Mẹ của Matt, tuần thứ 32

Những bà mẹ có cả con trai và con gái thường thấy họ có thể làm nhiều việc hơn với con gái. Họ cho rằng mình có thể cảm nhận con gái muốn gì rõ hơn. Họ và con gái có nhiều sở thích chung hơn, và họ thấy hòa đồng, dễ chịu hơn.

"Tôi có thể làm tốt vai trò của người mẹ với con gái hơn. Hai mẹ con có thể làm rất nhiều việc cùng nhau. Khi chúng tôi nói chuyện, con thực sự chú tâm lắng nghe. Con thích những trò chơi mà tôi bày ra và thường muốn được chơi thêm. Anh con bé lại khác, thẳng bé giống như một người 'đàn ông' tự lập vậy."

Mẹ của Eve, tuần thứ 33

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua việc lang thang khắp nơi

Nếu con bạn thích bò, hãy cho trẻ lang thang tự do trong phòng, ở những chỗ không có gì nguy hiểm. Hãy để ý xem con làm gì. Khi bước vào thế giới của những mối quan hệ, trẻ mới biết bò bắt đầu hiểu rằng chúng có thể *bò vào, ra, dưới, trên, giữa, trên mặt và xuyên qua* thứ gì đó. Trẻ sẽ thích khám phá các mối quan hệ khác nhau giữa chúng và các vật ở xung quanh.

"Tôi thích nhìn con chơi trong phòng khách. Con bò lên ghế dài, nhòm xuống gầm ghế, rồi ngồi phệt xuống, bò nhanh sang phía tủ, bò vào trong tủ, rồi lại bò ra, bò lên thảm, kéo thảm lên và nhòm phía dưới thảm, rồi lại nhăm đến chiếc ghế, chui xuống gầm ghế, oa, rồi lại chui ra để bò về phía tủ cốc chén, chui vào trong đó, mắc kẹt, khóc một lúc, tìm được cách chui ra và đóng cửa tủ lại."

Mẹ của Steven, tuần thứ 30

Nếu con bạn thích làm những việc này, hãy để một số đồ vật ở xung quanh để khuyến khích trẻ tiếp tục khám phá. Chẳng hạn, bạn có thể xếp chăn, màn hoặc gối thành chồng cho con bò qua. Tất nhiên, bạn cần phải điều chỉnh độ cao, độ mềm phù hợp để con có thể bò qua được.

Bạn cũng có thể làm hầm từ những chiếc hộp hoặc những chiếc ghế để con bò chui qua. Bạn có thể dựng lều để con bò vào, và tất nhiên là cả bò ra nữa. Nhiều em bé thích đóng và mở cửa. Nếu con bạn cũng thích việc này, bạn có thể "sáng tạo" thêm một hoặc hai cánh cửa cho chiếc lều để con chơi. Hãy để ý ngón tay con. Nếu bạn bò cùng với con, thú vị sẽ nhân đôi. Cố gắng thêm cả những trò ú òa và trốn tìm vào.

Nếu con bạn thích di chuyển đồ chơi, hãy biến việc đó thành một trò chơi. Hãy cho trẻ cơ hội để đặt đồ chơi vào *trong*, *lên mặt*, *bên cạnh* hoặc *bên dưới* thứ gì đó. Cho trẻ được ném đồ chơi – đó là điều quan trọng để hiểu được thế giới này vận hành như thế nào. Hãy để trẻ kéo đồ chơi xuyên qua thứ gì đó, chẳng hạn như qua chân ghế hoặc qua dây hộp làm thành hầm. Với người ngoài, nhìn như thể trẻ đang bay lượn như một cơn gió cuốn từ vật này qua vật khác, nhưng hoạt động điên cuồng này thực ra lại giúp não trẻ thu nạp được chính xác điều chúng cần để hiểu được thế giới của các mối quan hệ này.

"Con tôi sẽ đặt đồ xếp hình, núm vú giả và gấu bông của bé vào giỏ. Khi đứng, con sẽ nhặt đồ chơi ở dưới sàn và ném lên ghế. Con cũng sẽ nhét đồ vào xe đẩy qua các thanh chắn. Nếu đang ở trong xe đẩy, con sẽ ném văng mọi thứ ra ngoài. Con rất thích nhìn việc con đã làm. Con đúng là một tiểu quý đáng yêu."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 30

Cho con một kệ đồ hoặc một tủ cốc chén riêng, để con có thể ném hết đồ ra ngoài và bạn có thể dễ dàng dọn gọn lại. Hãy cho con một chiếc hộp để con có thể nhét đồ của mình vào. Lật úp chiếc hộp xuống, để con có thể đặt đồ *lên trên* mặt hộp. Hãy cho con được nhét đồ chơi *qua* thanh chắn của chiếc xe đẩy, hoặc ném văng hẳn ra ngoài. Đây là cách lý tưởng để đưa con vẫn chưa thích bò của bạn khám phá những mối quan hệ như *bên trong*, *bên ngoài*, *bên dưới* và *bên trên*.

Cách khác để con bạn chơi đùa, học hỏi về các mối quan hệ là ném, thả hoặc lật đồ. Trẻ có thể làm vậy để nhìn và nghe xem chuyện gì xảy ra. Có lẽ trẻ chỉ muốn xem một vật cụ thể nào đó vỡ ra thành từng mảnh như thế nào. Bạn có thể quan sát con thích

thú gõ gõ vào chồng tháp xếp hình, khiến nó đổ sập và bạn lại phải xếp lại. Trẻ sẽ rất thích thú khi được lật úp thùng đựng giấy vụn, úp bát ăn của con mèo, thả cốc sữa hoặc bát đựng ngũ cốc từ trên ghế cao, hoặc bất cứ hoạt động nào có thể gây lộn xộn.

Chăm sóc bé

Biên giới nhà của bạn thành nhà an toàn

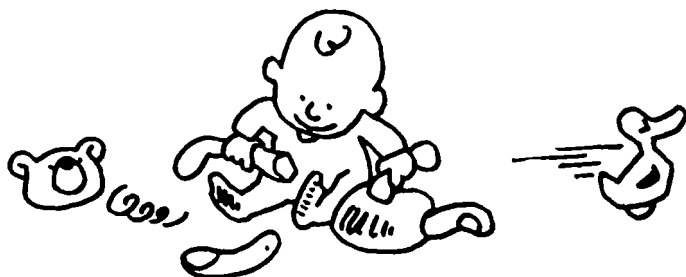
Hãy nhớ là con bạn có thể thích thú với những thứ có thể có hại tới bé. Con có thể nhét ngón tay, hoặc lưỡi vào bất cứ thứ gì có lỗ hoặc có rãnh, kể cả những thứ như ổ cắm điện, thiết bị điện, vòi nước và cà phê máy. Hoặc có thể nhặt và ăn những thứ nhỏ xíu mà con tìm thấy trên sàn. Phải luôn ở cạnh con bất cứ khi nào bạn để con tự do khám phá ngôi nhà mình đang ở.

"Ôi, con trai tôi cười thành tiếng khi tôi đánh rơi chiếc đĩa và nó vỡ vụn thành nhiều mảnh nhỏ. Tôi chưa bao giờ nhìn thấy con cười vui thế."

Mẹ của John, tuần thứ 30

Trong thế giới của các mối quan hệ, con bạn có thể khám phá ra rằng vật có thể bị vỡ, bị tách rời. Hãy cho trẻ một số vật có thiết kế đúng như thế – cốc lồng vào nhau, hoặc bát được buộc dây viền màu sáng. Trẻ sẽ giật và kéo mọi thứ được dính với đồ chơi hoặc đồ vật, chẳng hạn như nhãn mác, hình dán, mắt và mũi của thú ôm, bánh xe, chốt và cửa của ô tô đồ chơi.

Nhưng phải cẩn thận: Cúc trên quần áo, công tắc hoặc dây điện nổi từ thiết bị điện hay nắp chai lọ đều hấp dẫn trẻ và đều có thể tháo rời bất cứ khi nào có thể. Với con, chẳng có gì là giới hạn trong thế giới mới và thú vị này cả.

"Con trai tôi suốt ngày giật phăng tất ra."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 31

Nếu con bạn cực kỳ thích quan sát một vật biến mất trong một vật gì đó khác, hãy cho trẻ theo dõi hành động của bạn. Bạn có thể nghĩ nấu ăn là việc bình thường, nhưng với con, thật kỳ diệu khi nhìn thấy tất cả các nguyên liệu biến mất trong cùng một cái chảo. Nhưng cũng phải để mắt đến con, vì con có thể thử tự mình "biến mất".

"Con gái tôi thích nhìn con chó liếm sạch bát thức ăn của nó. Càng lại gần càng tốt. Với tôi, việc đó có vẻ nguy hiểm, vì với tất cả sự chú ý đó, con chó chỉ càng ăn nhanh hơn mà thôi. Và đột nhiên, con chó cũng có vẻ chú ý nhiều hơn tới con gái tôi khi con ăn. Con ngồi ăn ở bàn trên ghế cao, còn con chó ngồi ngay bên cạnh. Bạn biết sao không? Hóa ra là con bé thả các mẩu bánh mì xuống và xem con chó đớp bánh."

Mẹ của Laura, tuần thứ 31

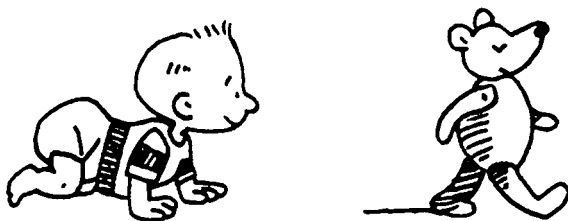

Đôi khi con bạn thích nhét một thứ vào trong một thứ khác. Nhưng đó chỉ là ngẫu nhiên thôi. Bé vẫn chưa thể phân biệt được các hình dạng và kích cỡ khác nhau.

"Con gái tôi thử khớp tất cả các thứ lại với nhau. Nhiều khi, kích thước thì đúng, nhưng hình dạng thì không. Con gần như không bao giờ xếp đúng được. Và nếu không xếp được, con sẽ nổi cáu."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 29

Con bạn có thích thú với món đồ chơi có thể phát ra tiếng động khi bé ấn vào, hoặc với một chiếc đàn piano đồ chơi tạo ra các nốt nhạc khi bé nhấn vào một phím nào đó không? Hãy để trẻ khám phá những thứ đó. Chúng cho trẻ biết mối quan hệ giữa hành động và kết quả. Nhưng phải cẩn thận, trẻ có thể dốc ngược một lọ sơn móng tay hoặc một lọ nước hoa, hay một chất nguy hiểm nào đó.

"Tôi lật ngược con thú bông để nó kêu gầm gừ. Sau đó, tôi đặt con gấu xuống sàn và con trai tôi liền bò ngay tới, xoay trái xoay phải cho tới khi con gấu cũng phát ra tiếng đó. Con thích thú tới mức cứ lật đi lật lại con gấu, và càng lúc càng lật nhanh hơn."

Mẹ của Paul, tuần thứ 33

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua việc sử dụng cơ thể

Trong cơ thể con, các bộ phận cơ thể cũng có mối quan hệ với nhau. Nếu không có sự nỗ lực của tất cả các cơ, mối quan hệ giữa các bộ phận khác nhau của bộ xương sẽ không còn nữa và chúng ta sẽ sụp đổ như một bao xương. Khoảng thời gian này, con bạn có thể bắt đầu thử tự ngồi lên, dựa vào những kỹ năng giữ thăng bằng của bé.

"Giờ con tôi có thể ngồi một mình mà không sợ mất thăng bằng. Tuần trước con vẫn chưa làm được như vậy. Đôi khi con còn với đồ chơi, giờ lên cao quá đầu bằng cả hai tay và sau đó là ném chúng đi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 28

Nếu con bạn vẫn chưa ngồi vững, hãy giúp bé. Hãy cố gắng xác định xem bạn có thể giúp con tự tin hơn bằng cách chơi các trò chơi giữ thăng bằng.

Một số em bé cũng thử đứng dậy. Nếu con bạn cũng vậy, bé sẽ giữ thăng bằng như thế nào? Hãy giúp con bạn khi bé chưa đứng vững, hoặc nếu bé sợ bị ngã. Hãy chơi trò giữ thăng bằng với con – những trò chơi này sẽ giúp con làm quen với tư thế đứng thẳng. Nhưng đừng bao giờ cố thúc con ngồi xuống hoặc đứng lên. Nếu bạn thúc con quá sớm so với ý muốn của con, bé có thể sẽ sợ sệt và bạn thậm chí còn có thể làm chậm tiến độ phát triển của con.

"Chúng tôi đã thử đặt con đứng trên bàn. Con đứng không vững chút nào, cú lắc lư như con rối bị giật

dây, nhìn cứ như sắp bỏ nhào xuống đất. Có lẽ con chưa sẵn sàng cho chuyện đó."

Mẹ của Steve, tuần thứ 31

Chỉ và chỉ khi bạn nhận thấy con bạn đặc biệt thích được đi, hãy giúp con. Giữ con thật chặt, vì khả năng giữ thăng bằng của con vẫn chưa tốt. Hãy chơi các trò chơi có thể giúp con làm quen với việc giữ thăng bằng, đặc biệt là khi con chuyển trọng tâm từ chân này sang chân kia. Không bao giờ cho con "đi bộ" hàng tiếng liền. Con sẽ không bao giờ học được nhanh hơn theo cách đó đâu. Con bạn sẽ không bắt đầu đi khi bé chưa sẵn sàng.

"Khi tôi nắm cả hai tay con, con sẽ bước đi gọn gàng. Con băng qua khe nhỏ giữa chiếc ghế và chiếc tivi khi con đứng. Con đi dọc theo bàn, đi vòng theo khúc quanh. Con đi khắp phòng, vừa đi vừa đẩy chiếc hộp giấy Pampers. Hôm qua, chiếc hộp trượt đi, và con đã tự mình đi được ba bước."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 34

Hãy nhớ là con bạn vẫn chưa có động lực nào để học bò hay học đi. Còn có rất nhiều hoạt động khác dạy cho trẻ những điều đáng biết. Với trẻ, lúc này những thứ đó còn quan trọng hơn.

Những em bé đã bước vào thế giới của những mối quan hệ cũng có thể bắt đầu hiểu được sự gắn kết giữa việc hai tay mình đang làm và có thể kiểm soát hai tay tốt hơn. Bằng cách này, trẻ có thể xử lý cả hai (tay) cùng một lúc. Nếu bạn thấy con mình sử dụng cả hai tay cùng một lúc, hãy khuyến khích con tiếp tục. Hãy để con cầm một món đồ chơi bằng tay này hoặc tay kia và chuyển từ tay này sang tay kia. Hoặc để con thực hiện động tác chuyển tay này mà không có đồ chơi, để con có thể vỗ hai tay vào nhau. Hãy

để con áp đồ chơi vào tường hoặc xuống sàn nhà. Và hãy để con thả cả hai món đồ chơi cùng một lúc, sau đó lại nhặt chúng lên.

Nếu con bạn cố gắng làm chủ một hành động kết hợp giữa hai ngón tay – chẳng hạn như giữa ngón cái và ngón trỏ – có nghĩa là con đang thử nghiệm mối quan hệ giữa hai ngón tay đó. Trong quá trình đó, trẻ còn bận rộn “sáng tạo” ra một công cụ mới, kiểu kẹp càng cua, để có thể sử dụng ngay lập tức. Trẻ có thể học cách cầm những vật cực kỳ nhỏ, chẳng hạn như sợi chỉ ở tấm thảm. Trẻ cũng có thể học cách nhặt một cọng cỏ, hoặc cũng có thể thấy thích thú với việc chạm và cảm nhận tất cả các kiểu bề mặt bằng ngón tay của mình. Và trẻ cũng có thể rất vui khi được khám phá mọi chi tiết của những vật cực nhỏ.

Những bước đi đầu tiên

Một khi con bạn đã học được “mánh” tiếp nhận và thí nghiệm với các mối quan hệ, bé sẽ có thể hiểu được đi là gì, nhưng hiểu không có nghĩa là bé đã thực sự đi được. Để thực sự bắt đầu đi, trẻ phải tự chọn. Và ngay cả khi đã chọn, trẻ cũng có thể không thành công vì cơ thể trẻ vẫn còn chưa sẵn sàng. Con bạn – ở tầm tuổi này – sẽ không học cách đi nếu tỉ lệ giữa trọng lượng của xương, cơ và độ dài chân tay so với thân mình của bé vẫn chưa đạt một mức nhất định. Nếu con bạn vẫn thích thú với thứ gì đó khác – chẳng hạn như lời nói, âm thanh và âm nhạc – thì đơn giản là sẽ chẳng còn mấy thời gian cho việc tập đi. Trẻ không thể làm mọi việc cùng một lúc được.

"Con trai tôi kiểm tra khắp lượt căn phòng và vớ những thứ nhỏ xíu hoặc những mẩu vụn bé tí ở trên sàn, kẹp chúng ở giữa ngón cái và ngón trỏ, rồi nhét vào miệng. Thực sự là tôi phải để ý rất kỹ đến con để

con không nuốt phải thứ gì sắc nhọn. Giờ tôi để con tự ăn những mẩu bánh mì nhỏ. Lúc đầu, con cứ đút ngón tay cái vào miệng chứ không phải mẩu bánh mì mà con đang cầm giữa hai ngón tay. Nhưng giờ con đã tiến bộ rồi."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 32

Giúp con khám phá thế giới thông qua ngôn ngữ và âm nhạc

Những em bé đặc biệt nhạy cảm với âm thanh và cử chỉ/ điệu bộ trong quá khứ có thể bắt đầu hiểu được mối liên hệ giữa những câu nói ngắn gọn và ý nghĩa của những câu nói đó, hoặc những cử chỉ/ điệu bộ cụ thể cũng như ý nghĩa của chúng khi chúng bước vào thế giới của những mối quan hệ. Trên thực tế, chúng thậm chí còn có thể tạo mối liên kết giữa những từ và những cử chỉ đi kèm. Nhưng bạn sẽ nhanh chóng nhận ra là những em bé này chỉ có thể hiểu được những điều đó trong môi trường xung quanh chúng, hoặc như một phần của lịch trình quen thuộc với chúng. Nếu bạn nói những câu tương tự như trong bảng ghi âm ở một nơi xa lạ, trẻ sẽ không thể hiểu được. Kỹ năng đó sẽ không phát triển cho tới mãi sau này.

Nếu con bạn thích chơi với từ ngữ và cử chỉ/ điệu bộ, hãy sử dụng điều đó như một lợi thế của trẻ. Có một số điều bạn có thể làm để giúp con hiểu được bạn đang nói gì. Hãy sử dụng những câu nói ngắn với cử chỉ/ điệu bộ rõ ràng, dứt khoát. Hãy giải thích những việc bạn đang làm. Hãy cho con nhìn, cảm nhận, ngửi và thậm chí là cả nếm những thứ bạn đang nhắc đến. Con có thể hiểu được nhiều hơn bạn tưởng đấy.

Từ đầu tiên con nói

Khi con đã có khả năng tiếp nhận và thử nghiệm các mối quan hệ, bé có thể phát hiện ra từ đầu tiên của mình. Tuy nhiên, điều đó không có nghĩa là bé sẽ bắt đầu nói được. Độ tuổi mà trẻ bắt đầu nói được có thể rất khác nhau. Vì thế đừng lo lắng nếu con nói chậm hơn (so với trẻ khác) vài tháng. Hầu hết các em bé đều bắt đầu nói được những từ đầu tiên trong khoảng từ 10 đến 11 tháng.

Nếu con vẫn còn ám ảnh với thứ gì khác, như bò hoặc đứng, thì bé sẽ chẳng còn mấy thời gian cho việc học nói. Bé không thể làm mọi thứ cùng một lúc được.

"Có lần, tôi đã bảo con nhìn con thỏ, và con hiểu ý của tôi. Con lắng nghe rất chăm chú."

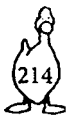
Mẹ của Paul, tuần thứ 26

Nếu con cố gắng nói hoặc hỏi điều gì đó bằng lời hoặc cử chỉ/ điệu bộ, phải chắc chắn là bạn sẽ cho trẻ biết mình hồi hộp, phấn khích với khả năng của trẻ ra sao. Hãy nói và ra dấu cho trẻ biết. Cách tốt nhất để dạy con nói là tự mình nói chuyện với con thật nhiều. Hãy gọi tên tất cả những thứ, những việc thường nhật. Hãy hỏi trẻ những câu hỏi, kiểu như: "Con có thích ăn bánh mì không?" khi bạn đặt đĩa của con xuống. Hãy cho con nghe những khúc hát ru và hát cho con nghe. Nói một cách ngắn gọn, hãy làm sao cho việc trò chuyện trở nên cuốn hút.

"Bất cứ khi nào con trai tôi muốn làm việc gì đó, con sẽ đặt tay vào đó và nhìn tôi. Cứ như thể con đang cố gắng hỏi: 'Có được không mẹ?' Con cũng hiểu được từ 'không'. Tất nhiên, điều đó không khiến con dừng lại, nhưng con biết từ đó có nghĩa là gì."

Mẹ của Bob, tuần thứ 32

"Con trai tôi gật đầu và nói được một số âm nhất định. Nếu tôi bắt chước con, con sẽ cười thả ga."

Mẹ của Paul, tuần thứ 28

Nếu con bạn thích âm nhạc, hãy hát, múa và vỗ tay cùng với con. Bằng cách này, con bạn có thể luyện tập sử dụng lời nói và cử chỉ. Nếu không biết nhiều bài hát trẻ em, bạn có thể mua một đĩa nhạc cho con.

"Bất cứ khi nào con gái tôi nghe thấy tiếng nhạc hoặc tôi bắt đầu hát, con bé lại cười rung cả rốn."

Mẹ của Eve, tuần thứ 32

Thúc đẩy tiến trình bằng cách gia tăng kỳ vọng

Dù con bạn mới biết thêm điều gì, bạn cũng không được đòi hỏi con thêm hoặc bớt. Việc bỏ những thói quen cũ và đặt ra những nguyên tắc mới là một phần của quá trình phát triển kỹ năng mới. Khi bạn học những kỹ năng mới, con bạn có thể rất khó chịu. Đó là vì cách làm cũng như những nguyên tắc cư xử cũ không còn phù hợp với sự phát triển hiện tại của trẻ. Cả mẹ và bé đều phải thương thảo lại những nguyên tắc mới để lập lại hòa bình và ổn định.

Ban đầu, cha mẹ có thể lo lắng khi con bước vào một giai đoạn nặng nề mới. Họ có thể bức bối khi khám phá ra chẳng có vấn đề gì với con mình, ngược lại, thực tế là con còn chuẩn bị sẵn sàng để trở nên độc lập hơn. Đó chính là khi cha mẹ bắt đầu đòi hỏi con phải làm những việc mà họ nghĩ là con có thể làm được rồi. Nghĩa là, họ đang thúc đẩy tiến trình.

"Tôi vẫn luôn đu đưa để ru con ngủ khi cho con ti mẹ. Nhưng giờ điều đó khiến tôi thấy khó chịu. Tôi có cảm giác con đã đủ lớn để có thể đi ngủ luôn được. Chồng tôi cũng thích đặt con lên giường, nhưng giờ đó không còn là vấn đề nữa. Và bạn chẳng thể biết, một lúc nào đó, sẽ có ai đó làm được việc đó. Tôi đã bắt đầu cho con làm quen với việc đi ngủ luôn mà không cần ru, một lần một ngày. Nhưng rõ ràng là con không thích thế."

Mẹ của Matt, tuần thứ 31

Cũng giống như các bà mẹ thường bực bội vì con cứ muốn được vỗ về mới chịu ngủ, có ít nhất ba tình huống khác cũng khiến bạn cảm nhận được sự khó chịu của trẻ: giờ ăn, đòi chơi đồ không được chơi và thiếu kiên nhẫn.

Ở tầm tuổi này, nhiều em bé trở nên khó chịu với đồ ăn, trong khi trước đây trẻ vẫn thích bất cứ thứ gì chúng giật được từ miệng bạn. Trong thế giới của các mối quan hệ, nhiều em bé bắt đầu nhận ra là có những đồ ăn ngon hơn hẳn những đồ ăn khác. Vậy thì tại sao lại không chọn đồ ngon hơn chứ? Ban đầu, các bà mẹ có thể nghĩ điều này thật nực cười. Tuy nhiên, chẳng mấy chốc mà hầu hết các bà mẹ đều cảm thấy khó chịu vì con họ trở nên "khó ở, quấy khóc". Họ băn khoăn không hiểu con họ đã nạp đủ dưỡng chất chưa. Họ sẽ cố để làm sao nhăng đưa con đang nhè nhẹ của mình để có thể dứt được thìa thức ăn vào miệng con đúng lúc con không ngờ nhất. Hoặc họ sẽ bận rộn cả ngày để chế biến thức ăn cho con.

Đừng làm như vậy. Những em bé cứng đầu thường sẽ càng kháng cự hơn nữa thứ mà chúng vẫn bị ép ăn. Và bà mẹ hay lo lắng sẽ phản ứng lại. Vậy là bữa ăn trở thành một cuộc chiến.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những trò chơi và hoạt động tốt nhất cho việc khám phá thế giới của các mối quan hệ của con bạn. Dù bạn chọn trò chơi nào thì ngôn ngữ lúc này cũng có thể trở thành một phần quan trọng trong các trò chơi của bạn.

TRÒ CHƠI Ú ÒA VÀ TRÒN TÌM

Đây là hai trò chơi phổ biến nhất ở tầm tuổi này. Trò chơi có rất nhiều biến thể khác nhau.

Ú ÒA BẰNG KHĂN TAY

Đặt một chiếc khăn tay lên đầu và xem con bạn kéo nó xuống như thế nào. Hãy hỏi “Mẹ đâu rồi nhi?”. Con bạn sẽ biết là bạn vẫn còn ở đó, vì bé vẫn có thể nghe thấy tiếng bạn. Nếu con không thử kéo chiếc khăn xuống, hãy cầm tay con và cùng con kéo xuống. Hãy nói “òà” khi bạn “xuất hiện” trở lại.

BIẾN THỂ CỦA TRÒ Ú ÒA

Lấy hai tay che mặt lại, hoặc lấy một tờ báo hay một quyển sách đặt vào giữa bạn và con. Trẻ chắc chắn sẽ thích khi bạn xuất hiện trở lại sau một cái cây hoặc ở dưới gầm bàn. Suy cho cùng, chúng vẫn có thể nhìn được vài phần cơ thể bạn mà.

Hoặc hãy trốn ở một nơi dễ tìm, chẳng hạn như trốn sau rèm cửa. Bằng cách này, trẻ có thể theo dõi chuyển động của tấm rèm. Phải chắc chắn là con nhìn thấy bạn biến mất. Chẳng hạn, hãy nói với con là bạn chuẩn bị đi trốn (với những bé chưa biết bò), hoặc hãy bảo con đi tìm bạn (với những bé đã biết bò). Nếu bé không theo dõi bạn hoặc bị điều gì đó làm cho sao nhãng, hãy gọi bé. Thi thoảng cũng có thể thử chơi trò này khi mở cửa. Điều này sẽ dạy trẻ biết sau rời đi sẽ là trở lại. Hãy thưởng cho con mỗi khi con cố gắng để tìm được bạn. Hãy nhắc bóng con lên hoặc âu yếm con – bắt cứ điều gì mà con thích nhất.

CON ĐAU RỒI?

Rất nhiều em bé khám phá ra là chúng có thể tự trườn sau hoặc dưới thứ gì đó. Chúng thường bắt đầu với một miếng vải hoặc quần áo khi được mẹ thay đồ cho. Hãy tận dụng bất cứ cơ hội nào có thể để biến nó thành trò chơi một khi con bạn đã bắt đầu. Bằng cách này, con sẽ học được là con cũng có thể “chi đạo”, làm đầu trò.

GIẤU ĐỒ CHƠI

Thử giấu đồ chơi dưới chân. Phái chắc chắn là bạn dùng thứ mà trẻ thích và sẽ để ý. Hãy chỉ cho trẻ thấy cách và nơi bạn giấu đồ. Những lần đầu, giấu sao cho trẻ dễ tìm thấy. Phái chắc chắn là trẻ vẫn có thể nhìn thấy một phần của món đồ chơi.

GIẤU ĐỒ CHƠI TRONG CHẬU TẮM

Hãy sử dụng bọt trong chậu nước tắm để bày trò cho con chơi cùng. Thỉnh thoảng có thể giấu đồ chơi vào trong đồng bọt đó và báo con đi tìm. Nếu con đã biết thổi, hãy để con thổi bọt. Hoặc đưa cho con một ống hút và báo con thổi qua đó.

TRÒ CHƠI THỦ THÌ

Bạn có thể khiến việc nói chuyện trở nên hấp dẫn bằng cách nói chuyện với con thường xuyên hơn, lắng nghe con và đọc sách cùng với con và chơi các trò chơi thủ thi, hát hò với con.

CÙNG XEM SÁCH ẢNH

Đặt con vào lòng – con thường thích thế nhất. Hãy để con chọn cuốn sách muốn xem cùng bạn. Hãy gọi tên bất cứ thứ gì con bạn nhìn vào. Nếu cuốn sách có hình các con vật, hãy bắt chước tiếng của các con vật ấy. Trẻ thường thích nghe và bắt chước tiếng gâu gâu, meo meo và quạc quạc. Hãy để con tự giờ trang sách nếu con muốn.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này (tiếp)

TRÒ THỦ THÍ

Hầu hết các em bé đều thích những âm thanh hoặc những lời nói được thì thầm vào tai chúng. Thổi phù vào tai trẻ, khiến trẻ nhột nhột, cũng rất thú vị, có lẽ là vì lúc này trẻ đã có thể hiểu được thổi có nghĩa là gì.

TRÒ CHƠI HÁT HÒ VÀ CHUYỂN ĐỘNG

Những trò chơi này có thể được dùng để khuyến khích con hát và trò chuyện. Chúng cũng là những bài tập giúp trẻ cảm nhận được sự thăng bằng.

NGỰA PHI, NGỰA PHI

Đặt con lên đầu gối bạn sao cho bé ngồi thẳng và quay mặt về phía bạn. Đỡ con bằng cách giữ hai tay con và nâng con lên xuống từ từ, vừa nâng vừa hát:

Ngựa phi, ngựa phi, ngựa ngựa phi

Ngựa phi, ngựa phi, ngựa ngựa phi

Ngựa phi, ngựa phi, ngựa ngựa phi

Tiền lên, tiền lên, tới xứ thần tiên.

ĐÂY LÀ CÁCH PHỤ NỮ CƯỚI NGỰA

Đặt con lên đầu gối bạn sao cho bé ngồi thẳng và quay mặt về phía bạn. Đỡ con bằng cách giữ hai tay con và hát bài hát sau:

Đây là cách phụ nữ cưới ngựa

Phụ nữ cưới ngựa

Phụ nữ cưới ngựa

Đây là cách phụ nữ cưới ngựa

Nhanh thật nhanh.

(Hát chậm và nghiêm trang, vừa hát vừa nâng con lên, hạ con xuống.)

Đây là cách đàn ông cưới ngựa

Đàn ông cưỡi ngựa

Đàn ông cưỡi ngựa

Đây là cách đàn ông cưỡi ngựa

Nhanh thật nhanh.

(Hát nhanh hơn, và đưa con lên, hạ con xuống nhanh hơn.)

Đây là cách nông dân cưỡi ngựa

Nông dân cưỡi ngựa

Nông dân cưỡi ngựa

Đây là cách nông dân cưỡi ngựa

Nhanh thật nhanh.

(Hát kiểu mệt mỏi, và nâng con lên, hạ con xuống và đưa con sang cả hai bên.)

LỘP CỘP, LỘP CỘP

NGÃ NHÀO XUỐNG AO

(“Ngã nhào” bắt ngờ. Dạng hai đầu gối của bạn ra và để trẻ “ngã” xuống giữa hai đầu gối bạn.)

TRÒ CHƠI GIỮ THĂNG BẰNG

Rất nhiều trò chơi vừa chơi vừa hát – giống như những trò chơi trên – là những trò chơi giữ thăng bằng. Dưới đây là một số trò chơi khác nữa.

TRÒ CHƠI NGỒI

Ngồi thoải mái. Đặt con lên đầu gối của bạn. Giữ hai tay con và từ từ di chuyển con từ trái sang phải để con thay đổi trọng lượng từ hông này sang hông kia. Cũng có thể thử cho con dựa về phía trước hoặc phía sau. Trẻ thường thấy phấn khích với việc được ngửa ra sau hơn. Bạn cũng có thể di chuyển theo các vòng tròn lớn, nhỏ, hoặc sang trái chệch về phía sau, hoặc sang bên phải tiến về đằng trước. Hãy tự điều chỉnh cho phù hợp với con. Cử động, di chuyển chỉ được kích thích vừa đủ để trẻ cảm thấy muốn

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này (tiếp)

tự mình tìm kiếm sự thăng bằng. Bạn cũng có thể đu đưa con giống như quả lắc đồng hồ trong khi hát tích tắc, tích tắc theo mỗi nhịp đu đưa.

TRÒ CHƠI ĐÚNG

Quý xuống sàn theo cách thoải mái, dễ chịu và để con đứng phía trước bạn, bạn đỡ hông hoặc tay con và từ từ di chuyển con từ trái sang phải, để con chuyển trọng lượng cơ thể từ chân này sang chân kia. Làm đúng như vậy ở một địa điểm khác sao cho sức nặng cơ thể con chuyển từ sau về trước. Hãy điều chỉnh tư thế của bạn cho phù hợp với con. Chỉ được kích thích vừa đủ để trẻ cảm thấy muốn tự mình tìm lại sự cân bằng.

TRÒ CHƠI MÁY BAY

Giữ chặt con, nâng con lên và cho con “bay” khắp phòng. Hãy cho con cất cánh và hạ cánh. Hãy rê trái và rê phải. Hãy bay theo vòng tròn nhỏ, bay theo đường thẳng và bay giạt lùi về phía sau. Hãy thay đổi hướng và tốc độ càng nhiều càng tốt. Nếu con bạn thích trò này, hãy để con “hạ cánh” theo kiểu chúc đầu xuống. Thông thường, con bạn sẽ tận hưởng cả chuyển bay cùng với những tiếng vù vù, o o hoặc tiếng kêu thất thanh. Càng để ý đến phản ứng của con, bạn càng có thể dễ dàng điều chỉnh trò chơi cho phù hợp với con.

CHO CON TRỒNG CÂY CHUỐI

Hầu hết những em bé thích vận động thường thích trò cưỡi ngựa và trồng cây chuối. Tuy nhiên, đa số trẻ đều thấy sợ hoặc căng thẳng khi được đứng độc ngược như vậy. Chỉ chơi trò này nếu con bạn thích. Đó là một bài tập tốt cho sức khỏe của con. Hãy nhớ đỡ toàn bộ cơ thể con khi bạn độc ngược con như vậy.

NHỮNG TRÒ CHƠI CÙNG ĐỒ CHƠI

Lúc này, những món đồ chơi “tốt nhất” chính là tất cả những thứ mà con bạn có thể tìm thấy xung quanh nhà. Trò chơi được yêu thích nhất là dọn

tủ đựng chén bát và dọn các kệ để đồ, thả đồ từ trên cao xuống hoặc ném đồ đi.

TRÒ CHƠI TỦ ĐỂ CỐC CHÉN CỦA RIÊNG BÉ

Hãy dành một tủ để cốc chén riêng cho con và đặt vào đó những đồ mà con thấy cực kỳ cuốn hút. Thường thì đó sẽ chỉ là những chiếc hộp không, khay đựng trứng không, lõi giấy vệ sinh, đĩa nhựa và những chiếc bình nhựa có nắp, bên trong có thứ gì đó để trẻ lắc được. Hãy nhớ thêm vào đó những đồ mà trẻ có thể dùng để tạo ra tiếng động, chẳng hạn như cái chào, thìa gỗ và một chùm chìa khóa cũ.

TRÒ CHƠI THẢ ĐỒ

Một số em bé thích nghe tiếng động khi thả đồ xuống đất. Nếu con thích, bạn có thể bày trò cho con chơi bằng cách đặt con ngồi lên một chiếc ghế cao và đặt một khay bằng kim loại xuống sàn. Đưa cho con những miếng xếp hình và chỉ cho con cách thả chúng xuống sao cho chúng rơi vào chiếc khay đặt dưới đất tạo thành những tiếng coong coong thú vị.

NHỮNG TRÒ CHƠI NGOÀI TRỜI

Trẻ thích ngồi ở ghế ngồi cho bé đi xe đạp, ở xe đẩy hoặc ở trong địu. Thi thoảng hãy dừng lại để chỉ cho con những thứ hay ho dọc đường đi và nói cho con biết thứ con đang nhìn thấy là gì.

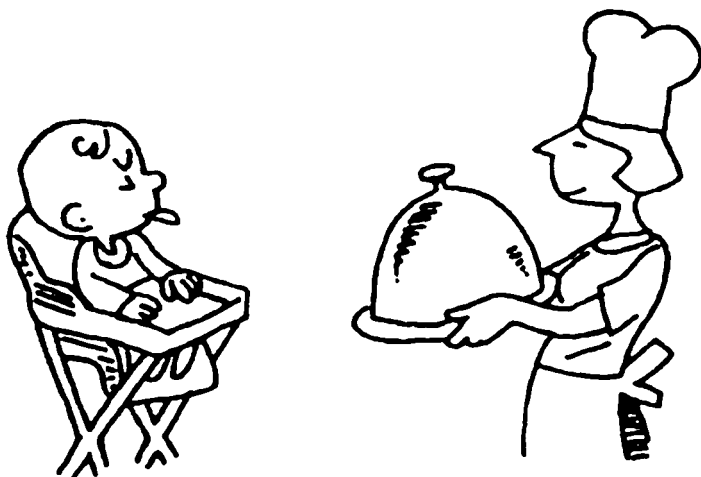
BỂ BƠI CHO TRÉ EM

Nhiều em bé thích chơi đùa trong nước. Một số bể bơi có bể nước ấm dành cho trẻ nhỏ và một khoảng thời gian đặc biệt dành cho cha mẹ và trẻ nhỏ chơi đùa trong nước.

TRANG TRẠI DÀNH CHO TRÉ EM

Một chuyến đi đến trang trại hoặc hồ nuôi vịt dành cho trẻ em tham quan sẽ đặc biệt thú vị đối với con. Bé có thể nhìn thấy các con vật giống như trong sách ảnh của bé. Bé sẽ thích nhìn những con vật đó lắc lư, đi lại hoặc bay nhảy. Và bé sẽ đặc biệt thích được cho các con vật ăn và nhìn chúng ăn.

Hãy dừng lại. Bạn không thể bắt con nuốt được, thế nên đừng thử. Nếu thử, bạn có thể chỉ khiến trẻ thêm ghét bất cứ việc gì liên quan đến đồ ăn. Hãy áp dụng những chiến thuật khác nhau và tận dụng những kỹ năng mới mà con có thể học được lúc này. Lúc này trẻ có thể cố nắm vật gì đó bằng ngón cái và ngón trỏ, nhưng trẻ vẫn cần phải luyện tập rất nhiều, vì thế sẽ tốt cho việc điều phối của trẻ nếu để trẻ tự ăn. Trẻ ở tuổi này cũng thích được tự đưa ra quyết định và việc được tự ăn sẽ giúp hoạt động ăn uống trở nên thú vị hơn. Hãy sử dụng những kỹ năng mới này vì lợi ích của chính trẻ. Khi tự bốc thức ăn, trẻ có thể có tâm trạng tốt hơn và sẽ để cho bạn dứt cho ăn. Việc bốc ăn đó có thể bẩn, nhưng dù sao thì cũng cứ khuyến khích trẻ. Hãy đặt hai miếng thức ăn vào đĩa của bé, để bé bận bịu với việc bốc đồ ăn. Thường thì sẽ dễ dàng cho trẻ ăn vào những lúc như thế hơn.

Bạn cũng có thể khiến việc ăn uống trở nên thú vị hơn bằng cách cho trẻ ăn ở trước gương. Bằng cách này, trẻ có thể quan sát bạn dứt thìa thức ăn vào miệng trẻ và miệng bạn. Đừng lo lắng nếu cách này không phát huy tác dụng trong lần đầu tiên. Nhiều em bé gặp rắc rối về vấn đề ăn uống và chúng đã vượt qua được bằng cách này.

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những thứ và những đồ chơi phù hợp với những kỹ năng mà con bạn đang phát triển trong quá trình khám phá thế giới của những mối quan hệ.

- Một tủ hoặc một kệ để cốc chén riêng dành cho con
- Cửa (nhớ để ý các ngón tay con)
- Hộp bìa cứng các loại, cũng có thể dùng các khay đựng trứng không
- Thìa bằng gỗ
- Bộ cốc hình tròn xếp chồng vào nhau
- Xếp hình bằng gỗ
- Bóng (đủ nhẹ để lăn được)
- Sách ảnh
- Sách tranh
- CD các bài hát dành cho trẻ em
- Đồ chơi dùng khi tắm: những đồ có thể đổ đầy hoặc đổ hết ra, chẳng hạn như bình nhựa, cốc nhựa, dây nhựa, phểu, can nhựa
- Ô tô đồ chơi bánh xoay được và cửa mở được
- Đồ ôm có thể phát ra tiếng động khi bị lật úp lại
- Đồ chơi kêu chít chít
- Trống
- Đàn piano đồ chơi
- Điện thoại đồ chơi

Quan trọng là phải để xa hoặc cẩn thận với những ổ cắm điện, dây điện, chìa khóa, cầu thang, chai lọ (chẳng hạn như lọ nước hoa, lọ sơn móng tay hoặc lọ nước tẩy móng tay), các tuýp kem đánh răng và kem chống côn trùng đốt, các thiết bị âm thanh, điều khiển từ xa, bộ ti vi, cây còi, giò đựng giấy bỏ đi, thùng rác, đồng hồ báo thức và đồng hồ nói chung.

Cuối cùng, một số thói quen ăn uống bị một số bà mẹ cho là khó chịu, trong khi số khác lại nhìn nhận đó là những thói quen hoàn toàn bình thường.

"Điều khiến tôi thực sự khó chịu là mỗi lần cắn tay, con lại muốn hút ngón cái vào miệng. Tôi không cho phép con làm như thế! Hơi bực mình!"

Mẹ của Ashley, tuần thứ 29

Lúc này trẻ đang trong quá trình học những kỹ năng mới, nhiều bà mẹ lại thường cấm đoán con làm việc này việc kia. Một em bé đã biết bò thường sẽ đặc biệt thích khám phá đồ đạc của bạn. Suy cho cùng, niềm vui của con hoàn toàn không giống với niềm vui của bạn. Thế nên hãy cố gắng làm bất cứ thứ gì có thể để cuộc sống trở nên dễ dàng hơn với cả bạn và con. Hãy cố gắng ngăn chặn điều bạn không thể cho phép và giúp trẻ với những hoạt động mà trẻ thích. Trên hết, hãy nhớ rằng bạn không phải là bà mẹ duy nhất gặp phải vấn đề này.

"Tôi thường phải cấm con động vào một số đồ. Con gái tôi thường nghịch hết thứ này đến thứ khác. Mục tiêu yêu thích của con là kệ đồ rượu, video, dụng cụ có đầu nhọn, tủ để cốc chén và giày dép. Một sở thích khác nữa của con là bẻ cây, đào cây và ăn đồ ăn dành cho mèo. Tôi cảnh cáo con không xuể. Vì thế thi thoảng, tôi lại phải tát vào tay con khi cảm thấy con đã đi quá xa."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 31

Con bạn không học được bất cứ điều gì khi bị tát vào tay "cho biết". Quan trọng hơn, đánh trẻ là điều không thể chấp

nhận được, kể cả đó chỉ là một cái tết nhẹ mang tính cảnh cáo vào tay. Tốt hơn hết là đưa con tránh xa những thứ con không được phép chạm vào. Và nói “không” một cách rõ ràng khi con làm việc gì đó trái với nguyên tắc của bạn. Sau bước nhảy vọt này, trẻ có thể rất nóng vội, thiếu kiên nhẫn. Có thể vì vài lý do. Trẻ có thể không muốn phải chờ đồ ăn. Trẻ có thể nổi cáu nếu món đồ chơi không chịu “cư xử” như cách chúng muốn. Hoặc nếu có gì đó bị cấm. Hoặc nếu mẹ không nhanh chóng chú ý đến chúng. Đáng tiếc là trẻ thường hiểu điều chúng muốn có hoặc muốn đạt được, nhưng chúng không hiểu tại sao mẹ lại không cho phép, hoặc tại sao chúng lại không thể có thứ đó ngay được. Điều này khiến trẻ khó chịu, vì thế, cần phải hiểu, nhưng cũng cần phải xem bạn có thể làm gì để chấm dứt vấn đề “con muốn có nó ngay lập tức” này.

“Con gái tôi trở nên cực kỳ nôn nóng. Con muốn có mọi thứ, và con sẽ khó chịu nếu không thể với được cái gì hoặc khi tôi nói với con ‘Không được’. Sau đó con sẽ bắt đầu kêu gào. Điều đó khiến tôi khó chịu, và cho rằng con làm thế chỉ vì tôi cũng làm thế. Con thường dễ chịu với người trông trẻ hơn.”

Mẹ của Laura, tuần thứ 31

Sau bước nhảy vọt

Trong khoảng từ tuần thứ 30 đến 35, một giai đoạn tương đối dễ chịu lại bắt đầu. Bất cứ lúc nào trong khoảng từ một đến ba tuần sau đó, bạn sẽ phải ngưỡng mộ trẻ vì sự vui vẻ, độc lập và sự tiến bộ của trẻ.

"Con gái tôi càng lúc càng ít xấu hổ. Con bé cười rất nhiều. Và con bé rất giỏi làm cho mình bận rộn. Con bé lại trở nên hoạt bát và đáng yêu. Thực ra, tôi bắt đầu nhận ra sự thay đổi này từ tuần trước, nhưng có vẻ như điều đó vẫn đang tiếp diễn."

Mẹ của Nina, tuần thứ 33

"Con gái tôi rõ ràng đã lớn hơn và trưởng thành hơn. Con phản ứng với mọi việc chúng tôi làm. Con quan sát mọi thứ. Và con muốn có bất cứ thứ gì mà chúng tôi có. Có thể nói con muốn trở thành một phần của thế giới."

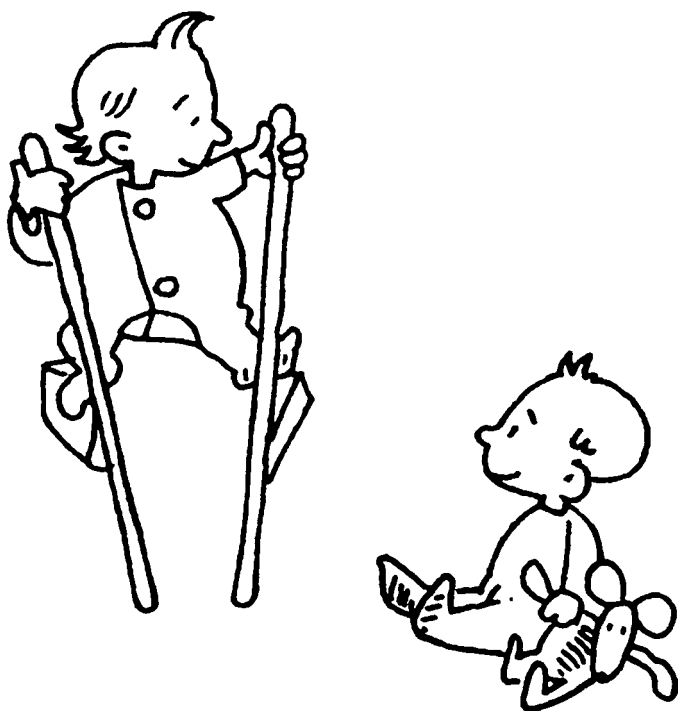
Mẹ của Ashley, tuần thứ 34

"Tuần này thật sự là một tuần dễ chịu. Con tôi lại vui vẻ và tự bày trò chơi với các đồ chơi của bé. Mọi thứ ở nhà trẻ cũng ổn. Con thân thiện với các bạn khác. Con đã trở thành một em bé dễ thương và lớn hơn một chút rồi."

Mẹ của Bob, tuần thứ 32

Chương 8

**Tuần khủng hoảng 37:
Thế giới của các phạm trù**

Vào khoảng tuần thứ 37 (hoặc trong khoảng từ tuần thứ 36 đến 40), bạn có thể nhận thấy con bạn đang nỗ lực làm những việc mới. Ở tầm tuổi này, những khám phá của con thường có vẻ có phương pháp hẳn hoi. Chẳng hạn, bạn có thể thấy con nhặt miếng thịt rơi trên sàn lên và chăm chú kiểm tra miếng thịt bằng ngón cái và ngón trỏ. Hoặc “anh chàng đầu bếp” tí hon có thể sắp xếp lại thức ăn trong đĩa của mình bằng cách kiểm tra xem quả chuối bị ép hoặc rau chân vịt bị nát như thế nào dưới những ngón tay nhỏ xinh của mình. Trẻ sẽ có biểu hiện nghiêm túc, tập trung cao nhất khi thực hiện những kiểm nghiệm này. Trên thực tế, những cuộc điều tra, kiểm nghiệm chính là thể – chúng có tác dụng giúp “nhà nghiên cứu trẻ” bắt đầu phân loại thế giới.

Lúc này con bạn có thể nhận ra một số vật dụng, cảm giác, con vật và con người thuộc về những nhóm hoặc những phạm trù khác nhau. Chẳng hạn, một quả chuối, có mùi vị và đem lại cảm nhận khác so với rau chân vịt, nhưng cả hai đều là đồ ăn. Đây là điểm khác biệt và điểm tương đồng quan trọng dùng để phân loại. Bước nhảy vọt vào thế giới của các phạm trù sẽ ảnh hưởng tới mọi giác quan – nghe, nhìn, ngửi, nếm và sờ. Con bạn cũng sẽ học thêm nhiều về cảm xúc của bản thân và của người khác. Các kỹ năng liên quan đến ngôn ngữ cũng sẽ phát triển. Con bạn có thể vẫn chưa tự mình sử dụng ngôn ngữ được, nhưng bé sẽ hiểu được nhiều hơn.

Cũng như tất cả những thay đổi trước, sự xuất hiện của những khái niệm mới này sẽ bắt đầu đảo lộn hoàn toàn thế giới của con bạn. Sóng não của trẻ cho thấy lại có sự thay đổi lớn trong khoảng thời gian này. Những thay đổi này sẽ bắt đầu thay đổi cách con bạn tiếp nhận thế giới của bé – lúc đầu con sẽ khó chịu với điều này. Bạn có thể biết giai đoạn nặng nề sẽ bắt đầu ở khoảng tuần thứ 34, hoặc trong khoảng từ tuần thứ 32 đến 37.

Giai đoạn nặng nề này thường sẽ kéo dài trong khoảng 4 tuần, nhưng cũng có thể là từ 3 đến 6 tuần. Khi con bạn bước vào giai đoạn nặng nề này, hãy chú ý xem bé có đang cố thực hiện kỹ năng mới nào không.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nặng nề) của bước nhảy vọt vào thế giới của “các phạm trù” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu vào khoảng từ tuần thứ 34. Hầu hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 37 sau khi sinh. Ý niệm ban đầu về thế giới của các phạm trù đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những khái niệm mang tính toàn cầu, chẳng hạn như khái niệm “con vật”. Tuy nhiên, những phạm trù đầu tiên được học thông qua trải nghiệm thời gian thực, phản hồi - điều chỉnh, thử và sai khi so sánh các vật với nhau và nhận biết những điểm tương đồng giữa các vật trong cùng một phạm trù và sự khác nhau giữa các phạm trù. Do đó, có thể có sự cách biệt vài tuần hoặc thậm chí là cả tháng giữa hai em bé khi tiếp nhận một khái niệm cụ thể nào đó. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Dấu hiệu nặng nề của tuần này

Khi chuẩn bị bước vào thế giới của các phạm trù, tất cả các em bé đều sẽ dễ khóc hơn so với vài tuần trước đó. Với các bà mẹ, trẻ có vẻ nhõng nhẽo, mè nheo, xấu tính, khó ở, không hài lòng, không thể kiểm soát được, mệt mỏi hoặc thiếu kiên nhẫn. Tất cả những dấu hiệu này đều dễ hiểu.

Đưa con bé bỏng của bạn lúc này đang phải chịu áp lực lớn vì từ bước nhảy vọt lần trước, bé đã biết bạn có thể bỏ đi bất cứ

lúc nào bạn muốn và để bé lại một mình. Lúc đầu, hầu hết các em bé đều khó chịu với khám phá mới này, nhưng sau vài tuần, chúng đã học được cách đối phó với việc đó theo cách riêng của mình. Có vẻ như mọi thứ đã trở nên nhẹ nhàng hơn – và rồi đột nhiên thay đổi lớn tiếp theo lại xuất hiện và phá hỏng mọi thứ. Lúc này đứa trẻ bất an lại muốn ở bên mẹ, đồng thời cũng nhận ra mẹ có thể bỏ đi bất cứ lúc nào mẹ muốn. Điều này chỉ càng khiến trẻ cảm thấy bất an và căng thẳng hơn.

"Vài ngày gần đây, con gái tôi suốt ngày đòi ngồi trong lòng tôi. Phải nói thêm là chẳng vì lý do đặc biệt nào. Khi tôi không bế con đi cùng, con sẽ khóc văng lên. Khi tôi cho con vào xe đẩy, đẩy đi dạo, ngay khi con nghĩ tôi dừng lại, con lại đòi được bế lên."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 34

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

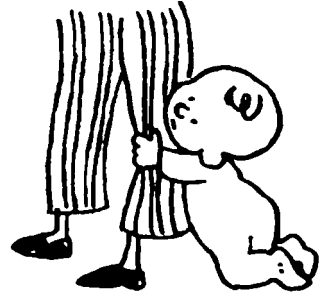
Dưới đây là một số dấu hiệu cho thấy con bạn chuẩn bị thực hiện bước phát triển nhảy vọt tiếp theo.

Trẻ có thể bám chặt quần áo của bạn

Con bạn sẽ trở nên lo lắng khi bạn bước đi. Những em bé chưa biết bò không biết làm gì khác ngoài khóc. Với một số trẻ, mỗi một bước mẹ đi lại là một lý do để rơi vào hoảng loạn. Những em bé đã biết bò có thể sẽ bò theo mẹ và thi thoảng chúng còn bám chặt lấy mẹ, tới mức mẹ khó có thể bước đi được.

"Lại một tuần khó khăn nữa, con chỉ khóc và khóc. Con trai tôi cứ bám chặt lấy quần áo của tôi. Khi tôi

rời khỏi phòng, con bắt đầu khóc và bò theo tôi. Khi tôi nấu ăn, con sẽ bò ra đằng sau, túm lấy chân tôi và níu chặt khiến tôi không thể đi được. Con sẽ chỉ chơi khi có tôi chơi cùng. Thi thoảng, con mè nheo quá mức. Cho con đi ngủ lại trở thành một cuộc chiến. Con đi ngủ rất muộn."

Mẹ của Bob, tuần thứ 38

Trẻ có thể xấu hổ

Lúc này con bạn có thể muốn người khác giữ khoảng cách xa hơn với bé so với trước kia. Mong muốn được ở gần bạn càng rõ ràng hơn khi có sự hiện diện của người khác – thậm chí có lúc “người khác” đó chính là bố hoặc anh chị của bé. Thường thì mẹ là người duy nhất “được phép” nhìn và nói chuyện với bé. Và mẹ cũng thường là người duy nhất được phép chạm vào bé.

"Con gái tôi lại xấu hổ khi thấy người lạ. Con rất sợ khi có người nào đó muốn chạm vào hoặc bế con lên."

Mẹ của Emily, tuần thứ 36

Trẻ có thể bám chặt lấy bạn

Khi được ngồi trên đùi bạn hoặc khi được bế, con có thể bám chặt lấy bạn hết sức có thể. Con thậm chí còn phản ứng dữ dội nếu bạn “dám” bất ngờ đặt con xuống.

"Con trai tôi lúc nào cũng muốn được bế và cứ được bế là con lại bám chặt lấy cổ hoặc túm chặt lấy tóc tôi."

Mẹ của Matt, tuần thứ 36

Trẻ có thể muốn được quan tâm, chú ý

Hầu hết các em bé đều bắt đầu đòi hỏi được chú ý nhiều hơn và ngay cả những em bé dễ tính nhất cũng không hài lòng với việc bị bỏ lại một mình. Một số em bé yêu sách sẽ không thỏa mãn cho tới khi mẹ hoàn toàn tập trung vào chúng. Một số trẻ có thể trở nên siêu rắc rối ngay khi mẹ “dám” chuyển sự chú ý sang ai hoặc vật gì đó khác, cứ như thể chúng đang ghen vậy.

“Khi tôi nói chuyện với người khác, con trai tôi lại bắt đầu khóc toáng lên để gây sự chú ý.”

Mẹ của Paul, tuần thứ 36

Trẻ có thể ngủ ít hơn

Con bạn có thể bắt đầu ngủ ít hơn. Hầu hết các em bé đều thế. Trẻ có thể không chịu đi ngủ, khó ngủ và thức dậy sớm hơn. Một số trẻ đặc biệt khó ngủ vào ban ngày. Số khác lại khó ngủ vào ban đêm. Và cũng có những bé thức lâu hơn cả ban ngày và ban đêm.

“Con gái tôi thức khuya vào buổi tối và không chịu đi ngủ. Con không ngủ nhiều như trước nữa.”

Mẹ của Hannah, tuần thứ 35

Trẻ có thể gặp “ác mộng”

Trẻ có thể mệt mỏi, bơ phờ vì ngủ ít. Đôi khi, trẻ la hét, trần trọc và xoay người nhiều tới mức bạn cho rằng chúng đang gặp ác mộng.

"Con gái tôi thường thức dậy và hét toáng lên vào lúc nửa đêm. Khi tôi bế con ra khỏi cũi, con lại bình tĩnh lại. Sau đó, tôi đặt con trở lại cũi và con sẽ ngủ lại."

Mẹ của Emily, tuần thứ 35

Trẻ có thể cư xử nhẹ nhàng một cách bất thường

Ở tuổi này, con bạn có thể áp dụng những thủ thuật hoàn toàn mới để được ở gần bên bạn. Thay vì mè nheo và quấy khóc, bé có thể chọn cách hoàn toàn khác như ôm và hôn bạn. Thường thì trẻ sẽ thay đổi giữa hành vi dễ thương và khó chịu, cố gắng xác định xem cách nào thu hút sự chú ý tốt hơn. Mẹ của một em bé độc lập thường ngạc nhiên một cách vui mừng khi thấy cuối cùng con họ cũng ôm chầm lấy mẹ!

"Con trai tôi có vẻ tình cảm hơn bao giờ hết. Bất cứ khi nào tôi đến gần, con đều chộp và ôm chầm lấy tôi. Cổ tôi đầy những vết bầm do con rúc vào và cắn. Con cũng không còn đẩy tôi ra nữa. Đôi khi, con sẽ ngồi im cho tôi đọc sách cùng với con. Tôi thích thế! Cuối cùng thì con cũng muốn chơi cùng với tôi."

Mẹ của Matt, tuần thứ 35

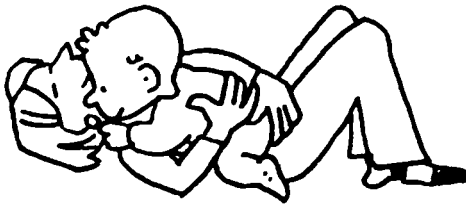

Trẻ có thể mệt mỏi

Con bạn có thể trở nên trầm tĩnh hơn. Bạn có thể thấy con bập bẹ ít hơn, hoặc bạn ít bò quanh và ít chơi hơn. Có những lúc, trẻ có thể chẳng chơi trò gì mà chỉ nằm đó, nhìn chăm chăm vào khoảng không. Đừng lo lắng, điều đó chỉ mang tính tạm thời thôi.

"Con trai tôi trầm tính hơn hẳn và thường nằm đó nhìn vô định. Tôi băn khoăn không hiểu có gì làm con khó chịu hay con bắt đầu bị ốm."

Mẹ của Steven, tuần thứ 36

Trẻ có thể không chịu thay bỉm

Khi bạn đặt con nằm xuống để mặc đồ, cởi đồ hoặc thay đồ, con có thể phản kháng, la hét, giãy giụa, hành động thiếu kiên nhẫn và không kiểm soát được. Hầu hết các em bé lúc này đều như vậy.

"Mặc quần áo, cởi quần áo và thay bỉm là một cơn ác mộng. Con tôi sẽ hét toáng lên ngay khi tôi đặt con nằm xuống. Điều đó khiến tôi phát điên."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 35

Trẻ có vẻ nhõng nhẽo, trẻ con hơn

Lần đầu tiên, một số mẹ nhận thấy sự xuất hiện trở lại của những hành vi trẻ con, ấu trĩ mà họ nghĩ đã biến mất từ lâu. Chuyện này có thể đã từng diễn ra, nhưng trẻ càng lớn thì việc trẻ con hóa này càng trở nên rõ ràng. Các bà mẹ thường không thích thấy con thụt lùi như vậy. Điều đó khiến họ cảm thấy bất an, nhưng đó là điều hoàn toàn bình thường. Nó cho bạn biết có điều gì đó chuẩn bị diễn ra. Hãy cố gắng xác định xem điều đó là gì. Chuyện thụt lùi có thể diễn ra trong suốt giai đoạn nhặng xị. Hãy vui vẻ chấp nhận chúng; con bạn vẫn đang làm rất tốt.

Nhật ký của tôi

Dấu hiệu con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng từ tuần thứ 32 đến 37, bạn có thể nhận thấy con lại bắt đầu thể hiện những hành vi dưới đây. Đó có thể là những dấu hiệu cho thấy trẻ đã sẵn sàng thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo. Hãy đánh dấu vào những dấu hiệu mà con bạn có.

- ☐ Khóc nhiều hơn và thường hay mè nheo, có tâm trạng xấu
- ☐ Lúc trước có thể vui vẻ, nhưng chỉ một lúc sau lại có thể khóc được ngay
- ☐ Muốn bạn bày trò cho chơi, hoặc muốn như vậy nhiều hơn trước kia
- ☐ Bám chặt lấy quần áo của bạn, hoặc hay làm như vậy hơn trước kia
- ☐ Hành động dễ thương một cách bất thường
- ☐ Nổi giận, hoặc thường xuyên nổi giận hơn trước kia
- ☐ Hay xấu hổ hơn
- ☐ Muốn được đụng chạm gần hơn hoặc chặt hơn
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Có vẻ gặp ác mộng, hoặc có vẻ như vậy nhiều hơn trước kia
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Ít bập bẹ hơn
- ☐ Không hoạt bát như trước
- ☐ Đôi khi chỉ ngồi đó, mơ màng
- ☐ Không chịu thay bím
- ☐ Mút ngón tay cái hoặc thường xuyên làm như thế hơn trước kia
- ☐ Với đồ ôm, hoặc làm như vậy nhiều hơn trước kia
- ☐ Không nhéo hơn

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC CỦA BÉ YẾU MÀ BẠN NHẬN THẤY

"Con tôi gặp khó khăn khi đi ngủ. Con bắt đầu khóc đúng kiểu con đã khóc khi vừa mới sinh."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 32

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Lúc này nhiều em bé có vẻ không mấy thích thú đồ ăn thức uống. Một số thậm chí còn không thấy ngon miệng và bú bình không chịu ăn. Số khác lại chỉ ăn những thứ chúng tự cho vào miệng. Lại có những bé kén ăn, phun phì phì hoặc trớ hết ra ngoài. Chính vì thế mà thời gian ăn uống có thể kéo dài hơn so với thông thường.

Nếu con bạn khó chịu trong khoản ăn uống, bạn cũng khó có thể kiểm soát được con trong giờ ăn và bé không muốn ăn khi có đồ ăn ở đó, nhưng chỉ cần bế đồ ăn đi, bé lại đòi ăn. Hoặc bé có thể hôm trước đòi ăn rất nhiều nhưng hôm sau lại không chịu ăn gì. Mọi khả năng đều có thể xảy ra.

"Con trai tôi không chịu ti mẹ đã ba ngày rồi. Tôi có cảm giác như mình sắp nổ tung. Sau đó, khi tôi quyết định là đã đến lúc giảm bớt việc ti mẹ thì con lại muốn được bú suốt cả ngày. Vì thế khi đó tôi lại sợ rằng mình không có đủ sữa vì con không chịu ăn bất cứ thứ gì khác. Nhưng có vẻ như mọi chuyện đã ổn. Cho đến giờ, tôi không còn thấy con càu nhàu nữa."

Mẹ của Matt, tuần thứ 34

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Cũng như bước nhảy vọt trước đó, những thay đổi con bạn đang trải qua chắc chắn sẽ ảnh hưởng tới bạn. Dưới đây là những cảm xúc bạn có thể gặp phải.

Bạn có thể cảm thấy bất an

Trẻ nhặng xị thường khiến mẹ bất an. Mẹ muốn hiểu điều gì khiến con cư xử như vậy và khi tin là đã tìm được lời giải thích hợp lý, mẹ mới cảm thấy thư thái đầu óc. Trong giai đoạn này, hầu hết các bà mẹ đều cho rằng chắc là do trẻ mọc răng, nhưng điều đó chưa hẳn đã đúng.

"Răng cửa đang mọc khiến con gái tôi khó chịu. Con cú bắt tôi luôn ở bên con."

Mẹ của Eve, tuần thứ 34

(Mãi đến tuần thứ 42, Eve mới mọc chiếc răng tiếp theo.)

Bạn có thể kiệt sức

Nếu bạn có một tiểu quỷ khó tính ngủ ít, bạn có thể cảm thấy vô cùng mệt mỏi, đặc biệt là vào cuối giai đoạn nhặng xị này. Hầu hết các bà mẹ của những em bé khó chiều đều bị kiệt sức. Họ có thể cho rằng họ không thể chịu đựng thêm được nữa. Một số bà mẹ còn than phiền là họ thấy đau đầu, đau lưng và buồn nôn.

"Thỉnh thoảng việc con thức tới tận khuya, ngay cả khi con vẫn chơi vui vẻ, khiến tôi cảm thấy thật chán nản. Cuối cùng, khi con chịu đi ngủ, tôi cũng kiệt sức. Chồng tôi còn chẳng giúp tôi tí nào. Anh ấy

thậm chí còn bực mình vì tôi quá quan tâm tới con.
Triết lý của anh ấy là 'cứ để con khóc'."

Mẹ của Nina, tuần thứ 37

Bạn có thể trở nên cáu giận

Hầu như tất cả các bà mẹ đều càng lúc càng khó chịu với hành vi của con họ trong giai đoạn nặng nề. Họ càng lúc càng bực tức khi con khó chịu, thiếu kiên nhẫn, khóc lóc, ỉ ôi và những yêu cầu được bế, được chú ý của con. Họ bực bội vì cứ bị bám dính lấy và vì những rắc rối mà họ phải trải qua khi mặc đồ hoặc thay đồ cho con, và vì những thói quen ăn uống khó chiều của con nữa.

"Khi tôi mặc quần áo cho con, con liền gào khóc, khiến tôi thực sự khó chịu và tôi đã thả phịch con xuống. Tôi không thể chịu được tiếng khóc lóc ỉ ôi của con thêm nữa. Con rên rỉ, thút thít suốt cả ngày."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 35

"Tuần này, tôi đã nổi cáu với con tôi một lần. Con cứ gào thét mãi, tới mức tôi đột nhiên giận dữ quát lên 'Im ngay!'. Điều đó khiến con giật mình sợ hãi. Lúc đầu, con nhìn tôi bằng đôi mắt to tròn, sau đó con cúi đầu xuống, cứ như thể con thấy xấu hổ vì hành vi của mình vậy. Thật là một cảnh cảm động. Sau đó thì con bình tĩnh hơn nhiều."

Mẹ của Paul, tuần thứ 37

Bạn có thể bất hòa

Đến cuối giai đoạn nặng nề, hầu hết các bà mẹ cho con bú mẹ đều cân nhắc việc cai sữa cho con. Hành vi thất thường của con

– lúc thì muốn bú, lúc lại không – khiến các bà mẹ khó chịu. Và thói mè nheo để đạt được mục đích của trẻ cũng là một lý do khác khiến các bà mẹ nghĩ về việc cai sữa một cách nghiêm túc.

"Con trai tôi chỉ ti mẹ khi nào con thích. Và khi đã thích, con đòi phải được ti ngay lập tức. Nếu lúc đó không thuận tiện, con sẽ ngay lập tức nổi cáu. Tôi lo rằng những lần cáu giận này sẽ bắt đầu chuyển thành thói quen và chẳng mấy chốc con sẽ hình thành thói quen cứ muốn gì là lại khua chân múa tay, kêu khóc ầm ĩ. Vì thế tôi nghĩ là phải dừng việc cho con bú lại ngay."

Mẹ của Steven, tuần thứ 36

Bất hòa có thể hình thành khi mẹ và bé không thương lượng được mức độ tiếp xúc cơ thể và sự quan tâm chú ý mà bé muốn và mẹ sẵn sàng cho.

"Tôi càng lúc càng khó chịu với thói khóc lóc ỉ ôi và bám riết lấy mẹ của con. Khi chúng tôi đi thăm bạn bè, con gần như không rời tôi. Điều đó khiến tôi chỉ muốn đẩy con ra, và thi thoảng tôi cũng làm như thế. Nhưng điều đó chỉ càng khiến con tức giận thêm."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 37

Những kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Khi con được khoảng 37 tuần, bạn sẽ nhận thấy con trở nên trầm tính hơn. Nếu quan sát kỹ, bạn có thể nhận thấy con đang cố gắng hoặc đang thực hiện những kỹ năng mới.

Chẳng hạn, bạn có thể thấy con cầm đồ chơi theo một cách hoàn toàn khác, thích thú với những điều mới mẻ hoặc cư xử theo cách tò mò và tập trung hơn. Xin chúc mừng! Con bạn đã bước vào bước nhảy vọt kế tiếp. Con đang bắt đầu khám phá thế giới của các phạm trù.

"Tôi nhận thấy một sự thay đổi lớn đang diễn ra. Đồ chơi của con tôi đang nằm ở một góc nào đó. Chúng đã ở đó cả tuần nay rồi. Tôi nghĩ là tôi cần phải cho con đồ chơi mới có tính kích thích hơn. Còn nữa, con rất hoạt bát vì có rất nhiều thứ để nhìn."

Mẹ của Bob, tuần thứ 36

Bước nhảy vọt

Thần kỳ

Sau bước nhảy vọt lần trước, con bạn đã bắt đầu hiểu được các mối quan hệ giữa những vật/việc khác nhau mà bé bắt gặp, cả trong thế giới bên ngoài lẫn trong quan hệ với chính cơ thể của bé. Trẻ cũng trở nên thân thuộc với mọi mặt trong thế giới của mình hơn. Trẻ khám phá ra mình cũng là một chỉnh thể giống như mẹ và cũng có thể di chuyển theo đúng cách mà mẹ di chuyển. Trẻ cũng học được là những thứ khác cũng có thể di chuyển được, nhưng theo những cách khác hoàn toàn so với con người và lại có cả những thứ không thể tự mình di chuyển được.

Một khi con bạn có được khả năng tiếp nhận và thí nghiệm với các phạm trù, bé sẽ bắt đầu hiểu là bé có thể phân loại thế giới của mình thành những nhóm nhỏ. Điều đó khiến trẻ thấy rõ ràng là có những thứ rất giống nhau, trông tương tự nhau,

hoặc tạo ra âm thanh giống nhau, hoặc có mùi vị như nhau, hoặc có hương vị hay đem lại cảm nhận như nhau. Nói một cách ngắn gọn, những thứ khác nhau cũng có thể có những đặc điểm giống nhau.

Chẳng hạn, lúc này trẻ có thể khám phá ra ý nghĩa của từ “ngựa”. Trẻ có thể biết rằng con ngựa nào cũng thuộc nhóm này, dù nó màu trắng, màu nâu hay đốm; dù nó chạy trên cánh đồng, đứng im, ở trong ảnh, trong bức tranh vẽ hay trong sách ảnh; dù nó là ngựa đất sét hay ngựa thật. Đó vẫn là con ngựa.

Tất nhiên, hiểu biết mới này sẽ không xảy ra chỉ sau một đêm. Trước tiên trẻ cần phải hiểu rõ con người, động vật và đồ vật đã. Trẻ phải nhận ra đồ vật cần phải có những điểm tương đồng nhất định thì mới thuộc về một nhóm được. Do đó, chúng cần phải biết cách nhận biết những điểm tương đồng và điều này cần phải có thời gian và sự luyện tập. Khi con bạn có được khả năng nhận biết các nhóm, bé sẽ bắt đầu tiến hành thí nghiệm với các nhóm đó. Bé sẽ bắt đầu nghiên cứu con người, động vật và đồ vật theo một cách cụ thể. Bé sẽ quan sát, so sánh và sắp xếp chúng theo những điểm tương đồng, và sau đó đặt chúng vào các nhóm riêng biệt. Hiểu biết của con bạn về các nhóm, các phạm trù là kết quả của rất nhiều nghiên cứu mà trẻ thực hiện như một nhà nghiên cứu thực thụ.

Giống như mỗi chúng ta

Việc sử dụng các nhóm khác nhau trong lời nói thể hiện cách nghĩ của chúng ta. Lúc này con bạn đã có thể hiểu và sử dụng được cách nghĩ này. Điều đó giúp bạn và con dễ dàng hiểu nhau hơn kể từ giờ trở đi.

Trẻ quan sát, lắng nghe, cảm nhận, nếm và thử nghiệm với cả những điểm giống và khác nhau. Con bạn sẽ làm việc chăm chỉ khi tiến hành điều tra, nghiên cứu.

Sau này, khi con biết nói, bạn sẽ thấy bé đã khám phá ra được rất nhiều nhóm từ mà chúng ta đã sử dụng và thi thoảng còn tự sáng tạo ra những từ của riêng bé. Chẳng hạn, con có thể gọi nhà để xe là “nhà ô tô”, tòa nhà là “nhà khối” hoặc cây dương xỉ là “cây lông chim”. Những từ mà trẻ dùng thường có liên quan trực tiếp tới đặc điểm mà trẻ cho là thú vị nhất.

Ngay khi có khả năng phân chia thế giới của bé thành những nhóm, những phạm trù khác nhau, con có thể bắt đầu thực hiện ngay. Trẻ không chỉ kiểm tra xem điều gì khiến một thứ trở thành *con ngựa*, *con chó* hoặc *con gấu*, mà còn xem điều gì khiến một thứ *to*, *nhỏ*, *nặng*, *nhẹ*, *tròn*, *mềm* hoặc *đính*, cũng như tìm hiểu xem điều gì khiến một thứ *buồn*, *vui*, *dễ thương* hoặc *bị hỏng*.

Những trò chơi được trẻ chơi trong quá trình nghiên cứu rõ ràng đã cho thấy từ tầm tuổi này, phản ứng của trẻ có chất lượng khác hẳn. Một số nhà nghiên cứu tin rằng trí thông minh của trẻ bắt đầu xuất hiện ở tầm tuổi này. Ấn tượng ban đầu có vẻ là như thế, nhưng không phải là trẻ không có bất kỳ suy nghĩ nào cho tới tầm tuổi này. Trên thực tế, trẻ có cách suy nghĩ riêng hoàn toàn phù hợp với mỗi giai đoạn phát triển của chúng. Đáng tiếc là người lớn không hiểu được những suy nghĩ đó của trẻ và chúng ta chỉ có thể tưởng tượng mà thôi. Tuy nhiên, khi trẻ bắt đầu phân loại thế giới thành các nhóm như người lớn, cách suy nghĩ của trẻ sẽ giống cách suy nghĩ của người lớn hơn. Vì thế chúng ta có thể hiểu trẻ rõ hơn.

Khả năng hiểu và thử nghiệm các loại phạm trù này ảnh hưởng tới mọi việc mà trẻ làm. Cách trẻ trải nghiệm sự vật, sự việc cũng thay đổi và giờ chính là lúc để trẻ hiểu được điều đó.

Lựa chọn của con: Mẫu chốt quyết định tính cách của bé

Một thế giới mới với vô vàn khả năng đang mở ra trước mắt con bạn. Trong khoảng từ tuần thứ 37 đến 42, con bạn sẽ đưa ra lựa chọn của riêng bé về một loạt những việc mà bé có thể thử nghiệm. Trẻ sẽ chọn lựa bất cứ thứ gì phù hợp nhất với chúng ở giai đoạn phát triển này và theo sở thích của chúng. Bạn có thể thấy con xếp hình theo đường xiên, mặt dốc hoặc lúc này con có thể lao vào một “vùng đất” mới có cả một thế giới rộng lớn ở ngoài kia để trẻ khám phá, và quan trọng là đừng so sánh con bạn với bất kỳ em bé nào khác. Mỗi trẻ mỗi khác mà.

Hãy để ý kỹ con khi kiểm tra những kỹ năng mà con chọn trong mục *Con tôi khám phá thế giới mới của các phạm trù như thế nào?* ở phía dưới. Bạn sẽ biết được sở thích của con là gì và điều gì tạo nên điểm độc nhất của con. Hãy tôn trọng lựa chọn của con và giúp con khám phá những điều mà con thấy thích.

Trẻ thích bất cứ thứ gì mới mẻ và quan trọng là bạn phải phản ứng lại khi nhận thấy trẻ có bất kỳ mối quan tâm hoặc kỹ năng mới nào. Trẻ sẽ thích nếu bạn chia sẻ cùng chúng những khám phá mới này và quá trình học hỏi của trẻ sẽ tiến bộ nhanh hơn.

Nào thay đổi

Sóng não của con bạn sẽ cho thấy những thay đổi lớn ở khoảng 8 tháng. Ngoài ra, chu vi đầu của trẻ cũng tăng lên, và quá trình trao đổi chất glu-cô-zơ trong não trẻ cũng thay đổi ở tầm tuổi này.

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới mới của các phạm trù như thế nào

Đừng hốt hoảng nếu nhiều hoạt động trong những hoạt động này mãi vẫn chưa xuất hiện. Điều con bạn đang thực sự học hỏi trong thế giới này là khái niệm về các phạm trù và một khi đã hiểu được điều này thông qua việc học một kỹ năng nào đó, không sớm thì muộn con bạn cũng sẽ tiến bộ trong những kỹ năng khác. Quy tắc vàng ở đây là “Chỉ giúp, không được ép”.

NHẬN BIẾT ĐỒ VẬT VÀ CON VẬT

- ☐ Thể hiện là có thể nhận ra một phạm trù nào đó, chẳng hạn như động vật trong tranh ảnh, đồ chơi và trong thực tế
- ☐ Thể hiện là có thể phân biệt được các hình dạng
- ☐ Thể hiện là trẻ nghĩ thứ gì đó bản, chẳng hạn như bằng cách nhăn mũi
- ☐ Thể hiện là trẻ nghĩ việc gì đó hay hoặc vui bằng cách thực hiện một cử động hoặc phát ra một âm thanh phấn khích nào đó
- ☐ Hiểu được tên của con vật hoặc đồ vật, chẳng hạn như bàn chải đánh răng, tất, bánh mì cái que, con mèo, con cừu hay con vịt. Khi bạn hỏi “... ở đâu nhỉ?” trẻ sẽ tìm thứ đó. Khi bạn bảo “Con lấy... (em cừu) của con đi”, thì thoàng trẻ cũng lấy được thật
- ☐ Thi thoảng nhại lại các từ bạn nói
- ☐ So sánh các vật mà trẻ trực tiếp nhìn thấy hoặc nhìn thấy qua kính. qua mắt lưới ở cửa ra vào (chẳng hạn như vảy)

NHẬN BIẾT NGƯỜI

- ☐ So sánh lời nói, cử chỉ và điệu bộ của người khác nhiều hơn
- ☐ Bắt chước người khác thường xuyên hơn; làm theo những gì họ làm
- ☐ Muốn chơi trò chơi với người khác thường xuyên hơn
- ☐ Gọi các thành viên trong gia đình. Mỗi thành viên có một âm (coi như một tên) riêng để gọi

NHẬN BIẾT NGƯỜI TRONG CÁC HOÀN CẢNH KHÁC NHAU

- ☐ Nhận biết được mọi người, thậm chí là trong các tình huống không liên quan
- ☐ Làm mặt ngỗ khi nhìn vào gương và cười
- ☐ Nhìn một vật hoặc một người trong phòng và cố gắng tìm vật hoặc người giống như thể trong gương

NHẬN BIẾT ĐƯỢC CÁC CẢM XÚC

- ☐ Lần đầu tiên thấy ghen khi có bé khác nhận được sự quan tâm của mẹ mình
- ☐ Vỗ về, an ủi đồ ôm khi trẻ đánh rơi hoặc ném đi
- ☐ Hành động cực kỳ đáng yêu khi muốn thứ gì đó
- ☐ Thể hiện thái quá tâm trạng của mình để tất cả mọi người đều biết bé cảm thấy như thế nào
- ☐ Khóc khi thấy em bé khác khóc

ĐỔI VAI

- ☐ Có thể tự mình bắt đầu một trò chơi
- ☐ Chơi trò ú òa với em bé nhỏ hơn
- ☐ Dùng bình sữa để đút cho mẹ ăn
- ☐ Bắt mẹ hát, sau đó vỗ tay
- ☐ Đòi chơi trò trốn tìm bằng cách bò ra sau thứ gì đó

Đòi bạn xếp hình cho bằng cách đưa cho bạn đồ chơi xếp hình của bé

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bạn có thể

—giúp bố như thế nào

Con bạn cần thời gian và sự giúp đỡ để hiểu được tại sao một thứ thuộc hoặc không thuộc một nhóm/ phạm trù nào đó. Bạn có thể giúp con bằng cách cho con cơ hội và thời gian để thử nghiệm và chơi theo cách mà con sẽ học là thứ gì đó sẽ thuộc về một nhóm/ phạm trù nào đó. Bạn có thể khuyến khích và động viên con khi cần thiết và hãy cho con những ý tưởng mới.

Hãy cho con bạn cơ hội để mở rộng hiểu biết của bé về các phạm trù. Không quan trọng là trẻ sẽ khám phá phạm trù nào trước tiên. Một khi đã có ý niệm về một hoặc hai phạm trù, trẻ có thể dễ dàng áp dụng những hiểu biết này cho những phạm trù khác về sau. Một số em bé sẽ thích bắt đầu với việc nhận biết các vật, số khác lại thích bắt đầu với việc nhận biết con người. Hãy để con là người dẫn đường cho bạn. Suy cho cùng, con không thể học mọi thứ cùng một lúc được.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua khám xét

Khi con bạn bắt đầu tiến hành “thí nghiệm” với các phạm trù, bạn sẽ nhận thấy con thực sự bận rộn kiểm tra tất cả các đặc điểm và so sánh các đặc điểm đó với nhau. Trẻ sẽ sử dụng các mối quan hệ để xác định nhóm/ phạm trù đó liên quan đến cái gì. Bằng cách làm như vậy, trẻ sẽ học được những đặc tính quan trọng nhất của bất cứ thứ gì mà chúng đang kiểm tra. Trẻ sẽ xác định được một vật có nảy lại được không, vật đó nặng hay nhẹ, sờ vào nó thì có cảm giác như thế nào, v.v... Trẻ sẽ kiểm tra một vật theo mọi mặt, dốc ngược nó xuống hoặc xoay nó sang hai bên, quay vòng nó nhanh và chậm. Đây là cách duy nhất để trẻ

phát hiện ra “Đây là quả bóng, kia không phải” hoặc “Đây là hình tròn, còn kia không phải”.

Một số em bé đặc biệt yêu thích các hình dạng khác nhau, chẳng hạn như *hình tròn*, *hình vuông* và *hình răng cưa*. Trẻ nhìn các hình đó và mân mê nó bằng những ngón tay nhỏ xíu. Sau đó trẻ lại làm đúng như vậy với một hình khác. Có thể nói đó là những hình so sánh. Với các hình khối, trẻ thường chọn những hình tròn trước – điều này chứng tỏ trẻ có thể nhận biết được các hình khối. Nếu con bạn thích các hình khối, hãy cho con một bộ xếp hình với tất cả các loại hình khối khác nhau.

Bạn cũng có thể nhận ra trong nhà bạn có rất nhiều thứ hình dáng thu hút bé. Đã bao giờ bạn để ý thấy con bạn nhìn thứ gì đó ở xa thu hút được sự chú ý của bé hay chưa? Trẻ thường làm như vậy khi quay đầu từ trái sang phải. Trẻ làm thế để học được một điều là ngay cả khi trẻ di chuyển thì mọi thứ vẫn giữ nguyên hình dạng và kích thước. Hãy tìm hiểu xem con bạn thích khám phá cái gì và con muốn thực hiện việc đó như thế nào. Hãy cho con cơ hội mà con cần.

“Con trai tôi cố gắng bắt nước đang chảy từ vòi ra. Rõ ràng con nghĩ đó là thứ con có thể bắt được. Con nắm tay ở chỗ có nước và khi con xòe tay ra, chẳng có gì trong đó cả. Con thấy điều này thật kỳ quái. Nhưng thi thoảng con vẫn làm như vậy.”

Mẹ của Paul, tuần thứ 43

Nhiều em bé thích kiểm tra những thành phần khác nhau của một vật. Bằng cách khám phá một vật theo cách này, cuối cùng trẻ cũng sẽ biết được một vật được lắp ghép như thế nào và vật đó thuộc nhóm nào. Nếu con bạn là một nhà khoa học

nhỏ, bé có thể ngậm vào các mặt khác nhau của một vật, chẳng hạn như vậ, hoặc ấn vào phần trên, phần giữa và phần cuối của một vật nào đó. Những khám phá của trẻ có thể có những tác dụng phụ đáng ngạc nhiên.

"Con trai tôi phát điên vì những nút bấm. Tuần này, con đã khám phá mọi góc ngách, mọi vết xước trên chiếc máy hút bụi. Con cũng sờ tay vào tất cả các nút bấm nữa. Vô tình, con nhấn vào đúng nút và oa, chiếc máy hút bụi được bật lên. Nó khiến con sợ chết khiếp."

Mẹ của Bob, tuần thứ 38

Một số em bé thích sờ đồ vật bằng cả hai tay để xem chúng có cảm giác như thế nào. Đây là cách trẻ kiểm tra những phạm trù như *rắn chắc, dính dính, thô ráp, ẩm áp, trơn trơn*, v.v... Hãy để con được khám phá.

Lợi ích của việc phá phách

Nếu con bạn đang khám phá những thành phần khác nhau của một vật, thường bé sẽ kết thúc quá trình khám phá đó bằng cách tháo rời chúng ra. Nếu con bắt đầu phá phách, hãy cho con những món đồ chơi có thể khám phá theo cách này được. Xếp một số hình để con có thể tháo rời từng hình một. Hãy chỉ cho con biết cách làm việc đó. Bạn cũng có thể làm tương tự với những chiếc vòng có kích cỡ khác nhau được xếp chồng lên nhau. Cũng có thể thử cho con một chồng tạp chí để con nhấc từng cuốn xuống. Hãy xem con bạn tự mình sáng tạo ra những trò chơi nào và hãy hỗ trợ con nếu trò đó không nguy hiểm hoặc không quá tốn kém. Bạn cũng có thể chỉ cho con biết bạn tháo rời các đồ như thế nào. Kinh nghiệm này rất quan trọng vì sau bước nhay vọt kế tiếp, trẻ có thể sử dụng kiến thức này để bắt đầu lắp ghép thay vì tháo dỡ.

"Con trai tôi thích nghịch ổ khóa ở cửa và tủ. Ngay cả khi chìa khóa đã xoay được 1/4 vòng, cu cậu vẫn xoay xở để rút ra được."

Mẹ của John, tuần thứ 37

"Lúc này con trai tôi tập trung nhiều hơn khi chơi. Đôi khi, con còn khám phá hai thứ cùng một lúc. Chẳng hạn, một tay con bóp miếng chuối và một tay bóp miếng táo. Vừa làm, con vừa nhìn từ tay này sang tay kia."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 42

Đôi khi, trẻ thích cạy một phần cơ thể vào một vật gì đó, hoặc trẻ sẽ nhặt món đồ đó lên và để nó chạm vào người. Bằng cách này, trẻ sẽ càng quen thuộc hơn với bất cứ thứ gì mà chúng đang khám phá, vì thế hãy cho trẻ cơ hội làm như vậy.

Trong thế giới của các phạm trù, một số em bé thích thử nghiệm đối xử với mọi người, con vật và đồ vật một cách *thô bạo* và *cẩn thận*. Nếu bạn thấy con làm vậy, hãy cho con biết một số thứ có thể bị thương và đồ vật có thể bị vỡ. Nếu làm được điều đó, con hoàn toàn biết mình đang làm gì.

"Đầu tiên, con tôi kiểm tra mắt, tai và mũi của tôi bằng ngón tay trở nhỏ xíu. Sau đó là cù. Rồi sau đó, khi càng lúc càng thích thú hơn, con bắt đầu bạo tay hơn, đẩy đẩy, chọc chọc vào mắt tôi, giật tai tôi và túm mũi tôi, thậm chí là nhét cả một ngón tay vào lỗ mũi tôi."

Mẹ của Nina, tuần thứ 39

Một số em bé so sánh độ nặng của đồ chơi và các món đồ khác. Nếu con bạn đang khám phá phạm trù *nặng* và *nhẹ*, hãy cho con cơ hội để thực hiện.

"Con tôi cầm mọi thứ mà con đi qua lên một lúc."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 41

Thông thường, con bạn sẽ tìm hiểu các khái niệm *cao* và *thấp*, *to* và *nhỏ* thông qua việc bò, trèo, đứng hoặc đi. Trẻ sẽ trèo lên, trèo qua hoặc trèo xuống bất cứ thứ gì. Trẻ sẽ làm việc này một cách bình thản, có kiểm soát, cứ như thể chúng đã vạch sẵn kế hoạch sẽ làm việc đó như thế nào vậy.

"Con trai tôi cố gắng bò phía dưới và bò qua mọi thứ. Con quan sát một lúc, sau đó là xông lên. Hôm qua, con mắc kẹt phía dưới bậc thang cuối cùng của cầu thang. Chúng tôi ai cũng hoảng!"

Mẹ của John, tuần thứ 40

Cho trẻ hiểu động một phòng để khám phá

Kể từ tuổi này trở đi, việc cho trẻ đã biết đi có đủ không gian để khám phá tất cả các loại phạm trù là điều ngày càng quan trọng. Một đứa trẻ vốn dĩ hiểu động giờ còn có thể trở nên khéo léo và vững hơn nữa khi ngồi, đứng, bò và đi. Kết quả là trẻ có thể làm được nhiều việc hơn với cơ thể chúng. Chúng có thể chọn ngồi xổm, bò hoặc trèo lên đồ đạc, hoặc đứng kiễng chân khi muốn với thứ gì đó. Hãy để cho con bò quanh nhà, trèo lên đồ vật và nhắc con lên những chỗ con không trèo lên được. Hãy lắp cửa chắn an toàn ở bậc thứ hai hoặc thứ ba của cầu thang và để con được tập trèo lên trèo xuống cầu thang. Hãy đặt một tấm thảm ở dưới chân cầu thang, để con không bị đau nếu ngã.

"Con trai tôi leo lên mọi thứ. Con thậm chí còn cố trèo lên tường nữa."

Mẹ của John, tuần thứ 42

Đứa con bé bỏng đã biết bò của bạn có thể học được rất nhiều thứ ở bên ngoài. Hãy cho con khám phá cả không gian bên ngoài nữa. Chẳng hạn, hãy đi bộ với con ở trong rừng, ở bãi biển, ở hồ, ở hộp cát và ở công viên. Miễn sao bạn vẫn để mắt tới con là được.

Chăm sóc bé

Đảm bảo mọi thứ xung quanh đều an toàn với trẻ

Phải chắc chắn không gian con bạn đang khám phá là nơi an toàn. Tuy vậy, cũng không được rời mắt khỏi con dù chỉ một giây. Bé sẽ luôn có cách để tìm thấy thứ gì đó nguy hiểm mà bạn có thể không bao giờ nghĩ ra được.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những trò chơi và hoạt động mà hầu hết các em bé tầm tuổi này đều thích và có tác dụng giúp trẻ luyện tập những kỹ năng mới phát triển.

KHÁM PHÁ

Có một số thứ có vẻ hoàn toàn thu hút được sự chú ý của con bạn, nhưng tự bé thực hiện cuộc hành trình khám phá là điều khó hoặc không thể thực hiện được. Vì thế hãy giúp đỡ con. Bạn có thể giúp con cầm những khung ảnh dễ vỡ hoặc những vật nặng, chẳng hạn như vậy, để con không làm vỡ những món đồ đồ hoặc không tự làm mình bị thương mà vẫn thỏa mãn được trí tò mò của con.

Chuông và công tắc

Hãy cho con được nhấn chuông cửa. Con sẽ nghe được ngay âm thanh của việc con vừa mới làm. Bạn cũng có thể cho con bấm nút trong thang máy nữa. Bằng cách này, con sẽ cảm thấy mình đang được làm một việc của người lớn. Hãy để con được bật đèn khi trời tối, để con có thể nhìn thấy kết quả việc con làm. Thi thoảng hãy cho con bấm đèn báo xuống trên xe buýt, hoặc bấm nút đèn dành cho người đi bộ qua đường và giải thích cho con biết điều gì sẽ xảy ra khi con bấm nút đó. Điều này sẽ dạy cho trẻ biết về quan hệ giữa việc bé làm và kết quả sẽ xảy ra.

Khám phá ngoài trời

Ở tuổi này, hầu hết các em bé đều thấy ở bên ngoài bao nhiêu cũng vẫn không đủ. Cho trẻ chơi ngoài trời trẻ sẽ học được rất nhiều điều. Trẻ sẽ nhìn thấy những thứ mới mẻ. Dù bạn đi xe đạp, đi bộ, đi bộ nhanh hay đi con thì cũng nhớ là thi thoảng phải dừng lại để con bạn nhìn gần hơn, nghe rõ hơn và chạm tay được vào các vật.

Mặc quần áo

Nhiều em bé có vẻ không có thời gian để mặc quần áo và chải chuốt. Chúng thường quá bận rộn với những việc khác. Nhưng trẻ thường thích tự ngắm mình trong gương. Hãy tận dụng lợi ích của việc này. Hãy cời khăn tắm quần quanh người con ra, mặc và cời quần áo cho con ở trước gương để con có thể chơi trò ú òa với chính mình trong lúc bạn mặc hoặc cời quần áo cho con.

NGÔN NGỮ

Con bạn thường hiểu được nhiều hơn so với bạn nghĩ, và con thích thể hiện điều đó. Lúc này con có thể bắt đầu mở rộng phạm vi các từ và cụm từ mà con có thể hiểu được.

Gọi tên

Gọi tên các vật mà con bạn nhìn hoặc nghe thấy. Khi con thể hiện bằng cử chỉ, điệu bộ điều mà con muốn, hãy “dịch” câu hỏi của con thành lời. Điều này sẽ dạy cho con biết là con có thể sử dụng từ ngữ để thể hiện bản thân.

Hãy để con bạn chọn một quyển sách và đưa nó cho con. Đặt con ngồi lên đùi hoặc để con ngồi ngay bên cạnh bạn. Bằng cách này, con có thể tự mình giở các trang sách. Hãy chỉ vào bức tranh mà con đang nhìn và gọi tên thú/ vật trong bức tranh đó. Bạn cũng có thể mô phỏng tiếng của con vật hoặc đồ vật mà bạn đang chỉ. Hãy khuyến khích con bắt chước âm thanh hoặc từ đó. Đừng cố gắng tiếp tục nếu con mất hứng thú. Một số em bé cần được vỗ về hoặc âu yếm một lúc sau mỗi yêu cầu để duy trì sự chú ý.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này (tiếp)

Nhiệm vụ

Hãy xem con bạn có sẵn sàng đưa cho bạn bất cứ thứ gì bé đang cầm không bằng cách nói với con, chẳng hạn như “Đưa cho mẹ nào”. Thi thoảng hãy bảo con đưa cho cả bố nữa. Bạn cũng có thể nhờ con lấy thứ gì đó cho bạn, chẳng hạn như “Con đưa cho mẹ cái bàn chải đánh răng nào”, hoặc “Lấy giúp mẹ quả bóng nhé”. Ngoài ra, hãy nhớ là thi thoảng phải gọi con khi bạn ở ngoài tầm nhìn của con: “Con ở đâu ấy nhỉ?” và để con trả lời. Hoặc là yêu cầu con tiến về phía bạn “Lại đây nào con yêu”. Hãy khen ngợi con nếu con thực hiện đúng như yêu cầu và chỉ tiếp tục nếu thấy con vẫn còn hứng thú.

BẮT CHƯỚC

Nhiều em bé nghiên cứu người khác với một sự thích thú lớn và thích bắt chước điều chúng nhìn thấy người khác làm. Nếu con bạn cũng vậy, hãy bắt chước con và khuyến khích con bắt chước bạn.

Làm như thế này

Trước tiên, hãy đồ con bắt chước bất cứ việc gì bạn đang làm, sau đó bắt chước lại con. Thường thì con sẽ có thể lặp đi lặp lại một hành động. Hãy cố thay đổi cử chỉ điệu bộ của bạn. Thực hiện cử chỉ, điệu bộ của bạn nhanh hơn hoặc chậm hơn một chút. Hãy cố thực hiện cử chỉ, hành động đó bằng tay kia, hoặc bằng cả hai tay. Cũng có thể thử chơi trò này trước gương. Một số em bé thích lặp lại các cử chỉ, điệu bộ ở trước gương, tự quan sát xem hành động đó được thực hiện như thế nào.

Nói chuyện với gương

Nếu con bạn quan tâm tới khẩu hình, thi thoảng hãy cho con luyện tập trước gương. Hãy biến nó

thành một trò chơi. Hãy cùng con ngồi xuống trước gương, cùng với một món đồ chơi phát ra các nguyên âm, phụ âm hoặc các từ, bất cứ thứ gì mà con bạn thích nhất. Hãy cho con thời gian quan sát và bắt chước. Nhiều em bé thích tự quan sát mình bắt chước những cử chỉ, điệu bộ, cũng như những cử động của tay và đầu. Thi thoảng hãy thử với các cử chỉ của tay và đầu nữa. Nếu con bạn có thể nhìn thấy chính mình trong khi bắt chước bạn, con sẽ thấy ngay được kết quả là con có thực hiện giống như bạn hay không.

ĐỔI VAI

Hãy khuyến khích con bạn đàm nhận vai trò mà bé đã nhìn thấy bạn hoặc anh/ chị lớn hơn thực hiện. Sau đó hãy thử đổi vai.

Đuổi bắt

Bạn có thể xem đây là trò chơi leo đèo theo sau đầu tiên. Có thể chơi bằng cách bò hoặc đi. Thi thoảng có thể thử đổi trò, bò hoặc đi, và nói rõ cho con biết bạn muốn con theo sát bạn. Hãy cố gắng trốn thoát nếu con cố gắng bắt bạn. Nếu con bắt được bạn, hoặc bạn bắt được con, hãy vỗ về con hoặc nhắc bóng con lên để khen ngợi.

Trốn tìm

Hãy trốn bằng cách nào đó để con bạn nhìn thấy bạn biến mất, sau đó hãy để con đi tìm bạn. Thi thoảng hãy giả vờ là bạn lạc mất con và đang đi tìm con. Đôi khi trẻ có thể trốn rất nhanh và sẽ trốn ở sau giường hay ở góc tường nào đó một cách rất lặng lẽ. Thông thường, trẻ sẽ chọn những chỗ bạn đã trốn hoặc những nơi mà bạn đã ẩn mình hôm trước. Hãy thể hiện sự phấn khích khi mẹ con bạn tìm thấy nhau.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua đóng kịch

Nếu con bạn lanh lợi, nhanh nhẹn thì kể từ thời điểm này, bé có thể giả vờ là mình *buồn, dễ thương* hoặc *khó chịu*. Những trạng thái cảm xúc này cũng là các phạm trù. Điều này có nghĩa là con đã bắt đầu có thể thao túng hoặc lợi dụng bạn. Thường thì lúc đầu các bà mẹ đều bị “lừa”. Một số bà mẹ còn không tin được rằng con họ – những đứa trẻ còn bé xíu – lại có thể làm được một việc “tày đình” như thế. Số khác lại thấy hơi hơi tự hào. Nếu bạn thấy đứa con bé bỏng của mình giả vờ, hãy để con ném thử mùi vị của thành công, nếu có thể. Nhưng đồng thời, cũng phải cho con thấy bạn biết con đang làm gì. Điều này sẽ dạy cho con biết thể hiện cảm xúc là điều quan trọng, nhưng con không được phép sử dụng chúng để lừa bạn.

“Nếu tôi nói chuyện với ai đó, con trai tôi đột nhiên sẽ cần sự giúp đỡ, hoặc sẽ giả vờ là bị đau ở đâu đó.”

Mẹ của Matt, tuần thứ 39

Đôi khi, trẻ có thể sẽ đóng vai mà chúng đã nhìn thấy mẹ hoặc anh/ chị đảm nhận. Đây là điều hoàn toàn có thể ở thời điểm này vì trẻ biết rằng chúng cũng là người, giống như những người khác. Nói cách khác, cả trẻ và những người khác đều thuộc cùng một nhóm. Kết quả là trẻ có thể làm được những việc giống như những người khác vẫn làm. Trẻ có thể đi trốn, giống như mẹ đã từng làm và cũng có thể đi tìm. Trẻ có thể tự mình đi lấy đồ chơi khi cảm thấy muốn chơi món đồ chơi đó. Hãy luôn nhớ phản ứng lại điều này, ngay cả khi nó chỉ diễn ra trong một thời gian rất ngắn.

Điều này sẽ dạy cho trẻ biết trẻ đang khiến mọi người hiểu trẻ và biết trẻ quan trọng.

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những đồ chơi hoặc những vật mà hầu hết các em bé đều thích khi khám phá thế giới của các phạm trù.

- Bất cứ thứ gì có thể mở hoặc đóng được như cửa hoặc ngăn kéo
- Nồi có vung
- Chuông cửa, nút bấm trên xe buýt, nút bấm trong thang máy, nút bấm đèn giao thông
- Đồng hồ báo thức
- Bào hoặc tạp chí để xé
- Bát đĩa hoặc cốc chén bằng nhựa
- Những vật lớn hơn trẻ, chẳng hạn như hộp giấy hoặc xô, thùng
- Đệm hoặc chăn để trẻ trèo lên hoặc chui vào trong
- Các vật để đổ, đặc biệt là những vật có hình tròn, chai lọ hoặc bình, chậu
- Bất cứ thứ gì trẻ có thể di chuyển, chẳng hạn như tay cầm hoặc quả dầm cửa
- Bất cứ thứ gì có thể tự chuyển động, chẳng hạn như cái bóng hoặc cành cây
- Bóng mọi kích cỡ, từ bóng bàn tới bóng chuyển bãi biển
- Búp bê có mặt giống người thật
- Các hình khối với mọi hình dạng và kích thước, càng lớn càng tốt
- Bể bơi dành cho trẻ em
- Cát, nước, sỏi và các dụng cụ bằng nhựa
- Xích đu
- Sách ảnh với một hoặc hai hình ảnh lớn, khắc nhau ở mỗi một trang
- Những tấm áp phích với một số hình ảnh khắc nhau
- Ô tô đồ chơi

Nhưng phải cẩn thận với những thứ khác mà con bạn thấy thích như ổ cắm và công tắc điện, máy giặt, máy rửa bát, máy hút bụi, máy sấy tóc, những vật dụng khác và cà cầu thang nữa.

"Tuần này, có một em bé lớn hơn con trai tôi một chút đến nhà chúng tôi chơi. Con trai tôi và em bé đó mỗi đứa có một bình sữa riêng. Có lúc, cô bé đó ấn cả cái bình vào miệng con tôi và bắt đầu cho em "ăn". Con bé tự mình giữ cái bình. Ngày hôm sau, tôi để con ngồi trên đùi và đưa cho con một bình sữa. Đột nhiên, con giật chiếc bình và nhét nó vào miệng tôi, rồi bắt đầu cười thích thú, vừa cười vừa bú một chút, rồi lại nhét nó vào miệng tôi. Tôi rất ngạc nhiên. Trước đây con chưa bao giờ làm như vậy."

Mẹ của Paul, tuần thứ 41

Tầm quan trọng của sự kiên định

Các mẹ luôn tự hào về tiền bộ và thành tích của con và họ thường phản ứng lại những điều đó với sự thích thú và ngạc nhiên. Nhưng một vài trong số những thành tích này có thể tai hại. Ban đầu, thành tích tai hại này có thể khiến bạn ngạc nhiên và con bạn có thể xem sự ngạc nhiên hoặc thích thú của bạn như sự tán thành. Bé cho rằng việc đó thú vị và sẽ lặp đi lặp lại hành vi đó, ngay cả khi mẹ nói “không được”.

Lúc này bạn sẽ cần kiên định hơn với con. Khi đã không cho phép con làm một việc gì đó một lần, tốt hơn hết là không được bỏ qua cho con trong lần tiếp theo. Con bạn thích thử bạn như vậy.

"Con tôi càng lúc càng trở nên buồn cười vì con đã bắt đầu trở nên tinh quái hơn. Con nói "brrrrrr" khi miệng đầy cháo, phun phì phì vào mặt tôi. Con mở tủ chén bát khi không được phép động vào và ném chiếc bát đựng nước uống của mèo khắp phòng bếp."

Mẹ của Laura, tuần thứ 38

"Con gái tôi không nghe lời tôi. Khi tôi nói 'không được' thì con lại cười, ngay cả khi tôi thực sự nổi cáu với con. Nhưng khi người trông trẻ nói 'không được' thì con lại khóc. Tôi không biết điều này có phải là do tôi đi làm không. Có lẽ là tôi nhượng bộ con quá nhiều khi ở nhà, vì cảm thấy có lỗi."

Mẹ của Laura, tuần thứ 39

Một số trẻ thích đảm nhận vai trò của người cho đi. Thứ chúng cho đi là gì không quan trọng, chỉ cần chúng có thể tiếp tục cho và nhận – chúng thích về sau hơn. Nếu con bạn cho đi bất cứ thứ gì, bé sẽ kỳ vọng được nhận lại thứ đó ngay lập tức. Thường thì bé có thể hiểu được những từ như “Liệu mẹ có thể...” hoặc “vui lòng”. Vì thế bạn có thể kết hợp trò chơi cho và nhận với lời nói, giúp trẻ hiểu rõ hơn.

“Con gái tôi thích cho mọi người xem chiếc bánh của con với nụ cười rạng rỡ trên mặt. Tất nhiên, con bé không muốn người được nó cho xem chiếc bánh sẽ cầm chiếc bánh đó. Con bé sẽ nhanh chóng thu tay lại nếu nghĩ người đó có thể lấy mất chiếc bánh của mình. Một hôm, con bé giơ tay cầm chiếc bánh về phía con chó của ông nội, con chó liền ngoạm luôn chiếc bánh. Ngỡ ngàng, con bé nhìn vào bàn tay trống không của mình và sau đó khóc lóc inh ỏi.”

Mẹ của Hannah, tuần thứ 41

Hiểu những nỗi sợ phi lý của trẻ

Khi con bạn học một kỹ năng mới, bé có thể khám phá ra một điều nguy hiểm nào đó và bắt đầu sợ hãi. Một trong số đó là nỗi sợ độ cao. Một nỗi sợ khác là sợ không gian chật, sợ bị gò bó. Khi con bạn đột nhiên cảm thấy sợ hãi, hãy thể hiện sự đồng cảm với con, sau đó cố gắng xác định điều gì khiến con khó chịu và giúp con. Trẻ thường sợ những thứ mới mẻ cho tới khi chắc chắn là chúng vô hại.

"Bây giờ con trai tôi không thể chịu được những chỗ gò bó, chật chội. Khi ngồi trên ô tô, con sẽ trở nên vô cùng hoảng loạn."

Mẹ của Paul, tuần thứ 40

Sau bước nhảy vọt

Trong khoảng từ tuần thứ 40 đến 45, một giai đoạn tương đối dễ chịu lại xuất hiện. Trong khoảng 1 đến 3 tuần tiếp theo, nhiều người sẽ ngưỡng mộ trẻ vì sự tiến bộ, độc lập và vui vẻ của chúng. Lúc này có rất nhiều thứ thú vị đối với trẻ, từ những bông hoa, chiếc lá, con kiến hay con muỗi. Lúc này, có những trẻ thích được ở ngoài trời nhiều hơn. Những người khác đột nhiên đóng một vai trò quan trọng hơn trong cuộc sống của trẻ. Trẻ tiếp xúc với những người đó thường xuyên hơn và nhanh chóng chuẩn bị tinh thần để chơi với những người đó nhiều hơn. Nói một cách ngắn gọn, chân trời của bé đã rộng mở hơn bao giờ hết.

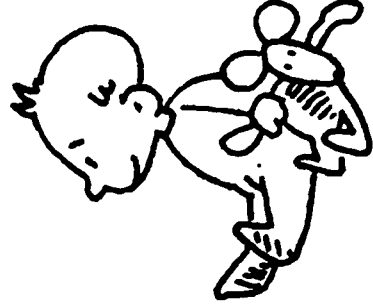
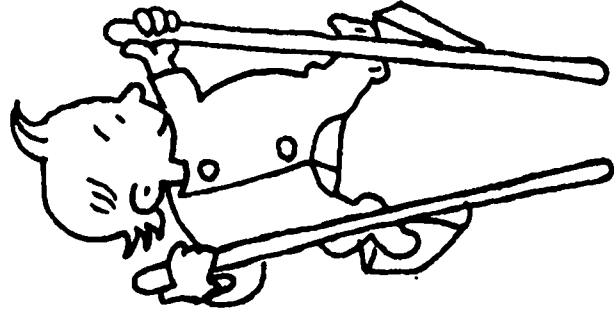
"Lúc này, con trai tôi như một con búp bê. Con cười cả ngày. Thi thoảng, con sẽ ngoan ngoãn chơi một mình cả tiếng đồng hồ. Con gần như trở thành một người hoàn toàn khác trong tuần này. Con không còn phụng phịu nữa, và có vẻ rất đáng yêu. Con lanh lợi, hoạt bát và đáng yêu hơn rất nhiều."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 42

Chương 9

**Tuần khủng hoảng 46:
Thế giới của các trình tự**

Trẻ con là thiên tài làm loạn. Trong suốt bước phát triển nhảy vọt vừa rồi, “tài năng” này có vẻ lên đến đỉnh điểm. Bạn có thể ngạc nhiên với sở trường phá hoại của trẻ khi chúng tháo tung, vụn vẹo hoặc nghiền nát mọi thứ chúng gặp trên đường. Nếu bạn tỉnh táo nhận biết những kỹ năng mới phát triển ở con bạn, trong khoảng tuần thứ 46, bạn có thể đột nhiên nhận thấy con sẽ làm những việc hoàn toàn ngược lại. Lần đầu tiên con bắt đầu thử *ghép mọi thứ lại với nhau*.

Con bạn lúc này đã sẵn sàng khám phá thế giới của các trình tự. Kể từ tuổi này, trẻ có thể bắt đầu nhận ra để đạt được rất nhiều mục tiêu của mình, chúng cần phải làm các việc theo một trật tự nhất định nào đó. Lúc này bạn có thể nhận thấy con bạn trước tiên sẽ nhìn xem các vật được ghép với nhau như thế nào và chúng đi kèm với nhau ra sao trước khi đặt chúng cạnh nhau, xếp chồng lên nhau hoặc ghép chúng lại với nhau. Chẳng hạn, trẻ có thể tập trung vào việc đập hết sức có thể trước khi cố gắng xếp chồng các hình khối lên với nhau. Trẻ có thể cố ấn một cái móc vào cái lỗ trên bảng móc sau khi đã so sánh hình dạng của cái móc với cái lỗ.

Thế giới này đem lại nhiều lĩnh vực khám phá mới cho con bạn. Bạn sẽ nhận thấy lần đầu tiên con thực sự có thể phán đoán được. Đôi khi con còn có thể thực hiện hành động này sau hành động kia một cách tự phát. Có vẻ như rõ ràng là con bạn có thể ý thức hơn bao giờ hết về hành động của mình – lúc này bé có thể nhận thức được điều bé đang làm.

Khởi đầu của bước phát triển tinh thần nhảy vọt này sẽ bắt đầu vào khoảng tuần thứ 42, hoặc trong khoảng từ tuần thứ 40 đến 44. Khi bắt đầu những kỹ năng mới này và học cách để thoải mái hơn trong thế giới mới, trẻ chắc chắn sẽ lại trở nên

nhặng xỉ và yêu sách. Suy cho cùng, để xác định mọi thứ kết hợp với nhau như thế nào sẽ khó hơn rất nhiều so với xác định chúng tách rời nhau ra sao. Sự thay đổi đột ngột trong suy nghĩ có thể khiến trẻ khó chịu. Giai đoạn nhặng xỉ này thường sẽ kéo dài khoảng 5 tuần, hoặc cũng có thể là từ 3 đến 7 tuần. Nếu con bạn lại hay quấy khóc, hãy để ý kỹ xem con có đang cố gắng làm chủ những kỹ năng mới nào không.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nhặng xỉ) của bước nhảy vọt vào thế giới của “các trình tự” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu trong khoảng từ tuần thứ 40 đến 44. Hầu hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 46 sau khi sinh. Ý niệm ban đầu về thế giới của các trình tự đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, thời điểm mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên có thể khác nhau tùy theo sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nhận biết được các trình tự là một tiền đề quan trọng để trẻ biết “kéo sợi dây để lôi món đồ chơi được buộc bằng sợi dây đó về phía mình”, nhưng kỹ năng này thường xuất hiện trong khoảng tuần thứ 46 hoặc có thể sau vài tuần hoặc thậm chí là vài tháng. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Dấu hiệu nhặng xỉ **của tuần này**

Con bạn có thể khóc nhiều hơn so với những tuần trước. Hầu hết các em bé đều thế. Trẻ có thể nhặng xỉ, quấy khóc, hay mè nheo, nhõng nhẽo, cáu kỉnh, không kiểm soát được và bơ phờ, mệt mỏi. Trẻ sẽ làm bất cứ việc gì chúng có thể để được ở cùng

với mẹ. Một số trẻ cả ngày chỉ quan tâm tới việc đó. Một số nhóc thì thích đeo bám còn hoảng hốt hơn những trẻ khác trước viễn cảnh bị tách khỏi mẹ. Trẻ sẽ sử dụng mọi cách mà chúng có thể nghĩ ra để được ở bên mẹ.

"Bất cứ khi nào anh trai tiến lại gần và chạm vào con, con sẽ khóc toáng lên ngay lập tức vì biết điều đó sẽ khiến tôi phản ứng lại ngay."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 41

Con bạn có thể ít khóc hơn khi ở gần bạn. Hầu hết trẻ đều vậy. Và trẻ cũng sẽ ít "than phiền" hơn khi có được sự chú ý trọn vẹn của mẹ.

"Vì muốn giảm thiểu tối đa việc khóc lóc ỉ ôi của con, tôi buộc phải làm mọi việc cùng với con. Tôi vừa phải bế hoặc cõng con vừa làm việc nhà vì nếu không thế thì tôi không thể nhúc nhích được một bước khi con cứ bám dính lấy chân tôi. Tôi giải thích cho con biết tôi đang làm gì, chẳng hạn như tôi pha trà hoặc gấp khăn tắm như thế nào. Mẹ con tôi cũng thường phải đi tắm cùng nhau. Khi tôi đi đâu, làm gì một mình, tôi phải mở cửa. Tôi làm vậy trước tiên là để xem con có làm gì nguy hiểm không, sau là để con có thể nhìn thấy tôi và có thể theo tôi như con muốn. Và con luôn đi theo. Đây là cách duy nhất khiến cả hai mẹ con được thoải mái."

Mẹ của Emily, tuần thứ 43

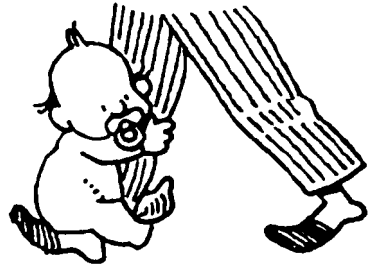
Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Trẻ có thể bám dính lấy quần áo của bạn

Con bạn có thể đi cả một quãng đường dài để có thể ở gần bạn nhất có thể. Trẻ có thể quần lấy bạn, theo đúng nghĩa đen của từ này, ngay cả khi chẳng có người lạ nào ở cạnh. Một số trẻ không cần phải bám dính lấy mẹ nhưng lại muốn ở cực gần mẹ để có thể lúc nào cũng nhìn thấy mẹ. Và lại có những em bé chỉ thích quay về với mẹ, cứ như thể chúng cần “tìm về mẹ để nạp năng lượng”, để cảm thấy được an ủi mỗi khi mẹ bỏ chúng đi đâu đó.

"Con trai tôi muốn ngồi trên đùi tôi, cuõ lên tay tôi, bò qua người tôi, ngồi lên mặt tôi hoặc bám dính lấy chân tôi cả ngày, giống như vật ký sinh ấy. Khi tôi đặt con xuống, con liền ngoác mồm ra khóc."

Mẹ của Bob, tuần thứ 41

Trẻ có thể nhút nhát hơn với người lạ

Khi có người lạ ở gần, nhìn hoặc nói chuyện cùng, hoặc tệ hơn là đưa tay về phía trẻ, trẻ có thể sẽ càng bám bạn chặt hơn so với bình thường. Lúc này, rất nhiều em bé đã biết xấu hổ.

"Con trai tôi hơi nhút nhát. Khi nhìn thấy người lạ, hoặc nếu có ai đó đột nhiên bước vào phòng, con sẽ gục mặt vào cổ tôi. Tuy nhiên, điều đó không kéo

dài quá lâu. Con chỉ cần chút thời gian để làm quen với họ."

Mẹ của Matt, tuần thứ 42

Trẻ có thể muốn tiếp xúc cơ thể gần gũi hơn với bạn

Một số em bé hay lo lắng sẽ bám riết lấy mẹ như khi chúng còn bé xíu, hoặc như khi chúng ngồi trên đùi mẹ, cứ như thể chúng không muốn cho mẹ đi đâu cả. Nhưng em bé khác lại phản ứng dữ dội khi bị mẹ đặt xuống hoặc khi mẹ đi ra khỏi phòng.

"Nếu mẹ con tôi không ở cùng nhau dù chỉ là một lúc, con gái tôi cũng sẽ khóc toáng lên. Khi tôi quay trở lại, lúc đầu bao giờ con cũng dậm, đá, cào, càu và đẩy tôi đi. Nếu có con chó ở gần, con sẽ ngay lập tức về phía nó. Có lần, tôi quay lại thì thấy con có cả một túm lông chó trong tay."

Mẹ của Emily, tuần thứ 43

Trẻ có thể muốn được bạn rộn liên tục

Hầu hết các em bé lúc này đều muốn được chú ý nhiều hơn. Con bạn cũng có thể như vậy. Ngay cả một em bé vốn rất dễ tính cũng muốn được chơi cùng với bạn. Một đứa trẻ khó tính, nếu có thể, sẽ khiến bạn phải làm cho nó bận rộn suốt cả ngày và đêm. Trẻ thường sẽ không thỏa mãn cho tới khi có được sự chú ý toàn tâm toàn vẹn của mẹ. Trẻ chỉ để mắt tới mẹ và muốn mẹ cũng chỉ chú ý tới mình.

"Khi con đang bú, nếu tôi làm việc gì đó hoặc nói chuyện với ai đó, con sẽ hờn. Tôi phải nhìn con,

cung nụng hoặc vỗ về con. Ngay khi tôi dừng lại, dù chỉ một giây, con sẽ khóc không sao đỡ được và sẽ khua chân múa tay dữ dội, cứ như thể muốn nói 'Con ở đây cơ mà'."

Mẹ của Matt, tuần thứ 43

Trẻ có thể ngủ ít hơn

Con bạn có thể ngủ không ngon lắm. Hầu hết các em bé tầm tuổi này đều thế. Trẻ hoặc không chịu đi ngủ, khó ngủ hoặc sẽ thức dậy sớm hơn. Một số trẻ đặc biệt khó ngủ vào ban ngày. Số khác lại tệ hơn vào buổi tối. Ngoài ra còn có những bé không chịu đi ngủ vào bất kỳ lúc nào.

"Con tôi tỉnh dậy hai hoặc ba lần một đêm và buổi chiều cũng ngủ không ngon. Có lúc, tôi phải mất 3 tiếng đánh vật mới cho con đi ngủ được."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 48

Trẻ có thể gặp "ác mộng"

Con bạn có thể thiếu ngủ và trở nên mệt mỏi. Trẻ thậm chí còn có thể xoay người, trằn trọc nhiều tới mức bạn ngỡ rằng con gặp ác mộng.

"Con tôi thức dậy và khóc văng lên, khóc hết như lúc con tức giận. Tôi nghĩ là có thể con đã mơ thấy điều gì đó mà con không thích."

Mẹ của Emily, tuần thứ 45

Trẻ có thể mệt mỏi

Con bạn có thể trở nên hơi lãnh cảm, thờ ơ. Thịnh thoảng trẻ sẽ như vậy. Trẻ không hiểu động như trước và ít bập bẹ hơn. Trẻ thậm chí còn có thể dừng mọi hoạt động lại một lúc chỉ nằm đó và nhìn mông lung thôi. Các bà mẹ thường không thích điều này. Họ cho rằng đó là điều không bình thường, và có thể họ sẽ cố làm gì đó để bé yêu của họ năng động trở lại.

"Con gái tôi không còn hoạt bát như trước nữa.
Dạo này con hay ngồi một chỗ, mở to mắt nhìn
xung quanh."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 45

Trẻ có thể không chịu thay bỉm

Thiên thần bé bỏng của bạn có thể không còn kiên nhẫn và trở nên khó kiểm soát khi được thay đồ, mặc đồ hoặc thay bỉm. Con có thể mè nheo, la hét hoặc rên rỉ khi bị bạn chạm vào người. Có lúc, mẹ sẽ trở nên bức bối hoặc lo lắng về bé con rắc rối của mình.

"Con trai tôi không chịu ngồi im một phút nào.
Đôi khi, thay bỉm cho con mà cứ như đánh vật vậy.
Đúng là tôi thích con trở nên hiểu động hơn, nhưng
tôi không hiểu tại sao con không thể nằm im được
một lúc."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 43

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Khoảng thời gian này nhiều em bé sẽ không mấy hứng thú với đồ ăn thức uống. Con bạn có thể ăn không ngon miệng, hoặc bé có thể rất kén chọn, chỉ ăn gì đó khi bé thích. Các bà mẹ thường lo lắng và khó chịu vì con kén ăn và ăn không ngon miệng.

"Con trai tôi không ăn ngoan như trước. Đột nhiên con không muốn ti mẹ vào buổi trưa nữa và con bắt đầu mè nheo, kéo quần tôi để đòi thứ con muốn. Con cũng hay tỉnh dậy lúc đêm, đòi bú. Tôi không hiểu như vậy con có nạp được đủ dưỡng chất hay không."

Mẹ của Matt, tuần thứ 43

Trẻ có thể cư xử trẻ con hơn

Đôi khi, một hành vi trẻ con nào đó mà bạn cứ nghĩ là đã biến mất từ lâu nay lại xuất hiện. Các bà mẹ thường không thích sự trở lại này. Họ cho rằng đó là bước thụt lùi và chỉ muốn làm sao để dừng hành vi đó lại nếu có thể. Tuy nhiên, sự tái xuất hiện của một hành vi nào đó trong giai đoạn nặng xị là điều hoàn toàn bình thường. Điều đó chỉ có nghĩa là chuẩn bị có một bước nhảy vọt xuất hiện.

"Con trai tôi không còn thích tự mình cầm bình sữa nữa, mà muốn được nắm trong tay tôi và được tôi đút bình cho như khi còn nhỏ xíu. Tuy nhiên, trước đây không lâu, con vẫn muốn tự mình cầm bình sữa. Hành động 'trở lại tuổi thơ' của con khiến tôi thấy hơi khó chịu. Tôi cứ nghĩ 'Thôi nào con trai, mẹ biết là con có thể tự làm được mà'. Tôi đã cầm tay

con đặt vào bình sữa vài lần, nhưng con không hề nhúc nhích."

Mẹ của Bob, tuần thứ 41

Trẻ có thể hành động dễ thương một cách bất thường

Trẻ nhặng xị giờ có thể tìm ra những cách dễ thương hơn để được chú ý hoặc được tiếp xúc cơ thể nhiều hơn. Điều này xảy ra càng lúc càng nhiều hơn và theo những cách càng lúc càng phức tạp, tinh tế hơn. Trẻ có thể mang đồ chơi hoặc sách vở đến cho bố mẹ và "đòi" bố mẹ chơi cùng. Trẻ có thể dụ dỗ bạn chơi cùng bằng nhiều mách khéo khác nhau, chẳng hạn như đặt bàn tay nhỏ xíu của chúng lên đùi bạn, rúc vào người bạn hoặc tựa đầu vào người bạn. Thường thì trẻ sẽ biến đổi, lúc khó chịu, khi dễ thương, và xem điều nào phát huy tác dụng tốt nhất tại thời điểm đó, để thỏa mãn khao khát được chú ý hoặc được âu yếm.

Mẹ của các bé độc lập – những bé không muốn được gần gũi nhiều – rất thích thú với viễn cảnh cuối cùng thì họ cũng được gần gũi con nhiều hơn.

"Bây giờ thì thoảng con tôi lại tiến về phía tôi để được tôi âu yếm. Tuần này con thật đáng yêu."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 46

Nhật ký của tôi

Dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng từ tuần thứ 40 đến 44, con bạn có thể thể hiện những dấu hiệu cho thấy bé đã sẵn sàng cho bước nhảy vọt tiếp theo vào thế giới của các trình tự.

- ☐ Hay khóc hơn và tâm tính khó chịu, hay cáu bẳn
- ☐ Lúc trước có thể vui vẻ, lúc sau đã khóc được ngay rồi
- ☐ Muốn được bày trò cho chơi suốt, hoặc muốn như vậy nhiều hơn trước
- ☐ Bám chặt lấy quần áo của bạn hoặc muốn được ở gần bạn hơn
- ☐ Hành động dễ thương một cách bất thường
- ☐ Tính quái hơn
- ☐ Cáu giận, hoặc hay cáu giận hơn trước
- ☐ Biết ghen tỵ
- ☐ Hay xấu hổ hơn trước khi gặp người lạ
- ☐ Muốn được ôm chặt hơn, hoặc được tiếp xúc cơ thể gần gũi hơn
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Có vẻ như gặp ác mộng, hoặc thường xuyên gặp ác mộng hơn trước kia
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Ít bập bẹ hơn
- ☐ Đôi khi chỉ ngồi im, nhìn mơ màng như mơ giữa ban ngày
- ☐ Không chịu thay bím
- ☐ Mút ngón cái, hoặc thường xuyên làm như vậy hơn so với trước kia
- ☐ Muốn đồ ôm, hoặc muốn như vậy thường xuyên hơn so với trước kia

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Một số bà mẹ nhận thấy con họ hư hơn trước kia. Có vẻ như trẻ thích làm mọi việc mà chúng không được phép làm. Hoặc đôi khi trẻ có thể đặc biệt tinh quái khi bạn phải vội vàng hoàn thành việc gì đó và có ít thời gian để đối phó với con.

"Con trai tôi cứ bám lấy tôi suốt cả ngày, và khi nào con không bám mẹ thì tôi lại phải cất mọi thứ tránh xa tầm với của con."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 43

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Khi thế giới mới của con bạn mở rộng ra, bao hàm cả các trình tự, thì sự nhặng xị và những thay đổi của con sau đó sẽ ảnh hưởng tới cả bạn nữa. Dưới đây là một số cảm giác bạn có thể có.

Bạn có thể cảm thấy bất an

Các bà mẹ thường lo lắng khi thấy con họ buồn bực. Họ cố gắng xác định nguyên nhân vì sao con họ lại hay khóc như vậy. Ngay khi tìm được, dù chỉ là một lý do thôi, họ cũng thấy đầu óc nhẹ nhàng hơn. Với trẻ ở tầm tuổi này, thường thì các mẹ đều cho rằng nguyên nhân là do trẻ đang mọc răng.

"Con trai tôi khóc rất nhiều. Tôi nghĩ là do con ngủ không đủ."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 43

Bạn có thể (lại) kiệt sức

Mẹ của những em bé hay đòi hỏi và thiếu ngủ thường cảm thấy kiệt sức khi giai đoạn nặng nề này bước vào hồi kết. Một số bà mẹ còn than phiền là họ bị đau đầu, đau lưng, nôn mửa và mất tập trung nữa.

"Tôi có cảm giác như mình gục ngã hoàn toàn vì không nhận được bất cứ sự giúp đỡ hoặc ghi nhận nào. Tôi thực sự muốn có một tối được nghỉ ngơi. Với tôi, đây là giai đoạn khó khăn nhất từ trước đến giờ. Tôi thậm chí còn không thể viết được cuốn nhật ký này. Chỉ là tôi không sao tập trung được."

Mẹ của Emily, tuần thứ 46

Bạn có thể bực bội

Đến cuối giai đoạn nặng nề này, các bà mẹ có thể trở nên bực bội hơn với những "cây tầm gửi" cứ bám dính lấy họ. Họ bực bội vì cứ phải bận rộn với những yêu sách của con và gần như không có cuộc sống của riêng mình nữa.

"Thật mệt mỏi khi không thể nhúc nhích được chân tay một xen-ti-mét nào. Con trai tôi lúc nào cũng muốn được quan tâm chú ý, nếu không con sẽ nổi cáu, và điều này dần dần nhưng chắc chắn trở thành điều cực kỳ khó chịu. Đôi khi tôi chỉ muốn nổi loạn. Rồi thì tôi cảm thấy ngao ngán. Tôi không ngừng nghĩ giá mà tôi có thể đưa con trở lại nhà trẻ. Tôi đã trông con ở nhà được cả tuần rồi. Lúc đầu, mọi chuyện có vẻ tốt hơn, nhưng giờ, chỉ sau một thời gian, tôi đã thấy mình lại có vẻ bực bội rồi."

Mẹ của Bob, tuần thứ 46

Đôi khi người mẹ bực bội vì từ sâu thẳm họ biết con bây giờ đã có thể làm được nhiều việc hơn chứ không chỉ thể hiện và ngơ vực hành vi của mình có quá trẻ con khi ở tầm tuổi này không. Mẹ nghĩ đã đến lúc để con bắt đầu cư xử độc lập hơn rồi.

"Khi tôi đặt con trai nằm lên một chiếc bím sạch, con liền ngoác mồm ra khóc. Con cũng cư xử như thế khi được tôi thay quần áo cho. Điều này càng lúc càng khiến tôi khó chịu. Tôi cứ nghĩ con đã 'lớn' rồi, đã không còn cư xử kiểu đó nữa. Thực tế là đã đến lúc con phải bắt đầu có tinh thần hợp tác hơn một chút."

Mẹ của Bob, tuần thứ 47

Bạn có thể bắt đầu tranh cãi

Đến cuối mọi giai đoạn nặng nề, nhiều bà mẹ vẫn đang cho con ti mẹ chột nghĩ liệu đã đến lúc để cai sữa cho con chưa. Một trong những lý do là con thường muốn được ti cả ngày. Điều này thật sự khó chịu và mệt mỏi, chính vì vậy mà đôi khi các bà mẹ đã bắt đầu từ chối con họ. Tuy nhiên, trẻ có thể cho rằng điều này là không thể chấp nhận được và trước khi ý thức được thì bạn và trẻ đã có thể "cãi nhau" rồi.

"Tôi càng lúc càng khó chịu vì cứ phải ru cho con ngủ gục trên ngực mình. Tôi phải làm thế vì con khó ngủ. Giờ điều đó lại trở thành một thói quen. Ngoài ra, con muốn bú một lúc thật lâu và sẽ la hét nếu không được như ý muốn. Tôi không thích làm như thế thêm nữa."

Mẹ của Matt, tuần thứ 47

Tin tốt đối với những bà mẹ vẫn kiên trì cho con bú mẹ là con sẽ tự quay trở lại ti bình ngay khi giai đoạn nhặng xị này kết thúc. Một khi mọi thứ đã đi vào quy củ như cũ, các bà mẹ có vẻ lại quên ngay những bức bối khó chịu của mình.

Một trận chiến khác là cuộc thương lượng giữa mẹ và bé về mức độ quan tâm chú ý cũng như tiếp xúc cơ thể giữa hai mẹ con.

"Tôi chán ngán việc con cứ khóc lóc liên tục để đòi được ngồi lên đùi tôi và thực sự phát cáu vì bị cần nếu không đáp lại con ngay lập tức. Con cần đau tới mức tôi đã đẩy con ra. Có lần, con đã ngã và đập đầu rất đau. Tôi không cố tình, nhưng tôi giận tới mức đã khiến cho việc đó xảy ra."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 44

Những kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Vào khoảng tuần thứ 46, bạn sẽ thấy con bạn bình tĩnh hơn và cố gắng làm những việc hoàn toàn mới. Bạn sẽ thấy con chơi trò chơi theo cách khác và thích thú với những hoạt động mới. Con sẽ hành động chính xác hơn bao giờ hết và sẽ chú ý nhiều hơn tới các chi tiết.

Con bạn lúc này có thể hiểu được đôi khi thứ này phải theo sau thứ khác

để tạo thành một trình tự. Trẻ sẽ nhận ra là chúng có thể tìm thấy và tạo ra các trình tự với tất cả các giác quan, và như thông lệ, chúng vẫn không thể khám phá tất cả mọi thứ cùng một lúc được. Thiên hướng, sở thích và tính khí của trẻ sẽ giúp trẻ lựa chọn các khía cạnh của thế giới mà chúng thấy thú vị nhất, cũng như những kỹ năng mà chúng muốn phát triển. Hãy giúp con làm điều con đã sẵn sàng làm, chứ đừng cố gắng thúc ép con.

Bước nhảy vọt

Trong suốt bước nhảy vọt trước đó, con bạn đã nhận ra nhiều thứ có những điểm chung nên chúng cùng thuộc một nhóm hoặc một phạm trù nào đó. Để phân loại các nhóm, trẻ sẽ phải kiểm tra chúng bằng cách đập vỡ hoặc tháo rời chúng ra. Chẳng hạn, trẻ có thể tháo một khối xếp hình thành từng mảnh nhỏ, rút khóa khỏi ổ khóa, hoặc nói lỏng tay cầm ở tủ đồ. Điều này dọn đường cho bước nhảy vọt hiện tại – bước nhảy vọt đặc trưng bởi điều ngược lại và trẻ sẽ bắt đầu thử nghiệm lắp ghép các vật lại với nhau. Tất cả các em bé đều cần học cách tháo một thứ ra trước khi có thể ráp chúng lại với nhau. Ngay cả hoạt động có vẻ đơn giản như lựa chọn hình khối tiếp theo và đặt nó vào đúng vị trí cũng đòi hỏi phải có bước nhảy vọt về mặt tinh thần mà tại thời điểm này con bạn vẫn chưa được chuẩn bị để thực hiện.

Khi những kỹ năng mới của trẻ bắt đầu xuất hiện, lần đầu tiên trẻ sẽ thích thú với việc *xây dựng*, *lắp ghép* và *gắn kết* mọi thứ lại với nhau. Chẳng hạn, lúc này trẻ có thể rút chìa khóa ở bàn ra và cố nhét vào một ổ khóa nào đó. Trẻ có thể học đào cát bằng xẻng và đổ vào xô. Trẻ cũng có thể học chụp bóng trước sau đó là ném bóng. Khi hát bài hát nào đó, trẻ có thể bắt đầu thực hiện một chuỗi các cử chỉ, điệu bộ mà không cần bạn phải

làm mẫu. Trẻ cũng có thể học cách dùng thìa để xúc thức ăn và đút vào miệng. Trẻ có thể học cách nhặt quần áo ở dưới sàn lên và cho vào giỏ quần áo bẩn cần giặt. Ở tuổi này, trẻ đã bắt đầu nhận thức được về các trình tự và nếu trẻ cố gắng gắn kết hai hành động lại với nhau thì quả thực là một kỳ tích. Dù trẻ đã biết được cái gì thuộc về nhau, nhưng nỗ lực của trẻ không hẳn lúc nào cũng thành công. Chẳng hạn, con bạn có thể cố đi giày bằng cách lôi đôi giày ra, nhưng sau đó chỉ có thể ngồi xuống và chà chà đôi giày vào hai chân, cố để xỏ được chân vào.

Từ hành động của con, bạn cũng có thể biết lúc này con đã bắt đầu nhận ra theo chuỗi trình tự thông thường có một số sự kiện thường sẽ theo sau một số sự kiện khác. Bạn sẽ nhận thấy là con đã biết được bước tiếp theo trong một trình tự cụ thể nào đó. Chẳng hạn, bạn hẳn sẽ để ý là nếu nhìn thấy bạn ấn chuông cửa, trẻ sẽ dừng lại một lúc để nghe tiếng chuông kêu.

"Khi băng chạy hết, con trai tôi sẽ nhìn vào cái đài cát-xét chứ không nhìn vào loa nữa. Giờ con đã biết là tôi phải làm gì đó với cái đài nếu con muốn nghe nhạc nữa."

Mẹ của Bob, tuần thứ 48

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới của các trình tự như thế nào?

Hãy đánh dấu vào các ô bên dưới khi bạn nhận thấy con đang thay đổi. Hãy dừng việc đánh dấu này ngay khi giai đoạn giông bão tiếp theo bắt đầu, báo hiệu cho bước nhảy vọt kế tiếp.

Thế giới này cũng đa dạng như tất cả những thế giới khác mà con bạn đã bước vào từ trước đến giờ. Mỗi một em bé lại có những ý tưởng riêng về điều mà chúng thấy thú vị. Con bạn không thể thử nghiệm mọi thứ cùng một lúc được. Nếu con là đứa trẻ hay lắng nghe và quan sát, điều này sẽ tiếp tục và có thể sẽ phải đánh đổi bằng những hoạt động vận động. Hoàn toàn bình thường nếu hầu hết những kỹ năng này không xuất hiện cho tới vài tháng sau đó.

CHỈ VÀ NÓI CHUYỆN

- ☐ Nhìn theo và chỉ người, vật hoặc đồ vật nào đó mà bạn đã gọi tên, dù là trong cuộc sống thật hay trong hình ảnh
- ☐ Chỉ một hoặc hai vật để bạn gọi tên, chẳng hạn như người, vật hoặc đồ vật
- ☐ Đổi lại, chỉ và gọi tên một hoặc hai vật
- ☐ Chú tâm xem sách, tạo thành tiếng động khi nhìn thấy một hoặc hai bức ảnh nào đó
- ☐ Chỉ lên mũi mình khi bạn hỏi “Mũi của con đâu nhỉ?”
- ☐ Chỉ vào một bộ phận cơ thể, chẳng hạn như mũi bé hoặc mũi bạn, muốn bạn gọi tên bộ phận đó
- ☐ Bắt chước âm thanh khi bạn gọi tên con vật, chẳng hạn như khi bạn hỏi “Con mèo kêu thế nào ấy nhỉ?”, con sẽ cố nói “Meo”
- ☐ Giơ tay lên cao khi bạn hỏi “Con sẽ cao như thế nào nhỉ?”

- ☐ Nói “ừm” khi muốn cần tiếp
- ☐ Nói “không, không” khi không muốn làm việc gì đó
- ☐ Sử dụng một từ theo nghĩa mở rộng hơn, chẳng hạn, nói “óa” khi thấy có thứ gì bất thường, và cũng nói vậy khi phải cẩn thận với thứ gì đó vì “óa” đã trở thành “không được chạm vào” đối với trẻ

CÁI GÌ ĐI CÙNG VỚI NHAU VÀ CÁI GÌ THEO SAU

- ☐ Biết có thể ấn một cái móc vào cái lỗ trên bảng móc, chẳng hạn, trẻ sẽ chọn một cái móc hình tròn trong một đồng móc và cố gắng ấn nó vào cái lỗ tròn trên bảng móc
- ☐ Cố ghép 3 miếng ghép của một hình ghép đơn giản lại với nhau
- ☐ Cố nhét tiền xu vào một cái rãnh
- ☐ Cố xếp hai chiếc lọ có kích thước khác nhau chồng lên nhau
- ☐ Lấy một chiếc chìa khóa ở đâu đó và cố gắng nhét vào một cái ổ khóa
- ☐ Nhìn chiếc đèn và tiến về phía đó khi bạn bật công tắc đèn
- ☐ Cố gắng nói chuyện với người nhận điện thoại
- ☐ Nhét đồ vào một vật chứa (thùng, hộp...) nào đó, bọc nó lại, tháo lớp bọc ra, nhắc hết đồ ra rồi lại lặp lại quá trình đó
- ☐ Cố xếp một vòng tròn vào một cái que thẳng đứng
- ☐ Đẩy xe đồ chơi đi khắp nơi, vừa đẩy vừa kêu “brum”
- ☐ Dùng xẻng xúc cát đổ vào xô, sau đó lại đổ hết trong xô ra
- ☐ Đổ nước vào đồ chơi khi tắm, sau đó lại dốc hết nước ra
- ☐ Nhìn hai bộ xếp hình và sau đó cố gắng ghép chúng lại với nhau

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Cố gắng vẽ nguệch ngoạc trên một tờ giấy bằng bút chì hoặc sáp màu

LÀM VÀ DÙNG CÔNG CỤ

- ☐ Tự học cách đi bằng cách tìm một vật gì đó để đẩy
- ☐ Tìm một thứ gì đó để dùng như một bước đệm để với tới chỗ hoặc vật mà bé muốn
- ☐ Chi tay về hướng mà bé muốn khi được bế

VẬN ĐỘNG

- ☐ Trèo xuống cầu thang hoặc tựa khỏi ghế. Lúc đầu, thậm chí có lúc trẻ còn bò lên bò xuống cầu thang trước khi thực sự bò xuống
- ☐ Chúc ngược đầu xuống (khi có sự giúp đỡ của người lớn) trong tư thế chuẩn bị lộn nhào
- ☐ Khụy đầu gối, sau đó duỗi dài chân, để có thể nhảy trên sàn nhà bằng cả hai chân
- ☐ Tìm kiếm xem có thể với được thứ gì khác trong khoảng bé có thể tự đi được không

CHƠI CÙNG NGƯỜI KHÁC

- ☐ Chơi cùng với bạn. Thể hiện rõ ràng trò chơi mà trẻ muốn chơi bằng cách tự bắt đầu trò chơi, sau đó quay sang nhìn bạn với vẻ mặt trông đợi
- ☐ Chơi lại một trò nào đó
- ☐ Dụ dỗ bạn chơi cùng, có thể là bằng cách giả vờ như không biết làm việc gì mà bạn đã từng nhìn thấy con làm trước đó rồi

TRÒN TÌM

- ☐ Tìm kiếm thứ gì đó mà bạn đã cất kỹ vì hoặc không muốn con chạm vào vật đó, hoặc muốn bày trò cho con chơi
- ☐ Giấu thứ gì đó thuộc sở hữu của người khác, chờ đợi và theo dõi, sau đó cười thích thú khi người đó tìm thấy thứ đồ đó

MÔ PHỎNG MỘT CHUỖI CÁC CỬ CHI

- ☐ Bắt chước hai hoặc nhiều hơn hai cử chi trong một chuỗi cử chi
- ☐ Tìm hiểu sự khác biệt của cùng một chuỗi cử chi trong thực tế và trong gương
- ☐ Bắt chước một hoặc hai cử động của bạn khi bạn hát một bài hát nào đó cùng với con

PHỤ GIÚP VIỆC NHÀ

- ☐ Lăn lượt đưa cho bạn từng thứ mà bạn muốn cất đi
- ☐ Tìm và đưa cho bạn những vật đơn giản nếu bạn yêu cầu
- ☐ Nhắc bộ quần áo mà bạn vừa mới cời cho con và đặt vào giỏ quần áo bẩn
- ☐ Kéo giò búp bê cần giặt và cho vào máy giặt
- ☐ Lây chổi và quét nhà
- ☐ Kéo chiếc khăn trải bàn và phui bụi
- ☐ Bắt chước bạn nấu cơm, chẳng hạn như gô thìa/ đĩa vào bát, hoặc dùng thìa để ngoáy bát

MẶC QUẦN ÁO VÀ CHÁI TÓC

- ☐ Cố gắng tự mình cời quần áo, chẳng hạn, trẻ sẽ cố giặt tung tất ra bằng cách kéo ngón chân mình

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Cố gắng tự mình đi giấy hoặc đi tắt; chẳng hạn, trẻ cố cầm giấy hoặc tắt và nắm bàn chân để khớp chúng lại với nhau
- ☐ Giúp đỡ bạn khi bạn mặc quần áo cho bé. Rướn người về phía bạn khi bạn cởi hoặc mặc áo len hoặc giơ chân ra khi bạn đưa giấy hoặc tắt đến gần
- ☐ Tự chải tóc
- ☐ Dùng bàn chải đánh răng
- ☐ Đôi lúc dùng bô

ĂN VÀ CHO ĂN

- ☐ Cho người khác cắn hoặc mút một miếng khi đang ăn hoặc đang uống
- ☐ Tự thôi đồ ăn trước khi cắn một miếng
- ☐ Cắm đĩa của mình vào miếng bánh mì và đưa lên miệng
- ☐ Dùng thìa xúc thức ăn và đưa vào miệng

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Con bạn lúc này cũng có thể bắt đầu chỉ và gọi tên những người, vật và đồ vật khác nhau. Khi tự mình làm vậy, trẻ thường vẫn còn nói ngọng, chứ chưa nói sõi được. Khi có bạn ở cùng, con có thể chỉ vào các vật và muốn bạn gọi tên chúng hoặc muốn bạn tạo ra âm thanh phù hợp với vật đó. Trẻ cũng có thể thích chơi trò đi khắp nơi, để bạn chỉ đồ còn trẻ sẽ gọi tên món đồ đó theo cách của riêng chúng. Khi bế con đi loanh quanh, bạn có thể bắt đầu nhận thấy con sẽ chỉ về hướng mà bé muốn đi.

Những em bé chưa phát triển lắm trong kỹ năng nói lúc này có thể bắt đầu gọi tên mọi người, con vật và đồ vật, hoặc cũng có thể chỉ là phần nào trong số đó, lần đầu tiên trong đời. Hành động gọi tên đó chính là cách liên hệ từ hoặc âm thanh được phát âm với người, vật hoặc đồ vật. Hành động chỉ hoặc nhìn theo sau khi một từ được phát âm cũng là một trình tự. Nhưng có một số trẻ vẫn “trốn” nói để phát triển những kỹ năng khác trước, chẳng hạn như đi.

Lựa chọn của con: Mẫu chốt quyết định tính cách của bé

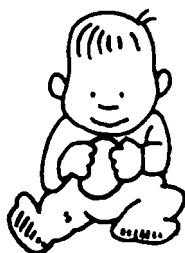
Giờ đây trẻ đã có thể hiểu và chơi với các trình tự. Điều này mở ra một thế giới những khả năng mới và con bạn sẽ tự mình lựa chọn tùy thuộc vào sự phát triển tinh thần, vóc dáng, cân nặng và khả năng phối hợp của bé. Một số em bé rất dễ gần, hòa đồng và thích tập trung vào những kỹ năng có liên quan tới người; số khác lại thích đồ chơi hơn. Một số bé thích mọi chi tiết nhỏ nhất, trong khi số khác lại quan tâm hơn tới ấn tượng tổng thể của nhiều kỹ năng khác nhau. Bạn sẽ thấy khó có thể không so sánh bé với những em bé khác, nhưng hãy nhớ là mỗi trẻ mỗi khác.

Hãy quan sát con bạn thật kỹ để xác định xem đâu là sở thích của con. Trong khoảng từ tuần thứ 46 đến 51, trẻ sẽ chọn những

kỹ năng mà chúng thích nhất từ thế giới này. Hãy tôn trọng lựa chọn của con. Bạn sẽ sớm phát hiện ra điều gì khiến trẻ trở nên đặc biệt, và khi tuân theo sở thích của con, bạn sẽ giúp con được nhiều nhất và tốt nhất trong quá trình chơi và học. Trẻ nhỏ yêu thích bất cứ điều gì mới mẻ, và quan trọng là bạn cần phải phản ứng lại khi nhận thấy bất cứ mối quan tâm hoặc kỹ năng mới nào ở chúng. Trẻ sẽ thích nếu bạn chia sẻ cùng chúng những khám phá mới này, và quá trình học của trẻ sẽ tiến bộ nhanh hơn nhiều.

Bạn có thể giúp bé như thế nào

Tất cả các em bé đều cần thời gian và được giúp đỡ để học những kỹ năng mới. Bạn có thể giúp con bằng cách cho con cơ hội và thời gian để chơi với các trình tự. Bạn có thể khuyến khích con khi thành công và vỗ về an ủi con khi không thành công. Bạn cũng có thể cố gắng đơn giản hóa nỗ lực của con và làm cho thất bại của con trở nên dễ chịu hơn.

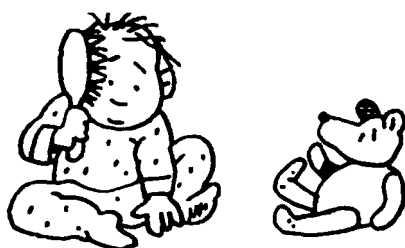

Con bạn sẽ tìm thấy rất nhiều cơ hội để tự mình tìm hiểu về các trình tự. Hãy cho con được nhìn, nghe, cảm nhận, ngửi, nếm và theo đuổi bất cứ điều gì con thích nhất. Càng tiếp xúc và chơi đùa với các trình tự bao nhiêu, trẻ sẽ càng hiểu nhiều

hơn về chúng bấy nhiêu. Tuy nhiên, hãy để mắt tới con. Trẻ có thể cho rằng mình đã biết tất cả. Quan trọng không phải là con thích học về các trình tự thông qua việc quan sát, chơi đồ chơi, thông qua lời nói, âm thanh, âm nhạc hay vận động. Chẳng mấy chốc trẻ sẽ có thể áp dụng những hiểu biết đã thu được trong một lĩnh vực nào đó vào những lĩnh vực khác mà không gặp khó khăn gì.

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua trải nghiệm

Khi bước vào thế giới của các trình tự, trẻ lờ mờ hiểu ra rằng chúng cần phải làm mọi việc theo một trật tự nào đó, nếu muốn thành công. Trẻ đã quan sát cách người lớn thực hiện một trình tự cụ thể nào đó, nhưng cần phải tự mình thực hiện bằng cách thử và sai. Thường thì “giải pháp” của trẻ rất kỳ dị. Trình tự mà trẻ thực hiện có thể đúng (bắt thứ gì đó và bỏ nó vào một thứ khác) nhưng trẻ có thể áp dụng với vật không phù hợp và nhằm tới mục tiêu không đúng. Trẻ biết rằng quần áo bẩn phải cho vào một vật chứa nào đó. Nhưng tại sao lại chỉ được cho vào giỏ đồ bẩn mà không phải là cho vào thùng rác hay bệ xí? Suy cho cùng thì trình tự đó cũng giống nhau cả thôi mà!

"Con trai tôi giật phích cắm ở ổ cắm điện ra, sau đó cố gắng ấn vào tường. Con cũng cố gắng dính những vật có hai đầu nhô ra vào ổ cắm điện. Giờ tôi phải để ý con kỹ hơn và phải lưu tâm đến vấn đề an toàn của con."

Mẹ của Bob, tuần thứ 48

Hoặc chính trình tự cũng có thể kỳ quái. Chẳng hạn, con bạn biết cách mẹ đi lên cầu thang, nhưng các bậc cầu thang quá cao so với bé, vì thế bé phải bò. Tuy nhiên, cứ được một bậc, con lại đứng dậy.

"Con trai tôi muốn tự mình đi cầu thang, nhưng trông con đi rất nguy hiểm. Con bò bằng đầu gối lên một bậc, sau đó đứng dậy, rồi lại tiếp tục khuỵu đầu gối để bò bậc tiếp theo, rồi lại đứng dậy. Cứ như thế. Tôi không thích việc đó một chút nào. Tôi phải để mắt đến con rất sát sao."

Mẹ của Steven, tuần thứ 45

Một khi con nghĩ là mình đã làm chủ được một trình tự cụ thể nào đó, thì trình tự đó sẽ trở thành "cố định". Trẻ sẽ không chấp nhận cách thực hiện nào khác và chúng có thể sẽ rất cứng đầu nếu bạn cố gắng thay đổi suy nghĩ của chúng. Vì thế, hãy để ý con thật kỹ. Tên nhóc kiêu ngạo của bạn có thể vẫn chưa biết thế nào là nguy hiểm đâu.

**Giúp con khám phá thế giới mới
thông qua phát triển tính độc lập**

Nhiều em bé không muốn được giúp đỡ và phản đối bất kỳ sự can thiệp nào của người khác. Những em bé này muốn tự mình làm mọi việc mà chúng có thể, hoặc nghĩ là chúng có thể. Nếu con bạn thuộc kiểu này, hãy cố gắng cân nhắc đến cảm giác của con càng nhiều càng tốt. Đây chính là độ tuổi mà nhiều em bé muốn bắt đầu đánh giá sự độc lập của mình.

"Con trai tôi vẫn luôn tập đi bộ cùng với tôi. Nhưng bây giờ, nếu tôi nắm tay con, con sẽ ngồi sụp xuống

ngay lập tức. Sau đó, khi tôi bỏ đi, con sẽ thử lại. Với mọi nỗ lực thành công, dù nhỏ tới mức nào, con cũng nhìn tôi vẻ đắc thắng."

Mẹ của Paul, tuần thứ 46

Với trẻ tầm tuổi này, nhiều mẹ phải dành thời gian để cất đồ đạc tránh xa con và phải có kỷ luật với con. Quan trọng là phải hiểu không hẳn là con không chịu nghe lời. Chỉ là con muốn tự mình làm mọi việc.

"Con gái tôi dạo này khá rắc rối và muốn mọi thứ đều phải làm theo cách con muốn. Con sẽ nổi cáu nếu tôi từ chối việc gì đó. Thật là mệt mỏi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 50

Thể hiện chút thông cảm với những bực dọc, khó chịu

Nhiều bà mẹ xem nỗ lực đòi "độc lập" của con là sự nổi loạn. Nhưng nếu dừng lại một chút để suy nghĩ, bạn sẽ thấy không phải như vậy. Con bạn chỉ muốn tự mình làm việc mà thôi. Suy cho cùng, con càng lúc càng ý thức được cái gì thuộc về nhau và trật tự để thực hiện công việc là như thế nào. Con cho rằng con biết tất cả và có thể làm được bất cứ việc gì. Con không còn muốn bạn can thiệp hoặc bảo cho con biết phải làm như thế nào nữa. Con muốn tự mình đưa ra quyết định. Nhưng là mẹ, bạn thực sự không quen với việc này. Bạn chỉ giúp con như bạn vẫn thể mà chẳng cần suy nghĩ gì. Bạn biết chắc chắn là con vẫn chưa thể làm được những việc con muốn làm. Và bạn cũng biết là con chắc chắn sẽ đảo lộn mọi thứ nếu cứ cố làm.

Mẹ và bé thường có suy nghĩ khác nhau về mọi việc. Điều này có thể làm nảy sinh mâu thuẫn. Các bà mẹ sẽ nghĩ là con khó tính, còn con lại cho rằng các mẹ chỉ đang gây rắc rối. Trẻ vị thành niên có thể trải qua những giai đoạn khó khăn nhất, kể đến là trẻ sơ sinh và trẻ mới chập chững biết đi.

"Giờ chúng tôi đang ở trong giai đoạn "không, không được chạm vào đó" và "không, không được làm thế". Nhưng con trai tôi biết chính xác bé muốn gì và bé có thể nổi cáu nếu không được phép làm gì đó. Gần đây, con buồn bực tới mức thậm chí còn không nhận thấy mình đã tự đứng dậy được."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 49

Giúp con khám phá thế giới mới thông qua phản hồi

Ở tầm tuổi này, trẻ bắt đầu thử nghiệm xem chúng có thể đi xa tới đâu trước khi có người nào đó bắt chúng dừng lại. Nếu bạn cho trẻ biết rõ ràng điều chúng đang làm là không đúng và tại sao việc đó lại không tốt hoặc nguy hiểm, trẻ có thể học được nhiều điều từ đó.

Tương tự như vậy, bạn nên cho con biết bé làm đúng việc gì bằng cách khen ngợi con. Điều này sẽ dạy cho trẻ biết hành vi tốt và thế nào là hành vi xấu. Hầu hết các em bé đều tự mình đòi được khen. Khi trẻ làm việc gì đó đúng, chúng sẽ đòi được khen suốt. Chúng sẽ nhìn bạn và cười, vẻ mặt rất tự hào, hoặc sẽ làm cách nào đó để bạn phải chú ý tới chúng. Trẻ cũng có thể lặp lại hành động đó thêm nhiều lần nữa, mỗi lần làm xong lại đòi được khen.

"Mỗi khi đặt được một chiếc vòng vào cái cọc, con gái tôi lại nhìn tôi, cười toét miệng và vỗ tay."

Mẹ của Eve, tuần thứ 49

Nếu con bực bội, khó chịu vì không được phép làm gì, bạn vẫn có thể dễ dàng làm con sao nhãng bằng một trò chơi hoặc

một món đồ chơi yêu thích của con. Thường thì với mỗi trẻ, trò chơi hoặc món đồ đó lại khác nhau.

"Tuần này, con trai tôi thích chơi bóng. Con đá mạnh quả bóng, sau đó chạy thật nhanh theo quả bóng trong khi vẫn nắm chặt tay tôi. Đôi lúc điều đó khiến con cười sặc sụa, và con đã phải nằm lăn ra sàn để không cười nữa."

Mẹ của Paul, tuần thứ 48

Giúp con bạn phát triển thế giới mới thông qua ngôn ngữ

Trẻ sống trong thế giới của các trình tự có thể bắt đầu chỉ và gọi tên người, vật và đồ vật khác nhau. Chỉ trỏ hoặc nhìn ngấm sau khi nghe thấy một từ cũng là một trình tự. Nếu nhận thấy con làm như vậy, hãy lắng nghe và cho con biết bạn hiểu và nghĩ con thật tuyệt. Đừng cố gắng cải thiện phát âm của con. Điều đó sẽ khiến con mất vui và cũng chẳng tạo khác biệt nào so với cách con đã nói.

Hãy chắc chắn là lúc nào bạn cũng dùng đúng từ. Bằng cách này, đến thời điểm thích hợp, con bạn sẽ tự động học được cách phát âm đúng. Sẽ mất một lúc để trẻ "dịch" được điều bạn nói theo cách phát âm trẻ con của chúng.

"Con gái tôi bắt đầu nói và chỉ vào bất cứ thứ gì con đang nhắc đến. Hiện tại, con đang thích ngựa. Khi nhìn thấy con ngựa, con sẽ chỉ vào nó và nói 'tựa'. Hôm qua, lúc ở công viên, khi một con chó to chạy qua, con cũng gọi nó là 'tựa'."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 48

Hiểu nỗi sợ của con

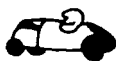
Khi học những kỹ năng mới, con bạn có thể phải xử lý cả những việc mà bé chưa thực sự hiểu hết. Chính vì vậy, bé sẽ có những lo lắng mới – những mối nguy mà cho tới tận bây giờ bé vẫn không biết là chúng có tồn tại. Ngay khi nhận ra những nguy cơ này và cho tới khi chắc chắn là chúng vô hại, nỗi sợ vẫn đeo bám trẻ. Vì thế, hãy thể hiện cho con biết bạn hiểu cảm giác của con.

"Con gái tôi cứ muốn ngồi trên xô. Ngay cả khi con không hề đi xô, con cũng mang xô vào nhà vệ sinh, đổ nó vào bồn xí và giặt nước. Có vẻ như con vừa thích thú vừa thấy sợ việc giặt nước đó. Con không sợ khi tự mình giặt nước, mà chỉ sợ khi người khác làm. Nghĩa là con không hoàn toàn thích việc đó."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 50

Một số em bé có thể nói cho bạn biết chúng nhớ được một số tình huống cụ thể nào đó, hoặc chúng đã từng nhìn thấy người nào đó từ trước bằng cách sử dụng ngôn ngữ cơ thể và tiếng động. Nếu nhận thấy con bạn cũng như vậy, hãy nói chuyện với con thật nhiều, giải thích cho con biết điều con đang nhìn thấy là gì và phản ứng với điều con nói cho bạn biết về điều đó sau này.

"Chúng tôi đi bơi hàng tuần. Thường thì chúng tôi chỉ gặp mọi người ở bể bơi. Một hôm, chúng tôi nhìn thấy một trong những bà mẹ vẫn hay đi bơi ở trên đường. Đột nhiên, con trai tôi kêu lên 'Ồ ô' và chỉ về phía cô ấy cứ như thể con nhận ra cô ấy vậy. Sau đó, con nhìn thấy một cô bé đã gặp ở bể bơi, sống ở gần

nhà chúng tôi mà con đã gặp vài lần, và con lại phản ứng đúng như vậy."

Mẹ của Paul, tuần thứ 49

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những trò chơi và hoạt động mà hầu hết các em bé tám tuổi này đều thích. Hãy nhớ là mỗi trẻ mỗi khác. Hãy xem con bạn phản ứng nhiều nhất với trò chơi hoặc hoạt động nào.

GIÚP ĐỠ

Con bạn thích cảm thấy người khác cần mình. Hãy cho con biết là bạn chắc chắn sẽ phải nhờ đến sự giúp đỡ của con. Ở tám tuổi này, trẻ sẽ không thể thực sự giúp được gì cho bạn, nhưng trẻ có thể hiểu được những hành động liên quan tới rất nhiều hoạt động thông thường. Thêm vào đó, đây cũng là cách tốt để chuẩn bị cho trẻ bước vào bước nhảy vọt tiếp theo.

LÀM VIỆC NHÀ

Hãy chỉ cho con bạn biết bạn nấu nướng và dọn dẹp như thế nào. Hãy cho con tham gia cùng. Hãy giải thích cho con biết bạn đang làm gì. Hãy cho con một chiếc giẻ. Như vậy sẽ thú vị hơn nhiều so với việc để con dùng chính quần áo của mình. Khi bạn làm bánh, hãy cho con một chiếc bát trộn bột và một chiếc thìa nhựa riêng.

MẶC QUẦN ÁO

Việc này sẽ rất thú vị nếu được thực hiện ở trước gương. Thi thoảng hãy cố gắng cởi quần áo của con, quần con vào khăn tắm và mặc quần áo cho con sao cho con có thể nhìn thấy tất cả các hoạt động đó trong gương. Hãy gọi tên các bộ phận cơ thể mà bạn đang lau cho con. Khi bạn nhận thấy con bắt đầu phối hợp cùng, hãy nhờ con giúp đỡ. Hãy nhờ con giơ tay lên

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này (tiếp)

hoặc đuổi chân ra khi bạn chuẩn bị mặc áo hoặc đi tắt cho con. Hãy khen con khi con làm đúng như vậy.

TỰ CHẢI ĐẦU

Hãy để con bạn được tự chải đầu. Việc này cũng thú vị nhất khi thực hiện trước gương. Bằng cách này, con bạn có thể tự mình nhìn thấy bé đang làm gì, sẽ học nhanh hơn và có nhiều niềm vui hơn. Hãy chải tóc cho con ở trước gương, sau đó hãy cho con thử. Bạn cũng có thể làm như vậy khi đánh răng cho con. Bạn cũng có thể thử xem con có thể tự tắm được không. Hãy đưa cho con một chiếc khăn mặt khi con tắm và nói với con rằng “Nào, rửa mặt đi con”. Hãy nhiệt tình phản ứng trước bất cứ sự cố gắng nào của con. Bạn sẽ thấy điều này làm con tự hào thế nào.

DÙNG THÌA TỰ XÚC ĂN

Hãy cho con bạn được tự dùng thìa xúc đồ ăn. Hoặc cho con một chiếc đĩa (loại dành cho trẻ nhỏ) để con tự xiên mẩu bánh mì hoặc miếng hoa quả. Hãy đặt một miếng nhựa lớn ở dưới ghế của con để sau đó bạn có thể dễ dàng lau chùi bãi chiến trường mà con bày ra.

TRÒ CHƠI GỌI TÊN

Con bạn thường hiểu được nhiều hơn so với bạn nghĩ và con thích có cơ hội để thể hiện điều đó.

ĐÂY LÀ MŨI CỦA CON

Chạm vào và gọi tên các bộ phận cơ thể sẽ giúp con khám phá được cơ thể của chính mình. Bạn có thể chơi trò này khi mặc hoặc cởi quần áo cho con, hay khi ngồi chơi cùng với con. Hãy thử xem con có biết mũi bạn ở đâu không.

CHI VÀ GỌI TÊN

Với nhiều em bé, chi và gọi tên các vật, hoặc tạo thành âm thanh tương ứng với vật đó, là trò chơi rất thú vị. Bạn có thể chơi trò này ở bất cứ đâu: ngoài trời, trong cửa hàng hoặc với một cuốn sách. Hãy tận hưởng những từ ngộ nghĩnh của con bạn.

HÁT VÀ CÁC TRÒ VẬN ĐỘNG

Lúc này con bạn có thể cũng muốn được tham gia vào những bài hát sôi động. Trẻ cũng có thể muốn tự mình thực hiện một hoặc hai động tác đi kèm với bài hát.

CÁC TRÒ CHƠI TRÒN TÌM

Nhiều em bé thích tìm kiếm những món đồ chơi mà bạn đã giấu biệt đi.

XÉ GÓI GIẤY

Bọc một món đồ chơi bằng một tờ giấy hoặc một loại túi để xé trước mặt con để con nhìn thấy. Sau đó đưa cho con gói giấy đó và để con tìm lại món đồ chơi, cứ như thể đó là một điều kỳ diệu vậy. Nhớ động viên, khuyến khích mọi nỗ lực, dù là rất nhỏ của con.

DƯỚI CHIẾC CỐC

Hãy đặt một món đồ chơi nhỏ ở trước mặt con bạn và úp một chiếc cốc lên phía trên. Sau đó, hãy đặt một chiếc cốc giống như vậy ở cạnh chiếc cốc đầu tiên và hỏi con bạn xem món đồ chơi kia ở đâu. Hãy khen con mỗi khi bé đi tìm món đồ chơi bị giấu, kể cả khi con không thể tìm thấy ngay lập tức. Nếu trò chơi này vẫn còn hơi khó, hãy thử dùng một miếng vải thay cho chiếc cốc. Con sẽ nhìn thấy hình dạng của món đồ chơi qua một lần vải. Cũng có thể đổi vai, chơi lại – hãy để con bạn giấu thứ gì đó và bạn phải đi tìm.

Tính kiên nhẫn

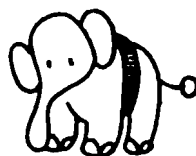
Quan trọng là bạn phải kiên nhẫn khi con cố gắng học những kỹ năng mới. Khi thấy con không còn hứng thú, hãy dừng lại. Lúc này, con có thể sẽ hứng thú với những thứ khác thú vị hơn.

"Tôi rất bận rộn với việc giúp con tập gọi 'ba' và chơi trò chơi kiểu như 'Mũi của con đâu nhỉ?'. Nhưng đến giờ, kết quả chúng tôi đạt được chẳng được là bao. Con chỉ cười, nhảy nhót lung tung và cắn mũi hoặc giật tóc tôi. Nhưng tôi mừng là con đã trở nên hiếu động, nghịch ngợm hơn một chút."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 49

Sau bước nhảy vọt

Trong khoảng tuần thứ 47 đến 52, một giai đoạn tương đối dễ chịu lại xuất hiện. Trong khoảng từ 1 đến 3 tuần, bạn có thể ngạc nhiên bởi sự vui vẻ và độc lập của con. Con có thể chú ý nhiều hơn khi bạn nói chuyện. Con có vẻ trầm tính và có kiểm soát hơn khi chơi và có thể tự chơi một mình khá tốt. Con có thể lại muốn được đặt vào xe đẩy – thậm chí còn có thể không muốn bị nhắc ra. Và cuối cùng, trông con lớn và thông minh hơn hẳn. Lúc này, con đã thực sự trở thành một em bé đã chập chững biết đi.

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những vật và đồ chơi mà hầu hết những em bé tám tuổi này đều thích.

- Tàu hỏa đồ chơi có ga tàu, có thanh chắn và tà vẹt
- Ô tô đồ chơi
- Búp bê có bình sữa đồ chơi
- Trồng, chậu và cháo đồ chơi để đập
- Sách có hình động vật
- Hộp cát, xô và xẻng
- Bóng đèn các loại, từ bóng bàn tới bóng chuyển bãi biển
- Hạt nhựa loại lớn
- Thú nhồi bông, đặc biệt là những con có thể phát ra tiếng nhạc khi bạn ấn vào chúng
- Xe đạp, ô tô hoặc máy kéo đồ chơi để trẻ có thể ngồi lên và đi vòng vòng
- Các khối xếp hình
- Người hoặc vật bằng nhựa nhỏ
- Gương

Hãy nhớ cất gọn hoặc chú ý tới các ổ cắm điện, cầu thang, thiết bị âm thanh, ti vi, máy hút bụi, máy giặt, thú cưng và những vật nhỏ nhỏ khác như đồ trang sức, đinh ghim hoặc các mẫu kính màu.

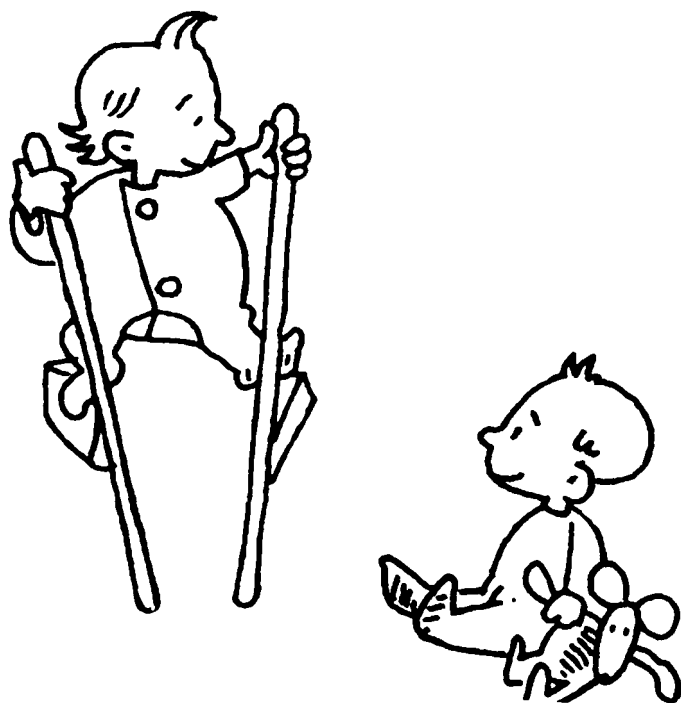

"Dạo này con gái tôi càng ngày càng đáng yêu. Con càng lúc càng giỏi chơi một mình. Bây giờ con thực sự có thể bày trò chơi một mình với thứ gì đó. Tuần này tôi lại có thể mang chiếc xe đẩy ra sử dụng rồi. Nhưng điều tuyệt vời nhất là con gần như không để tâm chút nào tới việc phải ngồi hàng giờ, thậm chí hơn thế, ở trong xe đẩy, trong khi vài tuần trước, chỉ cần nhìn thấy nó ở gần là con đã khóc thét lên rồi. Cứ như là con lại đang khám phá tất cả đồ chơi của con và tận hưởng sự thanh bình, tĩnh lặng trong chiếc xe đó vậy."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 52

Chương 10

**Tuần khủng hoảng 55:
Thế giới của các chương trình**

Sinh nhật đầu tiên của trẻ luôn là dịp đặc biệt. Với nhiều cha mẹ, hết năm đầu tiên có nghĩa là bắt đầu chấm dứt giai đoạn sơ sinh. Thiên thần bé nhỏ của bạn đã trở thành trẻ chập chững biết đi. Tất nhiên chúng vẫn chỉ là trẻ con. Trẻ vẫn còn rất nhiều thứ phải học về thế giới. Tuy nhiên, lúc này trẻ có thể đi khắp nơi và mày mò mọi thứ mà chúng thấy thích.

Chỉ một thời gian ngắn sau sinh nhật đầu tiên, vào khoảng tuần thứ 55, con bạn sẽ lại trải qua một thay đổi lớn trong quá trình phát triển tinh thần và sẽ sẵn sàng khám phá thế giới của các chương trình. Điều này sẽ khiến trẻ giống như một người trưởng thành tí hon có cách tiếp cận thế giới riêng của mình. Cha mẹ sẽ bắt đầu nhận thấy sự bùng nổ về hiểu biết trong cách suy nghĩ của trẻ mới chập chững biết đi.

Từ “chương trình” rất trừu tượng. Ý nghĩa của nó trong bối cảnh này là: Trong bước phát triển nhảy vọt vừa rồi, con bạn đã học được cách đối phó với khái niệm trình tự – các sự kiện diễn ra tiếp sau nhau, hoặc đồ vật khớp với nhau theo một cách đặc biệt nào đó. Chương trình là khái niệm phức tạp hơn trình tự một chút vì nó giúp đạt được kết quả cuối cùng bằng nhiều cách khác nhau. Khi con có thể hiểu được về các chương trình, bé có thể bắt đầu hiểu được việc giặt giũ, dọn bàn, ăn trưa, gấp quần áo, mặc quần áo, xây tháp, gọi điện thoại và hàng triệu việc khác mà bạn vẫn làm hàng ngày là gì. Tất cả những việc đó đều là chương trình.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nặng nề) của bước nhảy vọt vào thế giới của “các chương trình” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu trong khoảng từ tuần thứ 49 đến 53. Hầu hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 55 sau khi sinh. Ý niệm ban đầu về thế giới của các chương trình đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, thời điểm mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần

đầu tiên có thể khác nhau tùy theo sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nhận biết được các chương trình là một tiền đề quan trọng để trẻ biết “máy giặt” hoặc “tủ lạnh”, nhưng kỹ năng này thường xuất hiện trong khoảng tuần thứ 55 hoặc có thể sau vài tuần hoặc thậm chí là vài tháng. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này có thể xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Đặc điểm của chương trình là nó có mục tiêu, nhưng các bước cần thực hiện để hoàn thành mục tiêu đó lại rất linh hoạt. Đây cũng chính là khác biệt giữa chương trình và trình tự – hai thứ vốn rất giống nhau. Ví dụ về trình tự là đếm từ một đến mười. Bạn làm theo đúng một cách và lần nào cũng làm như vậy. Phủi bụi lại là một ví dụ về chương trình. Bạn không cần phải lần nào cũng phủi bụi một vật bằng một cách duy nhất – bạn có thể phủi bụi chân bàn trước, sau đó phủi mặt bàn, hoặc ngược lại. Mỗi lần thực hiện “chương trình” phủi bụi, bạn có thể chọn trình tự mà bạn cảm thấy tốt nhất cho ngày hôm đó, căn phòng đó, chiếc ghế đó và cho tâm trạng của bạn. Tuy nhiên, dù bạn chọn làm theo cách nào thì chương trình mà bạn đang “thực hiện” cũng vẫn là phủi bụi. Vậy nên, chương trình có thể được coi là mạng lưới của các trình tự mà bạn có thể thực hiện bằng nhiều cách khác nhau. Các lựa chọn đối với việc phủi bụi có thể chỉ hạn chế, nhưng nếu bạn nghĩ tới việc “đi du lịch” hay “thay đổi công việc”, thì các chương trình sẽ trở nên vô cùng phức tạp.

Con bạn lúc này có thể nghĩ về một mục tiêu, chẳng hạn như “đi mua sắm” và biết điều đó có nghĩa là mặc áo, đội mũ, đi giày và vào ô tô. Hoặc trẻ có thể háo hức “giúp” bạn – lau chùi, dọn dẹp, cho chó đi dạo hoặc thu dọn hàng hóa. Trẻ có thể khẳng định tự mình làm việc – tự rửa tay, tự ăn, thậm chí là tự cởi quần áo.

Khi con thay đổi, bạn có thể cảm thấy con càng lúc càng không thể đoán biết được. Giải nghĩa các hành động của con vốn rất dễ dàng khi chúng chỉ là một phần của những trình tự đơn giản, vì điều này thường dẫn tới điều kia theo một kiểu quen thuộc. Nhưng giờ thế giới của con đã linh hoạt hơn nhiều và bất cứ hành động nào cũng có thể hình thành nên một phần của bất cứ một chương trình nào. Điều này khiến cả bạn và bé đều bối rối. Cho tới khi bạn quen dần, thì một số hành động của con vẫn có thể rất khó hiểu vì bạn không thể đoán được con đang cố gắng đạt được điều gì nữa. Bước nhảy vọt này cũng thể hiện rõ ràng trong cách trẻ chơi. Trẻ sẽ bắt đầu chỉ quan tâm tới một số món đồ chơi và lần đầu tiên bạn có thể nhận thấy trí tưởng tượng và cách chơi của trẻ đã phong phú, phức tạp hơn rất nhiều.

Trong khoảng từ tuần thứ 49 đến 53, con bạn bắt đầu ý thức được là thế giới của bé lại đang thay đổi. Trong khi phân loại sự phức tạp mới này, trẻ sẽ cần được hỗ trợ và an ủi nhiều hơn, và điều này khiến trẻ có vẻ nhặng xị và khó chiều trong một giai đoạn. Giai đoạn nhặng xị này thường sẽ kéo dài khoảng 4 đến 5 tuần, nhưng nó cũng có thể chỉ diễn ra trong 3 tuần hoặc kéo dài tới tận 6 tuần. Nếu con bạn lại hay quấy khóc, hãy để ý kỹ tới con. Nhiều khả năng là con lại đang cố gắng làm chủ những kỹ năng mới nào đó.

Dấu hiệu nhặng xị

của tuần này

Con bạn có thể hay khóc hơn so với những tuần trước. Lúc này trẻ thường dễ khóc hơn so với trước kia. Chúng muốn được ở gần mẹ, thích nhất là được ở cùng cả ngày. Tất nhiên là sẽ

có những bé kiên quyết hơn những bé khác trong chuyện này. Chúng cũng có vẻ hay quấy, khó kiểm soát và thất thường hơn.

"Thỉnh thoảng con trai tôi lại rất xấu tính. Không phải lúc nào cũng thế – con có thể chơi một mình một lúc, nhưng sau đó đột nhiên mọi thứ thay đổi hoàn toàn và con sẽ khóc văng lên một lúc lâu. Rồi con muốn tôi phải ôm con. Tất cả những điều này có thể diễn ra chỉ trong một buổi sáng."

Mẹ của Bob, tuần thứ 52

Làm sao bạn biết đã đến lúc con phát triển?

Vẫn còn quá sớm để đưa con bé bỏng của bạn có thể nói thành lời cho bạn biết bé cảm thấy như thế nào. Tuy nhiên, bé vẫn có thể thể hiện được sự xáo động mà bé cảm thấy từ bên trong cơ thể mình.

Trẻ có thể bám dính lấy quần áo của bạn

Con bạn lại có thể bắt đầu bám dính lấy bạn nhiều hơn – rất nhiều em bé ở tầm tuổi này đều thế. Trẻ có thể muốn được bế đi rong, hoặc bám riết lấy chân bạn để bạn không thể đi đâu và bỏ mặc chúng lại được. Có những trẻ lại không cần phải tiếp xúc cơ thể thật lâu như vậy, nhưng chúng có thể sẽ quay trở lại gần chỗ mẹ trong một lúc hoặc chỉ để chạm vào mẹ một chút thôi. Mọi em bé đều quay lại tìm mẹ để “ nạp lại năng lượng”.

"Tôi không thể làm được một việc gì khi con trai tôi thức. Khi không ngồi ở trong xe đẩy, con sẽ bám

dính lấy chân tôi, còn khi ở trong xe đẩy, tôi lại phải ở gần con. Nếu không, con sẽ khóc lóc ầm ĩ."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 55

Trẻ có thể nhút nhát hơn khi thấy người lạ

Khi có người lạ ở gần, con bạn có thể bám bạn càng chặt hơn mọi khi. Lại một lần nữa, nhiều em bé lúc này đột nhiên không muốn làm gì cùng với người lạ. Đôi khi là cả với những thành viên trong gia đình.

"Tuần này, con gái tôi đột nhiên trở nên rất rầu rĩ và con chỉ muốn ở cùng với tôi. Nếu tôi đặt con vào lòng bố hoặc đưa con cho bố bế, con sẽ hoảng hốt."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 56

Nhưng cũng có những em bé chỉ muốn ở với bố.

"Con gái tôi hoàn toàn phát cuồng với bố trong 2 ngày nay. Con không muốn làm bất cứ việc gì cùng với tôi, dù tôi không hề 'có lỗi' gì với con. Nếu không được bố bế lên ngay, con sẽ khóc toáng lên."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 53

Trẻ có thể muốn được tiếp xúc cơ thể càng gần gũi càng tốt

Một số em bé bám chặt hết sức có thể, ngay cả khi chúng đang được bế. Trẻ không muốn bị đặt xuống – và nhiều khả năng là

con bạn cũng thế. Cũng có những em bé không quan tâm tới việc bị đặt xuống, chỉ cần mẹ không bỏ đi mất là được. Nếu có người nào được phép bỏ đi thì chỉ có thể là nhóc con bá đạo của bạn mà thôi.

"Tôi nọ tôi có việc phải đi. Khi tôi đặt con xuống để mặc áo khoác vào, con bắt đầu khóc văng lên, túm lấy tôi và kéo tay tôi, cứ như thể con không muốn cho tôi đi vậy."

Mẹ của Paul, tuần thứ 52

Trẻ có thể muốn được bày trò cho chơi

Nhóc tì của bạn có thể bắt đầu đòi được quan tâm chú ý nhiều hơn. Hầu hết các em bé đều vậy. Những đứa trẻ khó tính đòi như vậy cả ngày. Chúng giả vờ mè nheo, tinh quái hoặc giả vờ tự làm đau mình. Cũng có những bé hành động dễ thương, ngọt ngào một cách thái quá để buộc mẹ phải chú ý đến mình.

"Con trai tôi ghen khi tôi đưa thứ gì đó cho đứa trẻ mà tôi nhận trông."

Mẹ của Matt, tuần thứ 53

Trẻ có thể thất thường

Con bạn có thể chơi vui vẻ lúc trước, lúc sau đã buồn bã, tức giận hoặc cáu bẳn mà chẳng vì lý do gì. Bạn có thể không xác định được nguyên nhân nào.

"Có lúc, con trai tôi ngồi chơi các khối xếp hình ngoan như một thiên thần, nhưng đột nhiên con lại

nổi cáu. Con la hét, đập phá hình xếp và ném chúng khắp phòng."

Mẹ của Steven, tuần thứ 52

Trẻ có thể ngủ ít hơn

Con bạn có thể ngủ ít hơn. Hầu hết các em bé đều không chịu đi ngủ, khó ngủ và thức dậy sớm hơn. Một số trẻ ngủ ít hơn vào ban ngày, số khác lại không ngủ vào ban đêm và cũng có những bé không chịu ngủ vào bất cứ lúc nào.

"Tuần này, lần đầu tiên tôi nhận thấy con nằm thức một lúc vào ban đêm. Có lúc con sẽ khóc một chút. Nếu tôi bế con lên, con sẽ ngủ lại ngay."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 54

Trẻ có thể "mơ màng"

Thi thoảng, có những trẻ chỉ ngồi đó, nhìn chăm chăm vào vô định, cứ như thể chúng đang ở trong thế giới riêng của mình vậy. Các bà mẹ thường không thích khoảnh khắc mơ màng này một chút nào. Chính vì vậy, họ thường cố gắng kéo trẻ ra khỏi trạng thái này.

"Đôi khi, con gái tôi chỉ ngồi thừ ở đó, lác lác người, rồi nhìn chăm chăm vào khoảng không. Tôi luôn dừng bất cứ việc gì tôi đang làm lại để lay và đánh thức con. Tôi sợ là có việc gì đó không ổn với con."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 54

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Nhiều trẻ trở thành những em bé kén ăn. Hầu hết các bà mẹ đều cảm thấy việc này thật phiền phức và khó chịu. Những trẻ vẫn còn bú mẹ thường muốn bú thường xuyên hơn, không phải vì chúng thực sự muốn bú, mà chỉ là vì như thế chúng có thể được ở gần mẹ.

"Con gái tôi đột nhiên lại không mấy quan tâm đến đồ ăn. Trước đây, con sẽ ăn xong mọi thứ trong vòng 15 phút. Con giống như một cái thùng không đáy vậy. Nhưng giờ, có lúc tôi phải mất cả nửa tiếng để cho con ăn."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 53

Trẻ có thể trẻ con hơn

Đôi khi, những hành động trẻ con tưởng chừng đã biến mất từ bao giờ lại quay trở lại. Các bà mẹ thường không thích chuyện này xảy ra – họ muốn con phát triển đều. Tuy nhiên, trong suốt các giai đoạn nặng nề, những bước thụt lùi kiểu này là điều hoàn toàn bình thường. Nó cho bạn biết trẻ vẫn đang tiến bộ, vẫn đang trên đường phát triển trong thế giới mới.

"Đôi lần con gái tôi lại bò, nhưng có lẽ con chỉ làm vậy để được chú ý thôi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 55

Trẻ có thể hành động dễ thương một cách bất thường

Một số trẻ hay bám dính lấy mẹ có thể đột nhiên tiến về phía mẹ chỉ để ôm mẹ một cái. Rồi lại bỏ đi.

"Đôi khi, con trai tôi bỏ về phía tôi chỉ để thực hiện một hành động cực kỳ dễ thương nào đó. Chẳng hạn như nhẹ nhàng gối đầu lên đầu gối tôi một cách rất tình cảm."

Mẹ của Bob, tuần thứ 51

Trẻ có thể với đồ ôm thường xuyên hơn

Con bạn có thể ôm một món đồ yêu thích tình cảm hơn. Nhiều em bé đều có hành động đó, đặc biệt là khi chúng mệt mỏi hoặc khi mẹ bận. Chúng ôm những món đồ chơi mềm, chăn, thảm, dép đi trong nhà hoặc thậm chí là cả quần áo bẩn. Bất cứ thứ gì mềm mại mà trẻ có thể đặt đôi tay nhỏ xíu lên đó đều có thể trở thành đồ ôm của chúng. Trẻ cũng hôn và cưng nựng đồ ôm của chúng nữa. Các bà mẹ thấy hành động này thật đáng yêu.

"Con trai tôi ôm đồ khi tôi bận. Con sẽ cầm tai con voi đồ chơi bằng một tay và mút hai ngón tay ở bàn tay kia của mình. Trông thật đáng yêu."

Mẹ của John, tuần thứ 51

Trẻ có thể tình quái hơn

Con có thể cố gắng thu hút sự chú ý của bạn bằng cách nghịch ngợm hơn, đặc biệt là khi bạn bận rộn và thực sự không có thời gian dành cho con.

"Tôi cứ phải liên tục nói 'không được' với con vì có vẻ như con làm rất nhiều việc để thu hút sự chú ý của tôi. Nếu tôi không phản ứng lại thì mãi con mới chịu."

dừng lại. Nhưng tôi không thể lúc nào cũng làm như vậy được vì có lúc con có thể sẽ làm vỡ cái gì đó."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 53

Trẻ có thể hay nổi cáu hơn

Nếu con bạn thuộc dạng nóng tính, bé có thể dễ dàng nổi cáu nếu không được làm theo ý mình. Bạn thậm chí còn có thể thấy con nổi cáu mà chẳng vì lý do gì. Có lẽ chỉ bởi vì con "dự cảm" thấy bạn có thể sẽ không cho con làm việc gì hoặc có được thứ gì mà con đang nghĩ trong đầu.

"Con trai tôi muốn được tôi đặt lên đùi và cho con ti bình nước hoa quả. Chỉ cần nghi ngờ là điều đó sẽ không xảy ra ngay, con sẽ ném bình nước hoa quả ra góc phòng và bắt đầu khóc lóc, la hét, đấm đá loạn xạ để tôi phải lấy cái bình đó về cho con."

Mẹ của Matt, tuần thứ 52

Nhật ký của tôi

Dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng từ tuần thứ 49 đến 53, con bạn có thể thể hiện những dấu hiệu cho thấy con đã sẵn sàng thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo vào thế giới của các chương trình.

- ☐ Hay khóc và hay cáu kỉnh, bực bội hơn
- ☐ Lúc trước vừa vui vẻ, lúc sau đã khóc ngay được
- ☐ Muốn bạn bày trò cho chơi, hoặc thường xuyên muốn như vậy hơn
- ☐ Bám dính lấy quần áo của bạn, hoặc muốn được ở gần bạn hơn
- ☐ Hành động dễ thương một cách bất thường
- ☐ Tinh quái hơn
- ☐ Dễ nổi cáu hoặc hay nổi cáu hơn trước
- ☐ Biết ghen tị
- ☐ Xấu hổ hơn trước kia khi gặp người lạ
- ☐ Muốn được tiếp xúc cơ thể gần gũi hơn trước
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Gặp “ác mộng”, hoặc hay như vậy hơn
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Mút ngón cái, hoặc hay mút ngón tay hơn
- ☐ Vờ đồ ôm, hoặc thường xuyên làm như vậy hơn
- ☐ Trẻ con hơn

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Không nghi ngờ gì khi bạn cũng cảm thấy căng thẳng vì những thay đổi của con. Dưới đây là một vài dấu hiệu.

Bạn có thể cảm thấy bất an

Khi một bà mẹ phải đối mặt với một tiểu quỷ nhặng nhít, lúc đầu họ có thể cảm thấy lo lắng. Họ muốn biết có chuyện gì xảy ra với con mình. Nhưng trong thời gian này, tình trạng bức dọc, khó chịu sẽ xuất hiện.

Cũng trong giai đoạn này, một số mẹ sẽ tự hỏi tại sao con họ không đi nhanh được như họ kỳ vọng. Họ lo lắng có thể có gì đó không ổn với con.

"Chúng tôi dành rất nhiều thời gian để luyện tập và tôi ngạc nhiên là con gái tôi vẫn chưa thể tự đi được. Con đã đi được khi nắm tay tôi từ rất lâu rồi, vì thế tôi cứ nghĩ là giờ chắc con có thể đi được rồi. Ngoài ra, tôi nghĩ là một chân của con quay vào trong, nên con cứ bị vấp suốt. Tôi đã chỉ cho mọi người ở nhà trẻ thấy điều đó. Họ nói với tôi rằng tôi không phải là bà mẹ duy nhất lo lắng về việc chân con ở tầm tuổi này hướng vào trong. Tuy nhiên, tôi sẽ vui hơn nếu con biết đi rồi."

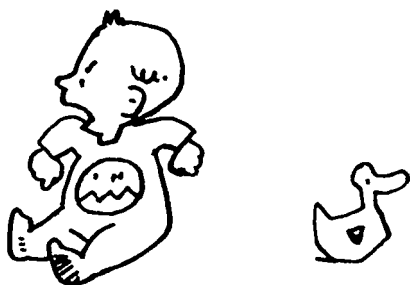
Mẹ của Emily, tuần thứ 53

Bạn có thể khó chịu thực sự

Đến cuối giai đoạn nặng nề này, các ông bố bà mẹ thường càng lúc càng khó chịu vì những yêu sách của con. Họ sẽ càng lúc

càng bực mình với những trò láu cá có chủ đích và cách nổi cáu để gây sự chú ý của con.

"Con trai tôi cứ giật lá ở chậu cây để thu hút sự chú ý của tôi. Làm con sao nhãng chẳng có tác dụng gì. Tôi nổi cáu và đẩy con ra, hoặc sẽ tét một cái vào mông con."

Mẹ của Matt, tuần thứ 56

Bạn có thể tranh cãi

Trong suốt giai đoạn nhặng xị này, tranh cãi thường nảy sinh quanh những lần trẻ nổi cáu.

"Tôi tức điên lên khi thấy con gái mình bắt đầu ngoạc mồm ra nếu không được làm gì theo ý mình. Cả tuần này, con liên tục nổi cáu khi tôi không ngay lập tức theo con vào phòng bếp. Vì thế tôi đã tét vào mông con, sau đó, cơn giận của con biến thành một trận 'đại hồng thủy' thật sự. Tôi biết là tôi không nên đánh con, nhưng tôi đã không thể chịu được nữa rồi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 54

Hoàn toàn dễ hiểu khi đôi lúc mọi thứ vượt quá sức chịu đựng. Nhưng hành động đánh con hoặc "tét một cái vào mông con" không giải quyết được bất cứ việc gì. Không cần phải làm đau con và hủy hoại niềm tin mà con dành cho bạn.

Trong mỗi giai đoạn nhặng xị, các bà mẹ cho con bú mẹ thường có mong muốn cai sữa cho con. Ở giai đoạn này, lý do (mẹ muốn cai sữa cho con) là vì trẻ cứ muốn bú mẹ liên tục hoặc vì con thường nổi cáu mỗi khi muốn bú mẹ.

Những kỹ năng mới của trẻ xuất hiện như thế nào?

Vào khoảng tuần thứ 55, bạn sẽ nhận thấy con bạn ít nhặng xị hơn. Đồng thời bạn cũng sẽ thấy con lại cố gắng và làm được những việc hoàn toàn mới. Con đối xử với mọi người, đồ chơi và những vật khác theo cách tự nhiên hơn và thích làm những việc mới với những món đồ chơi hoặc những vật dụng gia đình quen thuộc vốn vẫn có ở đó từ khi con chào đời. Thời điểm này, con sẽ không còn giống “con bé/thằng bé con” nữa, mà có vẻ như đã biến thành một cô nhóc/cậu nhóc biết đi. Lý do là vì trẻ đã bước vào thế giới của các chương trình – nơi mà trẻ bắt đầu nhận ra thế giới đầy rẫy những mục tiêu và những chuỗi hành động dẫn tới một mục đích cụ thể nào đó. Thế giới mới đầy linh động này chính là nơi để bé khám phá, nhưng cũng như mọi khi, trẻ muốn được làm việc đó theo cách riêng và với tốc độ riêng của mình. Là cha mẹ, sự giúp đỡ của bạn là cần thiết hơn bao giờ hết, dù bạn không cảm thấy như thế mỗi khi trẻ nổi cáu.

Bước nhảy vọt

Thần kỳ

Trong bước phát triển nhảy vọt lần trước, con bạn đã học được cách ứng phó với khái niệm trình tự – các sự kiện diễn ra theo sau một sự kiện nào đó, hoặc các vật khớp với nhau theo một cách cụ thể nào đó. Một chương trình thường phức tạp hơn

một trình tự vì bạn có thể đạt được một kết quả bằng rất nhiều cách khác nhau.

Thế giới của người lớn có rất nhiều chương trình phức tạp. May mắn là thế giới của con bạn đơn giản hơn. Thay vì phải đối phó với những chương trình lớn như “đi nghỉ”, con bạn chỉ phải xử lý những chương trình kiểu như “ăn trưa” mà thôi. Tuy nhiên, vận hành một chương trình đòi hỏi phải đưa ra các lựa chọn ở thời điểm then chốt. Trong lúc ăn trưa, trẻ sẽ phải quyết định là sau mỗi miếng, trẻ có muốn ăn một miếng nữa không hay chuyển sang ăn thứ gì khác, hay có uống một ngụm hoặc ba ngụm nước không. Trẻ có thể sẽ phải quyết định miếng tiếp theo sẽ ăn bằng thìa hay dùng tay bốc. Trẻ có thể còn phải quyết định có ăn nốt không hay chuyển sang ăn món tráng miệng. Dù lựa chọn của trẻ là gì, thì đó vẫn là chương trình “ăn trưa”.

Đưa con đã chấp chứng biết đi của bạn sẽ tiến hành thí nghiệm với thế giới mới này, giống như mọi khi. Hãy xem trẻ chơi với những lựa chọn khác nhau được đưa ra vào mỗi một thời điểm như thế nào – trẻ có thể muốn thử mọi việc. Trẻ cần phải học và biết được hệ quả của các quyết định chúng đưa ra tại một thời điểm nhất định – để có thể quyết định thoả phù thìa thức ăn xuống sàn thay vì nuốt vào bụng.

Trẻ cũng có thể quyết định khi nào vận hành một chương trình. Chẳng hạn, trẻ có thể lấy cái chổi ra khỏi tủ đồ vì muốn quét nhà. Trẻ có thể lấy áo khoác vì muốn đi chơi và mua sắm. Đáng tiếc là chuyện hiểu lầm có thể dễ dàng xảy ra. Suy cho cùng, trẻ chưa thể giải thích được điều mình muốn, còn mẹ thì có thể dễ dàng hiểu sai ý của con. Điều này thực sự rất khó chịu đối với một đứa trẻ, đặc biệt là với một đứa trẻ tính khí thất thường. Ngay cả khi người mẹ hiểu đúng ý con, họ cũng có thể không muốn thực hiện điều con muốn ngay lập tức. Điều này

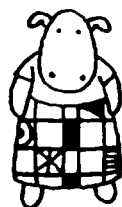
cũng có thể khiến trẻ dễ dàng bực bội, vì ở tầm tuổi này, trẻ vẫn chưa biết thế nào là “chờ đợi”.

Ngoài việc có thể học cách tự mình thực hiện một chương trình, lúc này trẻ còn có thể biết được khi nào thì người khác cũng đang làm một việc giống như vậy. Vì thế, trẻ có thể bắt đầu hiểu được là khi mẹ pha trà thì sau đó sẽ có đồ ăn vặt và trẻ có thể được ăn bánh.

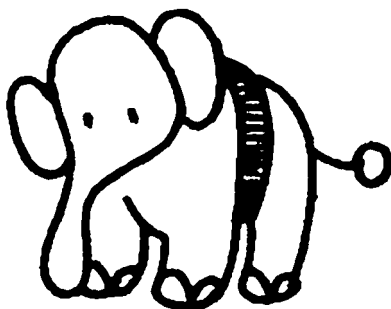
Lúc này con bạn đã có thể học được cách tìm hiểu và khám phá thế giới này, có thể hiểu được là chúng có quyền lựa chọn từ chối một chương trình mà chúng không thích – ít nhất là về mặt lý thuyết. Nếu không đồng ý với kế hoạch của mẹ, trẻ có thể cảm thấy bực bội và thậm chí thỉnh thoảng còn nổi cáu. Những ngày này, bạn có thể thường xuyên thấy con như vậy.

Lựa chọn của con: Mấu chốt quyết định tính cách của bé

Ở tầm tuổi này, tất cả các em bé đã chập chững biết đi đều hiểu được và sẽ tiến hành thí nghiệm với thế giới của các chương trình – thế giới đem lại cho trẻ rất nhiều những kỹ năng mới. Con bạn sẽ lựa chọn những việc thu hút chúng, những việc mà có lẽ chúng đã nhìn thấy người khác làm trong thế giới đó, nhưng chúng cũng phải phù hợp với thiên hướng, sở thích và vóc dáng của trẻ. Mỗi một em bé lại học về các chương trình theo cách riêng của mình. Một số trẻ là người quan sát sắc bén, cẩn thận nghiên cứu cách mọi việc xung quanh mình được thực hiện. Số khác lại có thể muốn “giúp đỡ” mọi lúc mọi nơi. Lại có những bé chỉ muốn tự mình làm và chúng sẽ cho bạn biết là chúng không muốn có bất kỳ sự can thiệp nào.

Có lẽ đến lúc này bạn đã biết khá rõ tính cách của con mình, và nhiều lựa chọn của con sẽ tuân theo các kiểu mẫu mà bạn có thể nhận thấy lúc trước khi con phát triển. Tuy nhiên, trẻ có thể vẫn còn đang khám phá những kỹ năng và thú vui mới khi có cơ hội. Hãy quan sát đứa con đã chấp chững biết đi của bạn một cách cẩn thận để biết sở thích của con là gì. Trong khoảng từ tuần thứ 55 đến 61, trẻ sẽ bắt đầu lựa chọn điều chúng muốn khám phá trong thế giới của các chương trình. Hãy nhớ là phải tôn trọng lựa chọn của con và để con làm điều con đã sẵn sàng làm. Trẻ nhỏ thích bất cứ thứ gì mới, và quan trọng là bạn phải phản ứng lại khi nhận thấy con có bất cứ kỹ năng hoặc mối quan tâm mới nào. Trẻ sẽ thích nếu bạn chia sẻ với chúng những khám phá mới này và quá trình học của trẻ sẽ tiến bộ nhanh hơn nhiều.

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới mới của các chương trình như thế nào?

Hãy đánh dấu vào các ô bên dưới khi bạn nhận thấy con đang thay đổi. Một số kỹ năng trong danh sách này có thể không xuất hiện cho tới tận vài tuần, thậm chí là vài tháng sau đó. Đứa con mới chập chững biết đi của bạn sẽ đưa ra lựa chọn riêng về việc sẽ khám phá điều gì mà bé có thể làm trong thế giới mới này.

TỰ BẮT ĐẦU MỘT CHƯƠNG TRÌNH

- ☐ Lấy chổi hoặc giẻ lau và cố gắng quét nhà hoặc phui bụi
- ☐ Vào phòng tắm và cố gắng lau bồn cầu
- ☐ Cầm những thứ mà trẻ muốn cất đi về phía bạn
- ☐ Lấy hộp bánh và muốn được cho một cái
- ☐ Cầm áo khoác, mũ hoặc túi đi về phía bạn tỏ ý muốn đi mua sắm
- ☐ Cầm áo khoác và xềng, sẵn sàng đi ra bãi cát
- ☐ Lấy quần áo và muốn mặc vào

THAM GIA VÀO CHƯƠNG TRÌNH CỦA BẠN

- ☐ Bò nệm trên ghế xuống để giúp bạn khi bạn đang dọn dẹp
- ☐ Cố gắng treo khăn tắm lại chỗ cũ khi bạn đã tắm xong
- ☐ Đặt một món đồ hoặc một loại thức ăn nào đó vào đúng chỗ trong tủ chén bát
- ☐ Mang đĩa, bộ đồ ăn và yếm ra khi bạn dọn bàn ăn
- ☐ Nói cho bạn bằng lời nói, âm thanh hoặc cử chỉ, điệu bộ là đã đến lúc mang đồ tráng miệng ra khi trẻ đã ăn xong
- ☐ Cho thìa vào cốc và ngoáy

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Chộp một món đồ từ tay bạn và muốn tự mình cầm
- ☐ Cố tự mặc đồ gì đó khi được mặc quần áo, hoặc cố giúp bằng cách tự kéo ống quần hoặc ống tay áo
- ☐ Chọn băng hoặc đĩa CD và giúp bạn nhét vào đầu máy. Biết phải ấn nút nào để chạy hoặc dừng

THỰC HIỆN MỘT CHƯƠNG TRÌNH DƯỚI SỰ GIÁM SÁT

- ☐ Đặt các khối hình có hình dạng khác nhau vào các lỗ thích hợp trong một cái hộp khi được bạn chỉ cho biết cái nào đặt vào chỗ nào
- ☐ Ngồi bô khi bạn bảo hoặc khi có nhu cầu. Sau đó tự mang bô vào nhà vệ sinh hoặc giúp bạn mang vào (nếu trẻ chưa biết đi) và giặt nước
- ☐ Lấy bút, giấy và vẽ nguệch ngoạc khi được bạn giúp

CÁC CHƯƠNG TRÌNH ĐỘC LẬP

- ☐ Thử cho búp bê hoặc đồ ôm ăn, bắt chước chương trình ăn uống của chính mình
- ☐ Cố gắng tắm cho búp bê bằng cách bắt chước các thao tác tắm của chính mình
- ☐ Ăn mọi thứ ở trên đĩa mà không cần giúp; thường thì trẻ sẽ muốn làm như vậy khi được ngồi ở bàn ăn giống như người lớn
- ☐ Tự ăn nho khô ở túi
- ☐ Xếp hình tháp bằng ít nhất ba miếng ghép
- ☐ Bắt đầu và tiếp tục cuộc trò chuyện bằng điện thoại, đôi khi còn tự ấn số và kết thúc cuộc gọi bằng từ “chào”

- ☐ Bò khắp phòng theo “đường” riêng mà trẻ chọn, dưới gầm ghế, gầm bàn và qua các khe hẹp và thường thể hiện hướng muốn đi ngay từ đầu
- ☐ Lái xe ô tô hoặc tàu hỏa đồ chơi đi khắp phòng, vừa đi vừa nói “brum brum”. Có thể đi theo các lộ trình khác nhau – dưới gầm ghế, gầm bàn hoặc đi vào khoảng trống ở giữa tường và ghế sofa
- ☐ Có thể tìm thấy vật gì đó mà bạn giấu

QUAN SÁT NGƯỜI KHÁC THỰC HIỆN MỘT CHƯƠNG TRÌNH

- ☐ Xem phim hoạt hình hoặc chương trình dành cho trẻ em trên ti vi, tập trung chú ý trong khoảng ba phút
- ☐ Lắng nghe một câu chuyện ngắn trên đài hoặc trong đĩa CD
- ☐ Thể hiện là hiểu điều gì đang diễn ra trong tranh – chẳng hạn như bằng cách nói “ưm” khi em bê hoặc con vật trong bức tranh đang ăn hoặc được cho gì đó để ăn
- ☐ Nhìn và lắng nghe khi bạn chơi trò “giá vờ” – cho ăn, tắm và mặc đồ cho búp bê hoặc đồ ôm, hoặc nói chuyện với chúng và trả lời
- ☐ Nghiên cứu cách trẻ lớn hơn thực hiện một chương trình với đồ chơi của chúng – các anh chị chơi như thế nào với bộ đồ uống trà, với một nhà để xe có xe, với giường ngủ của búp bê hoặc với bộ đồ chơi tàu hỏa
- ☐ Quan sát các thành viên khác trong gia đình khi họ thực hiện các chương trình thường nhật, chẳng hạn như khi mặc quần áo, ăn, vẽ hoặc nói chuyện điện thoại

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bạn có thể

giúp bé như thế nào

Hãy giúp đỡ đưa con mới chập chững biết đi của bạn khi bé ngập ngừng bước những bước đầu tiên tiến về thế giới của các chương trình. Hãy nói về điều mà con có thể đạt được cũng như cách thức để đạt được điều đó. Nếu con thích quan sát bạn, hãy khuyến khích con. Hãy nói về việc bạn đang làm khi thực hiện các chương trình của mình. Hãy cho con cơ hội giúp đỡ bạn. Hãy cho phép con được thử thực hiện những chương trình riêng của bé khi nhận thấy con hình như có một chương trình nào đó trong đầu.

**Giúp trẻ khám phá thế giới mới
thông qua phát triển tính độc lập**

Nếu con bạn thích tự mặc quần áo, cởi quần áo và tự chải đầu, hãy để con nhìn bạn làm những việc đó như thế nào. Hãy giải thích cho con biết bạn đang làm gì cũng như tại sao bạn lại làm việc đó. Trẻ có thể hiểu nhiều hơn so với những gì chúng có thể nói cho bạn biết. Nếu có thời gian, hãy để con thử tắm và mặc quần áo cho chính mình, hoặc nếu con muốn, cho ai đó trong gia đình.

"Con gái tôi cố tự kéo quần lên, hoặc cởi dép đi ở trong nhà ra, nhưng vẫn chưa thể làm được. Rồi đột nhiên, tôi thấy con đi quanh nhà với đôi dép đi trong nhà của tôi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 55

Nếu con bạn tự ăn, hãy để con được thử. Hãy nhớ rằng con đủ sáng tạo để muốn thử một vài phương pháp ăn khác nhau – và tất cả những phương pháp đó đều có thể tạo thành một bãi chiến trường. Nếu mệt mỏi với việc dọn dẹp, bạn có thể đặt một tấm nhựa lót ở trên sàn, dưới ghế của con.

"Kể từ khi con trai tôi học cách tự dùng thìa xúc thức ăn, con một mực đòi tự ăn. Nếu không con sẽ không ăn. Con cũng đòi ngồi vào ghế của mình ở bàn khi ăn."

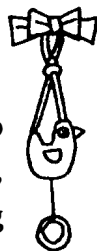
Mẹ của Kevin, tuần thứ 57

Túi, ví có tiền ở bên trong, bộ dàn âm thanh, loa đài, ti vi, dụng cụ vệ sinh, bộ đồ trang điểm – rất nhiều nhóc tì muốn sử dụng mọi thứ giống như mẹ. Một số em bé giờ còn vứt đồ chơi ở một xó. Hãy cố gắng xác định xem con bạn đang cố gắng làm việc gì, ngay cả khi việc đó không tiện cho bạn.

"Con gái tôi nhắc điện thoại khi nghe thấy có tiếng chuông lúc tôi không ở trong phòng và con đã thực sự 'nói chuyện' với bà ngoại."

Mẹ của Emily, tuần thứ 60

Giúp trẻ khám phá thế giới mới thông qua đồ chơi

Nhiều trẻ lúc này lại quan tâm tới những món đồ chơi phức tạp hơn – những thứ giúp chúng bắt chước được các chương trình, chẳng hạn như nhà để xe có ô tô, tàu hỏa có đường ray, trang trại có vật nuôi, búp bê có quần áo hoặc bím tóc, bộ ấm chén uống trà, hoặc cửa hàng đồ chơi có các loại túi và hộp. Nếu con quan

tâm tới những đồ chơi như vậy, hãy cho con cơ hội chơi với chúng. Có thể giúp con lúc ban đầu. Dù sao thì đó vẫn là một thế giới rất phức tạp đối với trẻ.

"Khi tôi ngồi xuống sàn cạnh con và khuyến khích con, đôi khi con có thể xếp được tòa nhà cao 8 tầng."

Mẹ của Matt, tuần thứ 57

"Con trai tôi càng lúc càng giỏi chơi một mình. Giờ con còn nghĩ ra được nhiều cách chơi mới với đồ chơi cũ. Đồ ôm, ô tô, tàu hỏa đều bắt đầu trở nên sống động."

Mẹ của Bob, tuần thứ 55

Hầu hết các em bé đều thích nhìn các "vật thật" nữa. Chẳng hạn, nếu con bạn quan tâm tới nhà xe, hãy đưa con đi xem xe được bảo dưỡng, sửa chữa. Nếu con thích ngựa, hãy cho con đi thăm trường dạy cưỡi ngựa. Và nếu máy kéo, cần trục hoặc tàu thuyền là đồ chơi yêu thích của con, chắc chắn con sẽ thích nhìn thấy một chiếc máy kéo, cần trục hoặc tàu thuyền thực sự.

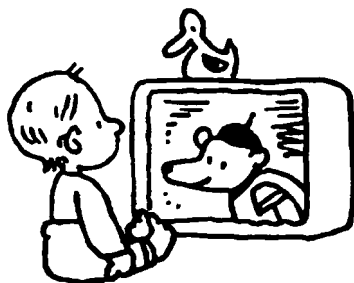
**Giúp trẻ khám phá thế giới mới
thông qua âm nhạc và ngôn ngữ**

Khi nhảy vọt vào thế giới của các chương trình, con bạn sẽ trở nên thích thú với các câu chuyện. Bạn có thể để con nghe và nhìn thấy những câu chuyện như vậy. Bạn có thể cho con xem một câu chuyện trên ti vi, hoặc có thể cho con nghe băng, hay tốt hơn hết, bạn có thể tự mình kể chuyện cho con nghe, có hoặc không có sách hình đều được. Chỉ cần chắc chắn là câu chuyện

đó tương ứng với bất cứ điều gì mà con bạn đã trải nghiệm rồi, hoặc phải phù hợp với sở thích của con. Với một số trẻ, đó có thể là chuyện về ô tô, với trẻ khác, đó lại có thể là chuyện về loài hoa, con vật, hồ bơi hoặc đồ ôm yêu thích đặc biệt nào đó. Phải nhớ là mỗi một câu chuyện cần phải có một chương trình ngắn gọn và đơn giản. Hầu hết các em bé tầm tuổi này đều chỉ có thể tập trung vào một câu chuyện trong vòng 3 phút thôi.

"Con trai tôi thực sự đã quan tâm tới chương trình dành cho trẻ còn trên ti vi. Thật buồn cười. Trước đây, con thậm chí còn không buồn nhìn."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 58

Cũng có thể tạo cơ hội cho nhóc tì hay chuyện được kể câu chuyện của riêng bé khi bạn và bé cùng xem một quyển sách ảnh.

"Con gái tôi có thể hiểu được hình trong cuốn sách. Con sẽ nói cho tôi biết con nhìn thấy gì. Chẳng hạn, nếu con nhìn thấy một em bé cho một em bé khác đồ ăn gì đó, con sẽ nói 'um'."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 57

Nhiều em bé lại giống như chú chim nhỏ liú lo. Chúng sẽ kể cho bạn nghe toàn bộ "câu chuyện" bằng những câu hỏi, câu cảm thán và những đoạn ngừng nghỉ. Trẻ muốn bạn đáp lời. Nếu con bạn thuộc tuýp trẻ thích kể chuyện, hãy cố gắng lắng nghe nghiêm túc câu chuyện của con, ngay cả khi bạn gần như không hiểu con đang nói gì. Nếu nghe kỹ, đôi khi bạn có thể nghe thấy một từ thực sự nào đó.

"Con trai tôi nói chuyện cho tới khi tôi đau hết cả hai tai, phải căng hết cả tai lên để nghe. Con thực sự cầm trịch. Đôi khi con còn kể chuyện bằng cách đặt câu hỏi. Thật sự rất dễ thương. Tôi rất muốn biết con đang cố kể cho tôi nghe chuyện gì."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 58

Nhiều em bé thích nghe nhạc trẻ con, miễn sao những bài hát đó đơn giản và ngắn gọn. Một bài hát như vậy cũng là một chương trình. Nếu con bạn thích âm nhạc, lúc này con cũng có thể thích học cách thực hiện tất cả những cử chỉ, điệu bộ mà con nhìn thấy trong bài hát đó.

Hãy vui vẻ khi con giúp đỡ

Khi bạn nhận thấy con đang cố gắng giúp đỡ bạn, hãy tiếp nhận sự giúp đỡ của con. Con đã bắt đầu hiểu được việc bạn đang làm và cần phải học được cách làm phần việc của mình.

"Con gái tôi muốn giúp tôi làm mọi thứ. Con muốn xách đồ, treo khăn lau đĩa về đúng chỗ khi tôi đã dùng xong, mang khăn ăn và thìa đĩa ra bàn khi tôi dọn bàn ăn, v.v..."

Mẹ của Emily, tuần thứ 62

Một số em bé rất thích chơi nhạc cụ của riêng mình. Trống, piano và sáo có vẻ là nhạc cụ yêu thích của trẻ. Thông thường, hầu hết các "nhà soạn nhạc tí hon" đều thích các nhạc cụ của người lớn hơn, nhưng sẽ ít nguy hiểm hơn nếu trẻ chơi bằng nhạc cụ đồ chơi.

"Con gái tôi rất thích chiếc đàn piano đồ chơi. Thường thì con sẽ dùng một ngón tay để ấn, rồi lắng nghe âm thanh mà con đã tạo ra. Con cũng thích xem bố đánh đàn piano. Những lúc như vậy con thường đi về phía cây đàn, và dùng cả hai tay đập đập vào đó."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 58

Giúp trẻ khám phá thế giới mới thông qua thí nghiệm

Nếu thiên thần nhỏ của bạn thuộc dạng thích nghiên cứu, bạn có thể xem con có thực hiện được chương trình hoặc thí nghiệm sau không: Những đồ chơi này hạ cánh, quay vòng và bật lại như thế nào? "Einstein bé nhỏ" của bạn có thể thử nghiệm đi thử nghiệm lại những việc này mà không thấy chán. Chẳng hạn, trẻ có thể cầm những hình người đồ chơi khác nhau và thả chúng xuống mặt bàn khoảng 25 lần, sau đó lặp lại quá trình thử nghiệm này với những khối xếp hình khác nhau khoảng 60 lần. Nếu bạn thấy con bạn làm vậy, hãy cứ để cho con làm. Đây là cách con thí nghiệm để tìm ra đặc điểm của các vật theo cách rất có hệ thống. Sau này con sẽ dùng chính những thông tin này để quyết định có nên thực hiện một chương trình theo cách này hay cách khác.

Dạy con tôn trọng bạn

Lúc này nhiều em bé đã bắt đầu hiểu được bạn cũng có thể là một phần trong một chương trình nào đó, chẳng hạn như khi nào thì bạn đang bận rộn quét dọn. Khi nhận thấy con đã bắt đầu hiểu được những việc này, bạn cũng có thể “nhờ con xem xét” để bạn hoàn thành việc mình đang làm. Tuy nhiên, với trẻ ở tầm tuổi này, bạn đừng kỳ vọng con có thể chờ bạn quá lâu.

“Khi con trai tôi muốn làm theo ý mình, con sẽ nằm xuống sàn, ở chỗ mà tôi không thể với tới được. Bằng cách đó, tôi buộc phải đi về phía con.”

Mẹ của Matt, tuần thứ 56

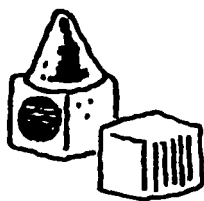
“Khi con trai tôi làm việc gì đó, chẳng hạn như xây nhà, tự nhiên con lại lắc lắc đầu và nói ‘không’, rồi bắt đầu làm lại theo cách khác.”

Mẹ của Kevin, tuần thứ 55

Phải nhớ

Bỏ thói quen cũ và hình thành những nguyên tắc mới cũng là phần quan trọng trong quá trình phát triển kỹ năng mới. Bất kể nguyên tắc mới nào mà con có thể hiểu được, bạn cũng có thể yêu cầu con tuân theo – không được hơn nhưng cũng không được kém.

"Khi tôi hỏi con gái 'Con có muốn đi bô không?', con sẽ chỉ dùng khi thực sự có nhu cầu. Con tè, rồi tự mang vào nhà vệ sinh, đổ vào bồn cầu và giặt nước. Nhưng cũng có lúc con ngồi vào bô, rồi đứng dậy và tè ở bên cạnh bô."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 54

Nên biết

Một số trẻ đặc biệt sáng tạo khi nghĩ ra nhiều cách khác nhau để đạt được cùng một mục tiêu. Trẻ thông minh có thể khiến cha mẹ vô cùng mệt mỏi. Chúng thường cố tìm hiểu xem việc này có thể làm theo cách kia hoặc việc kia có thể làm theo cách này hay không. Bất cứ khi nào không làm được, hoặc bị cấm không được làm gì, chúng sẽ tìm cách khác để giải quyết vấn đề hoặc thay đổi lệnh cấm đó. Có vẻ như với trẻ, đó là một thách thức để không bao giờ làm một việc theo hai cách giống nhau. Chỉ đơn giản là chúng thấy lặp lại là điều vô cùng nhàm chán.

Thể hiện thái độ thông cảm với những nỗi sợ vô lý

Khi trẻ nhỏ bận rộn với việc khám phá thế giới mới, chúng có thể gặp phải những thứ/ những việc mà chúng chưa hiểu được rõ. Cùng với đó, trẻ có thể khám phá ra những nguy hiểm mới – những điều trẻ chưa bao giờ tưởng là chúng có tồn tại. Trẻ vẫn chưa thể nói được về những việc đó, vì thế, hãy thể hiện cho trẻ thấy là bạn hiểu cảm giác của chúng. Nỗi sợ của trẻ chỉ biến mất khi trẻ bắt đầu hiểu được mọi thứ rõ hơn.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những trò chơi và hoạt động mà hầu hết trẻ đã chấp chứng biết đi đều rất thích. Hãy nhớ là mỗi trẻ mỗi khác. Hãy xem con bạn phản ứng với hoạt động hoặc trò chơi nào nhiều nhất.

TỰ MÌNH THỰC HIỆN MỘT VIỆC

Nhiều trẻ mới chấp chứng biết đi thích được cho phép tự làm việc gì đó của người lớn. Nghịch nước là trò phổ biến nhất. Hầu hết các em bé đều bình tĩnh lại khi được chơi đùa với nước.

TẮM CHO BÚP BÊ

Đổ đầy nước ấm vào chậu tắm hoặc chậu rửa mặt của con bạn. Hãy cho con một chiếc khăn mặt và một cục xà bông, để con lau chùi cho búp bê hoặc đồ ôm của con. Gội đầu cũng là một phần rất thú vị của trò chơi này.

RỬA BÁT

Hãy mặc cho con bạn một chiếc tạp dề to và đặt con đứng ở trên ghế trước bồn rửa. Vặn nước ấm vào đầy bồn rửa, đưa cho con miếng giẻ rửa bát và những thứ an toàn với trẻ em như đĩa nhựa, cốc nhựa, thìa gỗ và phễu nhựa... để con rửa. Một lớp bọt sẽ càng khiến con háo hức với công việc rửa bát hơn. Phái đảm bảo là chiếc ghế mà con đang đứng sẽ không trơn trượt khi bị ướt, không khiến bạn nhỏ đang hăng say bị trượt chân. Sau đó hãy lùi lại và để cuộc vui của trẻ bắt đầu.

GIÚP ĐỖ

Con bạn, dù chỉ mới chấp chứng biết đi, rất thích làm việc cùng bạn. Con có thể giúp chuẩn bị bữa tối, dọn bàn và đi mua đồ. Con sẽ có ý tưởng riêng của mình về những việc đó, nhưng con cũng có thể học được nhiều điều khi làm cùng với bạn. Điều này giúp trẻ cảm thấy lớn hơn và thỏa mãn hơn.

MỜ VÀ CẮT ĐỒ

Trước tiên hãy cắt hết những đồ dễ vỡ và nguy hiểm đi, sau đó hãy cho cô/ cậu trợ lý nhỏ của bạn giúp bạn mở các gói đồ. Bạn cũng có thể để con đưa cho bạn, hoặc mang đồ đến cho bạn, từng thứ một, tùy con chọn. Hoặc bạn cũng có thể nhờ con “Con có thể mang cho mẹ... được không? Và tiếp theo là...”. Bạn cũng có thể hỏi con muốn đặt món đồ đó ở đâu. Và cuối cùng, con có thể đóng cửa tủ khi bạn đã xong việc. Hãy khuyến khích và cảm ơn con.

CÁC TRÒ CHƠI TRỐN TÌM

Lúc này bạn có thể tăng tính phức tạp của những trò chơi này hơn so với trước kia. Khi con có tâm trạng chơi đùa, con sẽ vui vẻ thể hiện các “mảnh” của mình. Hãy điều chỉnh bạn cho phù hợp với con. Phải làm sao để trò chơi không quá khó, nhưng cũng không quá dễ đối với trẻ.

TRÒ GIẤU ĐÔI

Hãy đặt hai chiếc cốc ở phía trước con và đặt một món đồ chơi vào trong một trong hai chiếc cốc đó. Sau đó hãy di chuyển hai chiếc cốc trên bàn để đổi vị trí của chúng. Như vậy chiếc cốc A sẽ ở vị trí của chiếc cốc B lúc trước và ngược lại. Mục đích của trò này không phải là để lừa con bạn, mà ngược lại. Phải chắc chắn là con bạn theo dõi cẩn thận khi bạn di chuyển hai chiếc cốc và hãy khuyến khích con tìm món đồ chơi. Hãy khen ngợi con mỗi khi con cố gắng tìm. Trò này thực sự phức tạp đối với con.

TRÒ ÂM THANH, TIẾNG ĐỘNG

Nhiều trẻ tầm tuổi này thích tìm kiếm tiếng động. Hãy đặt con ngồi lên đùi bạn và để cho con nghe hoặc nhìn thấy một vật có thể phát ra tiếng động, chẳng hạn như một hộp nhạc. Sau đó bịt mắt của con lại và nhờ một người khác giấu vật đó đi khi nó vẫn đang phát ra tiếng động. Phải đảm bảo là con bạn không nhìn thấy vật đó được giấu ở đâu. Khi đã không còn nhìn thấy vật đó, hãy khuyến khích con đi tìm.

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những đồ chơi và những vật mà hầu hết các em bé ở tầm tuổi này đều thích:

- Búp bê, xe đẩy cho búp bê và giường cho búp bê
- Trang trại, vật nuôi ở trang trại và hàng rào
- Nhà để xe và ô tô
- Tàu hỏa bằng gỗ có đường ray, sân ga, thanh chắn và đường hầm
- Bộ âm chén không vỡ được
- Xoong nấu, chảo và thìa bằng gỗ
- Điện thoại
- Bộ xếp hình
- Xe đạp, ô tô, ngựa đồ chơi hoặc đầu máy tàu hỏa mà con có thể ngồi lên được
- Xe đẩy để con có thể vận chuyển được mọi thứ
- Ghế lắc hoặc ngựa lắc
- Hộp có nhiều lỗ và nhiều khối hình màu
- Các vật xếp chồng lên nhau được và tháp xếp chồng hình vòng tròn
- Giẻ lau, chổi cầm tay, hót rác và bàn chải
- Miếng bọt biển (bông tắm) màu sắc để kỳ cọ hoặc chơi đùa khi tắm
- Giấy khổ lớn và bút đánh dấu
- Sách có hình con vật hoặc ô tô và máy kéo
- Nhạc cụ, chẳng hạn như trống, đàn piano đồ chơi và đàn phím gỗ
- Băng cát-xét hoặc CD với những câu chuyện ngắn gọn, đơn giản

Hãy nhớ lúc này phải cắt dọn hoặc cẩn thận với các ngân kéo và tù đồ trong đó có thể có những thứ nguy hiểm hoặc độc hại, với những nút bấm trên các thiết bị nghe nhìn, với các thiết bị điện, lò nướng, đèn và các ổ cắm điện.

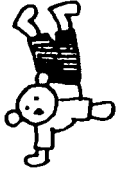

"Đột nhiên, con trai tôi lại sợ chiếc đèn trên thuyền của chúng tôi, có lẽ là vì chiếc đèn đó quá sáng."

Mẹ của Paul, tuần thứ 57

"Con trai tôi rất sợ những tiếng động mạnh, như tiếng máy bay, tiếng điện thoại và tiếng chuông cửa."

Mẹ của Bob, tuần thứ 55

Sau bước nhảy vọt

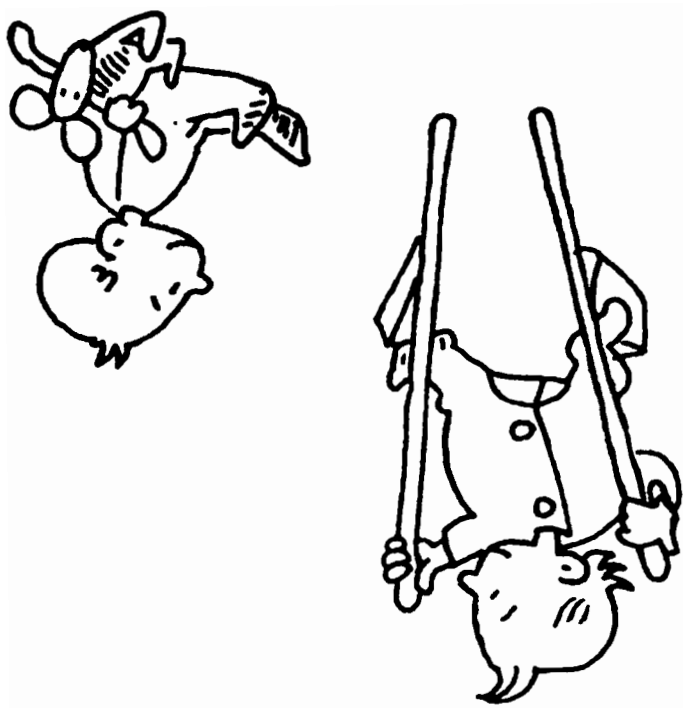
Vào khoảng tuần thứ 59, hầu hết các em bé đã chấp chững biết đi đều đỡ nhiều sự hơn. Một số trẻ được ngưỡng mộ đặc biệt bởi sự thân thiện và cởi mở của mình, số khác lại được ngưỡng mộ vì sự nhiệt tình giúp đỡ người lớn làm việc nhà. Hầu hết trẻ lúc này đều đã ít nổi giận để được làm mọi việc theo ý mình. Nói một cách ngắn gọn, sự độc lập và vui vẻ của trẻ một lần nữa lại khẳng định được bản thân trẻ. Tuy nhiên, với sự linh động và hoạt bát mới này của trẻ, nhiều bà mẹ vẫn coi chúng như trẻ sơ sinh. Đơn giản là do trẻ thì nghĩ mình đã biết hết rồi, còn bạn lại cho rằng chúng vẫn còn phải học rất nhiều.

"Con gái tôi rất giỏi ghi nhớ. Mọi thứ đều có chỗ riêng của chúng. Nếu tôi thay đổi, con sẽ nhận ra và đặt chúng về chỗ cũ. Con cũng không còn cú đi qua thứ gì là cầm thứ ấy lên như trước nữa. Con chỉ vui vẻ đi qua căn phòng thôi. Tôi nghĩ là tôi đã quá lo lắng rồi."

Mẹ của Emily, tuần thứ 60

Tuần khủng hoảng 64:
Thế giới của các nguyên tác

Chương 11

Sau bước nhảy vọt lần trước, bé yêu của bạn đã bắt đầu hiểu được thế nào là “chương trình” rồi. Các chương trình hàng ngày của bạn như ăn uống, đi mua sắm, đi dạo, chơi đùa và rửa bát đĩa có vẻ đã trở thành việc bình thường đối với trẻ

ở tầm tuổi này. Có lúc, con sẽ tuân theo sự hướng dẫn của bạn, nhưng cũng có lúc con sẽ chớp lấy cơ hội để thể hiện cho bạn thấy con có thể làm gì. Bạn cũng có thể nhận ra người trợ lý nhỏ này có cách làm việc nhà hơi khác so với cách của bạn. Con sẽ dùng

dây để quét bụi. Để lau chùi, con sẽ dùng một cái giẻ được làm ướt bằng nước bọt. Và con sẽ sắp xếp đồ đạc bằng cách sử dụng sức mạnh thần kỳ của mình để đẩy bất cứ thứ gì và tất cả mọi thứ cản đường con vào một chỗ không-còn-cản-đường-con nữa như phòng tắm, thùng rác hoặc ban công. Tuy nhiên, người trợ lý nhỏ này của bạn vẫn còn bị hạn chế bởi những lịch trình khắt khe – những lịch trình có vẻ hơi máy móc về bản chất. Do đó, trẻ vẫn chỉ là một người mới bắt đầu trong thế giới phức tạp của các chương trình mà thôi. Chúng vẫn chưa thể thay đổi chương trình mà chúng đang thực hiện trong những hoàn cảnh khác nhau. Cần phải mất vài năm kinh nghiệm trước khi trẻ có thể trở nên thuần thục trong chuyện này.

Do đã có kinh nghiệm, bạn dễ dàng thích nghi với các thay đổi. Bạn có thể đối trệt tự việc gì đó mà bạn đang làm. Khi đi mua sắm, bạn chọn hàng ít người chờ ở trước khu bán bơ thay vì chen chân vào dòng người dài ngoằng ở khu thanh toán. Dù

đang vội hay bạn muốn có một nguyên liệu đặc biệt cho một công thức nào đó, bạn cũng có thể thay đổi. Chúng ta cũng có thể điều chỉnh các chương trình dựa theo hoàn cảnh. Nếu có người hỏi ý kiến của bạn, bạn sẽ cân nhắc cách trả lời của bạn, tùy thuộc vào độ tuổi và địa vị của người đó. Bạn cũng có thể điều chỉnh tâm trạng hoặc hướng tâm trạng mà bạn muốn. Bạn chuẩn bị một bữa ăn theo nhiều cách khác nhau tùy thuộc vào việc bạn có thời gian để nghỉ ngơi và tận hưởng nó hay bạn phải vội vàng để còn kịp buổi họp quan trọng. Bạn có thể đoán trước mọi việc xảy ra. Bạn biết điều bạn muốn và cách tốt nhất để đạt được điều đó. Bạn chắc chắn sẽ đạt được mục tiêu của mình. Chính vì thế mà các chương trình của bạn có vẻ linh hoạt và tự nhiên.

Thiên thần nhỏ của bạn sẽ biết cách xử lý tốt hơn với các tình huống khi bước vào bước nhảy vọt tiếp theo. Trẻ sẽ “hạ cánh” vào thế giới của các “nguyên tắc”. Vào khoảng 64 tuần – tương đương với 15 tháng – bạn sẽ nhận thấy con đang cố gắng thử những điều mới. Đây là bước nhảy vọt tự xuất đầu lộ diện trước các bé.

Khoảng tuần thứ 61 – khoảng 14 tháng – bé yêu của bạn bắt đầu nhận thấy “mọi thứ lại đang thay đổi”. Một mê cung những ấn tượng đang thay đổi “hiện thực” trong đầu trẻ. Ban đầu, thực sự là một nhiệm vụ khó khăn đối với trẻ khi phải đối phó với những thay đổi này. Trước tiên, trẻ sẽ tạo ra một số trật tự trong thế giới hỗn loạn mới này. Trẻ chỉ muốn quay về với thế giới quen thuộc của mình. Chúng sẽ hay quấy khóc, mè nheo hơn. Chúng cần “tìm về mẹ để nạp năng lượng”.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nặng nề) của bước nhảy vọt vào thế giới của “các nguyên tắc” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu trong khoảng từ tuần thứ 59 đến 63. Hầu

hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 64 sau khi sinh. Ý niệm ban đầu về thế giới của các nguyên tắc đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, thời điểm mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên có thể khác nhau tùy theo sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nhận biết các nguyên tắc là một tiền đề quan trọng để trẻ biết “giả vờ nấu cơm cho búp bê”, nhưng hoạt động này thường xuất hiện trong khoảng từ sau tuần 64 tới vài tháng sau đó. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Dấu hiệu nhặng xị của tuần này

Con bạn có dễ khóc không? Nhiều bà mẹ than phiền là hiếm khi họ nghe thấy con cười. Họ gọi con mình là “thanh niên nghiêm túc nhất” hoặc “ông cụ/ bà cụ non”. Những khoảnh khắc buồn rầu này xuất hiện bất chợt, thường không kéo dài và cũng chẳng rõ nguyên do.

Phải nhớ

Nếu con bạn lại hay mè nheo, quấy khóc, bám riết lấy bạn, hãy để ý con thật kỹ hoặc xem con có đang học thêm kỹ năng mới nào không.

“Tuần này con khóc rất nhiều. Tại sao? Tôi không biết. Cứ tự nhiên con khóc toáng lên thôi.”

Mẹ của Gregory, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

Con có thể thiếu kiên nhẫn, bực bội, khó chịu hoặc cáu bẳn hơn, chẳng hạn khi con chỉ cần nghĩ mẹ không “ngoan ngoãn phục tùng” hoặc khi mẹ không hiểu điều con muốn hoặc con nói, hoặc khi mẹ chỉnh con hoặc nói với con “KHÔNG ĐƯỢC”. Điều này có thể xảy ra ngay cả khi tòa nhà con vừa mới xếp bị đổ, hoặc khi con không đẩy được chiếc ghế hay con vấp vào bàn.

“Nếu không nhận được sự quan tâm chú ý trực tiếp của tôi, con sẽ bò xuống sàn và khóc toáng lên.”

Mẹ của Josie, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Làm sao bạn biết đã đến lúc phát triển?

Trẻ có thể bám chặt quần áo của bạn

Hầu hết các em bé đã chập chững biết đi đều làm bất cứ việc gì cần thiết để có thể được ở gần mẹ. Nhưng trẻ đã lớn hơn. Thành thạo, một số bé sẽ hài lòng nếu chúng có thể kéo mẹ vào một trò chơi chỉ đơn giản như mẹ nhìn con, con nhìn mẹ rồi hai mẹ con lại cùng nhìn đi chỗ khác. Đây là một bước phát triển đáng kể về tính độc lập. Tuy nhiên, thường thì trẻ thích giống như em bé sơ sinh hơn. Chúng chỉ vui khi được ngồi trong lòng mẹ hoặc được mẹ bế. Đôi lúc, trẻ đặc biệt mè nheo, khiến mẹ

phải quyết định địu con là giải pháp tốt nhất – và “những kẻ đeo bám” nhỏ cũng vui vẻ chấp nhận.

“Con cứ đi theo tôi, vừa đi vừa kéo theo đồ chơi. Nếu tôi đứng lại hoặc ngồi xuống, con sẽ nghịch chân hoặc chơi dưới chân tôi. Điều đó bắt đầu khiến tôi khó chịu.”

Mẹ của Kevin, tuần thứ 62, hay 14 tháng

“Con liên tục muốn trèo lên đùi tôi, nhưng điều đó thật bất tiện vì tôi đang là quần áo. Vài lần tôi đã phải bế con đặt ra giữa phòng để con chơi đồ chơi, nhưng con chỉ muốn ngồi lên đùi tôi. Lần kế tiếp con trèo lên đùi tôi, con giật dây bàn là, khiến nó rơi xuống chân tôi. Vì con vướng vào sợi dây nên tôi không thể nhấc chiếc bàn là ra khỏi chân mình ngay được, chính vì thế mà tôi đã hét lên vì đau quá. Sau đó con giữ chặt lấy chân tôi và khóc toáng lên. Tôi đã phải bế con vào nhà tắm cùng để có thể xả chút nước lạnh vào chân. Bài học nhớ đời: Không được là quần áo khi con ở cạnh!”

Mẹ của Julia, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Trẻ có thể hay xấu hổ hơn với người lạ

Hầu hết các em bé sẽ không chịu rời mẹ khi có người lạ. Một số bé thậm chí còn cố gắng trèo lên người mẹ. Chúng chắc chắn không muốn bị người khác bế lên. Mẹ là người duy nhất có thể

chạm vào trẻ, thậm chí có lúc còn là người duy nhất có thể nói chuyện với chúng. Ngay cả bố cũng không được. Chủ yếu là trẻ thấy sợ. Nhưng cũng có lúc bạn nghĩ là chúng xấu hổ.

"Khi đi đâu chơi hoặc khi có khách, con quanh quẩn bên tôi một lúc trước khi từ từ nhích dần ra xa. Nhưng ngay khi thấy ai đó định bế con lên, dù chỉ là có vẻ thôi, con sẽ vội vàng quay ngược trở lại, bám chặt lấy tôi."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Con khóc khi tôi để con ở lại phòng với người khác. Nếu tôi đi vào phòng bếp, con cũng đi theo. Đặc biệt là hôm nay, con chưa rời tôi nửa bước, chỉ vì hôm nay bà nội ở trong phòng. Dù con biết rõ bà và vẫn nhìn thấy bà hàng ngày."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Trẻ muốn tiếp xúc cơ thể càng gần gũi càng tốt

Thường thì trẻ nhỏ không muốn cách xa mẹ. Nếu ai đó định đi đâu, trẻ cũng muốn đến đó. Nhưng phải có mẹ đi cùng và không được rời đi một bước.

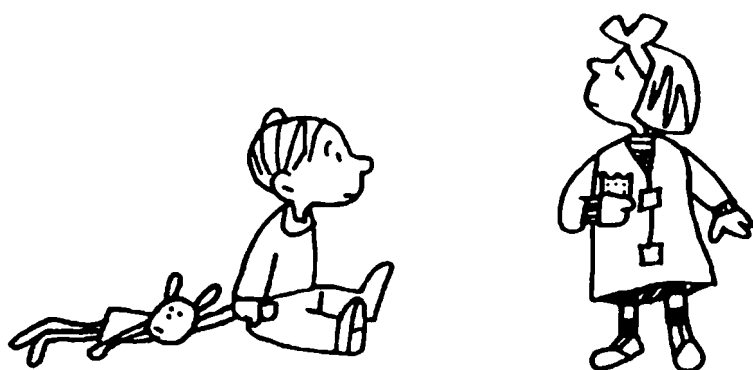

"Con ghét khi tôi đi khỏi. Con thậm chí còn không muốn cho tôi đi tắm. Buổi sáng, nếu tôi bước ra khỏi giường và để con nằm lại với bố, con sẽ bắt đầu co rúm người lại. Tôi phải bế cả con nếu muốn ra khỏi giường. Trước đây con chưa bao giờ cư xử như vậy cả."

Mẹ của Laura, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Trẻ có thể muốn được bày trò cho chơi

Hầu hết trẻ đã biết đi đều không thích chơi một mình. Chúng muốn có mẹ chơi cùng. Chúng không muốn cảm thấy cô đơn,

và sẽ đi theo mẹ nếu mẹ bỏ đi. Con thực sự muốn nói: “Nếu mẹ không muốn chơi với con, thì con sẽ bám lấy mẹ”. Việc của mẹ thường là việc nội trợ, việc nhà thông thường, dù rằng đó không phải là những việc quen thuộc đối với tất cả trẻ. Thỉnh thoảng những em bé thông minh còn có thể nghĩ ra những chiến lược mới với những mảnh khôn khéo hoặc khôi hài để dụ dỗ mẹ chơi cùng với chúng. Thường thì khó có thể chống lại những chiêu này của trẻ. Dù vậy, mẹ có thể bận rộn với công việc của mình, nên có thể không để ý đến chiêu đó của con. Con họ thực sự đã lớn hơn rồi.

“Con gần như không muốn chơi một mình nữa. Cả ngày chỉ muốn chơi trò cưỡi ngựa, và mẹ phải làm ngựa. Chỉ cần nghĩ là tôi không chuyên tâm vào trò chơi của mình, con sẽ dùng một số chiêu cực kỳ dễ thương để buộc tôi phải để ý.”

Mẹ của Matt, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Trẻ có thể ghen tị

Đôi khi, trẻ muốn mẹ quan tâm hơn tới chúng khi chúng ở cùng người khác, đặc biệt khi người khác đó cũng là trẻ con. Ở cùng người khác khiến trẻ thấy bất an. Chúng muốn mẹ là của riêng chúng, chúng phải là trung tâm chú ý của mẹ.

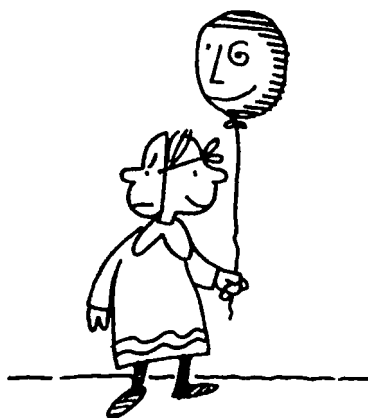
"Có lúc con ghen khi có em bé nào ngồi trên đùi tôi.
Trước đây, tôi chưa bao giờ nhìn thấy con như vậy."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Trẻ có thể thất thường

Một số mẹ nhận thấy tâm trạng của con họ có thể nhanh chóng thay đổi hoàn toàn. Vừa lúc trước, "tiểu tắc kè hoa" có thể cáu gắt, bực bội, lúc sau đã cười tươi như hoa. Vừa mới phút trước con còn hiền lành, dễ thương, lúc sau đã cáu giận tới mức hất tung cái cốc trên bàn xuống, sau đó lại cáu bẳn, khóc lóc, v.v... Có thể nói con bạn cứ như đang trải qua thời kỳ "dậy thì" vậy. Trẻ tầm tuổi này có thể sử dụng rất nhiều hành vi khác nhau để thể hiện cảm xúc của chúng. Và những trẻ thấy mình lạc lõng đều có thể thử làm tất cả những điều đó.

Con cứ thất thường, lúc vui,
lúc buồn, khi bám riết không
rời, lúc lại chẳng cần ai bế,
khi nghiêm túc, lúc ngớ ngẩn,
khi buồn bã, lúc ngoan
ngoãn. Và tất cả những trạng
thái cảm xúc này lần lượt
xuất hiện, cứ như thể mọi thứ

là hoàn toàn bình thường vậy. Thật không biết sao mà lần."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Trẻ có thể ngủ ít hơn

Nhiều trẻ ngủ không ngon. Chúng không muốn đi ngủ, và khóc khi đến giờ đi ngủ, ngay cả ban ngày. Đôi khi, các bà mẹ còn cho rằng toàn bộ lịch trình đi ngủ của con có vẻ như đã thay đổi. Họ ngờ rằng con họ đang định chuyển từ ngày ngủ hai lần thành một lần. Ngay cả khi trẻ chịu ngủ, nhiều bà mẹ cũng không được yên. Những đứa trẻ ngủ không ngon có thể khóc trong lúc ngủ, hoặc chúng thường hay tỉnh dậy. Rõ ràng là chúng sợ điều gì đó. Đôi khi chúng sẽ ngủ lại nếu được vỗ về. Nhưng có một số bé chỉ chịu ngủ tiếp nếu có mẹ ở cạnh hoặc nếu chúng được chiếm chỗ ở giữa bố và mẹ trên chiếc giường lớn.

"Vì con không chịu ngủ ban ngày nữa, nên tôi đã phải để con nằm bên cạnh mình cả ngày trên giường của tôi. Tôi cứ nghĩ như vậy. Nhưng cuối cùng cả hai mẹ con đều phải bò ra khỏi giường. Và hậu quả là cả tôi và con đều mệt đủ đủ! Tôi nghĩ là con đang chuẩn bị chuyển từ ngày ngủ hai lần sang một lần."

Mẹ của Josie, tuần thứ 62, hay 14 tháng

"Nếu con tỉnh dậy lúc nửa đêm, con sẽ bám chặt lấy tôi. Con tỏ ra rất sợ

Mẹ của Jenny, tuần thứ 62, hay 14 tháng

"Ngủ là việc kinh khủng. Con ngủ nhiều, nhưng liên tục trằn trọc, giở mình. Tôi liên tục nghe thấy tiếng con khóc. Chẳng giống như con đang nghỉ ngơi gì cả."

Mẹ của Mark, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

"Con cáu bẳn, phiền toái và cứ cố cắn tôi khi đến giờ đi ngủ. Có vẻ như con không muốn phải đi ngủ một mình. Sau khi khóc lóc một hồi con mới chịu ngủ, nhưng sau đó, tôi hoàn toàn kiệt sức. Tối qua, con nằm ngủ giữa hai vợ chồng tôi. Con duỗi rộng hai tay hai chân, một bên gác lên bố, một bên gác lên mẹ."

Mẹ của Emily, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Có vẻ như con muốn ngủ ít hơn. Con đi ngủ muộn. Mỗi đêm con lại thức dậy khoảng nửa tiếng. Và con còn đòi chơi nữa."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Trẻ có thể gặp "ác mộng"

Nhiều trẻ hay gặp ác mộng hơn. Có lúc chúng bật dậy với vẻ mặt thất thần, có lúc lại sợ sệt, hốt hoảng. Nhiều khi trẻ tỉnh dậy với tâm trạng bức bối, cáu bẳn hoặc giận dữ.

"Tuần này con tỉnh dậy hai lần, hét thất thanh, người đầm mồ hôi và hoàn toàn hoảng loạn. Phải mất nửa tiếng con mới chịu ngừng khóc. Thật không

làm sao để được con. Chuyện này chưa bao giờ xảy ra trước đây. Phải mất một lúc trước khi con thấy dễ chịu trở lại."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Trẻ có thể "mơ màng"

Đôi khi trẻ chỉ ngồi nhìn chăm chăm vào khoảng không trước mặt. Đó là lúc trẻ tự nhìn lại bản thân.

"Tuần này con thường hay ở 'xứ mơ'. Con hay nằm xuống sàn và nhìn thẳng lên trần."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Trẻ có thể ăn không ngon miệng

Không phải tất cả trẻ đã biết đi đều có thói quen ăn uống tốt. Có lúc trẻ sẽ bỏ bữa. Các bà mẹ thường thấy khó chịu khi con họ ăn không ngon, và điều đó khiến trẻ nhận được sự quan tâm mà trẻ cần. Tuy nhiên, những trẻ vẫn còn bú mẹ lại có vẻ muốn bú thường xuyên hơn. Nhưng ngay khi mới bú được một chút, trẻ sẽ nhả đầu vú ra và nhìn quanh. Hoặc chúng cứ ngậm núm vú mãi. Suy cho cùng thì chúng đã được ở nơi chúng muốn: ở cạnh mẹ.

"Tuần này con ăn không ngoan. Đặc biệt là bữa tối. Ngay sau miếng đầu tiên con đã quay mặt đi chỗ khác rồi, bất kể là tôi dứt gì cho con ăn."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Con lại hay tỉnh dậy lúc đêm và đòi bú. Đó chỉ là thói quen hay con thực sự đói? Tôi băn khoăn vì con thực sự muốn ăn. Tôi cũng không hiểu là mình có đang làm con phụ thuộc quá nhiều vào mình không."

Mẹ của Bob, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Trẻ có thể trẻ con hơn

Có vẻ như đứa con biết đi của bạn lại giống như đứa trẻ sơ sinh. Thực ra thì không phải như vậy. Sự thụt lùi trong giai đoạn bám dính chính là dấu hiệu cho thấy trẻ sắp tiến bộ. Và vì trẻ tầm tuổi này có nhiều khả năng hơn trước nhiều, nên sự thụt lùi mới trở nên rõ ràng.

"Nếu chúng tôi căn đúng giờ và hỏi con có muốn đi tè không, con sẽ đi ra phía cái xô và ngồi xuống, nhưng giờ con lại quay lại dùng bím. Cứ như thể con đã hoàn toàn quên mất cách đi xô rồi ấy."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 62, hay 14 tháng

"Tôi lại phải giữ bình cho con bú như khi con còn nhỏ. Con thậm chí còn không buồn tự cầm nũa."

Mẹ của Emily, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Trẻ có thể hành động dễ thương một cách bất thường

Một số bà mẹ không có sức kháng cự đối với một cái ôm, một nụ hôn âu yếm từ con. Trẻ nhỏ chắc chắn nhận thấy mẹ khó có thể “chống đỡ” được những biểu cảm yêu thương này so với hành động mè nheo, khóc lóc và bám dính không rời. Và đây là cách để chúng có thể được nạp đầy “năng lượng mẹ” nếu cần.

“Có lúc con rất tình cảm. Con đi về phía tôi, vòng một tay ôm cổ tôi, cọ má vào má tôi, vuốt ve khuôn mặt tôi và thơm tôi. Thậm chí con còn vuốt ve và thơm cổ chiếc áo khoác của tôi. Trước đây con chưa bao giờ tình cảm như thế.”

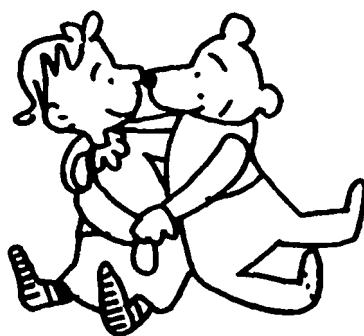
Mẹ của Nina, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Trẻ có thể hay ôm đồ ôm hơn

Đôi khi, trẻ sẽ rúc đầu vào chăn, thú nhồi bông và tất cả những thứ mềm mại khác. Chúng thường làm như vậy khi mẹ bận.

“Con hay rúc đầu vào những con thú nhồi bông.”

Mẹ của Matt, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Trẻ có thể tình quái hơn

Nhiều trẻ cố tình nghịch ngợm. Nghịch ngợm là cách hoàn hảo để thu hút sự chú ý. Nếu làm vỡ, làm bẩn hay nghịch dại cái gì đó, hoặc đảo lộn cả nhà lên, mẹ sẽ “măng vồn” hành vi không đúng nãy của trẻ. Đây chính là cách “trả hình” để mẹ chú ý.

“Tôi thực sự rất bực mình khi con ném hết mọi thứ qua ban công. Tất cả đều bị rơi xuống hồ nước ở bên dưới. Sau đó, nếu con còn làm như vậy, tôi sẽ bế thốc con lên và đặt con vào chiếc xe đẩy, giải thích cho con hiểu không được làm như vậy.”

Mẹ của Luke, tuần thứ 62, hay 14 tháng

“Con lại lặp lại những giai đoạn trước kia, khi mà con cứ làm những việc không được làm. Tôi không biết làm gì ngoài việc nói ‘không được’ và để mắt đến con từng li từng tí một.”

Mẹ của Gregory, tuần thứ 66, hay 15 tháng

Trẻ có thể hay cáu giận hơn

Nhiều trẻ còn dễ cáu kỉnh, bực bội, giận dữ hơn so với mẹ. Những đứa trẻ này có thể lăn lộn và la hét trên sàn nếu chúng không được làm theo ý mình, nếu chúng không thể làm được việc gì ngay lần đầu tiên, hoặc nếu ý của chúng không được hiểu đúng, hoặc thậm chí là chẳng vì lý do gì cả.

“Con muốn tự ăn mà không cần ai giúp đỡ, nhưng lúc đầu chúng tôi không hiểu. Con la hét, bắt đầu

đấm đá chân tay và đã làm gãy cái ghế. Tôi không nghĩ là con có thể gớm thế. Thật là kinh khủng!"

Mẹ của Nina, tuần thứ 62, hay 14 tháng

"Khi hai mẹ con ở cạnh người khác, tôi không thể di chuyển dù chỉ một xen-ti-mét, nếu không con sẽ lăn ra sàn ăn vạ."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng như thế nào tới bạn?

Bạn có thể thực sự khó chịu

Các bà mẹ rõ ràng là không thể nhẫn nhịn được hành động mè nheo, khóc lóc và bám dính lấy mẹ của trẻ ở tầm tuổi này. Khi trẻ vẫn còn nhỏ, hành vi này khiến họ lo lắng. Còn giờ, chúng lại khiến họ bực bội.

"Trước đây con chưa bao giờ khó ngủ. Giờ con lại vậy. Suốt hai đêm vừa rồi, con chẳng làm gì ngoài khóc. Tôi thực sự khó chịu. Buổi tối là thời gian của tôi, và giờ con cũng chiếm luôn. Chỉ hi vọng là việc này không trở thành một thói quen."

Mẹ của Maria, tuần thứ 69, hay gần 16 tháng

Khi bực mình, các mẹ sẽ thể hiện điều đó. Ở tầm tuổi này, trẻ có thể nhận biết khi nào mẹ không đồng tình với hành động của chúng. Sử dụng những từ mà trẻ có thể hiểu được, mẹ sẽ giảng giải cho trẻ hiểu điều mà mình không thích. Ngôn ngữ

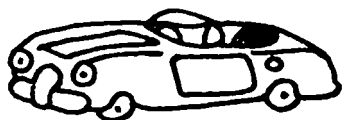
bắt đầu đóng vai trò quan trọng hơn. Và đứa trẻ đã biết đi hay mè nheo có thể nhanh chóng bị đặt vào xe đẩy hoặc bị đặt lên giường nhiều hơn so với khi còn nhỏ. Sự kiên nhẫn của mẹ cũng không còn như trước. Các bà mẹ đều cho rằng con họ đã đủ lớn để cư xử đúng đắn hơn rồi. Ngoài ra, họ cũng cho rằng con cần phải học cách tôn trọng họ nữa.

"Tôi đã sắp xếp để con ở cùng với cô trông trẻ. Tôi thực sự khó chịu khi con cứ kẹp chặt lấy tôi khi đi ra ngoài. Những đứa trẻ khác thường chạy nhảy và chơi đồ chơi. Con thì hiếm khi nào như vậy. Chỉ sau khi đứng một bên và quan sát đủ lâu con mới bắt đầu bỏ tay khỏi quần áo tôi. Tôi chỉ hi vọng là con có thể bỏ cái thói bám dính lấy mẹ này khi con đi nhà trẻ."

Mẹ của Julia, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Tôi thấy hơi khó chịu khi con giả vờ không nghe thấy tôi nói gì. Tôi túm lấy con và xoay con nhìn về phía tôi, để con phải nhìn tôi và lắng nghe khi tôi nói gì đó."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Nhật ký của tôi

Dấu hiệu con tôi lại đang phát triển

Trong khoảng từ tuần thứ 59 đến 63, con bạn có thể thể hiện những dấu hiệu cho thấy con đã sẵn sàng thực hiện bước nhảy tiếp theo vào thế giới của các nguyên tắc.

- ☐ Hay khóc hơn và hay mè nheo hoặc bực bội hơn
- ☐ Lúc trước vừa vui vẻ, lúc sau đã khóc ngay được
- ☐ Thường xuyên muốn bạn bày trò cho chơi
- ☐ Bám dính lấy quần áo của bạn, hoặc muốn được ở gần bạn hơn
- ☐ Hành động dễ thương một cách bất thường
- ☐ Tinh quái hơn
- ☐ Dễ nổi cáu hoặc hay nổi cáu hơn trước
- ☐ Biết ghen tị
- ☐ Xấu hổ khi gặp người lạ
- ☐ Muốn được tiếp xúc cơ thể gần gũi hoặc chặt hơn trước
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Gặp “ác mộng”, hoặc hay như vậy hơn
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Đôi lúc chỉ ngồi im, mơ màng
- ☐ Ôm đồ ôm, hoặc thường xuyên làm như vậy hơn
- ☐ Trẻ con hơn
- ☐ Không chịu mặc quần áo

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bạn có thể tranh cãi

Con bạn càng lúc càng lớn hơn. Càng lúc mẹ và bé càng không thường xuyên nhìn mặt đối mặt. Nếu con không được ngắt lời mẹ, không được bám dính hoặc không được mè nheo, con sẽ phản kháng dữ dội. Và kết quả là những trận tranh cãi thực sự giữa hai mẹ con. Sự bùng nổ này thường diễn ra vào cuối giai đoạn khó khăn. Đó chính là thời điểm cả mẹ và bé đều dễ nổi cáu nhất.

"Chúng tôi đã có một cuộc chiến thực sự
Con cứ vồ hết thứ này đến thứ khác và đẩy
khắp nhà như kiểu ô tô vậy. Còn tôi thì cứ
phải ngăn con lại."

Mẹ của Mark, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Nếu con dùng cách ngỗ nghịch để thu hút sự chú ý của bạn, bạn có thể thấy chán nản, mệt mỏi. Đó là điều hoàn toàn bình thường. Tuy nhiên, bạn không nên phản ứng một cách tuyệt vọng. Đánh con hoặc làm đau con không bao giờ là cách tốt để dạy con về các nguyên tắc.

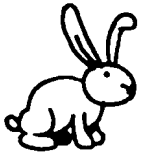
"Nếu không được làm theo ý mình, con sẽ nổi cáu và đánh tôi. Thỉnh thoảng việc đó cũng khiến tôi khó chịu và sự kiên nhẫn của tôi đã đạt tới đỉnh điểm rồi. Tôi đánh con một cái vừa đủ để con thấy đau. Sau đó tôi giải thích cho con một lúc lâu là cần phải thôi ngay cái trò đánh người đó đi."

Mẹ của Mark, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Con bạn làm điều con muốn. Nếu con không đánh bạn, bạn cũng không được đánh con. Nếu bạn đánh con, thì sẽ chẳng

còn ý nghĩa gì khi bạn bảo con không được đánh người khác. Lời nói của bạn phải nhất quán với hành động của bạn. Đánh trẻ không giải quyết được vấn đề gì và nó cũng không tốt cho trẻ nhỏ.

"Con không chịu nghe lời, và điều đó có thể thực sự mệt mỏi hoặc nguy hiểm. Có lúc, cần phải đánh cho con một cái. Nhưng không phải lúc nào việc đó cũng có tác dụng. Tuần này, khi mọi chuyện đã trở nên căng thẳng, quá sức chịu đựng của tôi, tôi đã nói: "Mẹ không yêu con nữa, con đi đi", và phản ứng của con khiến tôi ngạc nhiên. Con bắt đầu khóc như mưa. Con thực sự khó chịu, còn hơn là bị đánh. Tôi hi vọng là tôi sẽ không bao giờ nói như vậy nữa. Tôi không có ý nói như vậy, và không nghĩ là con sẽ hiểu như thế."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 66, hay 15 tháng

Những kỹ năng mới của con xuất hiện như thế nào?

Khoảng tuần 64 – 15 tháng – bạn sẽ nhận thấy thói bám dính của trẻ bắt đầu biến mất. Con bạn lại trở nên tự lập. Có lẽ bạn nhận thấy con đã khác, hành động cũng khác. Con càng lúc càng khôn ngoan hơn. Suy nghĩ của con cũng khác nhiều. Con cũng chơi đồ chơi theo cách khác. Khiếu hài hước của con cũng thay đổi. Bạn nhìn thấy những thay đổi, vì ở tầm tuổi này, khả năng quan sát và thực thi "các nguyên tắc" của con bạn đạt được bước đột phá. Có được khả năng này cũng tương đương với việc khám phá cả thế giới mới. Con bạn, với tài năng, sở thích và tính cách riêng, có thể chọn nơi bé muốn bắt đầu. Hãy xác định xem con

chuẩn bị đi đâu và hãy giúp đỡ con. Khả năng mới mà con vừa mới học được này đôi lúc cũng khiến con “đau hết cả đầu”.

“Con không muốn ngồi lâu trên đùi tôi nữa, con lại hoạt bát rồi.”

Mẹ của Thomas, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

Con tự chơi một mình lâu hơn, và trầm tính hơn, tập trung hơn, nghiêm túc hơn và độc lập hơn. Con ít quan tâm tới đồ chơi hơn. Quan tâm của con chuyển sang việc nhà. Ngoài ra, con cũng thực sự thích ở ngoài trời, lang thang và khám phá mọi thứ xung quanh. Tuy nhiên, con vẫn cần có bạn bên cạnh.

Bước nhảy vọt

Giờ đây, khi đưa con chập chững biết đi của bạn đã bước những bước đầu tiên vào thế giới của các “nguyên tắc”, bạn sẽ nhận thấy con đã hoàn thành được một số “chương trình” theo cách mềm mại, tự nhiên hơn. Giờ bạn có thể hiểu được điều con đang làm và điều con muốn. Các nguyên tắc sẽ ảnh hưởng tới quá trình suy nghĩ của trẻ. Con sẽ bắt đầu thành thạo mọi thứ, giống như giáo viên cần phải thành thạo mọi thứ mới có thể

giải thích được. Con bạn không còn phải “đuổi theo” chương trình nữa, mà bé có thể “tạo ra” hoặc thay đổi và điều chỉnh bản thân cho phù hợp. Trẻ bắt đầu nghĩ về các chương trình. Và cũng như khi thực hiện các chương trình, con sẽ cân nhắc mỗi cử động và quyết định sẽ làm theo cách này hay cách khác, trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn cũng bắt đầu nghĩ về việc suy nghĩ. Trẻ sẽ bận rộn hơn. Và trẻ cảm nhận được điều đó.

“Con cảm nhận và tìm đường bằng đầu. Theo đúng nghĩa đen của từ này. Con dùng trán để chạm vào một số thứ: mặt đất, chân bàn, quyển sách, đĩa thức ăn, v.v... Con còn gọi để chỉ cho tôi nghe. Tôi không thể theo kịp con. Có những lúc tôi còn nghĩ con muốn bảo tôi thử cụng đầu vào những thứ đó. Lại có lúc tưởng như là điểm khởi đầu của một cách nghĩ mới, cứ như thể con cho rằng con có thể hiểu được cả thế giới này vậy.”

Mẹ của Luke, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

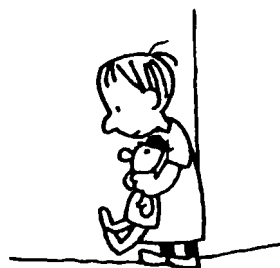
Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn sẽ suy nghĩ trước, dự liệu, cân nhắc hệ quả các hành động của mình, lập kế hoạch và đánh giá chúng. Trẻ sẽ đưa ra được các chiến lược: “Liệu mình có nên nhờ bố hoặc bà lấy kẹo cho không?”, “Làm thế nào để có thể trì hoãn được chuyện đó đây?” Thông thường, con bạn không giỏi trong việc nghĩ ra những kế hoạch, và những kế hoạch của trẻ cũng không phức tạp như những kế hoạch của người lớn chúng ta. Với người lớn, phải mất cả năm để có thể làm chủ được kỹ năng này. Trên thực tế, mỗi người chúng ta đều học được các nguyên tắc bằng cách thực hiện các chương trình và xử lý hàng nghìn tình huống khác nhau. Bé yêu của

bạn vẫn chưa hiểu hết được ý nghĩa của rất nhiều điều mới mẻ. Giống như “Alice trong xứ sở thần tiên”, con bạn đang lạc trong thế giới phức tạp của các nguyên tắc. Nó bắt đầu rồi rầm tới mức từ sáng cho tới đêm, trẻ cứ phải đưa ra các lựa chọn. Đúng là trẻ nhận thấy đó là việc không thể tránh khỏi: Chúng phải chọn, chọn và chọn. Có lẽ bạn cũng đã có lúc nhìn thấy con chần chừ, do dự với việc cần phải thực hiện. Suy nghĩ là việc chiếm hết cả thời gian trong ngày của trẻ.

“Giờ con nhận thấy mình phải đưa ra đủ loại quyết định trong suốt cả ngày. Con lựa chọn rất nghiêm túc và thận trọng. Con do dự, chần chừ mãi, không biết có nên bật ti vi hay không. Có nên ném cái gì đó ra ban công hay không. Có nên ngủ trên giường to hay chỉ nên ngủ ở giường nhỏ và nên ngồi với bố hay với mẹ. Đại loại thế.”

Mẹ của Luke, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn không chỉ phải lựa chọn điều mà con sẽ thực hiện, mà trong quá trình thực hiện, con vẫn phải tiếp tục đưa ra các lựa chọn: “Có nên phá hỏng tòa nhà này không nhỉ, để thể hay là xây tiếp?” Và nếu chọn cái sau, con sẽ lại phải lựa chọn cách thực hiện: “Nên xếp tiếp một tầng, hay nên đặt lên đó một con búp bê nhỉ?” Với mọi thứ mà con làm, con đều phải lựa chọn: “Mình nên xử lý nó cẩn thận, nhẹ nhàng, nhanh chóng, điên cuồng hay nguy hiểm nhỉ?” Nếu mẹ cho rằng đã đến lúc đi ngủ, trẻ có thể phải lựa chọn sẽ ngoan ngoãn nghe lời hay tìm cách trì hoãn. Lại một lần nữa, trẻ phải lựa chọn: “Đâu là cách tốt nhất để có thể

trốn ngủ lâu nhất nhỉ? Chạy càng nhanh càng tốt? Nhắc cái cây ở trong cái chậu ra? Hay là bày trò khác nhỉ?” Và nếu con thực sự hiểu là có những việc không được phép làm, con sẽ phải chọn có nên tuân theo không, hoặc là có nên chờ cho tới khi được phép làm không. Con dự tính, lựa chọn, kiểm nghiệm và làm cho mẹ tuyệt vọng.

Với tất cả những lựa chọn này, trẻ bắt đầu nhận ra rằng chúng cũng có thể tự xoay sở, giống như mẹ, như bố và như những người khác. Trẻ cũng trở nên ích kỷ hơn. Con không còn sẵn sàng chia sẻ đồ chơi nữa, đặc biệt là với các bé khác. Lúc này con giống như một người thật sự. Con là nữ hoàng trong thế giới của mình. Ý kiến của con luôn đúng. Lúc trước con vừa quyết định đặt một chiếc cốc đầy nước lên mặt bàn một cách cẩn thận, lúc sau con đã quyết định hất văng chiếc cốc, khiến nước bắn tung tóe. Vừa mới ôm hôn, âu yếm mẹ để xin được một chiếc bánh, con đã có thể quay ngoắt 180 độ, sử dụng cách tiếp cận thiếu tình cảm hơn rất nhiều. Và mẹ không nghĩ là con có thể làm thế chỉ vì muốn có chiếc bánh! Con bạn thật khiến người khác phải ngạc nhiên. Bằng cách sử dụng kho vũ khí của chúng, và bằng cách nghiên cứu phản ứng của bạn cũng như của những người khác, con đã khám phá ra được rất nhiều chiến lược khác nhau mà khi áp dụng chúng có thể đem lại kết quả khác nhau. Chính vì thế, con khám phá được khi nào bạn thân thiện nhất, tốt bụng nhất, hiểu chiến nhất, kiên quyết nhất, cẩn thận nhất và lịch sự nhất. Và thế vẫn chưa phải tất cả. Con bạn đôi khi còn có thể nghĩ ra một số chiến lược, nhưng chủ yếu là bắt chước: “Ồ, bạn ấy đánh mẹ, mình có nên thử không nhỉ?” Con đang lang thang trong thế giới của các nguyên tắc, và thực sự cần có bạn và những người khác trong quá trình học hỏi.

Người lớn chúng ta đã có nhiều năm kinh nghiệm trong thế giới của các nguyên tắc. Bằng cách thử và sai, chúng ta đã

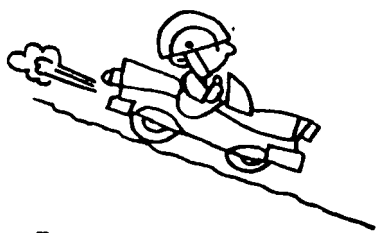
trở nên thuần thực hơn trong thế giới này. Chẳng hạn, chúng ta biết công bằng, tốt bụng, nhân văn, cẩn trọng, hợp tác, hữu ích, khéo léo, điều độ, tiết kiệm, tin tưởng, thanh tao, quan tâm, mạnh mẽ, quyết đoán và kiên nhẫn có nghĩa là gì đối với chúng ta. Chúng ta biết khi cân nhắc đến người khác thì có tinh thần hợp tác, yêu thương, tôn trọng có nghĩa là gì, và chúng ta cũng biết cách làm cho người khác thoải mái, dễ chịu. Tuy nhiên, không phải tất cả chúng ta đều hiểu những nguyên tắc này theo cách giống nhau. Chẳng hạn, chúng ta biết bắt tay khi làm quen là lịch sự – theo văn hóa của chúng ta. Nhưng ở Anh, người ta không bắt tay. Ở đó, chỉ cần gật đầu và chào hỏi là đủ rồi. Còn ở Tanzania, phải bắt tay bằng cả hai tay; chỉ một tay thì lại bị coi là nửa vờ, không thật lòng. Chúng ta thực hiện các nguyên tắc của mình theo tính cách, gia đình, văn hóa nơi ta sinh ra và trưởng thành.

Nhìn chung, bạn có thể nói là khi theo đuổi một mục tiêu cụ thể, nguyên tắc chính là chiến lược thông dụng có thể sử dụng mà không cần phải đi lần lượt các bước cụ thể. Các ví dụ nêu trên chủ yếu là các nguyên tắc thuộc về đạo đức, có liên quan tới tiêu chuẩn và giá trị. Nhưng vẫn còn có những loại nguyên tắc liên quan tới cách thức chúng ta làm việc. Chẳng hạn, có những chiến lược mà bạn có thể áp dụng khi chơi các trò chơi như cờ tướng, cờ vua... Một ví dụ khác là khi lập kế hoạch cho kỳ nghỉ cuối tuần, bạn sẽ phải sắp xếp đủ thời gian để ngủ. Một ví dụ khác nữa về nguyên tắc là khi viết thư, bạn cần phải xác định đối tượng nhận là ai. Hay như nguyên tắc cân nhắc đến cả đôi bên, hoặc nguyên tắc phát triển “mạch chảy” của âm nhạc. Ngoài ra còn có các quy luật tự nhiên dự báo sự phát triển của vật/ việc, các phương trình hóa học cho biết các chất phức tạp được hình thành như thế nào từ các nguyên tố đơn giản, hay như bộ môn địa chất học miêu tả các

chuyển động của vỏ trái đất. Tất cả những điều đó đều thuộc về thế giới của các nguyên tắc.

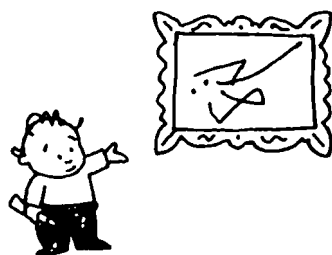
Con bạn còn xa mới sẵn sàng cho việc ứng dụng những nguyên tắc “người lớn” kiểu như chiến lược đánh cờ, quy luật tự nhiên, hay các tiêu chuẩn và quy chuẩn của người lớn. Đó đều là những từ đao to búa lớn không phù hợp với trẻ. Nhưng theo cách của riêng mình, trẻ đã bắt đầu tìm hiểu thế giới của các nguyên tắc. Chúng đã bắt đầu nghĩ ra các chiến lược để có thể thức khuya hơn! Và một số trẻ thậm chí còn dành cả ngày để chơi ô tô đồ chơi, xem chúng lao dốc.

Có những điểm khác biệt hoàn toàn trong cách thức phân loại nguyên tắc của người lớn và trẻ nhỏ. Chúng ta có thể sẵn sàng đối mặt với những điều kiện thường xuyên thay đổi. Do đó, không phải lúc nào chúng ta cũng kiên nhẫn, cẩn thận hoặc tiết kiệm, quan tâm, chăm sóc hay tôn trọng mọi người như nhau. Như thế là không khôn ngoan. Chẳng hạn, có lúc chúng ta thấy không cần phải cởi mở với người nào đó, nhưng có lúc chúng ta lại thấy cần phải quan tâm tới tình huống hoặc độ tuổi của người nào đó. Giả dụ, cả người bạn đời và con bạn cùng đưa cho bạn một bức tranh vẽ hình con vượn, và nhìn bạn với ánh mắt đầy hi vọng. Bạn chắc chắn sẽ thành thực với người bạn đời của mình hơn. Bạn thậm chí còn có thể bảo anh ấy/ cô ấy nên quay lại với công việc của mình. Nhưng bạn có thể khen

ngợi nhóc tì của bạn vì nỗ lực của bé. Ngay cả khi bạn chẳng thể biết con vẽ gì, bạn cũng nói đó là con vẽ đẹp nhất mà bạn từng nhìn thấy. Và như một cách thể hiện sự trân trọng của mình, bạn còn gắn bức tranh hình con vẽ đó lên cánh cửa tủ lạnh. Dù không hề nghĩ đến vấn đề đó, nhưng bạn đã cân nhắc đến độ tuổi của người vẽ bức tranh. Sẽ chẳng được lợi gì nếu bạn chê con bạn. Thậm chí ngược lại, bạn còn có thể tiêu diệt sở thích hội họa của con mãi mãi.

Ở tầm tuổi này, con bạn vẫn chưa được chuẩn bị tâm lý cho tất cả các điều kiện khác nhau. Con vẫn chưa được lanh lợi, khôn ngoan lắm. Con vẫn còn phụ thuộc vào những chiến lược mà con đã học được ban đầu. Lý do là vì con chỉ vừa mới học được những nguyên tắc đầu tiên, và mới chỉ có thể áp dụng chúng theo những cách cố định mà thôi. Chỉ sau khi con thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo, bạn mới nhận thấy con bắt đầu thích nghi tốt hơn với môi trường xung quanh. Con cũng có thể điều chỉnh các chiến lược của mình cho phù hợp. Cũng giống như con bạn chỉ có thể hiểu được các chương trình sau khi đã thực hiện bước nhảy vào thế giới của các nguyên tắc, sau bước nhảy vọt kế tiếp con cũng có thể hiểu được là mình có thể lựa chọn điều mình muốn: thành thật, thân thiện, tốt bụng, cẩn thận, kiên nhẫn, công bằng, quan tâm hay tiết kiệm. Và con cũng có thể không chọn bất cứ hoặc tất cả những điều đó. Con cũng bắt đầu hiểu rằng con có thể quan tâm tới ông, hoặc không cần phải quan tâm tới ông. Rằng con có thể an ủi một người bạn, hoặc không cần phải thế. Rằng con có thể đối xử nhẹ nhàng với con chó, hoặc cũng có thể đối xử thô bạo với nó. Rằng con có thể lịch sự với người hàng xóm, hay hợp tác với mẹ, hoặc không...

"Con muốn phòng tắm trông thật tuyệt, nhưng vẫn chưa làm được. Đột nhiên con tìm thấy một giải pháp cho mong muốn dọn dẹp phòng tắm của mình. Tự nhiên chúng tôi nghe thấy tiếng cửa phòng tắm bị khóa lại, và tiếng lau chùi dọn dẹp phát ra từ căn phòng nhỏ nhất. Có tiếng kỳ cọ, tiếng giặt nước và tiếng va đập. Một tiếng giặt nước, một tiếng nữa và lại một tiếng nữa. Tiếng nước khiến cho cả nhà hốt hoảng đập cửa, mở cửa. Nhưng dù ông bà và tôi có năn nỉ thế nào, cửa vẫn cứ khóa và tiếng lau chùi bên trong vẫn vang lên. Rồi nước bắt đầu tràn ra sàn nhà. Nhưng cửa phòng tắm vẫn đóng. Khoảng 20 phút sau, cửa mở ra và cô lao

công nhỏ ướt nhép xuất hiện. Bọt xà phòng dính khắp người, vể mặt tự hào và thỏa mãn, con bé nói 'Xong rồi', và nguây nguẩy lắc mông bỏ đi. Mọi thứ đều bị ướt – sàn, tủ và tường. Cuộn giấy vệ sinh 'an tợa' trong bồn cầu, còn các mẫu giấy vệ sinh ướt thì dính khắp nơi trên tường. Bàn chải đánh răng và khăn tắm thì nằm lăn lóc trên sàn. Oa, quả thật là con đã 'chuẩn bị kỹ lưỡng' cho việc cọ rửa này."

Mẹ của Angela, tuần thứ 92, hay 21 tháng

Nào thay đổi

Từ một nghiên cứu của Mỹ được thực hiện trên 408 cặp sinh đôi, người ta kết luận rằng khoảng 14 tháng tuổi, sự phát triển tinh thần, có liên quan tới cả các kỹ năng không lời và khả năng nhận biết lời nói của trẻ, chịu ảnh hưởng của tính di truyền.

Sự lựa chọn của con: Mấu chốt quyết định tính cách của bé

Tất cả các em bé đều có khả năng hiểu và thực hành các nguyên tắc. Nhưng khi bước những bước đầu tiên vào thế giới của các nguyên tắc, chúng cần cả năm để tự mình làm quen hoàn toàn với một loạt những kỹ năng mới.

Chẳng hạn, ở tầm tuổi này, con bạn có thể chọn cách làm mọi việc cẩn thận hoặc cầu thả. Trẻ có thể chọn để ý tới mẹ hoặc cố gắng làm theo ý của mình bằng cách khóc lóc, mè nheo hoặc bướng bỉnh. Nói một cách ngắn gọn, trẻ sẽ tự mình lựa chọn chiến lược mà chúng sẽ sử dụng để đạt được mục tiêu của mình. Và cũng như tất cả những em bé khác, ban đầu trẻ sẽ chọn cách phù hợp với tài năng, khả năng vận động, sở thích và hoàn cảnh cụ thể của bản thân. Những lựa chọn đầu tiên của trẻ sẽ trở nên rõ ràng trong khoảng tuần thứ 64 hay khi trẻ được 15 tháng tuổi. Đừng so sánh con bạn với con người khác. Mỗi trẻ mỗi khác và lựa chọn cũng khác nhau.

Hãy để ý kỹ tới con bạn. Hãy xác định quan tâm của bé. Có thể sử dụng danh sách trong phần Nhật ký của tôi ở trang 364 – 365 để đánh dấu hoặc lưu ý những lựa chọn của con bạn. Bạn cũng có thể tự mình xem xét xem có nguyên tắc nào mà bạn cho rằng con bạn có thể sử dụng hoặc học hỏi không. Hãy dừng đánh dấu khi con bạn bắt đầu bước nhảy vọt kế tiếp, thường là khi trẻ được 71 tuần, hoặc 16 tháng rưỡi.

Bạn có thể

giúp bố như thế nào

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn sẽ khám phá ra là có nhiều cách để hoàn thành một mục tiêu. Trẻ có thể tận dụng mọi chiến lược: “Mình nên làm nó cẩn thận, bất cẩn, dễ thương

hay đáng ghét? Hoặc là mình có thể bày trò cho vui một chút không nhỉ? Con bạn càng lúc càng lắm trò hơn. Trẻ được như vậy là nhờ càng lúc càng nhanh nhẹn hơn, linh hoạt hơn trong tất cả các lĩnh vực. Trẻ bắt đầu đi được vững hơn và nhanh hơn. Trẻ hiểu bạn tốt hơn và thậm chí thì thoải mái còn có thể đáp lời bạn được. Trẻ luyện cách chơi với những cảm xúc của mình, và không còn lúc nào cũng ở bên bạn nữa. Trẻ có thể nghĩ trước và biết rằng bản thân cũng có ý nghĩa. Trẻ cũng giỏi hơn trong một số kỹ năng như ăn, uống, dọn dẹp, ghép hình, xếp hình, kéo và đẩy các bạn khác. Mục tiêu, cũng như rất nhiều thứ khác nữa của trẻ, đã được cải thiện. Mọi thứ đều có vẻ tự nhiên hơn với trẻ trong những tuần sắp tới. Và trẻ vẫn tiếp tục sử dụng những chiến lược mới để đạt được mục tiêu của mình. Tất nhiên, không phải mọi chiến lược mà con bạn nghĩ đến và sử dụng đều đạt được mục đích mong muốn. Để được như vậy cần phải có thời gian và sự luyện tập. Bằng cách thử nghiệm, con bạn có thể nhận ra là các chiến lược khác nhau đem lại các kết quả khác nhau. Có những chiến lược đem lại thành công, có những chiến lược thì ngược lại, và lại có những chiến lược chẳng lợi chẳng hại.

Hãy cho con bạn cơ hội để thử nghiệm tất cả những chiến lược đó, kiểm nghiệm và phản ánh. Trẻ sẽ học cách cư xử trong một số tình huống nhất định bằng cách xoay xở, đánh giá phản ứng của bạn, đặc biệt là thông qua trải nghiệm nhiều lần.

Trẻ chậm chạp cũng biết đi giống như thế này

Bất cứ thứ gì mới mẻ, trẻ chậm chạp cũng biết đi đều thích. Do đó, hãy luôn phản ứng đặc biệt với những kỹ năng và quan tâm mới mà con bạn thể hiện. Bằng cách đó, trẻ sẽ học được một cách thoải mái, dễ dàng, nhanh chóng và càng nhiều hơn nữa.

Sự khéo léo

Vận động cơ thể

Khi con bạn đang cố gắng làm theo ý mình trong thế giới của các nguyên tắc, bé cũng sẽ muốn biết cơ thể nhỏ của mình có thể làm gì – nói cách khác là làm sao để sử dụng được cơ thể khi muốn nhanh, chậm, cẩn thận, hài hước hay thông minh. Con bạn sẽ làm thí nghiệm với chính cơ thể của bé. Con thử nghiệm các khả năng của chính cơ thể mình. Cơ thể mình có thể làm được gì? Mình có lọt vừa chỗ đó không? Làm sao mình trèo được lên cầu thang? Làm sao để đi xuống được? Làm sao để trượt được? Nằm giữa đồ chơi và đồ đạc có được không nhỉ? Mình khỏe như thế nào? Nói tóm lại, con bạn bày đủ trò với cơ thể của mình. Đôi lúc trẻ còn có vẻ bơ phờ, mệt mỏi khiến mẹ lo sợ.

"Con ưỡn thẳng người bước lên, bước xuống cầu thang. Con tập như vậy suốt cả ngày. Bây giờ tôi cứ phải chuẩn bị các đồ vật có chiều cao khác nhau mà con có thể sử dụng để phát triển kỹ năng này."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

"Mỗi ngày con lại khám phá ra những trò chơi mới. Con phát hiện ra một 'đường hầm' ở giữa giường và tủ, rồi thích chui qua chui lại ở đó. Con trượt phía dưới trường kỷ và xem mình có thể trượt được bao xa trước khi bị mắc lại. Con chỉ bò khắp phòng chứ không đi."

Mẹ của Matt, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới của các nguyên tắc như thế nào?

THỂ HIỆN Ý ĐỊNH RIÊNG

- ☐ Cẩn thận lựa chọn
- ☐ Chủ động
- ☐ Muốn được đoán khi người khác làm gì đó
- ☐ Cảm thấy cần được chấp nhận, sở hữu nhiều hơn
- ☐ Thể hiện tình sở hữu với đồ chơi
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

SAO CHÉP VÀ BẮT CHƯỚC

- ☐ Quan sát người lớn
- ☐ Quan sát trẻ khác
- ☐ Bắt chước những hành vi dễ thương
- ☐ Bắt chước những hành vi hiếu chiến
- ☐ Bắt chước những hành động vận động thái quá như nhào lộn hoặc leo trèo
- ☐ Bắt chước những kỹ năng vận động tinh tế, như cầm bút chì
- ☐ Bắt chước những hành động “kỳ quái”, như đi khập khiễng, đi như bà còng
- ☐ Bắt chước những gì trẻ nhìn thấy trên tivi hoặc trong sách
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

THỰC HÀNH CÁC CHIẾN LƯỢC, KHÁM PHÁ CÁC GIỚI HẠN VÀ TRỞ NÊN THÁO VÁT

- ☐ Thử nghiệm các kỹ năng vận động
- ☐ Thử nghiệm giấu và tìm lại vật
- ☐ Thử nghiệm bò vào trong hoặc ra đằng sau thứ gì và bò trở ra

- ☐ Thử nghiệm lôi kéo vật gì một cách cẩn thận
- ☐ Thử nghiệm lựa chọn: Mình nên chọn cái gì?
- ☐ Thử nghiệm ý nghĩa của “có” và “không”
- ☐ Thử nghiệm lừa mẹ; hành động như thể không nghe lời
- ☐ Thử nghiệm với những đoạn xuống dốc và lên dốc; cảm nhận bằng ngón tay và nghiền cứu những đoạn lên xuống đó, hoặc chạy ô tô đồ chơi ở những đoạn lên xuống đó
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

ÁP DỤNG CÁC CHIẾN LƯỢC VÀ THỦ THUẬT

- ☐ Hay giúp đỡ (hơn) hoặc cố gắng để có thể giúp đỡ được
- ☐ Vâng lời (hơn) hoặc cố gắng hết sức để vâng lời
- ☐ Chấp nhận rằng mình vẫn còn nhỏ, vẫn cần được giúp đỡ và do đó cần phải vâng lời. Hiểu được, chẳng hạn như, đường là chỗ nguy hiểm, vì thế cần phải nắm tay người lớn khi ra đường
- ☐ Đùa nghịch để lấy được thứ gì đó hoặc để người khác làm việc gì đó
- ☐ (Thường) dễ thương (hơn) để được làm theo ý mình
- ☐ Cố gắng để được làm theo ý mình bằng cách thể hiện bản thân
- ☐ Hay thể hiện cảm xúc khi bướng bỉnh
- ☐ Làm điều mà trẻ thấy thích, theo cách riêng của mình
- ☐ Lợi dụng người khác để làm được việc gì mà nếu một mình trẻ không thể tự làm được hoặc không được mẹ cho làm; chẳng hạn, “có lẽ bố sẽ cho mình ăn bánh?”
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

"Con thử đủ các cách đi khác nhau. Đi giật lùi, đi vòng tròn, đi nhanh, đi chậm. Con có vẻ rất thích thú với những trò nghịch này."

Mẹ của Eve, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

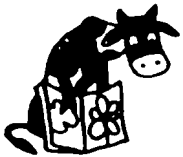

Làm quen với không gian ngoài trời

Nhiều trẻ thích được tìm hiểu thế giới bên ngoài. Trông trẻ cứ như thể sắp ngã đến nơi, nhưng thực ra là chúng đang "điều tra" khu vực đó. Nói thế không có nghĩa là trẻ không cần mẹ, chúng vẫn cần! Vì chúng có rất nhiều điều cần hỏi về mọi thứ: Đây là cái gì, cái kia được gọi là gì. Và tất cả các em bé đều hấp thu những gì bạn nói cũng như những gì chúng nhìn thấy với sự tập trung cao độ nhất.

"Con hốt hoảng khi đi qua một vũng nước và bị ướt. Con đi vòng lại để nhìn và nghiên cứu vũng nước đó."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Con thấy thật thú vị khi chạy qua vũng nước cho nước bắn tung tóe. Điều đó thực sự khiến con thỏa mãn."

Mẹ của Matt, tuần thứ 71, hay 16 tháng một tuần

Thành thạo với các vật

Con bạn sẽ có thể bày được nhiều trò hơn với các trò chơi và các vật trong thế giới của các nguyên tắc. Con sẽ chỉ chịu ăn uống nghiêm chỉnh nếu được tự mình xúc ăn. Ai giúp đỡ khi con không muốn có thể khiến mọi thứ “hạ cánh” xuống sàn nhà. Con cũng có thể xoay sở khá tốt với việc xếp nhà hoặc với những trò chơi xếp vòng hay ghép hình. Nhưng hãy cẩn thận! Con có thể thử mở vòi nước, mở chai, lọ có chất lỏng bên trong. Con bạn đặc biệt quan tâm tìm hiểu chiến lược nào phát huy tác dụng cao nhất khi chúng cần. Trẻ dự tính và thử nghiệm. Chuyện gì sẽ xảy ra nếu mình thả chùm chìa khóa ra phía sau tủ? Chuyện gì sẽ xảy ra nếu mình để nó dưới gầm giường? Chuyện gì sẽ xảy ra với chùm chìa khóa nếu mình để nó trượt giữa trường kỷ và bức tường? Làm thế nào mình có thể khiến nó xuất hiện trở lại? Nếu mình không thể với được, mình có thể dùng cái gậy để lấy lại nó được không? Nói một cách ngắn gọn, con bạn đang học cách giấu thứ gì đó, cất thứ gì đó đi và tìm lại nó. Sau này, nếu đã thành thạo, hoặc là nghĩ mình đã đủ thành thạo, con sẽ sử dụng trò đùa tinh nghịch đó để làm bạn vui. Trẻ cũng có thể giấu nhem trò chơi đó, chẳng hạn như vậy, nếu chúng không muốn cho một bạn nào đó chơi cùng. Hãy nhớ để ý việc mà con bạn đang làm. Hãy để những vật nguy hiểm ở ngoài tầm với của con và hãy để mắt tới nhà thám hiểm tí hon của bạn.

"Chúng tôi cùng chơi trò xếp hình. Giờ con thích trò này và tham gia rất vui vẻ. Không phải lúc nào con cũng xếp đúng, nhưng đó vẫn là một khởi đầu tốt."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

"Con ném đồ xuống sàn nhà khi bạn không để ý nhất. Con muốn tìm hiểu tác động của việc ném lên một vật."

Mẹ của Josie, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Con thích chơi ô tô. Tuần này con cố gắng tìm hiểu xem chúng chồng lên nhau như thế nào."

Mẹ của Robin, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Con cứ mở ra mở vào ngăn kéo bàn của tôi nên tôi đã phải khóa lại. Sau đó con đã thử vài cách để mở nó ra. Ngồi xổm xuống và kéo, đứng và kéo, ngồi bệt xuống và kéo. Việc không mở được khiến con cực kỳ khó chịu."

Mẹ của Laura, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

"Con không thể lấy được thứ gì đó trong giỏ báo. Cuối cùng sau khi cố gắng lúi lúi kéo kéo khoảng 5 hay 6 lần gì đó, con cũng có thể lấy được, cười đầy vẻ thỏa mãn. Con chưa bao giờ làm như thế trước đây."

Mẹ của Emily, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

Trở nên thuần thục về ngôn ngữ

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn càng lúc càng hiểu được người lớn xung quanh đang nói gì với nhau và với bé. Trẻ cũng có thể hiểu rõ hơn những lời hướng dẫn ngắn gọn và thường nhiệt tình thực hiện. Con cảm thấy con cũng có ý nghĩa quan trọng nào đó. Con cũng thích thú chỉ các bộ phận của cơ thể khi bạn gọi tên. Với các đồ đạc, vật dụng trong nhà cũng vậy, dù là chúng ở trên sàn, trên tường hay trên trần nhà.

Nhiều bà mẹ cho rằng con họ đáng ra phải nói nhiều hơn, vì chúng đã biết nhiều hơn. Nhưng thật ra không phải như vậy. Chỉ sau bước nhảy vọt tiếp theo, khả năng nói của con bạn mới phát triển. Khi đó, con bạn khoảng 21 tháng tuổi. Trong thế giới của các nguyên tắc, hầu hết các em bé đều hài lòng với việc nói các từ đơn, bắt chước tiếng của động vật và tạo ra các loại tiếng động khác.

Hãy để con bạn chơi trò chỉ trỏ và gọi tên cùng với bạn. Bạn nói tên và để con bạn chỉ, dù là đồ chơi, bộ phận cơ thể hay bất cứ thứ gì đó khác. Và hãy thử xem con bạn nghĩ gì về trò chơi gọi tên từng thứ một. Tuyệt nhất là khi con bạn bắt đầu bằng cách gọi tên bạn. Hãy gọi tên con để con biết gọi lại tên bạn. Gọi lại tên con một lần nữa. Với nhiều trẻ, điều đó khiến chúng có cảm giác tự hào và thấy mình cũng quan trọng.

"Con càng lúc càng hiểu nhiều hơn. Không thể tin được là con học từ mới nhanh như thế. Nhưng con lại chỉ chọn một vài từ để nói chuyện. Con phát âm từ khá tròn vành, rõ chữ. Có vẻ như con biết cách phát âm nhưng con không chịu hợp tác."

Mẹ của Harry, 69 tuần tuổi, hay gần 16 tháng

"Con bé khóc gọi 'bố ơi' khi bố đang bận ở trong bếp. Câu gọi đó tự nhiên lại biến thành một trò chơi thú vị về ngôn ngữ. Hai bố con cứ lần lượt gọi nhau, cứ 'Anna ơi' lại 'bố ơi', rồi lại 'Anna ơi', 'bố ơi'... Cứ như vậy mãi. Bây giờ thì mỗi khi một trong hai bố con không nhìn thấy người còn lại là trò gọi tên đó lại diễn ra."

Mẹ của Anna, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn sẽ quan sát người lớn và những trẻ khác làm việc như thế nào, và hành động của họ có tác dụng ra sao. “Làm thế nào bố có thể làm việc đó thành thạo như vậy được nhỉ?” “Cậu bạn đó sẽ được mọi người chú ý ngay nếu cậu ta cắn bà một cái”. “Bố và mẹ hay ngồi trên bồn cầu. Đó là một việc của ‘người lớn’ thì phải”. “Cậu ta cứ đá chân vào cô nhà bên cạnh; và cô ấy cứ cười, chứng tỏ đá phải rất vui”. Đó có thể mới chỉ là khởi đầu. Con có thể sao chép, bắt chước và cố gắng làm theo những gì mà con nhìn thấy. Những người ở xung quanh con chính là hình mẫu lý tưởng. Ngoài ra, những hành vi mà con nhìn thấy trong sách và trên ti vi cũng đem lại cho con nguồn ý tưởng vô cùng phong phú.

Hãy phản ứng lại hành vi của con bạn. Hãy cho con biết bạn nghĩ gì về hành vi của con. Chỉ bằng cách này, con của bạn mới học được điều gì là đúng điều gì là sai và liệu con có thể làm việc tốt hơn, nhanh hơn hoặc hiệu quả hơn hay không.

“Hiện tại, bắt chước là ‘nghề’ của con. Con bắt chước bất cứ hành vi nào mà con nhìn thấy: Ai đó giậm chân, con cũng giậm chân; ai đó đấm, con cũng đấm; ai đó ngã, con cũng ngã; ai đó ném đồ, con cũng ném đồ; ai đó cắn, con cũng cắn theo.”

Mẹ của Thomas, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Giả vờ

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn thường làm lại các việc diễn ra cả trong nhà và ngoài trời hàng ngày. Con sẽ “nấu ăn”, “đi chợ”, “đi bộ”, “tạm biệt” và “chăm sóc các em búp bê” của con. Tất nhiên, con làm tất cả những việc này theo cách trẻ

con của riêng con. Tuy nhiên, bạn bắt đầu nhận ra con chuẩn bị làm gì. Trên hết cả, bạn có thể thấy con đã nỗ lực hết sức hoặc cẩn thận hết sức hoặc giúp đỡ hết sức hay chỉ đang hờ hợt, thờ ơ hoặc lãnh cảm. Có thể con làm thế chỉ bởi vì con nghĩ đó là một phần vai trò của con, hoặc vì con chỉ bắt chước những người ở xung quanh.

Hãy cho con bạn cơ hội để ổn định vai trò của bé. Thi thoảng hãy chơi với con. Khi đó, con bạn sẽ cảm thấy mình cũng quan trọng và việc mình làm cũng có ý nghĩa. Nhiều trẻ tầm tuổi này rất giỏi nhận biết các dấu hiệu của việc đánh giá cao và khen ngợi. Chúng thực sự muốn mọi người hiểu chúng.

"Con 'nấu' cho búp bê ăn. Tôi mang một số đồ ăn thật ra, vì con muốn như thế. Con đặt mọi thứ vào trong một chiếc bát nhỏ rồi đút cho búp bê ăn."

Mẹ của Emily, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

"Con làm bánh đất: xúc đầy đất vào xô, rồi lại đổ hết ra, rồi lại xúc vào, đổ ra. Con thấy việc đó thật thú vị."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 66, hay 15 tháng

"Suốt vài ngày qua, con cứ rót nước từ xô này sang xô khác. Việc đó khiến con bận rộn cả ngày. Thi thoảng tôi cũng bảo con đổ đầy nước vào xô. Nếu không, con dường như quên hẳn tôi, và chỉ chú tâm tới trò chơi mới của mình mà thôi."

Mẹ của Steven, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Tuần khủng hoảng 64 Thế giới của các nguyên tắc

"Con thường chơi trò 'tạm biệt'. Con cầm một cái túi, đi về phía cửa và nói 'tạm biệt'. Vừa nói con vừa vẫy vẫy chiếc túi."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Con thường ôm, hôn, vỗ về và chăm sóc các em búp bê và gấu bông. Con còn ru các em ngủ nữa. Thật là đáng yêu."

Mẹ của Luke, tuần thứ 66, hay 15 tháng

Có lúc trẻ còn bắt chước làm mẹ hoặc bố. Con học cách làm thế nào để làm bố hoặc mẹ. Khi trẻ muốn đóng vai mẹ, mẹ thật lại có thể trở thành con. Thường thì việc tương tự cũng có thể xảy ra khi bố ở nhà và con muốn đi giày của bố. Và nếu con đóng giả làm bố, con muốn biết mẹ sẽ phản ứng như thế nào với "ông bố" mới này.

Hãy cố hiểu việc con bạn đang làm. Hãy cho con cơ hội để chơi trò đóng vai đó và chơi cùng với con. Con bạn sẽ học được rất nhiều từ trò này. Con cảm nhận được nhu cầu thể hiện bản thân theo cách này và trải nghiệm cảm giác được làm cha, làm mẹ như thế nào.

"Con đến và nằm duỗi dài trên chiếc giường của bố cứ như thể nó là của con vậy. Và cũng như bố, con lại đến ngồi trên chiếc ghế của bố để đọc báo. Quan trọng là con làm hết như bố làm. Con cũng muốn biết phản ứng của tôi trước mỗi việc con làm nữa."

Mẹ của Jim, tuần thứ 66, hay 15 tháng

"Ngay khi tôi cởi giày ra, con liền xỏ chân vào. Và sau đó con bắt chước tôi bằng cách bước đi với đôi giày đó. Con còn hay đòi ngồi vào ghế của tôi nữa. Tôi phải nhường cho con. Con sẽ kéo và đẩy tôi, hoặc sẽ nổi cáu nếu tôi không chịu đứng dậy."

Mẹ của Nina, tuần thứ 69, hay gần 16 tháng

Thử nghiệm các cảm xúc

Trong thế giới của các nguyên tắc, trẻ sẽ thích thử nghiệm các cảm xúc như cảm giác hạnh phúc, buồn bực, xấu hổ, giận dữ, buồn cười và xúc động. Và khi chào một người nào đó, khuôn mặt cần phải thể hiện như thế nào? Cơ thể khi đó sẽ như thế nào? Và có thể sử dụng những cảm xúc đó ra sao nếu muốn người khác biết mình cảm nhận như thế nào? Và sẽ phải hành động như thế nào nếu muốn có hoặc muốn làm việc gì đó không hay?

"Con đi loanh quanh, vừa đi vừa cười một cách gượng gạo cứ như kiểu đang thử xem cười là như thế nào ấy. Con cũng thử như vậy với cả việc khóc nữa."

Mẹ của Bob, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

"Lần này con chào ông rất khác so với mọi khi. Thông thường, con sẽ lao về phía ông, rúc đầu vào cổ, vào vai ông. Sau một lúc như vậy, con sẽ bắt đầu chơi với ông. Nhưng lần này, con đứng thẳng, nhìn chằm chằm vào ông, sau đó mới tiến về phía ông. Con lặp đi lặp lại như vậy vài lần. Sau đó con hôn ông một cách dè chừng, rồi lại nhìn ông. Việc này cũng được lặp đi lặp lại vài lần. Trước đây, con chưa bao giờ

chào ông như vậy. Rõ ràng là con đang thử nghiệm với việc chào."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 61, hay 14 tháng

"Đột nhiên con lại xấu hổ. Chẳng hạn, nếu tôi khoe khoang về con một chút, con sẽ xấu hổ ngay. Trước đây tôi chưa nhìn thấy như vậy bao giờ. Tuy nhiên, con sẽ nhanh chóng nhận ra nếu tôi nói chuyện về con."

Mẹ của Luke, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

Bắt đầu biết suy nghĩ trước

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn có thể nghĩ trước, dự tính và lập kế hoạch được. Lúc này trẻ biết là mẹ cũng có thể và cũng làm như vậy. Bạn sẽ sớm nhận ra điều này thông qua phản ứng của con. Con nhận ra những hệ quả của việc gì đó mà mẹ làm hoặc muốn con làm. Và đột nhiên con lại "nhận xét" về việc gì đó mà con vẫn thấy hoàn toàn bình thường hoặc thậm chí là thích. Tuy nhiên, hãy nhớ rằng như thế không phải là con ngỗ ngược. Sự phát triển của con đã đạt được bước tiến nhảy vọt. Thế là tiến bộ đấy!

"Bây giờ con lại khó chịu khi tôi đi làm. Cho tới tận gần đây, con vẫn còn chạy ra tận cửa và chào tôi. Thế mà giờ con lại không chịu và cứ ôm chặt lấy tôi. Tôi nghĩ, có lẽ là vì con đã hiểu được hệ quả của việc đó. Chào một người có thể là việc thú vị, nhưng khi đó là mẹ, mẹ sẽ đi ít nhất vài tiếng. Mà thế thì không hay chút nào!"

Mẹ của Eve, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

Mè neho và làm theo ý mình

Diễn kịch

Con bạn có cố làm theo ý mình bằng cách cào cấu, lăn lộn, giậm chân bình bịch và ném đồ không? Con có nổi cáu vì một lý do vô cùng vớ vẩn nào đó không? Chẳng hạn, vì không được quan tâm, chú ý ngay lập tức, vì không được phép làm gì, vì đang chơi mà phải dừng lại để ăn tối, vì khối hình con đang xếp bị đổ, hoặc tự nhiên buồn bực cáu giận mà bạn chẳng thể biết là có điều gì không ổn? Tại sao trẻ lại hành động như vậy? Vì mẹ và đồ chơi không phản ứng theo cách mà trẻ nghĩ là họ sẽ phản ứng. Con bực mình và cần thể hiện điều đó. Con thể hiện điều đó bằng cách sử dụng những chiến lược cực kỳ rõ ràng: cáu bẳn và nặng xì hết mức có thể. Tuy vậy, con vẫn cần phải khám phá và thực hành những chiến lược nhanh hơn, dễ thương hơn và thành công hơn để thuyết phục bạn làm điều mà con muốn, hoặc để xếp được tòa nhà cao hơn, đẹp hơn. Đứa con hay mè neho của bạn chỉ có thể khiến người khác biết đến mong muốn của mình bằng cách hành động như vậy. Hãy hiểu cho sự bực bội của con bạn. Hãy để con xả bớt ít hơi nếu cần phải như vậy. Và hãy giúp con khám phá ra là còn nhiều chiến lược khác tốt hơn có thể áp dụng khi con muốn làm việc gì đó – những chiến lược dễ tiếp thu và thành công hơn.

"Vì một lý do vô cùng vớ vẩn nào đó, hoặc nếu mọi việc không như ý muốn của con, con sẽ nằm lăn ra sàn ăn vạ. Con sẽ nằm phệt xuống, cộp đầu vào sàn, sau đó giậm chân bình bịch và la hét."

Mẹ của Julia, tuần thứ 65, hay 14 tháng rưỡi

"Càng ngày con càng hay nổi cáu. Hôm qua, tôi bế con ra khỏi giường và chẳng hiểu vì sao con lại cáu. Trộn cáu này kéo dài rất lâu, kết thúc bằng việc lăn lộn trên sàn, đập đầu xuống đất, đấm đá đuổi tôi đi. Tất cả những cách tôi thử đều chẳng có tác dụng gì. Ôm không được, làm xao nhãng cũng không xong. Mắng mỏ cũng không có tác dụng gì. Sau một lúc, tôi đi ra ghế đi văng ngồi ngả lưng ra sau và nhìn con lăn lộn trên sàn. Sau đó, tôi đi vào bếp, gọt táo. Con từ từ bình tĩnh lại, đi vào bếp và đứng cạnh tôi."

Mẹ của Julia, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

Trẻ muốn được thể hiện tiếng nói của mình

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn khám phá ra là con cũng quan trọng như những người lớn. Con bắt đầu thể hiện tiếng nói của chính mình. Nhưng đôi khi lại quá đà: ý của con phải là luật và con sẽ không thay đổi. Điều này xảy ra vì con nhận thức rõ hơn bao giờ hết là con có thể thể hiện suy nghĩ của mình. Con cũng quan trọng! Trẻ nhận ra là cũng giống như bố và mẹ, chúng cũng có thể quyết định có hay không, ở đâu và khi nào làm việc gì đó, làm như thế nào và bao giờ sẽ hoàn thành. Quan trọng hơn cả, con muốn góp ý kiến trị giá "2 xu" của con khi mẹ muốn làm việc gì đó. Con muốn giúp quyết định cách thực hiện. Và nếu không được làm theo ý mình, hoặc nếu không được tham gia vào kế hoạch, trẻ sẽ giận, buồn bực và thất vọng. Hãy thể hiện cho con biết là bạn hiểu. Con vẫn cần phải học là điều con muốn thực hiện không phải lúc nào cũng có thể

thực hiện được ngay, và con cũng cần phải học cách cân nhắc tới mong muốn của người khác nữa, dù rằng con muốn đứng lên và khẳng định bản thân.

Khác biệt giới

Các bé trai hay thể hiện cảm giác bất lực và không hài lòng của mình hơn so với các bé gái. Đó là vì cha mẹ thường dễ chấp nhận biểu hiện này ở con trai hơn so với ở con gái, vì thế, con gái thường học cách kìm nén cảm giác bất lực và không hài lòng đó. Chính vì thế, chúng thường dễ chán nản hơn.

"Đột nhiên, con lại phát triển ý thích của riêng mình! Chúng tôi chọn một cuốn sách trong cửa hàng sách trẻ em. Cuốn đó rất buồn cười. Khi tôi quyết định đã đến lúc phải đi rồi, thì con lại có suy nghĩ khác, con không đồng ý. Đầu tiên, con la hét, giãy giụa trong cửa hàng và sau đó khi hai mẹ con đã ra ngoài, con lại gào lên. Lúc ở trên xe đạp, con lại đứng hẳn lên, chứ không chịu ngồi. Tôi cứ phải ấn con ngồi xuống ghế của mình. Chúng tôi gần như đã có một cuộc đánh vật. Con không muốn rời khỏi cửa hàng sách, còn tôi thì không nói gì. Tôi vẫn còn ngạc nhiên."

Mẹ của Josie, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

Thomas cần một bộ đồ "bánh bao" cho bữa tiệc nên cả nhà cùng đi ra cửa hàng. Khi chúng tôi đã chọn

được một bộ đồ, con nhón chân đi về phía chúng tôi với một đôi giày – một đôi giày da màu đen xinh xắn, sáng bóng. Con cố gắng thuyết phục bố là con cần đôi giày này. Bố thì không cho rằng đó là một ý tưởng hay ho, nên đã đặt đôi giày trở lại chỗ cũ.

Khoảng một tuần sau, tôi và Thomas quay trở lại cửa hàng đó. Con chuẩn bị mua đôi giày đầu tiên. Tôi đi thẳng đến khu vực phụ kiện dành cho nam.

Có vẻ như đó là đôi giày mà con trai lớn của tôi cũng muốn, nhưng con lại không có cùng suy nghĩ đó. Ở quầy hàng dành cho con gái, con tìm thấy một đôi boots lông có đính cườm. Con thích đôi giày đó, và con muốn có được nó. Với vẻ mặt hài lòng, con cầm đôi giày trên tay và đi về phía tôi. Tôi đứng hình luôn.

Cậu con nghịch ngợm Thomas của tôi lại cầm trên tay một đôi boots xinh xắn, dễ thương bằng một nụ cười rạng rỡ. Đó chính là đôi boots công chúa mà tôi vô cùng thích khi còn nhỏ, thật bối rối khi con trai tôi lại cũng thích đúng thứ mà tôi thích. Tôi nhanh chóng gợi ý cho con một số kiểu giày dành cho con trai, đồng thời xếp đôi boots nữ tính đó về chỗ cũ. Thomas nhìn kệ giày dành cho con trai và nhanh chóng tìm thấy thứ gì đó mà con thích. "Vrùm, vrùm", con mừng rỡ chộp lấy đôi giày có gắn chiếc xe tải ở bên cạnh. Điều đó khiến cho đôi giày trông như kiểu có bánh xe. Là một người yêu thích xe, nên thằng bé nhanh chóng "phải lòng"

đôi giấy đỏ. Nhưng khi tôi trả tiền cho đôi giấy bánh xe đỏ, con lại kéo tay tôi. Con đang cố đặt thứ gì đó lên quầy tính tiền. Đó là đôi bột."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 69, hay gần 16 tháng

"Con càng lúc càng kiên định. Khi con không hợp tác, chúng tôi sẽ rơi vào một cuộc chiến thực sự. Khi mặc quần áo, ăn uống hoặc khi tôi bận. Hôm qua, chuyện đó lại xảy ra. Tôi không thể nhẹ nhàng được nữa và đã la mắng, quát tháo con."

Mẹ của Julia, tuần thứ 66, hay 15 tháng

"Đôi khi, nếu con nhìn thấy thứ gì đó trong tay tôi, chẳng hạn như con dao, con sẽ đòi cho bằng được. Điều này có thể làm nảy sinh một cuộc cãi lộn thật sự."

Mẹ của Nina, tuần thứ 67, hay 15 tháng

Gây hấn

Nhiều bà mẹ nói rằng đứa con đáng yêu của họ đã biến thành một con hổ hiếu chiến. Điều đó khiến các bà mẹ thấy không dễ chịu. Tuy nhiên, đó lại là một thay đổi hoàn toàn dễ hiểu. Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn cố gắng thử tất cả các kiểu hành vi. Hiếu chiến chỉ là một trong số đó mà thôi. Con bạn học cách mẹ, những người lớn khác và cả những em bé khác phản ứng như thế nào nếu con cắn, đấm, đẩy hoặc đá, hoặc con cố tình làm vỡ thứ gì đó.

Hãy cho con biết bạn nghĩ gì về hành vi của con. Đây là cách duy nhất để con biết được hiểu chiến không phải là điều gì dễ thương, thú vị hay hài hước. Đó là cách chỉ cho con biết hành động đó có thể gây tổn thương và người lớn không thích những hành vi gây chiến hay phá hoại.

"Con đâm vào mặt tôi. Tôi nói "Không được thế", và con lại đâm tiếp, rồi bắt đầu cười. Điều đó thực sự khiến tôi khó chịu. Thật khó để đặt ra được các nguyên tắc."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Của mình và của bạn

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn khám phá ra là một sở đồ chơi trong nhà thuộc về bé và chỉ thuộc về bé mà thôi. Cũng giống như người lớn, con đột nhiên là "ông/ bà chủ" đáng tự hào của những con thú nhồi bông. Đây quả thực là một khám phá đối với trẻ nhỏ. Trẻ cũng cần thời gian để hiểu được "của mình và của bạn" có nghĩa là gì. Trong lúc tìm hiểu điều đó, mọi thứ đều không dễ dàng đối với trẻ. Một số trẻ còn cảm thấy khó chịu nếu trẻ khác giành thứ gì đó từ tay chúng chẳng vì lý do gì mà không nhận ra chúng là chủ nhân của món đồ đó. Chính điều này khiến trẻ bắt đầu khóc. Những trẻ khác cũng trở nên rất cảnh giác và bảo vệ lãnh thổ của chúng hết mức có thể. Chúng nghĩ ra tất cả các kiểu chiến lược để ngăn chặn người khác đến gần đồ của chúng. Chúng đặc biệt không tin trẻ con. Con bạn vẫn còn cần phải học cách cho mượn, chia sẻ và chơi đùa cùng với các trẻ khác.

"Con đang phát triển cảm giác sở hữu. Khi nhà có khách, con thường tiến về phía họ và tự hào khoe

những đồ sở hữu của con. Nếu chúng tôi đến chơi nhà bạn, con sẽ chộp đồ của con và đưa cho tôi để cất giữ cho an toàn. Con hi vọng làm vậy có thể ngăn bạn không chơi đồ chơi của con."

Mẹ của Eve, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

Mèo về hiệu chiến

Nghiên cứu đã chỉ ra rằng chỉ một thời gian ngắn sau khi sinh, các bà mẹ đã thấy con họ có biểu hiện hiệu chiến đầu tiên. Khi trẻ được khoảng 17 tháng, 90% các bà mẹ đều nói rằng thi thoảng con họ lại như con mèo "xù lông" lên. Hành vi hiệu chiến đạt đỉnh điểm vào khoảng trước lần sinh nhật thứ hai. Sau đó, kiểu hành vi này mất dần. Đến khi trẻ bước vào tuổi đến trường, nó gần như biến mất hoàn toàn trong những tình huống thông thường.

Tất nhiên, một số trẻ có thể có xu hướng hiệu chiến hơn những trẻ khác. Tuy nhiên, môi trường xung quanh trẻ cũng rất quan trọng. Điều đó quyết định trẻ sẽ hiệu chiến trong bao lâu. Nếu trẻ sống với những người lớn và những trẻ hiệu chiến khác, trẻ có thể sẽ cho rằng "hiệu chiến" chỉ là một hành vi xã hội thông thường. Tuy nhiên, trẻ cũng có thể sống trong một môi trường mà hiệu chiến là hành động không thể tha thứ, và các hành vi ngoan ngoãn, thân thiện được coi trọng. Kết quả là trẻ sẽ không đâm đá người khác khi bị bội, khi muốn thứ gì đó hoặc khi bị mắng. Những trẻ như vậy sẽ sử dụng các cách để chấp nhận hơn để thể hiện cảm xúc của bản thân.

"Đột nhiên, con lại thể hiện 'quyền sở hữu' đối với ngực tôi. Nếu bố đến gần, con sẽ cố gắng bảo vệ lãnh thổ của mình. Con ngậm chặt núm vú và vòng tay ôm hết bầu ngực để bố không thể chạm vào được."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

"Cứ mỗi khi bạn cầm vào một món đồ chơi nào đó của con là con lại ngoác mồm ra khóc."

Mẹ của Robin, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

Tốt bụng và biết dỗ dành

Chiến lược pha trò cười

Trong thế giới của các nguyên tắc, trò lừa và trò hề đóng một vai trò quan trọng hơn bao giờ hết. Con bạn bắt đầu pha những trò cười đầu tiên và tự mình thích thú những trò vui nhộn của mình. Bạn có thể nhận thấy con cũng đánh giá cao những trò cười của người khác. Nhiều trẻ tầm tuổi này đều thế. Chúng thích những trò vui nhộn, và nếu người hoặc vật làm một việc gì đó bất bình thường, dù là trong cuộc sống thực hay trên ti vi, thì chúng cũng cười thích thú. Trẻ thấy điều đó thật thú vị. Một số trẻ còn cố gắng "bịa" chuyện cười liên quan tới các nguyên tắc.

Bạn có thể nhận thấy "hài hước" được sử dụng như một chiến lược để làm việc gì đó mà nếu không như vậy sẽ rất khó chịu. Một việc dễ chịu và không tưởng sẽ chiếm được cảm tình của mẹ hơn nhiều so với một cơn giận dữ. Hãy cho con bạn cơ hội để sáng tạo trong khi thể hiện khiếu hài hước. Hãy rõ ràng nếu trẻ bước qua ranh giới, đi quá giới hạn. Trẻ sẽ không biết điểm khác biệt nếu không có bạn.

"Con thích làm trò lố. Con cười và nếu chị gái cùng tham gia, con sẽ cười rất vui."

Mẹ của James, tuần thứ 69, hay gần 16 tháng

"Phim hoạt hình làm con cười rất to, đặc biệt là khi có gì đó đột nhiên bắt ngờ xảy ra. Con thậm chí còn rất thích các con quái vật trong phim hoạt hình. Con cứ cười ngật ngèo khi nhìn thấy chúng nói chuyện hoặc di chuyển."

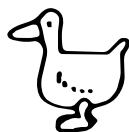
Mẹ của Robin, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Thương lượng và mặc cả

Thường thì mẹ là người đặt ra các luật lệ. Trẻ cần phải tuân theo. Người lớn không chấp nhận chuyện trẻ con cãi lại. Nhưng mọi thứ đã thay đổi. Bây giờ, có vẻ như trẻ đã học được cách thương lượng và đã có thể nghĩ nhiều hơn cho bản thân. Khi con bạn bước vào thế giới của các nguyên tắc, bạn có thể thấy chúng giống như nhà thương thảo chuyên nghiệp.

Con bạn có thử nghiệm với những từ "có" và "không" không? Thi thoảng chúng còn gật đầu hoặc lắc đầu, đôi lúc còn nói to "có" hoặc "không". Trẻ còn cố gắng gật đầu khi nói không và lắc đầu khi nói có – một điều rất thú vị đối với chúng. Thú nhồi bông của trẻ cũng bắt buộc phải học nói "có" hoặc "không". Những lúc khác, trẻ lại tự mình luyện tập khi xếp hình hoặc khi

đi khắp nhà tìm kiếm thứ gì đó để thử nghiệm, nhưng hầu hết thời gian, trẻ sẽ luyện tập có hoặc không với mẹ. Mẹ cũng giỏi lắng nghe các chuyện cười của con.

Hãy cho con bạn cơ hội sáng tạo với các khái niệm có và không. Kiểu luyện tập này giúp con học cách sử dụng có hoặc không dựa trên lợi ích của con. Mẹ làm điều đó như thế nào? Trẻ có thể tìm ra chiến lược có và không tốt nhất cho rất nhiều tình huống khác nhau. Chúng cũng khám phá ra được chiến lược nào phù hợp nhất để đáp ứng được các nhu cầu của chúng.

"Con nói 'có' và 'không' với sự cương quyết ngày càng rõ ràng, nhưng con cũng thích chơi khăm tôi khi sử dụng 'có' và 'không'."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 66, hay 15 tháng

"Con liên tục thử nghiệm từ 'có' và 'không' với tôi: 'có' của con có thực là có không, và 'không' của con có còn là không không? Có lẽ tôi có thể tìm được cách nào đó để trêu con? Con thử tôi để biết con có thể đi xa tới đâu."

Mẹ của Nina, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Nhờ giúp đỡ

Con bạn có thể rất sáng tạo trong việc khiến cho ai đó rơi vào cảnh khó khăn, lúng túng. Con có thể làm việc đó theo cách thông minh, ranh mãnh hoặc dễ thương. Con vẫn cần phải luyện tập, học hỏi thêm các trò thương lượng.

Hãy quan sát con bạn tìm tới bạn hoặc ai đó khi con cần hoàn thành việc gì đó. Hãy nói cho con biết bạn nghĩ gì. Con bạn

vẫn đang nghiên cứu về thế giới của các nguyên tắc. Con sẽ học được từ các phản hồi của bạn.

"Con càng lúc càng giỏi thể hiện mong muốn của mình. Con cầm tay tôi và dẫn tôi đi nếu con cần một chiếc bím mới. Con túm ngón tay tôi nếu muốn tôi làm gì đó với các ngón tay con, kiểu như bấm vào một nút bấm. Con cũng dẫn tôi tới chỗ mà con không muốn đi một mình. Con chẳng quan tâm là tôi có đang làm dở việc gì hay không. Con muốn mọi việc được làm ngay lập tức."

Mẹ của Josie, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

"Với vẻ mặt ranh mãnh, con chỉ vào quả trứng, rồi chỉ vào cái đĩa. Ý con là 'đặt quả trứng vào đĩa cho con'. Con đáng yêu tới mức không ai nỡ từ chối."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 62, hay 14 tháng

Hợp tác

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn có quyền lựa chọn "nên đi theo hay đi ngược lại?", "Có nên quan tâm mẹ nói gì hay không?" Thêm vào đó, con bạn càng lúc càng thẳng thắn và có khả năng hơn bao giờ hết. Các nhiệm vụ, chẳng hạn như "Đi lấy giày vào đây", "Mang bình sữa của con ra đây", "Bỏ vào thùng rác cho mẹ", "Đem ra cho bố", "Để ra hành lang" hay "Đặt vào trong hòm", càng lúc càng trở nên đơn giản với trẻ. Bạn cũng có thể nhận ra là thi thoảng bạn không cần phải bảo trẻ làm gì. Con bạn có thể hiểu được điều bạn muốn và ngoan ngoãn làm theo. Đặt ra một số nguyên tắc cơ bản trở thành một việc dễ dàng hơn rất nhiều.

Hãy cố gắng lôi kéo con bạn vào những việc thường ngày của bạn, và hãy tham gia vào những việc thường ngày của con. Điều đó khiến con có cảm giác được thấu hiểu, được trân trọng và mình là người quan trọng. Cái tôi của con đang phát triển. Hãy khen ngợi trẻ, nếu trẻ có nghĩ tới bạn trước. Trẻ đang thể hiện chúng biết cần phải hoàn thành việc gì.

"Mỗi khi chuẩn bị đi đâu, con đều lấy áo khoác ra."

Mẹ của Josie, tuần thứ 65, hay gần 15 tháng

"Giờ con đã hiểu là con cần phải ở bên cạnh tôi khi đi bộ trên đường."

Mẹ của Luke, tuần thứ 66, hay 15 tháng

"Con có thể phán đoán và hiểu được lời tôi nói. Khi tôi nói 'Đi tìm bình sữa của con đi' con sẽ quay trở lại sau khi đã tìm kiếm, và có cử chỉ, điệu bộ như muốn nói 'xong rồi'."

Mẹ của Laura, tuần thứ 63, hay 14 tháng một tuần

Giúp đỡ

Khi trẻ bước vào thế giới của các nguyên tắc, hầu hết chúng đều đặc biệt quan tâm tới tất cả những chuyện đang diễn ra trong nhà, dù nhiều khả năng là con bạn sẽ không chịu hài lòng với việc chỉ ngồi nhìn mẹ làm. Trẻ muốn giúp. Chúng muốn giảm bớt gánh nặng cho bạn.

Hãy để con bạn làm phần việc của chúng. Trẻ thực sự muốn tin rằng chúng là người cực kỳ hữu ích, và nếu không có chúng, mọi thứ sẽ trở thành một đống hỗn độn và bữa tối sẽ chẳng ra gì. Phải nhớ khen ngợi con xứng đáng.

"Con cứ muốn giúp tôi. Dù là sắp xếp đồ đạc, lau chùi, dọn giường hay bất cứ việc gì khác đều không quan trọng. Quan trọng là con muốn được tham gia vào lịch trình thường nhật theo cách của riêng con. Khi được đón nhận một cách nghiêm túc, con rất thỏa mãn. Thấu hiểu lẫn nhau là điều cốt lõi trong những ngày gần đây."

Mẹ của Jim, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Con vui vẻ giúp tôi làm đồ uống. Thi thoảng, tôi để con tự làm đồ uống của mình. Con sử dụng tất cả các loại nguyên liệu. Khi uống loại nước đó, con sẽ đi khắp nhà và lẩm bẩm 'um, um, um'."

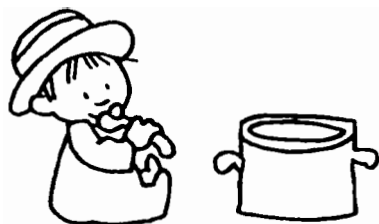
Mẹ của Juliette, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

"Ngay khi tôi cầm chiếc máy hút bụi, con liền chộp lấy chiếc máy hút bụi đồ chơi chạy bằng pin. Con rất muốn giúp tôi. Vì thế chuyện xảy ra là chiếc máy hút bụi của tôi mới là thứ con muốn dùng vì nó tốt hơn. Do đó, tôi phải bắt đầu bằng chiếc máy của con, và khi con trả lại máy thật cho tôi, tôi mới có thể làm việc được."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 61, hay 14 tháng

Cẩn thận

Con bạn có thử nghiệm với việc "vội vàng" và "cẩn thận" không? "Mình nên ném cái cốc xuống sàn hay nên

đặt nó cẩn thận lên bàn nhí?" Hành động liều lĩnh có vẻ rất phổ biến. Chạy nhảy, leo trèo, nô đùa âm ỉ và đối xử thô bạo với các vật có vẻ trở thành trò tiêu khiển yêu thích của trẻ. Nhưng nhận ra là bằng cách thử nghiệm và xem phản ứng của bạn với một hành vi cụ thể nào đó, con bạn sẽ học được thế nào là hấp tấp, vội vàng, thế nào là cẩn thận.

"Con tập giữ thăng bằng. Ở ngoài, con với lên trời, trong nhà con với lên trần. Con trèo lên ghế và lên bàn để có thể với cao hơn, có vẻ con hiểu khoảng không đó nằm ngoài tầm với. Khi với lên như vậy, con có thể đột nhiên ngã nhào xuống đất."

Mẹ của Luke, tuần thứ 64, hay 14 tháng rưỡi

"Vật nhau với anh là trò thích nhất của con lúc này. Đôi lúc, hai anh em vật nhau thật."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 69, hay gần 16 tháng

"Con làm đổ một ít nước lên sàn. Tôi lấy một chiếc tất cũ ở cạnh và lau chỗ nước đổ đó. Con nhìn tôi vẻ ngạc nhiên và sốc, con đi đến chỗ khăn lau, lấy một chiếc trong hộp ra và lau lại một lượt. Khi lau xong, con nhìn tôi như thể muốn nói 'Phải lau như vậy mới được'. Tôi ngạc nhiên với sự sạch sẽ của con và tôi đã khen con vì điều đó."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 61, hay 14 tháng

Thể hiện sự thấu hiểu đối với những nỗi sợ phi lý

Khi con bạn bận rộn khám phá thế giới mới và thử nghiệm khả năng mới phát hiện của mình, bé sẽ gặp phải những thứ và những tình huống mới mẻ và lạ lẫm. Thực ra là trẻ đang khám phá những nguy hiểm mới – những nguy hiểm chưa từng tồn tại với chúng cho tới tận lúc này. Trẻ vẫn chưa thể nói về điều đó được. Chỉ sau khi hiểu được căn kể những việc đó, nỗi sợ của trẻ mới biến mất. Hãy thể hiện sự đồng cảm với trẻ.

"Con phát cuồng vì những cục pin. Tất cả các cục pin đều bị tháo ra, lắp vào, tháo ra, lắp vào liên tục..."

Mẹ của Steven, tuần thứ 61, hay 14 tháng

"Con sợ con vịt của chị. Con sẽ đi vòng để tránh nếu con vịt đó cản đường. Khi chộp phải nó, con sẽ thả tay ra ngay lập tức."

Mẹ của James, tuần thứ 66, hay 15 tháng

Học các nguyên tắc

Mè nheo và rên rỉ để được làm theo cách của mình, hành vi trẻ con như liên tục đòi được bày trò cho chơi hay lúc nào cũng muốn được ngâm núp vú giả, nổi khùng chẳng vì bất cứ lý do gì, không cần thận và làm đau người khác, tự nhiên không ngoan – bạn có thể tự hỏi mình có phải là người duy nhất phải đối mặt với những hành vi rắc rối này của con không. Không, hiển nhiên là không rồi. Con bạn không còn là một em bé nữa. Đã đến lúc đặt ra một số nguyên tắc cơ bản. Con đã sẵn sàng để

bạn bắt đầu đòi hỏi và kỳ vọng nhiều hơn ở con rồi. Quan trọng hơn, con cũng đang tìm kiếm những ranh giới này. Lúc này con đã bước vào thế giới của các nguyên tắc, con cũng mong mỗi các nguyên tắc. Con cũng chờ đợi cơ hội để được làm quen với chúng. Cũng giống như phải thỏa mãn sự thèm ăn bằng cách ăn uống, con cũng cần phải thỏa mãn mong muốn này bằng các nguyên tắc. Con sẽ chỉ khám phá được hầu hết các nguyên tắc khi chúng được bạn chỉ cho. Các nguyên tắc xã hội đặc biệt quan trọng. Bạn cần phải thể hiện cho con thấy thế nào là chấp nhận được, và thế nào là không thể chấp nhận được theo tiêu chuẩn của xã hội. Chẳng có hại gì khi đặt ra các luật lệ. Ngược lại, điều đó còn có lợi, và còn ai có thể làm tốt hơn người yêu thương trẻ chứ?

"Tôi nghĩ đáng ra con phải sắp xếp mọi thứ ngăn nắp trên bàn. Tôi thực sự bực mình khi con ném bánh sandwich và bình sữa sau khi uống xong. Con cần phải dừng việc đó lại. Con hoàn toàn có khả năng để mọi thứ ở đúng chỗ."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

"Con vẫn còn mè nheo và khóc lóc để đòi làm theo ý mình, khiến tôi khó mà nhất quán được. Có vẻ như thời điểm này chính là lúc con cần sự chỉ dẫn. Sẽ dễ hơn nhiều nếu cho con thứ con muốn, vì khi đó con sẽ hết mè nheo ngay. Nếu không được cho thứ mà con muốn, thì con sẽ hoàn toàn mất bình tĩnh. Sau đó sẽ là một cuộc đọ sức mà con luôn dễ dàng giành chiến thắng. Tôi chưa bao giờ ý thức về sức mạnh của mình như lúc này."

Mẹ của Josie, tuần thứ 68, hay 15 tháng rưỡi

"Đôi khi con làm những việc mà con hoàn toàn không dự định làm. Con ném đá, nhét pin vào miệng hoặc nhét thức ăn ra sàn. Tôi mắng con, lấy hết những thứ con cầm trên tay và đặt ra xa tầm với của con. Điều này thì thoảng sẽ dẫn đến cãi vã."

Mẹ của Paul, tuần thứ 69, hay gần 16 tháng

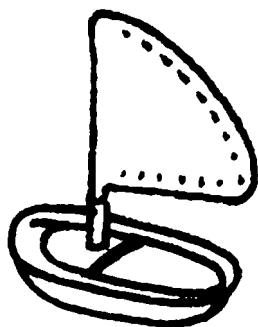
"Con tôi có phải là đứa trẻ duy nhất lăn lộn trên sàn, khua tay đá chân và la hét khi không được làm theo ý mình không? Tôi không thấy những ông bố bà mẹ khác than phiền gì hết. Tôi có để con tự do quá không? Liệu có phải tôi quan tâm quá tới nhu cầu của con không? Hay là tại vì con đi lớp nhiều quá? Tôi phải làm gì đây? Đúng rồi, phải đặt ra các quy định rõ ràng, đó chính là điều tôi sẽ làm."

Mẹ của Vera, tuần thứ 70, hay 16 tháng

"Tôi dạy con là con không được phép lấy đồ của bạn khác.."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những trò chơi và những hoạt động mà trẻ 15 - 16 tháng tuổi đều thích và có thể giúp phát triển các khả năng mới của trẻ. Hãy nhớ mỗi trẻ mỗi khác. Hãy để ý xem con bạn phản ứng với trò chơi hoặc hoạt động nào nhiều nhất.

Khéo léo

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn đã vượt qua được các chương trình và vô cùng hứng khởi với việc luyện tập không ngừng nghỉ những biến thể khác nhau của chương trình đó. Nhờ vậy, trẻ sẽ khéo léo hơn và sẽ khám phá ra khi nào và bằng cách nào chúng có thể hoàn thành tốt nhất một việc. Trẻ chính là những bậc thầy quan sát.

CÁC TRÒ VẬN ĐỘNG

Con bạn sẽ thích chạy nhảy, leo trèo, đuổi theo trẻ khác, nhay nhót trên giường, nhào lộn, lăn lộn trên sàn, vật nhau với các bạn khác, chơi trò "con sẽ bắt mẹ/ bố", đi cầu thang mà không cần đỡ, đi trên bờ tường, nhay từ trên tường xuống và vô vàn những việc khác. Hãy dành thời gian để cho con cơ hội làm những việc đó.

KHÁM PHÁ THẾ GIỚI TUYỆT VỜI NGOÀI TRỜI

Lang thang ngoài trời, đặc biệt đến sở thú, công viên hoặc khu vui chơi thường là thú vui yêu thích nhất của trẻ. Ngay cả khi chỉ được mẹ hoặc bố bế hoặc công, trẻ cũng có thể ngoan ngoãn, dễ thương hàng giờ liền.

TRÒ CHỈ TRÒ

Hãy đồ con bạn chơi trò chỉ trò. Bạn nói một từ và để con bạn chỉ xem vật đó, đồ chơi đó hay bộ phận cơ thể đó ở đâu.

CÁC TRÒ CHƠI VẬN ĐỘNG TAY VÀ CHÂN KHI HÁT VÀ NGÂN NGÀ

Hãy sử dụng các giai điệu hoặc các bài hát có liên quan tới việc vận động chân tay. Chẳng hạn, trẻ sẽ thích những bài hát kiểu như “Bánh xe buýt lăn, lăn, lăn tròn” hoặc “Nếu con vui và con biết, hãy vỗ tay” hay “Con nhện nhỏ, con nhện xinh” hoặc “Đầu, vai, đầu gối và ngón chân”.

TRÒ GỌI TÊN

Hãy xem con bạn thích trò “gọi tên” như thế nào. Tốt nhất là hãy bắt đầu khi con gọi bạn trước. Sau đó hãy gọi tên con thật to, và để con gọi lại bạn. Rồi lại gọi lại tên con. Hầu hết trẻ đều thấy tự hào khi nghe thấy tên mình được gọi to. Điều đó khiến trẻ thấy mình quan trọng, có ý nghĩa.

Đùa cợt

Trong thế giới của các nguyên tắc, đùa cợt và pha trò cười sẽ bắt đầu đóng vai trò quan trọng hơn. Lúc này, con bạn đã xác định được một chút về cách thức vận hành của mọi việc. Thế nên, khi mọi thứ không như bình thường, dù là ai đó có hành động buồn cười hay nguyên tắc nào đó bị vi phạm, con cũng sẽ thật sự thấy thú vị.

GIÁ NGỐC

Con bạn thích hành động ngớ ngẩn: mặt hài hước, bước chệch choạc hoặc nói ngô nghê. Đặc biệt là khi con không hề kỳ vọng điều đó. Thật là một mớ hỗn độn khi lũ trẻ ở cạnh nhau. Con sẽ thích thú khi anh và chị tham gia cùng. Con và những người bạn nhỏ của mình đã có thời gian rất vui khi làm trò lố.

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này (tiếp)

PHA TRÒ NHƯ CHIẾN LƯỢC

Con bạn sẽ sử dụng sự ngốc nghếch để đạt được thứ gì đó, hoặc để người nào đó làm việc gì. Niềm vui bất ngờ thường dễ dàng khiến mẹ làm việc gì đó hơn là nổi giận. Một số trẻ lười cá sẽ vận dụng một số chiêu trò để bẻ cong hoặc phá vỡ các quy tắc. Không nghe lời, ngang bướng hoặc chọc cười mẹ là tất cả các nguyên nhân khiến mẹ cười to hơn. Hãy cho con bạn cơ hội làm trò hề. Nhưng phải kiên quyết và phải điều chỉnh con nếu con đi quá giới hạn. Không phải lúc nào con cũng biết là mình có đi quá giới hạn hay không.

HOẠT HÌNH, QUÁI VẬT VÀ ĐỘNG VẬT

Trẻ tám tuổi này cũng rất thích các con vật có hành động kỳ cục hoặc bất ngờ. Chẳng hạn, các con quái vật trong bộ phim hoạt hình "Sesame Street" thực sự rất buồn cười. Phim hoạt hình thực sự khiến trẻ vui và ngạc nhiên.

Các trò chơi trong nhà

Trong thế giới của các nguyên tắc, con bạn lại hứng thú với các công việc thường nhật trong nhà hoặc liên quan đến việc nhà. Thi thoảng hãy cho con cơ hội và chơi cùng với con. Điều này khiến con bạn cảm thấy bé là một phần của gia đình. Thật tuyệt nếu con thực sự có thể giúp ích được. Dưới đây là một vài ví dụ bạn có thể tham khảo, nhưng chắc chắn bạn còn có thể nghĩ ra nhiều trò hơn.

TẬP NẤU ĂN

Hãy cho con vài cái bát nhỏ và một ít thức ăn thật cùng với một bát nước, để con có thể nấu ăn cho búp bê.

HÚT BỤI

Có những chiếc máy hút bụi đồ chơi giống y như thật. Cùng con hút bụi có thể rất thú vị!

RỬA CHÉN BÁT

Nước sẽ tung tóe khắp nơi nhưng thế thì giẻ lau mới có việc mà làm chứ!

LÀM ĐÚNG NHƯ MẸ LÀM

Hãy để đôi giày của bạn ở chỗ dễ thấy, để trẻ có thể xỏ chân vào.

Các trò chơi với cảm xúc

Con bạn sẽ thử nghiệm với các cảm xúc, chẳng hạn như thay đổi các biểu hiện khi chào một người nào đó, hoặc khi muốn thứ gì đó. Hãy đặc biệt chú ý và hãy phối hợp cùng với con. Chẳng hạn, bạn có thể bắt chước con và tỏ vẻ đáng thương. Điều đó có thể khiến con cười.

Tròn tim

Ú ÒA

Trò ú òa là trò kinh điển luôn phát huy tác dụng.

TRÒN TÌM

Với mỗi một bước nhảy vọt, chơi tròn tìm lại phát triển hơn một chút. Ở tầm tuổi này, con bạn đã có thể đứng tròn ở một chỗ rồi.

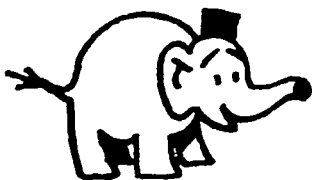
Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này (tiếp)

Dưới đây là những thứ và những món đồ chơi mà trẻ 15 - 16 tháng tuổi thích nhất và có thể phát triển được khả năng mới của trẻ:

- Khung leo trèo cho trẻ con, cầu trượt
- Bóng
- Sách
- Hộp cát
- Bộ âm chén có nước hoặc nước hoa quả trong cốc hoặc âm
- Xếp hình
- Bình nhựa
- Dụng cụ làm vệ sinh
- Máy hút bụi đồ chơi
- Đồ chơi gắn lò xo
- Phim hoạt hình "Sesame Street"
- Phim hoạt hình

Nhớ cẩn thận với những thứ sau:

- Thùng rác
- Bồn cầu

Sau bước nhảy vọt

Vào khoảng 68 tuần hay khoảng 16 tháng, hầu hết trẻ đều ít rắc rối, phiền toái hơn so với trước. Trông trẻ lớn hơn hẳn, thông minh hơn và sống hòa hợp với chúng ta hơn. Đôi khi bạn còn quên mất chúng vẫn là trẻ con.

"Với con, giờ mọi việc, từ cho con ăn tới tắm rửa, đều dễ dàng hơn. Con gần như đã giống tất cả chúng tôi. Tôi gần như quên mất con vẫn còn là một em bé."

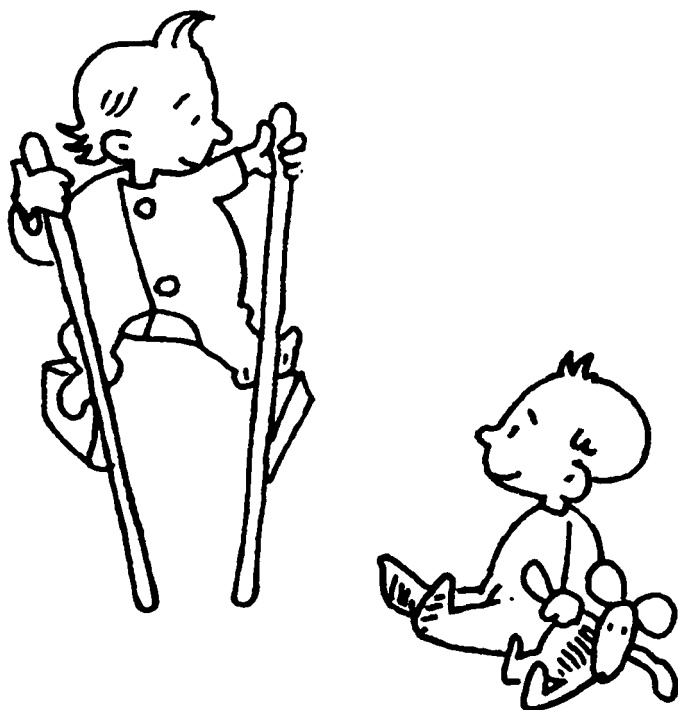
Mẹ của Eve, tuần thứ 67, hay 15 tháng một tuần

"Đột nhiên, con có vẻ thông minh hơn và trưởng thành hơn. Dường như con đã nhảy vọt về phía trước. Con đã bước chân vào thế giới rộng lớn, hoàn toàn tự tin và không sợ bất cứ thứ gì, bất cứ ai. Con đang làm rất tốt, tính khí dễ chịu, đáng yêu và buổi tối con cũng dễ ngủ hơn."

Mẹ của Josie, tuần thứ 70, hay 16 tháng

Chương 12

**Tuần khủng hoảng 75:
Thế giới của các hệ thống**

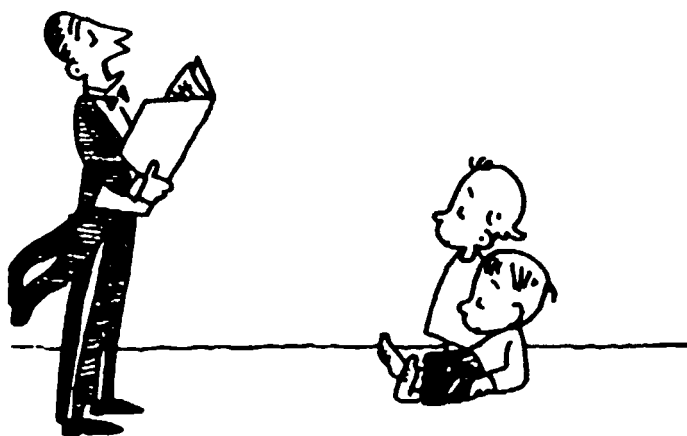

Kể từ bước nhảy vọt lần trước, con đã bắt đầu hiểu được “nguyên tắc” là gì. Vì đã vượt lên trên “các chương trình” hạn chế trước đó, trẻ sẽ phát triển đặc tính cơ học. Lần đầu tiên trong đời trẻ có thể đánh giá các chương trình hiện hữu, và thậm chí là thay đổi chúng. Bạn có thể thấy con thường xuyên thay đổi các chương trình, rồi nghiên cứu tác động của những thay đổi đó. Bạn cũng có thể thấy con thực hiện các trò vận động, khám phá thế giới tuyệt vời bên ngoài, tuân thủ hơn về ngôn ngữ, bắt chước người khác, thử nghiệm các cảm xúc, bắt đầu lập kế hoạch, sắp xếp vở diễn của chính mình, thực hiện phần việc, vai trò của mình, học cái gì là của mình, cái gì không phải của mình, sử dụng các trò bịp như một chiến lược để đạt được mục đích, thử nghiệm với “có” và “không”, bày nhiều trò khiến người khác bối rối, học cách phối hợp, muốn giúp làm việc nhà và thử nghiệm với việc cấu thả và cẩn thận.

Trước khi trẻ đạt được tầm cao mới, các chương trình của trẻ đều mang tính cơ học, các nguyên tắc của trẻ đều thiếu tính linh hoạt. Trẻ chỉ có thể áp dụng chúng theo một cách cố định, luôn luôn như vậy, bất kể tình huống nào.

Cha mẹ có thể điều chỉnh các nguyên tắc của mình tùy theo các tình huống, hoàn cảnh khác nhau. Chúng ta có thể nhìn thấy bức tranh lớn hơn. Chúng ta biết các nguyên tắc được gắn kết với nhau như thế nào và hình thành một hệ thống hoàn chỉnh ra sao. Khái niệm “hệ thống” hoàn thiện ý tưởng của chúng ta về một đơn vị có tổ chức. Chúng ta sử dụng từ “hệ thống” khi các bộ phận cấu thành nên nó phụ thuộc lẫn nhau và thực hiện chức năng như một tổng thể. Có những ví dụ rõ ràng, kiểu như đồng hồ quả lắc cần phải có hệ thống điện hoặc hệ thống cơ học để lên dây. Những hệ thống này hình thành một bộ liên mạch các nguyên tắc tương ứng về tỉ số truyền động, cường độ dòng điện và căng cơ thăng bằng.

Ngoài ra, cũng có rất nhiều ví dụ ít rõ ràng hơn. Ví dụ như các tổ chức của con người: Những tổ chức này được sắp xếp dựa trên các nguyên tắc mà không phải lúc nào bạn cũng có thể chạm vào được. Có những nguyên tắc (hoặc những điều khoản) phân công trách nhiệm cho những vị trí nhất định, lại có những nguyên tắc liên quan đến các hành vi xã hội (như đúng giờ), và có những nguyên tắc về việc nắm bắt các mục tiêu mà sếp của bạn đặt ra. Có thể lấy một vài ví dụ về các tổ chức của con người như hội hướng đạo sinh, gia đình, câu lạc bộ kịch, đồn công an, nhà thờ, xã hội, văn hóa và luật lệ.

Khi con thực hiện bước nhảy vọt tiếp theo, con sẽ bước chân vào thế giới của các hệ thống. Lần đầu tiên trong đời trẻ sẽ hiểu được thế nào là “hệ thống”. Tất nhiên, đó là một điều hoàn toàn mới mẻ đối với chúng. Trẻ phải mất hàng năm trước khi hiểu được xã hội, văn hóa và luật lệ của chúng ta thực ra bao hàm những cái gì. Chúng sẽ chỉ bắt đầu từ những điều cơ bản và sẽ chỉ ở gần gia đình. Trẻ sẽ phát triển suy nghĩ bản thân cũng là một hệ thống, cùng với bố và mẹ hình thành nên một gia đình. Và gia đình của chúng không giống với gia đình của người bạn, và nhà của chúng cũng không giống với nhà của hàng xóm.

Ghi chú: Giai đoạn đầu tiên (giai đoạn nhạy xị) của bước nhảy vọt vào thế giới của “các hệ thống” này có liên quan tới độ tuổi, hoàn toàn có thể đoán trước được và bắt đầu từ tuần 71 trở đi. Hầu hết các em bé đều bắt đầu giai đoạn hai của bước nhảy vọt này vào tuần thứ 75 sau khi sinh. Ý niệm ban đầu về thế giới của các hệ thống đặt nền móng cho quá trình phát triển một loạt những kỹ năng và hoạt động. Tuy nhiên, thời điểm mà những kỹ năng và hoạt động này xuất hiện lần đầu tiên có thể khác nhau tùy theo sở thích, trải nghiệm và sự phát triển sinh lý của trẻ. Chẳng hạn, khả năng nhận biết các hệ thống là một tiền đề quan trọng để trẻ “có thể chỉ đường tới siêu thị hoặc công viên”, nhưng hoạt động này thường xuất hiện trong khoảng từ sau tuần 75 tới vài tháng sau đó. Những kỹ năng và hoạt động được đề cập đến trong chương này sẽ xuất hiện ở độ tuổi sớm nhất có thể, vì thế bạn có thể để ý và nhận ra chúng. (Ban đầu chúng có thể còn rất thô sơ.) Đây là cách bạn có thể phản ứng và hỗ trợ quá trình phát triển của con.

Phải nhớ

Nếu con bạn hay mè nheo, hãy để ý con thật kỹ. Nhiều khả năng là con đang cố gắng làm chủ những kỹ năng mới.

Cũng như trước đây, sau khi nhảy vọt vào thế giới của các nguyên tắc, con đã học cách để trở nên linh hoạt hơn với các chương trình, con cũng bắt đầu áp dụng linh hoạt hơn các nguyên tắc đó sau khi đã nhảy vọt vào thế giới của các hệ thống. Lúc này, trẻ sẽ bắt đầu hiểu là chúng có thể lựa chọn trở thành người chúng muốn: thành thật, có ích, cẩn thận, kiên nhẫn... Tồn tại hay không tồn tại, đó mới là vấn đề. Trẻ áp dụng các nguyên tắc bớt cứng nhắc hơn, và học cách để giới hạn cách tiếp cận của mình với tất cả các kiểu hoàn cảnh, tình huống khác nhau.

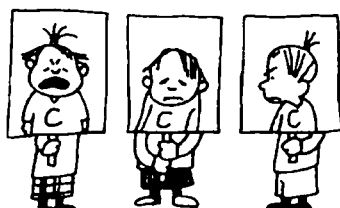
Khoảng 75 tuần, hay 17 tháng một tuần, bạn sẽ nhận thấy con bắt đầu thử những việc mới. Tuy nhiên, con chỉ mới cảm nhận được bước nhảy vọt vào thế giới của các hệ thống mà thôi. Kể từ tuần 71, hay kể từ sau 16 tháng, con bạn bắt đầu nhận ra thế giới của mình đang thay đổi. Một loạt những ấn tượng mới đang thay đổi hiện thực trong đầu trẻ. Chúng không thể xử lý được mọi thứ cùng một lúc. Trước tiên, trẻ sẽ phải thiết lập trật tự từ đồng hỗn loạn. Trẻ sẽ tìm về với nơi thân quen và an toàn. Trẻ lại hay quấy khóc, mè nheo. Chúng cần có mẹ.

Dấu hiệu nhặng xị của tuần này

Trong chương cuối cùng này, chúng ta sẽ không miêu tả chi tiết các dấu hiệu cho thấy con bạn chuẩn bị thực hiện bước phát triển nhảy vọt. Đến lúc này, những dấu hiệu đó đã quá quen thuộc với bạn rồi. Chính vì lý do đó, chúng tôi chỉ đưa phần “Nhật ký của tôi” vào để bạn có thể nhớ được. Liều thuốc hỗ trợ trí nhớ đặc lực chính là ba chữ: KHÓC LÓC, BẮM DÍNH và CẦU KÍNH. Hãy nhớ là con chỉ thích hai việc là được ở gần bạn và có được sự quan tâm chú ý toàn diện của bạn. Lúc này, trẻ đã lớn hơn, thông minh hơn và có khả năng tìm ra nhiều cách để đạt được hai mục tiêu đó.

Làm sao bạn biết đã đến lúc phát triển?

Bạn nhìn thấy dấu hiệu nào hay tất cả những dấu hiệu sau khi con bắt đầu bước nhảy vọt này?

Nhật ký của tôi

Dấu hiệu cho thấy con tôi lại đang phát triển

- ☐ Khóc nhiều hơn và thường hay cáu kỉnh, bực bội hơn
- ☐ Lúc trước có thể vui vẻ, nhưng chỉ một lúc sau lại đã khóc được ngay
- ☐ Muốn bạn bày trò cho chơi, hoặc muốn như vậy nhiều hơn trước kia
- ☐ Bám chặt lấy quần áo của bạn, hoặc hay làm như vậy hơn trước kia
- ☐ Hành động dễ thương một cách bất thường
- ☐ Tinh quái hơn
- ☐ Nổi giận, hoặc hay nổi giận hơn trước kia
- ☐ Ghen tị
- ☐ Hay xấu hổ hơn khi gặp người lạ
- ☐ Muốn được tiếp xúc cơ thể gần hơn hoặc chặt hơn
- ☐ Ngủ ít hơn
- ☐ Có vẻ gặp ác mộng, hoặc hay có vẻ như vậy hơn trước kia
- ☐ Ăn không ngon miệng
- ☐ Có khi chỉ ngồi đó, trông như đang mơ màng
- ☐ Với đồ ôm, hoặc làm như vậy nhiều hơn trước
- ☐ Không nhéo hơn

NHỮNG THAY ĐỔI KHÁC MÀ BẠN NHẬN THẤY

Bước nhảy vọt này có ảnh hưởng tới bạn như thế nào?

Lúc đầu, bạn sẽ chỉ quan tâm có điều gì đó không ổn với con bạn khi bé hay cáu kỉnh, khóc lóc và hay bám dính lấy bạn hơn. Sau này, khi con khoảng 6 tháng tuổi, bạn bắt đầu càng lúc càng khó chịu khi biết chẳng có gì không ổn với con, nhưng thường thì bạn vẫn cho qua. Suy cho cùng thì con vẫn còn nhỏ. Sau sinh nhật một tuổi, bạn bắt đầu hành động nếu thấy khó chịu và đôi khi điều đó khiến con và bạn nảy sinh mâu thuẫn. Bạn đã có thể tận hưởng được “niềm vui” đích thực của việc làm cha làm mẹ rồi! Tất cả các ông bố bà mẹ đều nói rằng họ đã “cãi nhau” với đứa con mới chập chững biết đi mà cứ như đang “dậy thì” của họ. Trẻ vị thành niên nổi tiếng là có thể khiến cho cuộc sống của cha mẹ trở nên khó khăn. Và trẻ vừa mới biết đi cũng có khả năng đó. Điều đó cho bạn cái nhìn tổng quát về quãng thời gian 10 năm sắp tới của mình.

Bạn có thể thực sự khó chịu

“Nếu con hỏi tôi với cái giọng mè nheo là tôi có muốn làm gì không, tôi sẽ nói rất nhẹ nhàng là ‘Có, mẹ muốn...’ Sau đó con lại hỏi lại: ‘Mẹ có muốn’... không?”

Mẹ của Anna, tuần thứ 71, hay đúng 16 tháng

“Tuần này tôi thực sự rất bực mình. Con không chịu đi ngủ. Nếu con không muốn thì con sẽ không cần phải ngủ. Thế sẽ dễ dàng hơn, tôi cũng đỡ rắc rối hơn. Nếu con không thích đóng bím, tôi cũng không cố ép.”

Mẹ của Taylor, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Thật khó chịu khi con chiếm toàn bộ thời gian của tôi. Con khiến tôi phát điên lên. Tôi cứ tự hỏi: 'Mình đã làm sai việc gì?' Tôi đã cố gắng để thư giãn và không lập kế hoạch, vui vẻ tiếp nhận mọi chuyện khi nó xảy ra, nhưng không dễ chút nào."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Tuần này, thi thoảng tôi lại phải đặt con vào xe đẩy, dù con cứ mè nheo và khóc lóc suốt. Gần đây con rất hay hờn dỗi và khó bảo. Lúc nào con cũng muốn làm theo ý của mình."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 74, hay 17 tháng

"Lần nào tôi cũng cố gắng để không nhượng bộ, nhưng cuối cùng, con vẫn luôn leo được lên đùi tôi."

Mẹ của Josie, tuần thứ 74, hay 17 tháng

Bạn có thể tranh cãi

"Mẹ con tôi thường hay cãi nhau. Khi nhìn thấy kẹo, con lại đòi ăn, nhưng không phải lúc nào con cũng được vừa ý. Con sẽ từ bỏ khi thấy có mè nheo cũng không được cái nào. Tôi không thích cảm giác là điều này sẽ khiến con buồn bực."

Mẹ của Julia, tuần từ 72 - 74, hay 16 - 17 tháng

Những kỹ năng mới của con bạn xuất hiện như thế nào?

Khoảng 75 tuần, hay 17 tháng một tuần, bạn sẽ nhận thấy phần lớn thói quen bám dính lấy mẹ của con đã biến mất. Những cơn

giận dữ và những trận cãi vã với đứa con mới chập chững biết đi mà cứ như đang trong tuổi “dậy thì” của bạn cũng ít dần. Con lại quay trở lại là đứa trẻ đáng yêu. Bạn có thể nhận thấy con đã thay đổi, hành vi của con đã khác và con càng lúc càng ý thức hơn về việc mình cũng là một người, con suy nghĩ cũng khác, và con có cảm nhận tốt hơn về thời gian. Con chơi với đồ chơi cũng khác và khả năng tưởng tượng của con phát triển hơn hẳn. Khiếu hài hước của con cũng thay đổi. Sự thay đổi này ở trẻ mới chập chững biết đi rất rõ ràng vì ở tầm tuổi này, khả năng nhận biết hệ thống và áp dụng khái niệm về hệ thống của con đang bắt đầu xuất hiện. Với khả năng mới này, cả một thế giới mới đang mở ra. Con bạn, với tài năng, sở thích và tính cách riêng, sẽ lựa chọn nơi mà bé muốn bắt đầu khám phá. Hãy cố gắng xem con đang làm gì và hãy giúp con. Nhưng hãy cẩn thận bởi vì con muốn tự mình làm mọi việc.

“Mọi việc đã dễ thở hơn với con, dù con vẫn hơi cứng đầu và vẫn cần được quan tâm.”

Mẹ của Juliette, tuần thứ 75, hay hơn 17 tháng

Bước nhảy vọt

Thần kỳ

Khi con bạn bước vào thế giới của các hệ thống, bé có thể nhìn rõ thế giới của các nguyên tắc. Con không còn áp dụng các nguyên tắc một cách cứng nhắc như trước nữa. Con đã có thể điều chỉnh các nguyên tắc của mình cho phù hợp với hoàn cảnh đang không ngừng thay đổi. Chẳng hạn, lúc này con có thể lựa chọn áp dụng một nguyên tắc đạo đức nào đó hoặc không. Kể từ tầm tuổi này, bạn có thể thấy con phát triển những nguyên tắc

lượng tâm, đạo đức ban đầu bằng cách duy trì các giá trị và tiêu chuẩn của mình.

"Con nhảy dựng lên khi chúng tôi bắt gặp con làm việc gì đó mà con không được phép làm. Sau đó con hét toáng lên 'không'."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

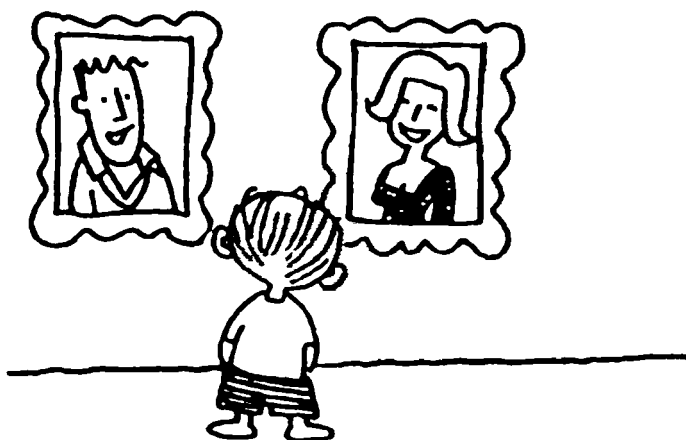
Hệ thống mà con bạn sống cùng cả ngày và đêm chính là hệ thống mà bé biết rõ nhất – bản thân bé. Con là người của riêng con. Khi thế giới của các hệ thống mở ra trước con, con sẽ bắt đầu phát triển khái niệm về bản thân. Điều này có một vài hệ quả. Lúc này con khám phá ra là con sở hữu và kiểm soát được cơ thể của chính mình. Con cũng phát hiện ra là con có thể sắp xếp mọi thứ, con có thể tự mình làm được việc, con có thể kiểm soát mọi thứ và con có thể đưa ra các quyết định – tất cả mọi việc hình thành khi con nhận thức tốt hơn về cái tôi của mình.

"Lúc này con đã làm việc khác so với kỳ vọng và so với yêu cầu. Chẳng hạn, nếu bạn bảo con: 'Thơm mẹ một cái nào', con sẽ thơm tất cả mọi người, rồi đi đến chỗ mẹ và cười 'hahahaha' nhưng không thơm mẹ. Tôi thấy có vẻ như con đang muốn thể hiện mình là một người hoàn toàn độc lập. Rằng con không còn kè kè bên tôi mà là một người độc lập. Thế đấy!"

Mẹ của Thomas, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

Con bạn cũng bắt đầu hiểu rằng mẹ và bố là hai người hoàn toàn tách bạch. Con cũng bắt đầu sử dụng những từ như “mẹ/ bố” và “con”, con cũng rất quan tâm tới cơ thể của cả bố và mẹ. Con khám phá ra là con có bộ phận giống bố (hoặc

mẹ) mà mẹ (hoặc bố) không có. Con so sánh tất cả những điểm tương đồng và khác biệt. Lần đầu tiên trong đời, con bạn có thể đặt mình vào vị trí của một người khác, lúc này con nhận ra là không phải tất cả mọi người đều như nhau. Lần đầu tiên trong đời con nhận thấy không phải tất cả mọi người đều thích những thứ giống như con. Điều đó chưa bao giờ xảy ra với con khi con còn nhỏ. Chúng ta có thể tóm lược điều này bằng một từ, đó là con đã bớt coi mình là trung tâm rồi. Điều đó mang lại rất nhiều hệ quả. Lúc này con đã có thể an ủi được người khác. Con rất giỏi bắt chước. Con sao chép bất cứ thứ gì và mọi thứ xung quanh. Trí tưởng tượng của con phong phú hơn nhiều.

Nhà thám hiểm tí hon của bạn cũng rất hứng thú với những sinh vật sống khác như kiến, chó... Đó cũng là những hệ thống.

Đưa con mới chập chững biết đi mà cứ như đang ở tuổi “dậy thì” của bạn bắt đầu nhận ra bé là một phần của một gia đình, và gia đình của bé khác với gia đình của người bạn mà bé được đến chơi hai lần một tuần. Suy cho cùng, gia đình của bé chính là tổ chức đầu tiên mà bé biết từ bên trong, và bé sẽ không nhầm lẫn khi phát hiện ra là gia đình người bạn của bé không nhất thiết phải có món rau trộn trong bữa tối như gia đình của bé. Trong gia đình bạn của bé, họ có những nguyên tắc khác.

Cũng như việc con nhận ra gia đình là một hệ thống, bé cũng bắt đầu phân biệt gia đình mình với gia đình khác. Con cũng làm như vậy với các bạn, với nhà và với hàng xóm. Con cũng phát triển tốt hơn khả năng tìm đường xung quanh môi trường quen thuộc ở bên ngoài ngôi nhà của mình.

Con bắt đầu chú ý nhiều tới quần áo. Con có thể rất vênh vao và có tính sở hữu rất cao đối với đồ chơi của mình.

“Thiên tài” nghệ thuật nhỏ của bạn cũng bắt đầu sáng tạo nghệ thuật với chỉ một chữ A. Con không còn vẽ nguệch ngoạc nữa, mà lúc này đã có thể vẽ “con ngựa”, “cái thuyền” và “bản thân”. Con cũng bắt đầu nhìn nhận âm nhạc như một hệ thống.

Con bạn sẽ bắt đầu phát triển cảm nhận về thời gian. Lúc này con có thể nhớ lại những trải nghiệm trong quá khứ, và có thể hiểu rõ hơn tương lai có thể đem lại điều gì.

Giai đoạn này, trẻ cũng có thể bắt đầu hình thành những câu nói đầu tiên. Tuy nhiên, không phải trẻ nào cũng như vậy. Cũng như những kỹ năng khác, thời điểm bắt đầu của mỗi trẻ mỗi khác. Tất cả các em bé lúc này đều có thể hiểu được phần lớn những gì bạn nói với chúng, nhưng một số trẻ vẫn chưa sẵn sàng để bắt đầu nói. Những trẻ khác sử dụng một vài từ và thường diễn đạt bằng điệu bộ, cử chỉ, chứ chưa nói được cả câu. Tuy nhiên, có một số trẻ có thể nói được một câu hoàn

chính. Việc con bạn có nói được hay không phụ thuộc vào cách bạn tương tác với con.

Một số ví dụ từ thế giới của người lớn có thể giúp xác định chúng tôi có ý gì khi sử dụng từ “hệ thống”. Chẳng hạn như việc làm toán. Ở cấp độ chương trình, chúng tôi nghĩ đến việc sử dụng lô-gic và các biểu tượng toán học. Ở cấp độ nguyên tắc, chúng tôi nghĩ tới việc tư duy và từ đó chúng tôi nghĩ về cách thức sử dụng toán học. Ở cấp độ hệ thống, chúng tôi coi toán học là một hệ thống tri thức tổng thể, toàn diện.

Tương tự như vậy, khoa học vật lý là một hệ thống lớn bao gồm rất nhiều các nguyên tắc được khám phá một cách cẩn thận. Điều này cũng được áp dụng với khoa học sinh học, và học thuyết tiến hóa cũng như các nguyên tắc đi kèm với sự chọn lọc tự nhiên. Điều này cũng có thể áp dụng với tất cả các bộ môn khoa học khác.

Những ví dụ khác về các tổ chức của con người là gia đình, trường học, nhà thờ, ngân hàng, nhà máy, quân đội, chính phủ, câu lạc bộ bóng đá và câu lạc bộ cầu đường... Những thể chế xã hội này có nhiệm vụ quan trọng là khuyến khích các thành viên của họ làm quen với các mục tiêu, tiêu chuẩn và giá trị của họ. Một số thể chế kiên định với việc đó. Trong gia đình thì việc đó được gọi là hòa hợp. Ở đó, việc học các giá trị, các tiêu chuẩn cùng các nguyên tắc khác mang tính hoàn toàn tự động vì trẻ bắt chước bất cứ thứ gì và mọi thứ mà chúng thấy. Cũng có rất nhiều cơ hội học hỏi – những cơ hội mà các nguyên tắc, tiêu chuẩn thường không được nhấn mạnh, mà được thực hiện như một lẽ tất nhiên.

Điều đó có vẻ khác biệt với hệ thống vật lý hay toán học. “Điều đó quá phức tạp đối với một đứa trẻ”, hầu hết mọi người đều cho là như vậy. “Trẻ sẽ không thể học được điều đó cho tới khi lên cấp ba.” Nhưng nếu bạn quan sát trẻ chơi, nếu bạn nhìn cách

trẻ chìm bóng xuống dưới nước để xem nó nổi lên trên mặt nước như thế nào, nếu bạn theo dõi chúng lẫn một vật xuống dốc, hoặc tự mình chạy lên chạy xuống dốc, bạn sẽ không thể phớt lờ là chúng đang thử nghiệm với những nguyên tắc vật lý cơ bản để hình thành nên những hệ thống của riêng chúng. Chính Newton là người đã thử nghiệm với một việc cực kỳ đơn

giản như quả táo rơi. Có lẽ sẽ không phải là một ý tưởng tồi khi giáo viên vật lý nên tìm lời khuyên từ trẻ mới chập chững biết đi để có được những bài minh họa dễ hiểu cho học sinh của mình.

Điều này đúng với cả các hệ thống khác, chứ không chỉ với toán học và vật lý. Trẻ mới chập chững biết đi cũng có thể quan tâm tới kiến trúc cơ bản. Chúng có thể quan sát người thợ xây hàng giờ liền hoặc bắt chước bố trộn xi măng. Trẻ sẽ trộn nước với cát cả một ngày liền và sau đó bắt đầu “trát tường”. Trò xếp hình Lego của trẻ cũng bắt đầu trở nên phức tạp hơn. Chẳng hạn, trẻ có thể xếp thành đường ray và để cho đoàn tàu đồ chơi chạy trên đó.

Não thay đổi

Trong khoảng 16 đến 24 tháng, số lượng khớp thần kinh trong não trẻ tăng rất nhanh, cá trong các tiểu vùng khác nhau của não bộ và giữa các tiểu vùng này với nhau. Trong khoảng nửa năm đầu của năm thứ hai, phần não dưới trán hoàn thiện (thùy não trước) và một loạt những kỹ năng mới sẽ xuất hiện. Não phải phát triển nhảy vọt trong một năm rưỡi đầu tiên. Sau đó não trái mới phát triển – đây là vùng não “chịu trách nhiệm” về ngôn ngữ. Vào khoảng 20 tháng, toàn bộ não bộ sẽ hạn chế phát triển, chỉ tập trung vào một số tiểu vùng rất nhỏ ở bán cầu não trái.

Lựa chọn của con: Mẫu chốt quyết định tính cách của bé

Tất cả các trẻ đã chập chững biết đi đều có khả năng hiểu và kiểm soát được các hệ thống. Phải mất vài năm chúng mới có thể hoàn toàn quen với một loạt những kỹ năng mới, nhưng ở tầm tuổi này, trẻ có thể bước những bước đầu tiên vào thế giới của các hệ thống. Chẳng hạn, trẻ tầm tuổi này có thể chọn tìm hiểu về cách sử dụng cơ thể, để việc học nói lại sau, chỉ sử dụng một vài từ mà không nói cả câu. Hoặc chúng cũng có thể bận rộn với gia đình, bạn bè, nhà cửa và hàng xóm của chúng. Hoặc chúng cũng có thể thích nghệ thuật, thích vẽ vờ và nghe nhạc. Cũng như tất cả những trẻ mới biết đi khác, con bạn cũng sẽ chọn thứ phù hợp nhất với tài năng, khả năng di chuyển, sở thích và hoàn cảnh của mình. Những lựa chọn đầu tiên sẽ trở nên rõ ràng khi trẻ được 75 tuần tuổi, hoặc hơn 17 tháng. Đừng so sánh con bạn với trẻ khác. Mỗi trẻ mỗi khác, và lựa chọn cũng sẽ khác.

Hãy để ý tới con bạn. Xác định xem con quan tâm đến cái gì. Có thể bạn đã biết tài năng và sở thích cũng như điểm mạnh của con là gì. Nếu con bạn có tài về âm nhạc, điều đó sẽ được thể hiện rõ ràng trong thời điểm này. Hãy sử dụng danh sách trong phần “Nhật ký của tôi” để đánh dấu điều mà con bạn lựa chọn. Bạn cũng cần phải tự mình xem có hệ thống nào mà bạn nghĩ là con bạn có thể sử dụng hoặc có thể học được không. Hãy dừng việc đánh dấu khi con bạn bắt đầu bước nhảy vọt tiếp theo. Điều này thường xảy ra khi trẻ được khoảng 20 - 21 tháng tuổi.

Trẻ là thế này đây

Bất cứ thứ gì mới mẻ, trẻ đều thích. Do đó, hãy luôn phản ứng đặc biệt với những kỹ năng và quan tâm mới của con bạn. Bằng cách đó, trẻ sẽ học được nhiều hơn, dễ dàng hơn, nhanh hơn và thoải mái hơn.

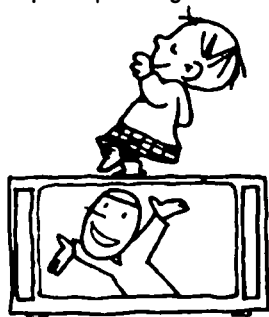

Nhật ký của tôi

Con tôi khám phá thế giới của các hệ thống như thế nào?

LƯƠNG TÂM

- ☐ Nhảy dựng lên và hét thật to “không” khi bị bắt quà tang
- ☐ Thử bạn bằng cách làm việc không được phép làm
- ☐ Bắt chước hành vi trên ti vi
- ☐ Tổn thương và bôi rối vì những nhận xét/ hình phạt bất công
- ☐ Biết “nói dối”
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

QUAN NIỆM VỀ BẢN THÂN

- ☐ Mình và cơ thể của mình
- ☐ Mình có thể kiểm soát cơ thể mình
- ☐ Mình có thể tự làm được việc
- ☐ Mình có suy nghĩ riêng
- ☐ Mình có thể tự quyết định được
- ☐ Mình muốn có quyền
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

XA MẶT NHƯNG KHÔNG CÁCH LÒNG

- ☐ Trốn và muốn được tìm thấy
- ☐ Tìm ai đó mà không cần quay lại chỗ lúc trước của họ
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

MÌNH VÀ BẠN

- ☐ Hiểu mẹ và bố không phải là một người
- ☐ Tìm kiếm những điểm khác biệt và tương đồng
- ☐ Muốn được nhìn nhận là một người độc lập
- ☐ Có thể đặt mình vào vị trí của người khác
- ☐ Có thể nhận ra bạn khác muốn thứ khác
- ☐ Có thể an ủi người khác
- ☐ Rất giỏi bắt chước
- ☐ Trí tưởng tượng phát triển
- ☐ Bắt đầu đối xử với đồ chơi như những vật độc lập
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

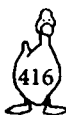
SINH VẬT SỐNG KHÁC

- ☐ Vẫy tay khi thấy chim và máy bay
- ☐ Ngửi cây
- ☐ Thích cho gà ăn
- ☐ Quan tâm tới ong, kiến, bọ rùa và những con vật tương tự
- ☐ Cười khi thấy con vật làm điều gì đó bất thường
- ☐ Muốn tưới cây
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

GIA ĐÌNH HẠT NHÂN

- ☐ Hiểu rằng các thành viên trong gia đình hạt nhân của bé là những người độc lập nhưng vẫn gắn kết với nhau

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Chơi cà ngày cùng với thú nhồi bông, cho chúng ăn và cho chúng đi ngủ
- ☐ Hiểu rằng còn có những gia đình hạt nhân khác, với những ông bố, bà mẹ, anh và chị khác
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

GIA ĐÌNH VÀ BẠN BÈ

- ☐ Hiểu được sự khác biệt giữa gia đình mình và gia đình của bạn
- ☐ Biết chính xác ai thuộc về ai
- ☐ Muốn gọi điện thoại cho ông bà
- ☐ Muốn đi thăm ông bà
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

NHÀ, HÀNG XÓM VÀ TÌM ĐƯỜNG

- ☐ Hiểu được vị trí của các vật ở xung quanh
- ☐ Biết chính xác phải tìm đồ trong và quanh nhà ở chỗ nào
- ☐ Nhận ra nhà của mình và nhà của ông bà
- ☐ Có thể chỉ đường tới siêu thị hoặc công viên
- ☐ Nhận ra nhiều thứ ngay cả khi chúng ở môi trường không quen thuộc lắm
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

QUYỀN SỞ HỮU

- ☐ Biết chính xác quần áo nào thuộc về người nào khi lấy ra khỏi máy giặt

- ☐ Biết chính xác túi và áo khoác nào thuộc về trẻ nào
- ☐ Biết chính xác đồ chơi nào thuộc về người nào, và đồ chơi nào không được chơi
- ☐ Không muốn chia sẻ đồ chơi của mình với trẻ khác
- ☐ Nhặt nhanh đồ và không cho ném chúng đi
- ☐ Không thích bữa bộn. Muốn mọi thứ được dọn dẹp gọn gàng
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

XẾP HÌNH VÀ NHỮNG THỨ NHO NHỎ

- ☐ Giỏi chơi xếp hình. Có thể chơi được các trò xếp hình có 7, 12 hoặc tối đa 20 miếng ghép
- ☐ Các kỹ năng vận động càng lúc càng thuần thục
- ☐ Thấy bộ dụng cụ may vá, hoặc một loạt cúc, thật thú vị
- ☐ Quan tâm tới các chi tiết
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

TỰ TẠO TRÒ CHƠI

- ☐ Tự tạo trò chơi với các quy tắc riêng
- ☐ Tự nghĩ ra các trò tình nghịch
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

NGHỆ THUẬT

- ☐ Hiểu được rằng đồ chơi tượng trưng cho thế giới đồ vật và con người thật

Nhật ký của tôi (tiếp)

- ☐ Bắt đầu vẽ theo cách hoàn toàn khác. Thi thoảng nguệch ngoạc vẽ hình tròn, hình vuông và những hình tương tự như vậy
- ☐ Vẽ ngựa, máy bay, tàu thuyền, con chó, ông, bà và cả bản thân
- ☐ Cũng thích khi bạn vẽ
- ☐ Những trẻ yêu thích âm nhạc có thể nghe nhạc một lúc rất lâu
- ☐ Thích nghịch bàn phím
- ☐ Xếp nhà cao hơn
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

NẮM BẮT ĐƯỢC THỜI GIAN

- ☐ Nhớ được các kinh nghiệm trong quá khứ
- ☐ Đoán được các chương trình và các sự kiện quen thuộc, thường nhật
- ☐ Cả ngày cứ nhắc bạn mãi về việc bạn hứa cho con sang nhà ông bà chơi
- ☐ Lập kế hoạch; nếu bạn hứa làm gì mà quên, con sẽ buồn bực và khó chịu
- ☐ Buổi sáng có thể nhớ được việc làm vào buổi tối hôm trước
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

VẬT LÝ CƠ BẢN

- ☐ Ấn một quả bóng xuống nước để xem nó nổi lên như thế nào
- ☐ Mùi mê rót hỗn hợp đặc biệt từ cốc này sang cốc khác
- ☐ Quan tâm tới màu sắc
- ☐ Sợ hãi khi lần đầu thấy tuyết

- ☐ Sợ bàn chải đánh răng điện
- ☐ Mái mê với các hiện tượng vật lý cơ bản
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

KIẾN TRÚC CƠ BẢN

- ☐ Nhìn thợ xây hàng giờ liền
- ☐ Bắt chước trộn xi măng bằng cách trộn cát và nước
- ☐ Bắt chước trát tường
- ☐ Xếp Lego thành hình đường ray
- ☐ Thử xếp nhà bằng Lego
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

NGÔN NGỮ

- ☐ Hiểu được hầu hết những điều nghe thấy
- ☐ Nói được nhiều từ hơn
- ☐ Sớm hay muộn cũng có thể kết hợp các từ lại với nhau để tạo thành câu
- ☐ Bắt chước tiếng con vật
- ☐ Hay bắt chước. Có thể giao tiếp bằng cử chỉ, điệu bộ
- ☐ Thích sách. Chú tâm lắng nghe những câu chuyện ngắn cho tới khi kết thúc
- ☐ Những điều khác mà tôi nhận thấy.....

Bạn có thể giúp bé như thế nào

Trong thế giới của các hệ thống, con bạn sẽ khám phá ra là bé có thể chọn các nguyên tắc của mình. Trẻ sẽ khám phá được bản thân, gia đình, bạn bè, nhà, hàng xóm, nghệ thuật và nhiều thứ khác nữa. Hãy cho con bạn cơ hội để trải nghiệm tất cả các kiểu hệ thống. Từ sự khéo léo của chúng, từ việc quan sát phản ứng của bạn, và thông qua việc luyện tập, trẻ có thể biết thế giới của các hệ thống được hình thành như thế nào.

Mình và lương tâm của mình

Lương tâm là hệ thống các nguyên tắc, tiêu chuẩn, giá trị và quy tắc đạo đức. Không thể xem nhẹ sự phát triển của lương tâm. Con bạn cần phải xây dựng, phát triển lương tâm của bé bằng cách lấy bạn làm gương. Bạn cần phải thể hiện cái đúng cái sai. Cần phải có thời gian, rất nhiều thời gian, trước khi con bạn có thể thấy đủ các ví dụ để rút ra được kết luận. Hi vọng là hành động của bạn nhất quán. Nếu lúc này bạn nói thế này và lúc khác bạn nói thế kia, thì con bạn sẽ càng tốn thời gian hơn. Tương tự như vậy nếu các dấu hiệu bạn đưa cho con cũng không rõ ràng, con sẽ khó có thể xác định được. Kể từ tuổi này trở đi, con bạn sẽ cố gắng khám phá hệ thống của mọi thứ, kể cả về giá trị, tiêu chuẩn và quy tắc. Trẻ sẽ tìm kiếm các quy tắc và kiểm tra các ranh giới. Cũng giống như việc trẻ có quyền với bữa ăn hàng ngày của mình, chúng cũng có quyền với một phần các quy tắc hàng ngày của chúng.

"Con biết những thứ ở trên kệ cao nhất của tủ là của anh trai. Bây giờ con đang trèo lên tủ và bới tung

mọi thứ ra. Nếu có ai nhìn thấy, con sẽ thả ngay ra và nhìn người đó với vẻ mặt 'Sao nó lại ở đây nhỉ?'

Mẹ của Victoria, tuần thứ 76, hay 17 tháng một tuần

"Con cười khi làm cho bố hoặc mẹ ngạc nhiên bằng cách đột nhiên làm việc gì đó không ai ngờ tới và không được phép làm. Con cũng cười khi bị chúng tôi bắt gặp."

Mẹ của John, tuần thứ 79, hay 18 tháng

"Tôi nhận thấy nếu con ngã, con sẽ không khóc ngay và sẽ đứng dậy được. Nhưng nếu con nghĩ là con bị mắng oan, con sẽ rất buồn bực và bối rối. Chẳng hạn, con tuôn một tràng vì con không được phép đi giày lên giường. Tôi đã nói là không sao vì đôi giày sạch, nhưng cô trông trẻ không biết và không hiểu. Tôi có thể nhận ra từ cách con khóc là điều đó thực sự khiến con khó chịu và buồn bực, dù rằng đó chẳng phải là chuyện gì to tát. Tôi hiếm khi thấy con như vậy. Tôi cũng thấy con khóc như vậy khi con ở cùng với bố – người nói được, còn tôi nói không được."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 81, hay 18 tháng rưỡi

"Giờ con đã có thể 'nói dối'. Chẳng hạn, con ăn bánh và miệng con vẫn còn dính đầy sô-cô-la khi mẹ bánh mới được đưa ra. Khi đến lượt con, con cầm bánh và giấu hai tay ra sau lưng, rồi thản nhiên nói con vẫn chưa được cái nào. Nếu được cho thêm chiếc nữa, con sẽ cười và giơ chiếc bánh đang giấu trong tay ra."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 87, hay 20 tháng

Mình và khái niệm về bản thân

Hệ thống mà con bạn liên hệ nhiều nhất chính là bản thân bé. Đó chính là thứ mà trẻ cần phải tìm hiểu đầu tiên, và là việc có đủ kiểu hệ quả. Con bạn khám phá ra con chính là chủ sở hữu của cơ thể con, và con có thể kiểm soát được cơ thể mình. Con cũng phát hiện ra là con có thể khiến cho chuyện gì đó xảy ra, là con có ý chí của riêng mình và có thể tự đưa ra quyết định, con có sức mạnh ảnh hưởng. Con nghĩ về mình, mình và mình.

Con và cơ thể

"Con rất thích 'cậu nhỏ' của mình. Con tóm lấy nó và sờ sờ bất cứ khi nào có thể. Tôi thường phải để con cởi truồng đi khắp nhà."

Mẹ của Mark, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Cứ như thể là con vừa mới phát hiện ra ngón chân của mình vậy. Thi thoảng còn lại nghiên cứu chúng một cách tỉ mỉ một lúc lâu."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 73, hay hơn 16 tháng rưỡi

"Con hay đập mạnh đầu vào tường. Điều đó khiến tôi thấy khó chịu. Tôi muốn con dừng lại. Tôi nghĩ con làm vậy để thử nghiệm khái niệm về bản thân."

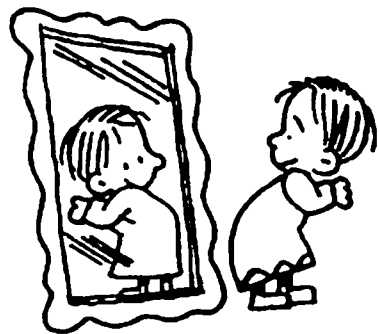

Mẹ của Kevin, tuần thứ 76, hay 17 tháng một tuần

"Không ai được phép chạm vào con. Bác sỹ cân, đo cho con không được, cô thợ cắt tóc cũng không, ngay cả khi cô ấy là một người quen. Đến cả ông cũng không được sờ vào người con khi con đang mặc quần áo."

Mẹ của Matt, tuần thứ 82, hay hơn 18 tháng rưỡi

"Con thực sự bận rộn với việc cứ mặc vào lại cởi quần áo ra. Con thậm chí còn đi cả dép lê, tất và mặc cả quần. Con cũng rất tự phụ. Khi nào mặc quần áo mới, con sẽ trèo lên giường của chúng tôi, đứng trước gương và tự ngắm mình. Có lần con còn khẳng khái đòi mặc váy khi tôi cố mặc quần cho con. Con rất thích được làm điệu."

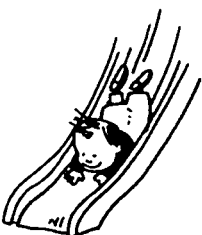
Mẹ của Vera, tuần thứ 74 - 87, hay 17 - 20 tháng

Con kiểm soát được cơ thể

"Con bước những bước dài khi đi cầu thang. Con bước chân phải lên một bậc, rồi lại bước chân trái lên một bậc khác, cứ như vậy."

Mẹ của Bob, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Con thích nhảy từ trên cao xuống nếu con nghĩ là con có thể. Khi không thể, con sẽ nói "sợ" và với tay ra như muốn nói "Nó cao quá với con, bố/ mẹ con mình cùng làm được không ạ?" Con cũng thích đi trên một bờ tường nhỏ, luyện tập giữ thăng bằng. Con rất thích nếu bờ tường đó cao khoảng 1m. Lúc đó, tôi tỏ ra bình thản, nhưng thực ra thấy rất sợ."

Mẹ của Luke, tuần thứ 83 - 86, hay 19 tới gần 20 tháng

"Con thích nhét các mẫu xếp hình nhỏ vào miệng và thổi phụt ra xa. Điều đó khiến con cười thích thú. Chạy trên cỏ cát và đuổi theo con chó trên bãi biển là những việc con thích nhất."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 86 - 88, hay gần 20 tháng

Mình có thể tự làm được

"Con tự bóc cam và tự ăn, có thể tự mở cửa và nói được tên mình. Con tự bật chiếc đài đồ chơi và nghe một mình."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Con không còn muốn ngồi trên cái ghế cao của con nữa. Con muốn được ngồi ở ghế bình thường quanh bàn ăn. Và con cũng không muốn phải đeo yếm nữa và muốn tự xúc ăn."

Mẹ của Julia, tuần thứ 73 - 75, hay khoảng 17 tháng

"Tuần này đi đâu con cũng cầm theo khăn ăn. Con dùng nó làm yếm hoặc khăn tắm, nhưng chủ yếu là dùng làm găng tay. Ý tôi là khi đi nhặt thứ gì, con sẽ phủ chiếc khăn lên vật đó, sau đó mới nhấc nó lên. Con đã từng làm như vậy trong phòng bếp với một cái kệ trong ngăn kéo."

Mẹ của Paul, tuần thứ 74 hay 17 tháng

"Mấy hôm gần đây con muốn tự mình ăn tối. Nhìn chung con làm khá tốt. Con càng lúc càng hay bắt chước. Con lấy miếng bọt biển để lau sàn nhà, lấy khăn tay để xì mũi và hút bụi bằng phụ tùng máy hút bụi. Giờ con biết chính xác cái gì dùng để làm gì."

Mẹ của James, tuần thứ 77, hay 17 tháng rưỡi

"Con là một chuyên gia với bộ dụng cụ bác sĩ."

Mẹ của Elisabeth, tuần thứ 81, hay 18 tháng rưỡi

"Con thích cời truồng đi khắp nhà sau khi tắm xong. Sau đó con ngồi xuống và cố gắng đi tè. Có lần con còn tè trong phòng."

Mẹ của Robin, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

Con có suy nghĩ riêng

"Vài tháng qua, con khá nghịch ngợm và cứ nghịch nước để xem cái gì được làm, cái gì không và hệ quả của nó. Hiện tại, con biết khá rõ cái gì được phép làm. Giờ con lại bướng bỉnh kiểu: "Con làm điều con muốn. Bố/ Mẹ định làm gì nào?"

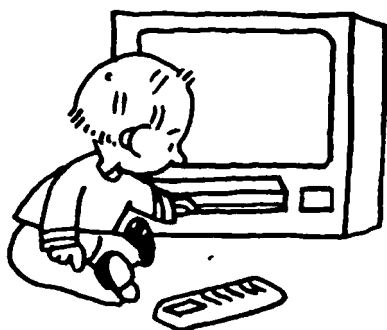
Mẹ của Harry, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con không còn nghe lời cảnh báo nữa. Con tỏ vẻ đang khẳng định con biết điều con đang làm là gì. Thử nghiệm được coi là ưu tiên hàng đầu của con: thử ngã, thử nghịch lửa, thử nghịch vật cứng... Con còn quyết định ăn gì, khi nào và ăn như thế nào nữa."

Mẹ của Matt, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con thực sự làm theo ý mình. Rất thích tìm kiếm rắc rối."

Mẹ của James, tuần thứ 77 hay 17 tháng rưỡi

"Gần đây, con hay cầm đồ chơi của mình lại gần những thứ mà con không được phép chạm vào, kiểu như đầu DVD."

Mẹ của Laura, tuần thứ 78,
hay gần 18 tháng

"Tôi phải đi theo con khắp nơi. Con thực sự rất hiếu động và cứ như một nhà điều tra vậy. Khi có tôi, mọi thứ đều phải lật úp và đảo ngược lại. Chúng tôi còn

cãi nhau vì con bày bừa, phá phách nhanh hơn so với khả năng dọn dẹp của tôi."

Mẹ của Luke, tuần thứ 79, hay 18 tháng

"Mấy ngày gần đây con chơi ô tô. Hôm thứ tư, tôi có nửa tiếng chỉ ngồi một mình. Con chơi vui vẻ với bộ đồ xếp hình và ô tô đồ chơi của mình, và tôi hoàn toàn không nghe thấy tiếng con trong suốt nửa tiếng liền."

Mẹ của James, tuần thứ 81, hay 18 tháng rưỡi

"Nhận thức của con cứ tăng dần mỗi ngày. Con chỉ rõ con muốn gì và không muốn gì. Con hôn gió khi tạm biệt và nếu con đưa cho bạn một thứ gì đó, thì đó là một quyết định đã được suy nghĩ cẩn thận."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

Con có thể tự quyết định

"Con sẽ cười khi nghĩ ra cách nghịch ngợm gì đó."

Mẹ của Eve, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con tuyên bố mọi việc con làm với hành động chỉ tay về phía mình."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Dạo này con muốn tự chọn quần áo. Thực sự con đã có sở thích riêng. Chiếc quần đi bộ thoải mái của con có in hình con chuột trên đó đã 'mòn' rồi. Thi

thoảng con lại mặc áo khoác của bố, thất nơ và đến gọi mẹ dậy."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

Con có quyền/ sức mạnh

"Con giận có thể thực sự lên đến đỉnh điểm. Con có thể hét rất to. Ngán nhưng to. Con cũng quan sát anh trai rất cẩn thận khi anh cư xử không đúng. Có vẻ như con đang viết các ghi nhớ trong đầu vậy."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Nếu không đồng ý, con sẽ bắt đầu kêu gào. Trò lăn lộn dưới đất có vẻ đã bớt đi rồi. Con cố làm theo ý mình bằng cách la hét."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Con hay đánh và thi thoảng đấm, nếu không được làm theo ý mình. Nếu con giận, con đấm mạnh và sẽ nhẹ tay hơn nếu đùa. Nhìn chung là tôi đang cố gắng bỏ thói quen xấu này của con bằng cách mắng con nhẹ nhàng, và cho con một chiếc gối để con đấm, hoặc bằng cách buộc con phải bình tĩnh. Thi thoảng tôi thực sự nổi cáu khi con đánh tôi đau. Điều đó khiến con buồn và con bắt đầu làm lạnh với tôi."

Mẹ của Luke, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

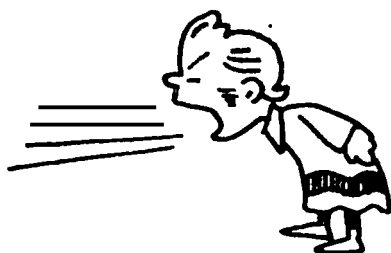
"Con cứ đòi uống và ăn đồ của tôi, ngay cả khi đồ của con cũng y hệt như vậy. Con muốn có thứ tôi

có. Con lấy đồ ăn của tôi và uống đồ uống của tôi. Chúng tôi cãi nhau cứ như hai đứa trẻ con vậy."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con hét rất to và chới tai nếu con không được làm theo ý mình hoặc khi con không làm được việc gì. Điều đó thực sự khiến tôi khó chịu và tôi muốn con phải nhanh chóng bỏ thói quen đó. Tuần này mẹ con tôi đã to tiếng với nhau mấy lần chỉ vì chuyện này."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 77, hay 17 tháng rưỡi

"Tuần này con thực sự rất phiền phức. Con cứ muốn làm mọi việc theo cách của riêng mình. Nếu không được làm theo ý mình, thì con sẽ bắt đầu la hét và nằm lăn ra đất ăn vạ. Nếu cứ để mặc con, con sẽ tự bình thường trở lại."

Mẹ của Emily, tuần thứ 81, hay 18 tháng rưỡi

"Nếu không lấy được thứ gì, nếu phải đi ngủ hay khi không được làm theo ý mình, con sẽ khóc và giậm chân bình bịch."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 84, hay hơn 19 tháng

"Trò ném đồ và đập đá của con có vẻ đã bớt đi. Nhưng trò cắn đôi khi lại rất kinh. Quát mắng, giảng giải, tét mông, chẳng cách nào có tác dụng cả."

Mẹ của John, tuần thứ 83 – 86, hay 19 đến gần 20 tháng

Xa mặt nhưng không cách lòng

Vì con lúc này đã hiểu được rằng con là một hệ thống riêng biệt, nên con có thể hiểu được những nguyên tắc áp dụng cho mọi người và mọi vật xung quanh cũng được áp dụng cho con. Con hiểu là chúng sẽ tiếp tục tồn tại, ngay cả khi chúng không ở trong tầm nhìn của con. Con cũng hiểu rằng con vẫn tồn tại trong mắt bố và mẹ dù bố mẹ không nhìn thấy con. Ngoài ra, trẻ còn hiểu là người khác không nhất thiết phải ở đúng chỗ mà chúng đã nhìn thấy họ ở đó lúc trước. Trẻ bắt đầu nhận thức được là chúng có thể di chuyển và thay đổi vị trí của mình. Khi trẻ tìm bố, chúng hiểu là chúng không cần phải tìm ở nơi mà chúng nhìn thấy bố trước đó.

"Con trốn vào tủ, nhẹ nhàng đóng cửa lại và sau đó gọi 'mẹ ơi'. Con cười như nắc nẻ khi chúng tôi tìm thấy con."

Mẹ của Josie, tuần thứ 85, hay 19 tháng rưỡi

Con và bạn

Giờ con bạn đã xem bản thân là một cá thể, nên bé sẽ bắt đầu sử dụng những từ như "mình/ con" và "bạn/ bố/ mẹ". Trẻ cũng hiểu được bố và mẹ là hai người khác nhau, có cuộc sống riêng. Con bắt đầu so sánh bản thân với bố mẹ và tìm kiếm các điểm tương đồng và khác biệt.

"Con đã khám phá ra là bố có 'cái ấy'. Con gọi nó là 'cái giống'."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Cậu nhỏ là một điểm khác biệt của con. Bố con cũng có, nhưng mẹ thì không."

Mẹ của Bob, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Những ngày gần đây con cứ chỉ vào mình trước, sau đó chỉ vào tôi, cứ như thể con muốn chỉ ra điểm khác biệt vậy."

Mẹ của Mark, tuần thứ 75, hay hơn 17 tháng

"Nếu tôi bắt chước câu nói hoặc hành động nào của con, con sẽ cười khanh khách."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Con rất quan tâm tới bố – khi tắm, trên giường, cả khi đi vệ sinh. Con theo bố đi khắp nơi và lúc nào cũng nói về bố."

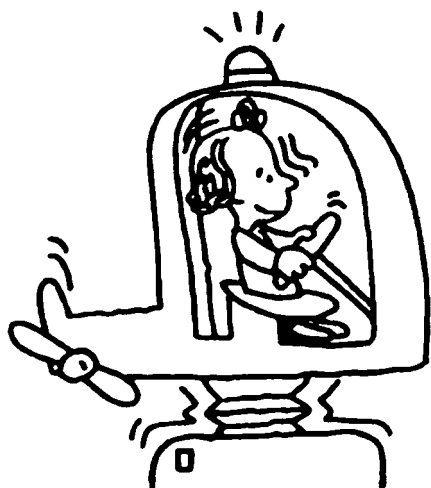
Mẹ của Frankie, tuần thứ 79 - 86, hay 18 tới gần 20 tháng

"Con đã học được các từ 'con' và 'mẹ/bố'."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

Lúc này, con đã có thể phân biệt được giữa bản thân và người khác, con cũng có thể đặt mình vào vị trí của người khác. Trong một thí nghiệm đơn giản, người ta đã chứng minh trẻ từ 13 đến 15 tháng không thể hiểu được người khác có thể đưa ra những lựa chọn khác với lựa chọn của chúng. Khoảng 18 tháng, chúng có thể lần đầu tiên hiểu được điều đó.

Củ cà rốt lủng lảng

"Chúng tôi bước ra khỏi cửa hàng, ở ngoài có một chiếc trục thẳng đồ chơi cho trẻ con. Nếu bạn nhét tiền vào, nó sẽ xoay vòng vòng một lúc và nhấp nháy đèn. Nora thích và được tôi đồng ý cho chơi một lần. Nhưng trong đó đang có một em bé khác không chịu ra sau khi đã hết lượt."

Nora nhìn quanh rồi chạy về phía chiếc xe đẩy mua hàng loại nhỏ, đẩy chiếc xe đẩy lòng vòng. Đứa trẻ kia liền nhảy ngay ra khỏi chiếc trục thẳng và cũng muốn đẩy chiếc xe đẩy đi lòng vòng. Nora chạy như bay về phía chiếc trục thẳng và trèo tốt lên."

Mẹ của Nora, tuần thứ 87, hay 20 tháng

Trẻ có thể an ủi

"Con nói với chúng tôi là chúng tôi có thể khóc, và sau đó con sẽ thơm chúng tôi và nhẹ nhàng âu yếm chúng tôi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 79 - 80, hay 18 tháng

Con và tài bất chước

"Con liên tục thay đổi trạng thái. Chẳng hạn, con có thể nói "dừng lại" theo cách mà một bé gái nói, hơi ẻo lả. Con bắt chước một số cử chỉ, điệu bộ, chẳng hạn như quay đầu, xoay người, giơ tay lên và nói chuyện với bàn tay."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Bắt chước một số cử chỉ và chuyển động là thú vui yêu thích của con. Con thậm chí còn bắt chước cả con mèo."

Mẹ của Maria, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

Con thích đóng kịch

Trong vở kịch giả vờ của con, con bắt đầu đối xử với đồ chơi như thể chúng cũng đang chơi cùng với con, như những người có thể làm việc được.

"Con cầm một thú tưởng tượng nào đó trên tay và bỏ vào miệng. Con làm như vậy vài lần. Điều đó thật đặc biệt. Trông cứ như thể đó là trò chơi giả vờ đầu tiên của con vậy."

Mẹ của Josie, tuần thứ 71, hay hơn 16 tháng

"Đột nhiên con trở nên độc lập hơn. Con tự chơi một mình rất ngoan. Thi thoảng trông con cứ như đang ở trong xứ mơ. Con đang tưởng tượng. Tôi chưa bao giờ nhìn thấy con làm như vậy. Con chơi đồ hàng

với búp bê. Đôi khi con kể cho tôi nghe những điều tưởng tượng của con."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 75, hay hơn 17 tháng

"Con vẽ hình bãi phân chó, sau đó giậm chân bình bịch lên đó. Tôi không cho con giẫm lên phân chó ngoài đường mà."

Mẹ của Paul, tuần thứ 77, hay 17 tháng rưỡi

"Con thể hiện rõ ràng hơn trước rất nhiều điều con muốn và con sẽ bực mình nếu tôi không hiểu ý con là gì. Trò giả vờ hay được con chơi. Con đưa cho tôi một con chó và tôi phải hiểu là con chó cần được cho bú."

Mẹ của Emily, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

Sinh vật sống khác

Những sinh vật sống khác cũng là những hệ thống riêng biệt có nguyên tắc và chương trình ứng xử riêng của chúng. Con bạn thấy điều này thật thú vị.

"Tuần này con rất quan tâm tới chim chóc. Con sẽ cười nếu con chim mà con đang theo dõi quay trở lại sau khi bay đi đâu đó. Con sẽ cười to hơn nữa nếu nhìn thấy chỗ bắt đầu âm thanh mà con đã nghe thấy từ trước cả khi nhìn thấy con chim. Với máy bay cũng như vậy. Con cũng thích điều tra xem các cây có mùi như thế nào."

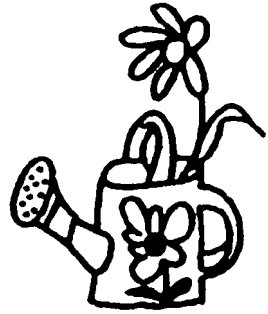
Mẹ của Eve, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Tuần này con đặc biệt quan tâm tới đàn kiến ở ngoài vườn."

Mẹ của Matt, tuần thứ 84, hay hơn 19 tháng

"Dạo gần đây con thích tưới cây. Con bắt đầu bằng cách chép miệng như thể cây đang đói: 'Cây muốn ăn, cây muốn ăn'. Con cho cây 'ăn' hai lần một ngày. Với Ashley, chính việc mức nước và tưới cây mới có thể khiến con có cảm giác đã làm được việc tốt cho ngày hôm đó."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 85, hay 19 tháng rưỡi

Mình là một phần của một gia đình hạt nhân

Gia đình hạt nhân cũng là một hệ thống giống như các tổ chức khác của con người. Và đó chính là tổ chức đầu tiên của con người mà trẻ được trải nghiệm từ chính bên trong, ngay từ lúc khởi đầu. Tuy nhiên, chỉ đến lúc này trẻ mới bắt đầu nhìn nhận gia đình hạt nhân là một tổng thể, một hệ thống.

"Giờ con đã phân chia nhiệm vụ rất rõ ràng. Mẹ lấy cốc cho con, còn bố rót nước vào."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Cả ngày con bận bịu với mấy con búp bê và mấy con thú nhồi bông. Một con được đặt lên ghế cao.

Nếu con có thứ gì để ăn, trước tiên con sẽ cho "bạn" một ít. Con cũng cho tất cả các bạn vào chiếc xe búp bê để đi ngủ, con cũng đi vào và nằm lên giường lớn."

Mẹ của Elisabeth, tuần thứ 74 - 75, hay 17 tháng

"Con biết chính xác ai thuộc về ai, và ai cho con cái gì."

Mẹ của Vera, tuần thứ 75, hay 17 tháng

"Con chỉ về phía bố, phía tôi và chính con. Sau đó, tôi sẽ phải nói với con rằng chúng tôi là những người khác nhau, nhưng vẫn thuộc về nhau. Sau đó con sẽ gật đầu đồng ý, nói 'vâng' và thở phào nhẹ nhõm."

Mẹ của Frankie, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Gần đây, con cứ như một 'người bạn' thực sự vậy. Con rủ tôi cùng chơi xếp hình. Con muốn đọc sách cùng với tôi. Con muốn chúng tôi cùng tô màu."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Nếu anh hoặc chị con ngồi trên đùi tôi, con sẽ nổi cáu và con cứ bực bội như vậy cho tới khi không còn ai ngồi trên đùi tôi nữa."

Mẹ của James, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

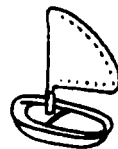
"Tuần này, con thích lên giường, rúc vào người bố và mẹ."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 83, hay 19 tháng

"Thi thoảng James lại bị gạt ra khi anh và chị muốn chơi trò chơi. Anh chị sẽ đặt con ở hành lang và đóng cửa lại trước mắt con. Con đến mách tôi và muốn được vỗ về."

Mẹ của James, tuần thứ 87, hay 20 tháng

Con và gia đình hoặc bạn bè

Cũng như gia đình hạt nhân, gia đình mở rộng và vòng tròn bạn bè cũng là hệ thống. Lúc này con cũng có thể hiểu được điều đó. Trẻ cũng có thể nhận biết được sự khác biệt giữa gia đình mình và gia đình của các bạn.

"Con cầm điện thoại và một bức ảnh của ông bà về phía tôi và ra hiệu rằng con muốn gọi cho ông bà."

Mẹ của Juliette, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Nếu tôi nói về bạn của con, con biết bạn đó là bạn nào và con sẽ nói tên bạn với vẻ phấn khích. Rõ ràng là con biết bạn mình."

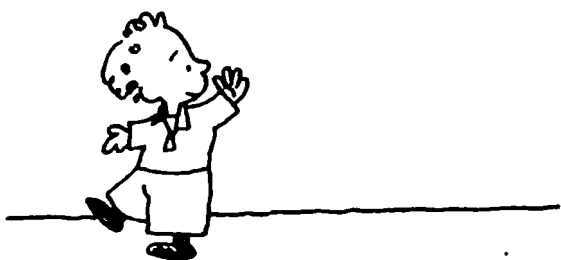
Mẹ của Steven, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Chúng tôi thật sự rất thân thiết. Con lắng nghe cuộc trò chuyện của tôi và tương tác với những người khác. Con phản ứng khi nghe thấy những câu nhận định, ngay cả khi chúng chẳng có liên quan gì tới con. Khi bạn tôi gọi tên con trai cô ấy, lúc đó cậu bé ở khá xa, cô ấy nói rằng con không nghe thấy

mình gọi, vậy là con trai tôi lao vội ra ngoài, gọi hộ. Con cố lôi bạn về cùng, nhưng bạn lại túm tay con, kết quả là có một trận 'khẩu chiến' xảy ra vì con trai tôi không thích bị trói buộc."

Mẹ của Luke, tuần thứ 79, hay 18 tháng

"Khi người hàng xóm muốn đi về để nấu cơm, con muốn đi cùng với cô ấy. Không sao cả và tôi đã vẫy tay chào con. Tôi cứ nghĩ là con mình sẽ

sớm quay trở lại thôi. Nhưng không phải thế. Sau một tiếng rưỡi, tôi rất lo và đã phải sang xem có chuyện gì xảy ra. Nhưng Thomas vẫn không muốn về nhà. Con muốn tôi cũng ở lại đó luôn. Sau đó, con chỉ cho tôi mọi thứ mà con đã nhìn thấy ở đó: tủ lạnh, quả nho... Con rất vui khi ở đây, vì con được cho làm bất cứ thứ gì mà con muốn. Khi cô ấy nấu ăn, con được ngồi trên bệ bếp, cho chân vào bồn rửa đầy nước, tha hồ nghịch nước."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

"Ông bà sống ở góc phố. Chúng tôi thường hay dừng lại trước cửa nhà ông bà, nhưng không đi vào trong. Nếu chúng tôi đi qua, con luôn gọi rất to 'ô ô ô', 'bà ô ô'."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

Tim đường quanh nhà và quanh khu

Nhà của bạn chính là một hệ thống trong khu dân cư xung quanh. Lúc này, trẻ học cách nhận biết điều đó và bắt đầu học cách tìm đường. Trẻ 'vẽ' một tấm bản đồ về khu mình sống ở trong đầu. Tấm bản đồ 'ảo' đó cũng chính là một hệ thống.

"Con bắt đầu tìm phương hướng. Ngay cả khi không ở trong môi trường quen thuộc, con cũng tìm kiếm những điểm nhận biết khác và rất hài lòng khi tìm thấy chúng. Con muốn chia sẻ điều đó ngay lập tức, kể cả điều sắp xảy ra."

Mẹ của Harry, tuần thứ 74, hay 17 tháng

"Một tháng trước, con không nhận ra biển khi ở bãi biển. Lần này con hét lên thích thú khi được nhìn ngắm biển từ trên đỉnh một đụn cát. Con thực sự rất phấn khích khi nhìn thấy biển. Ngày nào con cũng nhắc đi nhắc lại điều đó."

Mẹ của Bob, tuần thứ 74, hay 17 tháng

"Con biết chúng tôi đang đi đâu. Nếu tôi hỏi, con sẽ trả lời chính xác."

Mẹ của John, tuần thứ 79, hay 18 tháng

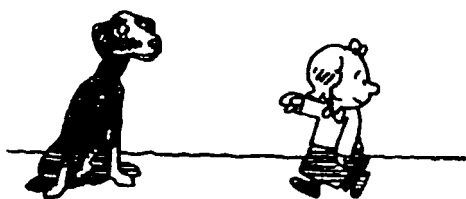
"Thi thoảng con không muốn cùng tôi vào trong chơi, bất kể đó là người lạ hay ông bà. Điều đó thực sự rất lạ, vì con chưa bao giờ làm như vậy. Cuối cùng, khi đã chịu vào, con sẽ ổn."

Mẹ của Maria, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

"Trong đầu con có một tấm bản đồ khá rõ ràng về khu lân cận. Con biết chính xác phải tìm một thứ gì đó ở đâu, dù là ở nhà, ở ngoài, hay ở chỗ làm việc của bố. Con còn có thể chỉ cho tôi đường tới cửa hàng tạp phẩm, hoặc đường tới chỗ làm việc của bố, và cả đường bên trong tòa nhà để tới được văn phòng của bố. Con cũng biết khá rõ nhà của người hàng xóm bên cạnh. Con biết chỗ của mọi thứ. Chỗ để nọ và rất nhiều chỗ khác nữa. Con thường tự lấy mà. Tuy nhiên, con sẽ buồn nếu chúng không ở đúng chỗ."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 83, hay 19 tháng

"Nếu chúng tôi dắt chó đi dạo ở trong khu, con sẽ nói 'ôn' và 'bà' (ông bà) và chỉ về phía nhà ông bà, dù ngôi nhà đó vẫn còn nằm ngoài tầm nhìn, ở tận góc phố. Rõ ràng là con muốn đến đó chơi."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

Con và những thứ thuộc về con

Trong hệ thống gia đình hạt nhân, có tất cả các kiểu nguyên tắc, trong đó có các giá trị, tiêu chuẩn và quy tắc. Chẳng hạn, hãy xem xét "chúng ta sẽ chia sẻ đồng đều" hoặc "không được lấy muối của người khác". Đây là những quy tắc cho thấy cái

gì thuộc về ai, và chúng ta được quyền làm gì. Trẻ sẽ học được những quy tắc này bằng cách thực hiện. Đôi khi con tự học một cách vô thức và thật là một ngạc nhiên thú vị khi con phát hiện ra mình đã tự học được gì. Những lúc khác thì bố mẹ phải thuyết phục một chút.

Con và quần áo của mình

"Con biết chính xác túi nào, áo khoác nào và cái gì không thuộc về ai. Và khi chúng tôi đi, con sẽ đem hết đồ của chúng tôi ra."

Mẹ của Nina, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

"Có vẻ như con biết hết quần áo, đồ nhỏ, đồ lót mới của mình. Con thấy điều đó thật thú vị. Con thích đôi giày mới của con."

Mẹ của Paul, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

Con và đồ của mình

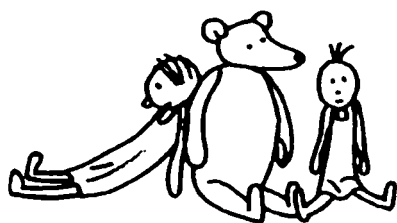

"Khi đến chơi nhà một bạn, Robin chơi với một trong những chiếc ô tô đồ chơi của bạn – món đồ con không được phép đem về nhà với mình. Con khóc suốt dọc đường từ nhà bạn về nhà mình, và về nhà, con đã ném chiếc ô tô của con đi."

Mẹ của Robin, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con nhớ con để đồ ở đâu. Nếu tôi hỏi thứ gì đó ở đâu, con đều nhớ."

Mẹ của Emily, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Một hôm, con đi về phía tôi, cầm tay tôi và dắt tôi vào phòng để đầy đồ chơi. Con chỉ: "của Thomas, của Thomas, của Thomas... và của Mita?" Đó là một cuộc phản kháng mạnh. Gần đây, Thomas không cho con bé chạm vào đồ chơi của mình nữa, vì con đã làm hỏng vài thứ. Và quả thực, điều đó khiến con chả còn mấy đồ chơi để chơi!"

Mẹ của Mita/ Victoria, tuần thứ 83, hay 19 tháng

"Khi Lisa (giờ đã 25 tháng) đến chơi, thật kinh khủng. Lisa không được phép chơi cùng bất cứ thứ gì. Nếu Lisa cầm bất cứ thứ gì lên, Hannah liền cướp ngay lại."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 87, hay 20 tháng

"Con không còn muốn chia sẻ đồ chơi với bạn khác nữa. Con bực mình và nổi cáu khi bạn giật đồ chơi của con."

Mẹ của Robin, tuần thứ 88, hay hơn 20 tháng

Không bừa bộn

Trước đó, bạn chưa bao giờ nhìn thấy con gọn gàng, giờ đây, con không thể chịu được sự bừa bộn. Hãy tận hưởng điều đó khi nó

vẫn còn diễn ra. Điều này kéo dài cho tới bước nhảy vọt kế tiếp, và sẽ không xuất hiện trở lại trong vài năm – nếu nó có quay lại. Con muốn mọi thứ được sắp xếp một cách hệ thống.

"Con không thể chịu được sự bừa bộn. Ngày nào con cũng phải dọn dẹp. Vào buổi tối, con thường dọn đồ chơi Lego. Mỗi khi chúng tôi đọc xong một cuốn sách, con sẽ đặt nó trở lại chỗ cũ trước khi lấy ra một cuốn mới."

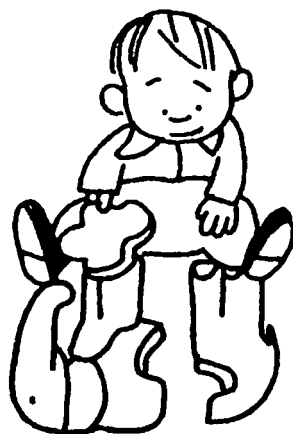

Mẹ của Thomas, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

Chơi xếp hình

Xếp hình cũng là một hệ thống – một đơn vị được sắp xếp, một tổng thể được hình thành bởi các miếng ghép phụ thuộc lẫn nhau.

"Việc con thích làm là ghép các miếng ghép hình con vật lại với nhau. Hình có 12 miếng ghép, hoặc hình có 7 miếng ghép. Con biết chính xác phải làm như nào; con làm rất nhanh và nóng lòng muốn xếp các miếng ghép lại với nhau. Con thậm chí còn nhận ra mặt sau của các miếng ghép hình."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Kỹ năng vận động của con vẫn tiếp tục phát triển. Tuần này con thích xuyên các hạt vào que và sau đó cắm vào lỗ. Con cũng rất thích lôi tiền của tôi và rải ra khắp nơi."

Mẹ của Anna, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Nếu được giúp đỡ một chút, con chơi ghép hình rất giỏi. Kể cả những hình mà con chưa nhìn thấy bao giờ."

Mẹ của Matt, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Tôi giả vờ là tôi không biết chơi ghép hình. Mỗi lần tôi ghép sai, con lại nói 'không, không' và sau đó con nói cho tôi biết phải đặt miếng ghép đó ở đâu. Sau khi lặp lại hành động đó vài lần, tôi thấy đã đủ rồi. Tôi tháo rời các miếng ghép ra, và nhanh chóng xếp chúng lại với nhau. Tôi làm ra vẻ rất tự hào và nói: 'Thấy chưa, mẹ cũng có thể làm được nhé'. Con đáp lại là 'không phải'. Hóa ra là một miếng ghép ở góc đã bị đảo lộn. Con nhắc nó ra và ghép lại cho đúng!"

Mẹ của Thomàs, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Đột nhiên con lại chăm chú chơi trò ghép hình có 20 miếng mà không chớp mắt. Trước giờ con chưa bao giờ chơi ghép hình. Sau đó, con cũng không quan tâm tới trò ghép hình này nữa."

Mẹ của Xaviera, tuần thứ 87, hay 20 tháng

Sáng tạo trò chơi

Ghép hình cũng là một hệ thống được ai đó nghĩ ra. Lúc này con bạn cũng có thể tự mình nghĩ ra các hệ thống, chẳng hạn như một trò chơi nào đó mà con có thể đặt ra quy tắc, luật chơi. Hoặc một trò đùa nào đó.

"Con tự mình nghĩ ra một trò chơi, lần lượt ném xúc xắc. Một người ném, một người nhặt. Con rất nghiêm túc trong việc giữ thứ tự. Con luôn tìm những chỗ ở góc để ném xúc xắc vào."

Mẹ của Mark, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

"Hôm nay con bày trò mà con vừa mới nghĩ ra được. Con vẫn hay thấy anh trai bày trò như vậy. Con thả một viên đá vào bình sữa, và cứ 'ô, a' mãi. Con dốc xuôi, dốc ngược bình sữa, và liên miện nói 'không'. Ý con là viên đá đó bị kẹt. Sau đó con quay một vòng (giống như những nhà ảo thuật vẫn hay làm) và dốc ngược chiếc bình sữa xuống."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 83, hay 19 tháng

Mình và nghệ thuật

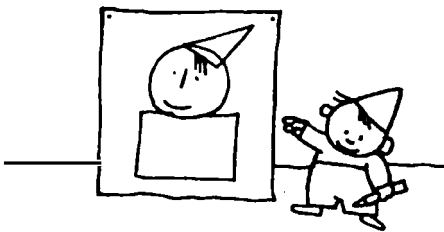
Sau một tuổi rưỡi, con bạn bắt đầu sử dụng đồ chơi theo cách bố cáo cho mọi người biết là con biết đồ chơi đó tượng trưng cho cái gì, cho ai. Những trò chơi của con thể hiện rằng con

quen thuộc với mọi người, đồ vật và tình huống từ cuộc sống thường nhật – những thứ mà đồ chơi là đại diện. Đồ chơi tượng trưng cho ai đó hoặc cái gì đó từ thế giới thật. Con có thể chơi với những vật biểu trưng đó theo trí tưởng tượng của mình.

Khả năng tượng trưng hóa giúp trẻ vẽ được những bức hình hoàn toàn khác so với những bức tranh ngày trước, và những bức tranh đó đều đại diện cho một thứ gì đó trong thế giới thực – chẳng hạn như ô tô, con chó, hoặc thậm chí là cả bản thân. Khả năng tượng trưng hóa này không xuất hiện dần dần. Nó xuất hiện một cách bất thành linh cùng với bước nhảy vọt, và là một đặc điểm mới. Nghệ thuật là bẩm sinh. Nếu anh chàng/ cô nàng nghệ sỹ tí hon của bạn thích vẽ, bạn sẽ phải bận rộn cung cấp giấy cho bé suốt ngày. Khả năng có một bộ sưu tập khổng lồ là điều nằm trong tầm tay. Nếu con được chứng kiến việc gì thú vị, nhiều khả năng con sẽ vẽ một bức tranh khắc họa lại khoảnh khắc đó.

Con không chỉ bắt đầu vẽ, mà còn bắt đầu “xây dựng” nữa. Và nếu con bạn thuộc tuýp yêu thích âm nhạc, bé sẽ chơi bàn phím, nghe nhạc rất lâu và tận hưởng.

"Hình vẽ của con giờ rất khác. Những hình vẽ nguệch ngoạc của con đã nhường chỗ cho những vòng tròn nho nhỏ, xinh xinh. Con thực sự rất tỉ mỉ."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Giờ con tô màu cho các bức vẽ của mình. Con tô rất chính xác, và hiếm khi tô đè ra ngoài nét vẽ."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 79, hay 18 tháng

Me của Luke, tuần thứ 79, hay 18 tháng

Me của Juliette, tuần thứ 84, hay hơn 19 tháng

"Con nói là con sẽ vẽ ông. Con vẽ hình cái đầu bốn lần và nói 'sai rồi'. Con vẫn chưa hài lòng. Lần thứ năm, khi con vẽ được chòm râu ở đúng vị trí, con đã thỏa mãn và nói 'ông này!'"

Me của Thomas, tuần thứ 101, hay 23 tháng

Sự phát triển của nghệ thuật

Nghệ thuật xuất hiện muộn trong sự phát triển của giống loài chúng ta. Dù chúng ta được xem là phát triển từ hàng triệu năm trước, nhưng hầu hết các bằng chứng cho thấy sự bắt đầu của nghệ thuật đều chỉ có niên đại cách đây 35 nghìn năm. Rất nhiều đồ tạo tác của khoảng thời gian đó đã được tìm thấy, chứng minh rằng đó là thời kỳ bùng nổ về nghệ thuật. Ngoài ra còn có những tác phẩm nghệ thuật khác nữa. Chúng ta đang nói về những bức tranh vẽ trên hang động, những bức điêu khắc bằng đá nhỏ và cả những nhạc cụ. Di chỉ vô cùng hiếm của một ông sáo được tìm thấy có niên đại cách đây 90.000 năm. Nghệ thuật là đặc trưng của con người. Sự xuất hiện của nghệ thuật được báo trước bởi sự gia tăng đáng kể kích thước não bộ. Tuy nhiên, chúng ta vẫn mù mờ, không biết nó sẽ phát triển tới mức nào. Nhưng khái niệm cái tôi, trí tưởng tượng và ngôn ngữ, cũng như sự gia tăng kích thước của thùy não trước ngay dưới trán chúng ta, chắc chắn đóng một vai trò quan trọng.

Con và nhận biết về thời gian:

Quá khứ, hiện tại và tương lai

Lúc này trẻ đã bắt đầu phát triển nhận biết về thời gian. Khả năng ghi nhớ các trải nghiệm quá khứ của trẻ cải thiện đáng kể và chúng cũng có thể phán đoán khá tốt tương lai.

"Buổi sáng tôi không còn phải nói với con là chúng tôi sẽ làm việc gì đó thú vị vào buổi chiều nữa. Cả ngày con cứ nhắc đi nhắc lại cho tới khi nào tôi thực hiện mới thôi: 'Giờ đi ông đi bà ạ?'"

Mẹ của Victoria, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Con lập kế hoạch. Khi chúng tôi ngồi xuống ăn tối, con hỏi xem con có thể được vẽ không. Tôi nói với con là trước tiên chúng tôi phải ăn xong đã. Sau đó, con nói cho tôi biết phải đặt giấy và bút chì của con ở đâu. Tôi phải nói là tôi hiểu và chắc chắn việc đó sẽ xảy ra. Nếu sau bữa ăn mà tôi quên mất, con sẽ rất giận và con thấy bị xúc phạm."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Con nhớ được các lời hứa. Nếu tôi hứa chúng tôi sẽ làm việc gì đó sau khi tắm, con sẽ nhắc tôi. Khi con thức dậy vào buổi sáng, con sẽ nhắc lại việc chúng tôi đã làm trước khi con đi ngủ."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

Vật lý cơ bản

Nếu bạn quan sát kỹ con lúc chơi, bạn sẽ không thể phớt lờ là con rất bận rộn với những hiện tượng vật lý cơ bản.

"Con chìm những thứ giống như quả bóng xuống dưới nước để xem phản ứng của chúng ra sao. Con cũng tháo tung một chiếc điện thoại điện loại nhỏ. Lúc này con nhìn nó khác hoàn toàn so với trước kia – khi nó chỉ phát ra tiếng động. Nó không còn hoạt động được sau 'thí nghiệm' của con. Con phát hiện ra là ném đồ và tháo đồ thật sự rất thú vị. Con thử với mọi thứ."

Mẹ của Harry, tuần thứ 77, hay 17 tháng rưỡi

"Con có thể ngồi hàng giờ, rót nước từ cái này sang cái khác. Con dùng bình, cốc, chén và cả đĩa nữa. Vừa thao tác, miệng con còn thêm các lời giải thích cần thiết."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

Với các nguyên tắc, chúng ta đã được thấy trẻ bắt đầu "nghĩ về việc suy nghĩ". Khi bước vào thế giới của các hệ thống, lần đầu tiên trong đời, trẻ có thể áp dụng các nguyên tắc vào trong một hệ thống – những nguyên tắc mà trẻ đã học được thông qua trải nghiệm. Hoàn toàn có khả năng trẻ thực hiện điều đó trong lúc "nghỉ ngơi suy nghĩ".

"Thi thoảng con thích ở một mình. Con nói 'chào' và đi vào phòng để được ở một mình. Con đang suy nghĩ về cuộc sống. Có lúc con còn làm như vậy nửa tiếng đồng hồ liền cùng với một món đồ chơi nào đó. Lại có lúc con nhìn chăm chăm vào đâu đó và suy tư hàng chục phút, cứ như một ông già 50 tuổi vậy. Chỉ là con muốn có một chút yên lặng sau khi đã chơi bởi mệt mỏi. Sau khi nghỉ ngơi để tập hợp các suy nghĩ, con lại vui vẻ trở lại, lại nói 'chào', lại muốn được ti một chút và sau đó đi ngủ hoặc chơi thêm một lúc. Con thực sự cần sự riêng tư."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Lúc đầu, con rất sợ chiếc bàn chải đánh răng điện, nhưng giờ con đã quen với nó, vì thế chẳng có vấn đề gì cả và con còn nói 'bật' nữa."

Mẹ của John, tuần thứ 83, hay 19 tháng

"Con hiểu là đoàn tàu của con cần phải có pin, và pin có thể cạn năng lượng. Con đi lấy pin mới."

Mẹ của Hannah, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

"Khi chơi trò giả máy bay trên máy tính, con không đối xử với chiếc cần điều khiển một cách cầu thả như con vẫn hay thế; con rất cẩn thận. Con kéo cần hạ cánh xuống. Con kiểm tra xem nó có bay như con muốn không bằng cách cho máy bay bay lên một chút rồi hạ xuống."

Mẹ của Jim, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

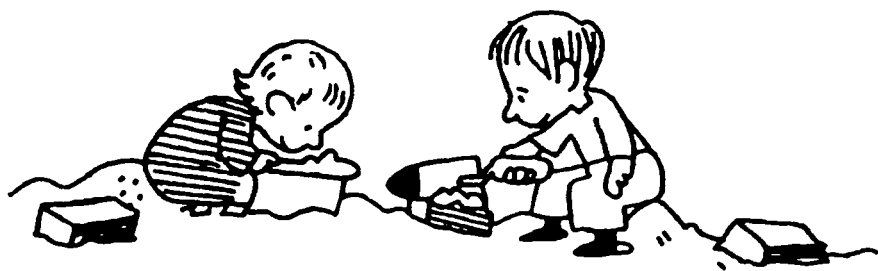
Kiến trúc cơ bản

Quan tâm của con về các hiện tượng vật lý mở rộng ra nhiều hệ thống chứ không chỉ bó hẹp trong mỗi vật lý. Con cũng quan tâm tới kiến trúc cơ bản. Con có thể dành hàng tiếng đồng hồ để ngồi nhìn các chú thợ xây và bạn sẽ nhận thấy kể từ bước nhảy vọt trước, con sẽ xây dựng nhiều cấu trúc hơn, như chồng cốc xếp lại với nhau hay các cấu trúc phức tạp.

"Tuần này, chồng tôi xây một bể cá. Anh ấy giải thích cho con trai lớn của chúng tôi cách trộn xi măng. Sau đó, con lại giải thích cho Victoria. Bây giờ, cả ngày cả hai anh em chỉ trộn cát với nước để có xi măng. Con làm mọi thứ mà anh trai làm. Con bắt chước anh Thomas."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 79, hay 18 tháng

"Ô tô hết được yêu thích rồi. Giờ là thời của những phương tiện giao thông khác như xe máy, xe tải, xe điện. Con thích nhìn các chú thợ xây nữa."

Mẹ của Mark, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Con được chọn là người thử nghiệm cho trò chơi Lego mới. Con được tặng một chiếc tàu hỏa chạy bằng điện dành cho trẻ 3 tuổi. Trước sự ngạc nhiên của tất cả mọi người, con nhanh chóng lắp đường ray cho tàu chạy. Con xem đó như một trò chơi ghép hình. Những miếng ghép thẳng đều đơn giản. Những miếng cong có vẻ khó hơn một chút. Con chưa xếp hết được cả đường ray. Đó là đường ray có điểm đầu và điểm cuối. Khi xếp xong đường ray, con gắn thanh chắn lên đoàn tàu và lái đi. Điều đó khiến tôi ngạc nhiên và tôi đã nói với con như vậy. Con không chịu thay đổi, điều đó khiến tôi ngạc nhiên cho tới tận khi tôi phát hiện ra là con chỉ bắt chước hình ở trên hộp. Trong hình đó cũng có thanh chắn trên tàu giống như con đã làm. Nhưng con cũng không thích lái tàu. Con thích xếp đường ray hơn. Con cứ tháo ra rồi lại xếp lại."

Mẹ của Emily, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

Con và ngôn ngữ của mình

Trong khoảng từ 17 đến 22 tháng, trẻ bắt đầu sử dụng hệ thống ngôn ngữ của người lớn với sự bùng nổ về vốn từ vựng và khoảng thời gian nói trung bình. Trẻ cũng bắt đầu kết hợp các từ lại với nhau để hình thành câu. Lúc này, trẻ đã có thể phân biệt được các ngôn ngữ khác nhau của mỗi người, và bỏ qua một trong hai ngôn ngữ. Hơn nữa, vào khoảng 18 tháng, khả năng hiểu được ngôn ngữ nói của trẻ cũng tăng đáng kể.

Có sự khác biệt lớn mang tính cá nhân trong việc phát triển ngôn ngữ. Một số trẻ không dùng nhiều từ (khoảng 6 từ) vào thời điểm bước nhảy vọt này diễn ra. Cha mẹ biết rằng trẻ thực sự biết và hiểu được nhiều từ hơn thế, chính vì vậy mà họ thấy khó chịu. Có những trẻ lại sử dụng rất nhiều từ, nhắc lại theo bạn (đôi khi chỉ là các âm tiết đầu) hoặc chủ động nói, nhưng vẫn chưa nói được cả câu. Tuy nhiên, trẻ có thể làm cho người khác hiểu được mình, chỉ bằng tay và chân. Chúng diễn đạt bằng điệu bộ, cử chỉ. Nhóm thứ ba nói được thành câu, dù vẫn còn hay diễn đạt bằng điệu bộ.

Hiểu vài từ, tất cả các từ

"Hiện tại con chỉ dùng một số từ 'bánh', 'bình', 'úi', 'ạ', 'mama', 'bố', 'mì' và 'áo' (táo con chỉ phát âm được âm tiết cuối). Nhưng con lại hiểu được mọi thứ và làm đúng theo lời hướng dẫn."

Mẹ của James, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Càng ngày con càng dùng được nhiều từ. Nhưng vẫn chưa phát âm được chính xác mà chủ yếu là các âm tiết chính."

Mẹ của Anna, tuần thứ 79, hay 18 tháng

"Con hay lặp đi lặp lại hơn. Nếu con nhắc điện thoại lên, con sẽ nói 'xin ào' (xin chào). Những từ mà hiện tại con hay nói là 'ba', 'mẹ', 'lên', 'chào', 'bình', 'mì', 'bánh' và 'ra'. Con lắc đầu 'không' nếu không muốn thứ gì đó. Con gật đầu 'có' nếu muốn thứ gì đó."

Mẹ của Laura, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Con không nói nhiều lắm, nhưng con hiểu mọi thứ! Và con giao tiếp chính xác điều con muốn."

Mẹ của James, tuần thứ 81, hay 18 tháng rưỡi

"Giờ con đã biết nói 'bơ', 'bum', 'bồ' và 'mẹ'."

Mẹ của Anna, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

"Con hiểu mọi điều bạn nói và hỏi. Con rất mạnh dạn, lúc nào cũng luôn chân luôn tay, chạy nhảy khắp nhà, hát hò, lắc bầm."

Mẹ của James, tuần thứ 83, hay 19 tháng

"Con càng ngày càng dùng được nhiều từ, dù vốn từ của con vẫn còn hạn chế. Con dùng ngôn ngữ của con là chủ yếu. Tuần này, con đã phát âm rất rõ ràng từ 'bà' để kêu gọi sự chú ý của bà. Những từ mà thi thoảng con nói là 'bà', 'ông', 'ô', 'chào', 'bình', 'cẩn', 'ngồi', 'con' và 'nhìn'."

Mẹ của James, tuần thứ 84, hay hơn 19 tháng

"Con bắt chước tiếng con vật."

Mẹ của Laura, tuần thứ 85, hay 19 tháng rưỡi

*Hiểu tất cả, nói nhiều từ, nhiều cử chỉ,
điều bộ, không nói cả câu*

"Con càng ngày càng nói nhiều. Giờ con thích dùng lưỡi tạo ra tiếng động. Chúng tôi chơi rất nhiều trò chơi về ngôn ngữ. Con thích điều đó."

Mẹ của Luke, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Khoảnh khắc tuyệt vời tuần này chính là khi chúng tôi hoàn toàn hiểu nhau trong lúc chơi trò tạo tiếng động. Trò đó thật sự thú vị. Chúng tôi cố gắng thè lưỡi ra, rụt lưỡi vào khi tạo tiếng động. Sau đó, chúng tôi cố gắng đẩy lưỡi vào mặt trong của hàm răng trên, để tạo ra âm. Con thấy điều đó thú vị, hấp dẫn, và cũng muốn làm giống như tôi đã làm. Cùng với đó, trông con cứ như thể đang nghĩ rằng 'con sẽ làm được như mẹ'. Tôi đã nhìn thấy rất nhiều biểu cảm trên khuôn mặt con. Cả hai mẹ con chúng tôi đều thích trò này, và càng lúc càng cười nhiều hơn, đặc biệt là khi con nói 'lala' cùng với một nụ hôn."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Cách nói chuyện của con lại thay đổi. Dù phần lớn lời nói của con đều có thể hiểu được, nhưng có vẻ như con đang hình thành thêm nhiều câu nữa, và tôi nghĩ 'Oa, mẹ hiểu được câu này đấy!' Con giải thích rõ ràng thông qua cử chỉ và từ ngữ chuyện gì đã xảy ra với con khi tôi vắng mặt. Chẳng hạn, khi con ở phòng bếp của nhà bà và tôi đã hỏi con làm gì ở đó. Con đã nói điều gì đó mà tôi không thể hiểu được, trong đó có từ 'mát', và tôi suy ra là con đã

được bà cho một miếng pho mát. Khi tôi hỏi lại, con đã gạt đầu."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 74 - 77, hay 17 đến gần 18 tháng

"Trông cứ như thể con đang nói. Từ rất lâu con đã tò mò về tên gọi của mọi thứ, nhưng có vẻ như con đã phát triển được một chút nào đó. Con hỏi tên với ý định tự nhắc lại cái tên đó. Một số từ được phát âm chính xác. Hầu hết các từ chỉ được phát âm âm tiết đầu, bóng thành 'bón', nước thành 'nú'... Thật tuyệt

khi được nghe tiếng con nói. Con cũng tự hào về điều đó, nên khi được yêu cầu, con sẽ lặp lại ngay."

Mẹ của Elisabeth, tuần thứ 74, hay 17 tháng

"Giờ đây, mẹ con tôi thực sự đã có thể trò chuyện. Chúng tôi nói chuyện rất nhiều. Thứ mà con muốn nói với tôi nhất chính là kế hoạch về thế giới của con. Chẳng hạn, lần theo vết bần và nói 'bờ bờ' (bần bần) để thể hiện con có thể tìm thấy vết bần và con biết nó là gì cũng như phải làm thế nào với nó."

Mẹ của Elisabeth, tuần thứ 75, hay hơn 17 tháng

"Tôi có thể khiến con tập trung vào những câu chuyện trong khi thay bím cho con."

Mẹ của Luke, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con nói được rất nhiều từ. Con nhắc lại theo người khác, hoặc tự mình nói. Con nói được các âm tiết đầu tiên và thế là tốt rồi. Con chưa thử nói cả câu. Chỉ thi thoảng huyền thuyên cái gì đó thôi."

Mẹ của Bob, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Tuần này thật thú vị khi tôi chứng kiến khao khát muốn gọi tên mọi thứ của con. Thật là một khao khát học hỏi ngôn ngữ lớn lao ẩn chứa trong một hình hài bé nhỏ! Một sở thích nữa của tôi là xem con giao tiếp tốt như thế nào. Con dùng tay và chân để diễn đạt ý của mình cho mọi người hiểu. Con rất hay bắt chước. Ngay cả khi tôi nói chuyện với người khác, con cũng nhại lại."

Mẹ của Luke, tuần thứ 76, hay gần 17 tháng rưỡi

"Con thích nhắc lại các từ và hay luyện tập cùng với tôi hơn trước."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 77, hay 17 tháng rưỡi

"Con nói được rất nhiều từ, đặc biệt là những âm tiết đầu. Càng ngày càng có nhiều từ mà tôi không phải đoán nữa. Niềm vui, sự yêu thích khi nói được của con thật sự có thể lây sang người khác."

Mẹ của Bob, tuần thứ 77, hay 17 tháng rưỡi

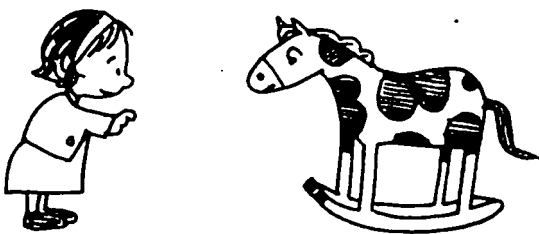
"Trọng tâm là giao tiếp về việc con làm, điều con muốn làm và điều con đã làm được. Con rất sáng tạo trong việc nói ra điều con muốn bằng ngôn ngữ cơ thể vì con vẫn chưa nói được thành lời. Con đã

phát âm tốt hơn nhiều rồi. Các từ vẫn chưa được đẽo gọt, trau chuốt ngay từ đầu. Con chỉ mới bắt đầu dùng từ mà không gợi ý, ám chỉ gì. Nhớ sao nói vậy."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 78, hay gần 18 tháng

"Con đã biết thêm các từ mới: 'ngựa', 'bò', và 'dưa'. Con cũng đã biết tên các bạn vẫn hay chơi cùng với con."

Mẹ của Ashley, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Về cơ bản, con có thể nhắc lại mọi thứ mà tôi nói. Chỉ tùy vào tâm trạng con có muốn nói hay không mà thôi."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 81, hay 18 tháng rưỡi

"Cách con diễn đạt bản thân thật sáng tạo. Con chỉ vào mắt mình nếu muốn nhìn chiếc bím mà tôi vừa mới tháo ra."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

"Giờ con đã biết dùng từ 'đẹp'. Con cầm cuốn sách, chỉ vào bìa và nói 'đẹp'."

Mẹ của Taylor, tuần thứ 83, hay 19 tháng

"Đột nhiên con có ý tưởng và nói được các từ hoàn chỉnh. Khi tôi khen con, con rất tự hào. Nhưng con vẫn chưa nói được thành câu. Con vẫn thích dùng ngôn ngữ cơ thể hơn. Con muốn nhìn việc gì đó tôi đang làm hoặc điều gì đó mà tôi cấm con hàng trăm lần mỗi ngày. Con chỉ vào mắt mình. Điều đó có nghĩa là: 'Con chỉ muốn nhìn một tí thôi'. Nhưng nhu cầu khác của con cũng được diễn đạt theo cách tương tự, bằng cách chỉ vào giác quan có liên quan."

Mẹ của Kevin, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

"Con sẽ nói gì đó nếu con sợ. Dù con có hiểu được từ 'sợ' hay không thì tôi không biết, nhưng những thứ mà con không thích, hoặc những thứ khiến con bối rối, chẳng hạn như tiếng động to hoặc bị giật mình, con đều bảo là 'sợ'. Con cũng sợ một số con vật, và một số tình huống nguy hiểm, kiểu như con suýt bị ngã. 'Sợ' không phải lúc nào cũng có nghĩa là 'chạy'. Con cũng cố gắng vượt qua nỗi sợ bằng cách đối mặt với thứ đáng sợ đó."

Mẹ của Luke, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

"Con không còn thích nhắc lại các từ nữa. Nhưng con vẫn đang tiến bộ. Con nhắc lại càng ngày càng nhiều từ và càng ngày càng có nhiều từ có hơn một âm tiết."

Mẹ của Luke, tuần thứ 83 - 86, hay 19 đến gần 20 tháng

Hiểu nhiều từ, hiểu hết và hiểu cả câu

"Con bắt đầu hát. Chẳng hạn, khi tôi hát 'Mèo Kitty', tôi vừa hát 'mèo', con đã hát 'kitty' rồi."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 73, hay gần 17 tháng

"Lúc này con thực sự 'đọc' được sách. Con kể lại chuyện khi nhìn vào các hình trong sách. Tôi không thể hiểu được một từ nào con nói, nhưng rất dễ thương. Hơn nữa, con còn có thể nói thành câu rất đáng yêu."

Mẹ của Victoria, tuần thứ 75, hay 17 tháng

"Nếu con muốn con mèo đi về phía mình, con sẽ gọi: 'èo con, ại ấy' (Mèo con lại đây)."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 75, hay 17 tháng

"Dạo gần đây con hay gặp ác mộng. Cho tới cuối giấc ngủ, con đã nói được rất nhiều từ mới. Tôi nghĩ là con bực mình vì con thực sự muốn nói. Giờ con còn mơ nói thành tiếng. Sau lần đi thăm sở thú, con đã bắt chước tiếng tất cả các con vật."

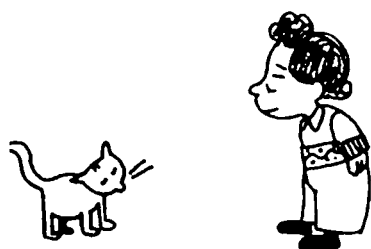
Mẹ của Thomas, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Ở giữa vườn, con đã thốt lên một câu nữa: 'thật... đẹp'."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 82, hay gần 19 tháng

"Giờ con đã ghép hai hoặc ba từ lại với nhau."

Mẹ của Emily, tuần thứ 83, hay gần 19 tháng

"Con vẫn đang tiến bộ trong khả năng nói. Có lúc con còn ghép được ba từ với nhau. Chẳng hạn như 'Bố ngồi con' (bố ngồi xuống đây với con)."

Mẹ của Jenny, tuần thứ 84, hay hơn 19 tháng

"Con đã nói được các câu hoàn chỉnh, từng từ, từng từ một."

Mẹ của Emily, tuần thứ 87, hay 20 tháng

Thể hiện sự thấu hiểu đối với những nỗi sợ vô lý

Khi con bận rộn khám phá thế giới mới của chúng và trau chuốt khả năng mới phát hiện của mình, con sẽ bắt gặp những thứ hoặc những tình huống mới mẻ, lạ lẫm với mình. Thực ra con có thể đang khám phá những điều nguy hiểm mới – những điều mà trước giờ không hề tồn tại đối với con. Chỉ sau khi hiểu rõ mọi thứ hơn, nỗi sợ của con mới biến mất. Hãy thể hiện sự cảm thông với trẻ.

"Con sợ sấm và chớp. Con nói 'sợ, bum'."

Mẹ của Maria, tuần thứ 71, hay hơn 16 tháng

"Con thực sự không thích máy hút bụi và vòi nước đang chảy. Khi có con, cả hai thứ đều bị tắt."

Mẹ của Paul, tuần thứ 72, hay 16 tháng rưỡi

"Con sợ những tiếng động to (tiếng tàu hỏa, tiếng máy bay, tiếng máy khoan) và sợ bóng tối."

Mẹ của Nina, tuần thứ 75 - 76, hay hơn 17 tháng

"Con thấy nôn mửa thật ghê. Con đã từng nôn ra giường và cứ nói 'bờ' (bẩn) suốt, ngay cả khi tôi đã giặt sạch sẽ."

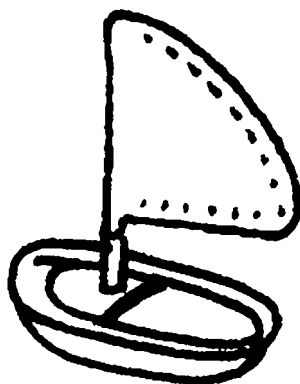
Mẹ của Jim, tuần thứ 80, hay hơn 18 tháng

"Con quạ, con gà, và cả con nhện, con ngựa, con chó đều là những thú mới mẻ đối với con. Tôi nghĩ đó là một phần trong quá trình tự phát hiện được của con."

Mẹ của Gregory, tuần thứ 80 - 81, hay gần 18 tháng rưỡi

"Con cứ liên tục chỉ cho bố 'vua quỷ khổng lồ' mà con nhìn thấy ở công viên giải trí. Bố phải kể cho con nghe chuyện về ông ấy. Nhưng khi ở công viên giải trí, con hơi sợ 'vua quỷ khổng lồ'."

Mẹ của Thomas, tuần thứ 86, hay gần 20 tháng

Những trò chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những trò chơi và những hoạt động mà hầu hết những trẻ 17 đến 20 tháng đều thích nhất. Những trò chơi, hoạt động này có thể phát triển khả năng mới của trẻ thành nhiều kỹ năng mới:

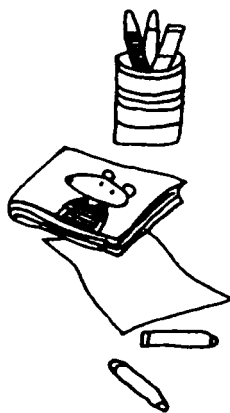
- Chơi những trò ngớ ngẩn bằng cách phát âm từ theo các cách khác nhau và thực hiện những động tác ngớ ngẩn
- Chơi trò vật nhau
- Nhận biết người
- Trồng cây chuối, nhào lộn, tập giữ thăng bằng
- Vẽ
- Thổi bong bóng
- Nhảy và giữ thăng bằng trên bờ tường (cao khoảng 1m)
- Bày trò lừa gạt
- Cù và vận động
- Vận động cùng với bô và pha trò
- Chơi ngoài trời
- Chơi cùng với trẻ khác
- Chơi các trò chơi với bóng
- Cho chó ăn
- Chơi trò cưỡi ngựa
- Chơi đuổi bắt
- Chơi trốn tìm
- Đọc truyện
- Các trò chơi với lưới: Mẹ đẩy lưới để phồng má lên. Con ấn má bạn vào và bạn lè lưới ra

Đồ chơi hàng đầu dành cho tuần khủng hoảng này

Dưới đây là những vật và những đồ chơi mà hầu hết trẻ 17 - 20 tháng đều thích nhất, cũng như đều có tác dụng phát triển khả năng mới của trẻ thành nhiều kỹ năng mới:

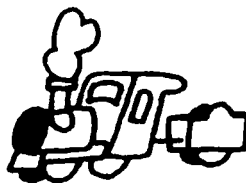
- Ô tô
- Đất sét
- Chương trình ti vi trẻ em
- Sách trẻ em
- Đồ nữ trang nhỏ
- Nhà để xe có ô tô
- Vẽ trên giấy
- Xô có cát và nước
- Xe đẩy
- Ghề nhựa
- Bóng
- Xe đạp
- Thú nhồi bông, gấu bông và búp bê
- Giấy dán

- Hộp cát
- Đào vườn
- Nhạc phim “Sesame Street”
- Cầu trượt
- Bút màu
- Xe tải đồ chơi
- Thổi bong bóng
- Pinocchio
- Tàu hỏa
- Xích đu
- Ngựa lúc lắc
- Ghép hình (tối đa 20 miếng ghép)
- Giày đi xe đạp

Cẩn thận với những thứ này:

- Bồn cầu
- Thùng rác

Sau bước nhảy vọt

Sau 79 tuần, hay hơn 18 tháng, hầu hết trẻ đều đỡ nhiều sự hơn so với trước, dù khái niệm về cái tôi và xu hướng muốn làm theo ý mình cũng như cuộc chiến “tranh giành quyền lực” vẫn chưa dễ chịu hơn chút nào. Tuy nhiên, những hành vi này khó chịu theo một cách khác. Chúng không còn khó chịu theo kiểu ba chữ: KHÓC LÓC, BẮM DÍNH và CÁU KINH nữa. Chúng chỉ thi thoảng mới khó chịu thôi. Thủ thuật là hãy đặt bản thân lên trên hết. Hãy dừng lại và đếm từ một đến mười, và nhớ rằng con bạn vẫn đang tiến bộ, hãy làm hết sức có thể để quản lý được tình huống đó. Suy cho cùng, đây chính là cơ hội rất tốt để đặt ra một số quy tắc hành xử để con bạn có thể học và biết rằng thế giới không xoay quanh con (con không phải cái rốn của vũ trụ) và con cần phải suy nghĩ đến cả người khác nữa.

Thật tốt khi biết rằng với người lớn, suy nghĩ và lập luận, hay lô-gic không phải là mục tiêu cao nhất có thể đạt được như một số người vẫn nghĩ. Lô-gic thuộc về thế giới của các chương trình, là một phần trong thế giới của các nguyên tắc và hệ thống. Nếu bạn thực sự muốn tạo ra sự thay đổi, bạn sẽ phải thay đổi nguyên tắc của mình, và để thay đổi được các nguyên tắc, trước tiên bạn cần phải thay đổi hệ thống gắn liền với những nguyên tắc đó.

Vấn đề đặt ra là các khái niệm ở cấp độ hệ thống không dễ thay đổi đối với người lớn. Một phần là vì mọi thay đổi ở cấp hệ thống đều có ảnh hưởng lớn tới tất cả các cấp độ bên trong thế giới của các hệ thống. Và điều đó sẽ không xảy ra một cách đơn giản, khi không có một cuộc chiến. Lịch sử đã dạy cho chúng ta rằng sự thay đổi đó thường đi kèm với cuộc cách mạng, hoặc

cuộc chiến sử dụng ngôn từ và thậm chí là cả vũ khí. Một nhà khoa học sẽ không dễ dàng trở thành một người thần bí, hay một người theo đạo Hồi sẽ không dễ dàng trở thành một người theo đạo Thiên Chúa được.

Các khái niệm ở cấp độ nguyên tắc và hệ thống thường dễ hình thành hơn là dễ thay đổi. Trẻ học bằng cách quan sát môi trường xung quanh, sau đó tự mình bắt đầu sử dụng. Đôi khi, người lớn nhấn mạnh một số khái niệm mang tính hệ thống nhất định. Đây là cuốn sách giáo khoa mẫu về giáo dục và xã hội hóa.

Tất nhiên, con bạn hoàn toàn xa lạ với điều đó. Thế giới của con vẫn còn rất nhỏ và chỉ loanh quanh ở nhà. Sẽ phải mất nhiều năm, cho tới tận thời thơ ấu, trẻ mới phát triển được những điều mà người lớn có thể nhìn thấy trong cuộc sống, nhưng một khởi đầu đơn giản đã được bắt đầu.

Dù khởi đầu này đơn giản đến đâu, nó cũng quan trọng và có nhiều ảnh hưởng về sau. Khởi đầu được tạo ra với việc hình thành và phát triển lương tâm, với việc học hỏi các giá trị và quy tắc. Nếu lúc này, khởi đầu không tốt, các hệ quả tiêu cực sẽ thể hiện rất rõ trong một vài năm tới. Nếu bạn quan tâm hết sức, đó sẽ là khoản đầu tư kỹ lưỡng. Nó sẽ cứu bạn, con bạn và tất cả mọi người xung quanh khỏi rất nhiều đau khổ.

Tất nhiên, tầm quan trọng của sự khởi đầu sớm này ứng với tất cả các lĩnh vực khác của thế giới các hệ thống. Dù con bạn thích âm nhạc, xây dựng, thích chơi với các hiện tượng vật lý hay thích kiểm soát cơ thể thì cũng cho con cơ hội để khởi đầu này có thể diễn ra. Bạn sẽ ngạc nhiên với niềm vui mà hai mẹ con cùng trải nghiệm.

Tái bút

Lúc này bạn đã biết sẽ có lúc bà mẹ nào cũng phải đối phó với đứa con hay khóc lóc, mè nheo, hay nhặng xị; đứa con khó chiều; đứa con mà thực tế chỉ muốn và chỉ cần được ôm ấp, vỗ về.

Chúng tôi chỉ hi vọng khi bạn thấy mình phải đối phó với những hành vi như vậy ở con, bạn sẽ hiểu được là bạn không hề đơn độc. Tất cả các bà mẹ đều phải đối mặt với những vấn đề giống như vậy. Bà mẹ nào cũng phải trải qua cảm giác lo lắng, bức bối mỗi khi con bước vào một độ tuổi nhất định nào đó. Tất cả các bà mẹ đều quên – hoặc đều muốn quên – những thời điểm khó khăn này càng nhanh càng tốt; ngay khi giai đoạn khó khăn qua đi. Bản chất của con người là xem nhẹ những đau khổ mà họ phải trải qua ngay khi mây đen đã tan biến.

Giờ bạn đã hiểu rằng hành vi khó chịu của con và nỗi lo lắng, bức bối của bạn chỉ là một phần của quá trình phát triển bình thường và lành mạnh mà con phải vượt qua để trở nên độc lập, chính vì thế bạn có thể cảm thấy an tâm và tự tin hơn. Bạn biết bạn đang làm gì.

Ngay cả khi không có một cuốn sổ tay hướng dẫn, bạn cũng biết con sẽ khám phá mỗi một “thế giới mới” theo cách riêng của chúng. Bạn biết điều tốt nhất mà bạn có thể làm là “lắng nghe” con bạn, để giúp con trên con đường của con. Bạn cũng biết được rằng bạn là người hiểu con nhất, và là người có thể thực sự giúp con hơn bất cứ người nào khác. Chúng tôi hi vọng rằng những thông tin và những phát hiện mà chúng tôi chia sẻ với bạn về những tuần khủng hoảng đánh dấu các giai đoạn phát triển này sẽ giúp bạn dễ hiểu và hỗ trợ con hơn trong những thời điểm khó chịu này. Trong một dự án nghiên cứu, chương trình giáo dục và hỗ trợ phụ huynh Hà Lan có tên là “Hordenlopen” (“Nhảy vượt rào”) của chúng tôi đã được đánh giá. Chương trình đó dựa trên cuốn “Tuần khủng hoảng” này. Nghiên cứu đó cho thấy việc hiểu và hỗ trợ con bằng cách này tạo ra khác biệt lớn và tích cực đối với chính bản thân cha mẹ và với sự phát triển sau này của trẻ. Chính vì thế, sự phát triển của con nằm trong tay bạn, chứ không phải trong tay gia đình, hàng xóm hay bạn bè của bạn. Con bạn có thể hoàn toàn khác biệt. Chúng tôi đã trình bày rất rõ ràng điều này trong cuốn sách, và chúng tôi hi vọng đã tiếp sức cho các ông bố mà mẹ để miễn nhiệm với những lời khuyên mâu thuẫn và không thiện chí từ người khác.

Chúng tôi đã chứng minh rằng đứa trẻ nào cũng được “tái sinh” 10 lần trong 20 tháng đầu tiên, hay giai đoạn vẫn được gọi là cảm nhận và vận động. Mười lần thế giới của trẻ đảo lộn vì “thay đổi lớn” trong não trẻ. Mười lần con bối rối và làm mọi thứ trong khả năng có thể để bám dính lấy mẹ. Mười lần con trở về với cái nôi ban đầu. Và mười lần con tìm về mẹ để “ nạp năng lượng” trước khi thực hiện bước phát triển nhảy vọt tiếp theo. Hiển nhiên là con bạn vẫn còn cả một chặng đường dài phải đi.

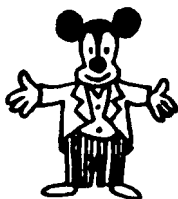
Vẫn còn nhiều khủng hoảng phía trước

Nghiên cứu về sự phát triển sóng não của trẻ từ 1 tuổi rưỡi tới 16 tuổi cho thấy có những thay đổi lớn diễn ra trong mỗi giai đoạn chuyển tiếp giữa các bước phát triển tinh thần của trẻ. Giai đoạn dậy thì chỉ là một trong những bước nhảy vọt đó của trẻ sau này. Trong suốt một thời gian dài, người ta cho rằng giai đoạn dậy thì bị kích hoạt bởi sự xuất hiện của các hoóc-môn. Nhưng những phát hiện gần đây lại chỉ ra rằng những thay đổi lớn trong não cũng xảy ra đồng thời trong giai đoạn bắt đầu dậy thì này. Đây không chỉ là những thay đổi trong sóng não, mà còn là sự gia tăng nhanh chóng và đột ngột về khối lượng của một số phần nhất định trong não. Không biết bao nhiêu lần, trẻ phải bước vào một thế giới nhận thức mới, giúp chúng có được những hiểu biết mà chúng không thể có được khi tuổi còn nhỏ hơn. Trẻ vị thành niên không thích thừa nhận điều này, vì chúng cho rằng chúng đã ở trên đỉnh cao của thế giới rồi. Là cha mẹ, chúng ta không thể không cười nhạo suy nghĩ cho rằng trẻ nhỏ cũng có suy nghĩ như vậy.

Ngay cả trẻ vị thành niên cũng còn cả một chặng đường dài phải đi. Sẽ còn vài bước phát triển nhảy vọt nữa trước khi chúng thực sự độc lập. Thậm chí còn có những bằng chứng cho thấy người lớn cũng vẫn còn phải trải qua những giai đoạn này.

Như nhà văn, nhà báo người Columbia, Gabriel Garcia Marquez, đã viết trong cuốn *Tình yêu thời thổ tả*, thì:

Con người không chỉ sinh ra một lần vào ngày Mẹ đưa họ đến với trái đất này... mà hết lần này tới lần khác, cuộc sống buộc họ phải tự bước vào một thế giới mới.

***Thái Hà Books trân trọng cảm ơn mọi ý kiến đóng góp của độc giả.
Mọi thông tin xin gửi về:***

- Góp ý về biên tập: publication@thaihabooks.com
- Góp ý về bản quyền: copyright@thaihabooks.com

Công ty Cổ phần Sách Thái Hà
Trụ sở chính: 119 C5 Tô Hiệu -
Nghĩa Tân - Cầu Giấy - Hà Nội
Tel: (04) 3793 0480; Fax: (04) 6287 3238
VP-TPHCM: 533/9 Huỳnh Văn Bánh - P. 14 - Q. Phú Nhuận
Tel: (08) 6276 1719; Fax: (08) 3991 3276
Website: www.thaihabooks.com

Nhà sách Thái Hà
119 C5 Tô Hiệu - Nghĩa Tân - Cầu Giấy - Hà Nội
Tel: (04) 6281 3638
Website: www.nhasachthaiha.vn

The Wonder Weeks

TUẦN KHỦNG HOẢNG

"Cuốn sách được viết với mục đích cung cấp thông tin cho các bậc phụ huynh, nhằm giảm và tránh stress cho cả cha mẹ và con, khi các con thay đổi tính nết theo quá trình phát triển tự nhiên của mình. Cuốn sách là cẩm nang giúp các mẹ tìm hiểu thêm về sự phát triển của các con trong 20 tháng đầu đời, mà cụ thể là các giai đoạn phát triển kỹ năng và tinh thần (Wonder Weeks).

Con không phải chỉ qua đêm đã biết lẫy, không phải trong nháy mắt đã biết bò, không phải chỉ quay đi ngoảnh lại mà đã lò dò biết đi. Tất cả mọi bước đó đều là cả một quá trình tập luyện, cả khi thức lẫn khi ngủ của con.

Các mẹ hãy đọc sách để hiểu những cơ sở khoa học của tuần khủng hoảng, cũng như sự kỳ diệu của nó; để hiểu và thông cảm cho con khi con trải qua thời kỳ tập trung phát triển kỹ năng và tinh thần từ bên trong, nên quên hết cả ăn và ngủ; để nhận biết khi các con học cách hóng chuyện, học lẫy, học bò, học ngồi hoặc học đi.

Đây chính là lí giải cho những thời khắc mẹ vò đầu bứt tai bởi các con cực cáu bẳn, không ăn không ngủ, thời khắc mà mẹ những tưởng con bị ốm, bị 'phải vĩa' hay 'bị làm sao'. Từ những hiểu biết đó mà các mẹ có thể tránh được những 'trục trặc' không đáng có, để hiểu và không ép con ăn!

Hãy cùng đọc và tìm hiểu Tuần khủng hoảng để trở thành những ông bố bà mẹ thông thái nhé."

Hachun Lyonnet

Giá: 99.000đ